

ΠΑΤΡΙΣ

2008

Διαδρομές

Στο κατώφλι του νέου χρόνου

Πώς θα ζούσαμε αν μας απαγόρευαν την ελπίδα;

Ενας ακόμη χρόνος στην πλάτη μας. Σε λίγες ώρες θα αποχαιρετήσουμε το 2007, με τα καλά και τις άσχημες στιγμές του, και θα υποδεχτούμε το 2008, ελπίζοντας σε κάτι καλύτερο.

Για μας, την οικογένεια της "Π" αλλά και την κοινωνία του Ηρακλείου γενικότερα, ο χρόνος που φεύγει έφερε τη βαριά απώλεια του Αλέξανδρου Μυκωνιάτη. Ήταν Γενάρης, οι πρώτες μέρες του χρόνου, που χάσαμε τον κυρ-Αλέκο. Και λίγο πριν οδηγηθούν οι «Διαδρομές» στο τυπογραφείο, πληροφορηθήκαμε το θάνατο και του επί χρόνια αρχισυντάκτη μας Σταύρου Σταυρακάκη.

Λένε ότι οι εποχές μας είναι δύσκολες. Οι πιο δύσκολες των πολλών τελευταίων χρόνων. Ο καθένας προσωπικά, εφόσον τα πράγματα δεν του πάνε καλά, μπορεί και να θεωρεί ότι ζει τη δυσκολότερη εποχή από καταβολής κόσμου! Προφανώς δεν είναι έτσι. Όλοι μας πιστεύουμε ότι το πρόβλημά μας είναι το πιο δύσκολο κι η ζωή μας φέρεται με μεγάλη σκληρότητα. Ίσως για κάποιους να είναι αυτή η πραγματικότητα.

Όμως όσο πιο αρνητικός είναι ο απολογισμός γι αυτό που πέρασε, τόσο πιο αισιόδοξοι θα πρέπει να είμαστε γι αυτό που έρχεται. Όχι για κανένα άλλο λόγο, αλλά γιατί θα πρέπει να λέμε, να σκεφτόμαστε, να αισιοδοξούμε ότι τα δύσκολα πέρασαν και, δεν μπορεί, θα έλθουν τα καλύτερα κάποια στιγμή. Και τα καλύ-

τερα πρέπει να τα περιμένουμε ίσως και φέτος. Μπορεί και νάσαι η χρονιά μας αυτή! Έτσι δεν σκεφτόμαστε κάθε χρόνο;

Ποιος δεν κάνει τέτοιες σκέψεις, αυτές τις τελευταίες ώρες του γέρο χρόνου, του κάθε γέρο χρόνου; Κι άραγε αν στον άνθρωπο απαγόρευαν την ελπίδα, θα μπορούσε να ζήσει; Την ελπίδα για κάθε μικρό και κάθε μεγάλο στη ζωή. Από τα στοιχειώδη μέχρι αυτά που μπορεί να θεωρούμε πολυτέλεια. Από μια τρυφερή και ζεστή κουβέντα, που όλοι την έχουμε ανάγκη, μέχρι την απόλυτη επιτυχία στη ζωή και στην εργασία. Από τα απλά και αυτονόητα μέχρι εκείνα που μπορεί να μοιάζουν ή να είναι ματαιόδοξα.

Η «Πατρίς» και φέτος, όπως τα τελευταία 16 χρόνια, παρουσιάζει την ετήσια έκδοση «Διαδρομές». Πολλοί μεγαλώσαμε με τη συντροφιά αυτού του ένθετου περιοδικού. Φέτος σκεφτήκαμε ν' ανοίξουμε ένα παράθυρο στο παρελθόν. Το μακρινό παρελθόν. Εκείνο που δεν ζήσαμε, αλλά το διαβάσαμε ή το ακούσαμε από τους παλιότερους. Άλλωστε πάντα τα παλιά, τα προηγούμενα, εκείνα που εμείς δεν βιώσαμε, μας συγκινούν, ακόμη κι αν είναι πολύ πιο δύσκολα από τα σημερινά.

Στις «Διαδρομές» για το 2008 συμπεριλάβαμε κείμενα κορυφαίων ή και λιγότερο γνωστών πνευματικών ανθρώπων κυρίως της Κρήτης, αλλά και της υπόλοιπης Ελλάδας. Δημοσιεύματα του παρελθόντος, σχεδόν από τα μέσα του 19ου αιώνα, μέχρι τη δεκαετία του 1960, που μας περιγράφουν πώς ζούσαν αυτές τις

γιορτινές μέρες οι άνθρωποι σε πραγματικά πολύ πιο δύσκολες από τη σημερινή εποχές. Τότε που ακόμη και η προσωπική ή η εθνική ελευθερία ήταν σε πλήρη αμφισβήτηση. Τότε που ακόμη και το να πας στην εκκλησία για τα Χριστούγεννα ήταν μια ολόκληρη μάχη, με κινδύνους. Ποιος ξέρει, ίσως συνειδητοποιήσουμε πόσο πολύτιμο είναι το στοιχείο της ελευθερίας που έχουμε σήμερα και με βάση αυτό κάνουμε μια νέα αρχή στη ζωή μας. Κατανοώντας καλύτερα τα δεδομένα. Πάντα, άλλωστε, οι συγκρίσεις μάς κάνουν να καταλαβαίνουμε καλύτερα.

Στο ετήσιο τεύχος μας υπάρχουν επίσης πολύ παλιότερα κείμενα, από την εποχή ακόμη της Ενετοκρατίας, που περιγράφουν την Κρήτη και τη ζωή των Κρητικών.

Μαζί τους και μερικά σύγχρονα διηγήματα που για πρώτη φορά δημοσιεύονται. Και φυσικά ο καθιερωμένος απολογισμός της χρονιάς. Για να θυμηθούμε, αν τόκουμε ξεχάσει, τι ήταν αυτό που παίρνει μαζί του το 2007.

Όλοι εμείς ευχόμαστε το 2008 να είναι πραγματικά η καλύτερη χρονιά, για τον καθένα προσωπικά, αλλά και για όλους μας, συλλογικά. Και το καλύτερο ξεκινά πάντα από αυτό που λέει ο λαός μας, σε κάθε εποχή. Νάκουμε τουλάχιστο την υγεία μας!

Χρόνια Πολλά!
Αλ. Α. Ανδρικήκης

Περιεχόμενα

- Η «Εφημερίς των Παιδών» γιορτάζει την Πρωτοχρονιά του 1884. . . . . **Σελίδα 3**
- Τα Χριστούγεννα στην Κρήτη την περίοδο της Τουρκοκρατίας. Το 1821, στην μεγάλη επανάσταση και το 1890, όταν ξανάνοιξαν οι εκκλησίες. . . . . **Σελίδα 4**
- Το χριστουγεννιάτικο αφιέρωμα της «Εστίας» του 1898, με αναφορές και στην αποχώρηση των Τούρκων από την Κρήτη. Η...«καζούρα» στους λογοτέχνες και τους δημοσιογράφους της εποχής. . . . . **Σελίδες 7-12**
- Τα παλιά καλά χρόνια στο χωριό. Κείμενο του 1955 από το περιοδικό των Κρητικών της Αθήνας «Κνωσός». . . . . **Σελίδα 13**
- Τα έθιμα στην Κρήτη, όπως τα είχε καταγράψει η εφημερίδα του Ηρακλείου «Κρητικός Κόσμος» το 1937. . . . . **Σελίδα 14**
- Η Βηθλεέμ και το άγιο σπήλαιο, από την εφημερίδα «Ιδη» του 1909. . . . . **Σελίδα 15**
- Τα χριστουγεννιάτικα χρονογραφήματα του Ιωάννη Μουρέλλου στη «Νέα Εφημερίδα» το 1911, το 1912 και το 1914. . . . . **Σελίδα 17**
- «Τα μεγάλα υποδήματα», διήγημα στο κλίμα των ημερών, από τη «Νέα Εφημερίδα» του 1911. . . . . **Σελίδα 18**
- Τα Χριστούγεννα στην Κρήτη των προγόνων μας, από τον Μητροπολίτη πρώην Κισσάμου και Σελίνου Ειρηναίο, γραμμένο το 1969. . . . . **Σελίδα 21**
- Τα κάλαντα της Κρήτης, από τον «Κρητικό Κόσμο» του 1937. . . . . **Σελίδα 21**
- Χριστουγεννιάτικη οπτασία, διήγημα του Νίκου Στρατάκη από το «Κνωσός» του 1960. . . . . **Σελίδα 22**
- Η πρωτοχρονιάτικη έκδοση της σατυρικής εφημερίδας του Ηρακλείου «Σατανάς», το 1915, με έμμετρο αφιέρωμα στο Βενιζέλο και σε άλλους παράγοντες της εποχής. . . . . **Σελίδα 23**
- Τα έθιμα του Δωδεκαημέρου, από το Γ. Μέγα (1962). . . . . **Σελίδες 26-28**
- Ο Νικόλαος Πολίτης, «πατέρας» της ελληνικής λαογραφίας σε κείμενο που είχε δημοσιευτεί στο περιοδικό «Κρητικός λαός» το 1909. . . . . **Σελίδες 31-32**
- Η «Σταχομαζώχτρα» ένα «χριστουγεννιάτικον διήγημα» από τον άγιο των ελληνικών γραμμάτων Αλέξανδρο Παπαδιαμάντη. . . . . **Σελίδες 34-35**
- Η «ὄρνιθα», πρωτοχρονιάτικο διήγημα από τον Κ.Γ. Χρονιδή («Κνωσός» 1955). . . . . **Σελίδα 36**
- «Επί τῷ νέῳ ἔτει 1894» από την εφημερίδα της εποχής «Ηράκλειον» του Στυλιανού Αλεξίου και αφιέρωμα για τα Χριστούγεννα του 1893. . . . . **Σελίδες 37-38**
- Η πρωτοχρονιά στη γερμανική κατοχή. Από το Νικόλαο Ζευγαδάκη, δημοσιευμένο στα «Κρητικά Χρονικά» του 1949. . . . . **Σελίδα 39**
- Το ποδαρικό, από τον Γ. Μαράντη-Καφετζάκη («Κνωσός» 1959). . . . . **Σελίδα 41**
- Ο Φτηνάκης, ο Τούρκος αχταροπαγάλος και η μπουγάτσα. . . . . **Σελίδα 42**
- «Το λάθος του Γιαννάκη», πρωτοχρονιάτικο διήγημα του Οδυσσέα Θαλασσινού («Κνωσός» 1960). . . . . **Σελίδα 44**
- Πώς διαφήμιζαν τα μαγαζιά τους ενόψει της Πρωτοχρονιάς οι έμποροι του 19ου και των αρχών του 20ου αιώνα. Διαφημιστικές καταχωρίσεις από τις εφημερίδες της εποχής. . . . . **Σελίδα 45**
- Μια φορά κι έναν καιρό... Χριστουγεννιάτικο παραμύθι από τη Νίκη Τρουλλινού. . . . . **Σελίδα 46**
- Η Πρωτοχρονιά του 1963 κι ένα συλλογικό κείμενο των συντακτών της «Πατρίδας» του 1963. Τα κάλαντα αφιερωμένα στους άρχοντες της πόλης, την ίδια χρονιά, από το Νίκο Επιτροπάκη. . . . . **Σελίδα 47**
- Ο Νίκος Καζαντζάκης και η πρώτη σύζυγός του Γαλάτεια γράφουν στην εφημερίδα των δημοτικών «Ο Νουμάς», τον Ιανουάριο του 1910. . . . . **Σελίδες 48-49**
- Δύο κείμενα του Νίκου Σταυρινίδη για τα Φώτα στο Ηράκλειο και τους εορτασμούς από τα 1846 μέχρι το 1882. . . . . **Σελίδες 50-51**
- Η τελετή καταδύσεως του Σταυρού στην Τουρκοκρατία, του Θρασύβουλου Μαρκίδη (δημοσιευμένο το 1954). . . . . **Σελίδα 52**
- Τα γεγονότα του 2007, μέσα από την «Πατρίδα». Επιμέλεια Θ. Περβολαράκης, Σ. Τσεντελιέρου. . . . . **Σελίδες 53-80**
- Η απαγόρευση της ζαροπαιξίας κατά την Ενετοκρατία. Ένα ιστορικό κείμενο του Στέφανου Ξανθοειδή, δημοσιευμένο το 1909 στον «Κρητικό λαό». . . . . **Σελίδες 82-83**
- Απαγορεύονται, η μπασέτα, ο λασκινές, ο φαρῶ, ο μπακαράς, η ρουλέτα. Μια διαταγή του αρχηγού της Κρητικής Χωροφυλακής Ιταλού Κραβέρι τα Χριστούγεννα του 1899. . . . . **Σελίδα 84**
- Οι αμφισβητήσιμες αιώνων περί του «Ερωτόκριτου» και του Βιτσέντζου Κορνάρου. Ένα κείμενο του Γ.Ν. Χατζηδάκη στα 1909. . . . . **Σελίδα 85**
- Η Κρήτη στα 1610, μια έκθεση του Δούκα Ντόλφιν Βενιέρ, όπως την παρουσίασε ο Στέργιος Σπανιάκης στα «Κρητικά Χρονικά» του 1950. . . . . **Σελίδες 86-89**
- Νεαρά ερωτοτυπημένη και προδομένη δημοσιεύει τον πόνο της, στον «Κρητικό λαό» του 1909. . . . . **Σελίδα 90**
- Εφοριακές ιστορίες. Εύθυμα περιστατικά, προδημοσίευση από το βιβλίο του Άρη Σταματάκη. . . . . **Σελίδα 93**
- Ο χιουμοριστικός καζαμίας προβλέπει για το 2008. . . . . **Σελίδες 94-95**

ΠΑΤΡΙΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α. ΜΥΚΩΝΙΑΤΗΣ Α.Ε.

ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ 2008

ΠΑΡΑΓΩΓΗ-Layout: ΠΑΤΡΙΣ

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ

Γιώργος Λαγουθάρδος
Αλέκος Ανδρικήκης
Άννα Κωνσταντουλάκη
Κώστας Μπογδανίδης
Πέλλα Λασηθιωτάκη
Λίλιαν Δαφερμάκη
Σοφία Τσεντελιέρου
Θάνος Περβολαράκης
Κατερίνα Μυλωνά
Γιάννης Ζωράκης

ΜΟΝΤΑΖ

Μαρία Καρκανάκη
ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΟΝΤΑΖ
Σοφία Γεργιανάκη
Μαρία Σούλα
Κατερίνα Βασιλείου

ΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ

Μαρία Γεμιτζάκη
Ρούλα Κόλοβου

ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ

Νίκος Ζερβουδάκης
Χρυσούλα Κιμιωνή

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ

Γιώργος Παπανικολάου
Bastian Parschau
ΑΠΕ
Διεθνή Ειδησεογραφικά
Πρακτορεία
Αρχείο "Π"

Δημ. Σχέσεις - Διαφήμιση
ΜΚΣ

Διανεμήθηκε δωρεάν με την "Π"
της 31ης Δεκεμβρίου 2007

ΤΟ ΕΞΩΦΥΛΛΟ

Η εικόνα
του εξωφύλλου
προέρχεται
από κάρτα που
κυκλοφόρησε
τη δεκαετία
του 1950

(από το αρχείο Μίμη
Αθουσάκη)

ΠΗΓΕΣ ΕΝΘΕΤΟΥ

-Βικελαία Δημοτική Βιβλιοθήκη Ηρακλείου, τμήματα εφημερίδων και περιοδικών, μη δανειστικά, αρχείων
-Επίσημος Εφημερίς της Κρητικής Πολιτείας 1898-1899
-«Εφημερίς των Παιδών»
-«Εστία»

-«Ηράκλειον»
-«Ιδη»
-«Νέα Εφημερίς»
-«Νουμάς»
-«Σατανάς»
-«Κρητικός λαός»
-«Μύσσω»
-«Κρητικά Χρονικά»
-«Νέα Χρονικά»
-«Κρητικός Κόσμος»
-«Κνωσός»
-«Πατρίς»- αρχείο εφημε-

ρίδων και φωτογραφιών
-Εκδόσεις «Μικρός Ναυτίλος»
-Αρχείο Μίμη Αθουσάκη
-Προσωπικές συλλογές φωτογραφιών
-Αρχείο Αλέκου Α. Ανδρικήκη
Σ.σ.: Σ'όλα τα κείμενα διατηρήθηκε η ορθογραφία, ακόμη κι αν υπήρχαν τυπογραφικά λάθη

ΕΤΟΣ ΙΖ'. ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 1884. ΑΡΙΘ. 193.

Συνδρ. έτησ. έν Έλλάδι Φρ. 1. ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ Είς ούδένα, πλην τών τακτικών
 » » » Έξωτερικῶν » 2. Έν οδῶ Σταδίου ἀριθ. 39. άνταποκριτῶν, στέλλεται ἡ Έφημερίς
 τῶν Παίδων» άνευ προπληρωμῆς.

ΠΩΣ ΝΑ ΗΝΑΙ ΤΙΣ ΑΣΦΑΛΗΣ.

Αποφύσασον δια μιᾶς, Θεοῦ βοηθοῦντος, νά ἐπιστρέψῃσαι πᾶν πρᾶγμα, τό ὁποῖον δύναται νά γείνη ἀφορμή πρὸς ἁμαρτίαν, διότι ὅστις θέλει νά ἦναι ἀσφαλῆς ἀπό κακῶν πράξεων, πρέπει νά ἀποφεύγῃ τὰς ἀφορμάς. Ὅστις θέλει νά ἦναι ἀσφαλῆς, πρέπει νά μὴ πλησιάζῃ εἰς τό χεῖλος τοῦ κινύνου. Πρέπει νά θεωρῆς τήν καρδίαν σου ὡς πυριτιδαποθήκην καί μὲ μεγάλην προσοχὴν νά χειρίζῃσαι ἀκόμη καί ἓνα σπινθίρα πειρασμοῦ. Διὰ τοῦτο ὁ Κύριός μας μᾶς παραγγέλλει νά προσευχόμεθα, «καί μὴ μᾶς φέρῃς εἰς πειρασμόν,» ἀλλ' ἡ προσευχή αὐτή κατ' οὐδέν θά ἦναι χρήσιμος, ἐν δέν προσέχωμεν μὴ πέσωμεν εἰς αὐτόν.

Η ΑΞΙΑ ΤΟΥ ΚΑΙΡΟΥ.

Ὁ καιρὸς εἶναι ἡ κούνια τῆς ἐλπίδος, ἀλλ' ὁ τάφος τῆς φρεναπάτης. Ὁ χρόνος εἶναι ὁ αὐστηρὸς παιδευτὴς τῶν ἀφρόνων ἀλλ' ὁ σωτήριος σύμβουλος τῶν φρονίμων. Ἡ σοφία προπορεύεται αὐτοῦ, ἡ εὐκαιρία συμβαδίζει μετ' αὐτοῦ, ἡ δὲ μετάνοια ἀκολουθεῖ. Ὅστις κάμνει τὸν χρόνον φίλον του, ὀλίγον ἔχει νά φοβηθῇ ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς του.

ἀλλ' ὅστις κάμνει αὐτόν ἐχθρόν του, ὀλίγον πρέπει νά ἐλπίζῃ παρά τῶν φίλων του.

Ἀκούσατε ταῦτα μετὰ προσοχῆς σεις, μικροὶ μου φίλοι, καί ἐξαγοράζετε πᾶσαν στιγμὴν τοῦ πολυτίμου τούτου καιροῦ σας, κατὰ τό ἔτος, εἰς τό ὁποῖον εἰσῆλθετε, διὰ νά ἦσθε καί κατασταθῆτε χρήσιμοι ἐν τῷ κόσμῳ καί εὐτυχεῖς εἰς τὴν αἰωνιότητα.

1884.

—(1) συντάκτης τῆς Έφημ. τῶν Παίδων εὐχεταί πᾶσι τοῖς μικροῖς αὐτοῦ συνδρομηταῖς καί φίλοις **εὐτυχές τό νέον ἔτος 1884.**

Ο ΧΕΙΜΩΝ.

1. Φύσησε πάλιν ὁ βορρᾶς μὲ θυμόν
 Κί' ὁ γέρον μᾶς ἦλθε ψυχρὸς ὁ χειμῶν.
 2. Τ' ἀγῶνι τὴν φύσιν ὡς πρὶν δέν ὕμνει,
 Ἡ γῆ μας ἀστόλιστος μένει γυμνή.
 3. Κελάδημ' ἀφίνει ὁ κόραξ τραχύ,
 Κί' ὁ βράχος μὲ πένθος τό κρακ ἀντηχεῖ.
 Τὸ ρόδα, τὰ ἄνθη, τὰ φύλλα στήν γῆν.
 Ὁ γρά τὰ σκεπάζει φθορὰ καί σιγή.
 Παντοῦ ἐρημία, παντοῦ οἰκηπτή!
 Ἡ φύσις κοιμάται ὡγρὰ σκυθρωπή!
 Πῶς μοιάζει, θεέ μου, ὁ μαῦρος χειμῶν
 Τὴν ὑστερινὴν ὠραν, τό τέλος τῆμῶν!
 (Α. Παράσχος.)

Χριστὸς γεννᾶται!

Χριστὸς γεννᾶται! φοβερόν μυστήριον τελεῖται,
 Τὸ πᾶν τὸν Κύριον ὕμνει,
 Ἄγᾶλλονταί οἱ οὐρανοί,
 Ὁ κόσμος συκινεῖται.

Χριστὸς γεννᾶται! ἄγγελοι ψάλλουν ἐν ἁρμονίᾳ
 «Δόξα Θεῷ ἐν Οὐρανοῖς,
 Εἰρήνη ἔστω ἐπὶ γῆς,
 Ἀνθρώποις εὐδοκία.»

Χριστὸς γεννᾶται! μάγοι τρεῖς ἔρχονται ἐκ Περσίας
 Δῶρα κομίζουσι εἰς αὐτόν,

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΕΠΕΙΣΟΔΙΑ

Χριστούγεννα του 1821

Οι κάτοικοι των ορεινών χωριών του Σελίνου κατέφευγαν κατά τα χρόνια της σκλαβιάς, πάνω στις χιονισμένες μαδάρες των Λευκών Ορέων, για να ζουν εκεί πάνω ελεύθεροι.

Μαζί μ' αυτούς βρέθηκε και ο Γεώργιος Κορκίδης από το Απανχώρι την εποχή του 21 πρώτος θείος του Αρχηγού Σελίνου κατά τις μετέπειτα επαναστάσεις Γεωργίου Εμμ. Κορκίδη.

Την παραμονή των Χριστουγέννων, πήρε τη γυναίκα του και τα παιδιά του και κατέβηκαν από τις μαδάρες στο Απανχώρι, για να ζυμώσουν και γιορτάσουν

την γέννηση του Χριστού.

Την ώρα που η γυναίκα του ζύμωνε αυτός καθότανε στην στεγασμένη αυλή του σπιτιού του, και απολάμβανε τον ήλιο που πρόβαλε ξάφνου και σκορπούσε τις ακτίνες του πάνω στα χιόνια.

- Δεν πάεις μπρε πιο πάνω να δης μην έρχονται Τούρκοι, του είπε η γυναίκα του!

Αυτός σπκώθηκε ολόρθος και σκαρφάλωσε ψηλά.

Η γυναίκα του δεν είχε άδικο.

Από το χωριόν Πρινέβαδίζανε προς το χωριό τους οι Τούρκοι.

Γύρισε τρεχάτος στο σπίτι του, πήρε το τουφέκι του, μάζεψε όσα τρόφιμα μπο-

ρούσε, σήκωσε τα παιδιά στη ράχη του και τράβηξε για το "φαράγκι".

Οι Τούρκοι πήραν τα ίχνη στο χιόνι και τους πήραν κυνήγι.

Τους είχαν πλησιάσει τόσο πολύ που από στιγμή σε στιγμή κινδύνευαν να πιασθούν.

Τότε ο Κορκιδογεώργης για να εξαπατήσει τους εχθρούς και να δώση καιρό στις γυναίκες να φύγουν πήρε στη ράχη του την επιαιτή κορούλα του Αυγιωνιά και αλλάσσει κατευθυνθεί προς το Καστρί. Το σχέδιόν του επέτυχε.

Η γυναίκα του πρόφτασε και "μπήκε" στο Αγιορηνιώτικο φαράγγι, που ποτέ δεν πάτησε τούρκικο

ποδάρι, και έτσι σώθηκε.

Ο Κορκίδης αφού ανέβηκε στο "Καστρί" ωχυρώθηκε σ' ένα χαράκι και άρχισε τις τουφεκιές.

Μια του σφαίρα ρίχνει νεκρόν ένα Τούρκο, και οι άλλοι σταματούν για μια στιγμή.

Ο Κορκίδης επωφελείται και τρέχει προς το φαράγκι. Μα οι Τούρκοι τον κυνηγούν.

Ευτυχώς στο "ποροφάραγκο" βρέθηκε ο χωριανός του Γομπάκης, που αντέληφθη τον κίνδυνο.

- Ίντα μωρέ τονε ζυγώνετε πούναι μεσκίνης (λεπρός) φώναζε στους Τούρκους με όλη του τη δύναμη.

Μα μεταξύ των Τούρκων ήσαν πολλοί ντόπιοι που

δεν μπορούσαν να γελαστούν!

- Γνωρίζομε τονε 'μεις τον κερ... τον Κορκιδογεώργη, που έφαε τον Μπραϊμ Τσελεπή!... φώναξαν οι Τούρκοι και εξακολούθουν να τον κυνηγούν.

Τώρα ο Κορκίδης είχε τραυματισθή και εκινδύνευε να πέση στα χέρια τους.

Ευτυχώς όμως πρόβαλε από το φαράγκι ο Πεντάρης ο Ντιγριντής και ο Ξανοίγης.

Αυτά τα τρία παλληκάρια ήταν το φόβητρο του εχθρού. Η εμφάνισις των έκαμε τους Τούρκους να φύγουν πανικόβλητοι προς το Επανχώρι.

Άλλοι πολεμιστές παρέ-

λαβαν τον πληγωμένον Κορκίδην και την οικογένειάν του, και τους ωδήγησαν στο φαράγκι.

Την επομένην το πρωί εώρτασαν όλοι αδελφωμένοι τα Χριστούγεννα, σ' ένα σεμνό εκκλησιάκι που βρίσκεται μέσα στο "ποροφάραγκο" στο βάθος του Αγιορηνιώτικου φαραγκιού!

Το περιστατικό αυτό του Κορκιδογιώργη, διηγείτο με αφέλεια μόλις προ ολίγων ετών η Αυγενικιά, που την κρατούσε τότε στον ώμο του επτά χρονών παιδούλα, και που απέθανε εκατόχρονη στο Ροδοβάνι του Σελίνου.

Σ. ΛΕΥΚΟΠΕΙΤΗΣ
("Κρητικός Κόσμος"
27 Δεκεμβρίου 1937)

Τα ιστορικά Χριστούγεννα του 1890, όταν ξανάνοιξαν οι εκκλησιές

Οι γεροντότεροι των επιζώντων όλως ιδιαιτέρως ενθυμούνται μέχρι σήμερα τα ιστορικά δια την Εκκλησίαν και τον υπόδουλον εν γένει Χριστιανισμόν Χριστούγεννα του έτους 1890.

Ο Σουλτάνος Χαμίτ ηθέλησεν, ως γνωστόν, ν' αφαιρέσει τω 1883 από τας εκκλησίας πάντα τα εις αυτήν υπό του Τουρκικού κράτους χορηγηθέντα προνόμια. Η απόπειρα αύτη απέτυχε λόγω διαμαρτυρίας του τότε Οικουμ. Πατριάρχου Ιωακείμ του Γ' όστις εντέλει δια τον λόγον τούτον παρητήθη. Επανελήφθη όμως επί του Οικ. Πατριάρχου Διονυσίου του Ε' του από Αδριανουπόλεως, όστις είχε χρηματίσει και Μητροπολίτης Κρήτης (1858-1868).

Αλλ' ο Διονύσιος, όστις, διακρινόμενος δια τον θερμόν υπέρ της Εκκλησίας ζήλον του, είχε πολλά υποστή εκ μέρους των Βουλγάρων, αφού προηγουμένως αντέδρασε δι' όλων των ενδεικνυομένων μέσων κατά

της Υψηλής Πύλης, παρητήθη, η δε Ι. Σύνοδος, συναινούντος και του Εθνικού Συμβουλίου, τη 28 Σεπτεμβρίου 1890 δι' εγκυκλίου προς τους μητροπολίτας του κλίματος του Οικουμ. Θρόνου, εκθέτουσα την ιστορίαν του ζητήματος, εκήρυξε την Εκκλησίαν εν διωγμώ. Οι ναοί καθ' όλον το κλίμα του Οικουμ. Πατριαρχείου ου μόνον των Ορθοδόξων αλλά και των Αρμενίων, εκλείσθησαν, οι κώδωνες των εκκλησιών εσίγησαν, αι ιεροτελεστίαι έπαυσαν, εξαιρέσει των απολύτως απαραίτητων, αίτινες και αύται ετελούντο όλως ανεπισημώς και εν κρυπτώ και οι αρχιερείς διέκοψαν τας σχέσεις των προς τας επιτοπίους αρχάς.

Η Τουρκική Κυβέρνησις περιελθούσα εις δύσκολον θέσιν εκ της τριαύτης στάσεως της εκκλησίας, επεζήτησε συμβιβαστικήν λύσιν ήτις όμως απερρίφθη υπο της Εκκλησίας τη 4 Οκτωβρίου. Τέλος η Πύλη κατόπιν και προσωπικής επεμ-

βάσεως του Αυτοκράτορος της Ρωσίας Αλεξάνδρου του Γ', υπεχώρησεν εις τας δικαίας απαιτήσεις του Πατριάρχου, κατόπιν εντολής του οποίου ηνοιχθησαν αι εκκλησείαι την νύκτα των Χριστουγέννων και οι χριστιανοί, οι υπό την θαλπωρήν και την ζωογόνον ηνοιχθησαν της Εκκλησίας διερχόμενοι τας ζοφεράς της δουλείας ημέρας, εώρτασαν εν ανεκλαλήτω χαρά και ενθουσιασμώ την Γέννησιν του Σωτήρος πλημμυρίσαντες τους κεκλεισμένους μέχρι τότε ιερούς της θείας λατρείας, αλλά και της θερμότητος εθνικής εστίας ναούς.

Εν Σμύρνη, ένθα διέτριβε τότε ο μακαρίτης πατήρ μου, ως βλέπω εις απομνημονεύματά του, το μέγα κωδωνοστάσιον του ιστορικού Μητροπολιτικού ναού της Αγ. Φωτεινής ήτο, ως και άλλα αυτόθι κωδωνοστάσια, κεκαλυμμένον δια μαύρου υφάσματος, εκδηλουμένου τοιουτοτρόπως του πένθους της Εκκλησίας και του Γένους.

Εις την Σμύρνην, ως σημειώνει ούτος, η χαρμόσυνος είδησις εγένετο δεκτική υπό των χριστιανών με ενθουσιώδεις ζητωκραυγάς και πυροβολισμούς. Οι πολλοί αφυπνίζοντο εντρομοί διότι ως εκ της καταστάσεως υπήρχεν ο φόβος ταραχών εκ μέρους των Τούρκων. Αλλά συγχρόνως ηκούοντο αι καθησυχαστικά φωναί. Οι εκκλησιές άνοιξαν. μη φοβάσθε! Ζήτω ο αυτοκράτορας της Ρωσίας! Ζήτω ο προστάτης της Ορθοδοξίας!".

(Οι αυτοκράτορες της Ρωσίας, ακολουθούντες την πολιτικήν του Μεγάλου Πέτρου, ενεφανίζοντο ως προστάται των υποδούλων εις τους Τούρκους Ελλήνων δια λόγους προσεταιρισμού τούτων εν καιρώ κατά των Τούρκων). Ταυτοχρόνως ηκούετο η παρόρμησις "παιδιά όλοι εις την εκκλησίαν"! Και όλοι οι χριστιανοί, και οι ορθόδοξοι και οι αρμένιοι, ετρεχον εις τας εκκλησίας των οποίων οι κώδωνες εσήμαινον χαρμωσύνης. Και οι αρμένιοι

εφώναζαν "Ζήτω ο Πατριάρχης των Ορθοδόξων! Ζήτω ο Τσάρος"!

Κατά τας αυτάς σημειώσεις ζητωκραυγή υπέρ του Σουλτάνου δεν ηκούσθη ουδεμία.

Ενταύθα, λόγω της καθυστερήσεως της αφίξεως του τηλεγραφήματος του Πατριάρχου αι εκκλησείαι ήνοιξαν την δευτέραν ημέραν των Χριστουγέννων, ότε εν μέσω πληθούς εκκλησιασματος ετελέσθη πανηγυρικός η θεία λειτουργία των Χριστουγέννων, ιερουργούντος βεβαίως του τότε μητροπολίτου Κρήτης σσιδ. Τιμοθέου Καστρινογιαννάκη.

Τα Χριστούγεννα εκείνα έμειναν έκτοτε αλησμόνητα εις τους πατέρας μας. Ησαν "τα Χριστούγεννα που ο Σουλτάνος ξανάδωκε εις τους Χριστιανούς τα προνόμια και άνοιξαν οι εκκλησιές".

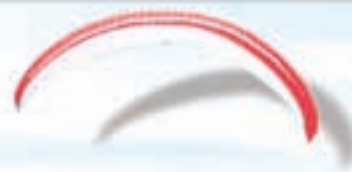
Ν.Ε. ΖΕΥΓΑΔΑΚΗΣ
Θεολόγος
("Νέα Χρονικά"
25 Δεκεμβρίου 1948)

ΝΟΜΑΡΧΙΑ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΡΟΒΟΛΗΣ

*Νομός Ηρακλείου
Τουρισμός 12 μήνες το χρόνο !!*

*Ελάτε να γνωρίσετε
την πλούσια ιστορία
και την μοναδική άγρια φύση.*

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ
www.visitgreece.gr

www.nah.gr
e-mail: nairak1@otenet.gr
tour_ap@otenet.gr

*Η Νομάρχης Ηρακλείου
κα. Ευαγγελία Σχοιναράκη-Ηδιάκη
και το Νομαρχιακό Συμβούδιο
σας εύχονται*

*Χρόνια Πολλά
και
ευτυχισμένο το*

2008

*Χρόνια πολλά, Καλή Χρονιά
Ευτυχισμένο το 2008*

 **irman
travel**

Χαρ. Τρικούπη 9, Ηράκλειο Τηλ.: 2810.242527, 240045

Bettina
γυναικεία ρούχα

• Πλ. Κορνάρου 35 Ηράκλειο Τηλ. 2810 28 65 39
Καλοκαιρινού 139 Τηλ. 2810 34 32 03 • Καλοκαιρινού 190 Τηλ. 2810 28 25 07

Ο σύνδεσμος φίλων
ΟΦΗ ΚΡΗΤΕΣ – 4
Ανατολικά Προάστια
σας εύχεται

Καλά Χριστούγεννα
&
Ευτυχισμένο το Νέο Έτος

*Ο Πρόεδρος, το Διοικητικό Συμβούλιο
και το Προσωπικό σας εύχονται...*

Χρόνια Πολλά

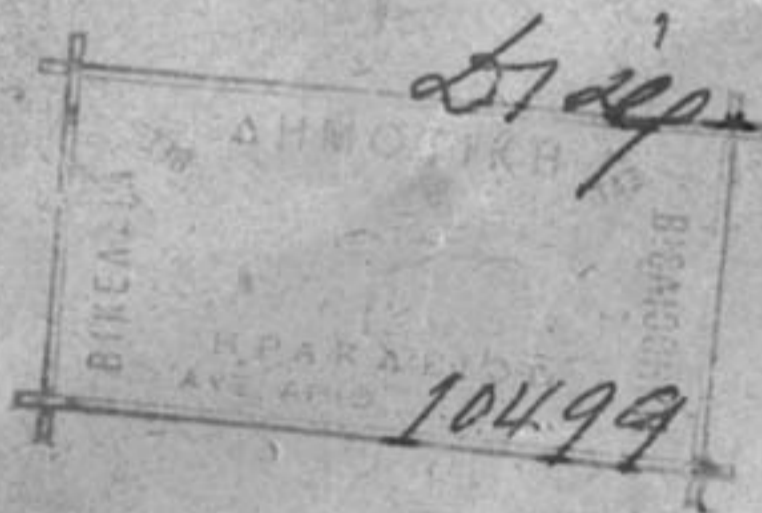
Αντί καρτών και δώρων προς τους πελάτες και συνεργάτες της, η Παγκρήτια Τράπεζα διέθεσε και φέτος, ένα σημαντικό ποσό για την ενίσχυση Συλλόγων και φορέων της Κρήτης που φιλοξενούν και εκπαιδεύουν παιδιά με νοσηρή υστέρηση και κινητικά προβλήματα.

 **ΠΑΓΚΡΗΤΙΑ
ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ**
Η δική μας Τράπεζα

ΕΣΤΙΑ

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ

1898—1899

Τέσσερα κείμενα απ' την Χριστουγεννιάτικη “Εστία” του 1898

Χριστούγεννα 1898. Η “Εστία” των Αθηνών σε ειδική, πανηγυρική έκδοση, γιορτάζει διηγήματα (και για την απελευθέρωση της Κρήτης από τους Τούρκους) με κείμενα γνωστών λογοτεχνών της εποχής. Από το ένθετο στην εφημερίδα έντυπο, που κυκλοφόρησε και πωλήθηκε προς 30 λεπτά, αναδημοσιεύουμε 4 κείμενα. Το προλογικό, διηγήματα του **Γεωργίου Δροσίνη** και του **Ε. Ρέπουλη** και ένα σατυρικό του **Γεωργίου Σουρή**.

ΧΑΙΡΕ ΕΛΛΑΣ

Ανάστασις και Χριστούγεννα συγχρόνως είνε δια την Ελλάδα η σημερινή ημέρα. Είς στεναγμός ανακουφίσεως ακούεται και χαράς μειδίωμα ζωγραφίζεται εις το πρόσωπόν της.

Παρήλθον πλέον αι τρομεραί ημέραι του πένθους και της αγωνίας της και το τελευταίο δάκρυ απέμαξε από των οφθαλμών της η πενθοῦσα Ελλάς.

Αἷρ ελεύθερος, ελαφρός, παρήγορος περιβάλλει και θάλπει και προστατεύει την εκ της τέφρας της αναγεννηθείσαν Κρήτην· και ο αστήρ των Μάγων, ο κοσμών της λευκοκυάνου σημαίας της, το μη εξελληνισθέν ἐπιτεράγωνον γίνεται δι' αυτήν οδηγός, ὅπως ο της Βηθλεέμ προς ανακάλυψιν της κοιτίδος του μεγάλου Βρέφους. Και της Αυτονομίου Κρήτης ο Αστήρ λαμπρόν της ελευθερίας σύμβολον, προς εύρεσιν της ειρήνης και ευτυχίας, προς απόλαυσιν των αγαθών της ελευθερίας και της προόδου σήμερον οδηγεί.

Εὐέλπις ατενίζει η πολυπαθής μήτηρ της μάρτυρος αυτής θυγατρὸς την απελευθέρωσιν, και η χαρά δια το τέκνον της είνε τόσο μεγάλη ὡστε τα πένθη και τας συμφοράς αυτής να τα καλύψη δια του μειδιάματος της παρηγορίας, τον οποίον τόσο ευτυχές γεγονός προκαλεί.

Παρηγορήθητι, πολυπαθής Ελλάς, τελείως. Ἐρχισαν νέαι ημέραι δια την μαρτυρικήν σου ζωὴν. Νέα εποχή γεννᾶται, και του 1898 τα Χριστούγεννα προαγγέλλουν το 1899 ουδέν με του παρελθόντος κοινόν ἔχον. Ἐπαυσε πλέον εν μέγα μέρος των τέκνων σου αγωνιζόμενον και Συ δεν θα θρηνηῖς πλέον ἐπὶ των τάφων των προσφιλῶν νεκρῶν σου.

Πάντες οὔτοι οι σήμερον ελεύθεροι, μιά φωνή, πάση δυνάμει, ἔχοντες τον Θεόν οδηγόν θα σε βοηθήσουν δια να διορθωθῇ το παρελθόν. Και το μέλλον, τουλάχιστον αυτό, σου τιμήση ὡς ακτινοστέφανος, γλυκεία Ελλάς, το πνευτό σου μέτωπον το οποίον πτηνόμενον εἶχεν αισχυνηθῆ!

ΠΡΟ ΤΗΣ ΦΑΤΝΗΣ

Εγεννήθη εν παιδίον.

Θριαμβευτικῶς εξαγγέλλεται η γεννις αυτού, βροντᾷ ο χαλκός και ο σίδηρος, λάμπει ο χρυσός και ο αδάμας, ακτινοβολεῖ η βασιλική πορφύρα, οι λαοὶ καλοῦνται εις εορτάς, αι πόλεις καταυγάζονται ὑπὸ φάτων, πανηγύρεις τελούνται, πομπαὶ διοργανοῦνται, ευχαριστήριον κραυγαί αναπέμπονται. Το γεννηθέν παιδίον είνε Βασιλεὺς.

Ἰδοὺ ο κόσμος.

Εγεννήθη εν ἄλλο παιδίον. Εν σταύλῳ εγεννήθη, εν ἀλόγων φάτην αποτίθεται, πτωχοὶ ποιμένες αναγγέλλουν την γεννισίν του. Το παιδίον τούτο είνε Θεός. Ἰδοὺ το Ευαγγέλιον.

Και απομένει ζωηρότατα πάντοτε εις τον νουν μου ωραίος διάλογος μητρὸς και τέκνου, ὃν συνθέτει σοφὸς ξένος συγγραφεὺς παραβάλλων τας δύο εικόνας.

Το παιδίον. Μπρέρα, ο Ἰησοὺς δεν ἴταν ἴσος με ἓνα βασιλεῖα;

Ἡ μήτηρ. Παιδί μου, ο Ἰησοὺς είνε τόσο ὑψηλότερος των βασιλέων, ὅσον ο ουρανὸς ἀπέχει ἀπὸ την γην.

Το παιδίον. Ἀλλ' ἐγὼ διαβάζω ὅτι ο Ἰησοὺς ἦτο ταπεινός, ὅτι γνάπα τους πτωχοὺς, ὅτι δεν ἠθέλε τους πλουσίους, ὅτι ἐδίδασκε να συγχωρῶμεν τους εχθρούς μας, ὅτι ἀπεστρέφετο την καλοκεΐαν και το ψεύδος.

Ἡ μήτηρ. Ἐδίδαξε με τα ἔργα και με τους λόγους, και οι ἄνθρωποι, μάλιστα οι βασιλεῖς οφείλουν να βαδίζωσιν ἐπὶ τα ἴχνη του Ἰησοῦ.

Το παιδίον. Διατί λοιπόν οι πτωχοὶ καταφρονοῦνται πανταχοῦ και αποβάλλονται; διατί μόνον οι πλούσιοι ἔχουν τόπον εις το τραπέζι μας; Ὡ! το αγαθόν παιδίον, το πλάσμα το αθῶν.

***

Το παιδίον το ταπεινόν, ἔφθασεν ἀπὸ της φάτης ἐπὶ του Σταυροῦ. Το ἔσυρεν ἐκεῖ το ἔλεος, η πραότης, η ανοχή, η ταπεινώσις, η φιλανθρωπία, η αυταπάρνησις.

Ἰδοὺ ο κόσμος!

Ἀλλ' ἀπὸ της φάτης μέχρι του σταυροῦ ετελειώθη το ἔργον του εν Ὑψίστοις Θεοῦ, και η βασιλική πορφύρα σύρεται προ της φάτης ταπεινῆς, υποτεταγμένη, τρέμουσα, ανίσχυρος, ἴση με τον τρίβωνα του πτωχοῦ και τα ράκη του πέντους. Ἰδοὺ ο Θεός!

***

Σύρεται προ της Φάτης και του Σταυροῦ η βασιλική πορφύρα και ταπεινοῦνται ευλαβῶς προ αυτής τα σύμβολα της ἐγκοσμίου ισχύος. Ἀλλ' οὔτε η φιλανθρωπία, οὔτε η αυτα-

πάρνησις μετεδόθησαν ἐπὶ εκ της φάτης εις την ψυχὴν του ἀνθρώπου. Και οι αἰῶνες παρέρχονται και οι λαοὶ ψάλλουσι: **“δόξα εν ὑψίστοις Θεῷ”** και η εικὼν του μειδιῶντος Θεοῦ-βρέφους φαίνεται ὡς να μειδιά πικρῶς - προς τους ψευδῶς λατρεύοντας αὐτὸν κόσμους δια των χειλέων μόνον.

Ε. ΡΕΠΟΥΛΗΣ

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ

Ἐνας Μεσσίας μια φορά στη Βηθλεέμ γεννήθη

και αστήρ ὡδήγησε λαμπρὸς βοσκῶν και μάγων πλήθη,

Κι ἐδὼ μες στο Ρωμαϊκὸ Μεσσία βγαίνουν τόσοι

καθένας με προγράμματα πως τους Ρωμιοὺς θα σώση

και ὅμως αστήρ δεν ὡδηγεῖ της ψήφου τα ζαγάρια

και μόνο της κολοφωταίς της πέρνουν για φανάρια.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΟΥΡΗΣ

ΤΟ ΔΕΝΔΡΟΝ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ

Ο Κύριος Τσιτσιρίδης ἀπεφάσισε να κάμῃ και αὐτὸς φέτος δένδρον των Χριστουγέννων δια να γλυτώσῃ ἀπὸ τας νευρικές φωνὰς της κυρίας του, η οποία ἔλεγε πως ὅλα τα μεγάλα σπῆτια πλέον ἔχουν το Χριστουγεννιάτικον δένδρον.

Ἐπειτα δεν θα ἐκόστιζε και τίποτε το δένδρον, ἐκτός το κλωνάρι ἀπὸ το ἔλατον που θα γόραζαν 3-4 δραχμὰς και κανὲν γλύκισμα δια το τσάϊ των προσκαλεσμένων.

Τα στολίσματα και τα μικρά χαρίσματα του δένδρου θα ἤρχοντο ὅλα δωρεάν ἀπὸ τα Παρίσια ὅπου η Κυρία Τσιτσιρίδου εἶχε πλοῦσιον θεῖον· αὐτὸς της ὑπεσχέθη ὅτι θα της τα στείλῃ ὅλα της καλῆς του ἀνεψιάς.

Ἡ φορτωτικὴ του Φραισσιναί ἔφθασε τέλος και ο κύριος Τσιτσιρίδης ἄφπεν ὅλας του τας εργασίας και κατέβη εις τον Πειραιά δια να παραλάβῃ το κιβωτίδιον, βάρος 1 κιλοῦ και 590 γραμμαρίων.

Δια να προφθάσῃ το τραῖνον των 10 ἐπῆρε ἄμαξαν ἀπὸ το Κολωνάκι ἕως τον σταθμὸν και ἔφυγε συνοδευόμενος ἕως την ἐξώπορταν ἀπὸ την Κυρίαν του η οποία του ἐφώναζε να προσέχη μην τα σπάσῃ και μην του τα κλέψουν.

Ἐφθασε εις τον Πειραιά με βροχήν κ' ἐπῆρε ἄμαξαν ἕως το Πρακτορεῖον, ἐπιθεώρησε την φορτωτικὴν και εὐρέθη εις τας 10 3/4 εις το Τελωνεῖον.

Ἐκεῖ τα ἔχασε μέσα εις την οχλοβοήν, εις τα κάρρα και εις ἓνα σωρὸν

κάσσεσ και παρ' ὀλίγον να καταπληκωθῇ. Ἐπιτέλους ἓνας αγαθὸς γέρος τον ἔσωσε και τον παρέλαβε να του κάμῃ τον οδηγόν.

Τον ἔφερε λοιπόν μέσα ἀπὸ μίαν καταλασπωμένην αὐλὴν εις την αποθήκην να ἴδου αν ἦλθε το κιβωτίδιον.

Ο αποθηκάριος εἶδε το βιβλίον του και του εἶπε ξηρὰ ξηρὰ πως δεν ἔχει ἔλθῃ, ἀλλ' ο κ. Τσιτσιρίδης τυχαίως το ἀνεκάλυψεν ἐκεῖ ἐμπρὸς με την ἐπιγραφὴν του.

Ο ἀδιάφορον, ἀπαντᾷ ο αποθηκάριος, δεν μπορῆς να το πάρῃς, ἀφοῦ δεν είνε εις το βιβλίον.

- Και τι θα κάνω λοιπόν;...

- Θα ξανάρθῃς σε δύο τρεις μέρες.

Ευτυχῶς ο αγαθὸς γέρος παρεμβαίνει και διευκολύνει την παραλαβὴν, αν το ἔχη περάσῃ η εἰσαγωγή.

Πηγαίνουν πάλιν εις το κτίριον του Τελωνεῖου περνώντας την ἰδίαν καταλασπωμένην αὐλὴν.

Ἐκεῖ μαθάνει ο κ. Τσιτσιρίδης ὅτι του είνε ἀπηγορευμένον να παραλάβῃ το κιβωτίδιον.

- Και γιατί; ἐρωτᾷ ἐκθαμβος.

- Δεν νξεύρομεν, κύριε ο υγειονόμος το ἀπηγόρευσε.

- Και τώρα;

- Να πάτε στο υγειονομεῖον.

- Που είνε;

- Ἐξω στο βασιλικὸν περίπτερον.

- Δηλαδή μια ὥρα δρόμον.

- Τι να σας κάμω, πάρτε ἄμαξα να προφθάσετε.

Ο κ. Τσιτσιρίδης παίρνει ἄμαξαν και τρέχει εις το Υγειονομεῖον.

Ὡς που να εὐρεθῇ ο ἀριθμὸς του κιβωτιδίου ἰδρώνουν.

Ἐπὶ τέλους το εὐρίσκουν.

Και γιατί το ἀπηγορεύσατε, ἐρωτᾷ.

- Δια να μάθετε, κύριε, να μην παραβαίνετε τον νόμον και ἐκθέτετε το Κράτος εις κίνδυνον.

- Μα για να σας πω, μήπως θαρρεῖτε πως ἔχει δυναμίτιδα ἢ βόμβες το κασάκι. Ἐχει για ἓνα δένδρον...

Ο ὑπάλληλος του υγειονομεῖου ἀγριεῖ:

- Δένδρον, δένδρον, Κύριε· μόνος σας το ὀμολογεῖτε και δεν ξεύρετε λοιπόν πως ἔχομεν νόμον κατὰ της φυλλοξήρας;

Με ὄλην του την φούρκαν ο κ. Τσιτσιρίδης ἐξέσκασεν εις γέλοια.

- Μα, ἀδελφέ, τι ἔχει να κάμῃ η φυλλοξήρα με τα χρυσὰ χαρτάκια, τα κεράκια και τα κουνουδάκια του δέντρου των Χριστουγέννων.

Ο ὑπάλληλος ἦτον ἐξυπνος ἄνθρωπος και ἐνόησεν ευθύς την παρεξήγησιν της υπηρεσίας· ἔρχισε να γελᾷ και αὐτὸς και ἔδωκε την ἀδειαν της παραλαβῆς του κιβωτιδίου.

- Κτύπα τάλογα να προφθάσουμεν,

ἀμαξά, πριν κλείσουν φωνάζει ο κ. Τσιτσιρίδης.

- Ἐνὼ ὅμως ἔτρεχεν προ της εἰσόδου του Τελωνεῖου ἐκτύπα ο κῶδων και διεκόπητο η εργασία.

Ο αγαθὸς γέρος τον ἐπρόσμενε προ της θύρας.

- Ἐξεμπερδέψατε αι; Τώρα να πάτε να φάτε και εις την μίαν να ἐρθετε πάλι.

- Να φάω; μα με προσμένουν στο σπίτι μου ἀδερφέ, κ' ἔχω και φαί καλό.

- Θα χασομερήσετε ἀδίκῃ πηγαίνοντες και θα πληρώνετε διπλά ναύλα. Ο κ. Τσιτσιρίδης ἐκάθησε και ἔφαγεν εις εν ξενοδοχεῖον του Πειραιῶς.

Εἰς την μίαν ἴτο πάλιν προ του τελωνεῖου, εὐρήκε τον αγαθὸν γέρον και ὕστερα ἀπὸ χίλια σῦρτα φέρτα μιας ὥρας ἀφοῦ ἔκαμαν την διασάφην, τον τελωνισμὸν, την ἐπιθεώρησιν της διασαφήσεως, την πληρωμὴν του δημοτικὸ φόρου, την θεώρησιν του ἐλέγχου, τα λιμενικά και μωλικά, ἐπῆρε το κιβωτίδιον και ἐξῆλθεν ἀπὸ το Τελωνεῖον ἀφοῦ ἔδωκε τον κόπον του και εις τον αγαθὸν γέρον.

Ἀλλὰ δια να προφθάσῃ το τραῖνον των 2 ἐπῆρεν ἄμαξαν διότι το τράμ μόλις εἶχε φύγῃ.

Εἰς τα 2 1/2 ἔφθασεν εις το σπίτι του, ὅπου τον ἀνέμενε ἀνήσυχος και ὠργισμένη δια την ἀναξιότητά του η Κυρία.

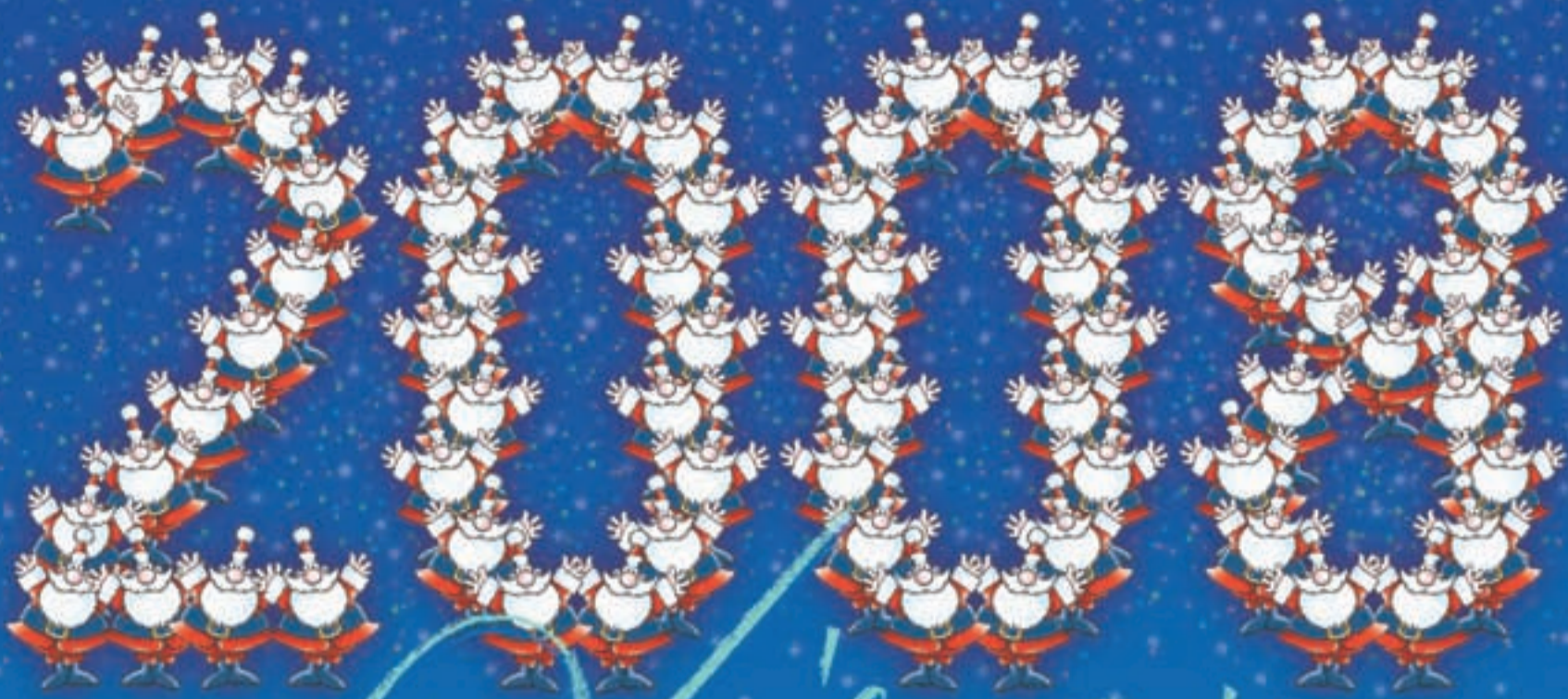
Της παρέδωκε το κιβωτίδιον και ἐκάθησεν να κάμῃ τον λογαριασμὸν των ἐξόδων του οικονομικοῦ αὐτοῦ δένδρου που δεν θα ἐκόστιζε τίποτε: Ἄμαξα εις τον σιδηρόδρομον δρ. 1- Σιδηρόδρομος 2- Ἄμαξα εις Πρακτορεῖον και Τελωνεῖον 1,50 Διασάφησις 2- Ἄμαξα και υγειονομικά 6,75 Τελωνιακά 2,20 Δημοτικὸς φόρος 1- Λιμενικά -70 Φιλοδώρημα φύλακος -30 Εἰς τον αγαθὸν γέρον 2- Ἄμαξα ἕως τον σιδηρόδρομον 1- Παιδί εις Πειραιά και εις Αθήνας -40 Ἄμαξα ἕως το σπίτι 1- Το ὅλον δραχ. 21,15

Ἀλλὰ συγχρόνως πκοῦσθη ἔξωθεν ἀγρία κραυγὴ της Κυρίας η οποία ἀνοίξασα το κιβωτίδιον ἐφώναζε:

- Τα περισσότερα εἶναι σπασμένα!

Γ. ΔΡΟΣΙΝΗΣ

Χαριές Χαρές

ΕΡΕΥΝΑ ΤΕΧΝΗ
ΤΥΠΟΚΡΕΤΑ

Στην έκδοση των Χριστουγέννων του 1898

Τα πειράγματα της "Εστίας"

Αλλη εποχή, πολύ πιο δύσκολη, αλλά και πιο "καθαρή" εκείνη των τελευταίων χρόνων του 19ου αιώνα. Ακόμη κι η δημοσιογραφική γραφίδα είχε κάτι το μαγευτικό.

Η ιστορική "Εστία" στην ειδική της έκδοση των Χριστουγέννων του 1898 στην οποία πανηγύρισε την απελευθέρωση της Κρήτης από τους Τούρκους, παρουσίασε με καυστικό τρόπο την προσωπικότητα των ανθρώπων των Γραμμάτων της εποχής, συνοδεύοντας τα κείμενα με χαρακτηριστικά σκίτσα.

Η πνευματώδης σάτυρα πιθανότατα δεν απαντήθηκε στα δικαστήρια.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΡΟΪΛΟΣ

Δικαιωματικώς ανήκει η πρωτοκαθεδρία, διότι είχε την υπομονή να...καθήσει προ του καθρέπτου και να εκτελέσει (επί της ποινικής σημασίας τ η s

execution) τον εαυτόν του.

Επειδή όμως είναι άγαμος, οφείλομεν να δηλώσωμεν, και εν ανάγκη να ορκισθώμεν χάριν της δικαιοσύνης, ότι έχει τερατώδως παραμορφωθεί. Ωστε, αν τυχόν καμμία δεσποινίς ή κυρία ενδιαφέρεται να γνωρίση την αληθινήν του φυσιογνωμίαν θα την παρακαλούμεν να μας ζητήσει τουλάχιστον την φωτογραφίαν του.

Ο Ροϊλός επήγε και στον πόλεμο κι επολέμησε... να ιδή καμμία μάχη αλλά...κτλ.

Και εν επεισόδιον:

Μια ωραία Ατθίς, αληθινή Αμαζών, τον παρεκάλει επί μήνας να της κάμη την γελοιογραφίαν της. Ο Ροϊλός όμως, γνωρίζοντας γυναικείας αδυναμίας, ηθέλησε κατ'αρχάς ν' αρνηθή.

Αλλ' η ωραία Κυρία επέμενε, ο καλλιτέχνης υπεχώρησε, η γελοιογραφία έγινεν-όχι πολύ κολακευτική φυσικά- και έκτοτε η Κυρία του στρέφει τα νώτα.

Ιδιαίτερον χαρακτηριστικόν. Πληρώνει 100 φράγκα- και αν δεν θέλη να τα πληρώσει ο ίδιος τα πληρώνει η "Εστία" εις οιονδήποτε, όστις τον θέσει επί τα ίχνη προς ανακάλυψιν του τόπου και του χρόνου καθ' ο ένας κριτικός του τελευταίου πίνακός του έτυχε να ιδή έργα του Μείσοι ή του Ντετάιγ, προς τα οποία συγκρίνει τα "Δελέρια" και βγάζει συμπεράσματα ο αθεόφοβος.

Α.Κ.

Γ. ΣΟΥΡΗΣ

Αδύνατον ζωρότερον να εκφρασθή η φυσιογνωμία του Σουρή. Μόνον η σύσπασις αυτή των μυών του προσώπου του, αυτή η έκφρασις της απτίας, της περιφρονησεως, της απαισιοδο-

ξίας, η ζωγραφισμένη με τόσην δύναμιν από το καλλιτεχνικόν κονδύλι του Ροϊλού εις την γελοιογραφίαν του χαρακτηρίζει την ψυχήν του Σουρή. Ολόκληρος δε αποτυπύται εις τους στίχους ενός τελευταίου Ρωμπού του, όπου φωνάζει μετά τον πόλεμον:

"Μα και τώρα, που γαλήνης μας ημέρωσε καιρός, πάντα σκόνη, πάντα στάκτη, κι' άνθρακες ο θησαυρός.

άνθρακες, βρε Περικλέτο, και του κράτους η σταφίς, κόπρος όπου κι αν στραφής, πλιάτσικο και 'στο γιαλό, πλιάτσικο και 'στη στεριά, χαίρε, χέρι μακρουλό χαίρε χαίρε, κλεφτουριά".

Υ.Γ. Τηλεγρ. Πρακτορείον οδοντοϊατρού Παμπάνου. Ο Σουρής δεν έβγαλε αλλά έβαλε δόντια. Με δύο θεώρατες μασέλλες ώπλισε τα νωδά σαγόνια του. Όχι εξόνυχος πλέον τον λέοντα αλλ' εξ οδόντος τα τον δακρινωμεν. Χαυλιόδοντες αληθινοί. Θα είναι έως οδύντων ωπλισμένος αλλά με οδόντας ψεύτικους.

Θα χαιρετίσει δε το μέγα γεγονός ως εμάσθωμεν και ο ίδιος αναφωνών:

Τήρα με, Περικλέτο μου, έγεια μια τρέλλα.

Ρούχα στον Αηδονόπουλο, στον Πάμπανο μασέλλα.

Σ.Δ.

ΑΓΓΕΛΟΣ ΒΛΑΧΟΣ

Ελέχθη δι' αυτόν το εξής από τους φιλοσοφικούς εκθρούς του, διότι τους επολέμησε ως λογογράφος και εκ του αγώνος δεν εξήλθεν ηττημένος.

...Του είπαν λοιπόν οι εκθροί του, παίζοντες με το όνομα του:

Ο ήκιστα μεν άγγελος Τα μάλιστα δε... βλάχος.

Διότι τους επείραξε με την πένναν του, με το στόμα του, δια της Πολιτείας του.

Είνε η καβουρομάνα της φιλολογίας μας και το σπήτι του κέντρον των λογίων και των καλλιτεχνών μας, διότι το εξωραίζει πολύ-

τιμος δέσποινα, η κυρία Βλάχου, ήτις είναι και η μόνη Ελληνίς η αποκτήσασα αληθινόν λεύκωμα πραγματικής φιλολογικής και καλλιτεχνικής αξίας.

Αν είναι ήκιστα άγγελος και μάλιστα βλάχος θα το ήθε μόνον... από την γελοιογραφίαν του Ροϊλού, διότι η πραγματικότης αντιστρέφει τους όρους της ευφυούς σάτυρας.

Η "Εστία" είναι ευτυχής, διότι τόσον προθύμως τη εδόθη το λεύκωμα υπό της πολυτίμου κυρίας, αποδίδουσα δε το φιλοφρόνημα δημοσιεύει πρώτην- πρώτην την γελοιογραφίαν του κυρίου...Βλάχου.

Δ.σ.

Γ. ΣΤΡΑΤΗΓΗΣ

Έκτακτος απεσταλμένος της Πειραιϊκής φιλολογίας παρά τοις Αθηναϊκοίς φιλολογικοίς σαλονίοις.

Μουστακαλής και παραλής.

Άνθρωπος των Γραμμάτων και των

επιγραμμάτων.

Ποιητής γλυκύτατος. Συρανό... λουκούμι!

Παίζει μάους και Σφαιραν... του Πειραιώς! Χάχας πρώτης τάξεως. Γελά ακαταπαύτως και προ πάντων με της ευφυΐας του Μυριανθούση και του Επισκοποπούλου.

Φουμάρει ναργιλέ και τσιγάρα... των φίλων του. Είναι κατ'εξοχήν τραγικός ποιητής και τραγικώτερος εις την εξοχήν... του Κλάιν.

Ταξειδεύει εις την Ελβετίαν και εις τα Πατήσια.

Κάθεται εις τον Πειραιά και εις τας Αθήνας και έστιν ότε και εις της παράγγαις.

Λεβ.

ΙΩΑΝΝΗΣ Μ. ΔΑΜΒΕΡΓΗΣ

Είναι περιττόν να σας ειπούμε ότι λέγεται Γιάννης. Το λέει μόνος του εις ένα ποιήμα του που έχει γράψει εις το λεύκωμα της κ. Σουρή:

"Μαρία λεν την Παναγιά, Μαρία λεν και σένα.

"Και Γιάννη λεν τον Πρόδρομο και

Γιάννη λεν και μένα".

Τώρα, καθό Γιάννης από ποιο ξύλο είναι κορμένος δεν ξέρωμε, αλλά βεβαίως από το ξύλο της Γνώσεως δεν είναι βγαλμένος. Διότι γνώσι δεν έχει καθόλου, έχει όμως καλαμπούρια τα οποία σας λέγει όλως ιμδιαίτερος.

Πόσας ημέρας έχει η Εβδομάς το ξέρει με το νι και με το σίγμα διότι εκρημάτισε διευθυντής αυτής.

Την ηλικίαν του δεν την ξέρει κανείς, διότι του έχουν φάγει πολλαίς εβδομάδες.. οι συνδρομηταί του!

Είνε και ο ελευθερωτής της Κρήτης διότι έχει εκδώσει όλους τους Κρήτας του εις την Ελλάδα.

Εις το Ημερολόγιον του...Ποδογύρου δεν έχει γράψει ποτέ.

Α.Ν.

Γ. Κ. ΠΩΠ

Οπαδός της ολοφυρομένης σχολής, που βγήκε μέσα από τον τάφο για να μας πη όσα είδε και όσα άκουσε ...στον κάτω κόσμον.

Τουλάχιστον αυτό θα πουν όσοι δεν τον γνωρίζουν και περιμένουν να τον μάθουν τώρα από την θαυμασίαν αυτήν καρικατούραν του Ροϊλού.

Και όμως κάθε άλλο. Ο Πώπ είναι ο κατ'εξοχήν άνθρωπος της ζωής, απεικόνισις τελεία του συγχρόνου Αθηναίου και γνησιώτατος απόγονος του μακαρίτου Λουκιανού εις το σκόμμα και εις την σάτυραν. Όσα βλέπει και όσα ακούει και όσα γράφει το μαρτυρούν. Ιδίως όμως όσα λέγει... και τα οποία δεν γράφονται.

Αν και υπερμαλλιαρός δεν είναι συντάκτης της "Τέχνης", με μεγάλην του μάλιστα ευχαρίστησιν θα κρεμούσε όλους τους μαλλιαρούς φιλολόγους... εις την τούφαν των μαλλιών του, εις την οποίαν- as σημειωθή και αυτό χάριν της ιστορίας- ήσαν κρυμμένα τ' Αθηναϊκά απόκρυφα!

Δ.Τ.

ΣΤ. Ι. ΣΤΕΦΑΝΟΥ

Νεώτατος είχε μάθει εκ στήθους το Σύμβολον της πίστεως, νεώτερος ακόμη κατόπιν-διότι όσω πάει και γίνεται νεώτερος- είχε καταντήσει συμβολικός ποιητής

και τέλος πειό νέος ακόμη εσχάτως απηρνήθη τον συμβολισμόν και έγεια... γραμματεύς του θεάτρου.

Κατά τας νέας διατάξεις της Αστυνομίας περί θεάτρου θα είναι το μόνον πράγμα που θα ρίχνεται επί σκηνής... εις τους ηθοποιούς!

ΣΤΟΥΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΕΣ ΤΗΣ ΕΠΟΧΗΣ!

Έχει πνεύμα πολύ και μύτην πειο πολλήν ακόμη... ως του την εκαρικοτούρισεν ο κ. Ροϊλός. Έχει σχέσιν με πολλές κυρίας και προ πάντων με την... "σύζυγον του Σωκράτους".

Πήγε και στο Παρίσι και...ξανάρθε πάλι!
Ν.Λ.

ΒΛ. ΓΑΒΡΙΗΛΙΔΗΣ

Ο νεώτερος διότι δεν έχει μίαν λευκήν τρίχα αλλά και ο μάλλον ηλικιωμένος δημοσιογράφος μετά τον κ. Κανελλίδην διότι έχει τα χρόνια που ο αγαπτότερος, αλλά και ο πλέον μισηθείς δια το θάρρος της γνώμης του, η πρώτη δημοσιο-

γραφική πέννα της Ελλάδος, ο πρωτοτυπότερος των Ελλήνων, ο περισσότερο μελετήσας, ο περισσότερο γράψας, ο τα περισσότερα υποστάς, ο πρώτος εις όλα, ο τα πάντα αποκτήσας από της φήμης μέχρι της μεγαλπτερας κυκλοφορίας είναι η χαρακτηριστικώτερα κοινωνική ίσως φυσιογνωμία της αναγεννηθείσης Ελλάδος.

Τον χαρακτηρίζει το εξής:

- Κύριε Διευθυντά, του λέγει κάποιος συντάκτς...

Τα μάθατε; ...Εσπασαν το πιεστήριο!

Γελά ο κ. Γαβριηλίδης, διότι του βίου τας περιπετείας μόνον με σαρκαστικούς γέλωτας υποδέχεται πάντοτε. Και νικά και επικρατεί πάντοτε.

Έφθασε και έως εις την Σπιτοβέργην και έως εις την Αμερικήν, αλλ' εστενοχωρήθη εις Αμερικήν διατρίβων, διότι δεν εγεννήθη Αμερικανός να εξευτελίση όλους τους Γιάγκηδες δημοσιογράφους. Ταξιδεύει μόνον τους οκτώ μήνας του έτους και ουχί τους δώδεκα, όχι δι' άλλον λόγον, αλλά διότι η νομισματική διαφορά και τα περιορισμένα όρια της ελληνικής δημοσιογραφίας έχουν αντίθετον γνώμην.

Δεν πιστεύει μόνον τους άλλους. Και όταν επιστρέφει μετά εξάμνηνον απουσίαν το μόνον το οποίον δεν δύναται να εννοήσει είναι η άδεια την οποία του ζητούν οι συντάκται του δια να αναπαυθούν και αυτοί.

Σ.Δ.

ΘΕΜΟΣ ΑΝΝΙΝΟΣ

Ο πρώτος εισαγωγών την καρικατούραν εν Ελλάδι. Ο απο-

θανατήσας τους Ξακωβάτους, τον Τσουτσουνάτον, τον Δε Κάστρο, τον Μυριανθούσπν και όλους τους φίλους του!

Η παρατιθεμένη καρικατούρα του είναι έργον παλαιόν των ιδίων του χειρών.

Κατέβαλεν, ως βλέπετε, πάσαν προσπάθειαν να φανή ωραιότερος!

Στο φυσικόν αν δεν είναι ασχημότερος έχει όμως ολιγώτερα... μάγουλα!!!

Προ ετών εξέδιδε τον "Ασμοδαίον" και το "Σατωρικόν Αστν". Ήδη είναι διευθυντής του πολιτικού "Αστεως".

Εις άκρον λεπτός και ευγενής καθώς κοπιάζει τρομερά και φοβερά να σβύση πάσαν κακόπον λέξιν από τα άρθρα των συντακτών του.

Στο πάχος είναι η αρσενική Σάρρα Μπερνάρ.

Ενίστε γράφει και αστεία...

Πλειότερα μπορεί κανείς να ιδή εις την ωραίαν περί γελοιογραφίας μελέτην του κ. Κακλαμάνου.

Ν.Ι.Α.

ΔΗΜ. ΚΑΚΛΑΜΑΝΟΣ

-Ντιγκ, ντιγκ, ντιγκ...

Τον βλέπετε, όπως τον παρεμόρφωσεν ο καλλιτέχνης;

Είνε σα νεύρα του· επέρασαν τα μεσάνυχτα και ακόμη να του φέρουν διορθώσεις-όχι του

άρθρου του αλλ' ολόκληρου του "Αστεως" και αυτών των κοινωνικών ακόμη δια να τας επιθεωρήση, να τας διορθώση, να σβύση ν' αλλάξη.

Και τα δύο του τα χέρια τα έχει καρφώσει εις τα δεξιά και αριστερά του γραφείου ηλεκτρικά κομβία και κτυπά, κτυπά και μουρμουρίζει συνάμα.

- Μα τί κατάστασις!

Τι κατάστασις!

Νομίζει κανείς πως είναι φτιασμένος για sub-editor αγγλικής εφημερίδος. Διορθώνει, γράφει, κτυπά κουδούνια, φτειάνει τα γυαλιά του, αναζητεί τα αιώνιας χανόμενα χαρτιά του και απαντά ταυτοχρόνως δια μονοσυλλάβων εις τας διαφόρους ερωτήσεις της δεκάδος των καλοθελητών, οι οποίοι μέχρι της δευτέρας πρωϊνής πλημμυρούν το γραφείον του.

Και' εξοκνήν δε καλαισθητός, θέλει το "Αστν" πανομοιότυπον του εαυτού του.

Αφού κάρνει ο ίδιος και την εκλογήν των κεφαλαίων στοιχείων της εφημερίδος του.

Α.Κ.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΑΛΑΠΟΘΑΚΗΣ

Ο εισαγωγών εις την Ελληνικήν δημοσιογραφίαν το τηλεφώνον και...εξαγωγών τον Λαμπρόν Αστέρην εις Βιέννην.

Δια το πρώτον, οι υπάλληλοι τουλάχιστον του τηλεφώνου δεν έχουν κανέ-

να λόγον να τον ευγνωμονούν. Οσον αφορά την δευτέραν καινοτομίαν αναμένονται νεώτεροι πληροφορίαί εκ Βιέννης.

Ο κ. Καλαποθάκης μονομαχεί, από δύο και πλέον ετών τώρα αφ' ης ημέρας εξέδωκε το "Εμπρός", με τας δύο τρεις ομοιοσχήμους συναδέλφους χωρίς ν' αφήση ποτέ να του πάρη κανείς την νίκην.

Λυσοωδέστερος επαγγελματικός ανταγωνισμός, εις τα χρονικά τουλάχιστον της Ελληνικής δημοσιογραφίας, δεν απαντάται. Εχει δε ανέκδοτα νοστιμώτατα ο συναγωνισμός των αυτών, τα οποία όμως είναι πάρα πολύ οικογενειακά ούτε επιτρέπεται να περιέλθουν εις την δημοσιότητα.

Θαυμάσιος ως διευθυντής εφημερίδας. Κακός δαίμων δια τους συντάκτας του όταν ο διάβολος τα φέρει να έχη το "Σκρίπ" αίφνης καμμίαν σοβαράν είδησιν και να καθυστερήση το "Εμπρός".

Μια φορά σοφίσθη ν' απαγάγη όλην την σύνταξιν του "Σκρίπ". Το τέχνασμα αν επετύχανε θα έμενεν ιστορικόν, όχι μόνον ως απόπειρα, εις τας χρονικά της παγκοσμίου δημοσιογραφίας.

Και το "Εμπρός" πηγαίνει εμπρός, That is the question.

Υ.Γ. Εμαθήτευσε παρά τω αειμνήστω Τρικούπη εις την αρθρογραφίαν.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΚΟΥΣΟΥΛΑΚΟΣ

Εις το ύψος συναγωνίζεται με τον Λυκαβηττόν. Εις την κυκλοφορίαν...με το "Εμπρός".

Κάποτε είχε φαρυγγίτιδα και έκτοτε του έμεινεν η συνήθεια να βήχη κάθε πρωί. Ο βήχας του είναι ως βρυ-

κνητός λέοντος.

Τρέπει εις φυγήν όλον το προσωπικόν του "Σκρίπ" και ιδίως τους συντάκτας οι οποίοι άργησαν να γράψουν. Συνήθως ομιλεί δια βηξίματος, νέου είδους γλώσσης την οποίαν αυτός εφεύρε και της οποίας παραθέτο-

μεν μερικές φράσεις.

- Γκουκ! (Ακόμα δεν ήλθαν αυτοί οι συντάκται!)

- Γκουκ! Γκουκ! (Τι ώρα είναι αυτή που έρχεσθε;)

- Χxxx...xκ! Ούουου! (Τί θα γράψετε κ. Ζαχαρία;)

Αρέσκειται να πιστεύη ότι είναι φιλάσθενος και ότι μετά δύο ώρας θα αποθάνη. Την πεποιθήσιν αυτήν την έχει προ δύο ετών! Φίλος λόγιος έχων ιατρικάς γνώσεις τον παρακολουθεί πάντοτε δια να του παράσχη εν ανάγκη τας πρώτας βοηθείας.

Από το πρωί έως τας 2 μετά τα μεσάνυχτα πίνει γάλα. Συντηρεί τρία γαλακτοκομεία τουλάχιστον εν Αθήναις.

Αστειεύεται και εις τας θλεβερωτέρας στιγμάς του βίου του. Ακόμη και το Σάββατο!

Ζ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

Πολυτεχνίτης, χωρίς ευτυχώς να ήναι και εφημοσπίτης.

Εις τα επίσημα ντεφτέρια του κράτους, από τα οποία βγαίνουν και οι κατάλογοι των ενόρκων, τον έχουν ανεγνωρισμένον ως επαγ-

γελματίαν... ποιητήν. Ημείς όμως είμεθα εις θέσιν να βεβαιώσωμεν, ότι μετά την αποχώρησιν του εκ της καθημερινής δημοσιογραφίας ασχολείται το μεν καλοκαίρι εις την ψαρικήν και τον χειμώνα εις την έκδοσιν της "Εθνικής Αγωγής" και την τελειοποίησιν της φωτογραφικής τέχνης. Προς το παρόν όμως μόνον ακέφαλα πτώματα κατώρθωσε να βγάλη.

Μάρτυς και θύμα ο Σουρής. Ο Δροσίνης έχει και τύψεις συνειδήτος. Εάν ο γράφων τας γραμμάς αυτάς ήτο ιερεύς δεν θα του επέτρεπεν επ' ουδενί λόγω να μεταλάβη των ακράντων μυστηρίων προτού τουλάχιστον μάθωμεν εις ποιον σημείον θα φθάση η σχολή των "μαλλιαρών". Και τούτο διότι αι κακαί γλώσσαί βεβαιούν ότι αν ο Δροσίνης δεν ήνοιγε τας στήλας του περιοδικού της "Εστίας" εις τους χριστιανούς αυτούς, "μαλλιαροί" μεν σήμερον δεν θα υπήρχον θα υψίστατο δε και θα του άφινε κέρδη το θαυμάσιον αληθώς εκείνο περιοδικόν. Αλήθεια γαρ, ανομολογουμένη τώρα και από τον ίδιον, είναι ότι από την μαύρην ώρα που η σχολή των "μαλλιαρών" εισήλασεν εις την φιλολογικήν "Εστία" οι συνδρομηταί της έφυγαν προτροπάδην ως να κατεδιώκοντο από ακάθαρτα πνεύματα.

Α.Κ

γυρίστε σελίδα

συνέχεια από τη σελ. 11

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Ι. ΛΑΣΚΑΡΗΣ

Εάν είχε ανάγκην μόνον από την ρύτην του δια να αποδειχθή μεγαλοφυΐα, κατά τας γνωστάς φυσιογνωμικάς αρχάς, βεβαίως από μικρό παιδί θα είχε ανακηρυχθή.

Το κατώρθωσε όμως με τον καιρόν και με τας κωμω-

δίας του.

Κατώρθωσε πολλά συν τω χρόνω. Έκαμε... καλαμπούρια όσα ουδείς Έλληνα. Με το όνομά του Νίκος και μ'αυτό έπαιζε, διαρκώς δε λέγει εις την σύζυγόν του, συνιστών εχεμύθειαν.

- Τα εν... οίκω μη εν Δήμω...

Και μένει ευχαριστημένος.

Εν νέφος λύπης επλανάτο εις την φαιδράν ψυχήν του.

Δεν είχε εύρει ομοιοκαταληξίαν δια το επίθετόν του. Αλλά προχθές έλυσε και αυτό το περίπλοκον ζήτημα. Το λατινικόν ascaris με το Λάσκαρης πηγαίνει πολύ καλά.

Το άσκαρις αυτό είναι επιστημονικός όρος. Σημαίνει Λεβίθαν, η οποία δεν διαφέρει πολύ από το ψευδώνυμον του... Λεβιάθαν, με το οποίον τόσο φαιδρά πράγματα έγραψε και η οποία δεν έχει καμμίαν σχέσιν με τον φιλολογικόν στόμαχον των αναγνωστών του.

Ο τελευταίος του φιλολογικός θρίαμβος, ήσαν τα "Μαλλιά Κουβάρια", η περίφημος πλέον φάρσα του. Είναι η πρώτη ελληνική κωμωδία, ήτις μεταφράζεται και εις το Ιταλικόν. Φέρει τον τίτλον "Matasa Arufata" και πολλά κέρδη εις τον συγγραφέα. Ο τύπος του πλιθίου Φουρούση έμεινε αθάνατος πλην μαζί με τον της πενθεράς του Κουντουπή.

Μεταξύ των σοβαρών του έργων ασ καταλέξωμεν και τα τρία τέσσαρα παιδάκια τα οποία απέκτησε και τα οποία φαίνονται από τώρα χωρίς να έχουν τον μύτον του πατρός των, ότι θα γράψουν πολλαίς κωμωδίαίς.

Δ. τμς Ε.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥΣ

Από ένα Γρ... είναι αρκετόν να καταλάβη κανείς ότι πρόκειται περί του Δημητράκη.

Είναι ο μόνος Έλληνα όστις εώρτασε την φιλολογικήν του εικοσιπενταετηρίδα δια γεύματος

κατορθώσας ούτω να φάνε οι λόγιοι μίαν φοράν μαζί χωρίς να φαγωθούν.

Προ είκοσι πέντε ετών ήτο νεώτερος από ότι είναι σήμερον!

Είναι ο καταστροφεύς των Αθηνών. Δεν έχει αφήσει πέτραν επί πέτρας... χωρίς να την εξετάση.

Είναι υψηλότερος από τον κ. Μαργ. Ευαγγελίδην.

Ο μόνος Ρωμικός που ωφελήθη από τον

Ισπανό-Αμερικανικόν πόλεμον, διότι μια ολόκληρος κάσσα πούρων της Αβάνας έκαμεν απόβασιν εις το σπίτι του.

Έχει γράψει για τα παδιά, τους νέους και τους μεγάλους.

Τον λένε Δημητράκη και ουδέποτε εορτάζει του Αγίου Δημητρίου.

Ν.Ι.Α.

Υ.Γ. Ο Ροϊλός κατηρικώς φερόμενος επήρε για να τον φτειάση από λίγο... Σώλοβαρ και Ζολά.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΟΛΕΜΗΣ

Να κι ένας άνθρωπος... ειρηνικώτατος, ο οποίος διαψεύδει το επώνυμόν του.

Πολεμά μόνον τον έρωτα τον οποίον... δεν αναφέρει ποτέ εις τους στίχους του.

Είναι ένας από τους πλουσιωτέρους συγχρόνους ποιητάς... εις στίχους.

Την ποίησιν, έγραψε προ ετών εις τον πρώτον τομον των ποιημάτων του ότι:

"Λιγάκι αγαπά,
Για ερωμένη κι
όχι για γυναίκα".

Αλλά κατόπιν, ως τίμιος άνθρωπος, την εστεφανώθηκε ... εις ένα ποιητικό διαγωνισμόν. Παράνυμφος ήτο ο κ. Φιλαδελφεύς, ο οποίος επλήρωσε... και τα έξοδα του γάμου!

Και από τότε η ποίησις κατέστη το ωραίον του ήμισυ.

Κυριολεκτικώς, και όχι μεταφορικώς ωραίων.

Δ.Τ.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΑΡΚΑΒΙΤΣΑΣ

Συγγνώμην δίδοτι τον γράφομεν Ανδρέαν. Ο ίδιος θέλει να γράφεται Αντρέας. Δυστυχώς πολλαίς φοραίς το λησμονεί και ο ίδιος, πάντοτε δε οι γνώριμοί του, οίτινες εξακολουθούν να τον

φωνάζουν Ανδρέαν.

Εδώ εις το όνομά του έγκεινται όλα αι φιλολογικά μας... διαφοραί.

Προσεκλήθη ο νουνός του, αλλ' ... απέθανε. Και αγνοείται αν λέγεται Ανδρέας ή Αντρέας. Διαφωνεί ακόμη με τον συναξαριστήν.

Δια τον θάνατον του νουνού του δεν ευθύνεται ο βαπτιστικός αν και είναι γιατρός και μάλιστα στρατιωτικός. Ούτε με το σπαθί του ούτε με τα φάρμακα του τον εφόνευσε. Οφείλομεν να το δηλώσωμεν τούτο χάριν της επιστήμης του Ασκληπιοῦ και χάριν της ιατρικής φήμης του, η οποία- βεβαιωθήτε- δεν έχει καμμίαν σχέσιν με την φιλολογικήν του αξίαν.

Το διαμαντάκι με το οποίον ετίμησε την

Χριστουγεννιάτικην "Εοσίαν" ο Καρκαβίτσας είναι αποχρώσα απόδειξις του ανωτέρω ισχυρισμού μας.

Εχημάτισε και ιατρός εις τα πλοία της ελληνικής ατμοπλοΐας η οποία... τα εκακάρωσεν, μετέβη δε και εις Κρήτην με τον Βάσσον. Το δυστύχημα είναι ότι απ' όλα αυτά δεν... εχημάτισε τίποτε. Μόνον τα διηγήματά του πωλούνται πολύ και χρηματίζεται...

Δ.-Α.

ΘΕΟΔ. ΒΕΛΛΙΑΝΙΤΗΣ

Κατακτητής της Ρωσσίας από των παιδικών του χρόνων. Κατασκευάζει θαυμάσια ποιήματα και καλλιτεχνικάς εκθέσεις.

Είναι πρώην και μέλλον βουλευτής.

Εχημάτισεν αντιπρόεδρος της Βουλής, φίλος του κ.

Δηλιγιάννη και της "Εοσίας".

Είναι ηλικίας άνω των 30 ετών καθό πρώην βουλευτής.

Μέχρι τούδε έχει εκτεθεί εις το ψύχος της Ρωσσίας και εις τους Παξούς. Εν τούτοις, δεν είναι καθόλου κρύος!

Το μόνον του ελάττωμα είναι ότι λέγεται Θόδωρος.

Έχει γράψει χίλια διακόσια δέκα επτά άρθρα. Εις τα χίλια διακόσια δέκα οκτώ ανάφερε την Ρωσσίαν!

Εις τας προσεχείς εκλογάς θα εκτεθή και πάλιν εις Παξούς και τον συνιστώμεν εις τους συμπολίτας του και εις τους... αναγνώστας μας!

Παίζει μάους και κτυπά πάντοτε με άσσον ξηρόν και κατόπιν... το κεφάλι του!

Τέλεια τύπος δημοσιογράφου.

Λεβιάθαν

ΤΕΛΗΣ ΠΕΤΣΑΛΗΣ

--Πώ πώ αγριάνθρωπος!! θα φωνάξουν όσοι ιδούν την εικόνα του αυτήν.

Και όμως είναι αγαθώτατος τμηματάρχης του Υπουργείου της Δικαιοσύνης και...προσποιείται τον αγριάνθρωπο μόνον όταν γράφη κριτικά άρθρα, εις τα οποία θέλει να κάνη τον δύσκολον και τον αυστηρόν.

Εις καμμίαν τοιαύτην κρίσιμον στιγμήν θα του άρπαξεν ο Ροϊλός το ενσταντέ του.

Είναι από τα παιδιά του 62 κι αυτός... κι ασ μη θυμώση διότι αποκαλύπτομεν την ηλικίαν του, αν και αρκετά συνοφρυόμενος προσβλέπει τώρα αυτά που του γράφομεν.

Τας οφρύς του θα τας εζήλευε και... ο Ζεύς όταν ένευε κι εποίει τον Όλυμπον τρέμειν, τον δε αδρόν του μύστακα θα τον ποθούσε κάθε ζωγράφος να τον έχη μοντέλο δια τον... Οδυσσέα Ανδρούτσον.

Και όμως υφ'όλον αυτό το άγριον παρου-

σιαστικόν κρύπτεται άνθρωπος γλυκύτατος... όταν δεν γράφη κριτικά άρθρα.

Δ.Τ.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΓΑΛΑΝΗΣ

Όταν μια φοράν ηθέλησεν ο Θεός να κάμη και ένα ζωγράφο Έλληνα εσκέφθη: "Όλα τα έχω, αλλά μου λείπουν αυτιά και κρέας".

Δια να εξοικονομήση δε τας ανάγκας της στιγμής έλαβε δύο τεμάχια εκ των ώτων της θείας εκείνης κεφαλής δια της οποίας ο Σαρψών εφόνευσε χίλιους Φιλιστούς και τα εκόλλησεν ένθεν

κακείθεν της κεφαλής ενός σκελετού... Σάρκας δεν είχε και εσκέφθη:

- Κρατεί προσωρινώς το πετσί... Εις την γην θα καλοτραφή και τοιουτοτρόπως θα γείνη άνθρωπος!

Είχε λησμονήση ο Πανάγαθος, ότι έπλατε ζωγράφο Έλληνα και ότι τα πινέλλα και η μπογιές δεν τρώγονται. Και ο καύμενος ο νεαρός καλλιτέχνης μένει ακόμη και τώρα μόνον με τα μεγάλα αυτιά!

Αλλά και θα παχύνη! Τουλάχιστον αυτό αποδεικνύει ο χρωστήρ του και η μπογιά του η οποία περνά παντού, ακόμη και εις το Παρίσι όπου εβραβεύθη εις εν διαγώνισμα γελοιογραφικόν.

Εν πάση περιπτώσει ο Γαλάνης είναι πιστή εικών και ενσάρκωσις των ρητών: "Όία η ψυχή τοιάδε και η μορφή".

Ψυχή καλλιτέχνου και γελοιογράφου. Μορφή καλλιτεχνική αλλά και υπερτάτως γελοιογραφημένη...

Γ. Πώπ.

ΛΑΥΡΕΝΤΙΟΣ ΚΑΜΗΛΙΕΡΗΣ

Ο "Χριστός πάσχω" της μουσικής.

Εις το κλωρόν πρόσωπόν του έχει χυθή η εγκατέρησις ανθρώπου ο οποίος εσταυρώθη δια τας αμαρτίας του κόσμου, και η όψις του δίδει την εντύπωσιν προσώψεως νοσοκομείου. Ομιλεί σκέπτεται, ζη, γράφει-διότι γράφει- εις ήχον λά μινόρε. Σωστή αρσενική τραβιάτα, χωρίς όμως μίαν εύθυμον νόταν.

Η ομιλία του κυμαίνεται μεταξύ επαναστατικής καντάδας και Βυζαντινού κοντακίου. Από όλας τας κλίμακας της μουσικής προτιμά τας κλίμακας που φέρνουν εις καλά ζεστά σαλόνια. Δε περιπατεί αλλά πηδά. Αι κακαί γλώσσαί λέγουν ότι τα ίδια πηδήματα κάμνει και εις τα κορμάτια που διευθύνει.

- Ιδιαίτερον χαρακτηριστικόν. Η μόνη εποχή όπου δεν μπορεί να μην αναγνωρίση συναδέλφους είναι αι απόκρεω ότε εμφανίζονται... οι γκαμπλιέρηδες.

- Ιδιαίτερον χαρακτηριστικόν. Η μόνη εποχή όπου δεν μπορεί να μην αναγνωρίση συναδέλφους είναι αι απόκρεω ότε εμφανίζονται... οι γκαμπλιέρηδες.

Τς

ΕΝΩ ΤΟ ΑΣΤΕΡΙ ΕΛΑΜΠΕ ΣΤΟΝ ΟΥΡΑΝΟ

Τα παληά καλά χρόνια

Κάθε παραμονή των Χριστουγέννων θυμάμαι με βαθιά συγκίνηση τα ωραία Χριστούγεννα, που μικρό παιδί, περνούσα κοντά στη γιαγιά και στους θείους μου. Ο μακαρίτης ο πατέρας μου έννοούσε να περνάμε, εγώ και η αδελφή μου, τις γιορτές αυτές στο πατρικό του σπίτι, στα Καλέσσα.

Στο χωριό φθάναμε την προ-παραμονή. Ένας από τους θείους μου ερχότανε στο Ηράκλειο για τα ψώνια των γιορτών και μας έπαιρνε μαζί του. Με τι χαρά πάντα ξανάβλεπα, ύστερα από το καλοκαίρι, την αγαπημένη μου γιαγιά, την καλή μου θεία Κατίνα και τους φίλους μου!

Η παραμονή των Χριστουγέννων στο χωριό ήταν όλο τρεξίματα και δουλειές. Οι δουλεύτρες του σπιτιού, τώρα και δυό μέρες, άσπριζαν, σφουγγάριζαν και έπλεναν ρούχα, αυλές, πορτοπαράθυρα, τα πάντα στο σπίτι. Ο φούρνος άναβε πρωί πρωί την παραμονή. Είχε να ψήση τα Χριστουγεννιάτικα ψωμιά και γλυκά, τα περίφημα μελομακάρονα της θείας μας. Το απόγευμα σφάζοντανε το γουρούνι, καθαριζόντανε και κρεμόντανε στην οροφή της κουζίνας. Και αργά το βράδυ της παραμονής άναβε το τζάκι και σιγόβραζαν οι ολόπαχες κόττες της Χριστουγεννιάτικης σούπας, που θα τρώγαμε μετά την απόλυση της Εκκλησιάς, τα ξημερώματα.

Τα μεσάνυχτα ακριβώς, κτυπούσε η καμπάνα του Άη Γιώργη. Όλοι στο σπίτι είμαστε έτοιμοι. Το χωριό δεν είχε μόνιμο, δικό του Εφημέριο. Ένας καλόγηρος από τη Μονή των Σαβανών ιερουργούσε τις Κυριακές και τις μεγάλες γιορτές. Η Χριστουγεννιάτικη λειτουργία, οι Ώρες και ο Όρθρος είναι από τις κατανοκτικότερες τελε-

τουργίες της Εκκλησίας. Στα χωριά μας ιδίως, η λειτουργία των Χριστουγέννων με την πιστή τήρησι του Βυζαντινού τυπικού, είναι ακόμη κατανοκτικότερη.

Όταν επιστρέφαμε σπίτι η γιαγιά κτυπούσε τα αυγά - έκοβε το αυγολέμονο - και σε λίγο μια μεγάλη πιατέλλα με τον ολόπαχο ζωμό και άλλη με τις κόττες που άχνιζαν ακόμη, σερβιριζόντανε στο

μεγάλο και πλούσιο τραπέζι του "πόρτεγου". Και σαν τελείωνε το Χριστουγεννιάτικο πρόγευμα περνούσαμε στην κουζίνα και καθήμεθα γύρω στο μεγάλο τζάκι αναμένοντες να ξημερώσιν.

***

Μια χρονιά, το θυμάμαι σαν νά 'ταν χθες ακόμα, η μικρή αδελφή μου ρώτησε τη γιαγιά μας... αν είχαμε Χριστούγεννα τον παληό καιρό!!...

Η γιαγιά χαμογέλασε με την αφέλεια της εγγονής της και πρόθυμη, όπως ήταν πάντα να διηγείται παλιές ιστορίες, την πήρε στα γόνατά της κι άρχισε να της λέει:

- Στην Επανάσταση του Εννεήκοντα Επτά, τότε που σκοτώθηκε ο μακαρίτης ο παππούς σας, οι Σταυρακιανοί Τούρκοι βάλανε στο νου τους να πατήσουν το χωριό μας τη νύχτα της παραμονής των Χριστου-

γέννων. Γνώριζαν τα σκυλιά πως οι χριστιανοί θα πήγαιναν στην εκκλησιά τα μεσάνυχτα, και σκέφθηκαν πως μια τέτοια νύχτα οι τάπιες θάμεναν αφύλαχτες.

Ο Θεός όμως παιδιά μου δεν θέλησε να πάρουν οι σκύλοι το χωριό μας την ίδια νύχτα που γεννιόταν το παιδί του. Ένα τουρκάκι από τα Γιοφυράκια συναντήθηκε με τον πατέρα σας στη βοσκή, στην Καμάρα

και του φανέρωσε το μυστικό.

Οι δικοί μας ειδοποίησαν αμέσως τα κοντινά χωριά και λάβανε τα μέτρα τους. Κανένα σημείο δεν έδειχνε πως είχαμε μάθει το μυστικό. Τα παλληκάρια μας πήγαν σαν μούχλιασε στις τάπιες και περίμεναν άγρυπνοι τους Τούρκους. Μαζί τους πήγε και ο πατέρας σας, αμούστακο ακόμη παιδί. Ζώστηκε τ' άρματα του σκοτωμένου πατέρα του και πήρε θέση δίπλα στους θείους του.

Αχ, τι αλυσμένη νύχτα ήταν εκείνη παιδιά μου! Τι καρδιοχτύπι νοιώσαμε στα στήθια μας!

Τα μεσάνυχτα οι γυναίκες του χωριού χτυπήσαμε δυνατά την καμπάνα του Άη Γιώργη για να εξαπατήσουμε τους Τούρκους. Έτσι είχε κανονισθή. Οι Τούρκοι έκαμαν το γουρούνι τους ύστερα από μια ώρα. Μας χτυπήσανε από δυό πλευρές. Τους αφήσαμε να πλησιάσουν στο χωριό και έπειτα δόθηκε το σύνθημα. Έτσι πέσανε τα σκυλιά στην παγίδα. Θεέ μου, τι χαλασμός είχε γίνει τη νύχτα εκείνη!. Το πρωί βρέθηκαν στα μεσόχωρα πολλά κορμιά των Τούρκων που δεν μπορούσαν να τα πάρουν μαζί τους.

Όταν τελείωσε η μάχη πήγαμε όλοι στην εκκλησιά και γιορτάσαμε τη γέννα του Χριστού μας, προσκυνούμε τη χάρη του! Ψηλά στον ουρανό της Βηθλεέμ έλαμπε το αστέρι των Μάγων. Οι θρήνοι είχαν γίνει τραγούδι και η πίκρα χαρά από του Θείου βρέφους την ηνοή!..

Περάσανε όμως παιδιά μου τα χρόνια εκείνα, ψιθύρισε με παράπονο η γιαγιά.

ΓΙΑΝΝΗΣ
ΣΤΡΑΤΗΓΑΚΗΣ
(Χριστούγεννα 1955)

Χριστούγεννα στην Κρήτη

Πολλά παλπά έθιμα έμειναν ακόμα στην Κρήτη στα ορεινά χωριά. Άμα φτιάση η Σαρακοστή, όλοι αρχίζουν την προετοιμασία για τα Χριστούγεννα. Παισιώνουν θηράματα στο λάδι, όπου τ' αφήνουν ως τα Χριστούγεννα.

Τα ψάρια παύουν να τα τρώνε στην Κρήτη από του Αγίου Σπυρίδωνος. Μόνο στις 23 Δεκεμβρίου, όποτε εορτάζουν οι Δέκα Μάρτυρες της Κρήτης, που εμαρτύρησαν επί Δεκίου, τρώνε λάδι.

Τις παραμονές των Χριστουγέννων, οι άντρες θα φέρουν ξύλα για το φούρνο και τα παιδιά θα πάνε να μαζέψουν μάραθα για το μαγεύρεμα και νεράτσια για το "χοίρο".

Οι γυναίκες θα ζυμώσουν τα Χριστόψωμα και τις κουλούρες της γιορτής. Στο ζύωμα αυτό δεν χρησιμοποιούν προζύμι από το δικό τους. Στέλνουν και ζητάνε από τη γειτονιά, προσέχουν δε κατά την μεταφορά του να μη το ιδούν τα άστρα.

Το Χριστόψωμο κάθε οικογένεια το στέλνει πρώτα στην εκκλησία για να μνημονεύση ο παπάς τους πεθαμένους που χάθηκαν

από το σπήτι.

Κάθε νοικοκυρά ζυμώνει τις ημέρες αυτές και μικρά Χριστόψωμα για τα παιδιά του σπητιού και για όλους τους φτωχούς που θέλει να βοηθήση.

Το απόγευμα της παραμονής βάζουν το μεγάλο "μπακιροτσιόκαλο" στη φωτιά να βράση. Είνε η ώρα που πρέπει να σφαγή ο χοίρος.

Όλα τα σπήτια σφάζουν και από ένα χοίρο στην Κρήτη. Τον μαδάνε, τον πλένουν και τον κρεμάνε στο "χοιρόξυλο". Άμα τον κρεμάσουν, πέρνουν "αχινόποδο" (ένα θάμνο με σκληρά κλαδιά, που τον μεταχειρίζονται και για προσάναμμα στην Κρήτη), τον ανάβουν και τον γυρίζουν αναμμένο σε όλο το σώμα του χοίρου για να καή αν έμεινε καμμιά τρίχα. Αμέσως ύστερα φέρνουν τα παιδιά τα νεράτσια και τρίβουν μ' αυτά ολόκληρο το χοίρο. Έτσι γίνεται άσπρος σαν το χιόνι! Το χοιρινό χρησιμοποιείται διαφορετρόπως.

Η κεφαλή του χοίρου θα χρησιμοποιηθή για να γίνει η απαραίτητη πηκτική. Τα έντερα για να γίνουν τα λουκάνικα και από το λίπος θα γίνουν τα περίφημα σίγλινα". Από τα μερπά θα γίνουν τ' απάκια. Όλα τα

σπήτια απαραίτητα πρέπει κάτι να παρουσιάσουν απ' αυτά. Κι όσοι είναι αδύνατο να θρέψουν χοίρο οι άλλοι που το ξαίρουν τους προμηθεύουν μυστικά την παραμονή από το χοίρο που σφάζουν. Έτσι κανένα σπήτι δεν μένει δίχως να γιορτάση την μεγάλη γιορτή.

Το φαγητό της ημέρας των Χριστουγέννων στην Κρήτη είνε το χοιρινό με μάραθα. Επίσης φαγητό της ημέρας είνε και το βραστό χοιρινό, στο ζωμό του οποίου ρίχνουν "ξυνόχοντρο".

Το βράδυ της Παραμονής πρέπει να λουσιή ολόκληρη η οικογένεια από τον πιο μικρό ως τον πιο μεγάλο.

Στο μεταξύ αυτό φτάνουν και οι καλανδισαί, στους οποίους οι νοικοκυρές μοιράζουν λάδι, χριστόψωμο ή λεπτά ή αυγά.

Όλη τη νύχτα της παραμονής προς τα Χριστούγεννα η νοικοκυρά μαγειρεύει. Ρίχνει το "ξυνόχοντρο" στο ζουμί του χοίρου, βράζει τα μάραθα με το κρέας. Έτσι η νύχτα προχωρεί. Από καιρού σε καιρό βγαίνει και κυτάζει τον ορίζοντα να ιδή από τα άστρα αν κοντεύη να σημάνη.

Όταν ανατέλλει ο αυγε-

ρινός αρχίζουν οι καρπάνες.

- Νταγκ, νταγκ! Νταγκ, νταγκ!

Τρέχει τότε η μητέρα και ξυπνάει τα παιδιά.

- Οι καρπάνες "έπαιξαν", (εχτύπησαν).

Κι αρχίζει το στόλισμα για την εκκλησιά.

***

Σε λίγο ξεκινάνε όλοι για την εκκλησιά.

Μπροστά ο πατέρας με την κουλούρα στα χέρια. Την πηγαίνει και την ακουμπάει μπρος στο ιερό.

Άμα μαζευτούνε όλοι φωνάζει ο παπάς:

- Λείπει καμμιά οικογένεια;

- Όχι του απαντούν. Και αρχίζει τότε:

- "Ευλογητός ο Θεός..." και ψάλλεται η λιτή.

Και προχωρεί η λειτουργία.

Μπρος στο ιερόν βρίσκονται σωρός οι κουλούρες των νοικοκυράδων. Ολόκληρο βουνό!

Άμα τελειώση η λειτουργία, αρχίζει το μνημόνευμα "των απολεσθέντων", των νεκρών.

Όταν τελειώση η λειτουργία γυρίζουν όλοι στα σπήτια τους.

Η μητέρα περιμένει με στρωμένο το τραπέζι. Και τι δεν έχει το τραπέζι αυτό!

Βραστό, χοντροζούμι χοιρινό με μάραθο, τσίχλες,

μπεκάτσες, πέρδικες Γιαννάκια, λαγούς, σπκότι, χοίρο σφουγγάτο πηκτική κ.λπ.

Στέκονται όλοι γύρω στο τραπέζι, αλλά δεν αρχίζουν να τρώνε. Η μητέρα δεν ετελείωσε ακόμα. Πρέπει να θυμιατίση και εΰχεται. Οι ευχές της δεν ακούονται. Μόλις τις ψιθυρίζει.

Έπειτα η μητέρα μοιράζει σε κάθε παιδάκι το Χριστοψωμάκι του και αυτό της ασπάζεται το χέρι. Κι έτσι ήσυχος πια και ευτυχείς, γιατί κανείς δεν θα πεινάει την ημέρα αυτή, κάθονται στο Χριστουγεννιάτικο τραπέζι και τρώνε με ευχαρίστηση και περισσή χαρά.

Όλη την ημέρα γενική διασκέδασις στο χωριό. Επισκέψεις, δίσκοι με μεζέδες και καλό κρασί. Το τραπέζι πρέπει να μείνη στρωμένο και γεμάτο φαγητό, κρασί και μεζέδες επί δύο ημέρες.

Όσοι έρχονται στο σπή-

τι πλησιάζουν και τρώνε και πίνουνε και εΰχονται.

Πιστεύουν οι Κρητικοί πως τη νύχτα των Χριστουγέννων μιλάνε τα ζώα στους σταύλους και λένε τα παράπονά τους στο Θεό...

Αλλά κανένας δεν μπορεί να τα ακούση κι αν τα ακούση και κανείς πεθαίνει. Την ημέρα δε των Χριστουγέννων κυττάζουνε κόττες και βγάφζουν συμπεράσματα.

Αν την ημέρα των Χριστουγέννων στέκη η κότα με το ένα ποδάρι και κακαρίξη, χωρίς άλλο βλαστημάει την κυρά της γιατί δεν της δίνει αρκετό φαΐ.

Αν ανατιναχτεί η όρνιθα και ανοίξη τα φτερά της και τα χτυπήση, φέρνει μουσαφίρη στο σπήτι.

Για να τα εμποδίσουνε όλα αυτά της φωνάζουνε.

Να ξεραθής...

(Εφημερίδα "Κρητικός Κόσμος" 27 Δεκεμβρίου 1937)

Η Βηθλεέμ και το Άγιον Σπήλαιον

Η Βηθλεέμ, εν τη οποία εγεννήθη ο Σωτήρ, κατέλαβεν εξεχουσάν θέσιν εν τη συνειδήσει του Χριστιανικού κόσμου. "Εάν η θεία καθόλου της Ιερουσαλήμ, παρατηρεί Victor Guerin, και αι αναμνήσεις, τας οποίας η πόλις αυτή εγκλείει, προκαλούν βαθείαν εντύπωσιν πλήρη μεγαλείου, αλλά συνάμα και πλήρη μελαγχολίας, ο επισκεπτόμενος τους Αγίους Τόπους κατέχειται επί τη θέα της Βηθλεέμ υπό αλλοίων αισθημάτων.

Δεν ηξεύρω οποία γαλήνη, ηδεία φαιδρότης βασιλεύει εν τη χαιριέσση ταύτη κώμη, η οποία αντί να προκαλή ημάς να κλαύσωμεν επί τω θανάτω του Σωτήρος και επί του ταφου Αυτού, εγκλείει και δεικνύει μετά θρησκευτικής αγαλλιάσεως τον τόπον της γεννήσεως και το λίκνον του Κυρίου. Η Βηθλεέμ είναι τω όντι η πατρίς Εκείνου, επί τη γεννήσει του οποίου ο αρχαίος κόσμος εξέπνευσε και εξεχύθη καινή ζωή. Εντεύθεν προέρχεται ο αιώνιος φωτιστέφανος, ο οποίος εις τα ομματα μας περιβάλλει την μικράν ταύτην πόλιν· θα ώκτειρον ειλικρινώς εκείνους, οι οποίοι το πρώτον επισκεπτόμενοι αυτήν δεν θα σπθάνοντο εις το βάθος της καρδιάς την ανέκφραστον εκείνην χαράν, εξ ης η ψυχή σκιρτά, καθ'όσον δεν προέρχεται εκ της γης αλλ'εκ του ουρανού".

Η Βηθλεέμ κείται προς Ν. της Ιερουσαλήμ απέχουσα αυτής περί τα εξήμισια εντόπω καρποφόρω, εξ ου και το όνομα αυτής (Βηθλεέμ=οίκος άρτου και το αρχαιότερον Εφραθά, οίκος Εφραθά=αφθονία), ην δε επιφανής εν τη ιστορία των Ισραηλιτών.

Σήμερον καλείται αραβι-

στί Μπέτ Λαχμ (=οίκος κρέατος) και έχει θέσιν λαμπράν.

Κατέχει την κορυφήν δύο λόφων, οι οποίοι είναι συγκολλημένοι εν σχήματι μνησκού.

Βαθείαι κοιλάδες απομονώνουσιν αυτήν από όλα τα μέρη. Η εν τω μέσω - η και ευφορωτέρα - η Ουαδύ-ελ-Καρουμπέχ συσφιγγομένη υπό των δύο άκρων του μνησκού κατέρχεται εις τραχείαν κατωφέρειαν, οι δε δίκην πατωμάτων τοίχοι, δια των οποίων συνέχεια το έδαφος, προσδίδουσιν εις αυτήν την όψιν ευρέος αμφιθεάτρου θαλερού, κεκαλυμμένου υπό αμπέλων, ελαιών, σκάν, αμυγδαλών και κερατειών. Ο ορίζων περιορισμένος εκ Βορρά και Δυσμών υπό των ορέων, τα οποία δεσπόζουσι της Βηθλεέμ, διανοίγεται μεγαλοπρεπής προς Νότον και Ανατολάς. Ιδού ο αγρός με τους στάχους, εις τον οποίον ήλθεν η

Ρούθ η Μωαβίτις ίνα σταχυολογήσῃ και αρέσῃσ εκεί ο λοφίσκος, επί του οποίου κείται το χωρίον Μπέτ-Σαούρ, όπου ο Βοός είχε το αλώνιον του. Αποτέρω η έρημος της Ιουδαίας με τα άγωνα και ψαμμώδη όρη της, ομοιάζοντα με σωρείας τέφρας. Ο ήλιος επιχρυσόι την ερημίαν αυτήν, αλλ'ουδέν φύεται εις το έρημον αυτό έδαφος. Όπισθεν-εντός βαράθρου, υπεράνω του οποίου υψούται ως οχύρωμα ο υποκύσσοσ και ίόχρους σωρός των βράχων του Μωάβ -η Νεκρά Θάλασσα εκτεινεί τα κυανά αυτής ύδατα. Προς Νότον μεμονωμένον όρος ανυψούται υπερήφανον ως κώνος· είναι το Ηρώδειον, όπου ο γέρων βασιλεύς Ηρώδης ηθέλησε να ενταφιασθή και να κοιμηθή τον ύστατον ύπνον.

Ο πληθυσμός αυτής ηυξήθη από πεντηκονταετίας καταπληκτικώς. Κατά την απο-

γραφήν του 1905 ηρίθμει αυτή 10,080 κατοίκους, Έλληνας, Λατίνους, Μωαμεθανούς, Αρμενίους κλπ. Οι κάτοικοι της Βηθλεέμ καθόλου είναι δραστήριοι και φιλοτεχνοι, ασχολούμενοι ου μόνον περί την γεωργίαν και τον ποιμενικόν βίον, αλλά και περί την κατασκευήν αντικειμένων ευσεβείας, κομβολογιών, σταυρών κλπ. εκ ξύλου, μαργάρου (συντέφι), είτε και εξ ασφαλώδους ορυκτού, του καλουμένου λίθου της Νεκράς Θαλάσσης.

Το Άγιον της Βηθλεέμ Σπήλαιον, εν ω εγεννήθη ο Σωτήρ, εγένετο αντικείμενον σεβασμού παρά τοις Χριστιανοίς, ιδρύθη δ'επ'αυτού ευκτήριος οίκος. Τω 138 ο Αυτοκράτωρ Αδριανός αφήρεσε τούτο από τας χείρας των Χριστιανών και καθιέρωσεν αυτό εις τα μυστήρια του Αδώνιδος, όπως εξαλείψη τοιουτοτρόπως πάσαν περί της γεννήσεως του Ιησού ανάμνησιν. Αλλ'ο άγιος ούτος Τόπος δεν έπαυσε να η αντικείμενον της χριστιανικής ευσεβείας. Ο Ωριγένης επισκεφθείς την Παλαιστίνην τω 213 γράφει: Εν Βηθλεέμ εδείκνυον το Σπήλαιον, εν ω εγεννήθη ο Χριστός και ότι ο τόπος ην περιφανής και ότι η περί του τόπου τούτου φήμη διεδόθη και μεταξύ των λαών των μη πιστευόντων εις τον Ιησούν Χριστόν. Ο δε Ευσέβιος βεβαιών την περί του Σπηλαιίου παράδοσιν αναφέρει, ότι η ευσεβής μήτηρ του Μ. Κωνσταντίνου ανήγειρεν επ'αυτού μεγαλοπρεπή ναόν, τον οποίον ούτος εξωράισε δι'αναθημάτων εκ χρυσού, αργύρου και πολυτίμων λίθων. Ο ναός ούτος εκλήθη έκτοτε Βσιλική της Γεννήσεως.

Τω 530 ο Ιουστινιανός διέταξε την επί το μεγαλοπρεπέστερον ανοικοδόμησιν αυτής, ητις τω 414 είχε ηρ-

μωθή υπό των Πελαγιανών. Κατά τινα επιστολήν της εν Ιεροσολύμοις συνόδου του έτους 836 η πρόσοψις της Βασιλικής είχε διακοσμηθή δια μωσαϊκού παριστώντος την προσκύνσιν των Μάγων. Οι Πέρσαι αναγνώρισαντες το εθνικόν ένδυμα εις τους τρεις μάγους της εικόνας δεν ετόλμησαν να θίξουν τον ναόν. Τω 637 του Χαλίφου Ομάρ γενομένου κυρίου της Παλαιστίνης ο στρατός αυτού κατέλαβε και την Βηθλεέμ. Εκ πάντων των Χαλιφών ο Ελ-Χακέμ (1010) απειραθή ην να σιλήσῃ τούτον, αλλά μυστηριώδης δύναμις απεσόβησε την ιεροσυλίαν. Ο ρώσσοσ ηγούμενος Δανιήλ και ο άραψ γεωγράφος Ελ- Εδρίζι τω 1154 εθαύμασαν τα μωσαϊκά και τας εικόνας της Βασιλικής. Κατά την πρώτην σταυροφορίαν (1096), καθ'ην η Ιερουσαλήμ εκυριεύθη υπό των σταυροφόρων και ιδρύθη χριστιανικόν βασίλειον υπό τον βασιλέα. Γοδεφρείδον, η Βηθλεέμ αφηρέθη από των χειρών των Μουσουλμάνων, επί δε της Βασιλικής ανεπιτάσθη η σημαία του Χριστιανισμού. Ο ναός εν τοις μετά ταύτα χρόνοις υποστάς διαφόρους βλάβας επεσκευάσθη, ίδια δε τω 1842 επηνέχθη αυτώ γενική επισκευή.

Τοιούτος ο Ναός και το Άγιον Σπήλαιον της Βηθλεέμ, περί ης ο προφήτης Μιχαίας ειπε "Και συ, Βηθλεέμ, γη Ιούδα, ουδαμώς ελαχίστη ει εν τοις ηγεμόσιν Ιούδα· εκ σου γαρ εξελεύσεται ηγούμενος, όστις ποιμαίνει τον λαόν μου τον Ισραήλ".

(Δημοσιεύθηκε την παραμονή των Χριστουγέννων του 1909 στην "Ιδη" του Ηρακλείου)

ΕΥΤΕΧΝΟ ΕΠΙΠΛΟ

ΚΑΡΠΑΘΙΩΤΑΚΗΣ Ο.Ε.

Καλές γιορτές!

1ο Κατάστημα:
Έκθεση Ηρακλείου, Μοντέρνο
Λ.Κνωσσού 217

2ο Κατάστημα:
Έκθεση Ηρακλείου, Νεοκλασικό
11^ο χλμ. Ηρακλείου-Μοιρών

Εργοστάσιο:
17^ο χλμ. Ηρακλείου-Μοιρών

3ο Κατάστημα:
Έκθεση Ηρακλείου, Παιδικό
Λ.Κνωσσού 219

ΤΗΛ. ΚΕΝΤΡΟ 2810 543 700

Χριστουγεννιάτικα χρονογραφήματα του Ιωάννη Μουρέλλου

Με το ψευδώνυμο "Ι. Πύργος" ο δημοσιογράφος, ιστορικός, λογοτέχνης **Ιωάννης Μουρέλλος** έγραφε χρονογραφήματα στην "Νέα Εφημερίδα" του Ηρακλείου. Από τα κείμενα που είχε δημοσιεύσει επιλέξαμε τρία που σχετίζονται με τις εορτές Χριστουγέννων και Πρωτοχρονιάς.

Είχαν δημοσιευθεί, τα Χριστούγεννα του 1911, την Πρωτοχρονιά του 1912 και την παραμονή των Χριστουγέννων του 1914,

25 Δεκεμβρίου 1911

Οι κώδωνες του μεσονυκτίου

Απόψε κατά την πρώτην μετά το μεσονύκτιον ώραν οι κώδωνες του Αγ. Μηνά μου επανέφεραν εις την μνήμην μου ένα πολύ λυπηρόν επεισόδιον το οποίον μου συνέβη προ τριών ετών.

Ήμην δεκανεύς του 2ου Πεζικού Τάγματος και εστάλην την παραμονή των Χριστουγέννων ως αρχιφύλαξ εις τας Κάτω Φυλακάς.

Δεν ξέρω γιατί μέπιανε κάποια μανία εις την εκτέλεσιν των διδομένων εις εμέ διαταγών.

Όπως διατείνονται οι φίλοι μου, γιατί εγώ δεν το παραδέχομαι, είμαι εγωιστής και ο εγωισμός μου εκολακεύετο πολύ οσάκις μου ανέθετον εμπιστευτικήν υπηρεσίαν όπως αυτήν, περιβαλλομένην μάλιστα με την μυστηριώδη και πολύ ρωμαντικοφανή τελετήν της ανακοινώσεως του συνθήματος.

Όπως πάντοτε σχεδόν, η εσπέρα των προ τριών ετών Χριστουγέννων ήτο υπερβολικώς ψυχρά. Η ώρα της αλλαγής ήλθε και ο υποδεκανεύς τον οποίον είχαν ως βοηθόν γκρινιάρης και βαρεσάρης ως πάντοτε ο γιγύζων και τρέμων εκ του ψύχους.

-Σήκω μωρέ, υπναρά, σήκω μωρέ και συ φαφούτη. Αλλαγή! Γιάε! γιάε, κτε βαρεσά εφώναξεν ο δεκανεύς της αλλαγής προς τους φρουρούς.

Άμα έγινε η αλλαγή εβγήκα έξω στην πόρτα του φυλακίου. Αντικρύ ακριβώς ήτο το δωμάτιον των βαρυνοίων. Όλοι εκοιμώντο. Επλησίασα εις το παράθυρον να ρίψω εν βλέμμα.

Την περιέργειά μου είχε κινήσει εν φως εις το μέσον της αιθούσης.

Ητο ένας δυστυχισμένος κατάδικος καταδικασμένος εις ισόβια δεσμά. Νέος μόλις είκοσι δύο ετών διδάσκαλος είχε κατηγορηθή προ τριών ετών, ότι μετά του πατρός του είχε φονεύσει ένα οθωμανόν εις την Φορτέσαν.

Ο πατέρας κατέθηκεν επιβαρυντικά για το παιδί του δια να ελαφρώσει την θέσιν του. Και οι δύο κατεδικάσθησαν εις ισόβια δεσμά.

Ο νέος άμα με είδε επλησίασεν εις το παράθυρον. Ανεστέναξε βαθέως και με ολοκόκκιναν από δάκρυα μάτια μου είπεν.

- Βλέπεις, κύριε Δεκανέα, την κατάστασίν μου. Θεέ μου τί σουκάμα; Ο πατέρας μου με κατεδικάσε για να μην τιμωρηθή εκείνος! και όμως κατεδικάσθημεν και οι δύο. Δεν είναι πολλές μέρες που ο αδελφός μου καθώς θα εμάθετε νυτοκτόνησε.. Ητο μαθητής εις το γυμνάσιον και εντρέπετο να είναι αδελφός και γιυός καταδικασμένων εις θάνατον. Μετά 5 ημέρες η αδελφή μου παρεφρόνισε από τον πόνον.

Θεέ μου! Θεέ μου! Δυστυχία! Δεν φθάνει πειά; Κάποιος εκουνήθη εις το κρεβάτι του.

- Συγγνώμην κύριε! ο πατέρας μου εξεσκεπάσθη και θα πάω να τον σκεπάσω γιατί θα κρυώνη ο καυμένος. Είναι τόσο πολύ κρύο!

Τον δυστυχισμένον νέον. Φρικωδέστερον, πλέον αποστρόπαιον και ανατριχιαστικόν έγκλημα δεν είδα ακομα. Ο πατέρας να καταδικάση τον γιυόν του εις ισόβια δεσμά. Γιατί; για να ελαφρώσει την ενοχήν του.

Ο γνωστός ιστορικός, λογοτέχνης και δημοσιογράφος έγραφε στην "Νέα Εφημερίδα" ως "Ι. Πύργος"

- Δεν υπάρχει κανείς άνθρωπος, καμιά ψυχή που να λυπηθή και εμένα που να πονέση για την αδικίαν που μουκάμαν. Ας κάρουν μίαν αναθεώρησιν, θα αποδείξω ότι είμαι αθώος! Και ο αδελφός μου, κι η αδελφή μου;

Άρχισε να κλαίην τόσο λυπητερά τόσο τραγικά εν τη ημερία του που η εντύπωσις αυτή θα μείνη αλησμόνητη στην μνήμη μου.

Οι κώδωνες των εκκλησιών ανήγγειλαν την γέννησιν του Σωτήρος.

-Σας αφήνω, κύριε Δεκανέα! θα κάμω κατήχησιν εις τους βαρυνοίους. Τί σου έκαμα Θεέ μου.

Απεμακρύνθη, όλοι οι φυλακισμένοι εγερθέντες περιεκύκλωσαν την κλίνην του νεαρού και δυστυχούς καταδίκου. Ο νέος ήρχισε να τους διδάσκη.

- Την στιγμήν αυτήν γεννάται το θεϊόν βρέφος! Ο Σωτήρ του κόσμου!

Εσώκωσε τα μάτιά του εις τον ουρανόν και έκλαψε με λύπην και πόνον ασυλληπτού τραγικότητος!

1η Ιανουαρίου 1912

Το νέο παιδί

Χθες το βράδυ η παραμονή της πρωτοχρονιάς έδωκε στην πόλιν μας την συνειθισμένην της ημέρας αυτής κίνησιν, και μας παρουσίασε μια μικρογραφία των μεγαλουπόλεων οι οποίοι τρέχουν στους μεγάλους εμπορικούς δρόμους για να κάμουν τας απαραίτητους προμηθείας των.

Παρηκολούθησα ένα πατέρα τριών παιδιών. Τα ωδηγούσε με ευτυχισμένο γέλοιο εις ένα κατάστημα παιγνιδίων. Με το παραμικρότερο τα τρία παιδιά εσκούσαν εις αθώους γέλωτας.

Αφ'ού ο καταστηματαρχής εκόρδισε μια μαϊμουδίτσα και την άφηκε κάτω, η μαϊμουδίτσα επηδούσε με μεγάλα άλματα και τα παιδιά που την είχαν περικυκλώσει, και με ορθάνοικτα μάτια εσκούσαν από τα γέλοια.

- Έλα συ, Μανωλάκη, να δούμε τί σου αρέσει. Είπεν ο πατέρας προς τον πειό μικρόν. Θέλεις ένα καλαμάρι ωραίον; Να κύττα τί ώμορφο είναι.

Το παιδί τον εκύτταξε άφωνο- δεν ήθελε καλαμάρι γιατί μ'αυτό δεν θα γελούσε.

- Θέλεις τουλάχιστον μια κασσετίνα με κονδυλοφόρον, μαχαίρι και μολυβδοκόκνυλον;

-Όχι, μπαμπά, εγώ θέλω την μαϊμού τούτη που πηδά.

- Και συ, Γιώργε;

-Εγώ θέλω τον караγκιόζην αυτόν εκεί που κυτπά τα χέρια του σαν τον πατάς στο στήθος.

- Και συ, Μαρίκα;

-Εγώ, θέλω, μια κούκλα, να αυτην με το αντράβ το ώμορφο. Είναι, μπαμπά, ντυμένη της μόδας- βλέπεις;

Ο μπαμπάς προ της εκλογής των μικρών συνοφρωθήν.

Συζήτησις σφροδρά επηκολούθησε μεταξύ των τέκνων και του πατρός επιμένοντος να πάρη εις μεν τον Μανωλάκην εν ηλεκτροκίνητον τραμ, εις τον Γιώργον εν αεροπλάνον και εις την Μαρίκαν

μιαν ραπιτομηχανήν μωρουδίστικην.

Τα παιδιά απογοητευμένα δια την όλως ακατάλληλον εκλογήν του πατρός των επήραν καθ'ενα εις τας χειράς του το μικρό του πληκτικόν παιγνιδάκι και προσεπάθουν κουρδίζοντα και ξεκουρδίζοντα να δημιουργήσουν εις τα άψυχα και ψυχρά αυτά μικροσκοπικά μηχανήματα κάτι τι το φαιδρόν, κάτι που να τέρψη, που να ανοίξη τα στόματά των σε κάποιο αναφώνημα χαράς.

Αυτά ήθελαν να γελάσουν.

Ο πατέρας τα ήθελεν από τώρα σοφά. Αυτά ήθελαν να εύρουν την χαράν και το γέλοιο εις τας κινήσεις των ψεύτικων ανθρωπάκων ή των ψεύτικων ζώων που θα εκινούντο με ένα μικρόν ελατήριον. Ο μπαμπάς όμως ήθελε να τα μάθη από τώρα στην χαρά που αισθάνεται ένας σοφός μηχανικός όταν βλέπη ότι το μηχανήμα του εοτέφη υπό επιτυχίας.

Είχε το γέλοιο και τη χαρά ετοιμα να τα δώση στα παιδιά του και όμως προτίμησε να το κάμη να την δημιουργήσουν μόνα των.

Τα παιδιά ήθελαν να μείνουν παιδιά, όπως ήσαν, γιατί εσκέποντο ότι δεν ήτο δυνατόν να εύρουν καλλιτέραν κατάστασιν, και γιατί και αν υπήρχε ευτυχεστέρα κατάστασις αυτά δεν μπορούσαν να την εύρουν με την σκέψιν των.

Η σκέψις των για τίποτα άλλο δεν εδούλευε στο μικρό τους μυαλό παρά μόνο για τους πήδους της μαϊμούς.

Μα ο μπαμπάς καλά και σώνει τους ήθελα σοβαρούς ανθρώπους, προχωρημένους στην ηλικίαν, με άλλους λόγους παιδιά- γέροντας.

Επέβαλε στα παιδιά του να εύρουν χαρά εκεί που αυτά μόνον ολιγόστιγμον περιτέργειαν δύναται να αναπτύξουν. Του ήτο αδιάφορον αν με τα δώρα του κατεδικάζε τα παιδιά του εις μίαν πρόωρον έντασιν των εγκεφαλικών των κυτάρων και αν τα δώρα αυτά, μαλλον κακόν έκαρνον ή καλόν.

Δεν πρόπει να παραξενευώμεθα όταν βλέπωμε νέους μόλις οσφρανθέντος τα ανθη των είκοσι Μαϊών να κλίνουν σαν σκεβρωμένοι και μαρμαμένοι από κάποια πρόωρα γεράματα που είναι αποτέλεσμα της φυλακισμένης παιδικής ζωρότητας την οποίαν ο μπαμπάς επέβαλε με τα σιδηροδρομάκια και τα αυτοκίνητά του.

Φρονώ πως έχω δίκαιο στους συλλογισμούς μου αυτούς γιατί και εγώ, δεν υπάρχει αμφιβολία, υπήρξα παιδί και δεν θα λησμονήσω ποτέ την εντύπωσιν που μουκάμε η μαϊμού με τους πήδους της και ο σιδηροδρόμος με τα ελατήρια του. Δεν μου άρεσε τίποτε από τα ήρεμα, τα τακτικά, τα άψυχα. Ελάτρευα κάθε ζωρότητα, κάθε

θόρυβο, κάθε τρικυμία της ζωής. Και όταν δεν εύρισκα τίποτε να με ενοχλή, επηδούσα, εφώναζα, έκανα τον κόσμον άνω κάτω χωρίς καμμιά αιτία, χωρίς καμμιά αφορμή.

24 Δεκεμβρίου 1914

Τα χαρτιά

Είναι η εποχή που καθένas προσπαθεί να δοκιμάση την ευμένειαν της τύχης του αναγκάζοντάς την να διαλέξη ένα χαρτί μες στα πενήντα δύο της τράπουλας.

Σκυφτοί με ξεκοκκινισμένα πρόσωπα, με μάτια υγρά από τον πόθον του κέρδους, ακουμπώντας στους δύο αγκώνας των, με μια υπερεντεταμένη προσοχή που πλησιάζει στην ιερότητα, με πικραμένα χαρακτηριστικά σαν χάνουν και γελαστά σαν κερδίζουν, κάθηνται γύρω σ'ένα στρογγυλό τραπέζι, που κατ'έθιμον πειά, είναι δια και λόγος η υγιεινή της οράσεως, είναι σκεπασμένο με πράσινη τσόχα.

Ο διευθυντής του χαροπαικτικού καταστήματος σαν μέλισσα περιπολεί γύρω από το τραπέζι προσέχοντας μην τύχη και λησμονούση κανείς από τους κερδισμένους την πληρωμήν της δεκάτης. Κάθε τόσο και ένας απογοητευμένος από την πρόστυχη δυστροπία της μοίρας του αποχωρεί και άλλος με αλλοιώτικες ελπίδες καθίζει στην θέσιν του.

Και αυτή η πάλη προς την μοίραν διαρκεί ώρες ολοκληρες χωρίς ο παίκτης να τας ενοή πως περνούν. Και η μοίρα, σαν γυναίκα που είναι, με τους ωραίους ερωτικούς ελιγμούς της χαμογελά πότε στον ένα, πότε στον άλλο για να τον αρπάξη ύστερα απο λίγο από τα ξεκτετισμένα μαλλιά για να τον σκύψη ως στην πράσινη τσόχα και να του κτυπήσει εκεί το κεφάλι του με δύναμι ως που να του το ματώση.

Αλλ'αυτό μήπως είναι ελάττωμα;

Σταυροφορίες ολόκληρες έχουν γίνει εναντίον της χαρτοπαζίας και όμως τίποτα μέχρι σήμερον δεν κατώρθωσαν γιατί τα χαρτιά είναι μια άναγκη της ψυχής που θέλει να πετάξη απ'επάνω της την καθημερινήν τακτικότητα ενός ωρισμένου ημερομισθίου, ενός τακτικού μνηστικου, ενός ωρισμένου εμπορικού επιχειρηματικού πόρου.

Η ψυχή μας θέλει να ελπίζει σε μια απροσδόκητη χαρά σε μια εξαφνική ευτυχία που μπορεί να μας φέρη ένας ρήγας καρό ή ένα επιτάρι πίκι. Δεν είναι, κυριοι, μικρό πράγμα να αποκτάς με ένα ρήγαν καρό ό,τι κοπιάζεις ολόκληρους μήνες να αποκτήσης. Αυτή η συγκίνησις της προσδοκίας, αυτή η υπερβολική και ανέκφραστος λακτάρα, αυτό το ορμητικό καρδιοκτύπι που δοκιμάζεις δεν είναι από τα συνειθισμένα αισθήματα, που σου γεννούνται κάθε μέρα στον συνειθισμένον άχαριν αγώνα, που μοιάζει σαν να κρατῆς μια τσάπα δύο τρεις οκάδες βαρείά και την ανεβοκατεβάζεις από το πρωί ως το βράδυ για να πάρης στο τέλος άμα σκοτεινιάση 445 το τίμιο μεροκάματό σου. Ας το διάβολο επί τέλους και οι πηθολόγοι που σου λεν πως τα χαρτιά εξαχρειώνουν και οι νευρολόγοι που σου λεν πως αι συγκινήσεις των εκνευρίζουν και σε κάνουν καρδιακό. Μα μήπως και η τσάπα που είναι τόσες οκάδες δεν σου παραλύει κάθε ικμάδα της ζωής και δεν σε κάνει να σπχαίνεσαι τον εαυτό σου; Κάθε συγκίνησις χρειάζεται γιατί έτσι κατορθώνομεν να γυμνάζωμεν όλους τους μυς της καρδιάς μας. Όπως είναι ανάγκη ο έρωας, το μεθύσι, ο ίλιγγος έτσι είναι και τα χαρτιά όταν δεν κατορθώσουν να σε πάρουν από κάτω και όταν κι αυτά για μια περίοδο σε παίρνουν σκλάβο των...

Ι. ΠΥΡΓΟΣ

Χριστουγεννιάτικο διήγημα

Τα μεγάλα υποδήματα

Επήγαινε η μικρά κόρη σύρουσα τα παλαιά και μεγάλα ξυλοπέδιλά της επάνω στο υγρό από την ομίχλη πεζοδρόμιο της οδού Μπελβίλ.

Ήταν η βραδείά των Χριστουγέννων. Τα παιδιά έπαιζαν της τρουμπέτες τους στους δρόμους οι εργάται έμπαιναν πατείς με-πατώ σε στις ταβέρνες, και τα κοριτσάκια με πολύχρωμα πακέτα κάτω από της μασχάλες των ακολουθούσαν της μαμάδες των που τα τραβούσαν από το χέρι.

Η μικρά κόρη ωνομάζετο Ουρανία. Ήταν επτά ετών. Θάτα ώμορφη αν ήταν πλυμένη, κι αν τα μεγάλα μπλάβα μάτια της ήσαν γελαστά. Αλλά δεν εγελοούσε ποτέ της η μικρά Ουρανία γιατί ήταν μια κόρη πολύ δυστυχισμένη.

Οι γονείς της είχαν αποθάνει, και η καυμένη η ορφανή εζούσε κοντά σε μια οικογένεια που την επεριμάζευσε όχι από ευσπλαχνία, αλλά για να την βάζν να ζητιανεύη. Ήταν υποχρεωμένη να τους πηγαίνη κάθε βράδυ δέκα σόλδια, ειδ'άλλως θα την έδερναν, θα την έδερναν πολύ.

Εκείνο το βράδυ οι κακοί αυτοί άνθρωποι την έστειλαν να ζητιανεύση αυτοί δε πήγαν να πιουν λίγο κρασί μέσα σ'ένα καπηλειό. Και ποθάνετο την εαυτή της περισσότερον δυστυχή από της άλλες φορές, γιατί όλα τα παιδιά γύρω της είχαν τους γονείς των που τους αγόραζαν ωραία πραγματάκια και γιατί ήξερε κι αυτή ότι τη νύχτα εκείνη ο καλός μας Χριστός θάστελνε κάποιο άγγελο να βάλν παιγνιδάκια και γλυκά στα παπούτσια των παιδιών.

Εκεί που πήγαινε εσταμάτησε έξαφν μπροστά σε μια βιτρίνα. Έμεινε

για κάμποση ώρα σαν απολιθωμένη από το θαυμασμό της σε μια μεγάλη κούκλα, με κόκκινο μεταξωτό φορεματάκι γαρνιρισμένο με δαντέλες, με τα χεράκια της μέσα σε κατάλευκα δερμάτινα γαντάκια, με τα μάτια της μεγάλα και ζωηρά, με το στοματάκι της μεσανοιγμένο που άφινε να φαίνονται τα μικρούτσικα-μικρούτσικα δοντάκια της.

Και μέσα στην έκστασι αυτή η μικρά Ουρανία εσυλλογίζετο. Δεν θα μπορέσω εγώ ποτέ μου ν'αποκτήσω μια τόσο μεγάλη κούκλα, έλεγε από μέσα της αλλ'ούτε και μικρή μου φαίνεται, γιατί ο άγγελος του καλού μας Χριστού κι αν ήθελε να μου φέρη καμιά δε θάχε που να την βάλν, αφού δεν έχω παπούτσια.

Έξαφνα έστρεψε τα μάτια της αντίκρυ σε κάποιο εργαστήριο, που είχε μπροστά του ένα σωρό παπούτσια εκτεθειμένα. Πίσω από το σωρό αυτό ο κύριος του μαγαζιού εκάθητο μισοκοιμισμένος.

Ο πόθος της Ουρανίας ήταν τόσο μεγάλος, ώστε η μικρά της συνείδησις ελπομόνησε να τη συμβουλεύση. Επλησίασε σιγά-σιγά και με μεγάλη επιτηδειότητα ήρπασε το πρώτο ζεύγος που έτυχε μπροστά της. Δεν είχε καιρό να εκλέξη.

Ήταν ένα ζεύγος υποδημάτων πολύ μεγάλων αλλά τί πείραζε. Για το σκοπό που τάθελε δεν την ενδιέφερε το μέγεθος. Τα πήρε τάσιφιξε στο στήθος της και άρχισε να τρέχη κρατώντας με τ'άλλο χέρι τα παλνά και μεγάλα ξυλοπέδιλά της.

***

Ανέβη ψάχνοντας μες στο σκοτάδι, γιατί ο θυρωρός είχε οβύσει το γκάζ, της πέντε σκάλες που ωδη-

γούσαν στο υπόστεγο δωμάτιο της. Άναψε το κορμάτι το σπερματοέτο που είχε καρφωμένο στο στόμιο μιας μπουτίλιας κ' έπειτα ετοποθέτησε τα μεγάλα υποδήματα κάτω από το οβυστό μαγγάλι. Κατόπιν εξάπλωσε επάνω σε μια κασέλα μερικά παλνόρουχα, που τα εχρησιμοποιούσε για κρεβάτι, και απεκοιμήθη σχεδόν αμέσως.

***

Μια μεγάλη λάμψις εφώτισε το δωμάτιο. Ένας άγγελος βρίσκεται εκεί μέσα χωρίς να ξέρη κανείς από που μπήκε. Ένας άγγελος υψηλός και λεπτοκαμωμένος με μεγάλα κατάλευκα πτερά.

Κρατεί στα χέρια του ένα μεγάλο

κατάστυχο όπου βρίσκονται σημειωμένοι όλοι οι δρόμοι και τα νούμερα των σπιτιών καθώς και τα ονόματα αυτών που κατοικούν μέσα σ'αυτά. Φιλλομετρά ο άγγελος το κατάστυχο βρέχοντας κάπου κάπου το άκρον του δακτύλου του στο ώμορφο, στο αγγελικό του στόμα. Και όταν έφθασε στη σελίδα που εζητούσε, εκκύταξε τριγύρω στο σωμάτιον είδε την Ουρανία επάνω στην κασέλα και λέγει μεγαλοφώνως:

-Ναι, αυτ'είνε η κόρη που βλέπω εδώ σημειωμένη στο βιβλίο. Κρατώ κάτι και γι'αυτή είπε και ανέσυρε κάτω από τον απαστράπτοντα χιτώνα του την πεντάμορφη κούκλα, που ολίγες ώρες προτίτερα είχε προκαλέσει το θαυμασμό της κόρης, κι έπειτα έσκυψε για να την τοποθετήσει σ'ένα από τα υποδήματα...

Αλλ'εσταμάτησε και ωργισμένος εφώναξε:

-Τί σημαίνει αυτό; Αυτά τα υποδήματα δεν είναι μικρού παιδιού. Μήπως τώκαμαν για να με κοροϊδέψουν;

Και αμέσως ο άγγελος επανέθεσε την κούκλα κάτω από τον χιτώνα του εκύταξε την Ουρανία μ'ένα βλέμμα λυπημένο κ' επιληπτικό συνάμα, κ'εξηφανίσθη αποτόμως.

Η Ουρανία έκλαυσε επί πολλήν ώραν και επιτέλους εξανοιμήθη με τα δάκρυα στα μάτια.

Όταν την άλλη μέρα ξύπνησε οι θεοί γονείς της δεν είχαν ακόμη επιστρέψει. Το πρώτον πράγμα που εκύταξε ήσαν τα υποδήματα. Είδε πως ήσαν άδεια και ενεθυμήθη την επίσκεψιν του αγγέλου και τον τρόπον με τον οποίον την εκύταξε.

Αφού εσκέφθη ολίγον, εφόρεσε τα ρούχα της γρήγορα-γρήγορα, επήρε τα υποδήματα από κάτω, κατέβη με τα τέσσερα της σκάλας κ'έτρεξε στο μαγαζάκι του γέρω υποδηματοποιού ο οποίος εκείνη τη στιγμή ακριβώς εοτέκετο στη θύρα.

Η Ουρανία του έτεινε τα δύο μεγάλα υποδήματα, του εζήτησε συγγνώμην και άρχισε να του διηγείται πράγματα από τα οποία ο καλός άνθρωπος δεν εκατάλαβε άλλο παρ'ότι η μικρά αυτή κόρη του έφερε πίσω ένα ζευγάρι υποδήματα.

Εκάλεσε τη γυναίκα του και της είπε:

-Άκουσε αυτή τη μικρούλα. Σν θα καταλάβης απάνω-κάτω τ'είναι αυτά που λείει.

Και η Ουρανία επανέλαβε την ιστορία της την οποίαν εκατάλαβε πολύ καλά η σύζυγος του υποδηματοποιού.

Εφίλησε την μικρούλα και είπε στο σύζυγό της.

-Να ένα τίμιο και καλό κορίτσι. Αυτό που έκαμε αποδεικνύει ότι έχει καλή καρδιά. Αν ήθελες, αγαπημένε μου, να την κάμωμε δικό μας παιδί; Θα μπορέσωμε να το κάμωμε αφού αυτοί που το έχουν μαζί τους δεν εινε αληθινοί γονείς του.

Και ο καλός υποδηματοποιός εδέχθη την πρότασι της συζύγου του, κ'έτσι η καλή μας Ουρανία εκοιμήθη το ίδιο εκείνο βράδυ των Χριστουγέννων αγκαλιά με την πεντάμορφη, τη ζηλεμένη κούκλα της.

J. LEMAITRE

(Δημοσιεύτηκε τα Χριστούγεννα του 1911 στη "Νέα Εφημερίδα" του Ηρακλείου)

spot jwT

Μinoan Lines. Το καλύτερο μέρος πάνω στη θάλασσα.

Το πιο ωραίο μέρος πάνω στη θάλασσα είναι αναμφίβολα ένα πλοίο της Μinoan Lines που ταξιδεύει προς Βενετία, Αγκώνα ή Κρήτη. Γιατί κάθε πλοίο της Μinoan Lines σου προσφέρει ό,τι κι ένα ξενοδοχείο 5 αστέρων. Υπερπολυτελή εστιατόρια και μπαρ, πισίνα, σινεμά, εμπορικό κέντρο, παιδότοπος, καζίνο, ευρύχωρες καμπίνες...

Ένα ταξίδι με τη Μinoan Lines αρκεί για να αποφασίσεις να ταξιδέψεις ξανά και ξανά και ξανά μαζί μας...

Ταξιδέψτε με ένα από τα πλοία της Μinoan Lines από και προς: Πειραιά, Κρήτη, Πάτρα, Ηγουμενίτσα, Κέρκυρα, Αγκώνα και Βενετία.

www.minoan.gr

Επιπέλων Παράδεισος

Τα Χριστούγεννα στην Κρήτη των προγόνων μας

Του Σεβ. Μητροπολίτη
Ειρηναίου*

“**Η** Γέννησις σου Χριστέ ο Θεός ανέτειλε τω κόσμω το φως το της γνώσεως...”

Το μήνυμα αυτό για το Σωτήρα και Λυτρωτή της Βηθλεέμ απλώθηκε σε χώρες και λαούς, σε δυνάστες και φτωχούς. Κι η Κρήτη πούχε τ' αυτί της στημένο στις φωνές και στις ιδέες της Ανατολής, τόμαθε από ωρίς και εοίμασε κι αυτή τη λαίρεια Του και τις γιορτές Του...

Χριστούγεννα στη Κρήτη, στη Κρήτη των Χριστιανών προγόνων μας. Πρώτη η προσδοκία της μεγάλης μέρας: Τα παιδιά μετρούσαν τις μέρες του Σαραντεπμέρου, οι γυναίκες κόβανε τα καινούργια φορέματα και οι νοικοκυροί λογαριάζανε τα σφακιά και τα γουρούνια. Κι άλλη προσδοκία: Οι δουλιές λπομάζωμα, και ζευγαρική, περιμένανε την ανάπαψη των Σκολαδών, η νηστεία γέμιζε τα λαδοκώρυμπα με τσίχλες και λαγούς κι οι αρραβωνιασμένοι, οι φίλοι κι οι συντέκνοι καρτερούσανε τη χρονιάρια μέρα για να σμιζούνε, να τραγουδήσουνε και να χαρούνε. Κι ακόμη άλλη προσδοκία: Οι χριστιανοί περιμένανε την Ξομολόγηση, το Ευχέλιαιο και τη Θεία Κοινωνία.

Η προσδοκία πήγαινε μπροστά κι εοίμαζε την ψυχή, μεγάλωνε τη χαρά. Οι παπού-

δες μας δεν είχαν άλλο τρόπο κι άλλο ημερολόγιο για να μετρούν τις μέρες και τα χρόνια των και τις μετρούσαν με την καρπιά της Εκκλησίας και τις γιορτές των Αγίων. Έτσι ακολουθώντας τους κύκλους των εορτών, γυρίζανε στη σφαίρα της γης και του χρόνου και χαράζανε τον κύκλο της ίδιας της ζωής των γεμάτο από ψυχή και νόημα. Η ζωή ίσως να ήταν στα χρόνια εκείνα μικρή και κοντινή, μα οι άνθρωποι την φτάνανε απ' όλες τις μεριές και τρυπούσαν τους ανθούς και τους καρπούς της. Βέβαια κι από τη ζωή εκείνη δεν έλειπαν τα βάσσα και ο πόνος: Η φτώχεια, η αρρώστια, η σκλαβιά και ο θάνατος, υπήρχε όμως παρηγοριά κι ελπίδα κι όσο αστοχούσε η ζωή πάνω στη γη, τόσο ο ουρανός τη γέμιζε με απατητές και προσδοκίες.

Χριστούγεννα στην Κρήτη: Το βράδυ κι από ωρίς ως τη βαθεία νύκτα της παραμονής, τα παιδιά του χωριού και συχνά μεγάλοι και ηλικιωμένοι άνθρωποι γύριζαν να πούν τα Χριστουγεννιάτικα κάλαντρα:

Καλήν εσπέραν άρχοντες
αν είναι ορισμός σας

Χριστού την θείαν Γέννησιν
να πω σ' άρχοντικό σας...

Γύριζαν από σπίτι σε σπίτι κι έλεγαν μπροστά στις πόρτες τη θεία ιστορία, σαν κήρυγμα και κατήχηση στους χριστιανούς. Τα μικρά παιδιά των σπιτιών μαζούνταν τότε εκεί μπροστά στην πόρτα κι άκουγαν με περιέργεια και προσοχή τους καλαντολόγους κι οι γιαγιάδες δίπλα των ακουμπισμένες σε κατσούνια και παρασιτάτες, σταυροκοπιότανε στην ιερή διήγηση και συνεχίζανε ύστερα στα εγγονάκια των την κατήχηση για τα θαυμάσια του Θεού. Η γιαγιά και τα εγγονάκια, ένας αληθινός ωραίος κόσμος που χάνεται κι αυτός σιγά σιγά στην εποχή μας. Γινήκαμε γραμματισμένοι και πολιτισμένοι! Κι όμως κάθε μέρα και περισσότερο χάνομε τη χαρά της ζωής, τη μεγάλη χαρά πούρχεται συχνά από τα μικρά

κι ασήμαντα πράγματα της.

Τα μεσάνυχτα χτυπούσε ξαφνικά μέσα στη βαθεία νύκτα η καρπιά, διπλοκάρπαιο, γιατί ήταν μεγάλη γιορτή. Συχνά ένα καρπαναριό έδινε το σύνθημα κι ύστερα ακολουθούσε κι άλλο, κι άλλα κι όλη η νύκτα κι όλη η φύση γέμιζε από καρπιάδες, από γλυκιές καρπιάδες στα βουνά και στους κάμπους. Τα φώτα ανάβανε σιγά-σιγά στα σπίτια και ξεκινούσαν για την Εκκλησία: Φανάρια, λύχνιοι, κεριά και πυροφίτλα. Η πορεία για το Χριστό χρειάζεται πάντα το φως, το φως της πίστης και της αρετής. Η μικρή εκκλησιά έλαμπε σε φώτα και το λιβάνι μύριζε τον αέρα της. Και στη μυρωδιά του λιβανιού προστέθηκε τώρα κι η μυρωδιά της Κασέλας. Τα γιορτινά ρούχα, μάλλινα και τσόχια, ζιπόνια, σαλβάρια και μιτάνια, μυρίζανε κυπαρίσσι. Οι ψάλτες φυλλομετρούσανε τα ιερά βιβλία σ' αναλόγιο και τρανάζανε την εκκλησία με τις βουνήσιες φωνές των: “Χριστός γεννάται...” κι ο παπάς έδινε οδηγίες από την Ωραία Πύλη και σήκωνε την ψαλμοδία του στον υπέροχο ύμνο “Η παρθένος σήμερον τον υπερούσιον τίκτει...” Κανείς ίσως, ούτε οι ψάλτες ούτε ο παπάς δεν καταλάβαιναν τους ήμβους και τους ανάπιστους της Χριστουγεννιάτικης ποιήσεως κι ούτε το αγράμματο εκκλησίασμα μπορούσε να παρακολουθήσει αυτά τα αρχαιοπρεπή κείμενα, που υμνούνε το υπέροχο γεγονός. Μα δεν ήταν ανάγκη και να καταλαβαίνουν με το μυαλό αυτά τα εξάισια λόγια. Η ψυχή την ανοιχτή μ' όλες τις αισθήσεις της κι έβλεπε ολοζώντανη τη Βηθλεέμ με το μικρό Χριστό, με την Παρθένο Μαρία, με τους Αγγέλους και τους ποιμένες. Δεν καταλάβαιναν πολλά μα η πίστη κι η συγκίνη τους ξεσπύκανε, τους γέμιζε οράματα, τους δρασκέλουσε πάνω από τα σύνορα του υλικού κόσμου και τους έστελνε να γονατίσουν προσκυνητές στη μυστική φάτνη. Η μυσταγωγία δεν έρχεται ποτέ από τη λογική γνώση. Είναι ένα μυστικό πανηγύρι της ψυχής που το

συνθέτουν όλες οι χορδές της, όταν τις αγγίζουν οι πνοές κι οι αύρες των ουρανίων κόσμων. Προς το τέλος της λειτουργίας οι γερνιότεροι προσκυνούσαν τα κόνισματα και μπροστά από την Πύλη του Ιερού ζπτούσανε συγγνώμη από τους χωριανούς, συνεχίζοντας το πανάρχαιο χριστιανικό έθιμο της φανερός εξομολόγησε. Και παίρνανε τη Σάρκα του Χριστού, την επίσημη ημέρα που Εκείνος πυδόκπε να καταβή και να ενσαρκωθή στον κόσμο. Και σε λίγο, στα χαράγματα της μέρας και στην αυλή της εκκλησίας των οι χριστιανοί παππούδες μας λέγανε το γκαρδιακό τους λόγο “Καλημέρα, χρόνια πολλά” και λάμπανε από χαρά και έκσταση: Ο Χριστός είχε γεννηθή στην καρδιά των.

Μετά την Εκκλησία η σούπα περίμενε στο σπίτι και το οικογενειακό τραπέζι ζέστανε τη φαμελιά και της έδινε αρχοντιά και ιερότητα. Ο παππούς και η γιαγιά, αν ζούσαν φυσικά, ο πατέρας και η μάνα, τα παιδιά, οι παραδουλεύτρες κι οι φαμέγοι. Όλοι στο ίδιο τραπέζι, όλοι στην ίδια χαρά, όλοι στην ίδια αγάπη. Πλούσιοι και φτωχοί υπήρχαν και τότε, μα μέσα στην ψυχή δεν υπήρχε κανένα σύνορο, καμιά έπαρση, κανένα μίσος, “καμιά ταξική πάλη”. Οι νεκροί ήτανε κι αυτοί παρόντες στο τραπέζι τη μεγάλη τούτη μέρα και παίρνανε το πιάτο των από την σπονδή πούκανε η μητέρα ή η γιαγιά ρίνοντας στο θυμιατήρι σούπα, κρασί και κρέας. Πανάρχαία ελληνικά έθιμα που μπήκανε στη χριστιανική μας παράδοση ξεπλύνοντας την ειδωλολατρεία των με λιβάνι και αγιασμό.

Κι ύστερα από το τραπέζι, οι επισκέψεις στα σπίτια των Μανώληδων, το ντουκιάνι, οι χοροί, οι αρραβώνες και οι γάμοι. Οι χριστιανοί παππούδες μας συνηθίζανε πάντα να τοποθετούνε τα μεγάλα και χαρούμενα γεγονότα της ζωής των στις γιορτές και στις μεγάλες μέρες του Εκκλησιαστικού μας κύκλου. Ήταν κι αυτό ένα σημάδι πως πιστεύανε στο Θεό και βάζα-

νε τη ζωή των στην ευλογία και την χάρη του.

Και με όλα αυτά, με την Εκκλησία, με το πασχαλινό τραπέζι, με τα γιορτινά ρούχα, με την ψαλμοδία και τα Ριζίτικα το πανηγύρι της ψυχής μεγάλωνε, η χαρά ανάβλυζε από βαθιές ιερές πηγές κι ο άνθρωπος γιόρταζε αληθινά. Το υπερφυσικό κατέβαινε στη γη, το Πνεύμα αγίαζε την ύλη κι η Ενοάρκωση του Χριστού ήταν μια πραγματικότητα στην καρδιά και στη ζωή των αγιασμένων εκείνων παππούδων μας. Δεν ήταν θεολόγοι κι ερμηνευτές των Γραφών, δεν ήταν θρησκολήπτοι και πουριτανοί, όμως μέσα στην απλή ζωή και πίστη των είχαν βρει το μέτρο που πρέπει να μπαίνει ανάμεσα στην ύλη και το πνεύμα και κάνανε με το δικό των τρόπο την όμορφη εκείνη σύνθεση της ελληνικής καρδιάς και της χριστιανικής πίστης, στην οποία ερείς μ' όλη τη σοφία και την επιστήμη μας αναζητούμε σήμερα και δεν μπορούμε να τη βρούμε. Ανεπανάληπτη και ζωντανή Ελληνική Ορθοδοξία.

Τώρα γιορτάζομε Χριστούγεννα στην Κρήτη με το Χριστουγεννιάτικο δέντρο, με τα ηλεκτρικά φώτα, με χειμωνιάτικες γούνες και ευρωπαϊκούς χορούς. Τα φώτα λάμπουν απ' έξω μα η ψυχή δεν έχει κανένα φως. Τα ραδιόφωνα μεταφέρουν παντού την ψαλμοδία του Καθεδρικού Ναού, μα η δική μας η καρδιά δεν έχει να πη κανένα τροπάρι. Ποιος θα κάμψι λοιπόν τη νέα σύνθεση; Ποιος θα μεγαλώσει την ψυχή για να μπορή και πάλι να χωρέσει τον ουρανό και τη γη; Ποιος θα συνδέσει πάλι το Θεό με τον άνθρωπο της εποχής μας; Ποιος θα ξανακάμψι τον άνθρωπο απλό και θα δώσει στη ζωή την ποιήσή της;

Οι νέες γεννιές έχουν το λόγο και οι Εκκλησίες κρατούν στα χέρια των την ευθύνη... Ωστόσο στην Κρήτη υπάρχει ακόμη κάπου-κάπου το μέτρο και το θαύμα.

* Γράφηκε το 1969

Η Διεύθυνση και το προσωπικό του Κέντρου σας εύχονται

Ευτυχισμένο & υγιές το 2008!

ΙΑΤΡΙΚΟ ΚΡΗΤΗΣ

• Πλατεία Ελευθερίας, 71201, Ηράκλειο Κρήτης, Τηλ.: 2810 342500 Fax: 2810 342381
• Μικροβιολογικό: 2810 300050 • Αξονικός - Μαγνητικός: 2810 300066, 2810 300067
e-mail: medical@her.lorthnet.gr - http://www.medicalcrete.gr

Να θυμάμαι για τη βραδιά της πρωτοχρονιάς

- τράπουλα
- δώρα
- μπουγατόδα**

μόνο από το **φυλλο...σοφίες**

μικρασιάτικες συνταγές από το 1922.

ΣΤΟ ΠΑΛΙΟ ΚΑΣΤΡΟ

“ΚΑΛΗΝ ΕΣΠΕΡΑΝ
ΑΡΧΟΝΤΕΣ”

(Του ΣΕΒΑΧ)

Όλα ήταν έτοιμα στο σπίτι. Οι κουραμπιέδες, ζυμωμένοι με Ντερνιώτικο βούτυρο, καλοψημένοι, αφράτοι, και καλόσχημοι, άλλοι σαν υπερτροφικές μπάμιες, ή μισοφέγγαρο, κουλουρωτοί και στρογγυλοί, ήταν στιβαγμένοι στην πιατέλλα ποτισμένοι με ροδόσταμνο και ζαχαρωμένοι στην εντέλεια. Ένα μικρό βουναλάκι χιονάτο.

Οι μελομακαρούνες, το ίδιο πετυχημένες, γέμιζαν άλλες πιατέλλες, περечυμένες με το μέλι και πασπαλισμένες με κοπανισμένη αμυγδαλόψυχα. Τα μανταρινοπορτόκαλλα, τα φιντικοκάρυδα και τ' αφράτα αμύγδαλα, τα ξερά σύκα και οι σταφίδες, γέμιζαν άλλα πιάτα. Και όλος αυτός ο θησαυρός ήταν αραδιασμένος πάνω σ' ένα τραπέζι.

Όλοι μας στο σπίτι δουλέψαμε σκληρά για την εμφάνισή αυτή, μα πιο πολύ - ήμουν βέβαιος - εδούλεψα εγώ, που πήγα κι αγόρασα το ανθόνερο, που πήγα δέκα φορές στο φούρνο, που κουβάλησα το ζερπίλι με τα φρούτα, που κοπάνισα ώρες τ' αμύγδαλα στο ξύλινο γουδί και την κανέλλα στο μπρούτζινο χαβάνι.

Όλα ήταν έτοιμα εκείνη την παραμονή των Χριστουγέννων. Και έτοιμα επίσης τα καινούργια ρούχα που θα φορούσα αύριο το πρωί στην εκκλησία.

Όλα ήταν έτοιμα. Και δεν απόμεινε παρά να νυκτώσει, να βγούνε τα κάλαντα. Γιατί τον καιρό εκείνο, μόνο τη νύχτα, από βραδύς, έβγαίναν οι καλαντάδες, καθώς το λέει και το τραγουδί τους:

“Καλήν εσπέραν άρχοντες...”

Χριστούγεννα θα ην κάλαντα. Και αν δεν ακουστούν τα κάλαντα δεν γίνονται Χριστούγεννα και δεν έχει μπίτε καινούργια ρούχα, μπίτε κουραμπιέ, ούτε μελομακαρούνα. Κι εφέτος όπως μαθεύτηκε, θα βγαίνανε οι μεγαλύτερες κομπανίες των καλαντάδων. Η παρέα του Ντρουγκάνη του ποδηλατά, με άλλους μαραγκούς, ξετελεμένους άντρες, εκάμανε λείει ένα μεγάλο πολεμικό που τση χωρούσε μέσα και θα το γυρίζανε να λένε τα κάλαντα. Μα μια άλλη παρέα από την Πηγάδα, ήκαμε κι αυτή ένα μεγάλο καράβι με όλα του τα πανιά, μια φρεγάδα που τη λέγανε “Καπερντάου”. Θα περάσουνε κι αυτοί.

Νύχτωσε Θεέ μου γρήγορα, παρα-

καλούσα, να ρθούνε τα κάλαντα.

Κι επί τέλους ενύχτωσε. Άρχισαν ν' ακούωνται ζίλια και τρίγωνα. Και ξαφνικά, από την γωνιά του Πλατύ Σοκακιού, φάνηκαν νάρχωνται πλήθος παιδιά που ακολουθούσαν κάτι φεγγερό. Δεν βαστήχτηκα. Παρά την απαγόρευση της μάννας μου χύθηκα στο Πλατύ Σοκάκι, ως που έφτασα την μεγαλόπρεπη πομπή στην ταβέρνα του Μελεσοσανού. Ένα πελώριο, ίσα με τέσσερις οργυές δικές μου βαπόρι πολεμικό, καμωμένο με ξύλα και χαρτόνια, με κανόνια αληθινά, με παραθυράκια και καμινάδες, με κατάρτια και βάρκες κρεμαστές και σημαίες, έλαμπε ολόφωτο στα χέρια εκείνων που το κρατούσαν.

Ο Μελεσοσανός τους κερνούσε κρασί και οι θαμώνες της ταβέρνας τους έδωσαν λεφτά.

- Κάνετε στην μπάντα, εφώναξε ο Ντρουγκάνης, γιατί θα βροντήξουνε τα κανόνια του.

Έχωσε μέσα στο πολεμικό τις χερούκλες του, κάτι πασπάτεψε, και αμέσως από τις δυο τσιμινιέρες του βαποριού βγήκε καπνός. Ύστερα αφήλωσε τα φυτίλια στις δυο λάμπες που είχε μέσα σ' αμάρια του το βαπόρι κι έφεξαν ακόμη πιο πολύ τα φιλιτριβία του.

- Εδώ θα παιξή τση κανονιές και θα βουλιάξη τον Τούρκικο στόλο, εδήλωσε ο Ντρουγκάνης.

Με τ' αναμμένο τσιγάρο του έβαλε φωτιά στις ίσκες και τα κανόνια εβρόντηξαν πραγματικά, βγάζοντας φωτιά και καπνό από το στόμα τους.

Με αλαλαγμούς χαράς υποδέχτηκε το παιδομάνι τις κανονιές. Και ύστερα τώβαλα στα πόδια και πέταξα στο σπίτι μου.

- Έρχονται, ξεφώνισα σαν τρελλός. Έρχεται το πολεμικό, αληθινό πολεμικό και βροντούν τα κανόνια του...

- Καλά παιδάκι μου, με καθησύχασε η μάννα μου, θάρρη κι απ' εδώ.

Τώρα ήταν στην γωνιά του δρόμου μας. Ακούσαμε τα κάλαντα που τα ψάλλαν όχι μόνον οι πέντε-έξη που σήκωναν το πολεμικό, μα και όλα μαζί τα παιδιά που ακολουθούσαν. Τα μπρούτζινα ζίλια και τα ατσάλινα τρίγωνα χαλνούσαν κόσμο. Μα δεν ήκουα κανονιές.

Και επί τέλους έφτασαν στην πόρτα μας.

- Καλήν εσπέραν άρχοντες.

Κάποιος βαστούσε ένα κουτί που ρίχνανε μέσα τα λεφτά. Ένας άλλος κρατούσε μια καλάθα κι εκεί μέσα, ανάκατα, έρριχνε κουραμπιέδες και

μελομακαρούνα μαζί με πορτοκάλια και φυντικοστράγαλα, ό,τι τούδινε η κάθε μια νοικοκυρά. Ύστερα θα τα ξεδιαλύνανε, αδιάφορο αν δεν απόμεινε ακέρατος κουραμπιές.

- Και οι κανονιές Μανωλάκι; Γιάντα δεν παίζεις κανονιές; παραπονέθηκα.

- Α, οι κανονιές κοστίζουνε, απάντησε ο Μανώλης ο Ντρουγκάνης. Δώσε μια δραχμή να παιζώμε και τση κανονιές.

Μια δραχμή ολόκληρη! Σπουδαία υπόθεση, μα στη βουβή ικεσία μου υπέκυψε η μάννα μου.

Ο Ντρουγκάνης ανασκουμπώθηκε πάλι, εσπασπάτεψε στα έγκατα του θωρηκτού, άναψε το τσιγάρο του και διέταξε την μαριδα ν' απομακρυνθή.

- Πέρα γιατί θα βροντήξουνε τα κανόνια! Κι έβαλε φωτιά στα τόπια.

Θεέ και Κύριε, τι ήτανε εκείνο που επακολούθησε! Ακούστηκε πρώτα ο κρότος ενός κανονιού. Κι αμέσως, στο

μισό δευτερόλεπτο, φάνηκε μια τεράστια λάμψη, εβρόντηξαν χίλια κανόνια μαζί και γίνηκε χίλια κομμάτια το πολεμικό! Οι δυο λάμπες του πετρελαίου που ήταν μέσα στο βαπόρι τινάχτηκαν και σκορπίσανε το φλεγόμενο υγρό πάνω στα ρούχα των παιδιών. Ο Ντρουγκάνης σκέπασε τα μούτρα του με τα χέρια του. Έτρεχαν αίματα από το πρόσωπό του. Τ' απομεινάρια του θωρηκτού, χαρτιά και ξύλα, πήραν φωτιά εκεί στη μέση του δρόμου. Το παιδομάνι σκόρπισε. Η μάννα μου με τύλιξε με τα χέρια της και με τράβηξε μέσα στο σπίτι κλείνοντας την εξώπορτα. Χαμένος τέλεια από την αναπάντεχη συμφορά, ήκουα τους καυγάδες που ακολουθήσανε στο δρόμο.

Ήταν φανερό πως πήρε φωτιά η μπαρουταποθήκη του πολεμικού. Και όπως μας είπαν την άλλη μέρα, εκεί στο βάθος του θωρηκτού, είχαν τα φυσεκάρια που μηχανεύτηκε ο Ντρουγκάνης και τάβασε στους σωλήνες των κανονιών. Κάτι δεν ελειτούργησε καλά, κάποιον λάθος έγινε ή πετάχτηκε σπύθα και πήραν όλα μαζί φωτιά. Βοήθησαν και οι δυο πετρελαιολάμπες.

Όταν, ύστερα από μια ώρα, ξαναβρόντηξαν την πόρτα μας οι καλαντάδες της Πηγάδας με την φρεγάδα Καπερντάου, δεν μ' αφήσανε να ξεμυτίσω. Από το παράθυρο την είδα. Μ' αυτή μπίτε καπνό έβγαζε μπίτε αληθινά κανόνια είχε.

Η καρδιά μου ήταν ματωμένη σαν τα μούτρα του Ντρουγκάνη.

ΣΕΒΑΧ
("Κνωσός" 1962)

Κρητικά Κάλαντρα

Αρχής-Αρχής τα κάλαντα κι αρχής του Γεναρίου αφού γεννηθηκ' ο Χριστός στη γη να περπατήσει εκεί που περιπάτησε κλωρό δένδρο εβγήκε κλωρά 'σα τα κλωνάρια του κι ολάργυρη η κορφή του και κάτω στην ποδίτσα του γράμματ' είχε γραμμένα παπάδες κι ανεγνώθουντα διάκοι καλλαναρχούντα και τα μικρά διακόπουλα στέκου και συντηρούντα. Για έβγα πάνω στο βουνό συντήρηξε τους κάμπους.

Όσα ζευγάρια και να δεις όλα 'ντου ριζικού σου Και βγαίνει πάνω στο βουνό στους κάμπους και συντήρη

Άγιος Βασίλης έρχεται από τη Καισαρία
Να σ' αρρωπήσω Βασιλειό σα πόσα μόδια σπέρνεις

Σπέρνω σιτάρι δώδεκα κριθάρι δεκαπέντε

Τάι και ρόβι είκοσι κι από νωρίς στο σταύλο

επα τον έχω τον υγιό το μοσχοκανακάρη

όπου τονέ μοσχάρανε οι τρεις βασιλοπούλες

η μια 'βαλε το πόθο της η γι' άλλη το μετάξι

η γι' άλλη ποιο καλλίτερη τον ουρανό με τ' άστρα.

Και στο σχολείο τον ήστειλε γράμματα για να μάθει.

Μα γράμματα δεν έμαθε μόνο την άλφα βήτα.

Την άλφα βήτα μοναχά χωρίς τον Άη Γιάννη

και κει που τον περίγραφε του χύθει το μελάνι

κι εγάρωσε τα ρούχα του ο μοσχοκανακάρης

και δέρνει τονε ο δάσκαλος μ' ένα χρυσό βεργάλι.

Δέρνει τονε κι η δασκάλισσα με τρια κλαδάκια μόσχο

Και πέρνουντο τα κλάμματα το σφόρος - σφόρος πάει

Βασιλοπούλα τον θωρεί απ' αργιτοπαραθύρι

και βγαίνει κι αρωτάτονε που πας μοσχαδαρμένε

πάω σ' Ανώγεια τα ψηλά τ' αυλαίς τις μαρμαρένιες.

Οι σταμοντάτες του γυαλιά οι μαργαριταρένιες.

απόπαμε τ' αφέντη μας θα πούμε τση κεράς μας.

Κερά κλησά θε να κτισθεί με δεκοκτώ καμπάνες

πάσα καμπάνα το κλειδί και πάσα τρεις λαμπάδες

και πάσα τρεις και τέσσερις νούρια πανούρια βρύση

να τρέχει το κρύο νερό κερά να σε δροσίσει

απόπαμε και τση κεράς να πούμε και τση βάγιας.

Άψε βαγίτσα το κερί και πιάσε το πανιέρι

και κάτσε και λογάρισε ήντα θα μας σε φέρεις.

Φέρε πανέρια κάστανα πανέρια λεφτοκάρια

και φέρε και γλυκό κρασί να πιουν τα παλληκάρια

κι αφού το πιθαράκι σας καμμά οκά λαδάκι

κι από το μέσα σπύτι σας, σιτάρι και κριθαράκι.

Να φάμε από λαγού μερί, κι από πέρδικας μπέτη

από τση μαύρης όρνιθας όποια γουλιάσ' αρέσει.

Εδώ ροδά η ανατολή και ξημερώνη η δύση

κι ακόμα δεν τον πύρηκες τον μάνταλο ν' ανοίξεις

να μας σε δώσεις τα καλά κι απόι να σφαλίξεις.

Εκείνη δεν μας άνοιγε κι ήστεκε ασφαλισμένη

και επερίμενε να δει το τέλος τι θα γένει

παραπρωτίτερα έπρεπε κερά μου νάχεις γνώση

πριχού να δούμε τη φωτιά ήθελα μανταλώσεις

(Ανέκδοτα. Μας υπηγορεύθησαν υπό του
κ. Ιωάννου Σπετωτάκη εκ Ζηρού Σπείας)
(Εφημερίδα "Κρητικός Κόσμος" 27 Δεκεμβρίου 1937)

Χριστουγεννιάτικη οπτασία

Του Νίκου Στρατάκη

Δεν είχε άλλα παιδιά ο Αγγελής ο Πρινιάς. Μόνο ο Τάσος ο μοναχογιός γέμιζε το σπίτι του. Καλό, υπάκουο και καλαναθρεμμένο παιδί. Είχανε όλοι να λένε γι' αυτό.

Δουλευταδικο πάλι που είχαν, άφησε δε λέγεται.

Όλοι το καμάρωναν στο χωριό. Η μάνα του, η κυρά Πηγιά φόβο τόχε πάντα να μη της βασκάνουνε το παλληκάρι.

Γι' αυτό του 'χε κρεμάσει στο λαιμό ένα τρίγωνο φλαχτάρι με μυρωδικά διαβασμένα του επιτάφου και με μία σκλίθρα τίμιο ξύλο, που ο γείτονάς της ο Χατζή Αλεξαντρής της έφερε όταν γύρισε από τον Άγιο Τάφο.

Είταν πολύ θρήσκα η Πηγιά, μα πίστευε πολύ τη βασκανία και φοβότανε το κακό μάτι.

Όταν παίνευαν το παλληκάρι της, όπου και να βρισκότανε, γύριζε το πρόσωπό της φοβισμένη, έβανε μπροστά την παλάμη της, φτιούσε τρεις φορές και ψιθύριζε μερικά λόγια για να ξορκίσει το κακό πνεύμα.

Μα ήλθε η επιστράτευση και της το πήρε το παλληκάρι. Ο Τάσος από τις αρχές του φθινοπώρου βρέθηκε στο μέτωπο.

Απ' εκεί κάθε βδομάδα έστελνε κι ένα γράμμα στο σπίτι του.

Εκεί στην εμπασιά του χωριού η κυρά Πηγιά περίμενε την ωρισμένη μέρα τον ταχυδρόμο πουρχονταν και βαρούσε τη μουζικά του για να διαλαλήσει τον ερχομό του.

Σαν έπαιρνε το γράμμα η κυρά Πηγιά πήγαινε τρεχάτη στο Δάσκαλο ή στο Γραμματικό και της το διάβαζε.

Το 'κρυβε μετά με λαχιάρα στον κόρφο της, σκούπιζε τα τελευταία της δάκρυα κι έτρεχε να βρει τον Πρινιά τον άντρα της, να του πει το καλό μαντάτο.

Έτσι πέρασαν δύο μήνες. Στο διάστημα αυτό η κυρά Πηγιά δος του ν' ανάβει τα καντήλια της Παναγίας και της Αγίας Παρασκευής. Δος του κι ο Παπα-κόκκινος ν' αραδειάζει το ταμένο σαρανταλείτουργο σ' όλα τα ξωμονάστρα.

Μα μια μέρα ο ταχυδρόμος δεν έφερε γράμμα. Και την άλλη και την παράλλη πάλι δεν έφερε.

Έτσι πέρασε ολόκληρος ένας

μήνας που ο Αγγελής ο Πρινιάς και η γυναίκα του είχαν φαρμακωθεί από τη θλίψη κι είχαν λυώσει από τη στεναχώρια. Ως που μια μέρα νάσου κ' έρχεται τ' άσκημο μαντάτο. Στον πρόεδρο της Κοινότητας ήλθε ένα χαρτί από το Σύνταγμα που 'λεγε:

“Ο στρατιώτης Πρινιάς Τάσος του Αγγέλου ανήκων εις περιπολίαν συμπλακείσαν με τον εκθρό τον 25ην Νοεμβρίου δεν επανήλθεν εις τον λόχον του. Κατ' αναφοράν Ανθυπασπιστού περιπολάρχου ούτος μαχόμενος γενναίως και τραυματισθείς βαρέως, κατά πάσαν πιθανότητα ηκμαλωτίσθη υπό του εκθρού. Παρακαλούμεν όθεν όπως ανακοινούντες τ' ανωτέρω εις τους γονείς του διαβιβάσετε συγχρόνως εις αυτούς τα θερμά συχαρητήρια του Συντάγματος δια την ηρωικήν διαγωγήν του υιού των”.

Η καταχνιά και το πένθος ηπλάκωσαν το σπίτι του Πρινιά.

Σφιχτομανταλώθηκαν μέσα στο σπίτι και ζούσαν με το βαρύ καπμό τους.

Ο Αγγελής δεν πατούσε πια στο καφενείο.

Το πρωί πριν διαφωτίσει σκωνόταν, σαμάρωνε το ζωντόβολό του, φόρτωνε τα ζυγάλετρα, ξωλάλιε τα καματερά και πριν ακόμη φέξει έσκυβε πάνω στην έκερη.

Εκεί στην καταβολή του μόχτου ανακούφιζε τον καπμό του κ' ένοιωθε μέσα στο αχνιστό αυλάκι π' άνοιγε η αλετροπόδα να θάφτεται ο κοφτερός πόνος που του 'σφαζε τα στήθη.

- Άιντε Ρούσο, άιντε Ασπρούλη, κουράγιο να βγάλουμε και τούτη τη σπορά, φώναζε στα καματερά.

Άιντε! το βράδυ, θα σας δώσω ένα αζαί ρόβι παρά πάνω να φάτε γιατί τ' αξίζετε. Ζωντόβολα σας λένε. Ποιά ζωντόβολα. Εσείς έχετε την ευλογία του Θεού.

- Δεν σας είδα καμιά φορά να σκοτώνετε το ένα τ' άλλο. Κι αν κουτουληθήτε κάποτε είναι γιατί έβρασε ο μούστος της ζωής μέσα στο αίμα σας. Την ίδια ώρα θα πάτε πλάι πλάι να γλυφθήτε γιατί δεν έχετε του ανθρώπου την αμέτρηση κακία. Οι άνθρωποι κάνουν τον πόλεμο και σκοτώνουν ο ένας τον άλλο.

Όρα ολόκληρη κουβέντιαζε με τον Ασπρούλη και το Ρούσο κι ύστερα κλειούσε το στόμα του ως το βράδυ, που 'βανε μπροστά το δρόμο και γυρνούσε νύχτα στο

σπίτι.

Η κυρά Πηγιά από την ημέρα που της ήλθε η κακή είδηση φαρμακερά φείδια δάγκαναν την καρδιά της.

Κλείστηκε στο σπίτι κι οι αναστεναγμοί της μαύρισαν κι αράχνιασαν τα ντουβάρια. Κανέναν δεν ήθελε να ιδεί, μήτε να συναπαντήσει.

- Τι να την κάνω των ανθρώπων την παρηγοριά. Όλα είναι ψεύτικα, έλεγε, γιατί τ' ανθρώπου ο πόνος δε βγαίνει έξω από το φτηνό κορμί του.

Μόνο ο Θεός, μόνο η πλάση που μαστόρεψε την αναποδιά και την κακοριζικιά του, μόνο αυτή διαφεντεύει τον τροχό της ζωής.

Προσευχές στο σπίτι και προσευχές στην εκκλησία.

Πού την έχανες, πού την έβρισκες, στα ξωκκλήσια να λιβανίζει να προσεύχεται και ν' ανάβει τα καντήλια.

- Τι τα θες τα θυμιάτα και τις παρακλήσεις, της μουρμούριζε παραδομένος στο βάσανό του, ο άνδρας της, ο Αγγελής. Δεν θωρείς, μας οργίστηκε κακορρίζικη ο Θεός. Δεν αρωτά την καρδιά και τα έργα του καθενός. Όλους μας παίρνει σβάρνα να μας τιμωρήσει και τους καλούς και τους κακούς.

- Θέ μου συγχώρεσέ μου θα το πω γιατί... με πνίγη η αδικία. Έφερές στον κόσμο το γνιο σου να τον θυσιάσεις για να σώσεις τον άνθρωπο από την αμαρτία και το θάνατο, για να χύσεις δικαιοσύνη και σπλάχνος στη γη.

- Μα, εδώ θυσιάζονται και πεθαίνουν κάθε μέρα άδικα τόσοι και τόσοι κι όφελος, κανένα δε γίνεται στον κόσμο.

Τι τη βαστάς τη βασιλεία σου εκεί απάνω στους ουρανούς και δε την κατεβάζεις κάτω στη γη να βάλεις τάξη στην αναρχία του κόσμου;

- Για όνομα του Θεού Αγγελή, μη βαρυγκομάς και κριματίζεται, του 'λεγε η Πηγιά, μην απελπίζεται, έχε τα θάρρη σου στο μεγαλοδύναμο.

Κύλησαν οι μέρες κι έφτασαν τα Χριστούγεννα. Ο Αγγελής και η Πηγιά από νωρίς κλείστηκαν στο σπίτι.

Τα κούτσουρα καίνε στο τζάκι, κι η φωτιά τρώει τα ξύλα καθώς ο καπμός τρώει τα σωθικά τους. Έξω σφυρίζει ο αέρας και το χιονόνερο πλαταγίζει πάνω στα κλειστά παραθυρόφυλλα. Ο ένας στη μια κώχη κι ο άλλος στην άλλη

του τζακιού αμίλητοι παραδίδονται και βουλούνε στην τρικυμία της μεγάλης σιωπής που κείνη τη στιγμή τους κουφαλιάζει.

Εξω τα στοιχεία της φύσης ουρλιάζουν καθώς στο γειτονικό σπίτι ουρλιάζει το δεμένο σκυλί. Μα τίποτε, κανένας θόρυβος δεν έχει τη δύναμη να ξεπεράσει το παχύ στρώμα της σιωπής που τους περιτυλίγει έτσι καθώς τυλίγεται ο σκούληκας μέσα στο κουκούλι του.

Από το δρόμο πέρασε μία πατούλια παιδιά, κτύπησαν την πόρτα για να πουν τα κάλαντα μα κανένας δε τους απολογήθηκε. Φύγανε. Ένας βαρύς ύπνος τους είχε κολλήσει εκεί στην κώχη ασάλευτους.

Κανένας δεσμός δεν τους ένωσε με τον έξω κόσμο, καταλύθηκε η ουσία και το πνεύμα σαν άγιο φως πότισε την ύλη και μια φωτεινή παρουσία αντιλάμπισε με τις τελευταίες αναλαμπές του τζακιού. Και μαζί ένα όνειρο περπάτησε και κύλησε από τα κλειστά βλέφαρα της Πηγιά σαν το σπιθισμένο κρουνού της φωτοβολίδας που καίγεται.

Διπλές ακούστηκαν οι καρμπάνες να καλούνε στον όρθρο των Χριστουγέννων. Ο γλυκός ήχος της καρμπάνας έκοψε το 'νειρο της Πηγιά.

Έντρομη άνοιξε τα μάτια της, μα το όραμα που στόνειρο καθρεφτίστηκε μέσα της δεν πρόλαβε να πετάξει και να σβήσει στο βλεφάρισμά της. Κλείστηκε μέσα της σαν ξεκάθαρη και άσβηστη οπτασία.

Ενα αστέρι λαμπερό σαν εκείνο που σημάδευε τη γέννηση του θείου βρέφους, είδε να λάμπει πάνω από το σπίτι κι άκουσε αγγελικές μελωδίες να συνοδεύουν την ουράνια αστραπή.

- Αγγελή, Αγγελή ξύπνα, δεν ακούς δε βλέπεις;

Ο Αγγελής βγήκε από το βύθος του και τίναξε τη γλυκειά νάρκη.

- Τούτο δεν είταν όνειρο, συνέχισε η Πηγιά, είταν ένα ολοφάνερο θαύμα.

- Πάνω από το σπίτι μας το αστέρι της Βηθλεέμ με τη φωτεινή του ουρά έτσι απaráλλαχτο καθώς είναι ζωγραφισμένο πάνω στη φάτην. Μελωδίες, μελωδίες γλυκές μ' εξύπνησαν και κάποια φωνή...

Ω αυτή η φωνή είταν η ίδια δεν γελιέμαι σου λέω Αγγελή, είταν η ίδια!

Μέσα στην ψυχή του Αγγελή

η παγωμένη πίστη άρχισε να ζεσταίνεται και να λιώνει σαν τα δάκρυα του κεριού.

Τα σεβαστικά κ' έμπυχα λόγια η π' άκουσε από την Πηγιά, σταλάξανε μέσα του σαν σταγόνες από αγίασμα. Το αμίλητο βλέμμα του υποτάχτηκε στο έμφοβο και γεμάτο από θεόπνευστη έκφραση βλέμμα της Πηγιά.

Με την καρδιά ξεχειλισμένη από προσδοκία κι ελπίδα, παρακολουθήσανε την υμνολογία των Χριστουγέννων. Ποτέ δεν είχαν ακούσει τόσο ελπιδοφόρο και χαρμόσυνο άγγελμα. Ποτέ δεν είχαν νοιώσει η χαρά που σκορπά η έλευση του Θεανθρώπου να πλημμυρίσει τόσο ευφρόσυνα κ' ευωδιαστά την καρδιά τους.

Ένα ακριβό - προαίσθημα γέμιζε την αδειανή ύπαρξη της Πηγιά. Πίστεψε πως το αστέρι της οπτασίας το έστειλε αυτή τη νύχτα των Χριστουγέννων η ίδια θεική πρόνοια που κυβερνά τον κόσμο.

Πίστεψε πως η χαρά και η παραγλίαση που έφτανε σήμερα στον κόσμο είχε ένα διπλό σύμβολο και μια δεύτερη ρόδινη ανατολή.

Η νύχτα είχε μαζέψει την ηχητή καλύπτρα της πίσω από τα υψώματα που κορνίζωναν το χωριό και ο ήλιος με το πρώτο αδύναμο και μελιχρό φως σκορπούσε με την καινούργια φωτοβολή του την ευδοκία στους ανθρώπους.

Πέρασαν μέρες. Η Πηγιά όλο και πρόσμενε να φανερωθεί το θαύμα. Ποτέ άλλοτε δεν ένοιωθε να την εξουσιάζει τόσο δεσποτικά η πίστη.

Από την άλλη μέρα ένα αδύνατο νήμα είχε δεμένο τον Αγγελή σιωπηλό, αμφίβολο, δοκιμασμένο και δειπτικό με την αλύγιστη ψυχικότητα της Πηγιά.

Μα μια μέρα το άγγελμα ήλθε κλεισμένο μέσα σ' ένα φάκελλο-έφτασε να ξεδιαλύνει τη χριστουγεννιάτικη οπτασία. “Αγαπητοί μου γονείς. Τη νύχτα των Χριστουγέννων μια επίθεση του στρατού μας με βρήκε τραυματία στο προκεχωρημένο χειρουργείο του εκθρού και μ' ελευθέρωσε. Από τότε βρίσκομαι στο στρατιωτικό Νοσοκομείο όπου νοσηλεύομαι. Ύστερα από λίγες μέρες θα 'μαι κοντά σας. Σας ασπάζομαι. Τάσος”.

(“Κνωσός” 1960)

ΣΑΤΑΝΑΣ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΣΑΤΥΡΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΕΤΟΣ Α'. Ἀριθ. 23.

Διευθ. καὶ ἰδιοκτ. Μ. ΠΑΛΛΗΚΑΡΑΚΗΣ

Ἡράκλειον 1 Ἰανουαρίου 1915

Ἐμμέτρως τὰς προσήσεις του διὰ τὸ ΝΕΟΝ ΕΤΟΣ
Ὁ «Σατανᾶς» γιὰ νὰ πιαστοῦν διαμοιράζει φέτος·

Στὸ Ἔθνος, ὅτι πεθυμοῦν, μικροὶ, μεγάλοι, ὅλοι
Νὰ πάρῃ ἐπὶ τέλους πλεῖα τῆ ἔακουσμένη Πόλι,
Γιατὶ καλὰ τὸ βλέπομεν ἡμεῖς καὶ τὰ παιδιὰ μας
Ἄλλῃως δὲν θὰ συχάσωμε νὰ κάτσωμε στ' αὐ-
[γά μας.

Στὸν Κωνσταντῖνον εὐχομαι νὰ πιάσῃ τὸν Ἐμβέρη
Καὶ τὸν Σαρβῶφ καὶ τοὺς λοιποὺς, δεμένους νὰ
[τοὺς φέρῃ,
Μόλις δὲ τοὺς ξεβιαρεθῇ τότε ἐγὼ τοὺς γατζώνω
τοὺς πέρνω εἰς τὴν Κόλασι, τοὺς βράζω τοὺς μου-
[τζώνω

Στὸν Βενιζέλον εὐχομαι γιὰ ὅσους τὸν ὑβρίζουν
θέσες πολλὰς ἢ...βούλωμα, διὰ νὰ μὴ γογγύζουν.

Στὸ ρασοφόρο εὐχομαι, μὰ εἰς τὸ πληθὸν μεγάλο
νὰ μὴ μᾶς διάσῃ τὴ γωνιά γιὰ νὰ μὴ φέρουν ἄλλον
Γιατὶ τὰ ἔχομε καλὰ καὶ μᾶς ὑποστηρίζει
καὶ ὅλο τὸ Κάστρο ἂν πάρωμε, αὐτὸς δὲν χαμπαρίζει
Τόσον δὲ προσδεύομε, ποῦ ὅλοι θὰ σᾶς ποῦνε
πῶς «Σατανᾶς» καὶ «Δαίμονας» ἐδῶ κυριαρχοῦνε.

Εὐχομαι στὸ Διευθυντὴ κρασί νᾶχη στὸ σπῆτι
νὰ κάνῃ καὶ τὴ ρέουλα μὴ τοῦβγη πὸ τὴ μύτη
Γιὰ νὰ πηγαίνω καὶ ἐγὼ μὲ χῶρις χαρτζηλῆκι
ὁσάκις θὰ εὐρίσκωμαι, νὰ τὴνε κάνω μπρέκι.

Καὶ στοὺς συντάκτας εὐχομαι, ποῦ τόσο κοπιᾶζουν
νὰ νάδειχθοῦνε γρήγορα φύλλοκι' αὐτοὶ νὰ βγάλουν

Καὶ εἰς τοὺς πωλητάδες μας εὐνοϊκὸ ζαράκι

καὶ μποναμάδες μπόλικους καὶ λίγο...χασισάκι

Εὐχομαι στοὺς συνδρομητὰς ὅπου θὰ μᾶς πληρώσουν
στενοχωρία νὰ μὴ δοῦν...ὡς ποῦ νὰ κακαρώσουν

Στὸ ἀπένταρους, στὸ ἀδέκαρους εὐχομαι νὰ πλου-
(τίσουν
στοὺς πλούσιους ἐπιχειρήσεις ποῦ νὰ εὐδοκίμησουν

Στοὺς μαθητὰς ἀπὸ καρδιάς εὐχὰς γιὰ ν' ἀκουσθοῦνε
διπλόσκολα, περίπατους καὶ νὰ προβιβασθοῦνε

Καὶ στὰ κορίτσα συνιστᾷ ὁ Σατανᾶς καὶ γράφει
σκληρόκαρδα μὴ φαίνωνται μὴ μείνουνε στὸ ράφι

Εὐχομαι καὶ στὰ δουρικὰ νὰ γίνουνε κυρίες
νὰ λείψουν καὶ τὰ σκάνδαλα κ' ἠτόσες φασαρίες

Εὐχομαι δ' ἐτι γενικῶς σὲ ὅσους μ' ἀγοράζουν
σ' ὅσους μ' ὑποστηρίζουνε καὶ σ' ὅσους μὲ διαβάζουν
Χρυσὲς δουλιές, χίλια καλὰ στὸ σπῆτι των νὰ δοῦνε
καὶ ὅτι ἄλλο εὐχονται καθὼς καὶ ὅτι ποθοῦνε

Σὲ ὅσους δὲν μὲ θέλουσι ἢ μὲ διαβάζουν τζάμπα
νὰ πέσουνε τοὺς εὐχομαι, στὴ γλῶσσα τοῦ Τρουράπα

Καὶ τελευτῶν ὑπόσχομαι τσ' ἐχθροὺς νὰ σατυρίζω
τοὺς φίλους μου καλοὺς κακοὺς νὰ τοὺς ὑποστηρίζω

Μὲ λίγα λόγια ὁ Σατανᾶς θὰ κάνῃ μία χάρι,
σ' ὅσους θὰ τονε πέρνουνε αὐτὸς νὰ μὴ τοὺς πάρῃ!

ΖΙΔΗΣ

Χρόνια Πολλά

ΡΩΣΣΟΣ
ΚΑΤΟΙΚΙΑ

• γραφείο • μικροέπιπλα • ειδικές κατασκευές • τραπεζαρία • κρεβατοκάμαρα •
• μπάνιο • κουζίνα • καθιστικό • παιδικό δωμάτιο • είδη βεράντας • είδη κήπου •

Μάνου Κατράκη, Φοινικιά, τηλ.: 2810314867, Fax: 2810315246 • www.rossos.gr • email: rossos@hol.gr

Creta InterClinic
HOSPITAL

Η Διεύθυνση και το προσωπικό της Creta InterClinic
σας εύχονται
Χρόνια Πολλά,
ευτυχισμένο και υγιές το 2008

Μίνωος 63 • Ηράκλειο Κρήτης • Τ. +30 2810 373800
e-mail: info@cic.gr • www.cic.gr

Ο Δήμαρχος Ηρακλείου Γιάννης Κουράκης,
ο Πρόεδρος του Δ.Σ.
Κώστας Χατζάκης,
τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και το
Προσωπικό της Δ.Ε.Υ.Α.Η.
(Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης
Αποχέτευσης Ηρακλείου)
σας εύχονται

ΚΑΛΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ
ΕΥΤΥΧΙΣΜΕΝΟ ΥΓΙΕΣ ΚΑΙ
ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟ ΤΟ ΝΕΟ ΕΤΟΣ
2008

**Ο Πρόεδρος της Τοπικής Ένωσης Δήμων
και Κοινοτήτων (Τ.Ε.Δ.Κ.) Νομού Ηρακλείου**

Γιάννης Κουράκης

και το Διοικητικό Συμβούλιο

εύχονται σε όλους τους πολίτες

Χρόνια Πολλά, καλά Χριστούγεννα,

ευτυχισμένο και δημιουργικό το 2008

Τα έθιμα της λαϊκής

Χριστούγεννα

Τα έθιμα των Χριστουγέννων αρχίζουν από την παραμονήν.

Αμα φθάση η παραμονή της μεγάλης ημέρας, τα παιδιά ξεχώνονται, πριν ακόμη ημερώση, εις τους δρόμους, δια να φέρουν εις τα σπίτια το μήνυμα του μεγάλου εορτασμού. Κτυπούν με ραβδί τις πόρτες ρυθμικά και τραγουδούν τα κάλαντα. Η πόρτα ανοίγει· είναι παντού ευπρόσδεκα τα παιδιά, γιατί φέρνουν την καλοχρονιά.

Τα κάλαντα είναι τραγούδια ευχετικά, που περιέχουν επαίνους δια τον νοικοκύρην, την νοικοκυράν και τα άλλα μέλη της οικογένειας και ευκás δια τον καθένα: Πρώτα όμως τραγουδούν το παλιό Χριστουγεννιάτικο τραγούδι:

Καλήν εσπέραν, άρχοντες, αν είναι ορισμός σας, Χριστού την θείαν γέννησιν να παω σ' άρχοντικό σας.

Χριστός γεννάται σήμερον εν Βηθλεέμ τη πόλει,

οι ουρανοί αγάλλονται, χαίρει η κτίσις

οη κτλ.

Εκτός του λογίου αυτού στιχουργήματος υπάρχουν και καθαρώς λαϊκά τραγούδια, αναφερόμενα εις την γέννησιν του Χριστού, όπως είναι τα εξής θρακιώτικα τραγούδια:

1. Χριστός γεννιέται,

σα γήλιος φέγγει,

σα νιο φεγγάρι,

σαν παλληκάρι.

2. Κυρά Θεοτόκο

εκοιλονόνα,

εκοιλονόνα και παρεκάλει!

-Βοηθήσεται με

αυτή την ώρα

τη βλογημένη και δοξαζόμενη,

μαμμή να πέτε,

μαμμή να φέρτε.

Ωστε να πάσι

και να γυρίσου,

Χριστός γεννήθη,

σα νιο φεγγάρι,

σαν παλληκάρι.

Ποιητικότητα είναι και όσα λέγονται εις τα τραγούδια των Καλάνδων. Αν π.χ. η οικογένεια έχη στάνες και πρόβατα, τα παιδιά εις τα χωρία του Πηλίου τραγουδούν:

Εδώ σε τούτες ιες αυλές, ιες μαρμαροστρωμένες,

εδώ'χουν χίλια πρόβατα και τρεις χιλιάδες γίδια.

Σαν κάνουν τον ανήφορο, γιορίζ' ο λόγγος

όλος-

σαν πιάσουν τον κατήφορο γιορίζ' ο κάμπος

όλος-

Σαν το μυρμηγκι περπατούν, σαν το μελίσσι

βάζουν,

σαν τον αφρό της θάλασσας αφρίζουν τα

καρδάρια.

Εμείς όλιγα τ'απαμε κι ο Θεός να τ'αβγαταίνη.

Αν ο νοικοκύρης του σπιτιού είναι γεωργός, τότε το τραγούδι των είναι για το γεωγάρι. Παραθέτω τραγούδι της Λήμνου.

Τα μάυρα βόδια στο ζυγό, τα τριδβωλα

στ'αλέτρι,

κι αυτά τα λαμπροκέρωτα να ζουν, να

τριδβωλάνε!

Αγγιγιολιά εν' τ'αλέτρι σου και δάφνη ο

ζυγός σου,

είναι κι η φκεντρικά σου τριανταφυλλιάς

κλώνари

είναι και η ζευγίγια σου μετάξι σαρματιένω.

Δευτέρα μέρα γιούρντισες να πα να

πρωτοσειρήνσ-

Η στράτα ρόδια γέμισε και τα χωράφια

σπόρο.

-Θα σε ρωτήσω, αφέντη μου, πόσα πινάκια

σπέρνεης;

-Σπέρνω κριθάρι δώδεκα, σπάρη δεκαπέντε

και κάτω την ακρογαλιά άλλα σαρανταπέντε,

κι αυτό με το διαστήκανε περδίκια να το

φάνε.

Δεν εν' περδίκια μοναχά, μον' είναι και

λαγούδια.

Πήρα το τσιφεκάκι μου να πα να τα σκοτώσω.

Ούτε περδίκια σκότωσα ούτε λαγούδια

πιάσα,

μον'θήριασι κι αλώνισα όλα τ'αποφαγοῦδια.

Κάνα πινάκια αμέριπτα, πινάκια μεριπμένα,

κ'έκει που τα μετρούσαμε, να κι ο Χριστός

κ' επέρνα.

Εκεί που σ'άθη ο Χριστός χρυσό δεντράκι

βγήκε κ'έκει που παραπάτησε, βγήκ' ένα

κοπαρρίσι.

Στη μέση ήταν ο Σταυρός, στην άκρη το

Χριστούγεννα, Πρωτοχρονιά, Φώτα, όπως είχαν καταγραφεί το 1963 από τον Γ.Α. Μέγα

Βαγγέλιο

και κάτω στα ριζίτικα του μια κρυσταλλένια βρύση, που κατεβαίνουν τα πουλιά και βρέχουν τα φτερά τους και ραίνουν τον αφέντη μας μ'όλη τη φαμελιά του.

Αφέντη μου πεντάφεντε, πέντε φορές αφέντη!

Πέντε κρατούν το μάτρο σου και τρεις τόνε σελλάωνουν και δεκοιτώ περικαλούν. Αφέντη, καρβαλλικά!

Καρβαλλικεύεις, χείρεσαι· πέζευεις, καρπαρώνεις,

κ'έκει π' πατήσ' ο μάυρος σου πηγάδια φανερώνει,

πηγάδια πευροπήγαδα κι αυλές μαρμαρωμένες... Βάλε τ'αφέντη μ'βάλε το χέρι σου στη τζέπη.

Αν εύρης γρόσα δω μας τα, φλουριά μην τα λυπάσαι·

βάλε και το γλυκό κρασί, να πιουν τα παλληκάρια.

Η νοικοκυρά φιλοδοφρεί τα παιδιά με κολλούρια και κάστανα ή καρύδια κι αυτά φεύγουν, δια να κτυπήσουν άλλη πόρτα, να τα ειπούν και σ' άλλο σπίτι. Αν όμως η πόρτα δεν ανοίξη και αν τα παιδιά διασραστηθούν, τότε και το τραγούδι των δεν θα είναι προς έπαινον του νοικοκύρη. Ίδου ένα από τα σκοπτικά αυτά τραγούδια:

Αφέντη μου, στην κάπα σου χίλιες χιλιάδες ψείρες,

άλλες γεννούν, άλλες κλωσσοούν, άλλες αυγά μαζώνουν κτλ.

Όπως δεικνύει το τραγούδι των Χριστουγέννων, που παραθέσαμε ανωτέρω, την γέννησιν του Χριστού ο λαός την εορτάζει, όπως και τα “γεννητούρια” ενός παιδιού. Έτσι την μεν Παναγίαν φαντάζεται ως λεχώ, το δε τραπέζι των Χριστουγέννων ως της Παναγίας τραπέζι. Εις μερικούς μάλιστα τόπους, ως εις το Ζαγόριον της Ηπείρου, την νύκτα, ζημερώνοντας Χριστούγεννα, κάνουν ιτηγάντες με άφθονα κοπανισμένα καρύδια, τας οποίας κοινώς λέγουν σπάρηα. Και εις την Κύπρον τα παξιμάδια που κάρνουν τα Χριστούγεννα λέγονται κούμουλα, όπως και τα παξιμάδια που προσφέρουν εις όσους επισκέπτονται την λεχώ.

Αλλ' η αντίληψις αυτή περί της εορτής των Χριστουγέννων δεν αρκεί, δια να εννοήσωμεν όλα τα περί την τράπεζαν και την εστίαν έθιμα της ημέρας αυτής. Πολλά εξ αυτών είναι όμοια με τα εθιζόμενα κατά την πρώτην του έτους· είναι καθ' αυτό πρωτοχρονιάτικα έθιμα και εξηγούνται εκ του γεγονότος, ότι από των μέσων του 4ου αιώνος η 25 Δεκεμβρίου είχε ορισθί ως γενέθλιος ημέρα του Χριστού και συνάμα ως αρχή του έτους.

Όθεν ο εορτασμός αυτής προσέλαβε και πολλά των εθίμων της ρωμαϊκής Πρωτοχρονιάς, ήτοι των Καλάνδων του Ιανουαρίου, τα οποία παρέμειναν και μετά την επαναφοράν της αρχής του έτους εις την 1ην Ιανουαρίου. Τοιαύτα έθιμα είναι εν πρώτοις διάφοροι πράξεις, εις τας οποίας δίδει αφορμήν η αγυρμός των παιδιών και αι οποια αποβλέπουσιν εις το καλό ποδαρικό ήτοι εις την εξασφάλισιν της καλοχρονιάς, όπως και κατά την Πρωτοχρονιά. Ούτως εις πολλούς τόπους “ το πρώτο από τα παιδιά, που θα χτυπήση την πόρτα του σπιτιού, το παίρνουν μέσα και το βάζουν ν' ανακατέψη τη φωτιά. Κι αυτό ανακατεύοντας τη φωτιά με το ραβδί του εύχεται: πουλιά, κατοίκια, αρνιά, γρόσια. Εις το Κασιδόνη της Κρήτης “ για να πάη καλά ο χρόνος που έρχεται, τη νύχτα της παραμονής των Χριστουγέννων, πριν ημερώση, βάζουν ένα βόδι μέσα στο σπίτι, για να κάμη ποδαρικό, όπως λένε, και το αφήνουν εκει μέχρι ότου κατουρήση”. Το βόδι είναι ευλογημένον και αποτελεί εγγύησιν ασφαλή δια την καλή χρονιά.

Αλλού πάλιν βάζουν τα παιδιά και κτυπούν την νεύνηφον με την βέργαν εις την πλάτην, δια να κάμη παιδιά. Και δεν έχουν μεν ουτε αυτοί ουτε ο άλλος κόσμος συνειδησιν του πράγματος, αλλ' εις την συνήθειαν αυτήν και τας παρομοίας πράξεις υποκείται παλαιά αντίληψις, ότι με το κτύπημα μεταδίδεται εις την γυναίκα η γονιμοποιός δύναμις, την οποία εγκλείει μέσα του ο κλωρός κλάδος ή το δένδρον, από το οποίον ουτος εκόπη. Και παρόμοιοι αντιλήψεις

υπόκεινται, ως θα ιδώμεν, και εις άλλα έθιμα της ημέρας των Χριστουγέννων, ως και της Πρωτοχρονιάς.

Αι κύριας προετοιμασίαι της παραμονής αφορουν εις την τράπεζαν και το δείπνον των Χριστουγέννων.

Έπειτα από νποτείαν τόσων ημερών είναι ευνόπητος η ανυπομονησία του κόσμου, προπάντων των παιδιών, όταν πλησιάζη η μεγάλη αυτή ημέρα. Τότε θα σφάζουν τον χοίρον, τον οποίον κάθε χωρική οικογένεια τρέφει από μνήων. Η σφαγή γίνεται καθ' ώρισμένην εθιμοτυπίαν, φαίνεται δ' ότι η κοιροσφαγία αποτελεί έθιμον παλαιόν· κατά τους ρωμαϊκούς χρόνους οι γεωργοί εθυσίαζαν κατά τα Σταυρνώλια (17-25 Δ/βρίου) χοίρον εις τον Κρόνον και την Δήμητρα προς προαγωγήν της ευφορίας της γης. Το χοιρινόν λοιπόν κρέας είναι η βάσις των χριστουγεννιάτικων φαγητών, μολονότι εις μερικούς τόπους την πρώτην ημέραν τρώγουν όρνιθα, τον δε χοίρον σφάζουν την δευτέρα ημεραν. Ίδια εις τον βόρειον Ελλάδα το λάχανον, παρασκευασμένον εις την άλμην (αρμιά), είναι το σύνθηδες άρτυμα του χοιρινού, δεν είναι δε άνευ σημασίας το γεγονός ότι το λάχανον κατά την αρχαιότητα εκρησιμοποιεϊτο ως σπουδαϊόν θεραπευτικόν μέσον, ήτο δ' εν χρήσει και εις την λατρείαν των θεών της Ιατρικής, ιδία του Απόλλωνος.

Δια την τράπεζαν των Χριστουγέννων κάθε νοικοκυρά ζυμώνει τα λεγόμενα “Χριστόψωμα” ή τις κολλούρες των Χριστουγέννων. Τα Χριστόψωμα έχουν ειδικά σχήματα και στολίδια από ζύμη, ανάλογα με τον βιον της οικογενείας. Π.χ. εις τον Δρυμόν, χωρίον της Μακεδονίας, στην πίττα μιας γεωργικής οικογενείας σχεδιάζονται με ζυμάρι το αλέτρι με τα βόδια, η σταβιά (= στοιβάς δημοτριακών δεματίων), το βαρέλι του κρασιού και το σπιτί. Ομοίως η πίττα μιας ποιμενικής οικογενείας στολίζεται με αρνάκια και κατοικάκια και με το μαντίρι. Πλάτουν και κολλούρια για το καλό των βοδιών, των προβάτων, των ορνιθών, εις τα οποία δίδουν ιδιαίτερα σχήματα. Π.χ. εις την περιοχήν της Κοζάνης το κολλούρι του χωραφιού και των προβάτων έχει οχόνου ζυγού και το κρατούν στο σπιτί όλη τη χρονιά, σαν φυλαχτό, κρεμασμένο στο καρφί. Τις κολλούρες των ζώων τις θρυμματίζουν και με λιγάκι αλάτι δίδουν τα θρύμματα να τα φάγουν τα ζώα, για να είναι καλά.

Η τράπεζα των Χριστουγέννων στρώνεται πανηγυρικά από το βράδυ της παραμονής. Επ' αυτής τοποθετούνται το χριστόψωμον και η πινακίον με μέλι. Γύρω εις αυτά σκορπίζουν διαφόρους ξηρούς καρπούς: καρύδια, αμύγδαλα, φουντούκια κτλ.

Πρώτα κόβουν “του Χριστού το ψωμι”. Ο πατέρας το σταυρώνει και λέγει: Χρόνια πολλά, και του χρόνου! Κόβει το ψωμι και μοιράζει από μια φέτα στον καθένα. Εις την αρχήν θα φάγουν μέλι και θα “υψώσουν το τραπέζι”. Το υψώμα γίνεται κατά διάφορους τρόπους. Π.Χ. εις την Αιτωλία “ ο παπάς γυρίζει τα σπίατα όλα με τη σειρά και σηκώνει υψώμα· αφού δηλ. διαβάση τις ευχές κι βγάλη τον άρτο από το πρόσφορο, ζυγώνουν όλοι οι σπιτικοί στο τραπέζι και πιάνουν το Χριστόψωμο με το δεξι τους χέρι, ένας απο δω, άλλος απο κει, ολόγυρα-το υψώνουν, ενώ ο παπάς διαβάξει· τελειώνοντας η ευχή, τ'αφήνουν κάτω. Το παίρνει ο παπάς και το βάνει στο κεφάλι. Κρατώντας το από τις δύο άκρες, το τσούκιει. Αν το κομμάτι, που κρατεί το δεξι χέρι, τύχη μεγαλύτερο, πέρασεν ο πιο πολός χειρώνας, μαντεύουν-θα γλυτώσουν τ'αρνάκια και τα κατοικάκια της χρονιάς· αν κατά το ζερβί πέση το μεγαλύτερο κομμάτι, κακά θα πάη η χρονιά για το πράμα. Ομοια μαντεύουν δια την εσοδείαν οι γεωργοί. Έπειτα γενόνται ειδικά φαγητά, τα οποία ποικίλλουν από τόπου εις τόπον, ως και αι σχετικαί με το δείπνον αυτό συνήθειαι.

Ενδιαφέροντα είναι τα τελοόμενα εις μίαν γωνία του Μικρασιατικού Ελληνισμού, την Σινώπην. “Το βράδυ της παραμονής των Χριστουγέννων έβραζαν ένα σταυροψώμι στη μέση του τραπέζι και γύρω γύρω φρούτα. Επάνω στο σταυροψώμι κάρφωναν ένα κλαδί ελιάς, κάρφωναν στο κλαδί σύκα, μήλα, πορτοκάλια και έπιαναν κατόπιν γύρω-γύρω το τραπέζι όλοι, το σήκωναν επάνω κάτω και έλεγαν τρεις φορές: Χριστός γεννάται στον Κόσμο, Κεράς τραπέζια, Παναγιάς τραπέζια! Κάθισαν κατόπιν κ' έτρωγαν το φαγι τους. Τα σταυροψώμια τα κρεμούσαν σε ράφια, στα εικονίσματα, έτσι στολισμένα, όπως ήσαν με την ελιά. Τα άφηναν εκει το Δωδεκαήμερο, τα έπαιρναν των Φώτων και τα έτρωγαν. Αυτό το βράδυ απαραίτητα επάνω στο τραπέζι έπρεπε να έχουν μέλι και καρύδια και τα έτρωγαν”. Εις το Σιμιλί της Ραιδεστού, “την παραμονή τα Χριστούγεννα κάρνουν το εννιά λοϊών φαῖ. Είναι τα γεννητούρια του Χριστού. Τα βάζουν απάνω στο σοφρά, τα θυμνιάζουν και τα αφήνουν κάτω απ' τα εικονίσματα να φάν η λεχώνα η Παναγιά”.

Η ιερότης των τραπέζης επιβάλλει το καθήκον να ενθυμηθούν τους πτωχούς. Ούτως εις την Κορώνην “την πρώτην αγκωνή του τσουρεκιού, που θα κόψουν, τη δίνουν ενός διακονιάρη, που θα περνά κ' ύστερα θα κάτσουν στο τραπέζι”.

Έπειτα από νποτείαν τόσων ημερών είναι ευνόπητος η ανυπομονησία του κόσμου, προπάντων των παιδιών, όταν πλησιάζη η μεγάλη αυτή ημέρα. Τότε θα σφάζουν τον χοίρον, τον οποίον κάθε χωρική οικογένεια τρέφει από μνήων. Η σφαγή γίνεται καθ' ώρισμένην εθιμοτυπίαν, φαίνεται δ' ότι η κοιροσφαγία αποτελεί έθιμον παλαιόν· κατά τους ρωμαϊκούς χρόνους οι γεωργοί εθυσίαζαν κατά τα Σταυρνώλια (17-25 Δ/βρίου) χοίρον εις τον Κρόνον και την Δήμητρα προς προαγωγήν της ευφορίας της γης. Το χοιρινόν λοιπόν κρέας είναι η βάσις των χριστουγεννιάτικων φαγητών, μολονότι εις μερικούς τόπους την πρώτην ημέραν τρώγουν όρνιθα, τον δε χοίρον σφάζουν την δευτέρα ημεραν. Ίδια εις τον βόρειον Ελλάδα το λάχανον, παρασκευασμένον εις την άλμην (αρμιά), είναι το σύνθηδες άρτυμα του χοιρινού, δεν είναι δε άνευ σημασίας το γεγονός ότι το λάχανον κατά την αρχαιότητα εκρησιμοποιεϊτο ως σπουδαϊόν θεραπευτικόν μέσον, ήτο δ' εν χρήσει και εις την λατρείαν των θεών της Ιατρικής, ιδία του Απόλλωνος.

Δια την τράπεζαν των Χριστουγέννων κάθε νοικοκυρά ζυμώνει τα λεγόμενα “Χριστόψωμα” ή τις κολλούρες των Χριστουγέννων. Τα Χριστόψωμα έχουν ειδικά σχήματα και στολίδια από ζύμη, ανάλογα με τον βιον της οικογενείας. Π.χ. εις τον Δρυμόν, χωρίον της Μακεδονίας, στην πίττα μιας γεωργικής οικογενείας σχεδιάζονται με ζυμάρι το αλέτρι με τα βόδια, η σταβιά (= στοιβάς δημοτριακών δεματίων), το βαρέλι του κρασιού και το σπιτί. Ομοίως η πίττα μιας ποιμενικής οικογενείας στολίζεται με αρνάκια και κατοικάκια και με το μαντίρι. Πλάτουν και κολλούρια για το καλό των βοδιών, των προβάτων, των ορνιθών, εις τα οποία δίδουν ιδιαίτερα σχήματα. Π.χ. εις την περιοχήν της Κοζάνης το κολλούρι του χωραφιού και των προβάτων έχει οχόνου ζυγού και το κρατούν στο σπιτί όλη τη χρονιά, σαν φυλαχτό, κρεμασμένο στο καρφί. Τις κολλούρες των ζώων τις θρυμματίζουν και με λιγάκι αλάτι δίδουν τα θρύμματα να τα φάγουν τα ζώα, για να είναι καλά.

Η τράπεζα των Χριστουγέννων στρώνεται πανηγυρικά από το βράδυ της παραμονής. Επ' αυτής τοποθετούνται το χριστόψωμον και η πινακίον με μέλι. Γύρω εις αυτά σκορπίζουν διαφόρους ξηρούς καρπούς: καρύδια, αμύγδαλα, φουντούκια κτλ.

Πρώτα κόβουν “του Χριστού το ψωμι”. Ο πατέρας το σταυρώνει και λέγει: Χρόνια πολλά, και του χρόνου! Κόβει το ψωμι και μοιράζει από μια φέτα στον καθένα. Εις την αρχήν θα φάγουν μέλι και θα “υψώσουν το τραπέζι”. Το υψώμα γίνεται κατά διάφορους τρόπους. Π.Χ. εις την Αιτωλία “ ο παπάς γυρίζει τα σπίατα όλα με τη σειρά και σηκώνει υψώμα· αφού δηλ. διαβάση τις ευχές κι βγάλη τον άρτο από το πρόσφορο, ζυγώνουν όλοι οι σπιτικοί στο τραπέζι και πιάνουν το Χριστόψωμο με το δεξι τους χέρι, ένας απο δω, άλλος απο κει, ολόγυρα-το υψώνουν, ενώ ο παπάς διαβάξει· τελειώνοντας η ευχή, τ'αφήνουν κάτω. Το παίρνει ο παπάς και το βάνει στο κεφάλι. Κρατώντας το από τις δύο άκρες, το τσούκιει. Αν το κομμάτι, που κρατεί το δεξι χέρι, τύχη μεγαλύτερο, πέρασεν ο πιο πολός χειρώνας, μαντεύουν-θα γλυτώσουν τ'αρνάκια και τα κατοικάκια της χρονιάς· αν κατά το ζερβί πέση το μεγαλύτερο κομμάτι, κακά θα πάη η χρονιά για το πράμα. Ομοια μαντεύουν δια την εσοδείαν οι γεωργοί. Έπειτα γενόνται ειδικά φαγητά, τα οποία ποικίλλουν από τόπου εις τόπον, ως και αι σχετικαί με το δείπνον αυτό συνήθειαι.

Ενδιαφέροντα είναι τα τελοόμενα εις μίαν γωνία του Μικρασιατικού Ελληνισμού, την Σινώπην. “Το βράδυ της παραμονής των Χριστουγέννων έβραζαν ένα σταυροψώμι στη μέση του τραπέζι και γύρω γύρω φρούτα. Επάνω στο σταυροψώμι κάρφωναν ένα κλαδί ελιάς, κάρφωναν στο κλαδί σύκα, μήλα, πορτοκάλια και έπιαναν κατόπιν γύρω-γύρω το τραπέζι όλοι, το σήκωναν επάνω κάτω και έλεγαν τρεις φορές: Χριστός γεννάται στον Κόσμο, Κεράς τραπέζια, Παναγιάς τραπέζια! Κάθισαν κατόπιν κ' έτρωγαν το φαγι τους. Τα σταυροψώμια τα κρεμούσαν σε ράφια, στα εικονίσματα, έτσι στολισμένα, όπως ήσαν με την ελιά. Τα άφηναν εκει το Δωδεκαήμερο, τα έπαιρναν των Φώτων και τα έτρωγαν. Αυτό το βράδυ απαραίτητα επάνω στο τραπέζι έπρεπε να έχουν μέλι και καρύδια και τα έτρωγαν”. Εις το Σιμιλί της Ραιδεστού, “την παραμονή τα Χριστούγεννα κάρνουν το εννιά λοϊών φαῖ. Είναι τα γεννητούρια του Χριστού. Τα βάζουν απάνω στο σοφρά, τα θυμνιάζουν και τα αφήνουν κάτω απ' τα εικονίσματα να φάν η λεχώνα η Παναγιά”.

Η ιερότης των τραπέζης επιβάλλει το καθήκον να ενθυμηθούν τους πτωχούς. Ούτως εις την Κορώνην “την πρώτην αγκωνή του τσουρεκιού, που θα κόψουν, τη δίνουν ενός διακονιάρη, που θα περνά κ' ύστερα θα κάτσουν στο τραπέζι”.

Δια ν'αναφέρω εν παράδειγμα εις την Κάρπαθον “κάθε Χριστούγεννα (και Λαμπρή) οι νύφες, και μάλιστα οι καινούργιες νύφες, πλάσσουν για τις πεθερές τους μια γίπλα, δηλ. ένα μεγάλο κολλούρι με χοντρούς κλώνους και με πλουριά πάνω, την καλοήψουν στο φούρνο και την πέμπουν δώρο. Η πεθερά κάνει κ' εκείνη τα δώρα της στη νύφη της”. Συνήθεις είναι τότε και οι χοροί και αι παιδιαί. Π.χ. εις την Λήμνον το βράδυ των Χριστουγέννων χορεύουν την αποσουρητή: βάζουν το μπροστινό μέρος της κοιλιάς του χοίρου και το μαγειρεύουν με λάχανα, μαζεύονται συγγενικά και φιλικαί οικογενειαί και διασκεδάζουν. Παίζουν και τυχερά παιχνίδια.

Έτσι μέσα εις την θαλωρήν της οικογενειακής εστίας κέρναι η πρώτη μεγάλη εορτή του Δωδεκαημέρου, αφήνους εις την παιδικήν ιδία ηλικίαν τας ζωνροτέρας αναμνήσεις, της ζωής της ιδιαίτερας των πατριδός.

Πρωτοχρονιά

Αν και εις την αντίληψιν του λαού εκ παλαιάς παραδόσεως ως αρχή του έτους θεωρείται πολλαχού η πρώτη Μαρτίου και η πρώτη Σεπτεμβρίου, αλλ' όμως η πρώτη Ιανουαρίου είναι και δια τον λαόν μας η καθ' αυτό Πρωτοχρονιά. Αυτή προσλαμβάνει και εκ τούτου ιδιαίτεραν σημασίαν, ότι καθ' αυτήν εορτάζεται η μνήμη ενός εκ των μεγαλύτερων Πατέρων της Ελληνικής Ορθοδόξου Εκκλησίας, του αγίου Βασίλειου. Ο άγιος Βασίλειος με την προσωπικότητά του δίδει ζωή και αίγλην εις την εορτήν, γίνεται φορετής και χορηγός των ευχών και της ευλογίας, την οποίαν ο άνθρωπος ευρισκόμενος εις την αρχήν μιας νέας του χρόνου περιόδου, προσδοκά και ελπίζει από τον δοτήρα των αγαθών, τον Θεόν. Θέλω όμως ο πτωχός άνθρωπος να εξασφαλίση και οιανούτος, υποσχομένονους ευετηρίαν δια τον καινούργιον χρόνο προβαίνει κατά παράδοσιν εις πράξεις και ενεργείας, αι οποια κατά βάση είναι μαγικαί και έχουν την προέλευσιν από τας Καλάνδας των Ρωμαίων, παρά των οποίων παρέλαβον τον εορτασμόν της πρώτης Ιανουαρίου και τα σχετικá έθιμα οι Βυζαντινοί μας πρόγονοι. Όπως την παραμονή των Χριστουγέννων, ούτω και το βράδυ της παραμονής του Νέου έτους τα παιδιά, ή και ενήλικες, γυρίζουν από σπίτι σε σπίτι και λέγουν τα κάλαντα.

Εις χείρας των κρατούν άλλου μεν μίλλον ή πορτοκάλι, αλλού δε καράβι χάρτινον με χαρτίνας ταινίας ή αστέρα· συνθέτερον κρατούν κλωράν ράβδον κρνανιάς ή άλλου σκληρού δένδρου, με την οποίαν κτυπούν εις την ράخين τους ενοίκους, ενώ τραγουδούν κάποιο ευχετικό τραγούδι. Το “καλάντασμα” γίνεται και το πρωί της Πρωτοχρονιάς και τότε συνοδεύεται με συμβολικάς πράξεις, αι οποια αποσκοπούν εις την εξασφάλισιν της ευτυχίας του σίκου δια το εκρόμημα της ενοικίας, ή διασπορά σίκου ή κριθής εις την αυλήν κτλ. Οι νοικοκυρές φιλοδωροῦν τα παιδιά, τους δίδουν κολλούρια, γλυκόμιατα, ξηρούς καρπούς, νομίσματα, τα οποια εις τον Πόντον και την Καππαδοκίαν καρφώνουν εις ένα μίλλον, ως ευσηνίζουσι οι Βυζαντινοί. Ως είναι ευνόπητον, το έθιμον παραλλάσσει από τόπου εις τόπον. Ουτως εις τα περίχωρα της Ανδριανουπόλεως “το πρωί της Πρωτοχρονιάς τα παιδιαί, ηλικίας 12-15 ετών, γυρίζουν τα σπίατα μ'ένα κλαδί κρνανιάς (σουρβάκια) και σουρβίζουν, δηλ. κτυπούν τον νοικοκύρη και τους οικείους εις την ράخين λέγοντα:

“Σούρβα, σουρβα! /γερό κορμί, γερό σταυρί! Σαν ασήμι, σα κρνανιά/ και τη χρον' γούλοι γεροί/ και καλόκαρδοι!” εις το Κωστή των κλώνων της κρνανιάς περιτυλίσσουν με την ασπμείνα ζώνη που φορεί η μπτέρα των. Έτσι το παιδί πηγαίνει πάνω στο σπιτί “ με τ'ασήμι”. Εις την Σινώπην “μόλις ημερώση την Αρχιχρονια, σκοτεινά-σκοτεινά ακόμη, ένα κορίτσι έπαιρνεν ένα κομμάτι δάφνη κ' επήγαγε στα συγγενικά σπίατα να καλογύγισε το οστάκι. Έπρεπε να πάη πρώτη ν'ανοίξη αυτή την πόρτα. Πήγαυε ίσια στο τζάκι, έρριχνε τη δάφνη μέσ' στη φωτιά και καούτανε κ' έλεγε “Και του χρόνου, καλές δουλειές”.

Οι άνθρωποι του σπιτιού εκαλόγγιζαν το κορίτσι δηλ. του έδιναν ένα πορτοκάλι, που είχαν καρφώσει μέσα ένα δίγροσο ή πεντάγροσο, του έδιναν και γλυκά και φρούτα”.

λατρείας

Εισ την Λήμνον, τα κάλαντα της Πρωτοχρονιάς “τα μικρά παιδιά γυρίζουν στα λουκ-λουκ. Μπαίνουν μέσα κρατώντας καλάθια, γονατίζουν και λεν: λουκ-λουκ, καθ’ ημέρα σας κι Αγιοβασιλνς! Τους δίνουν λουκούμια φκιαγμένα με ζυμαρ’ καρδία, σταφίδες και τα μαζεύνουν στο καλάθι. Φεύγοντας πάλι φωνάζουν στο δρόμο: Λουκ-λουκ, λουκ-λουκ! Χαλάν τον κόσμο. Οι νοικοκυρές τα δέχονται με καλή καρδιά και τα λεν: Καλώς τον πέτναρο κ’ καλώς τις π’λαδέλλες! Κατ’ τε να κατο’ κ’ η κλώσσα μας. (Αναλογική μαγεία προς πολλαπλασιασμό των πουλερικών).

Αν κάθε άνθρωπος με την αρχήν του Νέου έτους ανανέων τις ελπίδες του δι’ ένα νέον ξεκίνημα, διά μίαν νέαν ζωήν, ευτυχεστέραν από αυτήν που εκλείσει με τον παλιό χρόνο, την ανάγκη αυτήν αισθάνεται προπάντων ο γεωργός και γενικά ο αγρότης, που ζη και εργάζεται μέσα εις την φύσιν και είναι τελείως εξηρημένος αυτής, τα ζώα του και οι κόποι του από τας δυνάμεις της φύσεως και του καιρού τας αλλαγάς. Και είναι αδυναμία γενική της ανθρώπινης καρδιάς, κάθε φοράν που σημειώνεται σταθμών και ξεκινά εκ νέου εις τον δρόμον και τον αγώνα της ζωής, να θέλη ν’ ασφαλίση το μέλλον, πιστεύω ότι η καλή αρχή φέρνει και το καλόν τέλος. Και προσπαθεί όλαν ν’ αρχίσουν καλά, ευνοϊκά, ευόιανα. Εκ τούτου και η προσοχή και η φροντίς δια το καλό ποδαρικό, αι ευχαί, τα σύμβολα, τα γλυκούματα, τα καλοπιόματα. Εξετάζεται προπάντων ποιος θα πρωτομπή το πρῶτον Πρωτοχρονιάς εις το σπίτι. **Εις μερικούς μάλιστα τόπους προς εξασφάλισιν της καλοχρονιάς το ποδαρικό το κάνει ο ίδιος ο νοικοκύρης ή ο πρωτόκοκος υιός ή ένα τυχερό παιδί, η δε εισόδός των συνοδεύεται με ωρισμένας πράξεις- ή ευχάς.** Ούτως εις την Αρρωγόν “το ποδαρικό το κάνει ένας του σπιτιού, καθώς γυρίζει από την εκκλησίαν, μ’ ένα εικονισματάκι στο χέρι. Μπαίνει δύο βήματα στο σπίτι λέγοντας: **Μέσα καλό Γυρίζει πάλι δύο τρία βήματα όπως και ξαναλέγει: κι όξω κακό! Το κάνει αυτό τρεις φορές. Τέλος λέγοντας: Μέσα καλό ρίχνει ένα ρόδι να σπάση μέσα στο σπίτι. Κατόπιν τρώει μια δαχτυλιά μέλι όλοι για να ναι γλυκαίη η ζωή τους όλο το χρόνο, κι αμέσως κατόπιν βάζουνε και τρώνε κοφτό για χάρη του αγίου Βασίλην**” Εισ τον Απόσκειπον της Καστορίας φωνάζουν ένα παιδί, που έχει καλό ποδαρικό και το βάζουν με τη τζουμάγια (ξύλο με κόμβο κάτω) και ανακατώνει τη φωτιά και λέγει: Αρσενικά παιδιά, θηλυκά αρνιά! Εισ την Αγίαν Σοφίαν της Λήμνου την Πρωτοχρονιά “έναν που θα πα να να χαιρετήσθω θα πάρη μια πετραδέλλα βρυγισμένη, θα την μολάρη μεσ’ στο σπίτι και θα πη: όπως βαρή η πέτρα, να βαρή και η σφάγις η σακούλα. Τις πέτρες τις κάνουν τροχαλιά, δηλ. σωρό μεσ’ στο σπίτι και τις πετούν στις οχτάς. Μερικοί ανεβάζουν πέτρα μεγάλη στο σπίτι, τόσο μεγάλη που τη φοριώνεται ένας στην πλάτη του για γούρη”. Εισ το Λασήθι “ξένος που θα μη πρώτος στο σπίτι βαστά μια πέτρα και τη βάζει στη μέση του σπιτιού, καθίζει επάνω και λέει: Καλημέρα στην αφεδία σας, καλή αγία αρχιμηνιά! Κλού κλού σ’ αρχιμηνιά σας, / σ’ αρνιά σας και στα ρίφια σας, / Να κλώσσα η γι’ όρνιθιά σας, / να γεννήση κ’ η αιλιά σας, / να γαστραφή η γαιδάρια σας, / να κάμη ένα πουλάρι, / Αρνιά και ρίφια θηλυκά, / και κοπέλια ασρινικά, / Όσο βάρος έχει τουτινη η πέτρα, τόσο χρυσάφι να μπαίνη στο σπίτι σας! Υστερα τότε κερνούμε και φεύγει”. Εισ την Κάρπαθον του αγίου Βασίλειου “βάζουν άσπρο σκόλο πρῶτῳ πρῶτῳ μεσ’ στο σπίτι για το

καλό και του δίνουν με φάη μπακλαβά. Τον κάνουν, για να σκυλιάσει το σπίτι και να θεριψέουν οι άνθρωποι του”.
 Όπως τα Χριστούγεννα, έτσι και την Πρωτοχρονιά εις την Βορ. Ελλάδα ανάπτονται την παραμονήν εις τας πλατείας ή εις το μεσοχώρι μεγάλαι πυραί και γύρω των μικροί και μεγάλοι τραγουδοῦν τα κάλαντα. Εισ την εστίαν, όπου τα Χριστούγεννα καίει αδιάκοπα το χριστούζυλο (ή ο δωδεκαμερίτης), την Πρωτοχρονιά εις την Ηπειρον ρίπτουν εις την φωτιά κλαδιά από πρίνον λέγοντες: **Καλημέρα κι απ Βασίλην, με τον πέτναρο στα χέρια, με το διάφορο στο σπίτι, όσα φύλλα και κλαριά, όσα γρόσια και φλουριά.** Προσέει σκαλίζουν τη φωτιά και συνάγουν μαντείας από τα φύλλα της δάφνης ή της ελαίας που ρίπτονται εις την φωτιά (ερμυροσκοπία). Είναι εξαιρετικής επίσης η σημασία, την οποίαν ο άνθρωπος του λαού αποδίδει εις την τράπεζαν της πρώτης ημέρας του έτους. Σαρώνεται πλουσιώσ- η αφθονία των φαγητών προσωνίζεται αφθονίαν αγαθών και δι’ ολόκληρον τον χρόνον. Αλλά πλην των φαγητών θέτουν εις την τράπεζαν και μέλι, καρπούς, κλώνους ελαίας και άλλα σύμβολα ευτυχίας και θαλερότητας. Π.χ. εις την Λήμνον “βάζουν στο τραπέζι ρόδι, για να ναι όπως το ρόδι γεγάτο, βάζουν γλυκούματα το μέλι απαραίτητο. Πρώτα θα βάλουν το μέλι, τηγαρόπιες, ρόδι και το τραπέζι έτσι στολισμένο, το αφήνουν όλη μέρα”. Εισ την Μάδυτον “θέτουν κλάδον ελαίας ως σημεῖον υγιείας, φλουριά, ως σημεῖον ευτυχίας κτλ.” Εισ την Χίον “κατόπιν το ποδαρικό το κάνει ένας του σπιτιού, καθώς γυρίζει από την εκκλησίαν, μ’ ένα εικονισματάκι στο χέρι. Μπαίνει δύο βήματα στο σπίτι λέγοντας: Μέσα καλό Γυρίζει πάλι δύο τρία βήματα όπως και ξαναλέγει: κι όξω κακό! Το κάνει αυτό τρεις φορές. Τέλος λέγοντας: Μέσα καλό ρίχνει ένα ρόδι να σπάση μέσα στο σπίτι. Κατόπιν τρώει μια δαχτυλιά μέλι όλοι για να ναι γλυκαίη η ζωή τους όλο το χρόνο, κι αμέσως κατόπιν βάζουνε και τρώνε κοφτό για χάρη του αγίου Βασίλην” Εισ τον Απόσκειπον της Καστορίας φωνάζουν ένα παιδί, που έχει καλό ποδαρικό και το βάζουν με τη τζουμάγια (ξύλο με κόμβο κάτω) και ανακατώνει τη φωτιά και λέγει: Αρσενικά παιδιά, θηλυκά αρνιά! Εισ την Αγίαν Σοφίαν της Λήμνου την Πρωτοχρονιά “έναν που θα πα να να χαιρετήσθω θα πάρη μια πετραδέλλα βρυγισμένη, θα την μολάρη μεσ’ στο σπίτι και θα πη: όπως βαρή η πέτρα, να βαρή και η σφάγις η σακούλα. Τις πέτρες τις κάνουν τροχαλιά, δηλ. σωρό μεσ’ στο σπίτι και τις πετούν στις οχτάς. Μερικοί ανεβάζουν πέτρα μεγάλη στο σπίτι, τόσο μεγάλη που τη φοριώνεται ένας στην πλάτη του για γούρη”. Εισ το Λασήθι “ξένος που θα μη πρώτος στο σπίτι βαστά μια πέτρα και τη βάζει στη μέση του σπιτιού, καθίζει επάνω και λέει: Καλημέρα στην αφεδία σας, καλή αγία αρχιμηνιά! Κλού κλού σ’ αρχιμηνιά σας, / σ’ αρνιά σας και στα ρίφια σας, / Να κλώσσα η γι’ όρνιθιά σας, / να γεννήση κ’ η αιλιά σας, / να γαστραφή η γαιδάρια σας, / να κάμη ένα πουλάρι, / Αρνιά και ρίφια θηλυκά, / και κοπέλια ασρινικά, / Όσο βάρος έχει τουτινη η πέτρα, τόσο χρυσάφι να μπαίνη στο σπίτι σας! Υστερα τότε κερνούμε και φεύγει”. Εισ την Κάρπαθον του αγίου Βασίλειου “βάζουν άσπρο σκόλο πρῶτῳ πρῶτῳ μεσ’ στο σπίτι για το

πρῶτῳ πρῶτῳ ζύμωνε τη βασιλόπιτα με αλεύρι, με λάδι, ζάχαρη και μυρωδικά. Έπειτα μ’ ένα πιρούνι έκανε ένα μεγάλο σταυρό στη μέση τοιμητιό- τον έκανε με το πιρούνι, για να βγαίνουν τα ράτια των εκθρών, να μη γλωσσουτράνε το σπίτι. Επαίρνε κατόπιν ένα κλειδί κ’ έκανε πλουμιάδα στην πίττα απάνω, για να κλειδώνεται το στόμα των εκθρών, να μην λένε. Έκανε και άλλα πλουμιάδα με τη δαχτυλήθρα, που είναι το γνάρισμα της νοικοκυράς”. Και ο τρόπος αυτός του σκέπτεσθαι εξεδηλώνεται και εις την εκλογήν του σφαγίου, που θα εχρησιμευε δια το πρωτοχρονιάτικον φαγητόν. Π.χ. εις την Κρήνην της Ιωνίας “αφ’ εσπέρας την Αρχιχρονιά σφάζανε στο κατώφλιο της πόρτας μια κόττα ή ένα διάνο για το καλό”. Τουνάπιον εις την Κορώνην “τ’ Αγιοβασιλείου δε σφάζουν κόττα, γιατί η κόττα, καθώς σγαρλάει το χώμα, διώχνει τα καλά του σπιτιού κατά πίσω της- σφάζουν γουρούνη, που τα σπρώχνει μπρος του, ή κατοίκι που τα τρώει όλα όσα του ρίχνεις”. Το κόψιμο της πίττας γίνεται με αληθινήν ιεροπρέπειαν από τον αρχηγόν της οικογενείας. Αυτός κόβει την πίττα πρώτον την καθιερωμένην σειράν. Πρώτον κόβει το κομμάτι του αγίου Βασιλείου, έπειτα το κομμάτι του σπιτιού και των μελών της οικογενείας, δεν λησμονεί και τα ζώα του στάβλου του και τα υποστατικά του, αν έχει χωράφια, αμπελία, μύλον κτλ. Δεν λησμονεί και τους πιχωτούς. Και δι’ αυτούς θα κόψη το κομμάτι των. Π.χ. εις την Μεθώνην “κόβουνε τη βασιλοκουλούρα και ρίχνουνε τα κομμάτια ούλα μέσα σ’ ένα τουβαλίθι (= πετοέτα του φαγητού) και τα βγάνουνε ένα-ένα κομμάτι. Πρώτα βγάνουνε του σπιτιού, ύστερα της βάρκας ή του καϊκιού, αν έχουνε, ύστερα του διακονιάρη κ’ ύστερα του νοικοκύρη. Οτινος πέση το φράγκο, το χουνε πως θα του πάη καλά η χρονιά”. Εισ Αγιάσον “τη βασιλόπιτα την κόβουν αποσπερού τ’ απ Βασίλειου- τη μοιράζ’ ο νοικοκύρς με του καθανού τη μοίρα- κόβει και μια του Χριστού και μια της Παναγίας- θα κόψη και για τα ζά του, του μ’ λαριού, της κατσίκας. Κατεβάν’ και στα ζά και τις διν’ στο στόμα”. Σημασίαν έχει και η θα πρωτοβάλουν στο στόμα. Π.χ. εις την Σινώπην “άμα μοιράζαν την πίττα, έπρεπε να φάνε τρεις βούκες με μέλι και βούτυρο και κατόπιν έτρωγαν την κόττα”. Μέσα εις την δημοκρατίαν του αγροτικού σπιτιού και τα ζώα, εκείνα προπάντων που βοηθούν εις τας εργασίας και, όπως οι χωρικοί λέγουν, τους “τρέφουν” έχουν την πρέπουσαν θέσιν. Δι’ αυτό η γυναίκα του γεωργού την παραμονήν της Πρωτοχρονιάς, όπως των Χριστουγέννων, ζυμώνει πίττα και δια τα βόδια, την λεγομένην βουδίπιτα (Κάρπαθος) ή βοδόκλωρα (Σκύρος), εις την οποίαν δίδει το σκάρη του ζυγού. Την πίττα κατόπιν ο γεωργός την θρυμματίζει και με λιγάκι αλάτι δίδει τα θρύμματα να τα φάγουν τα βόδια, για “να είναι καλά”. Σύμφωνα με την δοξασίαν, κατά την οποίαν οι άγιοι είναι ζωντανοί, ο άγιος Βασίλειος έρχεται τη νύκτα εις κάθε σπίτι, δια να φιλευθή. Δι’ αυτό και πολλαχού γίνονται προετοιμασίαι δια την επίσκεψίν του. Π.χ. εις Αγιάσον της Λέσβου “όλ νη νύχτα αφήνουν το τραπέζ’ θα πάρη το σπίτι ο οποίος πέση το κλωνί της κρνανιάς θα πάρη τ’ αμπέλι, θα γίνη εργάτης, ο οποίος πέση τ’ άχερο, θα γίνη γεωργός”. Η εξαιρετική ιδιότης, η οποία προσδίδεται εις την βασιλόπιτα, συντελεί, ώστε η παρασκευασία της να συνοδεύεται με πράξεις της αναλογικής μαγείας. Ένα παράδειγμα: Εισ τας Κυδωνίας την παραμονήν της Πρωτοχρονιάς “η νοικοκυρά

“Τα κάλαντα” (Νικηφόρου Λύτρα)

πιτύο τυρί, γλυκό ένα ποτήρι νερό, για να ρήθη το βράδυ ο άγιος Βασίλης να τραριαστή”. Εισ την Σκύρον “βάνουν σ’ ένα σινί μια κούπα ή ένα λαγινάκι με νερό, δό βαβάθες με ξεροτήγαννα, λουκουμάδες κ’ ό,τι γλυκόν έχουν, μαζί κ’ ένα ρόδι, το γουδόχερο ή μια πέτρα να τα βρη ο Άπ Βασίλης, να γλυκαθεί και να δροσιστεί να έχη και το σπίτι γλυκαμένο και δροσισμένο όλο το χρόνο” (Πέρδικα, Σκύρος Α’ 129). Δια τους αγρότας μας μάλιστα, που αποτελούν την πολυπληθεστέραν και ρωμαιοτερόν τάξιν του λαού μας, ο άγιος Βασίλειος δεν είναι ο άνθρωπος των Γραμματέων, που, όπως λέγει το τραγούδι, “έρχεται από την Καισαρεία/ βαστά εικόνα και χαρτί, και καλάμари”, αλλά γεωργός! Ως γεωλόγιστη γνωρίζει τον Άγιον και το τραγούδι που επικωριάζει εις τους γεωργικούς πληθυσμούς της Καππαδοκίας και των Κυδωνιών, της Κρήτης και των νήσων του Αιγαίου πελάγους (Σάμου, Λέσβου, Λήμνου). Έχει και αυτός το ζευγάρι του, οργώνει και σπέρνει, όπως όλοι οι γεωλόγιστες- αυτόν πρωτοχαίρειται και ο Χριστός, καθώς βγαίνει την Πρωτοχρονιά να χαιρετήση τον κόσμο. Μεταξύ του Χριστού και Αγίου αρχίζει τότε ένας διάλογος, ο οποίος φανερώνει την ευλογία, που έχει από τον Θεόν ο επάγγελμα του γεωργού. Είναι τόσο ευλογημένος ο κόπος του γεωργού, ώστε από εκείνα που αυτός σπέρνει, τρώγουν τα πουλιά και πάλιν αυτός ευρίσκει, δια να θερίση πολλά. Και δια να διαπιστωθή η παρουσία του Θεού, εκεί όπου εστάθη ο Χριστός φηρώνει το θαυμαστικό της Σκανδάλης το 1938 εις την Λήμνον, παρέθεσα ανωτέρω εις τα κάλαντα των Χριστουγέννων. Σαν γεωλόγιστες που είναι ο Άγιος Βασίλειος δεν ημπορεί παρά να έχη έγνοια δια τα καματερά, τα ζώα που καματεύουν. Και οι γεωλόγιστες μας, που πιστεύουν πως ο άγιος επισκέπτεται τα ζώα του ζευγαριού “τη νύχτα τ’ Απβασιλείου, Πάνα και περιποιοῦνται τα ζώα τους. Τα χτενίζουν, τα κοιτάνε να ναι όμορφα. Πάει τη νύχτα ο Απβασιλνς και τα ρωτάει, αν περνάνε καλά. Βάζουν τη μερίδα του καθενού στο παχνί του. Γιατί έχουν κι αυτά το καθένα τη μερίδα του από την πίττα. Κι αντί ρόδι μαζί με το άχερο τους βάζουν σιτάρι. Πρέπει κείνη τη μέρα να είναι ευχαριστημένα τα ζώα”. Αν τώρα το κομμάτι της πίττας του αγίου Βασιλείου είναι κάτι που ημπορεί να εννοηθή, αφού κατά την πίστιν του λαού ο Άγιος είναι ζωντανός και επισκέπτεται κάθε σπίτι, δια να φιλευθή, πως όμως πρέπει να εννοήσωμεν το κομμάτι του σπιτιού ή του μύλου ή της βάρκας, που ο νοικοκύρης κόβει κατά συνήθειαν από την βασιλόπιτα; Τοῦτο θα εννοήσωμεν, αν λάβωμεν υπ’ όψιν άλλας τινάς προσφοράς που συνθηθίζονται το βράδυ της παραμονής ή την πρωίαν της Πρώτης του έτους εις αρκετά μέρη. Εισ την Σκύρον, επί παραδείγματι, “οι παλαιοί μυλωνάδες ρίχνανε την Πρωτοχρονιά μεσ’ στην τρύπα του

Μ’ αλήθεια κάτω στο γιολό, κάτω στο περιγιάλι, μουζούρι στάριν ή σπειρα με το πλατύ πινάκι, κ’ εκεία τ’ ο νεργιστήκανε λαγούδια και περδίκια. Σιένω πλακάκια για λαγούς, βροκάδες για περδίκια, μουδέ λαγούδια έπιασα, μουδ’ έρημα περδίκια, κ’ εθέρισα κι αλώνεψα ν’ ήκαμα χίλια ρόδια, και τ’ αποκοσκινίδια μου χίλια και πετακόσια- και τ’ άλλα δεν εμέριπσα, γιατί ο Χριστός έπέρνα. Κ’ εκεία που στάθηκ’ ο Χριστός, χρυσό δειντρίν εβγήκε, κ’ εκεία που παραπάτισεν, ώρια, πανώρια βρύση, και παν οι περδικες να πιουν με όλα τα πουλάκια, με όλα τα πετούμενα και τα περιστεράκια. Παιρώνον νερό σ’ ανούχια ντας και μόσκο στα φτερά ντας και ραίνον τον αφέντη μας τον πολυχρονισμένο. Ο διάλογος αυτός του Χριστού με τον Απβασιλν, που έχει θέμα το εγκώμιον και την ευλογίαν των κόπων του γεωργού, δεν έμεινε ανεκμετάλλευτος από τον λαϊκόν ποιητήν- μετεβλήθη εις διάλογον των τραγουδιών με τον νοικοκύρη, όταν ούτος είναι γεωλόγιστης, και η παραλλαγή, που απαρτίσθηκε κατ’ αυτόν τον τρόπον απετέλεσεν ευκαιρίο τραγούδι για το ζευγάρι και παρουσιάζει αρκετήν πρωτοτυπίαν και ποιητικήν χάρη. Παραλλαγήν αυτού, όπως την κατέγραφα από το στόμα χωρικού της Σκανδάλης το 1938 εις την Λήμνον, παρέθεσα ανωτέρω εις τα κάλαντα των Χριστουγέννων. Σαν γεωλόγιστες που είναι ο Άγιος Βασίλειος δεν ημπορεί παρά να έχη έγνοια δια τα καματερά, τα ζώα που καματεύουν. Και οι γεωλόγιστες μας, που πιστεύουν πως ο άγιος επισκέπτεται τα ζώα του ζευγαριού “τη νύχτα τ’ Απβασιλείου, Πάνα και περιποιοῦνται τα ζώα τους. Τα χτενίζουν, τα κοιτάνε να ναι όμορφα. Πάει τη νύχτα ο Απβασιλνς και τα ρωτάει, αν περνάνε καλά. Βάζουν τη μερίδα του καθενού στο παχνί του. Γιατί έχουν κι αυτά το καθένα τη μερίδα του από την πίττα. Κι αντί ρόδι μαζί με το άχερο τους βάζουν σιτάρι. Πρέπει κείνη τη μέρα να είναι ευχαριστημένα τα ζώα”. Αν τώρα το κομμάτι της πίττας του αγίου Βασιλείου είναι κάτι που ημπορεί να εννοηθή, αφού κατά την πίστιν του λαού ο Άγιος είναι ζωντανός και επισκέπτεται κάθε σπίτι, δια να φιλευθή, πως όμως πρέπει να εννοήσωμεν το κομμάτι του σπιτιού ή του μύλου ή της βάρκας, που ο νοικοκύρης κόβει κατά συνήθειαν από την βασιλόπιτα; Τοῦτο θα εννοήσωμεν, αν λάβωμεν υπ’ όψιν άλλας τινάς προσφοράς που συνθηθίζονται το βράδυ της παραμονής ή την πρωίαν της Πρώτης του έτους εις αρκετά μέρη. Εισ την Σκύρον, επί παραδείγματι, “οι παλαιοί μυλωνάδες ρίχνανε την Πρωτοχρονιά μεσ’ στην τρύπα του

μύλου σταφίδες, ούκα, καρδία, για να φιλέψουν το στοιχείο που βγαίνει κάτω απ’ το ζουρείο του μύλου”. Ομοίως “οι βαρκάρηδες της νήσου πάνε την Πρωτοχρονιά στη βάρκα νερό, γλυκά, ρόδι, τις ρίχνουν και λεπά, να τιν ασπρώσουν. Σα θα κόψουν την πίττα, κόβουν και το κομμάτι της βάρκας”. Περί ομοίας συνθηθείς των χωρικών της Ζακύνθου και των γυναικών της Λέρου κατά την νύκτα της 31 Αυγούστου (κλειδοχρονιάς) είπομεν εν αρχή. Εισ την Χίον ο οικοδομητής κατά τους χρόνους του Αλλατίου (17ον αι.) “την πρώτην του έτους λίαν πρῶτῳ περιήχου τρις όλην την οικίαν, έχων εις χείρας κάνιστρον περιέχον παντοειδείς καρπούς και γλυκούματα και άριους καθαρωτάτους και εσκόρπισε ταῦτα αφειδώς, ψιθυρίζον ευχάς υπέρ της ευημερίας του οίκου και των κατοικούντων εν αυτώ. Ευλόγως δ’ ο Β. Schmidt αναγνωρίζει, ότι ταῦτα ἦσαν ως τις ενιαυσία θυσία εις το στοιχείο του σπιτιού”. Κατά ταῦτα το κομμάτι του σπιτιού, που κόβεται ευθύς μετά το κομμάτι του Αγίου Βασιλείου, είναι πιθανώς προσφορά προς το στοιχείο του σπιτιού, τον αγαθόν δαίμονα, ο οποίος κατά την κοινήν πίστιν εννοικίει εις το σπίτι και το προστατεύει επιφανόμενος εις τους εννοίκους υπό μορφήν όφρους, όπως ο Αγαθός Δαίμων ἦτοι ο οικουρός όφρις των αρχαίων. Προγνωστικά του καιρού επίσης λαμβάνονται από διαφόρους μετεωρολογικὰς και άλλας παρατηρήσεις. Π.χ. κατά τους Απώλους “άμα είναι του άπ Βασιλείου καλοκαιρία, θα είναι οσάντα μέρες κακοκαιρία”. Οι βοσκοί παρατηρούν την Πρωτοχρονιά πως πλαγιάζει ο σκόλος κ.τ.τ. Πολλὰ είδησις είναι αι προλήψεις και δεισιδαιμονία, αι επικρατούσαι κατά την πρώτην ημέραν του χρόνου. Π.χ. προσέχουν να μη κλιψούν, να μη χάσουν τίποτε, γιατί έπειτα όλο το χρόνο θα το παθαίνουν αυτό. “Καφέ κείνη την ημέρα δεν κάνουν. Ο καφές είναι πίκρα”. “Δεν δίδουν τίποτε από το σπίτι ούτε χάρισμα ούτε δανεϊκό”. Στην Μεθώνη “την Πρωτοχρονιά και στις αρχιμηνίες παρατηρούμε ποιόν θα πρωτιστόμε, σα θα βγούμ’ όξω από το σπίτι μας. Πρέπει πάντα να’ χη καλό ανάχαρο. Καρπόσοι τράνε πρώτα τη θάλασσα και τα βουβά κ’ έπειτα, όποιον και να ιδούνη, δε στρέγει”. Στου Σκάρμιγκα “σπκάνονται τη νύχτα και δένουν γιασπράκια, για να ζεματίσουνε το μήνα τον Άπ Βασίλην, να μην τους τοιτσιρίση από το κρύο. Το πρῶτῳ κάνουν το σταυρό τους και λένε: Άγιε μας Βασίλη, σε ζεματίσαμε με θερμό, να μη μας ζεματίσης με κρύο”. Δεν κάνει σκόλος μαύρος να μη μέσα στο σπίτι την ημέρα τ’ Απβασιλείου- αν ο σκόλος είναι άσπρος, είναι καλό. Του δίνεις ένα κομμάτι ψωμί ή γλυκό για το καλό. “Αν έμψη χοίρος, κάποιος από τ’ αντρώγον θα χηρέψη” (Κάρπαθος). “Κακό είναι και όταν σπάη γυαλί

Τα έθιμα της λαϊκής λατρείας

Συνέχεια από σελίδα 27

ή καθρέφτης στο σπίτι τη μέρα της Πρωτοχρονιάς" (Σκύρος).
Είς τόσον επίσημον ημέραν του Χρόνου συγγενείς και φίλοι ανταλλάσσουν επισκέψεις, δώρα και ευχάς. Συνήθη είναι ιδία τα δώρα των βαπτιστικών προς τον ανάδοχον (κανίσκι με ζηροτήγανα, ή ρόδια, κυδωνία στη νουνά εν Καρπάθω, με γλυκό και κρέας (χίνα, κουνέλι) εν Άραχόβη) και η ανταλλαγή δώρων. Π.χ. εις την Αιτωλίαν "στέλλουν χρονοπολλίσματα στα σπίτια" ήτοι δώρα διά τα χρόνια πολλά.

Είς μερικά μάλιστα μέρη αφήνουν πόρτες και παράθυρα ανοικτά και καθέννας, γνωστός και άγνωστος, είναι δεκτός να μπη και να φιλευθή. Εκ τούτου και η παροιμία "Αν Βασίλην έχεις;" δι' όσους έχουν πόρτες και παράθυρα ανοικτά τις άλλας ημέρας.

Θεοφάνια

Δογματικώς η βάπτιστος του Ιησού ενέχει υψίστην σημασίαν ως συμβολίζουσα την παλιγγενεσίαν του ανθρώπου. Δι' αυτό μέχρι των μέσων του 4ου αιώνος οι Χριστιανοί κατ'αντίθεσιν προς τους ειδωλολάτρους ως αρχήν του έτους εώρταζον όχι την 1ην, αλλά την 6ην Ιανουαρίου. Διότι εις την 6ην Ιανουαρίου έθετον την βάπτιστον του Χριστού και με αυτήν την θεϊαν Επιφάνειαν.

Τα Θεοφάνια, κοινώς εορτή των Φώτων, είναι και κατά την αντίληψιν του λαού "μεγάλη γιορτή, θεότρομη", διότι τότε αγιάζονται τα νερά και φεύγουν τα παγανά. Δια τους χωρικούς μάλιστα ωρισμένων περιφερειών της Δ. Μακεδονίας τα Φώτα είναι η μεγαλύτερη γιορτή του χρόνου και κάθε καινούργιο ρούχο "το πρωτοφορούν τα Φώτα, για να φωτιστή".

Πιστεύουν ακόμη ότι την παραμονή των Θεοφανίων "ανοίγουν οι ουρανοί κι ό,τι ζητήσιν γίνεται" δι' αυτό και εις μερικούς τόπους "τα κορίτσια αγγιγνούν γύρω εις μίαν γλάστραν βασιλικού· ο βασιλικός, ότε ανοίγεται τα ουράνια (περί την πρωίαν), ανθεί..."

Πιστεύουν και ότι "η θάλασσα γίνεται γλυκειά και πίνεται", ότι "των Φώτων βαφτίζονται οι άνεμοι κι όποιοι άνεμοι τύχη να φυσάει τότε, ημερώνει κατόπιν" ή "αυτός θα φυσάει όλο το χρόνο", ότι "τα βόδια μιλούν στο στάβλο" κ.τ.λ. Ο αγιασμός των υδάτων γίνεται κατά πρώτον την παραμονή των Θεοφανίων εις την εκκλησίαν και λέγεται "πρωτάγιαση ή φωτίση". Ο παπάς κατόπιν με τον Σταυρόν και την πρωτάγιαση περιέρχεται όλα τα σπίτια και αγιάζει ή φωτίζει, ή λ. ραντίζει μ'ένα κλωνί βασιλικού όλους τους χώρους του σπιτιού. Την πρωτάγιαση την ρίχνουν και στα κτήματα των και στις βρύσες· εις τα ασφαλές μέσον, με το οποίον διώκονται οι Καλλικάντζαροι. Εννοείται ότι αι γυναίκες και τα κορίτσια επωφελούνται της περιστάσεως, δια να επιτύχουν άλλους ειδικούς σκοπούς· Π.χ. εις την Σπύρνην "το κορίτσι που ήθελε να παντρευτεί μέσα στο χρόνο, εφύτευεν ένα βασιλικό το Μάη κ'εφρόντιζε να τον διατηρήσει ως τα Φώτα, που έρχονται οι παπάδες κι αγιάζουν.
Τότε έκοβε μια φούντα από το βασιλικό της, την έδιδε στον παπά κ' έπειρνε αυτήν που κρατούσε αυτός και τη φύλαγε στα εικονίσματα. Αν το κατάφερε, θα παντρευόταν εκείνο το χρόνο". Είς τους Ταλανάδες της Νάξου "την ημέραν των Φώτων η νοικοκυρά κάθε σπιτιού, που επισκέπτεται ο παπάς, παίρνει ολίγον γηννημα από το διαόκι του παπά, δια να κλωσοήσουν οι όρνιθές της. Επίσης δια τον αυτόν σκοπόν

τον βάζει και κάθετα κορμάτι". Την έννοιαν του καθαρού και της απαλλαγής από την επήρειαν των δαιμονίων του Δωδεκαμήνου έχουν και άλλα ινές συνήθειαι, ως το άναμμα μεγάλων πυρών, το σταύρωμα του σπιτιού με τα κεριά των Φώτων κ.τ.λ. Π.χ. εις Ανακού της Καππαδοκίας την παραμονή των Θεοφανίων "τα παιδιά εγύριζαν τα σπίτια φωνάζοντας: Σιγίρια, σιγίρια (φρύγανα) αδιά την καλόγρια. Αφού εμάζευσαν αρκετά, τα έφεραν εις το προαύλιον της εκκλησίας, όπου μετά την απόλυσιν μαζεεύταν ο κόσμος και έβζαν φωτιά εις τον σωρόν· έκαίγαν τον Σιφώτ, ήνλ. τον δαίμονα". Είς την Σινώπην εσταύρωναν το σπίτι, ήνλ. κολλούσαν τέσσερα κεριά στους τέσσερις τοίχους του δωματίου, για να φύγουν οι "έξω απ' εδώ". Παντού δε οι γεωργοί δεν παραλείπουν να "φωτίσουν" με την λαμπάδα "των Φώτων" και τ'αροτριώνα ζώα, δια

τα οποία ζυμώνουν και τότε την λεγομένην βουδόπιτα, όπως και κατά τα Χριστούγεννα και την Πρωίτην του έτους. Όπως δε τότε, έτσι και την παραμονή των Φώτων βράζουν σιτάρι ή και άλλους σπόρους (πολυσπόρια) και μεταδίδουν από αυτούς και εις τα ζώα. Π.χ. εις την Ρόδον "οι ζευκάδες την παραμονή των Φώτων βράζουν σιτάρι ή και άλλους σπόρους (πολυσπόρια) και μεταδίδουν από αυτούς και εις τα ζώα. Π.χ. εις την Ρόδον "οι ζευκάδες την παραμονή των Φώτων, κάθε ένας άνθρωπος πάει στην εκκλησία με το φαναράκι του κι άμα γίνη απόλυση το ανάφτει με τ'άγιον φως που του δίνει ο παπάς. Είναι μια χαρά να τους θωρής όλους με τα φαναράκια αναμμένα. Άμα πάνε στα σπίτια φωτίζουν τα παιδάκια, τις γυναίκες και οι μεγάλοι άνθρωποι φωτίζονται. Άλλοι φωτίζουν και τα βόδια (καίουν ήνλ. τις τρίχες στα διάφορα μέρη του σώματός των). Επίσης την ίδια ώρα κρεμούν στο ένα κέρατο ένα κουλλουράκι, που του το δίνουν την άλλη μέρα και το τρώγει". Είς το Κασιόδι της Κρήτης "την παραμονή των Φώτων ψήνουν τα παλληκάρια για τα βούγια, ήνλ. μείγμα από αρακά, κουκκιά, ροβίθια, σάρι και από όλα τα όσπρια και τα δίδουν στα βούγια να τα φάνε. Το πρωί έπειρναν από τα πολυσπόρια αυτά και, ενώ τα εσκορπούσαν εις το δώμα, έλεγαν: Φάτε πουλιά κι ασκορδαλό, μη φάτε τη σπορά μου". Είς πολλά μέρη η νοικοκυρά χύνει το βράδυ της παραμονής το νερό από τα λαγήνια, δια να πάρη το πρωί καινούργιο, αγιασμένο νερό.

Συνήθεια είναι και να μαζεύουν τη στάχτη από την παραστιά και να πρωί πριν πάνε στην εκκλησία, να την ρίχνουν ολόγυρα εις τις τέσσαρας γωνίας του σπιτιού, επειδή, ως πιστεύουν, η στάχτη του Δωδεκαμήνου έχει δύναμιν αποτρεπτικήν και προφυλάσσει το σπίτι από τα μαμμούδια και άλλα κακά. Οι δε γεωργοί τη στάχτη αυτή τη βαστούν και την ανακατεύουν στο σπότη, για να μη βγάζουν τα γεννήματα δαυλό.
Έθιμον της παραμονής των Θεοφανίων είναι και οι αγυρροί των παιδιών, τα οποία και την παραμονή των Χριστουγέννων και της Πρωίτης του έτους, περιέρχονται από οικίας εις οικίαν και λέγουν τα κάλαντα: *Σήμερον τα Φώτα και ο φωτισμός και χαρά μεγάλη στον Κύριο. Σήμερον η Κυρά μας η Παναγιά κ.τ.λ.*

Είς μερικούς τόπους γυρίζουν και μεγάλοι μετρησιμοί με φοβερές όψεις, δημιουργούντες θόρυβον με τα κουδούνια που κρεμούν επάνω των. Ο σκοπός και της περιφοράς και των θορύβων είναι αρχικώς να εκφοβίσουν τους Καλλικάντζαρους που ετοιμάζονται τότε να φύγουν. Ενίοτε παριστάνουν αυτούς τους Καλλικάντζαρους και περιφέρονται ως μαμμούδια δια τα παιδιά. Άλλοτε

πάλιν υποκρίνονται τα πρόσωπα μιμικού δράματος και με τις παραστάσεις των τέρπων και διασκεδάζουν τους αφελείς θεατάς, ως και κατά τις προηγουμένης ημέρας. Είς την Θεσσαλίαν π.χ. την ομάδα των μετρησιμών αποτελούν πέντε πρόσωπα: η νόφη, ο γαμπρός, η πεθερά, ο αράπης και ο γιατρός. Η νόφη έξαφνα πέφτει λιπόθυμος, ο ιατρός καλείται και μ'ένα γιατρικό (μια κουταλιά κρασιού) την ανασταίνει. Αυτά είναι τα έθιμα της παραμονής με την Πρωτάγιαση και τα κάλαντα, αλλ' ο μεγάλος αγιασμός τελείται κατά την ημέρα των Θεοφανίων. Τότε γίνεται και η τελετή της καταδύσεως του Σταυρού εις την θάλασσαν ή εις ποταμόν ή εις δεξαμενήν ύδατος. Αυτή γίνεται με μεγάλην πομπήν, με τα εξαπτεράγια επί κεφαλής και τους ιερείς ενδεδυμένους τα τερά άμφια.

Η πομπή εκκινεί από τον προαύλιον της εκκλησίας, αφού προηγουμένως το δικαίωμα του βαστάζει τον Σταυρόν ή την εικόνα της Βαπτίσεως εκτεθεί εις πλειστηρισμόν. Ο πλειστηρισμός γίνεται εις όφελος της εκκλησίας. Είς μερικούς τόπους της Μακεδονίας προκηρύσσονται τότε και άλλοι διαγωνισμοί: Σε τίνος αλώνι θα γίνη ο μεγάλος αγιασμός. -Ποιος θα πάρη σπίτι του την εικόνα της Βαπτίσεως κ.τ.λ.

Η τελετή εις τις πόλεις προλαμβάνει μεγάλην επισιρότητα, διότι πλην του πληθους της πομπής ακολουθούν αι αρχαί του τόπου και πολλαχού με μουσικήν και στρατιωτικήν παράταιν.
Αφού δε τελεσθή ο αγιασμός και ο ιερέυς ή ο αρχιερέυς ρίψη τον Σταυρόν εις την θάλασσαν ή τον ποταμόν, τότε άνδρες γυμνοί, οι βουτηχιάδες, βουτούν εις τη ψυχρά νερά και αγωνίζονται ποιος να εβρη και φέρη εις την επιφάνειαν τον Σταυρόν.

Αυτός θα έχη κατόπιν και την τιμήν και το δικαίωμα να περιφέρη τον Σταυρόν ανά την πόλιν και να τύχη των φιλοδωρημάτων του κοινού. Με την κατάδυση του Σταυρού η καθαρική δύναμις, που έχει κατά την λαϊκήν πίστιν το νερό της θαλάσσης, ενισχύεται ακόμη περισσότερο. Δι' αυτό οι κάτοικοι παραλίαν μερών της Ελλάδος την ημέραν των Φώτων κατεβάζουν τα γεωργικά των εργαλεία και αυτάς τις αγίας εικόνας του εικονοστασίου των εις την θάλασσαν και τα πλύνουν εκεί με το θαλασσινό νερό. Διότι είναι κοινή πίστις, ότι με το πάρασμα του χρόνου όλα τα πράγματα, και τα πλέον ιερά, μολύνονται, εξασθενούν και χάνουν την αρχικήν των δύναμιν και αξίαν. Ως γνωστόν, οι αρχαίοι Αθηναίοι κατά τα "πλυντήρια" μετέφερον κατ' έτος το άγαλμα της Αθηνάς εν πομπή εις την θάλασσαν του Φαλήρου και εκεί το έπλυνον με θαλασσινό νερό, δια να το καθάρουν από πάντα ρύπον, ο οποίος τυχόν είχεν επικαθήσει εις αυτό εν τη παρόδω του χρόνου. Αλλ' αι σημερινά

γυναίκες, ενώ πλύνουν τις εικόνας εις τα ηγιασμένα νερά της θαλάσσης, όπως συνήθειζο και εις τα βυζαντινά χρόνια, δεν παραλείπουν και πράξεις, εις τις οποίας είναι συννηθισμένοι εκ παλαιάς μαγειάς. Ούτως εις την Πλάκαν της Λήμνου "τ' Αλόφωτα οι γυναίκες παίρνουν τις εικόνας από το σπίτι και πάνε στην εκκλησία και μετά πάνε στη θάλασσα. Και όταν ρίξη ο παπάς το Σταυρό, κολυμπούν οι άνθρωποι να το πιάσουν· και αναμεταξύ οι γυναίκες, όσο να πιάσουν το Σταυρό από τη θάλασσα, παίρνουν με μια κρατούνια (νεροκολόκυθο) νερό από 40 κύματα και έπειτα βουτούν βαρπάκι μέσα στο νερό και πλένουν τις εικόνες· δε λαλάνε (άναλο νερό). Ύστερα το νερό εκείνο το πηγαίνουν στην εκκλησία και το χύνουν σε μέρος που δεν πατιέται". Είς την Μεσημβρίαν "οι γυναίκες κατέβζαν των Φώτων τα εικονίσματα· κατεβζαν και νύκ και τσάπα, όποιοι τι επαγγέλημα είχε, και τα πλέναν στο γιολό, τ'αρμυρό νερό. Αγιασμός γεν' ταν η θάλασσα.

Έπειρναν και νερό, για να ριξ' νε μεσ' στο σπίτι. Φωτίσαν τα νερά, ελεγαμ', δεν εκ' ζούδια "ποτώρα!". Αγίασμα από τον Μέγαν Αγιασμόν φέρουν και εις τα σπίτια των και πίνουν από αυτόν όλοι οι ένοικοι. Προσέτι ραντίζουν εις πολλά μέρη, μ'ένα κλαδί ελιάς όλους τους χώρους του σπιτιού, ως και τα δένδρα του κήπου, δια να καρπίζουν και να μη πιάδουν σκουλήκι, καθώς και τα χωράφια και τα άμπελια των, δια να τα προφυλάξουν από τις ασθενεύας. Ραντίζουν ακόμη τον στάβλον και τα κτήνη, ως και αυτά τα βαρέλια του κατωγείου των. Υπάρχει μάλιστα πολλαχού και η συνήθεια, τότε να γίνεται το άνοιγμα των κρασιών και ν'ασπώνουν εν οικογενειακή συγκεντρώσει το βαρέλι για το καλό. Ιδού αι συνήθειαι μερικών τόπων: Είς την Κάρπαθο οι ζευγάδες αγιάζουν τα βόδια με τον αγιασμό και λέγουν: "Αγιασμός, φωτισμός/Φώτα τσάι καλός τσαιρός". Επίσης ρίχνουν λίγο από το μεγάλο αγιασμό στ'απανωπήθια (πιθάρια) του κρασιού στο άμπελοσπίτι και λέγουν τα ίδια. Είς την Φθιώτιδα παίρνουν αγίασμα από τον μεγάλον αγιασμό, ρίχνουν μέσα και στάχτη από τη βραδεία των Χριστουγέννων, που είναι ακατούρηνη από τα Καλλικαντζουρία και ραντίζουν τ'άμπελια τους και λένε: Φεύγα, κάλαβρε, απ' τ' άμπελιά· έχω παγανήσια στάχτη και μεγάλον αγιασμό. Είς την Κορώνην "το άνοιγμα των κρασιών γίνεται τα Φώτεια που αγιάζονται· πάνε στα βαρέλια, τους ρίχνουν αγιασμό κ' ύστερα τ'ανοίγουνε. Μαζεύονται όλοι οι συγγενείς, γαμπροί, ζαβέρφια και ασπώνουνε το βαρέλι που θ'ανοίξουν. Πρώτος το ασπώνει ο νοικοκύρης, παίρνει ένα δεκάρικο ή εικοσάρι και με μαστίχι το κολλάει απάνω στο βαρέλι. Ύστερα το ασπώνουνε ούλοι οι δικοί. Ο

νοικοκύρης θα τους βγάλη ένα μεζέ, και πίνουνε και γλεντάνε".
Συνήθεια επικρατεί και να περιφέρουν τις αγίας εικόνας περί το χωρίον και τους αγρούς ή περί την εκκλησίαν. Είναι προφανές ότι με την ενέργειαν αυτήν ζητείται, όπως οι αγροί και ολόκληρος η περιοχή του χωριού θεθούν εντός ιερού, κάλλιον επειεί, μαγικό κύκλου, επειδή πιστεύεται ότι τον κύκλον αυτόν αδυνατούν οι δαίμονες, και αυτοί οι επιδημικών νόσων, να υπερβούν και προσβάλουν τους κατοίκους.
Είς την περιφορά των εικόνων επακολουθεί πολλαχού παράθεσις τροφών και καρπιών εις την εκκλησίαν, αγιασμός αυτών και διαμονή εις το εκκλησίασμα ή κατ' οίκον.

Είς μερικούς τόπους κατακεί τις όλης εορτής είναι κοινή των χωρικών εστίασις· Αναφέρω εδώ τα τελούμενα εις τα Βέντζια, αγροτικήν περιοχήν της δυτικής Μακεδονίας, όπου, ως είρημεν (σ. 75), η εορτή των Θεοφανίων υπολαμβάνεται ως η μεγαλύτερη της Χριστιανοσύνης εορτή.

Είς τα Βέντζια λοιπόν "την ώρα που λειτουργεί ο παπάς, τα παλληκάρια του χωριού με τις εικόνας του σπιτιού των το καθένα στο χέρι, γυρίζουν όλα τα εξωκλήσια ή εικονοστάσια, που είναι έξω απ' το χωριό, φωνάζοντας διαρκώς: "Κυργι' ελέσσο!", κάμνοντας έτσι τον γύρο του χωριού. Τυρίζουν έπειτα μπροστά στην κεντρική εκκλησία και βάζουν τις εικόνας με τη σειρά στο νάρθηκα, ενώ οι κοπέλλες του χωριού, φορτωμένες με τα φισέλλια (μικροβυτία, μπουκιές), γεμάτα νερό, με ένα πιάτο στο χέρι, γεμάτο με άλας, και μια κουλλούρα από σταρίσιο αλεύρι έχοντας επάνω απ'αυτήν και μίαν αγιαστουράρα, καμωμένη από στάχτα σίκαλης, σπολιόμενα με βασιλικό και χρωματιστές κλωστές, πηγαίνουν και αφήνουν το φορτίο τους μπροστά στις εικόνας των η καθε μια. Εκείνη την ώρα βγαίνουν από την εκκλησία και ο παπάς με την όλη πομπή και κάνουν το μεγάλο αγιασμό. Μετά τον αγιασμό οι νέοι του χωριού αρπάζουν στα χέρια τους τυχόν νιόπαντρους και παν να τους βουτήξουν στο κρύο νερό της λεκάνης της βρύσης και μόνο τότε τους αφήνουν, όταν τους υποσχεθούν γερό γλέντι. Εκείνη την ώρα περνούν μπροστά στην εκκλησία τα βόδια, οδηγούμενα από τους νοικοκυραίους και τα φωτίζει ο παπάς. Έπειτα βγαίνει στη δημοπρασία η εικόνα της Βαπτίσεως: εκείνος που θα προσφέρη περισσότερο στην εκκλησία την παίρνει στο σπίτι του και δέχεται την επίσκεψη και τις ευχές όλων των κατοίκων. Τις φωτισμένες κουλλούρες τις δίνουν στα βόδια τους, το φωτισμένο άλας το μοιράζουν σε όλα τα ζώα και τους με την στάχτην αγιαστούρα και τον αγιασμό της φισέλλας ραντίζουν όλα τα σπαρμένα χωράφια.
Είς την Αίνον "μετά την επιστροφή από τον γύρον του χωριού όλοι οι χωρικοί εισέρχονται εις την εκκλησίαν

και ιστάνται κατά σειράν εις τα στασίδια· εκεί τους διανέμεται ανά εν μικρόν κολλύριον και τεμάχια κρέατος ξεροψημένου υπό του "νονού" του παρελθόντος έτους. Είς εν των κολλυρίων υπάρχει μικρός αργυρούς σταυρός, ο δε ανευρίσκων αυτόν υποχρεούται να κατασκευάση τα κολλύρια κατ' το επόμενον έτος και να θυσίαση βούν ή δάμαλιν και να φιλεύση όλους τους χωρικούς". Είς τα Νέντια της Χίου "ο ιερέυς εκόσθης ενορίας μετά τον αγιασμόν παρέθετε εν τα ναώ ψωμί, τυρόν και κρασί και έδιδεν από εν τεμάχιον εις έκαστον των εκκλησιαζομένων". Είς την Σινώπην αι γυναίκες κατά τον εσπερινόν διανέμουν σόκα, μήλα και ροδάκινα.

Αξιοσημείωτος είναι επίσης συνήθειά τις των χωρικών της Θράκης, η οποία είναι μεν κατ'επίφασην παρωδία εις βόρος του ιερών γινομένη, αλλά εγκλείει βαθιτέραν έννοιαν, ως φαίνεται εκ του σκοπού προς τον οποίον γίνεται, ήνλ. προς εξαφοσίαν υγείας και ευφορίας των αγρών. Είναι κατάλοιπον της ρωμαϊκής εορτής των Σατουρνάλιων, ως γίνεται φανερόν από ανάλογα έθιμα των Αποκρεών, περί των οποίων θα είπωμεν κατωτέρω. Αναφέρω εδώ ένα παράδειγμα από τα τελούμενα κατά τα Θεοφάνια εις εν χωρίον της βορείου Θράκης, το Σιναπλί.

Εκείνα "άμα τελείωνεν ο αγιασμός, κάθε χριστιανός της συνοικίας πήγαινε στον παπά του το σπίτι και έβζαν τον παπά παν' στ' αμάξ' και τον πήπαιναν σε βρυσ' όζω απ' το χωριό να τον λούσουν. Ήταν για νη γιά και το μηρεκέτ'· σημεριον που βαφτίστηκεν ο Χριστός και έλουσαν τον παπά. Ένας απ' αυτούς φορεϊάταν ένα ράσο του παπά παλιό, γονεϊάν ψευτοπαπάς και οι άλλοι τραούσαν τ' αμάξ' μοναχοί τους και τον πήπαιναν σε μακρινή βρύση, από χιλιόμετρο περισσότερο, και τον έβρεχαν, τον έλουαν· του έβρισκαν ένα δυό κακάβια νερό στο κεφάλ' και όταν τον γύριζαν, τους έκανε τραπέζ' ο παπάς και τους μεθύσε και χόρευαν".

Η πράξις αυτή, τα λεγόμενα βρεξούδια, τελούμενη αρχικώς προς δημοτική σκοπόν, επεξετάθη κατόπιν ειδικώς εις τους νεονύμφους, τους οποίους ομοίως βρέχουν εις τον ποταμόν ή εις βρύσιν προς στερέωσιν της υγείας και ευτυχίας των. Η αντίληψις όμως περί της σωτηρίου δυνάμεως, την οποίαν έχουν τα "βαφτισμένα νερά", ωδήγησε και εις εθλιραν παρεθήγησιν, ότας εις τα ψυχρά νερά της θαλάσσης εμβαπτίζονται και οι πάσχοντες από ψυχός ήτοι από ρίγην πυρετού, τάχα δια να θεραπευθούν. Ούτως εις την Σινώπην την ώρα που έβρισκεν ο παπάς το Σταυρό "όσοι είχαν ψυχός έπεφταν στη θάλασσα και περνούσαν εφτά κύματα αποπάνω τους και γίνονταν καλά. Όσοι δεν ήσαντε εκεί, έστέλταν τον κουβά τους και τους έβζαν εφτά κύματα· τα πήγαιναν στο σπίτι κ' έλουσαν τον άρρωστο".

Τέλος ωρισμένα έθιμα της εορτής των Φώτων, ως αναμνήσεως της Βαπτίσεως του Ιησού, είναι συναφή με την σκέσιν, η οποία συνδέει τον νουόν προς τον βαπτιστικόν του. Πολλαχού ήνλ. ο νουός στέλλει δώρα προς τον αναδεκτόν του, αλλ' εξαίρετικόν ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα λεγόμενα φωτίκια ή φωτοκέρια, που συνθηθίζονται εις χωρία τινά της Θράκης. Ούτως εις το Τσακίλι της Θράκης ο νουός ετοιμάζει φωτίκι: δένει σ'ένα σπάγγο ένα τσάκνο, ύστερα περνάει ένα σύκο, ένα πορτοκάλι, ένα σεκέρι (zakaravot), ένα μήλο, ένα σύκο· ένα πορτοκάλι, ένα σεκέρι και πάλι τα ίδια με την αράδα, ίσαμε που να γυρίση η αρμαθιά. Απάνω δένει κ' ένα κερι και το στέλνει στο αναδεξιμί του. Όσο μεγάλο είναι το φωτίκι, τόσο θα μεγαλώση και το αναδεξιμί".

Χρόνια πολλά!
Καλή Χρονιά!

www.dandallis.gr

καφές **ΔΑΝΔΑΛΛΗ**®

...γιατί γνωρίζει καλά τον καφέ!

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ: ΟΔΟΣ Ι & Β, ΒΙ.ΠΕ. ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ, Τ.Κ. 71500 - ΤΗΛ. ΚΕΝΤΡΟ: 2810 380960, FAX: 2810 380961
ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ: ΟΔΟΣ 1866 ΑΡ. 111, ΤΚ. 71201 ΗΡΑΚΛΕΙΟ ΚΡΗΤΗΣ - ΤΗΛ.: 2810 285295, 2810220440
e-mail: dandallis@internet.gr

ΟΠΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ
Mark Aalen
SUPEROPTICAL

Χρόνια Πολλά

Mark Aalen

Κώστας
Παπαλιάκης
γλυκιές δημιουργίες

Φέτος ο τυχερός αριθμός είναι το "10"

...δοκιμάστε την τύχη σας σε ένα από τα καταστήματά μας και διαλέξτε ανάμεσα στις βασιλόπιτες που έχουμε παρασκευάσει για φέτος την Πρωτοχρονιά και ίσως να είστε εσείς ένας από τους 10 τυχερούς που θα κερδίσουν ένα Άγιοκωνσταντινάτο!

Καλή Πρωτοχρονιά,
με Υγεία και
πολύ Τύχη!

• Παπαναστασίου 124 Τηλ.: 2810 210231 • Λεωφ. Κνωσσού 175 Τηλ.: 2810 235408

20
08

Μελοδικές ευχές

ΤΟΥΟΤΑ
Παπακαλιάτης α.ε.

Επίσημος αντιπρόσωπος της ΤΟΥΟΤΑ HELLAS για τους νομούς Ηρακλείου - Λασιθίου

Ηράκλεια, Λ. 62 Μαρτύρων 196 - 198 (έναντι Jumbo), 2810 302800, Ηράκλεια, 6ο κλμ. Ε.Ο. Ηρακλείου - Μοιρών, 2810 543330, Αγ. Νικόλαος, Μακρές Πεζούλες, 2ο κλμ. Ε.Ο. Αγ. Νικολάου - Ηρακλείου, 28410 91220

www.toyotacrete.gr • ΣΥΝΕΡΓΕΙΟ • ΑΝΤΑΛΛΑΚΤΙΚΑ • ΒΑΦΕΙΟ • ΦΑΝΟΠΟΙΕΙΟ • ΚΕΝΤΡΟ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΜΕΝΩΝ

Η λαογραφία, όπως την προσδιόρισε ο Νικόλαος Πολίτης

Η λαογραφία, με την έννοια που την γνωρίζουμε σήμερα, δεν είχε πάντα το ίδιο περιεχόμενο. Στην αρχαία Αίγυπτο λαογραφία ήταν ο κεφαλικός φόρος που πλήρωναν οι υπήκοοι στο βασιλιά.

Στην Ελλάδα ο όρος - όπως σήμερα τον γνωρίζουμε - πρωτοχρησιμοποιήθηκε στις τελευταίες δεκαετίες του 19ου αιώνα.

Ο “πατέρας” της Ελληνικής Λαογραφίας ήταν αρχαιολόγος λόγιος ο **Νικόλαος Πολίτης**, πρώτος πρόεδρος της Ελληνικής Λαογραφικής Εταιρείας, που ιδρύθηκε το 1909 και καθηγητής στο Εθνικό Πανεπιστήμιο στις αρχές του 20ου αιώνα.

Στο κρητικό “μηνιαίο λαογραφικών, γεωργικών και ποιητικής ύλης” περιοδικό “Ο Κρητικός Λαός” που κυκλοφόρησε στο Ηράκλειο το 1909 από τους Ιωάννη Χατζηγιάννη και Γεώργιο Ελευθεριάδη, στο πρώτο μάλιστα τεύχος, δημοσιεύτηκε μελέτη του ίδιου του Νικολάου Πολίτη. Ο Πολίτης επιχειρούσε να εξηγήσει τι ήταν η λαογραφία και ποιο ήταν το αντικείμενό της, μ’ ένα πραγματικά ενδιαφέρον κείμενο το οποίο αναδημοσιεύουμε.

ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ

Η λέξις λαογραφία την οποίαν από εικοσιπενταετίας μεταχειριζόμεθα προς δήλωσιν των σπουδών περί των δημωδών παραδόσεων, δοξασίων, εθίμων, περί της δημώδους αγράφου φιλολογίας και περί παντός καθόλου του συντελούντος εις ακριβεστέραν γνώσιν του λαού, ευρίσκειται εν χρήσει εις την αρχαίαν ελληνικήν από των τελευταίων χρόνων της αλεξανδρινής περιόδου εις όλως διάφορον ειδικήν σημασίαν. Λαογραφία ελέγεται ο κεφαλικός φόρος, ον κατέβαλε μέγα μέρος των κατοικούντων την Αίγυπτον από του 14 μέχρι του 50 έτους της ηλικίας αυτών. Ήτο η “καθ’ εκάστην κεφαλὴν εισφορά”, ως την αποκαλεί ο Ιώσηπος, ἢ “το επικεφάλιον” ως φέρεται εν τισι παπύροις. Εἰς την επιβολὴν δε του φόρου τούτου, του οποίου ἦσαν ἀππλλαγμένοι οἱ Ιουδαῖοι, ἀναφέρεται και το χωρίον του ἀποκρύφου βιβλίου των Μακκαβαίων, ἐν ᾧ ἀναγράφονται αἱ καταθλιπτικαὶ των Ιουδαίων διατάξεις του βασιλέως της Αἰγύπτου Πτολεμαίου του Φιλοπάτορος (208 π.Χ.). Ελέγοντο δ’ οἱ καταβάλλοντες το κεφαλικόν **λαογραφοῦμενοι**, ἀντιδιαστελλόμενοι προς τοὺς ἐπικεκριμένους, τοὺς ἀππλλαγμένους του φόρου τούτου, υποχρεομένους δ’ εἰς υπηρεσίαν ἐν τῷ στρατῷ. Λαογράφοι δ’ ἦσαν οἱ ἐν τοῖς χωρίοις ἄρχοντες, οἱ ἐπιμελοῦμενοι της λαογραφίας.

Παρά την διαφορὰν της σημασίας, πν εἶχεν ἐν Αἰγύπτῳ, η λέξις εἶναι καταλλήλοτατή προς ὀνομασίαν μαθήσεως, ἐχοῦσος ὑποκείμενον την σπουδὴν του λαοῦ. Ἀλλως δεῖναι εἰσηγμένοι ἦδη ἐν τῇ ἐπιστήμῃ και παρελήφθησαν και παρ’ ἡμῖν ὅμοιοι

λέξεις, ἐκ συνωνύμων της λέξεως λαός και του γράφω συντεθειμένοι, προς δήλωσιν ἐπιστημῶν, οὐκ παντελῶς ἀσχετῶν προς την λαογραφίαν, οἷον δημογραφία, ἐθνογραφία...

Ἡ λαογραφία ἐξετάζει τὰς κατὰ παράδοσιν δια λόγων πράξεων ἢ ἐνεργειῶν ἐκδηλώσεις του ψυχικοῦ και κοινωνικοῦ βίου του λαοῦ· τὰς ἐκδηλώσεις δηλαδὴ ἐκείνας, ὡν η πρώτη ἀρχὴ εἶναι ἀγνωστος, μη προελθούσα ἐκ της ἐπιδράσεως ὑπερόχου τινός ἀνδρός, αἵτινες κατ’ ἀκολουθίαν δὲ οφείλονται εἰς την ἀνατροπὴν και την μὴ ὄρφωσιν, και ἐκείνας αἵτινες εἶναι συνέχεια ἢ διαδοχὴ προηγηθείσας κοινωνικῆς καταστάσεως ἢ εἶναι μεταβολὴ ἢ παραφθορὰ ἀλόγος ἐλλόγων ἐκδηλώσεων του βίου ἐν τῷ παρελθόντι. Συνεξετάζει δ’ ἀναγκαίως και τὰς μη ἐκπορευόμενας μὲν ἀμέσως ἐκ της παραδόσεως ἐκδηλώσεις του βίου, ἀλλ’ ἀφομοιούμενας ἢ συναπομένους στενῶς προς τὰς κατὰ παράδοσιν.

Ἐπειδὴ κατὰ δύο τρόπους, δια λόγου και δια πράξεων ἢ ἐνεργειῶν γίνονται αἱ ἐκδηλώσεις του ψυχικοῦ και κοινωνικοῦ βίου του λαοῦ, διττὴ εἶναι και η ἐργασία του λαογράφου, συνισταμένη εἰς καταγραφὴν και εἰς περιγραφὴν. Καὶ καταγράφει μὲν την προφορικὴν παράδοσιν, τὰ μνημεία του λόγου περιγράφει δὲ τὰς κατὰ παράδοσιν πράξεις ἢ ἐνεργείας.

Ἐν συνοπτικῷ διαγράμματι καταλέγομεν ὡδε τὰ κυριώτατα θέματα περὶ ἃ ἔχει ν’ ἀσχοληθῇ ὁ Ἕλληνας λαογράφος.

ΤΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

1) Ἄσματα. Πλην των λυρικών, ἐπικών, θρησκευτικῶν σατυρικῶν και ἀσείων ἢ ἀσέμων, και των εἰς τεταγμένας ἡμέρας ἢ περιστάσεις ἀδομένων (λ.χ. κάλαντα του Λαζάρου θρήνοι της μεγάλης εβδομάδος, χελιδονίσματα, ἄσματα ἐπιλεγόμενα ἐν τισι παιδιαίς, τραγούδια της περπερούνας, του κλήδονα, τῆς αἰώρας, γαρόλια, τὰ παιδικὰ ἄσματα (τα) ὑπὸ παιδίων ἢ προς παιδία ἀδόμενα ἢ λεγόμενα) και τὰ ἐργατικά (οἷον ἐρετικά, μυλικά κ.λ.π.), τὰ σκοποῦνται τον δια του ρυθμοῦ κανονισμὸν των κινήσεων του ἐργάτου ἢ ἀπλῶς την δια του ἄσματος ἀνακούφισιν αὐτοῦ κατὰ την ἐργασίαν.

2) Ἐπωδαί (ξόρκια, γητέματα, γητεῖαι, γηθειαίς).

3) Αἰνίγματα (νοιώσματα, βρετὰ, παράγκουλα, παρασάφαρα, παραμῦθια, καστράκια) και λογοπαίγνια.

4) Εὐχαί, χαιρετισμοί, προδόσεις κατάραι, ὄρκοι, βλασφημῖαι, μετὰ περιγραφῆς των πράξεων ἢ κινήσεων, μεθ’ ὧν ἐνίστε συνεκφέρονται. (Ἐνταῦθα ἀνάγονται και τὰ ἀναθήματα, ἢ ἐπισώρευσις λίθων).

5) Παροιμίαι, μετὰ της ἐρμηνείας αὐτῶν και καταγραφῆς των μύθων, εἰς οὖς ἐνίστε ἀναφέρονται.

6) Μῦθοι.

Ἡ φωτογραφία του Νικολάου Πολίτη, ἡ ὁποία δημοσιεύτηκε στο εἰσὸν τεύχος του “Κρητικῶν Λαοῦ”

7) Εὐτράπελοι διηγήσεις (ἐν αἰς και τὰ περιπαίγματα χωρίων).

8) Παραμῦθια.

9) Παραδόσεις, ἢ τοὺς μυθώδεις διηγήσεις, πιστευόμεναι ὡς ἀληθεῖς, ἀναφερόμεναι δὲ εἰς τόπους ἢ πρόσωπα, εἰς οὐράνια σώματα, εἰς τὰ μετεωρολογικὰ φαινόμενα, εἰς τον Χριστόν και εἰς τοὺς ἁγίους, εἰς δαιμόνια και εἰς ἄλλα φανταστικά ὄντα.

10) Ἐκ του γλωσσικοῦ θησαυροῦ αἱ λέξεις και αἱ φράσεις, δι’ ὧν δηλοῦνται συνήθειαι, δοξασίαι, προλήψεις του λαοῦ, τὰ ἔργα και ἐπιτηδεύματα αὐτοῦ, ἢ αἵτινες ἀπομνημονεύουσιν ἱστορικὰ συμβάντα ἢ ὠρισμένας τινὰς περιστάσεις, ἐκ τούτων προελθούσαι. Παραδείγματα: Ὄνόματα (βαπτιστικά, οἰκογενειακά), παρωνύμια, τοπωνύμια, ὀνόματα ὠρῶν του ἔτους, μνημῶν, ἡμερῶν· ὀνόματα προσωπικῶν γάτων, κυνῶν, ἵππων, βοῶν και ἄλλων οἰκογενῶν ζώων· παρωνύμια ζώων (λ.χ. Νίκος ἢ κυρ Μέντιος ὁ ὄνος, κυρ Νικολός ὁ λύκος, κυρὰ Μαριά η ἀλώπηξ) ὀνόματα προσωπικῶν ὄπλων, σκευῶν, οἰκήσεων, πλοίων, λέμβων ευφημισοί (περιφράσεις ἢ μειωνυμῖαι ἢ μετονομασίαι ἢ ἀντιφάσεις ἐπιφώνων ὀνομάτων)· ὀνόματα ζώων και φυτῶν, ὑπερβαίνοντα παραδόσεις ἢ δοξασίας ἢ δεσιδαίμονια. Ὄνόματα ὀργάνων και ἐργαλείων, και των μερῶν ἐκάστου ἰδία. Λέξεις ἐπιτηδευματικά, αἱ εἰς ἐκάστην τέχνην ἢ ἀσχολίαν ἰδιάζουσαι. Ὄνόματα ἐνδυμάτων και των μερῶν ἐκάστου ἰδία. Ἐπιφθέγματα (ποιμνικά, γεωργικά, ἀγωγικά κτλ. φωναί

ὀδηγητικά ζώων). Μιμήσεις φωνῶν ζώων. Λέξις σχηματισθεῖσαι ἐκ τινος περιστάσεως (λ.χ. μσοχομάγκα, τραμπούκος). - Μεταφοραὶ και ἄλλαι τροπικαὶ φράσεις, ὑπερβαίνουσαι μυθολογικῶν ἀντιλήψεων του ἐξωτερικοῦ κόσμου, οἷον προσωποποιῆσαι των φυσικῶν φαινομένων και των ἀψύχων καθόλου.

- ΑΙ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΔΟΣΙΝ ΠΡΑΞΕΙΣ ἢ ΕΝΕΡΓΕΙΑΙ

1) Ὁ οἶκος. Μέρη του οἴκου, δίαιτα ἐν αὐτῷ, σκεῦη και ἐπιπλά. Ἰδιόρρυθμοι οἰκήσεις (ποιμνικά καλύβια, πετρέαι, λιμναῖαι οἰκήσεις).

2) Τροφή. Τὰ συνήθη και ἰδιάζοντα εἰς τοὺς Ἕλληνας ἐδέσματα. Τακτὰ ἐδέσματα κατὰ τινὰς ἡμέρας· (οἷον χριστόψωμα, λαμπριάτικα κουλούρια, κόκκινα αὐγά, ἐδέσματα συνθηζόμενα ἰδίως εἰς τινὰς εορτάς). Ἀποχή ἀπὸ τινων ἐδωδίων ἀπόλυτος ἢ ἐπιβαλλομένη ἐν τακτῷ χρόνῳ (πλην των θρησκευτικῶν νηστειῶν) ἢ εἰς τινὰς ἀνθρώπους (ὡς η ἀπαγόρευσις της βρώσεως οφθαλμοῦ ζώου εἰς τον ἔχοντα ἕνα μόνον ἀδελφόν κτλ.) Δοξασίαι περὶ των ἐνεργειῶν των τροφῶν ἐπὶ του εσθίουτος· (λ.χ. ὅτι τινὰ των εσθιομένων μελῶν ζώων ἐνισχύουσι τ’ ἀντίστοιχα μέλη του εσθίουτος, οἷον ὅτι η γλώσσα καθιστὰ αὐτὸν ευφραδὴ, ὅτι, κατὰ τὰς διηγήσεις παραμυθίων, το ἦπαρ ὀρνιθός τινος ἀποδεικνύει καρδιογνώστην τον γευθέντα αὐτοῦ). Ἐδέσματα ἀποτρεπτικά κακῶν.

3) Ἐνδύματα

4) Κοινωνικὴ ὀργάνωσις. Ἐθιμα συναφῆ εἰς την διοίκωσιν της κοινότητος ἢ εἰς την διαχείρισιν της κοιντικῆς περιουσίας. Ἐθιμα τεκμηριούντα προτέραν κατὰ πατριὰς διαίρεσιν του χωρίου. Κοινωνικαὶ σχέσεις (συμμετοχὴ ξένων εἰς οἰκογενειακὰς εορτάς, ἐπισκέψεις, κοινωνικὴ ἐθιμοτυπία, συμπόδια, ξενία).

Ὁ βίος ἐν τῇ ξενιτεῖᾳ. Ἡ θέσις της γυναίκος ἐν τῷ οἴκῳ. Ἰδία κοινωνία: Ἀδελφοποιτοί, Κλέφταις, Ἀσπρική νόμιμα. Σχέσεις των ἐργοδοτῶν προς τοὺς ἐργάτας των υπηρετῶν προς τοὺς κυρίους.

5) Το παιδίον. Ἐθιμα, δοξασίαι, δεσιδαίμονια κατὰ την ἐγκυμοσύνην, την γέννησιν, την λοχείαν. Αἱ φροντίδες περὶ των νεογνῶν. Τὰ ἐκθετα. Τὰ κατὰ την βάπτισιν. Τὰ της ἀνατροφῆς των παιδίων. Σχολικὰ ἔθιμα. Τὰ της ἐπαγγελματικῆς μαθητείας (καλφάδες, μούτσι κ.λπ).

6) Γαμήλια ἔθιμα.

7) Ἐθιμα κατὰ την τελευτήν. Κηδεῖα, τάφοι, πένθη, μνημόσυνα.

8) Βίοι. Γεωργικὸς βίος (ἔθιμα κατὰ την σποράν, κατὰ τον θερισμὸν, τον τρυπητόν κ.λπ.). Ποιμνικὸς βίος (ἰδιάζοντα ἔθιμα εἰς τοὺς ποιμένας και μάλιστα τοὺς νομάδας). Στρατιωτικὸς βίος, ναυτικὸς, ἀλιευτικὸς, κυνηγετικὸς. Βιομηχανικὰ ἐπιτηδεύματα. Μεταλλευταί. Γυναικεῖα ἔργα και ἐπιτηδεύματα.

9) Δίκαιον. Ἰδέαι του λαοῦ περὶ δικαίου και νομικῶν σχέσεων. Τοπικαὶ συνήθειαι του οἰκογενειακοῦ και του κληρονομικοῦ δικαίου¹ (Μάλιστα ἀξία μελέτης εἶναι συνήθειαι τινες ὅλως ἰδιάζουσαι, ὡς λ.χ. αἱ ἐπιχωριάζουσαι ἐνιαχοῦ περὶ των κληρονομικῶν δικαιωμάτων του μονογένου υἱοῦ και της μονογένου κόρης, του κανακάρη, και της κανακάρισσας).

Ἐθιμα κατὰ την σὺναψιν ἢ ἐκτέλεσιν συμβάσεων. Σημεῖα κυριότητος (λ.χ. το χαραγμὰ των ὠτων των ποιμνίων, το χαραγμὰ ἐπὶ των γλουτῶν ἵππων, σημεῖα δια χρώματος κ.λπ).

Ἐγγραφα πιστοποιούντα συμβάσεις, προικοσύμφωνα. Ποιναί (πόμπιμα, κουρά, σοδικαὶ ποιναί, φάλαγγας). Λαϊκὰ δικαστήρια (π.χ. ἐν Ὀλύμπιοις της Χίου κατὰ τὰς ἀπόκρεως).

10) Λατρεία. Δημῶδεις δοξασίαι περὶ θεοῦ και περὶ ἁγίων και περὶ της ἐπενεργείας αὐτῶν εἰς τ’ ἀνθρώπινα πράγματα. Ἐπικλήσεις (ἐπίθετα) αὐτῶν. Θαυμάσια βοήθεια και θεραπεία. Εἰκόνες. Εἰκοίμοις ἐν ἐκκλησίαις· Ἀγιάσματα. Θυσίαι και προσφοραὶ (προσφοραὶ ἐνιαχοῦ εἰς την ἐκκλησίαν ἀνθέων, καρπῶν ἐν τακταῖς ἡμέρας). Ἀρχαί. Εὐχαί και ἀναθήματα (τάματα). Πομπαί. Πανηγύρεις. Εορταί (ἰδιάζοντα ἔθιμα εἰς τινὰς εορτάς, μάλιστα κατὰ το δωδεκάημερον, τὰς Ἀπόκρεως το Πάσχα). Εορταί μη ὀρισμένοι ὑπὸ της ἐκκλησίας (ὡς η πρώτη Μαΐου) και ἔθιμα κατὰ ταῦτας Εορταί των θερινῶν τροπῶν του πλίου

Η λαογραφία, όπως την προσδιόρισε ο Νικόλαος Πολίτης

Συνέχεια από τη σελίδα 31

(τ' άη Γιαννιού του Λιοτροπιού), πυραϊ κατ' αυτές. Πυραϊ κατ' άλλες ημέρας (τα Θεοφάνια, το Πάσχα, (Ιούδας), την εβδομάδα της τυροφάγου, του Αγίου Ηλία, τις πρώτες ημέρας του Αυγούστου). Ακοίμητοι λύχνου, καινούργιο φως. Οργαστική λατρεία (Αναστενάρια, Καλόγηροι εν Θράκη).

11) Δημόδης φιλοσοφία. Δοξασίαι περί ψυχής. Περί των μετά θάνατον. Φυσιολογικά δοξασίαι. Ενέργειαι σύμφωνα προς τας δοξασίας ταύτας.

12) Δημόδης ιατρική. Ιατροσοφία. Ιατροί και ιατρίαι. Ιατροί της κοινότητος. Χρήσις ιαματικών βοτάνων, τρόποι της συλλογής αυτών. Ενέργεια μελών, δέρματος, τριχών, ονύχων, ζώων. Ιαματική δύναμις μετάλλων και λίθων. Σκευασία φαρμάκων. Θεραπευτική. Θεραπεία κατά το όμοιον ή ανάλογον. Θεραπεία κατά το δόγμα ο τρώσας και τιάσεται. Θεραπεία ανυπάρχων νόσων και κακώσεων (γύρισμα του αφαλού σήκωμα των νεφρών κτλ.). Διαιτητική, Χειρουργική, Κτηνιατρική.

13) Μαντική. Διάφορα είδη μαντικής. Φυσιογνωμικά. Παλμοί. Κληδόνες. Απαντήματα. Οίωνοί. Ονερα. Μαντική δι' οργάνων: Ομωπλατοσκοπία, πυρομαντεία, μολυβδομαντεία, αυγομαντεία, κλειδομαντεία, κοοκίνομαντεία κτλ. Μαντική εις τακτάς ημέρας ή περιστάσεις. (Πρωτοχρονιά, κλειδονας, απόκρεως, εορτή αγ. Ανδρέου, αρμυροκουλούρα).

14) Αστρολογία. Επήρεια ουρανίων σωμάτων επί του ανθρωπίνου βίου. Ζώδια. Αποφράδες ημέραι. Μερομήνια. Δρίμαις. Δοξασίαι περί αριθμών.

15) Μαγεία. Μάγοι και μάγισσαι. Μαγικά βιβλία, σκευή και όργανα. Μαγικά πράξεις. Άγγελιοι και δαίμονες έφοροι των ημερών και των ωρών του ημερονοκτίου. Εξορκισμοί. Λεκανομαντεία, χαρτομαντεία. Φίλτρα, κατάδεσμοι. Στοιχειώσις οικοδομών.

16) Μαγικά και δυσειδαίμονες συνήθειαι προς αποτροπήν κακών ή προς ευδαιμονίαν. Μαγικά συνήθειαι εν ανομβρία. (Περπερούνα, κατακλυσμοί κτλ. (Περίαπτα). Προβασκάνια. Κατόρυξις ασθενειών, δίωξις αυτών, εγκατάλειψις της ασθενείας υπό του ασθενοῦς εν τόπω τινί. Δεισιδαιμονίαι κατ' αναλογίαν η ομοιότητα ή διαφοράν ή αντίθεσιν.

17) Παιδιαί και αθλητικά αγωνίσματα.

18) Χοροί και μουσική αυτών. Μιμική, Νεύματα, Χειρονομία, έννοια αυτών.

19) Μουσική και μουσικά όργανα. Μεγίστη είναι η αξία της ακριβούς καταγραφής (ει δυνατόν δια της κοινής παρασημαντικής, άλλως δια της εκκλησιαστικής) των μελωδιών των δημοδών ασμάτων. Ρυθμική.

20) Καλλιτεχνία. Γλυπτική (ξοανογλυφία), γραφική. Ποικιλτική (ή ποικιλτική ίδια των ενδυμάτων, γλυπτά ή γραπτά κοσμήματα επίπλων, οργάνων, οικοδομών). Αισθητική

των χρωμάτων και των σχημάτων.

Εκ του διαγράμματος τούτου το οποίον συνετάξαμεν αποβλέποντες κυρίως εις τον βίον του ελληνικού λαού, λαμβάνει έκαστος έννοιάν τινα των θεμάτων, περί τα οποία δύναται ν' ασχοληθή η ελληνική λαογραφία. Και μόνη η καταγραφή των μνημείων του λόγου και η περιγραφή των πθών και εθίμων δοξασιών, επαρκούσιν εις την επιστημονικήν μελέτην. Αν δε τις επιθυμή να εγκύψη βαθύτερον εις την σπουδήν των υπ' αυτού συλλεχθέντων, έχει τότε να εξετάσῃ:

Α) Τίνα όμοια ή συγγενή μνημεία ή φαινόμενα παρατηρούνται παρά τω λαώ και Β) αν και παρ' άλλοις λαοίς παρατηρούνται ταύτα ή παραπλήσια. Μετά δε την εξέτασιν ταύτην δύναται δι' ιστορικής ερεύνης και ψυχολογικής αναλύσεως να προσπαθήσῃ να καθορίσῃ τας διαφορούς μεταβολάς, τας οποίας εις διαφόρους χρόνους και τόπους υπέστη το εξεταζόμενον και ν' ανεύρη την προέλευσιν και τον λόγον αυτού. Της εργασίας δ' όμως ταύτης τα πορίσματα δεν είναι δυνατόν να θεωρηθώσιν ασφαλή, αν δεν προηγήθῃ η συγκριτική εξέτασις, ή αν εγένετο αύτη ατελώς. Τα όμοια μνημεία συμπληρούσιν άλληλα, και πολλάκις, λεπτομέρεια τις εις εν μόνον παρατηρηθείσα παρέχει τον μίτον, τον οδηγούντα εις την ορθήν ερμηνείαν πάντων των εις την αυτήν κατηγορίαν ανηκόντων. Και η ατελής δε σύγκρισις επίσης δύναται να παραπλανήσῃ διότι ενδέχεται να θεωρηθῇ ως αρχή και

αφετηρία εκείνο, το οποίον απλώς είναι σταθμός διάμεσος. Ούτω λ.χ. εις εσφαλμένα συμπεράσματα θα καταλήξωμεν εν τη μελέτη των ακριτικών ασμάτων, αν παρορώντες τας καππαδοκικάς και ποικιλτικάς παραλλαγάς αποβλέψωμεν εις μόνας τας κυπριακάς ως επίσης ανακριβή πορίσματα περί ρωμουνικής προελεύσεως του περί της γεφύρας της Αρτης άσματος συνήγαγον οι περί τούτου πραγματευθέντες, ένεκα της αγνοίας πολυαριθμών ελληνικών παραλλαγών του άσματος και παλαιοτάτων παραδόσεων.

Κατά ταύτα το έργον της συλλογής δύναται να χωρισθῇ του της περαιτέρω σπουδής των συλλεγομένων, ο δ' από του στόματος του λαού καταγράφας μνημείον τι του λόγου, η εξ αμέσου παρατηρήσεως αντιληφθείς και σμειώσας φαινόμενον τι του βίου του λαού αδυνατών δ' ένεκα ελλείψεως βοηθημάτων ή μη ευκαιρών να εξετάσῃ την σχέσιν αυτών προς τα εγνωσμένα, δεν πρέπει να ενδιαζῆν περί της δημοσιεύσεως αυτών. Πάντως η εκ της δημοσιεύσεως επιστημονική ωφέλεια είναι μεγάλη, διότι δια της συναγωγής όσον ένεστι αφθονωτάτου λαογραφικού υλικού ακριβεστέρον γνωρίζεται ο βίος του λαού, διαφωτίζονται πολλά ζητήματα και επιλύονται απορρήματα και αμφιβολίαί. Ουδ' ο φόβος επαναλήψεως γνωστών ή προεκκεδομένων εμποδίζει την δημοσίευσιν. Ο ευσυνειδήτως εργασθείς και αμέσως παρά του λαού παραλαβών

την ύλην ας είναι βέβαιος ότι οπωσδήποτε νέον τι και άξιον λόγου θα συνεισφέρῃ. Τα αυτά γλωσσικά μνημεία παρουσιάζουσι πάντοτε σπουδαίας παραλλαγάς, διότι ο επαναλαμβάνων το αυτό μνημείον ανεπιγνώστως μεταβάλλει εν τισι τούτοι, προσθέτων τι της ίδιας ατομικότητος, η παραλείπων εξ αμνημοσύνης η εξ αποδοκιμασίας ή τροποποιών όπως το αποκαταστήσῃ συμφωνότερον προς το γλωσσικόν και καλαισθητικόν συναίσθημα αυτού. Αλλά και αν οι παραλλαγαί δεν είναι σπουδαίαί, καθορίζεται δ' όμως δια της δημοσιεύσεως ή διάδοσιν αυτού, και τούτο είναι αναγκαίον επίσης διότι δεν αρκεί μόνον να γνωσθῇ δημοτικόν τι άσμα λ.χ. η παροιμία τις, αλλ' έχει σημασίαν και να ορισθῇ που φέρεται, αν είναι γενικόν και πασίγνωστον ή επικωριάζει μόνον εις ένα τόπον ή ολίγους.

Αι αρεταί τας οποίας απαραίτητως πρέπει να έχη πάσα επιστημονική λαογραφική συλλογή, είναι η ακρίβεια και η σαφήνεια. Τα μνημεία του λόγου είναι αναγκαίον να γράφονται απαράλλάκτως, ως φέρονται εις το στόμα του λαού, άνευ της ελαχίστης μεταβολής. Ως επί το πλείστον ακουσίως και ασυνειδήτως μεταβάλλει ο συλλογεύς το ακουόμενον, είτε εξ ελλείψεως ασκήσεως, είτε εξ επηρείας της γραφομένης γλώσσης, είτε εξ απροσεξίας. Πρέπει δε να σημειώνεται προσέτι ακριβώς ο τόπος, (το χωρίον και η επαρχία), και ενίοτε ο ειπών ή υπαγορευσας ή τραγουδήσας.

προκειμένου δε περί τινων μνημείων, οίον παραμυθίων ή παραδόσεων, και το γένος, και η ηλικία, και η κοινωνική κατάσταση του ειπόντος. Δια την περιγραφὴν δε των πράξεων και ενεργειών απαιτείται ιδιαίτερος οξεία και ασφαλής παρατήρησις ή δ' έκθεσις πρέπει να είναι σαφής και λεπτομερής. Προς μείζονα σαφήνεια αναγκαίον είναι όταν τούτο είναι δυνατόν, να επεξηγήται η περιγραφή πραγμάτων, κινήσεων κτλ. δι' εικόνων. Η μεγάλη διάδοσις της φωτογραφικής τέχνης αποδεικνύει το πράγμα όχι δύσκολον. Και της αρίστης δε περιγραφής σαφεστέρα και διδακτικώτερα είναι η εικὼν του περιγραφομένου.

Υπάρχουσι και οι ακολουθούντες τρόπον εκθέσεως των παρατηρηθέντων υπ' αυτών όλως αντικειμενικόν, και τινες μάλιστα μεθ' ικανής ευστοχίας. Παράδειγμα τοιαύτης καλλίστης εκθέσεως είναι "το νυκτέρι" του Κ. Ρωμαίου. Εν διαλόγω χωρικών εις γλώσσαν ακραιφνώς δημόδη εκθέτει ούτος δοξασίας τινάς αναφερομένας εις το δωδεκαήμερον. Έχει πολύ το επαγωγόν ο τρόπος ούτος, σκοπούμενου τούτου μόνον, ότι δύναται πδεώς ν' αναγνωσθῇ, επειδή δ' είναι άμεσος, είναι και ασφαλής και πιστός· αλλά τούτο επί τη προϋποθέσει, ότι ο διάλογος είναι αληθής και ακριβέστατος, οποιος μόνον εστονογραφημένος διάλογος δυνατόν να είνε.

Αν δ' όμως είναι πεπλασμένος ως συνήθως συμβαίνει, τότε πλην των ατελειών των άλλων ανεπιστάτων συλλογών, ενέχει επιπλέον και το μειονέκτημα της ελλείψεως τάξεως εν τη εκθέσει των πραγμάτων και της συνονθυλεύσεως δια περιττών και ασκόπων λόγων. Πολλώ κρείσσων δ' όμως είναι και ο τοιοούτος τρόπος του καθαρώς υποκειμενικού, αν στερήται ούτος λογοτεχνικής αξίας, ου δυστυχώς πάμπολλα παραδείγματα μας παρέχουσιν αι εφημερίδες και τα ημερολόγια. Έτερον μειονέκτημα σπουδαίων, αλλά συγγνωστών, αν η έκθεσις είναι ακριβής και πιστή, είναι ότι παρουσιάζονται ατάκτως συμπεφυρμένα πράγματα διάφορα, τα οποία είναι υποχρεωμένος να κατατάξῃ ο αναγνώστης.

Λαογραφική συλλογή αμοιρούσα των αρεστών της ακριβείας και της σαφηνείας είναι άχρηστος εις την επιστήμην.

1 Επίσημος συναγωγή των Ελληνικών τοπικών συνηθειών έγινε επί της Αντιβασιλείας. Βλ. Maurer daw griechische Volk, Heidelberg 1835 τ. 1 σ. 111-5.212-379. Λ. Χρυσανθοπούλου. Συλλογή τοπικών της Ελλάδος συνηθειών εξ επισήμων προς την ελλ. κυβέρνησιν των τοπικών αρχών απαντήσεων Αθ. 1853. Αι τοπικά συνήθειαι της Σύρου και της Θήρας είχαν επί τουρκοκρατίας κοινή συναινέσει καθορισθῇ και εγγράφως.

sarah®

SARAH LAWRENCE

ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
Οδός 1821 αρ. 80, τηλ.: 2810 331.616

ΠΑΡΟΥΣΙΑ

- Οδός 1821 αρ. 77, Ηράκλειο τηλ.: 2810 342142
- Πλατεία Κορνάρου αρ.31, Ηράκλειο τηλ.: 2810 285707

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΙΑΤΙΚΟΝ ΔΙΗΓΗΜΑ

Η Σταχό

Του
Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη

Μεγάλην εξέφρασεν έκπληξιν η γειτόνισσα το Ζερμπινιώ, ιδούσα τη ημέρα των Χριστουγέννων του έτους 187...¹ την θεία-Αχτίτσα φορούσαν καινούργη μανδήλιαν, και τον Γέρο και την Πατρώνα με καθαρά υποκαρισάκια και με νέα πέδιλα. Τούτο δε διότι ήτο γνωστότατον ότι η θεία-Αχτίτσα είχε ιδεί την προίκα της κόρης της πωλουμένην επί δημοπρασίας προς πληρωμήν των χρεών αναξίου γαμβρού, διότι ήτο έρημος και χήρα και διότι ανέτρεφε τα δύο ορφανά εγγονά της μετερχομένη ποικίλα επαγγέλματα. Ήτο (ας είναι μοναχή της!) απ' εκείνας που δεν έχουν στον ήλιο μοίρα.

Η γειτόνισσα το Ζερμπινιώ ώκτειρε τας στερήσεις της γραίας και των δύο ορφανών, αλλά μήπως ήτο και αυτή πλουσία, δια να έλθη αυτοίς αρωγός και παρήγορος;

Ευτυχής ο μακαρίτης, ο μπαρμπα-Μιχαλιός, όστις προηγήθη εις τον τάφον της συμβίας Αχτίτσας, χωρίς να ιδη τα δεινά τα επικείμενα αυτή μετά τον θάνατόν του. Ήτο καλής ψυχής, ας είχε ζωή! ο συχωρεμένος. Τα δύο παιδιά, “τα αδιαφόρετα*”, ο Γεώργης και ο Βασίλης, επνίγησαν βυθιοθείσης της βρατσέρας των τον χειμώνα του έτους 186...² Η βρατσέρα εκείνη απωλέσθη αυάνδρος, τι φρικτή, τι καημός! Τέτοια τρομάρα καμμιάς καλής χριστιανής να μην της μέλλη.

Ο τρίτος ο γυιος της, ο σουρτουίκης, το χαμένο κορμί, εξενιτεύθη, και ευρίσκειτο, έλεγαν, εις την Αμερικάν. Πέτρα έρριξε πίσω του. Μήπως τον είδε; Μήπως τον ήκουσεν; Άλλοι πάλιν πατριώτες είπαν ότι ενυμφεύθη εις εκείνα τα χώματα, κι επήρε λείη, μιά φράγκα. Μια ‘γγλεζοπούλα, ένα ξωθικό, που δεν ήξευρε να μιλήσῃ ρωμέικα. Μη χειρότερα! Τι να πη κανείς, ημπορεί να καταρασθή το παιδί του, τα σωθικά του, τα σπλάχνα του;

Η κόρη της απέθανεν εις τον δεύτερον τοκετόν, αφείσα αυτή τα δύο ορφανά κληρονομίαν. Ο πατεριασμένος* τους εζούσε ακόμα (που να φτάσουν τα

μαντάτα του, ώρα την ώρα!), μα τι νοικοκύρης, το πρόκοψε αλήθεια! Χαρτοπαίκτης, μεθυσος και (με) άλλας αρετάς ακόμη. Είπαν πως ξαναπαντρεύτηκε αλλού, δια να πάρη και άλλον κόσμον εις τον λαιμόν του, ο ασυνείδητος! Τέτοιοι άντρες!... Έκαμε δα κι αυτή ένα γαμπρό, μα γαμπρό (το λαμπρό* τ' να βγη!).

Τι να κάμη, έβαλε τα δυνατά της, κι προσπαθούσε όπως-όπως να ζήση τα δύο ορφανά. Τι αξιολύπητα, τα καημένα! Κατά τας διαφόρους ώρας του έτους, εβοτάνιζε, αργολογούσε*, εμάζωνε ελιές, εξενοδούλευε.

Εμάζωνε κούμαρα και τα έβγαζε ρακί. Μερικά στέμφυλα απ' εδώ, καμπόσα βότσια αραβουσίου απ' εκεί, όλα τα εκρησιμοποιεί. Είτα κατά Οκτώβριον, άμα ήνοιγαν τα ελαιοτριβεία, έπαιρνε ένα είδος πήκυν, εν πεννιάρη εκ ελευκοσιδήρου, μίαν στάμναν μικράν, κι εγύριζεν εις τα ποτόκια*, όπου κατεστάλαζαν αι υποστάθμια του ελαίου, κι εμάζωνε την μούργα. Δια της μεθόδου ταύτης ωκονόμει όλον τον ενιαύσιον έλαιον του λυκαριού της.

Αλλά το πρώτιστον εισόδημα της θεία-Αχτίτσας προήρχετο εκ του στοχομαζώματος. Τον Ιούνιον κατ' έτος επεβιβάζετο εις πλοίον, έπλεεν υπερπόντιος και διεπεραιούτο εις Εύβοιαν. Περιεφρόνησε το ονειδιστικόν επίθετον της “καρβαωμένης”, υπερ εοφενδόνιζον άλλα γύναια κατ' αυτής, διότι όνειδος ακόμη εθεωρείτο το να πλην γυνή εις τα πελάγη. Εκεί μετ' άλλων πτωχών γυναικών, ποχολείτο συλλέγουσα τους αστάχους, τους πίπτοντας από των δραγμάτων των θεριστών, από των φορτωμάτων και κάρρων. Κατ' έτος, οι χωρικοί της Ευβοίας και τα χωριατόπουλα έρριπτον κατά πρόσωπον αυτών το σκόμμα: Να! οι φ'σάνες!* μας ήρθαν πάλιν οι φ'σάνες!”. Αλλ' αυτή έκυπτεν υπομονητική, σιωπηλή, συνέλεγε τα ψυχία εκείνα της πλουσίας συγκομιδής του τόπου, απήρτιζε τρεις ή τέσσαρας σάκκους, ολόκληρον ενιαυσίαν εισοδειάν δ' εαυτήν και δια τα δύο ορφανά, τα οποία είχαν εμπιστευθή εν τω μεταξύ εις τας φροντίδας της Ζερμπινιώς, και αποπλεύουσα επέστρεφεν εις το παραθαλάσσιον χωρίον της.

Πλην εφέτος, δηλ. το έτος εκείνο, αφορία είχε μαστίσει την Εύβοιαν. Αφορία εις τον ελαιώνα της μικράς νήσου, όπου κατώκει η θεία-Αχτίτσα. Αφορία εις τας αμπέλους και εις τους αραβουσίτους, αφορία σχεδόν και εις αυτά τα κούμαρα, αφορία πανταχού.

Είτα, επειδή ουδέν κακόν έρχεται μόνον, βαρύς χειμώνας ανέσκηπεν εις τα βορειότερα εκείνα μέρη. Από του Νοεμβρίου μηνός, χωρίς σχεδόν να

πνεύση νότος και να πέση βροχή, ήρχισε να χιονίζη. Μόλις έπαυεν εις νυφетός και ήρχιζεν άλλος. Ενίοτε έπνεε ξηρός βορράς, σφίγγων έτι μάλλον τα χιόνια, τα οποία δεν έλυωναν εις τα βουνά. “Επερίμεναν άλλα”.

Η γραία μόλις είχε προλάβει να μεταφέρη επί των ώμων της από των φαράγγων και δρυμών αγκαλίδας τινάς ξηρών ξύλων, όσα μόλις θα ήρκουν δια δύο εβδομάδας ή τρεις, και βαρύς ο χειμώνας επέπεσε. Περί τα μέσα Δεκεμβρίου μόλις επήλθε μικρά διακοπή, και δειλαί τινες ακίνες πλίου επεφάνησαν επιχρυσούσαι τας υψηλότερας στέγας. Η θεία-Αχτίτσα έτρεξεν εις τα “ορμάνια” ίνα προλάβη και εισκομίση καυσόξυλα τινα. Την επαύριον ο χειμώνας κατέσκηπεν αγριώτερος. Μέχρι των Χριστουγέννων ουδεμία ημέρα εύδιος, ουδεμία γωνία ουρανού ορατή, ουδεμία ακτίς πλίου.

Κραταιός και βαρύπνοος βορράς, “χιονιστής”, εφύσα κατά τας παραμονάς της αγίας ημέρας. Αι στέγαι των οικιών ήσαν κατάφορτοι εκ σκληρυνθείσης χιόνος. Τα συνήθη παίγνια των οδών και τα χιονοβολήματα έπαυσαν. Ο χειμώνας εκείνος δεν ήτο φιλοπαίγμων. Από των κεράμων των στεγών εκρέμαντο ως ώρμιοι καρποί σπιθαμαία κρύσταλλα, τα οποία οι μάγκακι της γειτονιάς δεν είχαν πλέον όρεξιν να τρώγουν.

Την εσπέραν της 23, ο Γέρος είχε έλθει από το σχολειόν περιχαρής, διότι από της αύριον έπαυον τα μαθήματα. Πριν ξεκρεμάση τον “φύλακα”* από της μασχάλης του, ο Γέρος πεινασμένος ήνοιξε το δουλάπι, αλλ' ουδέ ψωμόν άρτου εύρεν εκεί. Η γραία είχεν εξέλθει, ίσως προς ζήτησιν άρτου. Η ατυχής Πατρώνα εκάθητο ζαρωμένη πλησίον της εστίας, αλλ' η εστία ήτο σβεστή. Εσκάλιζε την στάκτιν, νομίζουσα εν τη παιδική αφελεία της (ήτο μόλις τετραετής, το πτωχόν κοράσιον) ότι η εστία είχε πάντοτε την ιδιότητα να θερμαίνη, και ας μη καίη. Αλλ' η στάκτη ήτο υγρά. Σταλαγοί ύδατος, εκ χιόνος τακείσης ίσως δια τινος λαθραίας και παροδικής ακίνος πλίου, είχαν ρεύσει δια της καπνοδόχου.

Ο Γέρος, όστις ήτο επταέτης μόλις, έτοιμος να κλαύση διότι δεν εύρισκε ψιχίον τι προς κορεσμόν της πείνης του, ήνοιξε το μόνον παράθυρον, έχον τριων σπιθαμών μήκος. Ο οικίσκος όλος, χθαμαλός, ημιφάντως με είδος σσφά*, είχαν ύψος δύο ίσως ορυγιών από του εδάφους μέχρι της οροφής.

Ο Γέρος ανεβίβασε σκαμνίον τι επί του λιθίνου ερείσματος του παραθύρου, ανέβη επί του σκαμνίου, εστηρίχθη δια της αριστεράς επί του παραθυροφύλλου, ανοικτού, εστηλώθη μετά τόλμης προς την οροφήν, ανέτινε

την δεξιάν, και απέσπασεν εν κρύσταλλον, εκ των κοσμοόντων τους “σταλαμούς”* της στέγης. Ηρχισε να το εκμυζά βραδέως και πδονικώς, και έδιδε και εις την Πατρώνα να φάγη. Επειώνων τα κακόμοιρα.

***

Η γραία Αχτίτσα επανήλθε μετ' ολίγον φέρουσα πραγμά τι τυλιγμένον εις τον κόλπον της. Ο Γέρος, όστις εγνώριζεν εκ της παιδικής του πείρας ότι ποτέ άνευ αιτίας δεν εφούσκωναν οι κόλποι της μάμμης του, αναπδήσας έτρεξεν εις το στήθος της, ανέβαλε την χείρα και αφήκε κραυγήν χαράς. Τεμάχιον άρτου είχαν “οικονομήσει” κα την εσπέραν εκείνην η καλή, καίτοι ολίγον τι αυστηρά μάμμη, τις οίδεν αντί ποίων εξευτελισμών και διά πόσων εκλιπαρήσεων!

Και τι δεν ήθελεν υποστή, προ ποίας θυσίας πδύνατο να οπισθοδρομήση, δια την αγάπην των δύο τούτων παιδιών, τα οποία ήσαν δις παιδιά δι' αυτής, καθόσον ήσαν τα τέκνα του τέκνου της! Εν τούτοις δεν ήθελε να δεικνύη αυτοίς μεγάλην αδυναμίαν, και “ήμερο μάτι δεν τους έδιδε”. Εκάλει τον άρρενα “Γέρον”, διότι είχε το όνομα του αληθούς Γέρου της, του μακαρίτου μπαρμπα-Μιχαλιού, του οποίου το όνομα της επόνει ν' ακούση ή να προφέρη. Το ταλαίπωρον το θήλυ το εκάλει Πατρώνα θωπευτικώς, και ολίγον “σαν αρχοντοξεπεσμένη που ήτον”, μη ανεχομένη ν' ακούη το Αργυρώ, το όνομα της κόρης της, οπερ εδόθη ως κληρονομία εις το ορφανόν, λεχούς θανούσης εκείνης. Πλην του υποκορισμού τούτου, ουδεμίαν άλλην επιδεικτικάν τρυφερότητα απένεμεν εις τα δύο πτωχά πλάσματα, αλλά μάλλον πρακτικάν αγάπην και προστασίαν.

Η ταλαίπωρος γραία έστρωσε δια τα δύο ορφανά, ίνα κοιμηθώσιν, ανεκλήθη και αυτή πλησίον των, τοις είπε να φυσησουν υποκάτωθεν του σκεπάσματος των δια να ζεσταθούν, τοις υπεσέθη ψευδομένη, αλλ' ελπίζουσα να επαληθεύση, ότι αύριον ο Χριστός θα φέρη ξύλα και ψωμί και μίαν χύτραν κοχλάζουσαν επί του πυρός, και έμεινεν άυπνος πέραν του μεσονυκτίου, αναλογιζομένη την πικράν τύχην της.

***

Το πρωί, μετά την λειτουργίαν (ήτο η παραμονή των Χριστουγέννων) ο παπα-Δημήτρης, ο ενορίτης της, επαρουσιάσθη αίφνης εις την θύραν του πενιχρού οικίσκου:

- Καλώς τα δέχθης, της είπε μειδιών. “Καλώς τα δέχθη” αυτή! Και από ποιον επερίμενε τίποτε;

- Έλαβα ένα γράμμα δια σε, Αχτίτσα, προσέθηκεν ο γέρον ιερέυς, τινάσων

την χιόνα από το ράσον και το σάλι του.

- Ορίστε, δέσποια! Και μακάρι έχω τη φωτιά, εψιθύρισε προς εαυτήν, η το γλυκό και το ρακί να τον φιλέψω;

Ο ιερέυς ανέβη την τετράβαθμον κλίμακα και ελθών εκάθισεν επί του σκαμνίου. Ηρεύνησε δε εις τον κόλπον του και εξήγαγε μέγαν φάκελον με πολλές και ποικίλας σφραγίδας και γραμματόσημα.

- Γράμμα, είπες, παπά; επανέλαβεν η Αχτίτσα, μόλις τότε αρχίσασα να εννοή τι της έλεγεν ο ιερέυς.

Ο φάκελος, ον είχεν εξαγάγει εκ του κόλπου του, εφαινότο ανοικτός από το εν μέρος.

- Απόψε έφθασε το βαπόρι, επανέλαβεν ο εφημέριος, εμένα μου το έφεραν τώρα, μόλις εβγήκα από την εκκλιόσιαν.

Και ενθείς την χείρα έσω του φακέλου εξήγαγε διπλωμένον χαρτίον.

- Το γράμμα είναι προς εμέ, προσέθηκεν, αλλά σε αποβλέπει.

- Εμένα; εμένα; επανελάμβανεν έκκληκτος η γραία.

Ο παπα-Δημήτρης εξεδίπλωσε το χαρτίον.

- Είδεν ο Θεός τον πόνον σου και σου στέλλει μικράν βοήθειαν, είπεν ο αγαθός ιερέυς. Ο γυιος σου, σου γράφει από την Αμερικάν.

- Απ' την Αμερικά; Ο Γιάννης! Ο Γιάννης με θυμήθηκεν; ανέκραξεν περιχαρής, ποιούσα το σημείον του Σταυρού η γραία.

Και είτα προσέθηκε:

- Δόξα σοι, ο Θεός!

Ο ιερέυς έβαλε τα γυαλιά του και εδοκίμασε ν' αναγνώσῃ:

- Είναι κακογραμμένα, επανέλαβε, κι εγώ δυσκολεύομαι να διαβάσω αυτές τις τζίφρες που έβγαλαν τώρα, αλλά θα προσπαθήσωμεν να βγάλωμεν νόημα.

Και ήρχισε μετά δυσκολίας, και σκοντάπων συχνά, ν' αναγινώσκῃ:

“Παπα-Δημήτρη, το χέρι σου φιλό. Πρώτον ερωτώ δια το αίσιον, κτλ. κτλ. Εγώ λείπω πολλά χρόνια και δεν ηξεύρω αυτού τι γίνονται, ούτε αν ζουν ή απέθαναν. Είμαι εις μακρινόν μέρος, πολύ βαθιά εις τον Παναμά, και δεν έχω καμμίαν συγκοινωνίαν με άλλους πατριώτες που ευρίσκονται εις την Αμερικάν. Προ τριών χρόνων εντάμωσα τον (δεινα) και τον (δεινα), αλλά και αυτοί έλειπαν χρόνους πολλούς, και δεν ήξευραν τι γίνεται εις το σπίτι μας.

Εάν ζη ο πατέρας ή η μητέρα μου, επέ τους να με συγχωρήσουν, διότι δια καλό πάντα πασχίζει ο άνθρωπος, και εις κακό πολλές φορές βγαίνει. Εγώ αρρώστησα δύο φορές από κακές ασθένειες του τόπου εδώ, και έκαμα πολόν καιρόν εις τα σπιτάλια. Τα ό,τι

μαζώχτρα

είχα και δεν είχα επήγαν εις την ασθένειαν και μόλις εγλύτωσα την ζωήν μου. Είχα υπανδρευθή προ δέκα χρόνων, κατά την συνήθειαν του τόπου εδώ, αλλά τώρα είμαι απόκληρος, και άλλο καλύτερον δεν ζητώ παρά το να πιάσω ολίγα χρήματα να έλθω εις την πατρίδα, αν προφθάσω τους γονείς μου να μ' ευλογήσουν. Και να μην έχουν παράπονο εις εμέ, διότι έτσι θέλει ο Θεός, και δεν ημπορούμε ημείς να πάμε κόντρα. Και να μη βαρυγνώμουν, διότι αν δεν είναι θέλημα Θεού, δεν ημπορεί άνθρωπος να προκόψη.

Σου στέλνω εδώ εσωκλείστως ένα συναλλάγμα επ' ονόματί σου, να υπογράψης ή αγιωσύνη σου, και να φροντίσουν να το εξαργυρώσουν ο πατέρας ή η μητέρα εάν ζουν. Και αν, ο μη γένοιτο, είναι αποθαμένοι, να το εξαργυρώσης η αγιωσύνη σου, να δώσης εις κανένα αδελφόν μου, εάν είναι αυτού, ή εις κανέν ανίψι μου και εις άλλα πτωχά. Και να κρατήσης και η αγιωσύνη σου, εάν οι γονείς μου είναι αποθαμένοι, εν μέρος του ποσού αυτού δια τα σαρανταλείτουργα..."

Πολλά έλεγεν η επιστολή αυτή και εν οποδαίον παρέλειπε. Δεν ανέφερε το ποσόν των χρημάτων, δι' όσα ήτο η συναλλαγματική. Ο παπα-Δημήτριος παρατηρήσας το πράγμα, εξέφερε την εικασίαν, ότι ο γράψας την επιστολήν, λησμονήσας, νομίζων ότι είχαν ορίσει το ποσόν των χρημάτων παραπάνω, ενόμισε περιττόν να το επανλάβη παρακατιών, διό και έλεγε "του ποσού αυτού".

Εν τούτοις άφατος ήτο η χαρά της Αχτίτσας, λαβούσης μετά τόσα έτη ειδήσεις περί του υιού της. Ως υπό τέφραν κοιμώμενος από τόσων ετών, ο σπινθήρ της μητρικής στοργής ανέθορεν εκ των σπλάγχχνων εις το πρόσωπόν της και η γερωνική, ρικνή, και ερρυτιδωμένη όψη της ηγαίσθη με ακτίνα νεότητος και καλλονής.

Τα δύο παιδιά, αν και δεν ενόουν περί τινος επρόκειτο, ιδόντα την χαράν της μάμμης των, ήρχισαν να χοροπηδώσι.

***

Ο κυρ Μαργαρίτης δεν ήτο ίδίως προεξοφλητής, ή τοκιστής, ή έμπορος, ήτο όλα αυτά ομού. Ένα φθινό χρηματιστικά. Εις άλλα ημείς ασχολούμεθα, οι άνθρωποι των γραμμάτων.

Και τούτο ειπών, ψθάνθη ψύχος εις το κατάψυχρον και πλακόστρωτον μαγαζέιον του κυρ Μαργαρίτη, επέστρεψεν εις το καφενείον ινα θερμανθή.

***

Ο κυρ Μαργαρίτης είχαν αρχισει να τρίβη τας χείρας και κάτι εφαινετο σκεπτόμενος.

Θερισμός (Λεπτομέρεια) από έργο της Ασπασίας Μπικάκη

Τώρα, τι τα θέλεις, είπε στραφείς προς την γραίαν, οι καιροί είναι δύσκολοι, μεγάλα κεσάτια. Να το πάρω, να σου το εξαργυρώσω, ξέρω πως είναι σίγουρος ο παράς μου, ξέρω αν δεν είναι και ψεύτικο; Από κει κάτω, απ' τον χαμένον κόσμο, περιμένεις αλήθεια; Όλες οι ψευτιές, οι καλπουζανιές από κει μας έρχονται. Γυρίζουν τόσα χρόνια, οι σουρτουκπηδες (με συγχωρείς, δεν λέγω τον γνιο σου) εκεί που ψένει ο ήλιος το ψωμί, και δεν νοιάζονται να στείλουν έναν παρά, ένα σωστόν παρά, μοναχά στέλνουν παλιόχαρτα.

Έφερε δύο βόλιτες περί το τεράστιον λογισητήριόν του, και απανέλαβε: - Και δεν είναι μικρό πράγμα αυτό, να σε χαρώ, είναι δέκα τάλλαρα! Να είχα δέκα τάλλαρα εγώ, παντρεύομουν.

Είτα εξηκολούθησε:

- Μα τι να σου πω, σε λυπούμαι, που είσαι καλή γυναίκα, κι έχεις κι εκείνα τα ορφανά. Να κρατήσω εγώ ενάμισο τάλλαρο δια τους κινδύνους που τρέχω και για τα οχτώμισα πλια... Και για να 'μαστε σίγουροι, μη γυρεύς κολωνάτα, να σου δώσω πεντόφραγκα, για να 'μαστε μέσα. Οχτώμισα πεντόφραγκα λοιπόν... Α! ξέχασα!...

Τουναντίον, δεν είχε ξεχάσει· απ' αρχής της συνεντεύξεως αυτό εσκέπετο. - Ο συχωρεμένος ο Μιχαλιός κάτι έκανε να μου δίνη, δεν θυμούμαι

τώρα...

Και επέστρεψεν εις το λογισητήριόν του:

- Μα κι εκείνος ο τελμπεντέρης ο γαμπρός σου, μου έφαγε δύο τάλλαρα θαρώ.

Και ωπλίσθη με το πελώριον κατάστιχόν του:

- Είναι δίκιο να τα κρατήσω... εσένα, όσα σου δώσω, θα σου φανούν χάρισμα. Ήνοιξε το κατάστιχον.

Αι κατάπυκνοι και μαυροβολούσαι σελίδες του καταστίχου τούτου ωμοίαζον με πίονας αγρούς, με γην αγαθήν. Ό,τι έσπειρέ τις εν αυτώ, εκαρποφόρει πολλαπλασίως.

Ήτο ως να έκοπέ τις τα φύλλα του δενδρυλλίου, εκάστοτε ότι εγίνετο εξόφλησις κονδυλίου τινός, αλλ' η ρίζα έμενεν υπό την γην, μέλλουσα και πάλιν ν' αναβλαστήση.

Ο κυρ Μαργαρίτης εύρε παρευθύς τους δύο λογαριασμούς.

- Ενιά και δεκαπέντε μου χρωστούσεν ο μακαρίτης ο άντρα σου, είπε· και δύο τάλλαρα δανεικά κι αγύριστα του γαμπρού σου γίνονται...

Και λαβών κάλαμον ήρχισε να εκτελή την πρόσθεσιν πρώτον και την αναγωγήν των ταλλήρων εις δραχμάς, είτα την αφαίρεσιν από του ποσού των δέκα γαλλικών ταλλήρων.

- Κάνει να σου δίνω... ήρχισε να

λέγη ο κυρ Μαργαρίτης.

Τη στιγμή εκείνη εισήλθε νέον πρόσωπον.

***

Ήτο έμπορος Συριανός, παρπηδημών δι' υποθέσεις εις την μικράν νήσον.

Άμα εισελθών διηυθύνθη μετά μεγίστης ελευθερίας και θάρρους εις το λογισητήριον, όπου ίστατο ο κυρ Μαργαρίτης.

- Τι έχουμε κυρ Μαργαρίτη;... Τι είν' αυτό; είπεν ιδών πρόχειρον επί του λογισητηρίου το γραμμάτιον της πτωχής χήρας.

Και λαβών τούτο εις χείρας:

- Συναλλαγματική δια δέκα αγγλικάς λίρας από την Αμερικνήν, είπε καθαρά τη φωνή. Που ευρέθη εδώ; Κάμνεις και τέτοιες δουλειές, κυρ Μαργαρίτη;

- Για δέκα λίρες! επανέλαβεν αυθορμητώς η θεια-Αχτίτσα ακούσασα ευκρινώς την λέξιν.

- Ναι, δια δέκα αγγλικάς λίρας, είπε και πάλιν στραφείς προς αυτήν ο Ερμουπολίτης. Μήπως είναι δικό σου;

- Μάλιστα. Η θεία Αχτίτσα, εν καταφάσει, έλεγε πάντοτε ναι, αλλά νυν ηπόρει και αυτή πως είπε μάλιστα, και που εύρε την λέξιν ταύτην.

- Για δέκα ναπολεόνια θα είναι ίσως, είπε δάκνων τα χείλη ο κυρ Μαργαρίτης. - Σου λέγω δια δέκα αγγλικάς λίρας,

επανέλαβε και αύθις ο Συριανός έμπορος. Παίρνεις από λόγια;

Και έρριψε δεύτερον μακρόν βλέμμα επί του γραμματίου:

- Είναι σίγουρος παράς, αρζάν-κοντάν*, σου λέγω. Θα το εξοφλήσης, ή το εξοφλώ άμέσως;

Και έκαμε κίνημα να εξαγάγη το χρηματοφυλάκιόν του.

- Μπορεί να το πάρη κανείς για εννέα λίρες... γαλλικές, είπε διατάζων ο κυρ Μαργαρίτης.

- Γαλλικές; Το παίρνω εγώ δια εννιά αγγλικές.

Και στρέψας όπισθεν το φύλλον του χάρτου, είδε την υπογραφήν ην είχε βάλει ο αγαθός τερεύς, παρέβαλεν αυτήν με το όνομα το φερόμενον εν τω κειμένω, και την εύρε σύμφωνον.

Και ανοίξας το χρηματοφυλάκιον εμέτρησεν εις την χείρα της θεια-Αχτίτσας και προ των εκθάμβων οφθαλμών αυτής εννέα στιλπνοτάτας αγγλικάς λίρας.

***

Και ιδού διατί η πτωχή γραία εφόρει τη ημέρα των Χριστουγέννων καινούργη "άδολην"* μανδήλαν, τα δε δύο ορφανά είχαν καθαρά υποκαμισάκια δια τα ισχνά μέλη των και θερμήν υπόδεσιν δια τους παγωμένους πόδας των.

1 1878 Β

2 1864 Β.

Πρωτοχρονιάτικες αναμνήσεις

Η όρνιθα

Του Κ. Γ. Χρονίδη

Όλοι μας, άλλος πιο λίγο, άλλος πιο πολύ, έχουμε γνωρίσει στη ζωή τον πρώτο έρωτα.

Όποιος από άνοστη σεμνοτυφία τ'αρνηθή, θα πη πως κρύβεται πίσω απ'τα δάκτυλά του. Γι'αυτόν δεν θάναι καθόλου ευχάριστο να συνεχίση την ανάγνωσι. Καλά θα κάμη να σταματήσει εως εδώ.

Τα παρακάτω θέλω να τα διαβάσουν αυτοί που έχουν παρηγοσία και είναι πιο ειλικρινείς και με τον εαυτόν τους και με τους άλλους.

Θέλω κι αυτοί να θυμηθούν όπως κι εγώ και να γελάσουν ύστερα από χρόνια, για όλα τα κωμικοτραγικά που τους συνέβησαν όταν βαπτίσθηκαν στον πρώτο νεανικό τους έρωτα.

Τι δέος, ποιά συστολή, ποιά δειλία στα πρώτα αυτά βήματα του έρωτα!

Κτυπά η καρδιά δυνατά στο πρώτο αντίκρουσμα, βγαίνει στα μάγουλα το αίμα στο πρώτο ραντεβού, τρέμει όλο το κορμί στη πρώτη επαφή, κι όλο προσέχεις να μη μειωθείς ποτέ στο πρόσωπο που το πεπρωμένο σου σου διάλεξε για να τοποθετήσεις τον πρώτο νεανικό σου έρωτα, που κατά πλειονότητα στα παιδικά χρόνια έχει πραγματική ιδανικότητα.

Ως άνθρωπος κι εγώ και μάλιστα πολύ επιρρεπής σε έρωτες μάλλον ιδανικούς, την έπαθα με τη σειρά μου.

Αλλ' ας τα πούμε καλύτερα απ'την αρχή. Ίσως βρεθούν πολλοί να έχουν κι αυτοί και την αρχή μου και το τέλος μου.

Ποιός ακριβώς χρόνος ήταν, δεν μπορώ να θυμηθώ.

Ενθυμούμαι όμως καλά, πως ήταν η μεταβατική ηλικία που αντικατέστησε το κοντό παντελόνι με το μακρύ και για πρώτη φορά έβασα γραβάττα.

Κι ως ενθυμούμαι από το καθρέφτη μου, μόλις ψηλόδρωνε το μαύρο μουστακάκι μου.

Είχα φορέσει για πρώτη φορά τα μακρυνά και τη γραβάττα και ήμουνά όλο χαρά και υπερήφανα.

Είχα αφήσει τα λάστιχα που κυνηγούσα τα πουλιά και τους Αετούς και εντυφούσα τώρα μέσα σε ωραία και ρομαντικά της εποχής μου αναγνώσματα.

Άρχιζα να αισθάνομαι τη ζωή καλύτερα.

Δεν ενθυμούμαι αν είχε σαλέψει

ακόμη το καβράκι...

Πάντως αυτό που ενθυμούμαι, είναι πως άρχισε το ένστικτο να με καθοδηγή, να με προετοιμάζει για τον αναπόφευκτο σ'όλους μας νεανικό μου πρώτον έρωτα.

Ήταν παραμονή Πρωτοχρονιάς που είχα εγκαινιάσει τα μακρυνά και τη γραβάττα.

Προσπαθούσα να μιμούμαι τους μεγάλους.

Έκανα ό,τι έβλεπα να κάνουν.

Κουτούπινα; Κτουτούπινα. Εκάπνιζαν; Βούτηξα κι εγώ απ'το πακέτο του Μακαρίτη του Πατέρα το πρώτο μου τσιγάρο.

Πετούσαν κορδέλλες χαρτοπόλεμο;

Φρόντιζα με το μικρό μου χαριζιλίκι νάχω πάντα τις τσέπες μου γεμάτες.

Και πόσο μ'άρεσε αυτός ο χαρτοπόλεμος. Με τρέλαινε. Με τρέλλα τον πετούσα και με πιο μεγάλη τρέλλα τον δεχόμουν.

Ήταν επαναλαμβάνω αληθισμένα, παραμονή Πρωτοχρονιάς.

Γύριζα με τους παιδικούς μου φίλους, τα γραφικά του Κάστρου μας δρομάκια, χαζεύοντας πότε τις βιτρίνες, και πότε στα μπαλκόνια και στις πόρτες ίσως νάβρισκα καμμιά κόρη της ηλικίας μου να της πετάξω κίτρινες κορδέλλες και προ παντός χρυσό, κίτρινο και μπλάβο χαρτοπόλεμο.

Ε! Θέλω να με πιστέψετε, πως σ'αυτήν που πρωτοπέταξα τον πρώτο χαρτοπόλεμο και της τύλιξα τα κατάξανθα μαλλιά με τη πρώτη κορδέλλα, σ'αυτήν τον πετούσα όλα τα άλλα παιδικά μου χρόνια, ως που το πεπρωμένο με σταμάτησε, γιατί η πρώτη μου αγάπη εμέγαλωσε, έγινε γυναίκα πλήρης, ώριμη για γάμο, παντρεύτηκε, ενώ εγώ μόλις προ μηνός είχα τελειώσει το Γυμνάσιο.

Ηκολούθησε κι αυτή το δρόμο, που παίρνουν όλα τα κορίτσια, όταν επιτύχουν τη πρώτη συγκεκριμένη εξασφάλισή.

Έτσι έβουσε το πρώτο νεανικό μου όνειρο, χωρίς να σφίξω το χέρι της ποτέ, χωρίς ν'ακούσω τη φωνή της από κοντά, χωρίς να βεβαιωθώ ποτέ αν τα αισθήματα μου είχαν βρη απήχηση μέσα στην ψυχή της, ή ότι όσα από χρόνια από μακρυνά μου ξεδιόλωνε, ήταν μια εκ μέρους της ευγενική παρακολούθησις.

Πάντως μετά τον κάπως σοβαρό αυτό πρόλογο, ένα ήταν το γεγονός, ότι την είχα φάει την πρώτη μου κυλόπηττα.

Εν τούτοις πάντα ειλικρινά ευχόμουνά νάταν σ'όλη της τη ζωή ευτυχισμένη.

Έτσι με της ειλικρινές αυτές ευχές μου έβγαίνα επί χρόνια από το ψυχικό μου αδιέξοδο.

Αλλ' όταν κατάπια τη κυλόπηττα και πέρασαν χρόνια και χρόνια που ασπρίσαν τα μαλλιά, γυρνώντας καμμιά φορά τη σκέψη μου, στα πίσω, παραμερίζοντας τα τραγικά, θυμόμουνά και τα κωμικά που έχουν οι πρώτοι έρωτες για όλους.

Απ' τα πολλά λοιπόν τα δικά μου κωμικά, διαλέγω ένα, ίσως σας κάμω να γελάσετε που να μη με μαλώνουν και οι καλοί φίλοι και συνεργάτες μου πως καταπιάνομαι με μελαγχολικά και ρομαντικά εξιστορήματα, αφού τους το φωνάζω δυνατά και ειλικρινά, πως να δημιουργήσω γέλιο με μια αφήγηση κρίνω τον εαυτό μου εκατό τα εκατό αδέξιο.

Κι έτσι με τη σειρά της φθάνομε στην Όρνιθα!!!

Την Όρνιθα;

Μα τί γυρεύει η όρνιθα στον έρωτα;

Τώρα θας σας πω τί γυρεύει η όρνιθα στον έρωτα, που και στον δικό σας πρώτον έρωτα, αν δεν ήταν βέβαια όρνιθα, ασφαλώς θα ήταν κάτι άλλο, ας πούμε Φώκια, όπως μου φαίνονται από τότε όλες οι όρνιθες και αυτά ακόμη τα κοτόπουλα.

Μην το γελάτε.

Ακόμη και τώρα όταν βλέπω όρνιθες στους δρόμους, στα χωράφια, φεύγω μακρυνά τους με γρήγορο το βήμα, γιατί με παίρνουν τέτοια γέλοια που φοβούμαι μη με πάρουν για καζό η θεοπάλαβο.

Κι όπως όλοι θ'απορείτε, μα τι τέλος πάντων γυρεύει η άκακη όρνιθα στον έρωτα, πιστέψατε με πως μια τέτοια όρνιθα έκαμε να μην κάμω πάσχα με το σπίτι μου, ούτε την Κυριακή του Πάσχα να βάλω τα μακρυνά και τη γραβάττα.

Έφυγα μακρυνά με κάτι φίλους μου για να μου περάση η ντροπή και η στενοχώρια που είχα επί μήνες χάρις στη καταραμένη αυτή όρνιθα...

Στον τόπο μας την Κρήτη συνηθίζουν κατά τα πατροπαράδοτα οι πιο μεγάλοι συγγενείς, να στέλνουν στους μικρότερους κανένα δώρο στις γιορτάσιμες ημέρες.

Είχα μια αγαπημένη πρώτη θεία, αδελφή του μακαρίτη του πατέρα μου, τη θεία Μαργίτσα, που την θυμόνταν πάντα μέρες χρονιάρες κι εορτάσιμες.

Ήταν Μεγάλο Σάββατο και είχα βάλει τα μακρυνά και τη γραβάττα κι ετοιμαζόμουνά με

τους άλλους απ' το σπίτι να πάμε στην Ανάστασι που θάβλεπα και την αγαπημένη μου που με τις τρεις κινήσεις του κεριού θα της ευχόμουνά το Καλό Πάσχα.

Αλλ' επειδή δεν είχα χρήματα, πήρα το δρόμο για το γραφείο του πατέρα, που δεν μας άφηνε ποτέ χωρίς λίγα λεφτά για τα παιδικά μας μικροξέδο.

Άλλωστε σήμερα θα μας έδιδε περισσότερα για τα μεγάλα άσπρα κεριά της Αναστάσεως.

Αλλ' ως έφθασα στο Γραφείο είδα δεμένες απ' τα πόδια τρεις μεγάλες όρνιθες να κουνιάζουν κατά γης.

Πάμε τη μια μου λέγει ο πατέρας και πήγαινε την αμέσως στη θεία τη Μαργίτσα. Άμα γυρίσης να πάρης της άλλες δύο να της πετάξω στο σπίτι.

Εγώ πάω να ξυριστώ μου λείει και να γυρίσης πίσω να σας δώσω λεφτά για τα κεριά του Πάσχα.

Πρέπει να σας πω, πως ο πατέρας όση καλός κι αν ήταν, ήταν πολύ αυστηρός.

Το δεν, το όχι, όλα τ'αδέλφια δεν το ξέραμε όταν κάτι μας διέτασσε.

Στην ανυπακοή χαλούσαν μαζί του και οι φιλίες κι οι αγάπες.

Θέλοντας και μη έπρεπε να πάω.

Βουτώ την όρνιθα όπως ήταν ψευτοδεμένη με κανένα ως φαίνεται μπαμπακερό κορδόνι, κατεβαίνω τη σκάλα του γραφείου, πάω στο γειτονικό ζαχαροπλαστείο του Μαθιουδάκη καλού γειτόνου μας, παίρνω μια εφημερίδα, κι ένα μεγάλο του ζαχαροπλαστείου τοιγαρόχαρτο, την τυλίγω όμορφα από τα πόδια και το στόμα, και ξεκίνησα για την υψηλή αποστολή μου.

Ο Θεός βοηθός, είπα.

Είχα ανακατήσει κυριολεκτικά. Είχα γίνει κατακόκκινος απ' το κακό μου.

Μισούσα εκείνη τη στιγμή τα πάντα.

Ακούς εκεί; Να βάλω πρώτη σχεδόν μέρα τα μακρυνά μου και να κουβαλώ ζωντανές όρνιθες! Και νάταν μόνον αυτό δεν ήταν τίποτε.

Έλα σου που έπρεπε να περάσω

απ' τις αγαπημένες μου εξαδέλφες του θείου Βασιλείου που όλες της ντριπέμουνά και αναγκαστικά έπρεπε να περάσω μπρος από τη πόρτα της αγαπημένης μου.

Τι νάκανα δεν ήξευρα. Πάντως άνοιξα το βήμα μου και με χίλιες προφυλάξεις περνούσα το δρόμο κρατώντας την όρνιθα σφικτά σαν έναν πολυτελέστατο πακέτο και παρακαλούσα το Θεό να μη βρεθώ κανείς στο δρόμο και προ παντός στη πόρτα του σπιτιού της η καλή μου.

Αλλά να που το δράμα μου επήρε την ολοκλήρωσή του.

Ήθελα δύο τρία μέτρα να προσπεράσω απ' τη πόρτα της και νάσουν την να βγαίνω απ' το σπίτι σιολισμένη Πασχαλιά ρίχνοντας τα καταγάλα μάτια της επάνω μου.

Κυριολεκτικά τάχασα. Το βήμα πήρε ακανόνιστο ρυθμό, τα μάγουλά μου έγιναν κατακόκκινα και με τη προσπάθεια φαίνεται να την χαιρετήσω, έπαυσα να σφίγγω δυνατά την όρνιθα και μεσοπνιγμένη όπως ήταν κι αγριεμένη παίζει μια κλωτσιά με τα πόδια της και σπα και τα κορδόνια που την είχαν δέσει και της εφημερίδες και τα τοιγαρόχαρτα.

Ε, βρε παιδιά, νάνοιγε κείνη τη στιγμή η γη να με κατάπινε θάταν για μένα η πιο ωραία απολύτρωσις.

Γέλοια αυτή. Γέλοια...

Κατακόκκινος εγώ ως είχα προσπεράσει με βήμα ολομπερδέυτο.

Φθάνω στη θεία μου. Ανοίγω τη πόρτα και τη πετώ μέσα στην αυλή. Καλά, καλά ούτε καλή ανάστασι δεν είπα σαν φταιγε η καλή η άκακη θεία Μαργίτσα.

Γυρίζω πίσω για να φύγω. Αλλά πως να φύγω που δύο μεγαλόπρεπες κουτσουλιές της όρνιθας κυλούσαν σαν δύο αργυρά παράσημα πάνω στο μακρύ μου πανταλόνι.

Γύρισα σπίτι σε ελεεινή κατάστασι, έβγαλα τα καλά μου κι έκανα τον άρρωστο. Που να πάω πια σ'εκκλησίες και Αναστάσεις. Μ'έφθανε η ντροπή και η κατάντια μου.

Την Κυριακή του Πάσχα πήγα σε μια κοντεινή εξοχή που είχε ο Πατέρας μου στον Αϊ Πάννη.

Ημέρες κι εβδομάδες το

φυσούσα και δεν κρύωνε.

Έκαμα πολύ καιρό να περάσω απ' το δρόμο και τη πόρτα της.

Έτσι από τότε για μένα η όρνιθα έγινε εχθρός μου και όπου την συναντήσω ακόμη και τώρα φεύγω χιλιόμετρα.

Ως και για φαγητό ακόμη έχασε την προτίμησή μου.

Ε! Ήταν τώρα αυτό αφορμή να πάρω αυτή τη στενοχώρια; Ερωτώ όσους με διαβάζετε Θέλω ειλικρινά να έχω έστω και από μέσα σας μια οιαδήποτε απάντησι.

Ήταν τόσο κακό αυτό που μου συνέβη;

Τόσος ο πρώτος έρωσ δεν ξεύρει από συγκατάβασι στις οικιοδύποιες εκδηλώσεις του; Ε, ναι αυτό είναι.

Ενθυμηθείτε όλοι τα δικά σας.

Είμαι βέβαιος πως ο καθένας σας θα βρη και μια αφορμή για τη γελοιοποίησι του, κατά τη θεοστραβή αντίληψι της εποχής εκείνης, στο πρώτο του ξεκίνημα στον έρωτα.

Αλλά το δικό μου λάθος τότε ήταν ένα.

Έπρεπε να μην την τυλίγα την όρνιθα ο βλάκας μέσα στα τοιγαρόχαρτα.

Έπρεπε να την έπαιρνα από τα δύο της πόδια, κι όπως θα πήραγα απ' το σπίτι τις αγαπημένες μου, να την χαιρετούσα σοβαρά τραβώντας στον προορισμό μου.

Ίσως χωρίς φυσικά να θέλω να θίξω τη γυναίκα γενικά πάνω στην ιδιοτέλεια, βλέποντας η αγαπημένη μου να κουβαλώ με τόση σοβαρότητα την όρνιθα, ν'αναθεωρούσε της μετέπειτα οριστικές της αποφάσεις.

Και με την αντίληψι όλων των εποχών, πως ένας καλός κουβαλιτής στο σπίτι αξίζει για συνοδοιπόρος ίσως να μην έτρωγα με τόσην καλωσύνη και ευγένεια τη μεγαλόπρεπη κυλόπηττα.

Γιατί πράγματι αι μέχρις εκείνης της στιγμής ιδιές μου εκδηλώσεις δεν ήσαν παρά λουλουδία, σαρπαντίες, μυρδιές και χαρτοπόλεμος.

Αυτά που προτιμώ ακόμη κι ως ζή αυτή ευτυχισμένη όπου βρίσκεται και ας πληρώνει τα σπασμένα με γεία του με χαρά του ο σημερινός συνοδοιπόρος μου.

(“Κνωσός” 1955)

ΗΡΑΚΛΕΙΟΝ

ΕΤΟΣ Α΄.

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ

ΑΡΙΘ. 21.

ΤΙΜΗ ΦΥΛΑΔΥ ΜΕΤΑΛΛΙΚΑ 4. Έν' Ηρακλείω τῆ 30 Δεκεμβρίου 1893. — Πέμπτη. ΤΙΜΗ ΦΥΛΑΔΥ ΜΕΤΑΛΛΙΚΑ 4.

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

Έν' Ηρακλείω λήρ. '00... 1|2
 * ταῖς ἄλλαις πόλεσι καὶ ἐν
 ταῖς ἑπαρχ. Ἑρέτης μετ. 3
 * τῆ ἑξαετηρικῆ φρ. χρ... 30

Διευθυντῆς καὶ ὑπεύθυνος συντάκτης

Α. ΒΟΥΡΑΣΗΣ

Έκδότης

ΣΤΥΔ. Μ. ΔΑΔΕΙΟΥ

Αγγλίας ἐμπορικῆς, πλειστη-
 ρισμοῦ, διατριβῶν, εἰδοποιήσεως
 καὶ λοιπῆς δημοσιεύσεως καταχω-
 ρίζονται κατ' ἀποκοπὴν.

ΕΠΙ ΤΩ ΝΕΩ ΕΤΕΙ 1894

ΤΟ ΗΡΑΚΛΕΙΟΝ ΤΟΙΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΙΣ ΑΥΤΟΥ

Σὺς εὐχόμεαι πᾶν ἀγαθὸν ἀρθόνως
 νὰ ἀπολαύσητε, καὶ ἂν αἱ εὐχαί μου
 συνήθεις φαίνωνται καὶ ἀπλαῖ, ἐν τούτοις
 εἶνε θερμαὶ καὶ ἀγναὶ ὡς αἱ ἀρχαί μου.

Έν Κύριε ἐλέησον πολλάκις,
 ὅταν ἐξέλθῃ ἐκ καρδίας,
 εὐαρεστεῖ πλειότερον τὸν Πλάστην
 μακρᾶς εὐχῆς καὶ μελωδίας.

Εἶθε εὐδαίμονες νὰ ζῆτε
 ἔτη πολλά, μετὰ τὸ γῆρας
 ν' ἀναγεννησθε δ' ὡς τὸ ἔτος
 μετὰ τὸ « Ἡράκλειον » εἰς χειρᾶς.

ΝΕΟΝ ΕΤΟΣ

Ἡ πρώτη Ἰανουαρίου, ἀρχὴ νέου ἔτους θεω-
 ρουμένη ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, ἦτο καθιερωμένη εἰς
 τὸν διπρόσωπον θεὸν Ἰανόν, τὸν ἱερωτὴν τῆς ἀρ-
 χῆς παντὸς πράγματος καὶ πάσης ἐπιχειρήσεως,
 πρὸς τιμὴν τοῦ ὑποῖου ὠνομάσθη καὶ ὁ πρῶτος τοῦ
 ἔτους μὴν Ἰανουάριος. Ὁ Ἰανὸς ἤνευγε τὸ
 νέον ἔτος καὶ ἐκάστην τῶν ὥρων τοῦ ἐνιαυτοῦ. Οἱ
 Χριστιανοὶ παρέλαβον παρὰ τῶν Ῥωμαίων τὴν
 συνήθειαν νὰ θεωρῶσι τὴν πρώτην Ἰανουαρίου ὡς
 ἀρχὴν τοῦ ἔτους καὶ ὡς τοιαύτην νὰ ἐστράζωσιν
 αὐτήν. Κατὰ τὸν Μισακίωνα ἡ ἀρχὴ τοῦ ἔτους
 ἀνεφέρετο καὶ εἰς ἄλλας ἡμέρας.

Ἡ ἡμετέρα ἐκκλησία θεωρεῖ ἔτι καὶ νῦν ὡς ἀρ-
 χὴν τοῦ νέου ἔτους τὴν 1ην τοῦ Σεπτεμβρίου. Οἱ
 Γερμανοὶ αὐτοκράτορες μέχρι τῶν μίσων τῆς 16ης
 ἑκατοσταετηρίδος ἐλάμβανον ὡς ἀρχὴν τοῦ ἔτους
 τὴν 25 Δεκεμβρίου, ἡμέραν τῆς γεννήσεως τοῦ
 Χριστοῦ. Έν Γαλλίᾳ μέχρι τοῦ 1556 ἠθεωροῦντο
 ἀρχὴν τοῦ ἔτους τὸ Πάσχα, ἐν Ἀγγλίᾳ δὲ, μέχρι
 τοῦ 1752, τὴν 26 Μαρτίου. Οἱ Κόπται ἀκίμη καὶ
 τῶρα λαμβάνουσιν ὡς ἀρχὴν τοῦ ἔτους τὴν 1ην

Αὐγούστου, οἱ Σύροι Χριστιανοὶ τὴν 1ην Σεπτεμ-
 βρίου, καὶ οἱ Νεστοριανοὶ καὶ Ἰακωβίται τὴν 1ην
 Ὀκτωβρίου τοῦ Ἰουλιανοῦ ἡμερολογίου.

Ἡ πρώτη τοῦ ἔτους ἐστράζετο μεγαλοπρεπῶς
 καὶ ἐν τῇ ἀρχαιότητι. Ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων ἡ ἡμέ-
 ρα αὕτη, ἣτις ἦτο ἡ πρώτη τοῦ μηνὸς Τισρί (ὁ
 μὴν οὗτος ἀντιστοιχεῖ ἐν μέρει πρὸς τὸν Σεπτέμ-
 βριον καὶ ἐν μέρει πρὸς τὸν Ὀκτώβριον) ἐπανεγυ-
 ρίζετο μετὰ μεγάλης πομπῆς καὶ ἰθιωοῦτο οὐ μόν-
 ον ὡς ἡμέρα τῆς δημιουργίας τοῦ Ἀδάμ ἀλλὰ
 καὶ ὡς ἡμέρα τῆς μελλούσης Κρίσεως (Jom
 Hadin). Οἱ Πέρσαι ὡσαύτως ἰθιωοῦν ἡμέραν ἐσ-
 τρατάσμεν τὴν πρώτην τοῦ ἔτους (Neu-gúz),
 καθ' ἣν προσέφερον ἀλλήλους ψᾶ ὡς δῶρα.

Οἱ Ῥωμαῖοι ἐσυνήθισαν κατὰ τὴν πρώτην τοῦ
 ἔτους νὰ προσφέρωσι θυσίας εἰς τὸν Ἰανόν καὶ νὰ
 ἀρχίζωσι κατ' αὐτὴν πᾶσαν σπουδαίαν ἐπιχειρή-
 σιν, διότι ἰθιωοῦτο ὑπ' αὐτῶν ἡ ἡμέρα αὕτη αἰ-
 σία (dies faustus). Αἱ εὐχαὶ καὶ τὰ δῶρα τοῦ
 νέου ἔτους ἦσαν παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις συνήθη, ἰδίως
 δ' ὤφειλον οὗτοι νὰ ὑπεβάλλωσιν εὐχὰς εὐτυχίας
 κατὰ τὴν Πρωτοχρονιᾶ εἰς τοὺς ἀρχοντας.
 Τὰ ἀνταλλασσόμενα δῶρα ἦσαν κατ' ἀρχὰς φεινι-
 κισθαλναὶ (γουρμάδες), σῦκα καὶ μικρᾶς ἀξίας
 χάλκινα νομίσματα, εἰς ταῦτα δ' οἱ πλουσιώτε-
 ροι προσέθετον ἐνίοτε καὶ ἄλλα πολυτιμότερα πράγ-
 ματα. Τὸ δικαίωμα τοῦ λαμβάνειν δῶρα ἦτο
 πρενόμιον τῶν πατρικίων, καὶ ἕκαστος πελάτης
 ἔπρεπε νὰ προσενέγκῃ δῶρον τι κατὰ τὴν πρώτην
 τοῦ ἔτους εἰς τὸν πάτρωνα τοῦ.

Οἱ αὐτοκράτορες ἀπήτησαν μετὰ ταῦτα φιλοδω-
 ρήματα τοιαῦτα παρὰ πάντων τῶν κατείκων τῆς
 Ῥώμης, καὶ οὕτω τὰ ἐκούσια κατ' ἀρχὰς φιλο-
 δωρήματα ἐγένοντο ἐκούσιος φόρος. Ὑπὸ τῆς Χρι-
 στιανικῆς Ἐκκλησίας ὠρίσθη νὰ ἐστράζηται ἡ πε-
 ριτομὴ τοῦ Χριστοῦ τὴν 1ην Ἰανουαρίου, ἀρ'
 οὐ ἡμέρα τῆς γεννήσεως αὐτοῦ ἰθιωοῦν ἡ 25
 Δεκεμβρίου. Έν Γαλλίᾳ καὶ Βελγίῳ αἱ εὐχαὶ καὶ τὰ
 δῶρα τοῦ νέου ἔτους διατηρήθησαν μέχρι σήμερον.
 Έν τῇ ΒΔ. Εὐρώπῃ τὰ δῶρα προσφέρονται κατὰ
 τὴν ἐστὴν τῶν Χριστουγέννων, ὡς καὶ ἐν τῷ
 προηγούμενῳ φύλλῳ ἐγράφσαμεν.

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

Τὸ ἡμερολόγιον, τὸ ὑποῖον ἀκολουθεῖσιν οἱ
 Χριστιανοὶ πάντες εἶνε, ὡς γνωστόν, Ῥωμαϊκόν,

Ενα χριστουγεννιάτικο αφιέρωμα από την εφημερίδα “Ηράκλειον” του 1893

1893 έτη παρήλθον ήδη, αφ' ότου καλλόμορφος αλλά πτωχή νεάνις συνοδευόμενη υπ' ανδρός συμπαθούς εβάδιζεν ασθμαίνουσα, άτε εγκυμονούσα, δια μέσου των ορέων της Σαμαρείας.

Αι ταλαιπωρία μακράς πεζοπορίας επαυξανόμεναι υπό του χειμερινού ψύχους είχαν καταπονήσει την νεαράν γυναίκα, αλλά μόλα ταύτα εις το πρόσωπόν της διέλαμπε χάρις αγγελική και εις τα χείλη της γλυκύ μειδίημα. Μυστηριώδης ελπίς εθέρμεναι την καρδίαν και ανεωωγόνοι τας εκλειπούσας δυνάμεις της!

Η κυφορούσα γυνή ήτο η εκ πνεύματος αγίου συλλαβούσα τον υιόν του Θεού Μαρία και ο ανήρ ήτο ο μνηστήρ αυτής Ιωσήφ, αμφότεροι δε μετέβαινον εκ Ναζαρέτ εις Βηθλεέμ, την ιδιαίτεραν πατρίδα του Ιωσήφ, ίνα απογραφώσιν εν τη πόλει ταύτη κατά διαταγήν του αυτοκράτορος Αυγουστού.

Μετά τρίτημερον επίπονον πορείαν οι δύο οδοπόροι διελθόντες πλησίον της ιεράς των Ιουδαίων πόλεως αφίκοντο εις Βηθλεέμ καταβεβλημένοι εκ της μακράς οδοῦ. Εν ταις οικίαις της μικράς πόλεως δεν εύρον φιλοξενίαν, εν δε τω κοινώ καταλύματι δεν υπήρχε τόπος δι' αυτούς (Λουκάς). Οι ανέστιοι ταξειδιώται ηναγκάσθησαν λοιπόν να ζητήσωσι καταφύγιον εις κοιλωμά τι παρά την πόλιν, το οποίον εκρησάμενον εις κατοικίαν ζώων.

Εν τω ταπεινώ τούτω σπηλαίω η Μαρία έτεκε μετ' ολίγον τον υιόν αυτής και εσπαργάωσε και κατέκλινεν αυτόν εις την φάτιν των αλόγων.

Το νεογόν τούτο, το οποίον εν τοιαύτη ασχημότητι ήλθεν εις τον κόσμον, και δια το οποίον δεν ευρέθη μία στέγη εν Βηθλεέμ ήτο προωρισμένον να φέρη δια μόνου του λόγου σωτηριώδη ανατροπήν εις τας ιδέας και εις τας σχέσεις των ανθρώπων.

Κατά την εποχήν ταύτην η προ πολλού απομακρυνθείσα του αληθινού Θεού ανθρωπότης είχε καταντήση οσημέραι διαφθειρομένη εις την εσχάτην αποκλήνωσιν.

Σήμερον οι άνθρωποι έχοντες την ατομικήν αυτών ελευθερίαν ασφαλισμένην, όντες πάντες ίσοι ενώπιον του νόμου, προστατευόμενοι υπό της πολιτείας της πατρίδος των και υπό του διεθνούς δικαίου, περιθαλπόμενοι υπό της φιλανθρωπίας και απολαύοντες πάντων εν γένει των αγαθών του πολιτισμού, δύσκολον είναι να φαντασθώσι την κατάστασιν του κόσμου προ της του Χριστού επιφανείας.

Οι άνθρωποι είχαν λησμονήση παντελώς την κοινήν αυτών καταγωγήν και τον δεσμόν της συγγενείας τον συνδέοντα αυτούς και αι σχέσεις προς αλλήλους ήταν ήκιστα αδελφικά.

Η ανθρωπίνη βία είχε καταπνίξη την ατομικήν ελευθερίαν και οι ισχυρότεροι είχαν υποβίβαση τους ασθενεστερούς εις την τάξιν των αλόγων ζώων.

Εάν είχε τις την ατυχίαν να γεννηθή δούλος ή να γείνη τοιούτος συνεπεία ήπτις εν πολέμω, ένανεν όλα σχεδόν τα ανθρώπινα δικαιώματά του. Η θρησκεία και η πολιτεία παρέιχον αυτώ τόσην περίπου προστασίαν, όσην παρέχουσι σήμερον εις τα υποζύγια πολλά πολιτεία.

Οι αρχαίοι Αθηναίοι εφημίζοντο επί φιλανθρωπία, και όμως επιτρέπετο εν Αθήναις υπό της πολιτείας να ηποβάλλωνται εις βασανιστήρια οι δούλοι δια να μαρτυρήσωσι την αλήθειαν, οι δε ανδρείοι Σπαρτιάται δεν εθεώρων αμαρτίαν και όνειδος να δολοφονώσιν εν ταις λυπταίαις κατά χιλιάδες τους δυστυχείς γέλωτας.

Οι Ρωμαίοι, οι τοσοούτον ασχοληθέντες εις δικαίον, έβλεπον τερπόμενοι και επικροτούντες εκατοντάδας δούλων και αιχμαλώτων, κατασπαρασσομένον υπό των θηρίων.

Αλλ' αν τοιαύτα έκαμνον και επέτρεπον να γίνωνται οι μάλιστα πολιτισμένοι λαοί, τι φαντάζεσθε ότι

έκαμνον οι απολίτιστοι;

Βεβαίως υπήρξαν πολλοί ευγενείς την ψυχήν και φιλάνθρωποι μεταξύ των διαφόρων εθνών της αρχαιότητας, αλλ' η φιλανθρωπία αυτών είχε όρια, τα οποία δύσκόλως ηδύνάτο να υπερπηδήση. Η θρησκευτική και ηθική αγωγή, την οποίαν έλάμβανον, δεν ήτο επιτηδεία να εμπνεύσει εις αυτούς αρχάς υψηλότερας.

Ηλέουν εκ φυσικής καλοκαγαθίας τους πάσχοντας και αν ούτοι ήσαν δούλοι, αλλά το αίσθημα του οίκτου, τον οποίον ποθάνοντο προς αυτούς, ήτο περίπου τοιούτον, οίον το αίσθημα, το οποίον ηρείς αισθανόμεθα προς τα ταλαιπωρούμενα και πονούντα ζώα. Εις τας οδυνηράς κραυγάς των δούλων διέκρινον την έκφρασιν σωματικού μόνου άλγους, ουχί δε και ψυχικού, διότι ηδυνάτου να πιστεύσωσιν, ότι τα θύματα ταύτα της δυσμενούς τύχης είχαν, ως και αυτοί, καρδίαν αισθανομένην.

Αι περί του θείου καθ' αυτό τε και εν σχέσει προς τους ανθρώπους ιδέαι των αρχαίων ήσαν ουχ ήπτον πλημμελείς. Τους θεούς αυτών έπλασαν οι αρχαίοι κατ' εικόνα και ομοίωσιν αυτών και επομένως εφαντάζοντο αυτούς έχοντας όλας τας αρετάς και όλας τας κακίας, τας οποίας και αυτοί είχαν. Ο βίος, η πολιτεία, τα ήθη και αι προς αλλήλους σχέσεις των ανθρώπων μετηνέχθησαν υπ' αυτών εις τους θεούς. Εν συντόμω ο άνθρωπος εδημιούργησε τους θεούς, αλλά τα δημιουργήματα ταύτα του ανθρώπου δεν ήτο δυνατόν να είναι τελειότερα του δημιουργού των.

Είνε αληθές, ότι η φιλοσοφία εκήρυξε παρά τοις αρχαίοις υγιειντέρας περί τε του θείου και των ανθρώπων αρχάς εκείνων, ας ο πολὺς λαός επρέσβευεν, αλλά τα δόγματα των διαφόρων φιλοσοφικών αιρέσεων συνετάραξαν και επεσόκτισαν μάλλον ή εκάθησαν και εφώτισαν τας περί του θείου ιδέας των πολλών και ούτω αποστίας μάλλον αίτια ή καθαρωτέρας πίστεως εγένοντο. Κατ' ακολουθίαν και η εκ των δογμάτων τούτων απορρέουσα ηθική ουδόλως ή ελάχιστα συνετέλεσεν εις την επί τα κρείττω μεταρρύθμισιν των ανθρωπίνων σχέσεων.

Τον ζόφον της απ' αιώνων εσκοπισμένης ανθρωπίνης διανοίας μόνον ακτίς θείου φωτός ηδύνάτο να διαλύση και την απεσκληρυμμένην καρδίαν και πεπωρωμένην συνείδησιν μόνον θείος λόγος ηδύνάτο να μαλαίξη και συγκινήση.

Και έπεμφεν ο Θεός, ότε ήλθε το πλήρωμα του χρόνου, τον μονογενή αυτού υιόν εις τον κόσμον,

και δι' αυτού εκάλεσεν εις σωτηρίαν τον αποπλανηθέντα άνθρωπο.

Κηρύξας ο Ιησούς Χριστός τας μεγάλας αρχάς της ισότητος και αδελφότητος πάντων των ανθρώπων, τέκνων όντων ενός πατρός, του θεού, διέρρηξε τους περιορίζοντας την ανθρωπίνην διάνοιαν φραγμούς και κατέρριψε τα υπό προλήψεων εγεθθέντα μεσοίτια, τα χωρίζοντα απ' αλλήλων τα άτομα και τους λαούς ούτω δε ενεκαίνισεν εποχήν νέων ιδεών και σχέσεων μεταξύ των ανθρώπων.

Επαρουσίασεν εις τον κόσμον καθαράν την εικόνα της θεότητος διασεκέδασας τας πλάνας του όχλου και τας αμφιβολίας των φιλοσόφων περί ταύτης.

Δια ταύτα δικαίως σήμερον πολλά εστεμνέται κεφαλαί και εκατοντάδες εκατομμυρίων λαών κλίνουσι και προσκυνούσιν ευλαβώς το τεχθέν εν τω σπηλαίω της Βηθλεέμ βρέφος και την Παναγίαν αυτού μητέρα.

Πόσοι μεγαλοπρεπείς ναοί είναι τώρα αφιερωμένοι εις εκείνους, δια τους οποίους προ 1893 ετών δεν ευρίσκετο μια γωνία εν τίνι χθαμαλή οικία της Βηθλεέμ!

Πότε ακριβώς εγεννήθη ο Χριστός; Τα Χριστουγεννα εν τη Δ. Ευρώπη

Δύσκολον είναι να ορισθή ακριβώς το έτος της γεννήσεως του Ιησού Χριστού και έτι δυσκολώτερον να ορισθή ο μην και η ημέρα. Διονύσιος ο μικρός παραδέκετο ως έτος της γεννήσεως του Ιησού Χριστού το 754 από κτίσεως Ρώμης. Ο Ειρηναίος και ο Τερτυλλιανός το 751 και ο Αλεξανδρεύς Κλήμης το 752 από κτίσεως Ρώμης. Νεώτεροι έρευναι απέδειξαν εσφαλμένην πάσαν χρονολογίαν της γεννήσεως του Ι. Χριστού υπερβαίνου το 750 από κτίσεως Ρώμης. Ως εξαγεται εκ χωρίου τινός του Εβραίου ιστορικού Ιωσήπου (Ιουδ. Αρχαιολ. XVII, 8.1) ο Ηρώδης απέθανε τω 750 από κτίσεως Ρώμης.

Επειδή δ' ως γνωστόν εκ του Ευαγγελίου, ο Ι. Χριστός εγεννήθη ολίγον προ του θανάτου του ηγεμόνος τούτου της Ιουδαίας, η γέννησις αυτού δεν πρέπει να ταχθή πέραν του 750. Αλλ' ούδε πολύ πρότερον του 750 πρέπει να ταχθή αύτη, διότι κατά τον Ευαγγελιστήν Λουκάν ο Ιησούς ήτο 30 περίπου ετών, ότε Ιωάννης ο Βαπτιστής ήρχισε το κήρυγμά του τω 15ω έτει (780 από κτίσεως Ρώμης) της ηγεμονίας Τιβερίου Καίσαρος, όστις ως γνωστόν εκ της ιστορίας εγένετο αυτοκράτωρ τω 765. Αλλά, αφ'

ού περί το 780 ήτο ωσει 30 ετών ο Ιησούς, έπεται αναγκαίως ότι εγεννήθη περί το 750.

Εις το έτος λοιπόν 750 από κτίσεως Ρώμης τίθεται πιθανώτατα η γέννησις του Ιησού Χριστού.

Ως προς την ημερομηνίαν της γεννήσεως του Ιησού Χριστού δεν έχομεν αποχρώσας αποδείξεις.

Κλήμης ο Αλεξανδρεύς λέγει απλώς: "Τινές παραδέχονται την 26ην του μηνός Πασχίαν (Μαΐου 20), έτεροι δε την 24 ή 25 του μηνός Φαρμουθί (Απριλίου 19 ή 20)". Ο Επιφάνιος παραδέκεται την 6 Ιανουαρίου, αλλά την γνώμην αυτού αναιρεί ο Ιερώνυμος. Ο Αυγουστίνος λέγει, ότι η Εκκλησία εν γένει παρεδέχθη την 25 Δεκεμβρίου.

Αι γνώμαι όμως αύται πάσαι δεν στηρίζονται επί μαρτυριών σαφών.

Αλλά διατί υπερίσχυσεν η γνώμη των φρεούντων, ότι ο Ιησούς Χριστός εγεννήθη τη 25η Δεκεμβρίου και εγένετο αποδεκτά υφ' άπάσης της Χριστιανοσύνης. Εις την ερώτησιν ταύτην φέρονται δύο απαντήσεις: οι μεν λέγουσι, ότι η ημερομηνία αύτη προειρηθή, διότι εκ μυστικών υπολογισμών και προφητικών δηλώσεων εξαγεται, ότι η 25 Μαρτίου είναι η μέρα καθ' ην εγένετο η του Ιησού Χριστού σύλληψις, αφ' ης μέχρι της 25ης Δεκεμβρίου μεσολαβούσιν 9 μήνες, οι δε ισχυρίζονται, ότι η 25 Δεκεμβρίου ωρίσθη ως ημέρα της γεννήσεως του Χριστού, διότι κατά την ημέραν ταύτην ενόμιζον οι αρχαίοι, ότι γίνονται αι χειμερινάί τροπαί του πλίου και οι Ρωμαίοι εκάλουν αυτήν Dies natalis in victi (Solis). Τα περί του πραγματικού πλίου λεγόμενα ήτο εύκολον να μετενεχθώσιν εις τον νοπτόν ήλιον, τον Ι. Χριστόν.

Η δευτέρα αύτη γνώμη είναι πιθανώτερα της πρώτης άλλως τε και δια τον λόγον, ότι η των Χριστουγέννων εορτή εσθεοπίσθη το πρώτον υπό της Λατινικής εκκλησίας. Η των Χριστουγέννων εορτή κατά την 25 Δεκεμβρίου εκανονίσθη υπό της Ρωμαϊκής εκκλησίας περί τα μέσα του Δ' μετά Χριστόν αιώνα. Εκ της Δύσεως εξηπλώθη και εις την Ανατολήν, αλλ' επειδή τίνες των Ανατολικών εκκλησιών εξηκολούθησαν να εορτάζωσι την 6ην Ιανουαρίου (Επιφάνεια) την γέννησιν ήμα και το βάπτισμα του Ιησού Χριστού, εις ανάμνησιν της εν γένει επιφανείας αυτού εν σαρκί, ο Ιουστινιανός δια νόμου διέστειλε την εορτήν της γεννήσεως από της του βαπτίσματος, και έκτοτε εν πάσαις ταις εκκλησίαις η μεν γέννησις εορτάζεται την 25 Δεκεμβρίου, το δε βάπτισμα την 6ην Ιανουαρίου. Τα Χριστουγεννα πανηγυρίζονται βεβαίως λαμπρώς και εν Ανατολή, αλλ' εν τη δύσει και ιδία εν τη βορείω Ευρώπη πολύ λαμπρότερον πανηγυρίζεται η ημέρα αύτη. Δια τους λαούς της Βορείου Ευρώπης η μάλιστα εκ πασών των χριστιανικών εορτών ενδιαφέρουσα είναι τα Χριστουγεννα (Weihnachten) τα οποία αντικατέστησαν την επισημοτάτην των αρχαίων εθνικών εορτών αυτών, την αγομένην επί ταις χειμεριναίς του Ηλίου Τροπαίς και λεγομένην Jul (Jullfest). Εκ της εθνικής ταύτης εορτής παραληφθείσαι ανεμίχθησαν πλείστα συνήθειαι μετά της χριστιανικής λατρείας, εν αις και η του δένδρου των Χριστουγέννων (Weihnachtsbaum). Το δέντρον των Χριστουγέννων του οποίου η χρήσις εγενικεθη κατά τον παρόντα αιώνα, πρέπει να κοσμηθή εν παντί οίκω κατά την εορτήν των Χριστουγέννων. Είναι μικρός ή μεγάλος κλάδος δένδρου ή και ολόκληρον δενδρύλλιον αποσπασθέν πρόρριζον. Εις τα κλώνια του προσκολλώνται πλείστα κηρία και αναρτώνται διάφορα δώρα προωρισμένα δια τα παιδιά και δια τους μεγάλους, διότι τα δώρα της Πρωτοχρονιάς δίδονται εκεί τα Χριστουγεννα. Καθ' ωρισμένην ώραν συναθροίζονται πάντες οι οικείοι και προσκεκλημένοι περί το δέντρον και γίνεται η διανομή των δώρων εν μεγάλη χαρά και συγκινήσει.

Η Πρωτοχρονιά κατά τη Γερμανική Κατοχή

ΥΠΟ ΤΟΥ
Ν. ΖΕΥΓΑΔΑΚΗ

Από το
ημερολόγιόν του

Την παραμονή του 1942, του έτους της κατοχής, υπήρχε κάποια κίνηση στην αγορά. Πρωτοχρονιάτικα είδη βρισκόταν σε δυό καταστήματα στο Μεϊντάκι και σε λίγα καρροτσάκια, υπολείμματα φυσικά των περασμένων ετών.

Από τα μεσάνυχτα τα παντός είδους γερμανικά όπλα άρχισαν να ρίπτουν βολές. Όλοι ανησυχίσαμε. Στην αρχή φυσικά νομίσαμε πως είχαμε αεροπορική επιδρομή. Αλλ' ύστερα εμάθαμε ότι ο στρατός της κατοχής εκαιρέτιζε έτσι την είσοδο στον καινούργιο χρόνο. Δεν πέρασε όμως πολλή ώρα και κάναμε την εμφάνισή τους και τα αγγλικά αεροπλάνα, οπότε αφήσαμε τα... πρωτοχρονιάτικα παιγνίδια και αρχίσαμε τα αντιαεροπορικά. Όταν ξημέρωνε πλεία κατήλθαν εις τον αγώνα και... αι δυνάμεις της φύσεως. Αυτή τη φορά εκιόνιζε αγρίως. Εκιόνισε και

μερικές άλλες φορές την ημέρα της Πρωτοχρονιάς. Η Εκκλησία μοίρασε αυτές τις ημέρες τα βοηθήματα που έστειλε για τους απόρους η Γενική Διοίκηση με επιτροπές κατά ενορίες.

Το δεύτερο έτος 1943, την παραμονή υπήρχαν στην αγορά αρκετά κουνουπίδια (δρχ. 1600-2000), μανταρίνια (1600-1800) και πορτοκάλια (2000). Επίσης εύρισκε κανείς φυλλάδες κ.λ.π. λαχανικά της εποχής, αμύγδαλα, φυστίκια και καρύδια. Κάλαντα δεν ήκουσα πουθενά. Ο καιρός ήταν ωραιότατος και υπήρχε κάποια κίνηση στην αγορά, το κέφι όμως των πολλών τουλάχιστον ήταν μετριώτατο.

Τα μεσάνυχτα οι Γερμανοί στρατιώται έρριξαν πολλούς πυροβολισμούς και κροτίδες δια χαιρετισμό του καινούργιου χρόνου. Την ίδια όμως νύκτα είχαμε αεροπορική επιδρομή στο αεροδρόμιο και άλλα σημεία και χωριά ανατολικά της πόλεως.

Η εκκλησία με την συνδρομή ευσεβών κυριών παρεσκεύασε και έστειλε στις φυλακές και τα φιλανθρωπικά Ιδρύματα πίττα και λοιπά είδη.

Την νύκτα είχαμε δυό μεγάλες αεροπορικές επιδρομές με αρκετούς βομβαρδισμούς και ζημιές στο αεροδρόμιο και αλλαχού, προς τα

ανατολικά της πόλεως προ παντός.

Το τρίτο και τελευταίο έτος 1944, την παραμονή η κίνηση στην αγορά ήταν εξαιρετική. Βγήκαν κάμποσοι καλαντάδες. Το κέφι δε ήταν ζωηρό. Υπήρχαν πορτοκάλια, μανταρίνια και λεμόνια προς 24 χιλ. και αρκετό κρέας προς 160 χιλ. το μεγάλο, τυρί, φρούτα κ.λ.π.

Την νύκτα, που ο χαλασμός του κόσμου από τα γερμανικά όπλα για χαιρετισμό του καινούργιου χρόνου όπως τα προηγούμενα έτη!.. Ούτε υπήρχε μετά τα μεσάνυχτα και το

πρώι που ξύπνησα ηλεκτρικών φως. Φτώχεια δηλ. και πένθος εφέτος στον... απελευθερωτικό στρατό. Τα Χριστούγεννα ως σημειωθή ότι στον στρατό εδώθησαν γλυκίσματα πολυκαιρισμένα και χαλασμένα.

Τ' απόγευμα έγινε εις τον Μητροπολιτ. ναόν τελετή της βασιλόππτας για τα άπορα παιδιά του ΕΟΧΑ κατά την οποίαν ωμίλησε ο πρόεδρος τούτου και αναπληρωτής του εξορίστου Μητροπολίτου μας Πρωτοσύγκελλος και νυν Επίσκοπος Αρκαδίας κ. Ευγένιος Ψαλιδάκης, μοιράστηκε

δε πίττα σε όλα τα παιδιά.

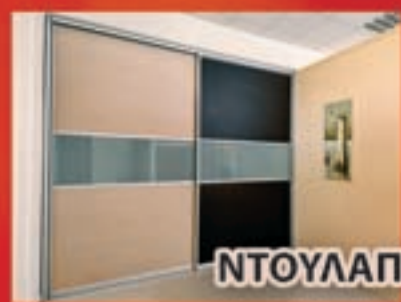
Η Δοξολογία της Πρωτοχρονιάς δεν παρελείφθη κανένα έτος, εγίνετο όμως πάντοτε όχι βέβαια ως δοξολογία αλλ' ως παράκλησις εις τον Θεόν της αγάπης και της ειρήνης για την απολευθέρωσι και την σωτηρία μας. Και πρέπει να είμεθα ευγνώμονες απέναντί Του γιατί εμείς εδώ πέρα ελάβαμε και απολαμβάνομε το εξαιρετικό και ανεκτίμητο αυτό δώρον Του.

(Εφ. "Νέα Χρονικά"
1/1/1949).

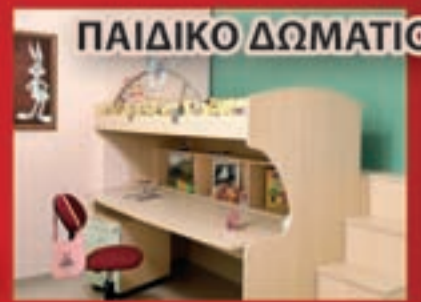

ΚΟΥΖΙΝΑ

ΝΤΟΥΛΑΠΑ

ΠΑΙΔΙΚΟ ΔΩΜΑΤΙΟ

Η εταιρία Λεκάκης-Φλουρής & Σία Ο.Ε.
και οι Συνεργάτες της σας εύχονται
ένα υγιές & δημιουργικό 2008

 ACT F.L.

www.actfl.gr

Λεκάκης-Φλουρής & ΣΙΑ ΟΕ

**ΣΑΣ ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΚΑΛΕΣ ΓΙΟΡΤΕΣ,
ΕΥΤΥΧΙΣΜΕΝΟ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟ
ΤΟ ΝΕΟ ΕΤΟΣ**

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΚΡΗΤΗΣ

Πρωτοχρονιάτικο διήγημα

Το ποδαρικό

“Κλού κλού στα ορνίθια σας, Καλοχρονιά στα σπίτια σας”. “Τόσωνε μάλαμα και τόσωνε ασήμι να μπη στο σπίτι σας”

.....
Η κερά Ανεζήνα γυρίζοντας το πρωί από την εκκλησία την Πρωτοχρονιά, έπιασε έξω από την πόρτα της, μια μεγάλη πέτρα και μπήκε στο σπίτι της, αποθέτοντάς την χάρω και λέγοντας την καθιερωμένη ευχή: “Τόσωνε μάλαμα κλπ”. Ευχή που λεγότανε κάθε Πρωτοχρονιά, για την ευτυχία του σπιτιού. Το ίδιο έκαναν και οι δύο θυγατέρες της και ο γιός της ο Νικολάκης που ήρθεν ύστερα απ’αυτή κι ο άντρας της ο Μπουρνελομανώλης.

- Να δούμε ποιος θα μάσει κάμει οφέτος το “ποδαρικό” είπε η Ανεζήνα. Να δώση ο Θεός, νάναι ο τυχερός και με τούτη την καινούργια χρονιά που μπαίνει σήμερα, νάναι καλές σοδειές, να παντρευτούνε και οι κόρες μας.

- Κι εγώ! είπε ο Νικολάκης ένας έφηβος γεροδεμένος 20 χρονών όλο κέφι.

-Να! δα, η ώρα να γυρεύεις και του λόγου σου παντρεία, είπε ο πατέρας του, αποδά!

- Κι αμέ δε θα παντρευτώ γώ; ετούδα θα πορμείνω; επέμενε ο Νικολάκης.

-Παντρηγιά θα γυρεύεις τουλόγου σου, μόνο όντε θα κρεμάται “λύχνος στο μουστάκι σου”. Έχει καιρό!... Να παντρευτούνε πρώτα οι αδερφές σου.

- Αυτός την έχει ίδια θα βρισμένη τη νύφη, είπε γελώντας το Κατερινιό, το πιο μεγάλο κορίτσι.

- Και ποια ναι μπρέ;! ρώτησε η μάννα της.

- Η Ροδάνθη της Διαμανίνας, απάντησε. Όλοι έοκασαν στα γέλια.

- Εκειννά του βγαίνει! είπε ο Μπουρνελομανώλης, Κουζουλός δεν είναι; Με Κουζουλόσογο θα μπλέξει!

- Δε γατέω γω πράμμα από τουτανά που λέτε και ξεφορτωθήτε με, είπε ο Νικολάκης.

.....
Εκείνη την ώρα χτύπησε η πόρτα.
- Πήγαινε μωρή Δοξανιά να δης ποιος

χτυπά και έχει το νου σου να μη βάλεις κιανένα παράωρο μέσα να κάμν το ποδαρικό και πάει κακά η χρονιά μας.

Η Δοξανιά κύτταξε από το παραπόρτι και γυρίζοντας ξανά, είπε γελώντας.

- Η Ροδάνθη είναι με τη μάνναση την Αννιά τη Διαμανίνα και βαστούνε ένα πανέρι και μια βιολαρά!

- Η Ροδάνθη με τη μάνναση;! είπαν όλοι κατάπληχτοι!

- Εγώ λέω να μη της ανοίξωμε, είπε η Δοξανιά.

- Οί να τας ανοίξωμε θέλει να δούμε ίντα σκοπό έχει το μουσαφιλίκι των Πρωτοχρονιάτικα! είπε ο Μπουρνελομανώλης. Στο άκουσμα αυτό ο Νικολάκης ξεγλύστρησε με τρόπο και μπήκε στο μαγειριό.

.....
Πρέπει να ειπωθεί πως, η Αννιά η Διαμανίνα, ήτανε μια κουτιπονήρη μωρότρελλη χήρα, που ξενοδούλευε με την κόρη της τη Ροδάνθη, ένα κουτοκόριτσο αρκετά νόστιμο που την “μεταπιάνανε” πολλοί νέοι στο χωριό.

Αυτή όμως είχε βαλμένο στο μάτι το Νικολάκη του Μπουρνελομανώλη το πλουσιόπαιδο που την περιτριγύριζε από καιρό, και συνενόηθη με τη μάννα της, να τότε “τυλίξουνε”!

Σ’αυτό, μάλιστα τη βοήθησε κι ο Νικολάκης, που την είχε φιλήσει κάποτε στ’αμπέλι και για να του σταθή να τη φιλήσει, της είχε πει να τον ζητήσει από τον πατέρα του, να δώση την άδεια για να την παντρευτεί.

.....
Έτσι αποφάσισαν να κάμουν το “διάβημα” την Πρωτοχρονιά. Η Αννιά έβαλε σ’ένα πανέρι κάμποσα μελομακάρουνα κι είπε και στη Ροδάνθη να κάμν μια βιολαρά με καντηφέδες και μαντζουράνα, να τη προσφέρει στο γαμπρό! Και πρωί πρωί χτύπησαν την πόρτα του Μπουρνελομανώλη.

.....
Η Δοξανιά πήγε και τους άνοιξε και μπήκαν μέσα γελαστές μάννα και κόρη. “...Και εις έτη πολλά! Ευτυχισμένος ο καινούργιος χρόνος, “κλού κλού στα ορνίθια σας καλοχρονιά στα σπίτια σας” είπε η Αννιά αποθέτοντας το πανέρι ενώ η Ροδάνθη κρατώντας πάντα την βιολαρά δεν μίλησε παρά κύτταξε κάτω ξεκοκκινισμένη.

- Νάσαι καλά! Αννιά, της είπε η Ανεζήνα.
- Και πούναι ο Νικολάκης; ρώτησε η Αννιά.

- Ίντα τότε θες το Νικολάκι; ρώτησε η Δοξανιά.

-Ντα κείνος μάσα κάλεσε νάθρωμε, είπε η Ροδάνθη.

-Να σάσε κάμν ίντα; είπε ο Μπουρνελομανώλης παραξενεμένος.

-Ντα δε σας είπε πράμμα; Εκείνος μας είπε νάρθωμε λέει, να δώσετε την ευχήν σας στο καινούργιο αντρίο, απάντησε η Αννιά.

- Και ποιο ναι το καινούργιο αντρίο; ξαναρώτησε ο Μπουρνελομανώλης.

-!! !! έκαμε παραξενεμένη η Αννιά, ο Νικολάκης και η Ροδάνθη που θα τ’αρραβωνιάσωμε. Ντα για κειονά σας ήφερα και τα καλοχερίδια, για το καλό, είπε δείχνοντας το πανέρι, και η Ροδάνθη τη βιολαρά να τη δώση του Νικολάκη.

- Ίντά κάμε λέει; φώναξε η Ανεζήνα.
-Ναίσκε ντα δε γίνεται κι αλλοιώ! Ετούδα που κατάντησε τη Ροδάνθη μου, μόνο ο γάμος διορθώνει τα πράγματα.

-Ντα ίντα τ’ήκαμε; ρώτηξε έκπληκτος ο Μπουρνελομανώλης.

-Κάνετε δα πως δε κατέχετε; Ας έρθη ο ίδιος να σα σε πύ.

-Μωρέ Νικολάκη! εφώναξε ξαγριεμένος ο πατέρας του.

- Ο Νικολάκης όμως είχε ανοίξη την οξω πόρτα του μαγειριού και έτρεχε τώρα στα χωράφια.

-Πα λέγε του λόγου σου, είπε στη Ροδάνθη, ίντα σουκάμε.

Η Ροδάνθη όμως δεν μιλούσε.

-Λέγε μωρή ίντα σουκάμε, τη ρώτησε και η μάννα της.

-Ε! ίντα θέλα να μου κάμν; εφίλησέ με στ’αμπέλι από κάτω από τη σκυιά οπροθές!!

-Ετούτο να τονε όλο; ρώτησε ο Μπουρνελομανώλης. Άλλο πράμμα δε σουκάμε;

-Ίντα άλλο ήθελες να τονε κάμν; πρότεσε η Αννιά.

- Και γιάντα στάθηκες μωρή να σε φιλήσει; ρώτησε η Ανεζήνα, τη Ροδάνθη.

-Ντα ήκανά τονε ζάφτη, που μου χύθηκε και μ’αγκάλιασε και ήπιανε τα βυζά μου και πολέμα να με ρίξη κάτω, με κεινιά την ώρα ακούστηκε η φωνή του δραγάτη και φοβήθηκε και μ’άφηκε...

- Και θες εδά να τονε πάρης άντρα σου; ναίσκε; είπε γελώντας ο Μπουρνελομανώλης.

- Ε! ντα ετούδα πούρθαν τα πράγματα! συμπέθερε... είπε η Αννιά.

-Συμπέθερε; σηκώθηκε αγριεμένος ο Μπουρνελομανώλης. Να καθάρησιν καλά τη γλώσσα σου κι ύστερα να με λες εμένα συμπέθερο, και να ανεμαζώξης την κόρη σου γιατί τονε φοράδες τονε δένουνε με τα μπεγλήρια τ’αφήνουνε αμολιτά στον κάμνο. Ακούς ίντα σου λέω; Να πάρης ντελόγο το πανέρι σου και την κόρη σου και να μου ξεπαστρεφίτε αρχιμηνιάτικο κι αν έχης νταβά να πα να κάνης.

- Δεν το κουνούμε αποπαέ! είπε η Αννιά και πήρε μια καρέκλα και κάθισε, κτυπόντας και τη γροθιά της, πάνω στο τραπέζι.

- Ετούδα! άι! είπε ο Μπουρνελομανώλης πλησιάζοντας την Αννιά, τη σπύκωσε όπως καθότανε μαζί με την καρέκλα και την έβγαλε έξω από την πόρτα και την έκλεισε. Και γυρίζοντας πίσω έπιασε από το μπράστο τη Ροδάνθη και της είπε;

- Σε φίλησε το λοιπός αι!; και ποιός σου πιστεύει; και ποιός σας είδε; και γιαίντα του στάθηκες; και για τουτονά θες να τονε πάρης άντρα! Μωρά μούτρα! Κακό σκέδιο εβγάλετε με τη μάννα σου. Να πάρης τη βιολαριά σου, κερά μου, και να πας στο σπίτι σου κι άλλη βολά να βγάνατε με τη κουζουλή τη μάννα σου, άλλο σκέδιο καλλίτερο για να παντρευτής...

-Ντα εδά μπλειό θα παντρευτώ ετούδα που με κατάντησε ο γιός σου!... έλεγε η Ροδάνθη μιζοκλαίγοντας.

Ο Μπουρνελομανώλης έβαλε τα γέλια.
-Άντε παιδί μου στη δουλειά σου να μη βρω κανένα μπλεδά... και ανοίγοντας την πόρτα την έβγαλε έξω.

Η Ανεζήνα έπιασε το κεφάλι της με τα δυο χέρια λέγοντας:

- Ωφού! γουσουζιά οφέτος στο σπίτι μας, αφού να τονε δώση άδικο του μορφότσιλου του Νικολάκη, δουλειές απού πήγε και ήκαμε!...

-Διάλει τ’αποθαμένους του εδά που θα ρθή θα λογαριαστούμε! είπε ο Μπουρνελομανώλης. Μα δε πιστεύω εγω, σποή κουζουλάδες των Διαμανιάνω κι αποί ίντα τσέκαμε; εφίλησεντε λέει! Αί και; Η Δοξανιά και το Κατερινιό εκύτταξε η μια την άλλη και κρυφογελοούσαν.

-Φιλημένη την έχει ο μασκαράς και να το κατέχνης είπε η Ανεζήνα.

-Και να τη φίλησε, αυτός είναι άντρας, είπε ο Μπουρνελομανώλης.

-Ναι! είπε η Ανεζήνα, μα δεν είναι σωστά πράγματα! Κι ύστερα εγίνηκε και η σημερινή φασαρία. Πρωτοχρονιάτικη μέρα και ο Θεός να με βγάλη ψεύτρα, μα δε θα φέρη γούρι στο σπίτι μας.

-Ποιός το λέει; είπε γελώντας ο Μπουρνελομανώλης. Εμένα μου φαίνεται πως μασέ κάμανε το καλλίτερο ποδαρικό. Με τα γλυκά τους ήρθαν οι άνθρωποι, με τον βιόλες τους και μασέ ζηπούσανε και γαμπρό. Απού θα ηη πως όλο το χρόνο θα νάωμε προξενιά! Κι οι κοπελιές μας θα παντρευτούν οφέτος και χαρές θα μπουόνε στο σπίτι μας. Καλλίτερο ποδαρικό, γυναίκα, δεν μπορούσε να γενή.

- Κι ο Νικολάκης; ρώτησε το Κατερινιό.

- Κι αυτός θα φιλή τονε κοπελιές όλο το χρόνο...

G.M.

(Δημοσιεύθηκε στο περιοδικό “Κνωσός” το Δεκέμβριο του 1960)

Το παλιό Κάστρο

Ο Φτηνάκης-ο Χασάν αγάς-η μπουγάτσα

Στον ομφαλό του Κάστρου μας, στο “Μεϊντάνι” (όπως ακόμη λέγεται η σημερινή πλατεία της αγοράς) υπήρχεν ένα συγκρότημα από μικρά μαγαζιά που άφιναν δύο στενά περάσματα στους διαβάτες.

Το ένα μπρος από τα μαγαζιά της σειράς του Ζαχαροπλαστείου Προβατίδη, και το άλλο από τη μεριά του Σπύρου Λεοντάκη, και που μπροστά από το αχρarikό του, δηλαδή στην Νοτιοδυτική πλευρά της σπηγοφωλιάς αυτής είχε το ντουκιανάκι του κι ο Τούρκος αχταρομπακάλης που τον έλεγαν Φτηνάκη.

Όλες του τις πρამμάτιες τις διαλαλούσε φτηνότερα από τους άλλους που πουλούσαν τα ίδια πράγματα. Ο κοντός και βρακοφορεμένος αυτός Τούρκος τόσο γρήγορος ήταν στις δουλειές του, που όποιος τον έβλεπε νόμιζε πως κυλούσε από τη μια μεριά ως την άλλη του μαγαζιού του, χωρίς καθόλου να φαίνεται πως κινούσε τα σιβανοφορεμένα ποδαράκια του.

Η θάλασσα μπορεί κάποτε φαινομενικά να σταματά, μα η γλώσσα του Φτηνάκη, από του Θεού το πρωί εβταλαλούσε χωρίς καθόλου να κουράζεται γι'αυτό. Τα πονηρά του μάτια, γοργοκίνητα κι αυτά σ'όλη την ακτίνα της δράσης τους, μαγνίτιζαν τους χωριάτες και τους νιζάμνδες που στριμώνονταν κι αυτοί με τους πελάτες για ν'αρπάξουν καρμιά πλάκα σαπούνι ή κανένα χνάρι μπακαλιάρου.

Για περισσότερη όμως ασφάλεια από τα “Γεράκια” όπως έλεγε τους κλέφτες αυτούς του ποδαριού, ο Φτηνάκης πήρε ένα παραγού 14-15 χρονών.

Η δουλειά του Ασανιού (έτσι τον λέγανε) ήταν να στέκν δίπλα στα τσουβάλια τ'ανοικτά, με ζάχαρες και σαπούνια, και να φυλάπ καθώς στεκόταν απ'έξω να μην τους κλέψουν τίποτα. Το κακόμοιρο όμως το Ασανιό εκτός που ήταν από φυσικό του νυσταλέο, κουραζότανε να στέκν όλη τη μέρα στο πόδι χωρίς άλλη δουλειά, γι'αυτό τις πιότερες φορές, όταν πια χόρταινε γλύφοντας τα δάκτυλά του, που βουτούσε στο τσουβάλι με την ζάχαρη, τον έπαιρνε σ'αρπαχιά και ποδαράτο. Ο Φτηνάκης που κίταζε περισσότερο τα “γεράκια”, φρόντιζε να ξεξυπνά κάπου κάπου κια τ'Ασανιό με τις αγριοφωνάρες του.

-Ιμπάντουλάχ... δέκα μετελίκια το σαπούνι

και μια χαχαλιά γαρέφαλα.

-Το Φτηνάκι το φτηνίζει, το Φτηνάκι το πουλεί, το γεράκι τριγυρίζει, τ'Ασανιό δεν το θωρεί;

-Ιμπαντουλάχ, και το μέλι γλυφει, τ'Ασανιό δεν το θωρεί;

Και το κακόμοιρο τ'Ασανιό ξεξυπνούσε τρομαγμένο.

Εκεί παραπέρα ήταν και το ντοντουρματζίδικο του Χασάν αγά, πούκανε και τα καρμιά, κάτι ζαχαρωτά μακρουλά σαν πολύ χοντρά μακαρόνια, χρωματιστά και θαυμαστά στη γεύση.

Κανένας από τους παλπούς Καστριούς, που ζουν ακόμη δεν μπορεί να πη πως ξέχασε τον Χασάν-αγά που τον έλεγαν και Καραμούζο. Οι αγριοφωνάρες του αναλαούσαν στο Μεϊντάνι, σαν διαλαλούσε τα ζαχαροπηχιά του με την Τουρκοκρητική του προφορά. Ας τον μιμηθούμε λιγάκι, κι ας ξαναζωντανέψωμε μ'αυτό το αίσθημα της λικουδιάς των παιδικών μας χρόνων.

-Ζαάρι, Ζαάρι, Καρούχ Ελβασί, Ζάχαρι, ζάχαρι, έλεγε τα μικρόσυρτα εκείνα

ασπροκόκκινα ζαχαροπηχιά του.

-Και κοκκινίζουνε και λουλουδίνουζε, και πολύ όμορφα είναι-φώναζε ο Καραμούζος, και κώνοντας ταυτόχρονα το δεξί του χέρι στην τσέπη της άσπρης του ποδιάς, ανασκάλευε και κουδούνιζε την πούληση πουταν πιο πολλά διομοσάρια παρά μετελίκια.

Ποιος από μας, σαν είμαστε παιδιά, δεν ρούφηξε το με ξισμένο χιόνι σερμπέτι, που ήταν εμού σταφίδα, εμού χαρούπι, και ποιος δεν έγλυφε αχόρταγα το μεγκιούλ-γιαγί παγωτό, και που το σερβίριζαν τότες μέσα στα κώνικα ρακοπότρηρα οι μαργιόλοι παγωτατζήδες.

Καρμιά φορά κι εγώ σαν οικονομούσα μερικά δυομισάρια από τον τσούκο, ή κανένα μετελίκι από τη μάννα μου, δεν τ'άφηννα να ζεσταθούν στα χέρια μου μόνο τα θυσάζα ποτε στο νιενεκάκι, σαν είχε μαγαζί ο Χασάν αγάς, και ποτε στην τσέπη της άσπρης σαν το χιόνι ποδιάς του Ρεμανάνη του Αράπη, που όταν δεν πουλούσε αμυγδαλόκαρπους, διαλαλούσε κι αυτός τραγουδιστά το παγωτό και τα σεμπέτια του.

Άλλη λικουδιά, εξαιρετική αυτή αληθινά, βρισκότανε εκεί κοντά στο Μεϊντάνι.

Τα μπουγατσατζιδικά.

Ένας από τους καλύτερους και φημισμένους Μπουγατσατζήδες της εποχής εκείνης ήταν ο Ξεϊν Εφέντης Μεριχιάκης. Το μπουγατσατζιδικό το ήταν σ'αχάρικα και δίπλα στο καπνοπωλείο των Αδελφών Βολιωτάκη (όπου σήμερα η είσοδος του Δημοτικού Μεγάρου Ηρακλείου και Βικελιάς Βιβλιοθήκης). Όλο το μίνα του Ραμαζανιού, ως τη γιορτή του Μπαϊραμιού, το μπουγατσατζιδικό του Μεριχιάκη διενυκτιεύε και οι καλοφαγάδες και λικουδίδες Καστρινοί, περίμεναν την ευκαιρία για ν'απολαύσουν τους θαυμάσιους και με Ντερνιώτικο βοούτρο κουραμπιέδες του, τον Πολίτικο μπακλαβά, το Ατζέμικό του Κανταϊφι, τον Γιαγλιδικό καλβά τα Κεενχελβασού κ.α.

Ήταν αναμφισβήτητο ότι τη φινέτσα, της φημισμένης Τουρκικής Ζαχαροπλαστικής, την έδιναν η μαεστρία και τα πιτήδια χέρια

του Μεριχιάκη.

Μαγιαλλά, Μαγιαλλά...!

Βεβαία ξενυχτούσε και σε πολλές γιορτές δικές μας και μάλιστα από τις παραμονές των Χριστουγέννων ως το Νέο Έτος και πολλές φορές ως τα Φώτα.

Τότε όμως δεν έκανε άλλα γλυκά παρά μόνο μπουγάτσα, για τους ξενούτιδες, και πεινασμένους κουμαρτζήδες, και που όλοι χαμένοι ή κερδισμένοι έπρεπε να κρατούν στα σπίτια τους, σαν γυρνούσαν, μπουγάτσα για το καλό του καινούργιου χρόνου. Ήταν σαν έθιμο, αυτοί που έχαναν όλα τους τα λεπτά στον τζόγο, να περιμένουν ώσπου να τελέψη το παιχνίδι, για να διπλωρύνουν σε κανένα συμπαίκτη τους κερδισμένο (γνωστό ή άγνωστο) για να σελεμίσουν τη μπουγάτσα, όχι μόνο κείνη που θάτρωγαν, αλλά και κείνη που θάπερναν για το σπίτι τους.

Το σελέμισμα αυτό της μπουγάτσας, όπως είπαμε, κανένα δεν δυσαρεστούσε. Ήταν άγραφος νόμος των κουμαρτζήδων. Πολλές φορές μάλιστα, στα παιχνίδια τύχαιναν ξένοι, κι ήταν φυσικό να μην ξαίρουν το έθιμο, καιτους τραβούσαν να τους τρατάρουν μπορεί να πη κανείς με το ζόρι, γιατί ντρέπονταν. Πόσες όμως φιλίες δεν δένονταν με τη ζεστή και νόστιμη μπουγάτσα του Μεριχιάκη τις Άγιες αυτές μέρες στο Κάστρο μας.

Γλυκείες οι αναμνήσεις κείνου του καιρού. Κι ακόμη γλυκύτερες, όταν θυμάται κανείς τη (γλυκειά ή με ξυνή μυζιθρα) μπουγάτσα, και την παστρικοσύνη του καλού και ευγενικού Μπουγατσατζή Μεριχιάκη, που δεν υπάρχει πια!

Πολλοί παλπού Καστρινοί λέγανε, πως ο Μεριχιάκης, συνεπαρμένος από τη φήμη του, παραμέρισε το φυλετικό του φανατισμό, και με κάποιον Αθηναίο θαυμαστή του, έστειλε του Βασιληά μας Γεωργίου, ένα ταψί μπουγάτσα, με ανθογαλο. Μάλιστα βεβαίωσαν, ότι και ο Βασιληάς μας τον ευχαρίστησε μ'ένα κολακευτικώτατο γράμμα του.

(Κνωσός 1955)

Του Ι. Δεληβασιλν

“έξω καλικάντζαροι,
μέσα γιορτή
ανάμεσα **PLASMA**”

“δεν ακούς τίποτα, δεν περνάει τίποτα”

καλές
γιορτές

 PLASMA

ΚΟΥΦΩΜΑΤΑ ΣΥΝΘΕΤΙΚΑ

ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΟΣ
ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ ΚΡΗΤΗΣ:
Γ. ΜΠΡΑΟΥΔΑΚΗΣ,
ΕΘΝ. ΑΝΤΙΣΤΑΣΕΩΣ 128
τηλ. 2810245134

Πρωτοχρονιάτικο

Το λάθος του Γιαννάκη

Μια μέρα ήθελε ακόμη να βγη αυτός ο γρουσουζίκος χρόνος. Μεθαύριο θα ξημερώσει ο Θεός την ημέρα την καλή, που θάνατι η πρώτη της καινούργιας χρονιάς.

"Καινούργιος χρόνος, καινούργιο κιοιρέτι", έλεγε και ξανάλεγε η θειά Κατίγκω στον ανάπηρο άντρα της, τον Γιωργάκη, κατάκοιτο τώρα και εφτά μήνες από το σπάσιμο της λεκάνης του.

- Να φύγη μπλεϊό αυτός ο χρόνος να γλυτώσωμε από την γρουσουζιά που μας ήφερε το κακό ποδαρικό του αχαιρέτου, να δούμε μια καλή μέρα ύστερα από τόσες συφορές που μας ήρθανε στην κεφαλή μας.

Και αλήθεια, δεν ήταν λίγες οι συφορές που πλάκωσαν αυτή τη χρονιά το γέρικο ζευγάρι του Γιωργάκη και της Κατίγκω. Πρώτα-πρώτα, έπεσε ο Γιωργάκης από τον γάιδαρο του καθώς εγύριζε από τ'αμπελάκι του και απόρρινε σακάτης. Είναι βέβαια αλήθεια ότι ήταν τύφλα στο μεθύσι, μα αυτό δεν ήταν λόγος να για σακατευθεί. Κι άλλες φορές, χιλιάδες φορές ερχότανε μεθυμένος, μα ποτέ του σακατευμένος. Έπειτα ψόφησε κι ο γάιδαρος. Κι' εψόφησε και ο κάτης της Κατίγκω και ψακώσανε και τον σκύλο τους οι χωροφύλακες.

Βέβαια, πάλι ήταν γέρος ο γάιδαρος και δεκαπεντάχρονος ο γάτος, καιρός τους ήταν να ψοφήσουν, μα ήταν ανάγκη να τους χάση η Κατίγκω αυτή τη χρονιά;

Κι έπειτα ήταν σωστό να σκορπίσουνε οι χωροφύλακες φύλες και να ξεκάμουν τον σκύλο τους τον Καρσιώνη;

Τρία θανατικά μέσα σ'αυτόν τον γρουσουζικό χρόνο και μαζί μ'αυτά τρεις μεγάλες ζημιές που πάθανε: Επήρε η μπόρα της βροχής τον Σεπτέμβρη από τον Οψιγιά την λιγοστή σταφίδα τους, έσπασε το καλό βάζο του γλυκού που ήταν από τα προικιά της Κατίγκω και έκαψε ο Γιωργάκης την ζομπλιαστή πατανία στο μαγκάλι!

- Αυτό το γρουσουζικό ποδαρικό της Πρωτοχρονιάς τα φταίει όλα, έλεγε δέκα φορές την ημέρα στον δύστυχο Γιωργάκη, που αποστερημένος τώρα πια από το κρασάκι και την ταβερνοπαρέα του, δεχότανε φιλοσοφικά την γρίνια και τις παραξενιές της Κατίγκω, όπως υπέφερε τους πόνους και την ακινησία του στο σκληρό κρεβάτι, μακαρίζοντας πολλές φορές και τον γάιδαρο και τον γάτο κι ακόμη και τον Καρσιώνη που ψόφησαν και ψύχασαν αυτοί.

Μπορεί όμως, σκεπτότανε πάλι ο Γιωργάκης, να φταίει πραγματικά το κακό ποδαρικό που τους έκαψε αυτό το αφιλότιμο γεπονάκι τους ο Γιάννης του Καρακαντι.

Επήρε από βραδύς την δραχμή να την δώση το πρωί της Πρωτοχρονιάς στον καντηλανάφη του Αγίου Μηνά για να του παραδώση την εικόνα του Αγίου Χαλαλμπου, που την είχαν στο Ιερό από την παραμονή των

Χριστουγέννων γι'αυτό τον σκοπό. Πίσω από την εικόνα ήταν σμειωμένος με κρωαλία ο αριθμός 67 και ο Γιαννάκης επήρε επίσης το χαρτονάκι, "την μάρκα" που έγραφε τον ίδιο αριθμό.

Έπειτα με την εικόνα αυτή μπροστά θα ερχότανε στο σπίτι να κάμη το ποδαρικό, διασκελίζοντας το κατώφλι με το δεξί του πόδι. Η θειά Κατίγκω θα του άνοιγε την πόρτα, θα φιλούσε την εικόνα, θα τον έβαζε μέσα, θα τον τράτερνε με κουραμπιέδες και μελομακαρούνες και θα τούδινε ακόμη δύο δραχμές για το καλό του χρόνου.

Μα αυτό το αφιλότιμο παιδί, να τί εξετέλεψε: Πήγε στην εκκλησία και βρήκε πλήθος από παιδιά και μεγάλους στο Ιερό να παιδεύουν τον καντηλανάφη για τις εικόνες τους. Του έδωσε τον αριθμό και την δραχμή. Μα όσο κι αν ο καντηλανάφης έψαχνε, δεν εβρίσκει τον αριθμό 67 και ο Γιαννάκης δεν θυμότανε το όνομα του αγίου που αναζητούσε. Βαρέθηκε στο τέλος ο καντηλανάφης να ψάχνη, βιαζότανε και ο Γιαννάκης.

- Πάμε μαρέ, είπε ο καντηλανάφης, ένα κόνισμα από τούτανέ που'ναι της εκκλησίας κι' άμε να κάμης ποδαρικό, μά το ίδιο κάνει. Άγιοι είναι όλοι τους. Ύστερα ας το φέρη η θειά Κατίγκω να βρη το δικό της.

Ο Γιαννάκης το βρήκε σωστό. Και καθώς άφησαν στην κρίση του την εκλογή του αγίου, εδιάλεξε ένα εικόνισμα που παρίστανε ένα νέο λεβέντη, χρυσοστολισμένο με πανοπλία και με μια φοβερή σπάθα, που κρατούσε στο άλλο του χέρι μια ζυγαριά. Ήταν ο πιο όμορφος άγιος.

Αυτός θάκανε το καλύτερο ποδαρικό και όλοι οι άλλοι βλοσυροί, αδυνατισμένοι και φτωχοντυμένοι γέροι άγιοι.

Τρεχαπετάμενος, με την προσδοκία του κουραμπιέ και του δίφραγκου, χτύπησε δυνατά την πόρτα της Κατίγκω και μόλις άνοιξε η πόρτα εσάλταρε μέσα με το δεξί του πόδι, φωνάζοντας "και του χρόνου".

Και τότε ήταν που ξεσπασε το κακό.

Η Κατίγκω, βλέποντας μπροστά της τον Μιχαήλ Αρχάγγελο με την σπάθα του και την σπαργαλωμένη ψυχή του πεθαμένου στην ζυγαριά του, έννοιωσε να λύνονται τα γόνάτα της. Εξάλη από φρίκη και οργή άρπαξε τον Γιαννάκη από το λαιμό. Ετρεξε ο Γιωργάκης και μπήκε στην μέση. Μπόρεσε στο τέλος, κουτσά-στραβά, να δώση εξηγήσεις ο Γιαννάκης. Πρεμάζεψαν τον Αρχάγγελο από χάρμη καθώς είχε πέσει από τα παράλυτα χέρια του παιδιού, τον φίλησε με ανάμικτα αισθήματα συντριβής και φόβου η Κατίγκω και εξαπέστειλε τον Γιαννάκη εις νέαν αναζήτησιν του Αγίου Χαλαλμπου, με τον αριθμό 67.

Μα το κακό είχε γίνει. Το δυσοίωνα ποδαρικό είχε συντελεσθή.

Και να ο γάιδαρος, ο κάτης και ο σκύλος. Να και το σακάτεμα του Γιωργάκη και το βάζο του γλυκού και η πατανία η καλή και η σταφίδα η

χαμένη. Όλα καρώματα του αχαιρέτου του Γιαννάκη.

Εφέτος όμως θα γίνουν διαφορετικά τα πράγματα. Η θειά Κατίγκω έλαβε τα μέτρα της. Θα κάμη ποδαρικό το φιλίτσο τους ο μικρός Νίκος. Αυτός ξέρει το εικόνισμα της Παναγίας που ο ίδιος το πήγε στην εκκλησία. Θα γίνουν όλα με τάξη και με σιγουριά

και ο καινούργιος χρόνος θα ξαναφέρει στην υγεία του τον Γιωργάκη, θα μαζέψουν σταφίδα, θ'αγοράσουν γάιδαρο και θα γελάση πάλι τ'αχείλι τους.

ΟΔΥΣΣΕΑΣ
ΘΑΛΑΣΣΙΝΟΣ
("Κνωσός"
Δεκέμβριος 1960)

Αρχείο
Μίμη Αθουσάκη

Ο Πρόεδρος Νικήτας Δολαψάκης,
το Διοικητικό Συμβούλιο και το Προσωπικό σας εύχονται

Χρόνια Πολλά

Επιμελητήριο Ηρακλείου

Σύγχρονο & Δυναμικό

1893

ΗΡΑΚΛΕΙΟΝ

ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΕΤΟΥΣ ΔΩΡΑ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΕΤΟΥΣ

ΠΛΟΥΣΙΩΤΑΤΗ
ΣΥΛΛΟΓΗ
ΠΑΙΓΝΙΔΑΚΙΩΝ

ΣΥΡΤΟΙ ΚΟΝΔΥΛΟΦΟΡΟΙ
ΜΕΛΑΝΟΔΟΧΕΙΑ
ΗΜΕΡΟΔΕΙΚΤΑΙ

και πλειστα άλλα είδη κατάλληλα δια

ΔΩΡΑ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΕΤΟΥΣ ΔΩΡΑ

έκομίσθησαν εσχάτως Είς τὸ Βιβλιο-
πωλείον Στ. Μ. Ἀλεξίου.

ΒΙΒΛΙΟΔΕΤΕΙΟΝ
ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΜΕΤΟΧΙΑΝΑΚΗ

ΕΝ ΗΡΑΚΛΕΙΩ

Δένονται μετὰ μεγάλης φιλοκαλίας
βιβλία. Στερεότης ἀπαρμύλλος. Ἰδιαί-
τερα ἐπιτηδειότης καὶ τέχνη περὶ τὸ
χρῦσωμα. Τιμὰὶ συγκραταβατικά.

ΕΙΣ ΤΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ
ΑΔΕΛΦΩΝ ΚΟΚΟΝΕΖΗ

(ἀπέναντι τοῦ ἐμπορικοῦ τοῦ κ. Μανούσου Σταματάκη).

Ἐκομίσθησαν εσχάτως ἐκ Παρισίων:
Καστόρια, πτερὰ, ἐγκρέτες, βελουδάκια, ζέ, κορ-
δέλες καὶ πάντα ἐν γένει τὰ ὑλικά διὰ

ΚΑΠΕΛΑ Διάφοροι γαρνιτούρες διὰ
ΦΟΡΕΜΑΤΑ
Εὐθηνία, κομψότης, καλαισθησία.

ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΕΙΟΝ

Ἡ "ΣΥΓΚΑΤΑΒΑΣΙΣ"

ΕΜΜ. Γ. ΜΕΤΑΞΑ

ΠΑΡΑ ΤΟ ΣΑΝΤΡΙΒΑΝΑΚΙ

ΕΚΟΜΙΣΘΗΣΑΝ εσχάτως ἐξ Εὐρώπης
παντὸς εἶδους γαρνιρίσματα κομψότατα
διὰ πανέρια γάμου.

Πᾶσα παραγγελία γάμου ἐκτελεῖται με-
τὰ μεγάλης ταχύτητος.

Παρασκευάζονται διὰ τὴν

ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑ

Διάφορα γλυκίσματα καὶ ὅλα τὰ εἶδη τῆς
ζαχαροπλαστικής.

Τὰς συγκραταβατικὰς τιμὰς καὶ τὴν ἀρίστην ποιότη-
τα θὰ γνωρίσουν

"Ὅσοι ἔχουν τὴν εὐχαρίστησιν νὰ ἐπισκερθῶσι τὸ
ζαχαροπλαστεῖόν μας κατ' αὐτὰς,
τοὺς ὁποίους παρακαλοῦμεν νὰ ἐπισκερθῶσι πρότερον
καὶ τὰ ἄλλα ζαχαροπλαστεία.

Θέλωμεν

Μεγάλην εὐθηνίαν—μεγάλην ἐξόδευσιν.

ΟΦΕΛΟΣ

40 ΤΟΙΣ ΕΚΑΤΟΝ 40

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ
ΙΩΑΝ. Γ. ΒΛΑΣΤΟΥ

ΛΕΜΠΛΕΤΖΙΔΙΚΑ

Ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τούτῳ κομίσθησαν κατ'
αὐτὰς πωλοῦνται με ἐκπτώσιν 40 οιο :

ΜΕΤΑΞΙΑ δετὰ (Σκωτζέζικα) καὶ σκέτα (Πολίτι-
κα α' ποιότητος με 62 κλώνους τὸ κυκλί) διὰ παν-
τὸς εἶδους κεντήματα.

ΜΕΓΑΛΗ ΠΟΙΚΙΛΙΑ ΧΡΩΜΑΤΙΣΜΩΝ

Ἐν τῷ αὐτῷ Βιβλιοπωλείῳ πωλεῖται χονδρικῶς
καὶ λιανικῶς τὸ περίφημον

ΚΟΝΙΑΚ ΜΑΛΒΑΖΙΑ ΚΟΝΙΑΚ

ΠΕΡΙΔΗ & Σας

εἰς τὰς αὐτὰς τιμὰς τοῦ Ἐργοστασίου, ἤτοι:
Τὸ κιβώτιον Γρ. 135. Αἱ 12 φιάλαι γρ. 130
ἢ φιάλη γρ. 11 1/4.

Ἐκάστη κενὴ φιάλη τοῦ Κονιακ τούτου ἀγοράζεται ἀντὶ 2 με-
ταλλικῶν.

Ἰω. Γ. Βλαστός

ΜΑΛΒΑΖΙΑ

Τὸ περίφημον ΚΟΝΙΑΚ

ΠΕΡΙΔΗ & ΣΑΣ

Πωλεῖται χονδρικῶς καὶ λιανικῶς ἐν τῷ μεγάλῳ Καφείῳ

ΑΛΕΞΑΝΔΡ. Χ. ΖΑΧΑΡΙΑΔΟΥ

Εἰς τὰς αὐτὰς τιμὰς εἰς ἄς καὶ ἐν τῷ Ἐργοστασίῳ

Περίδη καὶ Σας πωλεῖται, ἤτοι :

Τὸ κιβώτιον ἐκ 12 φιαλῶν Γρ. 135, αἱ 12 φιάλαι γρ. 130, ἢ φιάλη γρ. 11. 10.

Ἀλέξανδρος Ζαχαριάδης

ΕΥΡΩΠΗ

ἀντικρὺ τοῦ Στρατῶνος

Χριστουγεννιάτικο παραμύθι

Μια φορά κι έναν καιρό...

Της
Νίκης Τρουλλινού

Ήταν ένας μικρός άγγελος. Όμορφος και γλυκός όπως όλοι οι άγγελοι. Και ταξιδιάρης. Τρελαινόταν για ταξίδια. Που τον έκανε, που τον έβρισκε η μάνα του, στα μήκη και τα πλάτη της γης να τριγυρνά. Ήταν και καλός. Ταξίδευε, έβλεπε, άκουγε και όσο μπορούσε έκανε το καλό. Να... εδώ ένα τραυματισμένο γεράκι, ζζβουνν...ζζβουνν...ο μικρός άγγελος κατέβαινε από τα ψηλώματα και γιάτρνευε το γεράκι. Μια τρύπια στέγη που ήθελε μπάλωμα, ένα σπασμένο κλωνάρι ζητούσε στήριγμα, ένα μαραμένο λουλουδάκι ζητούσε φίλι, ένα θλιμμένο παιδί παρευόλα. Ό,τι μπορούσε έκανε ο μικρός άγγελος. Πώς τον λέγανε; Και γιατί να τον λέγανε δηλαδή; Ήταν αυτό... ο μικρός άγγελος.

Μια φορά κι έναν καιρό...

Ήταν ένα μικρό παιδί. Όμορφο και γλυκό όπως όλα τα παιδιά. Και ζωηρό πολύ. Έτρεχε, έπαιζε,

τραγουδούσε και γελοούσε όλη μέρα. Είχαν να πουν πως και στον ύπνο του ακόμα γελοούσε. Ήταν και καλό. Τάιζε τα μυρμήγκια, προστάτευε τα σκουλήκια στο χαντάκι του δρόμου, στα σπυργίτια άφηνε σπόρια. Πάει να πει, τα ταπεινά της γης είχε στο νου του συνεχώς. Πώς το λέγανε; Και γιατί να το λένε δηλαδή; Ήταν αυτό... το μικρό παιδί.

Μια φορά κι έναν καιρό...

Ήταν άγριος ο χειμώνας κι ο κακός ο κεραυνός έκοβε βόλιες σε στεριές και θάλασσες. Θυμωμένος πολύ. Τόσα μαύρα σύννεφα να παλεύουν στα ψηλά και να του φωνάζουν: "τρέχα δω και τρέχα κει και ρίξε τη φωτιά σου." Και σαν να μην έφταναν τα σύννεφα, είχε κι έναν μικρό άγγελο στα πόδια του να του χαλάει τις δουλειές. Ήθελε να ρίξει αστροπελέκι στη στάνη, να σου ο μικρός άγγελος ν' ανοίγει τις φτερούγες του. Ήθελε να κάψει ένα λυγερό κυπαρίσι στη βουνοπλαγιά, να σου ο μικρός άγγελος να το παίρνει αγκαλιά. "Έτσι μου είσαι σκασμένο αγγελούδι;" φώναξε ο κεραυνός. "Τώρα θα δεις." Βουρ και βουουρρ... πάει έλιωσε η μια φτερούγα του μικρού αγγέλου.

Μια φορά κι έναν καιρό...

Ήταν ένας κακός άνθρωπος, έχει κι απ' αυτούς η Πλάση. Με πόδια μεγάλα, να τα προλαβαίνει όλα. Και χέρια αρπαχτικά. Εδώ τα μυρμήγκια; Να σου η πατημασιά του, λιώμα να τα κάνει. Πεινάνε τα σπυργίτια; Βουρ και πάλι βουουρρ... τις κακές του γάτες καταπάνω τους. Βγήκαν βόλτα τα σκουλήκια, δηλητήριο να ψεκάζει αυτός. Πάει να πει, έβαζε στο μάτι όλα τα ταπεινά της γης. Έτρεχε ξοπίσω του το μικρό αγόρι να προλάβει, τι να προλάβεις άμοιρο, γλυκό μου εσύ...

"Έτσι μου είσαι σκασμένο παιδί; Τώρα θα δεις;" φώναξε ο κακός και πήρε τη μηχανή, τη λένε... -αχ, να δεις, όλο ξεχνάω-και σημαδεύει το τρυφερό ποδάρι του μικρού αγοριού.

Μια φορά κι έναν καιρό...

Ένας μονόφτερος άγγελος και 'να κουτσό παιδί.

-Και τώρα πού πάει αυτό το παραμύθι;-

Ο μονόφτερος άγγελος, ακόμα μικρός κι ακόμα γλυκός, δεν μπορούσε πια να ταξιδέψει. Δεν μπορούσε γεράκια να γιατρέψει. Δεν μπορούσε δέντρα να πάρει αγκαλιά. Πότε πετώντας χαμηλά με το ένα του φτερό, πότε σερνάμενος στη γη, αφού δεν ήξερε να περπατά, ταξίδευε πικραμένος. Ωπου μια στέγη τρύπια τον κατάπιε. Και βρέθηκε μέσα σε άχυρα

φωτεινά και ένα γύρω τα ζώα. Πρόβατα, κατσίκες, άλογα και γελάδια. Με την ανάσα τους τον ζέσταναν, με τις μουσούδες τους τον χάιδεψαν, ύστερα φώναξαν το γεράκι της βουνοκορφής να φέρει την ουράνια τροφή του. Όσο ο μικρός άγγελος να ξαποστάσει, τα ζώα συγκάλεσαν μεγάλο συμβούλιο. Θέμα ημερησίας διατάξεως; Η γιαιριά τ' αγγέλου.

Και το κουτσό παιδί, ετούτο πώς θα γιάνει;

Καθισμένο στη ρίζα ενός δέντρου, χειμώνας καιρός, χειμώνας άγριος, πέρα μακριά σε χώρα χωρίς όνομα. Λακκούβες γύρω και λάσπες και νερά, άνθρωποι να φεύγουν τρομαγμένοι, ποιός χέρι ν' απλώσει σ' ένα κουτσό παιδί; Και τότε ακούστηκε η φωνή η ψιθυριστή που πάντα ακούγεται στα παραμύθια: "Έχεις μολύβι και χαρτί, μικρό παιδί; Γράψε, λοιπόν. Για τα άλλα μη σε νοιάζει."

"Μα τι να γράψω;" είπε το μικρό παιδί. "Όνομα δεν έχω, σε χώρα άγνωστη- αυτή του πουθενά -τι διεύθυνση να δώσω;"

Κι αποκρίθηκε η φωνή:

"Γράψε, όνομα: το μικρό παιδί. Διεύθυνση: το στοργικό δέντρο στη χώρα του Παντού, για τα άλλα μη σε νοιάζει."

Τι να κάνει το παιδί-που λένε τα παλιά τα παραμύθια -έβγαλε από την τσέπη το φαγωμένο μολυβάκι του και το μικρό χαρτί κι έκανε ό,τι η φωνή είχε ζητήσει. Και να σου τα σκουλήκια, και να σου τα μυρμήγκια, και να σου τα σπυργίτια, κι ας είχε βαρυχειμωνιά. Στόμα το στόμα, ράμφος το ράμφος, ταξίδι το ταξίδι φτάνει το μήνυμα στην τρύπια στάνη την ώρα και την στιγμή της συνεδρίασης των ζώων. Και λέει το άλογο, πιο λογικό απ' όλα: "Επείγουσα επιχείρηση: η μεταφορά του πληγωμένου παιδιού στη ζεστασιά της στάνης." Για πότε επιστρατεύθηκαν όλα τα ζώα, για πότε λύσεις δόθηκαν σε δύσκολα προβλήματα, αυτό μόνο τα παραμύθια το γνωρίζουν. Μπορεί σε μια στιγμούλα, μπορεί σ' έναν αιώνα, αυτό τα παραμύθια δεν το εξετάζουν. Μόνο να λένε ξέρουν πως το κουτσό παιδί και το μονόφτερο αγγελούδι βρέθηκαν μαζί. Και νά σου οι αγκαλιές, και νά σου τα χάρδια, ζεστές ανάσες, τρυφερά φιλήματα. Ε-ρου-ρέμ και τερι-τε-ρι-ρέμ τραγουδούσαν τα ζώα. Κι από την τρύπια στέγη, το φωτεινό αστέρι.

Είπαν-χρόνια μετά-για κάποιους μάγους που φέρανε χρυσάφι. Α! Όλα κι όλα, αυτούς τα ζώα δεν τους άφησαν ούτε να πλησιάσουν. "Ακούς χρυσάφι; Αυτό τι να το κάνουν; Δεν είμαστε καλά..." είπε το σοφό μυρμήγκι και βάλθηκε να γελά η προβατίνα.

Άνοιξαν την πόρτα μόνο στον Ποιητή που τους μουρμούρισε από τη χαραμάδα:

"...αν είναι να μιλήσει κάποιος ας πει για την αγάπη"

Κι έμειναν όλοι μαζί, αλλόκοτη παρέα -τώρα ξέρετε ποιοι, να μην τα ξαναλέμε- να περιμένουν καλύτερους καιρούς. Μπορεί να περιμένουν μια στιγμή, μπορεί να περιμένουν έναν αιώνα, αυτό τα παραμύθια δεν το εξετάζουν.

Αρχειό Μίμη Αθουσάκη

Ο ΑΗ ΒΑΣΙΛΗΣ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ, ΣΤΙΣ ΒΙΤΡΙΝΕΣ, ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ ΣΤΟ ΚΑΤΩΦΛΙ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΧΡΟΝΟΥ 1963

ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΣΤΟΥΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΣ ΤΗΣ “ΠΑΤΡΙΔΟΣ” ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΣΥΝΤΑΚΤΕΣ ΤΗΣ

- Πέραστε κόσμο.
- Ό,τι πάρετε, ένα δίφραγκο....
- Δίφραγκο και κορμάτι. Άστο κάτω κύριος, αυτό έχει πέντε...
Ένα δίφραγκο ό,τι πάρετε...
Είναι ο γνωστός μικροπωλητής που κάνει περισσότερη φασαρία παρά δουλειά. Απαραίτητος στο ετερόκλητο πλήθος των... “υπαιθρίων” μικροπωλητών. Απομακρύνονται από τον ένα και πέφτεις στον άλλο.
- Πέραστε κόσμο.
- Εδώ το μέγα κινητόν εμπορικό κατάστημα...

***

Πλήθος και οι καλλαντιάρηδες που τα λένε ποικιλοτρόπως. Με λύρες. Με πνευστά. Τραγουδιστά.
“Αρχιμηνιά κι Αρχιχρονιά”.
Δεν λείπε όμως και γνωστός τύπος που ούτε όργανο ξέρει να παίζει ούτε να τραγουδάει. Πενία όμως τέχνης καταργάζεται. Και τα... λείπει με το γραμμόφωνο. Ο ίδιος έχει όψι παλπιάς αντίκας και το όργανο τον συναγωνίζεται σε εμφάνισι. Δεν έχει παρά να γυρίζει τη... μανιβέλλα και να εισπράττει καθώς η βραχνιασμένη πλάκα διοικητεύει τις νότες της από το κωνί:
“Δες κι εμέ
Δες κι εμέ το παλληκάρη!”

***

Είναι και ο αχόρτατος μικρός:
- Σέλω την κούλα, μπαμπά!
Αδύνατον να αρκειθή στο αυτοκινητάκι. Διαμαρτύρεται. Τοιρίζει. Χωποσ αντή αεροπλανάκι δέχεται κάθετη εφόρμησι της κερούκλας του γεννήτηρος. Φάη!
- Αρπατή μούλικο χρονιάρα μέρα. Ο Άν Βασίλης μαζί με τα παιχνίδια κουβαλάει και φάπες!

***

Εδώ κι εκεί απ’ το κρύσταλλο.
Κόσμος πολός. Μελίσσι οι άνθρωποι βαβουρίζουν στους δρόμους. Πάμφωτη η πολιτεία ετοιμάζεται να καλωσορίσει ακόμη μια καινούργια χρονιά. Παραμονή αυτής της προετοιμασίας. Οι άνθρωποι σφιξαν πέτρα την καρδιά και βγήκαν. Κάτω, στο κέντρο, τα μαγαζιά με τις βιτρίνες τους σειρήνες προκλητικές μαγνέτίζουν μικρούς και μεγάλους.
Οι ώρες πίζιλες για τους οικογενειάρχες. Ώρες αδύνης του συνεχούς ανοικτού και ανάηπου οικογενειακού προϋπολογισμού. Κι όμως! Είναι οι μεγάλες ώρες του Παιδιού.
Έναν ολόκληρο χρόνο κλώθει το όνειρο της πρωτοχρονιάς. Τυλίγει, κουβάρι τις αξιώσεις του, μισό όνειρο, μισό υποσχέσεις.
Παραμονή Πρωτοχρονιάς. Ώρα δώδεκα για το παιδί. Ώρα μηδέν για τον γονιό που ενώ το τραβάει απ’ το χεράκι, κι ακούει τον ατελείωτο κατάλογο των υποσχέσεων στο διάστημα της χρονιάς, επιχειρεί να του οβύσει όσα μπορεί από τον πίνακα της μνήμης. Μα έλα που τ’ αφιλότιμα τα πράματα τον σαρκαζουν σωφοί στους δρόμους, στους πιάγκους, στα καρτσάκια. Κι είναι κι οι βιτρίνες. Αυτές οι φοβερές ξελογιάστρες με τον ζυπατερό τους φωτισμό και τα ψηλομπίτικα ακριβά παιχνίδια! Είναι κι αυτές. Ένα λουσσάτο Κρύσταλλο που κλείνει πίσω του έναν ολόκληρο φωτόλοστο θησαυρό.

***

Μπροστά σε μίαν τέτοια Κεντρική βιτρίνα του μεγάλου δρόμου. Ποτάμι ο Κόσμος πάει κι έρχεται. Ζώσα βουερή παλλίροια. Άντρες γυναίκες παιδιά. Στοιλισμένοι όλοι περπατάνε, ψάχνουνε, μπαινοβγαίνουνε στα μαγαζιά. Χαζεύουνε στα μαγαζιά. Χαζεύουν, και πότε πότε, ψωνίζουν. Συγκέντρωση των θαυμαστικών η βιτρίνα. Και τι δεν απλώνεται πίσω από τούτο το φωτεινό Κρύσταλλο! Ένας πλαστικός κόσμος πολύχρωμος φαντάζει με διαστάσεις παραμυθένιου κάτω από την σκιά ενός κατακλιώνιστου ελάτου.
Χίλιες μορφές, χίλια σχέδια, χίλια πράματα χορταίνουν την απέραντη παιδική ψυχή. Κούκλες, Καραγκιόζηδες, στρατιώτες, πολεμικά μέσα, μούζικες, η ποικιλία του

Παιγνιδιού στην πιο μεγαλόπρεπη πολυχρωμία της. Ένας κόσμος. Ένας θησαυρός πίσω απ’ το κρύσταλλο. Και πάνω απ’ όλα αυτές οι κωμικές φάτσες, με μηχανούλες που γυρίζουν, σφυρίζουν, σπιθίζουν, κάνουν γκριμάτσες και κοροϊδεύουν συλλήβδην το πλήθος του κόσμου που έχει σταματήσει μπροστά τους.
Μανουάλι παιδικής λατρείας η βιτρίνα που δέχεται τα καφετέρια θαυμαστικά του παιδόκοσμου. Συνοπισμός στο μαγαζί.
Πλημμύρα έξω από το κρύσταλλο. Χαρούμενα, γεμάτα ζωή παιδάκια με τους γονιούς τους περνούν, στέκουν, θαυμάζουν, γελούν με τα καμώματα που ξετυλίγει ο κόσμος της βιτρίνας. Σταθμός γι’ ανεφοδιασμό χαράς εδώ. Και κάθε τόσο ένα χέρι απ’ τη μέσα μεριά, πετιέται για να πάρει και κάτι.
Όλοι πάνε, περνάνε και φεύγουν. Μα πάντα κάποιος μένει είναι ο ίδιος. Ένας πιτσιρίκος που θυμίζει γαβριά με κάποιες τροποποιήσεις στο σουλούπι. Έντονα τα χνάρια της ανέχειας έχουνε στραπατοάρει όλη την παιδικότητα. Στέκει, παρακολουθεί και σωπαίνει. Δυό μάτια μεγάλα μόνα ζωντανά σημάδια ενός παραπεταμένου συνόλου φαντάζουν όλο φλόγα και πάθος.

Το πρόσωπο σχεδόν κολλημένο στο κρύσταλλο. Οι βαθιές ανάσες του ρίχνουν κάτι σαν πάχνη και το θολώνουν. Φεύγει ο κόσμος από δίπλα του, άλλοι έρχονται, κι αυτοί φεύγουν...
Αυτός, μένει. Τούτος ο μικρός ώρες ολόκληρες στήλωσε εκεί τα δέκα ή και πιο πολλά χρόνια του και μ’ αυτά θαυμάζει. Συνεπαρμένος ποιος ξέρει στα φτερά τίνος ονειρού, απλώνει πότε πότε το χέρι. Κουτιούλα όμως το κρύσταλλο και το πέρνει πίσω. Σηγές ανώμαλης προσέχωσης απ’ τη χίμαιρα. Θυμάται κυτάζει γύρω, μα πάλι ξαναγυρίζει στον ακόρεστο θαυμασμό του. Ένας Καραγκιόζης πίσω απ’ το κρύσταλλο, κάθε τόσο του βγάζει με κάποιον σαρκασμό τη γλώσσα. Μα κι ο πιτσιρίκος δεν του χαρίζει κάστανα. Τον κοροϊδεύει κι αυτός. Παντόμιμα, ανάμεσ’ απ’ το τζάμι. Βάνω στοίχημα πως σαν μεγαλώσει κείνο το παιδί σαν γίνει άντρας, θα τρέφει ένα άσβυστο μίσος στα κρύσταλλα.

Η παντομίμα κρατά ολόκληρες ώρες. Η κίνηση στους δρόμους αραιώνει σιγά σιγά σαν να στερεώνουν οι πηγές που την τροφοδοτούσαν. Τα φώτα στη βιτρίνα χαμηλώνουν. Βαθείες ματρες γίνανε τώρα οι πριν από λίγο ανές σκιές του δέντρου και κάποιου τοιγκούνη Άν Βασίλη, που αντί να μοιράζει απ’ τη βιτρίνα στέκεται σε μια γωνιά λες και φυλάει το θησαυρό της. Κάποτε... ένα τελευταίο τοσφ, και βαθύ σκοτάδι κουκούλωσε το θαύμα. Το μαγαζύ έκλεισε. Ο πιτσιρίκος στερημένος απ’ το θέαμα ξεκολλά απ’ τη γωνιά του. Φεύγει. Που πάει; Ποιος ξέρει! Ένα καινούργιο χρόνο πάει κι αυτός να συναντήση. Πως; Με τον δικό του τον συνθησιμένο τρόπο. Ένας καινούργιος χρόνος. Μια νέα σκληρή χαρακιά στην απαλή παιδική ψυχή.

***

Όλα είναι φούσκες

Την ψευδαίσθηση της ευτυχίας προσπαθεί να δημιουργήσει σήμερα το κάθε σπίτι. Συγυρίζεται, στολίζεται, φωτίζεται, βάζει τα καλά του κι αλλάζει όψι. Πέρνει πολύχρωμο εορταστικό τόνο, αλλάζει από τα νύχια ως την κορφή, που λένε, και μεταμορφώνεται στο τέλος σε σωστό καρνάβαλο. Φούσκες σε όλα τα μεγέθη, τα σχήματα και τα χρώματα απλώνονται εδώ κι εκεί. Τεμίζουν οι ιαζέρες και τα τραπέζια από παιχνίδια κι ότι συνθέτει το εορταστικό πρόγραμμα που καταστρώθηκε πριν από λίγες μέρες, σε οικογενειακό συμβούλιο, ξεπροβάλλει χαρούμενο, κεφάλτο και γελαστό σε κάθε μεριά του οπιού. Καμαρώνει εκείνη τα διακοσμικά της έργα. Πέφτει εκείνος ξεμοναρισμένος σε μια καρέκλα.
- Κουράγιο Μπάμπη.
- Εξαντλήθηκε.
- Κρέμασε κι αυτή τη φούσκα...
- Προτιμώ να κρεμαστώ ο ίδιος!
Επιμένει εκείνη, φουρτουνιάζει εκείνος και στη... φουρτούν απάνω σπάζη η φούσκα.
- Κι από χρόνου Μπάμπη!

- Να μη σώσω.
- Καλέ τι είναι αυτά που λες;
- Ξεναφρίστικα το κατάλαβες; Αμε εδώ, τρέχα εκεί, κρέμασε αυτό, κρέμασε εκείνο, πήγαν κάτω τα νεφρά μου...
- Μέρα ειν’ κι αυτή και θα περάση.
- Θα περάση. Το ξέρω. Αλλά ο πόνος του νεφρού μου δεν θα περάση...
Κείνη τη στιγμή σκάει ένα πολυφουσκωμένο μπαλλόνι...
- Άκουσε καλή μου;
- Άκουσα.
- Τι άκουσες;
- Ένα “παφ”.
- Ε, αυτό θα ηη πρωτοχρονιά. Ετοιμάζεσαι, σκοτώνεσαι, πέφτουν τα νεφρά σου, ξεποδιαρίζεσαι, ξεπαρδιάζεσαι, κι ύστερα ένα “παφ” και πάει κι η Πρωτοχρονιά. Κατάλαβες;
- Βλέπεις μια αστραπή που φεγγοβολά η γη κι ο ουρανός. Περιμένεις ν’ ακούσες βροντή να οσειθή ο κόσμος, κι ακούς “παφ”. Φούσκες δηλαδή. Κατάλαβες;...

***

Παραμονή Πρωτοχρονιάς. Κόσμος πάει κι έρχεται. Βουερό μελίσι η αγορά. Μπαίνω σ’ ένα γνωστό μου κατάστημα, φίλος καλός είναι ο καταστηματαρχης κι αγαπά την κουβέντα. Ρολόι δουλεύει το μαγαζί του. Οι υπάλληλοι τσακίζονται να γεμίσουν το μπεζαχτά τ’ αφεντικού των. Εκείνος κάθεται μακαρίως και απολαμβάνει “τ’ αντιμάλο” που κάνει το κόμα που μπαίνει και βγαίνει. Μόνη δουλειά του να κάθεται, όπως είπαμε, μακαρίως, και να λήη σ’ όσους χοντροψωνίζουν “κι από χρόνου”. Φαίνεται όμως πως κι αυτό του φέρνει κόπο και σε μια στιγμή μου λέει:
- Κουράστηκα. Από το πρωί μάλλιασε η γλώσσα μου.
- Κι από χρόνου...
- Να μη σώσω... μ’ αυτά τα “Χρόνια Πολλά...”
- Δεν τα σταματάς;
- Αυτό θα κάνω.
Αλλάζει όμως αμέσως γνώμη και φωνάζει.
- Κώστα.

Ο Κώστας ένας από τος πολλούς υπάλληλους του καταστήματος προσέρχεται και υποκλίνεται ευλαβώς.
- Διατάξτε.
- Κάτσε εδώ κοντά μου να λες “Χρόνια Πολλά” στους πελάτες που χοντροψωνίζουν...
Ενώ όμως ετοιμάζεται να χουζουρέψη καλύτερα, νάσου και μπαίνει στο μαγαζί ένας που θυμίζει Μαραθωνοδρόμο την ώρα που τερματίζει και λέγει στο φίλο μου τον καταστηματαρχη.
- Μούπε η γυναίκα σου να πας λήη αμέσως στο σπίτι γιατί λήει είναι ανάγκη...
Κάτι κακό περνά από τον νου τον και κτιρνοπρασινίζει...
- Τι ανάγκη βρε.
- Μεγάλη λήει.
- Μεγάλη;
- Έτσι μούπε να σου πω.

Παιδιά έχει ο άνθρωπος, θηλυκά τα πιο πολλά, αυτοκίνητα τρέχουν, στο κακό σταματά ο νους του.
- Τι να κάνω τώρα; Τι να συμβαίνει άραγε; Βρε λαχτάρα που μου κουβάλησε ο Άι Βασίλης... και κτυπιέται.
- Άντε τώρα του λέγω, μην κάνης έτσι και τρέχα.
- Να τρέχω;
- Γρήγορα θέλω να πω.
- Να τηλεφωνήσω να ρηθ εν αμάξι;
- Τηλεφώνη!
Κι ένας γιατρός συμπληρώνει δεν ξέρεις τι γίνεται. Μετά μια ώρα πέρασα να δω τι συμβαίνει. Βρήκα το φίλο μου τον καταστηματαρχη κεφάλτο και φιλομεϊδή να τραγουδά τα κάλαντα.
- Κάτσε να φας κάτσε να πιης.
- Κάτσε κι εσύ μου λέγει να στα πω.
- Λοιπόν τι έγινε;
- Άκου και κλάψε... Πάω στο σπίτι και το βρίσκω ανάστατο. Τη γυναίκα μου να κρατά ένα μπουκάλι αιθέρα και να τον ρουφά, και τις κόρες μου να κλαίνε και θρηνούν. Το λείψανο μόνο έλλειπε από το σπίτι.
- Τι συμβαίνει ρωτώ;

- Συμφορά μου λένε. Μαύρη συμφορά και... κλαθμός και οδυρμός... και γιατί θαρρείς;
- Γιατί;
- Ο φουρνάρης έκαψε λήει τα μελομακάρονα κι έπρεπε κατά διαταγή της γυναίκας μου να πάω να τον δείρω. Βρε τρελλαθήκατε τους λέγω; Αυτός τρία μέτρα ύψος κι άλλα τόσα φάρδος να τον δείρω εγώ; Γίνεται; Όχι πρέπει να πας!
- Και πήγες;
- Πήγα!
- Τον εδείρες;
- Τρελλός είσαι;
- Τότε τι πήγες κι έκανες;
- Του πλήρωσα τα ψηστικά!

(Δημοσιεύτηκε στην “Πατρίδα” την Πρωτοχρονιά του 1963)

ΑΡΧΙΜΗΝΙΑ ΚΙ ΑΡΧΙΧΡΟΝΙΑ

ΤΑ ΚΑΛΑΝΤΑ ΤΟΥ 1963

Αρχιμηνιά κι Αρχιχρονιά
καλώς να τον δεχθούμε
και τώρα με διπλοπεννιά
τα κάλαντα να πούμε!

***

Άγιος Βασίλης έρχεται παρ’ όλα τα εμπόδια
αλλά τα δώρα τα μισά έδωσε στα διόδια.
Κι όσο για τα υπόλοιπα ώσπου να πης “κινίνο”
περνώντας απ’ την Κέρκυρα τάχασε στο Καζίνο.
Και μ’ όλο πούρχεται ταπί από την Καισαρεία
τα κάλαντα για να του ηη
σπεύδει η Εφορία!
Κι ο Άγιος που τάλαντα
δεν έχει να γυρίση
βγαίνει κι αυτός στα (κάλαντα)
να τα οικονομήση
και με τους καλαντιάρηδες
ψάλλει κι αυτός συγχρόνως
- Αρχιμηνιά κι αρχιχρονιά
κι αρχή καλός μας χρόνος.

***

Αρχιμηνιά κι Αρχιχρονιά
και τώρα σε κάθε γωνιά
σι πάντες αγωνίζονται
για την Παιδεία πάλι
δια να μην γκρεμίζονται
σχολεία και δασκάλιοι.

***

Αρχιμηνιά κι Αρχιχρονιά Δήμαρχε Κρασαδάκη
Χρόνια πολλά σου εύχεται η πόλις ομοφώνως
που χάρις εις το πάθος σου αλλά και το μεράκι.
Άν Βασίλης έρχεται και το νερό συγχρόνως.

***

Άν Βασίλης έρχεται και μπαίνει στην αράδα
για να ψηφίση και αυτός για την... υπερομάδα
για να μην διαδέχεται η μιά την άλλη πίττα
Και συνεχώς η πόλις μας να την πατά την πίττα!

***

Αρχιμηνιά κι Αρχιχρονιά
κι ενώ ανοίγουμε πανιά
για το 63
εύχονται όλοι τη χρονιά
χαρίς πολέμου καταχιά
λαχτάρες και πικρία
μα και το κέντρο στην Αρχή ποθούμ’ επιπροσθέτως
για νάχουμε όντως αίσιον κι ευτυχισμένο έτος!

Ν. ΕΠΙΤΡΟΠΑΚΗΣ
(Δημοσιεύτηκε στην “Πατρίδα”
στο φύλλο της 1ης Ιανουαρίου 1963)

ΠΕΤΡΟΥ ΨΗΛΟΡΕΙΤΗ (ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ)

Έγερνε η Χρυσούλα όλο της το κορμί κι άπλωνε τα χέρια της λες κι ήθελε ν' αγκαλιάσει όλη τη Μεσόγειο θάλασσα.

- Θέ μου! Θέ μου! πόσο είναι όμορφη!

Τα μαλλιά της τάπιανε στ' απαλοδακτυλάτα χέρια του το αεράκι και τις αναποδογύριζε το κεφάλι και τη φιλούσε στο στόμα, στα μάτια, στο λαιμό και τη γαργάλιζε στις αμασκάλες και κατέβαινε στο κορμί της όλο και της το φιλούσε κι η Χρυσούλα λιγοθύμισε από την αβάσταχτη γλώδα.

Σιράφηκε να φωνάζει του Ορέστη να τίνε σώσει από τα χέρια του θαλασσινού θεού κ' είδε αποπίσω της γονατισμένο το Γοργία να κλαίει.

- Κλαίτε! Πατί κλαίτε; Μα δεν κυτάζετε; Είναι η Ελλάδα! η Ελλάδα!

Κι αυτός δε σήκωσε το κεφάλι, τα μάτια του μόνο τρέχανε πάνω στα μάγουλά του κι είπε:

(η φωνή του σπάρραζε στον αέρα και τα θαλασσοπούλια τρομάζανε και φύγανε).

- Ποτέ δε θα δούμε πια την Ελλάδα, Χρυσούλα. Ποτέ! ποτέ!..

Κι η Χρυσούλα έβαλε φιλή φωνή και πετάχτηκε απάνω αλαλιασμένη και τα μπράτσια της απλωθήκανε σα να θέλανε να σταματήσουν κάπου, σα να θέλανε να επικαλεστούνε και να παρακαλέσουν.

Τα χείλια της κλωμά και λιγωμένα ανατριχιάζανε και τρέμανε, λες κι είσανε έτοιμα να πέσουν... Θέ μου! πως μοιάζουνε δύο φυλλαράκια μαραμένα στην άκρη ενός ξερού κλαδιού!

- Χρυσούλα! Χρυσούλα, τι έχεις; Τι όνειρο είδες, Χρυσούλα!;

Άνοιξε τα μάτια της σαν τρελλή, κύταξε ξεφρενιασμένη να δει πού βρίσκεται, είδε τον Ορέστη αποπάνω της να σκύφει ανήσυχος και να τη ρωτά, είδε το παράθυρο, τις φωτογραφίες, είδε τα μπιτολιάρια και γιατρικά δίπλα στο κρεβάτι της.

- Ωωω!

Πέρασε τα κλωμά της τα χέρια από το μέτωπο, έπιασε τα μπλίζγια της να μη σπάσουν, κι ανασπώθηκε από το κρεβάτι κι έκωσε το κεφάλι της στα γόνατά της μέσα.

- Χρυσούλα μου, τι έχεις; Μην είδες κανένα κακό όνειρο;

- Όχι! όχι! δεν είδα τίποτα... τίποτα! κι έπεσε πάλι κάτω κι αγκάλιασε το προσκεφάλι της και ψιθύριζε με τρόπο.

- Ποτέ πια! Ποτέ!... ποτέ!

VIII

Απόψε έπιασε η Χρυσούλα τον Ορέστη από το χέρι, τη στιγμή που είτανε έτοιμος να σηκωθεί.

- Ορέστη! πού πας; μη μ' αφήνεις!

Η φωνή της, φωνή πεθαμένης.

- Θάρθω ευτός, αγάπη μου. Θα πάω στον γιατρό μια στιγμή.

Είχε τρομάξει ο Ορέστης βλέποντας τη Χρυσούλα απόψε σε τόσο ανέλπιδη θέση. Η κοκκινάδα του προσώπου της είχε οβήσει τέλεια κι αρχίσανε τα χείλια της, η μύτη της, τα μάγουλά της να μπλαβίζουνε και τα δάκτυλα των χεριών και των ποδιών της είσανε τώρα παγωμένα, νεκρά.

Ένας ιδρος κρύος σκέπαζε σαν πάχνη όλο της το κορμί.

Ο Ορέστης ξέφυγε από το σφιζιμο της Χρυσούλας κι έφυγε τρεχαπειάμενος. Οξω είτανε η εθνική γιορτή της Γαλλίας απόψε, 14 του Αλωνάρη, κι οι δρόμοι στενάζανε από το βάρος του κόσμου. Δεν μπορούσε ο Ορέστης να προχωρήσει. Μια αγανάκτηση τρελλή τότε κυριείψε. Η Χρυσούλα πεθαίνει κι αυτοί γελούνε και φωνάζουνε! Σ' ένα σταυροδρόμι είχανε στήσει χορό καταμεσίς του δρόμου. Άντρες και γυναίκες αγκαλιασμένοι χοροπηδούσανε και φωνάζανε σα ζώα που ερωτοκυνηγούνται. Πότε-πότε ερχόντανε απάνω του και τονε λούγανε λιπαρές ανόσες σαρκίλας βγαλμένες από ορθάνοιχτους κόρφους κι από ιδρωμένα κορμιά, σαπημένα πια από τα πολλά μυρωδικά και τα πολλά φκιασιδία και τ' ακάθαρτα, πλερωμένα αντροφιλιπτά.

Ο Ορέστης στριμωγμένος άθελα μέσα στο πλήθος ανατριχιάζε από απδεία κι απογοήτεψη.

- Αυτός λοιπόν είναι ο άνθρωπος που ονειρευότανε να πλάσει, ο απαλλαγμένος από την πρόληψη της Θρησκείας και της Πατρίδας και της Οικογένειας; Να τον, να τον μπροστά του, να, πηδά τον αδιάντροπο χορό που χοροπηδούνε πάντα οι όλοι. Συφυλιδικός, αλκοολικός, φιστικός, ανοίγει το στόμα του και φαίνονται τα σαπημένα δόντια του και γελά. Τι τον έκαμε η Επιστήμη; Ένα χήνος δυοτυχιζόμενο και σακάτικο. Το φίδι των επιθυμιών του το θέρπειρε μέσα του - σαν την Λερναία Ύδρα. Ένα κεφάλι του κόφτει και δέκα φουτρώνουνε. Όλα σακάτικα και φαρμακερά. Μια αντίληψη ζωής, χαμοσεράμενη και μπακαλόψυχη,

ποιος να ζήσει πιο πολύ, πιο τεμπέλικα, πιο ακίντα. Πέφτουνε και φιδογλιστρούνε για ν' ανεβούνε κάποια λερωμένα σκαλοπάτια ή να κλεφτοθησαυρίσουν πλούτη. Πότε πάλι κυλιούνται σε νύχτες ξεσιπώτες, κουρασμένοι, ανήμποροι να σκεφτούν ή να δείρουν, ν' αγαπήσουνε ή να σκοτώσουν.

Όλοι απάνω τους φέρνουνε τη σφραγίδα του χαμού. Απάνω σ' όλωνών τα μέτωπα είναι γραμμένη με πυρωμένο σίδερο η τρομερά καταδίκη: Μανέ, Θεκέλ, Φάρες!

Ο Ορέστης τινάχτηκε σύσωμος. Για πρώτη φορά είδε. Είχε ένα έθνος ολόκληρο να γκρεμίζεται πολυθόρυβο και γελαστό κι αξέγνοιτο και με χαδολυγίσματα χορού να πέφτει και να σπα. Τα πάθη που είσανε κλεισμένα στα σιδερένια κλουβιά των αιώνων νόμων και τα ένστιχτα τα κτηνώδη τ' αλυσοδεμένα με τους φόβους και τις ελπίδες μιας μέλλουσας ζωής, σπάσανε τα κλουβιά και τις αλυσιδές και λευτερωθήκανε και κυρήσαν οξω - Γιούχα της Πατρίδας και της Θρησκείας και της Τιμής! Και χορεύουνε, χορεύουνε και γελούνε κι ακολουθαίνουνε μπροστά στον Γκρεμό.

- Ω να φύγω! να φύγω!

Το φεγγάρι αποπάνω κύταζε σα μια μάσκα τραγική κάποιες φρικιαστικές αισχύλειες τραγωδίας. Είτανε σαν τις προσωπίδες τις χρυσές που βρεθήκανε στις Μυκήνες και που σκεπάζανε τον ανόσιο, όλο αίματα, οίκο των Ατρείδων.

- Ω να φύγω! να φύγω!

Προχώρησε πάλι λίγο παρακάτω κι ύστερα τότε σταματήσαν πάλι καινούργιοι χοροί στημένοι καταμεσίς του δρόμου.

Κύταζε γύρω του ο Ορέστης κι ανατριχιάζε. Γυναίκες περνούσανε μπροστά του ομορφότες - με ψεύτικα δόντια και πρόσθετα μαλλιά και βαμμένα χείλια και βυζά πανένια. Τα μάτια τους είσανε μεγαλωμένα από ένα πλατή γαλάζιο κύκλο, από κείνους που αφήνουνε οι νύχτες οι ξεμαλλιάρες της αγρύπνιας και της ντροπής. Άλλες γυναίκες αδύνατες και σκελεθρωμένες που βήχουν και γελούνε (ποτέ τους δεν γελούνε) τρέχουν απάνω κάτω στα πεζοδρόμια πουντραρισμένες, επιπλωμένες, σπλιωμένες για το άγριο κινήγι των αντρών. Κι όσες δε βρήκανε κανένα καθίζουνε τ' αποημερώματα στην άκρη του δρόμου κι ακκουμπούν τα ψεύτικα μαλλιά του κεφαλιού τους στα χέρια και κλαίνε γιατί πεινούσανε.

- Ω! να φύγω, να γυρίσω σπίτι, να μη

βλέπω πια!

- Ένα βουβό σαν ανάσα αναμένου καμινιού έβγαίνε λαχανιασμένο από τα στόματα τα φεγγερά των καφεστανών που μόνο αυτά ζούσανε κι αναπνέανε έτσι ξεχάσκωτα μέσα στη νύχτα. Νέοι μαρζαζάρηδες κι ανίκανοι μπαινοβγαίνανε, γυναίκες ορθωνόντανε μέσα ξεστίθες σαν Αστάρτες και στα μαλλιά τους και στα στήθια τους και στα χέρια τους μέσα λαμποκοπούσανε τα σύμβολα τα φριχτά.

Δεν μπορούσε πια ο Ορέστης να βασιτάξει και μπήκε βιαστικά στο πρώτο καφενείο που βρήκε, έγραψε ένα γραμματάκι του γιατρού και τονε καλούσε γρήγορα νάρθει σπίτι του γιατί η Χρυσούλα πεθαίνει, πλώρωσε ένα παιδί να του το πάει ευτός και πετάχτηκε σ' ένα αμάξι, τόκλεισε κι από παράμερους δρόμους είπε να τον πάει σπίτι του.

(Ω! το ιερό φως το πανάγιο, της λάμπας του σπιτιού!).

Τόσα χρόνια στο Παρίσι για πρώτη φορά η Γαλλία φάνηκε του Ορέστη τόσο κλωμή κι ετοιμοθάνατη. Του φάνηκε η Γαλλία μια κοκότα διεθνής, μαραμένη, εξηνόντατη, με χιλιάδες κομψότατα στολίδια, δακτυλίδια και μπρελόκ και καρφίτσες σαν κανθαρόι μ' ανοιγμένα τα φτερά. Όλοι γυνώσανε τα χείλια της τα βαμένα και το κορμί της το μαραμένο και στείο και γλυκότατο - κι αυτή γελά και νυχτοπαρωφείρε σε άσμενα ξεφαντώματα, βήκει κάποτε και σκύφει στο μεταξωτό της μαντιλάκι και φτει αίμα, κι έπειτα πάλι ξανασηκώνει με μια κίνηση χαριτωμένη του κορμιού της το ποτήρι γεμάτο από πράσινο αφέντι και πίνει κι έπειτα το αφήνει πάλι για να ξαναφύσει αίμα.

(Ω! το ιερό φως, το πανάγιο, της λάμπας του σπιτιού!).

VIII

-Μην πεθαίνεις! Μην πεθαίνεις, Χρυσούλα μου!

φώναξε ο Ορέστης ως γύρισε από το καφενείο ξεφρενιασμένος από την απελπισία και την απδεία. Είτανε πεομένος απάνω στο κρεβάτι και της κρατούσε το πεθαμένο χέρι και της το φιλούσε.

- Μην πεθαίνεις, Χρυσούλα μου! Θα δεις, θα ζήσομε ευτυχείς! ευτυχείς!

- Τι έχεις, Ορέστη μου;

Ανασπώθηκε λίγο κι άπλωσε τα μπράτσια της τ' αδυνατισμένα κι ολοκίτρινα και τον αγκάλιασε. Το στήθιακι της όλο είχε πέσει απάνω του και κτυπούσε δυνατά, σαν καρδιά όλο.

- Πονώ! πονώ! Θέλω να ζήσεις! Χρυσούλα, μη μ' αφήνεις μόνο! Φοβούμαι... Θέλω να ζήσεις!

Αν μ' αφήσεις μόνο, θα πεθάνω!

Χαρογέλασε Εκείνη, η Μεγαλομάρτυρη, το πικρό της χαμόγελο με τα γαλάζια χείλια.

- Σώπα, Ορέστη μου, και θα ζήσω!.. θα ζήσω!

(Πώς αντιλαλήσαν μέσα της τα λόγια αυτά και ξηπνήσανε στα τριόβθα της ψυχής της, τις μεγάλες μεγάλες λαχτάρες! Να ζήσει!).

Πετάχτηκε απάνω, τα στήθια της φουρτουνιασμένα, τα μπράτσια της τεντωμένα στο παράθυρο απ' όπου περνούσε η νύχτα με τις βραχνές φωνές των ανθρώπων αποκάτω, με τ' άστρα τα βουβά, τ' αγνά αποπάνω. Να ζήσει! Να ζήσει! Ω! πόσο θάθελε να μπορούσε να ρηχτεί στο παράθυρο, ν' αποκρεμαστεί, ν' ανοίξει τα μάτια, το στόμα, τα χέρια, όλο της το είναι και να ρουφήξει λαίμαργα ζωή κι άστρα και φωνές ακάθαρτες και να δει (ω! με ποια λαχάρα και με πόσο καρδοκωπητό!) το άσκημο κουλοχέρικο δέντρο απέναντι στην αυλή και τις μαυρισμένες στέγες των σπιτιών και τα τζάμια τα φωτισμένα που απομέσα τους κάθονταν άνθρωποι ζωντανόι και γελούνε και κλαίνε.

Όλα! όλα! Ό,τι μπορεί, ό,τι προφτάσει! Το φυλλαράκι εκείνο που τρέμει στις άκρες των κλαδιών, το σπασμένο παραθυρόφυλλο στο απέναντι σπίτι και τις ταντελιές κουρτίτες

που φουσκώνουνε στο καλοκαιρινό απόνοι αεράκι.

Όλα! όλα! να, ένα παιδάκι που περνας μανάβης που φωνάζει, ένα σκυλί αλυχτά, να, ένα αμάξι με μια γυναίκα έναν άντρα που είναι αγκαλιασμένοι κλωμοί και φιλιούνται - ευλογημέ ευλογημένοι να είστε από τα σπλάχνα που σκίζουνται και πεθαίνουν.

Τα χέρια της υψώθηκαν σα να ευλογούσε κι ο Ορέστης την κύταζε τρομαγμένος προσπαθούσε να τη βάλει να πέσει ξαπλωθεί στο κρεβάτι κι αυτή δεν πήε. Κάπου είχε το νου της και τα χείλια χαμογελούσανε, σχεδόν ευτυχισμένα.

(-Ω! να ζήσω! να ζήσω! να νοιώσω πια τα δάκρια να τρέχουνε ζεστά στα μάγουλά μου και την αρμύρα τους να νοιώσω απάνω στα χείλια και να βάζω πάλι στα γόνατά μου μέσα το κεφάλι και να θρηνώ με μουρολόι την πεθαμένη μου χαρά. Θέρε πόσο γλυκεία 'ναι η πίκρα, φτάνει να κανείς!..

Κι αύριο, αύριο, πρωί πρωί - ω μπορούσα να ζήσω ίσαμε αύριο το πρωί - θα ξημερωνόμουνε απάνω στο μπαλόνι - μια βραδεία μου μένει ακόμα, Ορέστης μ' αφήνει να περάσω απάνω στο μπαλόνι άφηνε με! - θέλω να δω τα όσα γίνονται εκεί πέρα στην ανατολή, κάθε πρωί! τρέμει το άστρο του πρωινού και πώς λαμποκοπούνε σαν αρραβωνιάς διαμαντένιος απάνω αλαφροροδιωμένα δάκτυλα της αυγής η Αυγή πόσο σεμνή και ντροπαλή 'ναι πόσο γλυκοσίματη σαν Αρραβωνιάστει Κ' έπειτα... έπειτα, ω! πως κυμά καβά Πανέμνοστος Γαρμπή! Τα δέντρα τ' αφήνουνε τις κορφές τους και διαλαλούνε στα χαμπλά κλαδιά και στα βοτάνια γης και στα λουλούδια που κλαίνε και σκουλήκια και στο χώμα: Έρχεται! έρχεται!

Ω! να ζήσω! να ζήσω! Οσάν Αντηγυριάζονται, τεντώνεται η ψυχή μου σε Σω Ηλιε!

- Χρυσούλα! πώς κάνεις έτσι; Τι βλέπεις; Φοβούμαι! Πατί δε μιλείς; Μίλιε! τι σου θες να πας; Μη φεύγεις!

Κι αυτή πετάχτηκε απάνω, έρνε και τα σεντόνια και το κορμάκι της έτρεπε το κλωρό καλάμι στην ακροποταμιά.

Ένας βήχας έσοφριγγε τα στήθια της δάκτυλά της παγωμένα κρατούσανε, σ' έθελε να μπηκτούνε μέσα του, το σίδερο στόλο του κρεβατιού.

- Παναγία μου!

φώναξε, και τα μάτια της ολανογιγυρίζανε πέρα στο παράθυρο και τα μάτια της κολούσανε απάνω ολόγυρα.

(- Ναι, ναι... είναι ο Χάρος και θ' αποφτάσει απάνω στο κρεβάτι!).

- Χρυσούλα, τι έχεις; Αγάπη μου!

Σιράφηκε και τον κύταξε και τα μάτια της είσανε γεμάτα αγανάκτηση και τρέμει και τον άρπαξε από το λαιμό και τον έσπρωξε και τον νύχτα της ξεματώσανε τη σάρκα και τα οστά!

- Πεθαίνω! πεθαίνω!

Δεν είτανε φωνή, είτανε κραυγή στριμωγμένου πουλιού που σκοτώνανε. Ο Ορέστης πολέμησε να ξεφύγει από τα χέρια της η Χρυσούλα τον κρατούσε δυνατά, ξεφρενιασμένη. Τα χείλια της είσανε ολόμπλαβα και κατακίτητο πρόσωπό της και τα μάτια της μεγαλωμένα είσανε, απογλωρωμένα από έναν τρελό άγριο. Τα χέρια της, παγωμένα.

- Πεθαίνω! έσκουξε πάλι. Πεθαίνω! τίποτα, δώσε μου κανένα γιατρικό! γιατρέ μου! να μην πεθάνω! Πεθαίνω! Ορέστη! μη μ' αφήνεις! δεν ακούς; Πεθαίνω! Μη μ' αφήνεις! έτσι σαν το σκυλί να πεθάνω! Βρες τίποτα βρες τίποτα και δώσε μου να πω, να πω να μην πεθάνω!... Ορέστη!

Ένας βήχας έσοφριγγε τη φωνή της κ' έπρος τα πίσω και γκρεμίστηκε στο κρεβάτι κι αγκάλιασε το προσκεφάλι της κι άρπαξε τα κλάματα.

Αγάλια, αγάλια, τρέχανε τα κλάματα λες κι άνοιξαν οι βρύσες τους πίσω απάνω και τρέχανε πίσω, πίσω, σα σούνε

Ο Πέτρος Ψηλορείτης (Ν. Καζαντζάκης) και η Πετρούλα Ψηλορείτη (Γαλάτεια) στο "Νουμά"

Με το ψευδώνυμο Πέτρος Ψηλορείτης υπέγραφε το έργο των νεανικών του χρόνων "Σπασμένες ψυχές" ο Νίκος Καζαντζάκης. Το έργο του είχε δημοσιεύσει σε ανέχειες η εφημερίδα των δημοτικιστών "Ο Νουμάς" την περίοδο 1909-1910.

Το εντυπωσιακό είναι ότι το ίδιο διάστημα στο "Νουμά" εμφανίζονται διηγήματα με την υπογραφή "Πετρούλα Ψηλορείτη".

Η "Πετρούλα Ψηλορείτη" δεν ήταν άλλη από την Γαλάτεια Αλεξίου, τη μετέπειτα πρώτη σύζυγο του Νίκου Καζαντζάκη.

Από το "Νουμά" της 24ης Ιανουαρίου 1910 (24 του Γενάρη, όπως έγραφε η εφημερίδα) αναδημοσιεύουμε αποσπάσματα του νεανικού διηγήματος του Νίκου Καζαντζάκη (Πέτρου Ψηλορείτη) "Σπασμένες Ψυχές" αλλά και της Γαλάτειας Καζαντζάκη (Πετρούλας Ψηλορείτη) "Δύο σκύλοι".

Ο Νίκος Καζαντζάκης και η Γαλάτεια Αλεξίου

Σ ψυχές

νερά και μουσκεύανε το προσκεφάλι, τα σεντόνια, τα μπράτσα της.

Ανοιχτά τα μάτια, ολάνοιχτα κυτάζανε από το παράθυρο με φρίκη σιγαλινή. Τραγουδία και φωνές κι αλλαγμοί ανεβαίνανε από τους δρόμους - όλα τα πράματα που ζούσανε κηρύσσανε δυνατά κι αδιάντροπα κι άτσαλα πόσο ωραίο είναι να ζει κανείς. Κ' η Χρυσούλα, η Χρυσούλα που πέθαινε, τ' άκουε όλα αυτά και τα μάτια της τρέχανε απάνω στο κρεβάτι.

IX

Τα παράθυρα κ' οι πόρτες είτανε κλειστές και μπήκε ο Θάνατος και κάθισε στο προσκεφάλι της Χρυσούλας.

- Έλεος! έλεος! Είμαι η Μάνα! Έσκισα βουνά και θάλασσες κι ήρθα να πέσω στα γονάτα σου - έλεος! Μέσα στις φούστες των χεριών μου, σου φέρνω την ψυχή μου, πες την να ξεδιψάσεις κι άφησε τη Χρυσούλα μου ακόμα να χαίρεται το φως... Είσαι καλός εσύ, είσαι καλός! Τα δάκρια της Μάνας σκίζουσαν τα βουνά και λιώνουνε τα σίδερα και δε θα μαλακώσουνε λιγάκι την καρδιά σου, ω Θάνατε; Είσαι καλός εσύ, είσαι καλός.

Μην πάρεις τη Χρυσούλα μου. Δε χάρηκε ακόμα το κορμί της και δε φραθήκανε ακόμα τα μάτια της να βλέπουνε και τα χείλια της δε χορτάσανε ακόμα το φιλή... Έλεος! έλεος!...

Ένα μυρολόι βαρή και μονότονο, σα σταλαγματιές λιωμένου μολυβιού, σαν αίμα πηχτό και μαύρο, έπεφτε από τον ουρανό του κρεβατιού αργά και σταλαχτά κ' ισοχρόνα και γέμιζε το κρεβάτι και ξεχειλίζει χάρω κι ανέβαινε κ' έπνιγε όλη την κάρμερα και δε μιλούσε.

Ο Θάνατος καθότανε στο προσκεφάλι της Χρυσούλας και δε σάλευε.

Ο αέρας πνιγμένος, οι κουρτίνες βαρειές,

το κρεβάτι όρθιο και χασκούμενο, σα μνήμα. Και το πιάνο φάνιαζε από την ανοιχτή πόρτα του σαλονιού, εκεί στη γαλαζοθήσκιατη γωνιά μουσπριωδικο κ' εξωτικό. Τα μάτια της Χρυσούλας αργοκοιούνητα χαδεύανε σεργιά, σεργιά, σα χέρι κουρασμένο, όλα τα πράματα κι ως περάσανε την πόρτα κι αγγίζανε το πιάνο, αναπεταρίσανε λίγο τα ματόφυλλά τους - σαν τρομαγμένα φτερά.

Θέ μου! πως έμοιαζε εκεί πέρα το πιάνο με πράμα μιλούμενο, πως έμοιαζε μαυροφόρα γυναίκα υστερικά, σωφρασαμένη εκεί στην αγκωνή σα λιγοθυμισμένη και κράτησε την αναπνοή της η Χρυσούλα να μην την ξυπνήσει, να μην της αγγίζει και πεταχτεί απάνω και μπήξει τις φωνές και τα γέλια και κάρμει χίλια κομμάτια τη σιωπή τη λειτουργική που κρατούσε όλα τα πράματα γύρω ασάλευτα κ' ευλαβητικά. Τόσο ασάλευτα και τόσο ευλαβητικά που μπετέ οι κουρτίνες, μπετέ η λάμπα, μπετέ οι ταντέλες, μπετέ ο Ορέστis τολμούσανε να πάρουνε την αναπνοή τους γιατί νοιώθανε Κάποιον μέσα στην κάρμερα να κάθεται μ' απανωσάλλο το πόδι του, Αφέντης.

Είτανε ο Θάνατος που καθότανε στο προσκεφάλι της Χρυσούλας και την κύταζε με μάτια ντυταγμένα.

X

Σήμερα η αναπνοή της Χρυσούλας είναι πιο λαχανιασμένη και πιο ανώμαλη και τη συντροφεύει τώρα ένα ροχαλητό τωρηχικό αγωνίας. Τα δάκτυλα της Χρυσούλας σπασμωδικά κινούνται μέσα στον αέρα, σα να θέλουν να σταματήσουν τίποτα, σα να θέλουν να διώξουνε Κάποιον από το προσκεφάλι της και να παρακαλέσουνε και να του ποκλαυτούνε.

Το πρόσωπό της είναι γαλάζιο, το δέρμα

της ψυχρό, κ' ένας ιδρος πηχτός περικύνει όλο της το κορμί και μουσκεύει τα προσκεφάλια, τα ρούχα, τα σεντόνια. Από το στόμα της το σφιγμένο, από τα δόντια της κλειστά βγαίνει κάποιο άναρθρο φύσημα - σαν αγκομαχητό μικρούτσικο πουλιού.

Είναι σα μεσοκοιμισμένη. Μια αντίρα θολή είναι μπροστά από τα μάτια της, μια νάρκη πέφτει απάνω της, λες και πεθαίνει από ασφυξία η Χρυσούλα. Και δίπλα της ένα μπουκέτο κρίνα πεθαίνουνε κι αυτά.

Ο γιατρός είπε σήμερα πως δε θα ξανάρει πια.

Αποπάνω της ο Ορέστis ολομόναχος. Δεν μπορούσε να σκεφτεί τίποτα - κρατούσε μόνο τα χέρια της Χρυσούλας και σάπανε. Το παράθυρο είτανε ανοιχτό κ' έμπαινε μέσα ένα κομμάτι ουρανό, γλυκός κι όμορφος, σαν την Ελλάδα. Το πρωί όλο έμπαινε αλαφροπατώντας μέσα κι είτανε όμορφο κ' ήρεμο σαν την Καλοσύνη και πήγαινε κι ανέβαινε στο κρεβάτι της Χρυσούλας και της φιλούσε τα μαλλιά και τα χέρια, σα νάτανε καρδιά της αδερφή.

Η Χρυσούλα θαμπά, θαμπά, έβλεπε στο νου της πως πεθαίνει. Ποτέ δε φανταζότανε πως μπορούσε να πεθάνει κανείς τόσο ήσυχα, σχεδόν τόσο ευτυχισμένα. Της φαινότανε πως της είχανε ανοίξει οι φλέβες όλες κι απομέσα τους έτρεχε η ζωή της και χυνότανε απάνω στο κρεβάτι και ξεχειλίζει και λιμνάζει κάτω στο πάτωμα και κυλιότανε από τις σκάλες αργά και σταλαχτά - σα μέλι κυμένο.

Ήρθε ύστερα το Μεσημέρι. Κρατούσε το χέρι του Ορέστis κ' είτανε γερμένη δεξά και κύταζε από το παράθυρο. Ο ήλιος απόξω δυνατός και όμορφος και πάντα νέος και πάντα σκληρός. Κ' υψώθηκαν

“Ο Νουμάς” η εφημερίδα των δημοτικιστών της “Κυριακής 24 του Γενάρη 1910” στα περιεχόμενα εμφανίζονται τα κείμενα του Πέτρου και της Πετρούλας Ψηλορείτη. Δηλαδή, του Νίκου και της Γαλάτειας Καζαντζάκη

θολά στο νου της, σαν κυπαρίσσια μέσα στην καταχνιά, οι γονέοι της, τ' αδέρφια της, κι ύστερα πέρασε αποπάνω τους σα σύννεφο βαρή ο Ορέστis και τους σκέπασε όλους μ' ένα μεγάλο-μεγάλο ησικίο.

Κ' ύστερα δεν έβλεπε τίποτα. Τίποτα - κ' άτις γραμμές μόνο απαλές σαν τ' αττικά βουνά κι αποπάνω τους κάτι γαλάζια πράματα, σα μενεξέδες η μουσική.

Είχε ανοιχτά τα μάτια της και κύταζε, ασάλευτη.

Θα ήθελε να κλάψει μερικά ακόμα δάκρια που της είχανε απομείνει, μα δεν μπορούσε. Δεν είχε τη δύναμη να σκωθεθεί, να επιθυμήσει τη ζωή, να φωνάξει, να διαλαλήσει πως είναι άδικο και κρίμα να πεθάνει τόσο νέα και να τρέξει στην πόρτα και να σταματήσει τη Μοίρα που στεκότανε στο κατώφλι και προχωρούσε, και προχωρούσε.

Πέθαινε αθόρυβα, αθόρυβα, σα μια δύση, πέθαινε σα μια πεταλουδίτσα μωβ.

Και δίπλα της όρθιος, ανάμεσα του Χάρου και της Χρυσούλας, ο Ορέστis με σκυμένο, υποταγμένο το κεφάλι, έκλαιε.

Ω! πως πεθαίνουνε οι νέοι! Πως είναι δυνατο να πεθαίνουνε οι νέοι! Και πως δε σπκάνουνε απάνω στα κρεβάτια να τρανάζουνε τον κόσμο, πως δεν κατεβαίνουνε σφικτοζωσμένοι κι ατσαλοδύναμοι στα μαρμάρια αλώνια και να βουήσει η γης από το χαροπαλεμό.

Η Χρυσούλα πέθαινε χωρίς διαμαρτυρίες, χωρίς φωνές.

Κι απόξω από το παράθυρο - ω! τη φρικιά αδιαφορία, την αβάσταχτη που δείχνουνε στους πόρους μας ο ήλιος κ' η θάλασσα και το φεγγάρι και τα βουνά! - απόξω από το παράθυρο, τη στιγμή εκείνη η μεσημεριάτικη ώρα του καλοκαιριού περνούσε κι οργιάζε. Ωϊμή, τι αδιάφορη και τι σκληρή είναι η ζωή σ' εμάς - κ' εμείς πόσο την αγαπούμε!

.....

Δύο σκύλοι

...Έλεγε λοιπόν ο μαύρος στον κόκκινο:

- Αλήθεια είναι πως εγώ πάντα μου σε ξεχωρίζα από τους άλλους σκύλους. Δεν ξέρω, κάτι μούλεγε, εμείς οι δυο μελλούμενο είτανε να γνωριστούμε μια μέρα και ποιος ξέρει να γενούμε και φίλοι μπιστικοί. Γι' αυτό βλέπεις, μολονότι εγώ είμαι λιγάκι νευρικός και δε σπκάνω πολλά-πολλά χωρατά, σα λάχαινε νάχω κανένα ντραβέρι με του λόγου σου παραβλέπα.. Την ιστορία εκείνης της μικροκαμωμένης σγουρής... θυμάσαι...

Ο κόκκινος δεν αποκρίθηκε. Η φλυαρία του φίλου του τον είχε ζαλίσει. Από τ' αποξημερώματα που είχαν στριμωχτεί στη γωνιά αυτή, για να μην τους δει ο μπόγιας, δεν είχε σωπάσει ένα δευτερόλεπτο. Κι όλο ανοσιόεις! Νάθελε τουλάχιστο να λείει τίποτε σοβαρό, κάτι τι επιτέλους που να ταιριάζει με την περίστασι. Από λεφτό σε λεφτό περιμένουν το χαρό τους, και κείνος μιλούσε για τη σγουρή. Όμως ο κόκκινος είπε:

- Τη γνωρίζεις εσύ από πρωιότερα κείνη τη σκυλίτσα; ποιανού είταν;

- Ω, αυτή είταν από μεγάλο σπίτι! Ακλουθούσε πάντα έναν που είχε χρυσά γαλόνια στα μανίκια. Είχε κι όνομα αυτή! Την έλεγαν... το ξέχασα. Πώς την έλεγαν;

- Δεν ξέρω - δεν τήνε ρώτησα.

- Φιλενάδα σου και να μη ρωτήσεις τόνομα της! πώς γίνεται;

- Δεν μου χρειαζόταν τόνομά της... Τι να το κάρω;

- Τι να πώγεις; λες να την πήρε ο μπόγιας;

- Ο μπόγιας παίρνει σκύλους σαν εσένα και σαν εμένα, δεν παίρνει σαν κι αυτή! Τέτοια σκυλιά θα πάρει ο μπόγιας;

Το βέβαιο είταν πως κ' οι δυο είχανε κακά χάλια. Και τον ένα και τον άλλο, βουλωμένους τους είχε η κακομοιριά της βασαισιωμένης ζωής. Ολολάσπωτο,

κοκκαλιάρηδες, με πηλγές από τις αρρώστιες κι από το ξύλο, είταν απθεία να τους βλέπει κανείς. Φρίκη φέρνανε κι αποστροφή!

Του μαύρου αυτό δόλο δεν του ήρθε.

- Τέτοια σκυλιά! αμέ δε βλέπεις... Ας είχα δα κ' εγώ την καλοπέραση πούχουν αυτοί και βλέπαμε...

- Θάλλαζε η ράτσα του...

Έκαμε ειρωνικά ο κόκκινος.

- Κι αυτό γίνεται.

- Όχι - ίσα ίσα αυτό 'ναι που δε γίνεται, καπμένε!

- Και γιατί τάχα; Σκύλοι δεν είμαστε όλοι;

Ο κόκκινος πια δεν ξαναμίλησε. Πολλά είχαν έρθει στο νου του. Η ζωή του όλη ζωή σκύλου κοπρόσκυλου, όπως τότε φώναζαν από τη στιγμή που γνώρισε τον κόσμο, περνούσε από το νου του. Ζωή! αν μπορεί κανείς να πει ζωή τις πείνες, και το ξύλο, και το κρύο, κι όλα τα μαρτύρια που είχε υποφέρει!...

Όμως θυμάμαι και μια καλοσύνη. Αλήθεια, μέσα σ' όλη την κόλαση που έζησε, είναι και μια μικρή γραμίτσα λαμπερή. Ένα κοριτσάκι! Ένα ξανθό κοριτσάκι, που μερικές μέρες τώρα περνώνας πάλι από τις γειτονιές αυτές τότε χάδεψε! Τότε χάδεψε! Έτσι, όπως περνούσε αυτός και το παιδάκι στεκόταν στη μέση του δρόμου, τότε χάδεψε. Μ' ένα μικρό κάτασπρο χεράκι τότε χάδεψε! Ένα πουπουλένιο κάτασπρο χεράκι χάδεψε τα μαλλιά του τα λερωμένα και τα σιχαμερά! Πώς το θυμάται! Λες κι όλη τη ζωή έφτασε να την κάρμει όμορφη και γλυκιά το χεράκι εκείνο!

Ο μαύρος ξαναείπε:

- Μα κ' εγώ έννοια σου και δεν απόμεινα.

Δάγκωσα, εκλεψα, ό, τι μου πέρασε έκαμα... Είναι κι αυτό κάτι τι. Μ' αυτό τον τρόπο δε μου φαίνεται και τόσο τρομερή η κατάστασή μου. Μια φορά δάγκωσα ένα μαγκόπαιδο που με πείραξε και τούκοψα το κομάτι! Έτσι θέλει ο κόσμος...

- Γι' αυτό, βλέπεις βρίσκεσαι σήμερα σε καλύτερη θέση.

- Κι α δε φαινόμενα κακός, λες θάμουνα; - Βλαστήμα τα.

Αυτός ο κόκκινος τίποτα δεν έκαμε ποτέ. Ούτε μάλλωστε, ούτε συνορίστηκε και ποτέ του δεν παραπονέθηκε. Είχε βαθιά ριζωμένη στο μυαλό του την αλήθεια πως είταν ένας σκύλος του σοκακιού. Αυτή η αλήθεια ποτέ δεν τον έκαμε να φωνάξει και να διαμαρτυρηθεί. Του είταν μάλιστα α θες μια παρηγοριά κ' ένα ξενιοισμα. Έβλεπε τους σπιτικούς σκύλους και ποτέ του δεν τους φτόνεσε. Μαζί δεν είχαν καμιά συγγένεια. Όμως περιφρονούσε φριχτά τη δική του τη ράτσα. Ήξερε την ελεεινότητά της, τη δυστυχία της, τα βάσανα που πάλευε και τη σιχαινόταν. Στιχαινόταν να βλέπει τους όμοιους του, αιώνια σκυφτούς και κοκκαλιάρηδες, αιώνια πεινασμένους, να τριγυρίζουν στα παραγώνια. Όπου κ' ένας σωρός σκουπίδια, κι αυτοί αποπάνω να σκαλίζουν και να γλύφουνε ξαναγλυμένα κόκκαλα.

...Σπκώθηκαν ολόρθοι κ' οι δυο! Το αίμα τους πάγωσε! Από μακριά ακούστηκαν να πλησιάζουν γαυγίσματα σκυλιών και φωνές παιδιών κ' οι ρώδες του κάρου στο καλντερίμι.

- Να φύγομε! είπε ο μαύρος. Να φύγομε!

- Πού να πάμε; Θα μας δούνε. Κάτσε δω.

Έλα να κρυφτούμε πίσω από κείνη τη μισανοιχτή πόρτα.

- Θα μας μαρτυρήσουν οι ανθρώποι που κάθονται μέσα.

- Αμέ τί θα γενούμε; κοντοσιμώνουν! Τι θα γενούμε; Τότε για πρώτη φορά στη ζωή του ο κόκκινος ένοιωσε κάτι τι μέσα του να ξυπνά και να ντισκείται. Ένας εγωϊσμός! Είδε τον εαυτό του να τρέχει ελεεινό κι αξιοδόκρυτο, από στενοσόκακο σε στενοσόκακο. Τον είδε να τρέμει από το φόβο, σε κάθε ζάλο,

σε κάθε κρότο, τον είδε να πεινά, να κυνηγείται, να βρίζεται, και να τράπηκε! Σώνει πια!

- Πήγαινε όπου θες εσύ, εγώ θα μείνω. Αν γλυτώσω, καλά, αλλιώς... κακά...

Ο μπόγιας είχε σταματήσει. Κανέναν καινούργιο σκύλο θάπιανε, γιατί ακούονταν δυνατώτερα τα γαυγίσματα των άλλω σκύλων και τα γέλια των παιδιών.

Ο μαύρος χύμψε και χάθηκε σ' ένα δρόμο, ο κόκκινος συμπαζεύτηκε και περίμενε.

Στον απέναντι δρόμο μια πόρτα άνοιξε κ' ένα κοριτσάκι βγήκε στο κατώφλι. Ο σκύλος αναταράχτηκε σύσσωμος. Είναι το ίδιο! Το κοριτσάκι το καλό της άλλης μέρας!...

Τα ξέχασε όλα - και το μπόγια και τις μιζέριες του. Όλη τη ζωή την ξέχασε. Τινάχτηκε απάνω, κούνησε την ουρά του χαρούμενα και πήγε δειλά - δειλά κοντά στο παιδί. Θαν τον χάδεψε πάλι!

Μα το παιδί δεν τον είδε. Έβλεπε το σιδερένιο κλουβί που τοιμαζότανε να πάρει απάνω τριγυρισμένο μ' όλη τη θουρβώδη συνοδεία του.

- Κρίμα, φεύγει κιόλας!

Και το κοριτσάκι είναι απαρνηγόρητο, που δεν πρόσφασε τίποτα να δει. Αξάφνα, τα ματάκια του πέσανε στο σκύλο που ξακολουθούσε να κουνεί την ουρά του κυτάζοντάς το. Αναγάλλιασε! Πήδησε γλήγορα-γλήγορα τα πέτρινα σκαλιά κ' έτρεξε πίσω από το κάρο, και βάζοντας στη φωνούλα του όλο το θρίαμβο της μελλούμενης απολάψης:

- Μη φύγετε, σταθήτε... ξεχάσατε ένα σκύλο!

Να τονε κει που στέκει! Σταθήτε!...

Και με το χεράκι του έδειχνε το σκύλο που ξακολουθούσε να κουνεί την ουρά του.

Ο μπόγιας σταμάτησε και τότε πήρε.

Δύο κείμενα του Νίκου

Η τελετή της καταδύσεως του Σταυρού στα χρόνια της σκλαβιάς

Ιδιαίτερα εδώ στο Μεγάλο Κάστρο (Ηράκλειο) στην πρωτεύουσα άλλοτε της ζακουσμένης Κρήτης, η τελετή αυτή της καταδύσεως παίρνει μια εξαιρετική αίγλη και ακτινοβολία με την μεγαλειώδη πομπή των θρησκευτικών λειτουργιών, εκπροσώπων του Κράτους, των ψαλτών, του στρατού και του λαού που ακολουθεί. Μας θυμίζει παλαιές εορτές και λιτανείες που γίνονταν εδώ σ' αυτή τη χιλιόχρονη μεσαιωνική πόλι όπου είχε εκκλησίες υψηλές και παρεκκλήσια τόσα όσα δεν είχε καμιά άλλη" όπως λέγει και ο ποιητής.

Πολλά μου έχουν διηγηθή με συγκίνηση και λαχτάρα οι γέροι Καστρινοί για την εορτή αυτή και την τελετή της καταδύσεως, όπως γίνονταν κατά τα χρόνια της Τουρκοκρατίας. Τον κυπαρισσόκορμο και επιβλητικό Μητροπολίτη Κρήτης Τιμόθεο Καστρινογιάννη που του έστελνε ο Πασάς το άσπρο του άλογο το "ντουά" (ευχή) που ανέπεμπε με την βροντώδη φωνή του στην κάθοδο της λιτανείας, μπροστά στην "Πόρτα του Πασά για το Σουλτάνο", τους ενόπλους νιζάμιδες τον ψυχικών ανασασμό που αισθάνονταν οι σκλαβωμένοι χριστιανοί την ημέρα εκείνη και πόσα άλλα ακόμη. Μου έχουν δείξει και χαρακτηριστικές φωτογραφίες της πομπής αυτής που αποθανάτισαν την όμορφη και επιβλητική αυτή εορτή της χριστιανοσύνης.

Από πότε όμως ξαναζωνάνεψε αυτή

η παλιά τελετή στο Μεγάλο Κάστρο; Και ποιά χρονολογία και επί ημερών τίνος φιλελευθέρου και ανεξιθρήσκου Πασά επιτράπη στους χριστιανούς του Κάστρου να εορτάζουν τα Θεοφάνεια τόσο εκφαντικά και την τελετή της καταδύσεως με τόση μεγαλοπρέπεια και παράταξη; Και σε ποιο σημείο της παραλίας ερρίπτετο άραγε ο Σταυρός; Θα προσπαθήσω να απαντήσω στα ερωτήματα αυτά βασιζόμενοι στις ανέκδοτες πολύτιμες ιστορικές σημειώσεις και ενθυμήσεις που μας άφησε ο αείμνητος Στέφανος Νικολαΐδης. Μνημονεύοντας όμως τον Στέφανο Νικολαΐδη δεν μπορούμε να παραλείψουμε και ένα ταπεινό λειτουργό του υψίστου, τον φιλογενή και πατριώτη Επίσκοπον Ιερωμένο Σπτεΐας Ιλαρίωνα στον οποίο και οφείλεται κατά μέγα μέρος το ξαναζωνάνα αυτό της τελετής της καταδύσεως και η τόνωσι του εθνικού φρονήματος των χριστιανών. Ο Ιλαρίωνας (ως κοσμικός Ιωάννης) ήταν από τα Μάλλια Πεδιάδος από την οικογένεια Κατσούληδων και είχε γεννηθή στα 1808.

Δύο φορές είχε πωληθή ως σκλάβος, μια φορά στα 1821 και την άλλη στα 1828, στον δεύτερον "αρπεντέ" του Αγριολίδη. Και τις δύο φορές αγοράσθηκε από το ανθρωποπάζαρο από ευπόρους Χριστιανούς και στο τέλος αφιερώθηκε στην υπηρεσία της Εκκλησίας. Στα 1839 μετά τον θάνατον του δραστήριου Οικονόμου του Σιναϊτικού Μετοχίου του Αγίου Μαθαίου

Ηρακλείου Μελχισσεδέκ (+ 3 Ιουνίου 1838) διορίσθηκε Οικονόμος του Μετοχίου τούτου.

Στα 1846 χειροτονήθηκε Επίσκοπος Ιεράς και Σπτεΐας. Όπως μάλιστα μας λέγει στα σημειώματά του ο μακαρίτης Παπά Τίτος Φακιολάκης ο οποίος ήταν πνευματικό ανάστημα του Ιλαρίωνος, ο αφιλοκερδής και αφιλοχρήματος αυτός Ιεράρχης δεν είχε το απαιτούμενο ποσόν των 48 χιλιάδων γροσίων για την έκδοσι του αυτοκρατορικού του Μπερατίου, τα οποία και τα έδωσε ο τότε Γενικός Διοικητής Κρήτης Μουσταφά Ναϊλή Πασάς και εν τέλει του τα έδωρσε εκτιμώντας τον άνθρωπον αυτόν.

Η ιστορία όμως της καταδύσεως του Τιμίου Σταυρού είναι συνεφασμένη και με ένα άλλο πρόσωπον. Τον Μητροπολίτην Κρήτης Μελέτιον Νικολετάκη, ο οποίος διετέλεσε Μητροπολίτης κατά τα χρόνια της Αιγυπτιακής κατοχής από τα 1831-1839, οπότεν πάλιν Γενικός Διοικητής Κρήτης ήταν ο Μουσταφά Ναϊλή Πασάς.

Τότε στα 1831 πρώτη φορά επιτράπη στους Καστρινοίς από τον φιλελευθέρου Μουσταφά Πασά να ρίψουν τον Σταυρόν στη θάλασσα. Και το μέρος όπου ερρίφθη ο Σταυρός ήταν η Τρυπητή. "Συνέβησαν όμως πολλά αταξία" - λέγει ο Στ. Νικολαΐδης και φαίνεται ότι έκτοτε μέχρι του 1846, δεν χορηγήθηκε η σχετική άδεια της τελετής.

Στα 1846 όμως, οπότε Μητροπο-

λίτης Κρήτης ήταν ο Χρυσάνθος ο Λέσβιος, τοποτηρητής του δε ο εν τω μεταξύ χειροτονηθείς Επίσκοπος Ιεροσπεΐας Ιλαρίων Κατσούλης επιτράπη πάλιν εις τους χριστιανούς του Κάστρου να ρίψουν τον Σταυρόν στη θάλασσα και μάλιστα αυτή τη φορά στο λιμάνι. Στην κίνησιν αυτή και στην προσπάθεια της επαναλήψεως της τελετής συνέτεινε πάρα πολύ και ο Στέφανος Νικολαΐδης. Μας αφήσουμε όμως αυτόν τον ίδιο να μας διηγηθή τα πράγματα όπως έχουν:

"1846 - 6 Ιανουαρίου ερρίφθη κατά πρώτον ο Σταυρός εις τον λιμένα Ηρακλείου επί Ιλαρίωνος Επισκόπου Ιεροσπεΐας χειροτονηθέντος. Πρότερον ερρίπτετο εις την Τρυπητήν έξω της Πύλης Λαζαρέτου και προ της τελετής επόριζεν εις Χουδετσανός αξιωματικός Ρώσος οφικιάλος λεγόμενος.

Εις τα 1831 επί των ημερών Μελετίου Κρήτης πολυπληθής λαός ηκολούθη έφιππος συμποσούμενος εις μέγα πλήθος εκ των επαρχιών και συνέβησαν πολλά αταξία. Ύστερον όμως του Μητροπολίτου Χρυσάνθου διατρίβοντας εις Σφακία (:) και επιτροπεύοντας ενταύθα του ανωτέρω Ιεροσπεΐας εγώ έλαβον την πρωτοβουλίαν της εν τω λιμένι τελετής και δια πολλών μέσων και κόπων συνέτεινα τότε εις αυτό. Επέτυχα το τοιούτον βήμα και οι χριστιανοί εκάρησαν πολύ και με πυχαιρίστησαν".

"1876 - Ιανουαρίου 11, ημέρα Κυριακή, ερρίφθη ο Σταυρός εις το λιμάνι επειδή των Θεοφανείων έβρεχεν ακαταπαύστως επί ημέρας τρεις και έγινε το τοιούτον δια πρώτην ήδη φοράν".

"1880 - τη 6η Ιανουαρίου ερρίφθη ο Σταυρός εις τον λιμένα προπορευομένων δύο σημαίων, τούτο ήδη πρώτην φοράν γινόμενον μετ' άκρας πυχαιρίας".

"1882 - Ιανουαρίου 10 ερρίφθη ο Σταυρός εις την θάλασσαν ένεκα όπου την 6 ήτον βροχή και χιών κατά μίμησιν του φιλοδόξου Σωφρονίου όστις εδημιούργησεν ατύπως την τοιαύτην αρχήν".

Αυτή είναι σε σύντομες γραμμές η Ιστορία της τελετής της καταδύσεως του Τιμίου Σταυρού κατά τα μαύρα χρόνια της σκλαβιάς που τόσο τόνωνε και εμψύκωνε τις βασανισμένες ψυχές των σκλαβωμένων χριστιανών της πολυπαθούς Κρήτης.

"Νέα Χρονικά"
7/1/1946

Σταυρινίδη για τα Φώτα

ΕΠΙΚΑΙΡΑ ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ Πώς εορτάστηκαν τα Θεοφάνεια το 1881

Πριν τρία χρόνια, στην εορτή των Θεοφανείων του 1946 είχαμε γράψει στα “Νέα Χρονικά” πως ύστερα από αιώνων σκλαβιά, επετράπη για πρώτη φορά στους Χριστιανούς στα 1831 από τον τότε Γ. Διοικητή της Κρήτης Μουσταφά Ναϊλή Πασά και επί εποχής του Μητροπολίτου Μελετίου Νικολετιάκη, η τελετή της καταδύσεως του Σταυρού στην παραλία της Τρυπητής. Πως έπειτα στα 1846, όταν τοποτηρητής του Μητροπολίτου Χρυσάνθου ήτο ο Επίσκοπος Ιεροσολείων Ιλαρίων Κατσούλης, επετράπη πάλι για πρώτη φορά από τον ίδιο Μουσταφά Ναϊλή Πασά να τελείται η τελετή της καταδύσεως στο βενετοϊάνικο λιμάνι του Μ. Κάστρου, στο Μανδράκι όπως ελέγεται επί Ενετοκρατίας. Τις πληροφορίες αυτές τις είχα πάρει από το ανέκδοτο ημερολόγιο του Στεφάνου Νικολαΐδη, του αρχοντικού και φιλόμουσου εκείνου Καστρινού του περασμένου αιώνα, που δεν ευρήκε δυστυχώς ακόμη τον άνθρωπό του, για να μας τον παρουσιάσει και να δημοσιεύσει το τόσο πολύτιμο σε ιστορικές πληροφορίες ημερολόγιό του.

Σχετικά με το θέμα αυτό του αγιασμού των υδάτων και της καταδύσεως του Σταυρού, ασχολήθηκε πέρυσι στα “Νέα Χρονικά” και ο φίλος καθηγητής της θεολογίας κ. Ν. Ζευγαδάκης. Σε επανειλημμένα διαφωτιστικά σημειώματά του βασισμένα σε πληροφορίες παλαιών Καστρινών και σε δικές του σημειώσεις και αναμνήσεις, μας έδωσε μια ζωντανή εικόνα της τελετής των Θεοφανείων, όπως εορτάζονταν δηλαδή στα τελευταία χρόνια της Τουρκοκρατίας και έπειτα στους μεταγενέστερους χρόνους. Έπειτα από αυτά θα έπρεπε το θέμα αυτό να θεωρηθή εξαντληθέν και να μην επανέλθω πια επί αυτού.

Ένα τυχαίο όμως γεγονός το έφερε πάλι επί τάπητος κι έτσι αναγκάζομαι να γράψω τις γραμμές αυτές. Τον τελευταίο καιρό έπεσαν στα χέρια μου μερικά φύλλα μιας εφημερίδας που εκδιδόταν στο Ηράκλειο στα 1881. Είναι, αν δεν απατώμαι, η πρώτη εφημερίδα που εκδόθηκε στην πόλη μας ύστερα από τη Σύμβαση της Χαλέπας. Ήταν εβδομαδιαία, πολύ επιμελημένη και καλογραμμένη, που θα την ζήλευαν οι σημερινές εφημερίδες. Έφερε τον τίτλο ο “Μίνως” και εκδότης της ήταν ο βιβλιοπώλης Χατζή Πέτρος Λυδάκης, του οποίου έγγονοι είναι ο δημοτικός υπάλληλος Πέτρος Λυδάκης και ο έμπορος ανταλλακτικών αυτοκινήτων Εμμ. Λυδάκης. Στο τέταρτο φύλλο της εφημερίδας αυτής, που κυκλοφόρησε στις 10 Ιανουαρίου

1881 ημέρα Σάββατο στη στήλη των “Επιχωρίων” βρίσκεται μια περιγραφή της τελετής των Θεοφανείων του χρόνου εκείνου. Στις γενικές γραμμές δεν προσθέτει βέβαια πολλά πράγματα στο ήδη, από τα σημειώματα του κ. Ζευγαδάκη, γνωστό μας πια σ’όλες του τις λεπτομέρειες θέμα της εορτής των Θεοφανείων. Είναι όμως μια μοναδική γραπτή μαρτυρία των χρόνων εκείνων, αναφέρει λεπτομέρειες, πρόσωπα και πράγματα, που συγκρινόμενα με τα σημερινά, παρουσιάζουν μια αρκετά ενδιαφέρουσα αξία. Δεν είχε ακόμη τελειώσει τότε η σημερινή εκκλησία του Αγίου Μηνά και ο αγιασμός ετελείτο στον μικρό Άγιο Μηνά, ο οποίος “ήτο πλήρης φιλοχρίστων χριστιανών συνωθουμένων αλλήλοις”. Στον μαρτυρικό αρχιεπισκοπικό θρόνο της Κρήτης καθόταν τότε ο συνετός και καλοκάγαθος Μελέτιος Καβάσιλας από το νησί της Καλύμνου. Στη λειτουργία και στην πομπή είχε λάβει μέρος και ο Επίσκοπος Χερρονήσου, Τιμόθεος Καστρινογιάννης, ο μετέπειτα μητροπολίτης Κρήτης και ο αδελφός του αρχιμανδρίτης Διονύσιος, έπειτα επίσκοπος Χερρονήσου. Ακολουθούσαν στην πομπή ο υποπρόξενος της Ελλάδος, ο πρόεδρος του πρωτοδικείου, ο ταγματάρχης της χωροφυλακής “και τίνες των ανωτέρων δικαστικών υπαλλήλων”. Ας αφήσουμε όμως τον ευσυνείδητο συντάκτη της καλής αυτής εφημερί-

δας να μας περιγράψει την εορτή αυτή της χριστιανοσύνης, όπως εορτάστηκε στο Ηράκλειο στα 1881.

“Η εορτή των Θεοφανείων ετελέσθη εφέτος μετά μείζονος μεγαλοπρεπείας και πομπής ένεκα της επικρατούσης εν τω τόπω άκρας πυχίας και τάξεως, προς τούτο δε συνετέλεσε και το ευδιδον του καιρού ούτινος επωφεληθέντες οι εν ταις επαρχίαις αδελφοί ημών έσπευσαν ίνα συμμετάσχωσι της χαρμοσύνης ταύτης χριστιανικής εορτής. Κατά την ημέραν ταύτην ο Μητροπολιτικός ναός ήτο πλήρης φιλοχρίστων χριστιανών συνωθουμένων αλλήλοις, ώστε ίνα εισέλθωσι εν αυτώ απειτείτο να διασχίσωσι αρκετά πεπυκνωμένα φάλαγγας του λαού όπως καταλάβω θέσιν κατάλληλον και ακροασθή της θείας λειτουργίας, άλλως ήτο υποχρεωμένος να ίσταται εν τω περιβόλω της εκκλησίας μηδώς ακρωόμενος των εν αυτή τελουμένων. Η ακολουθία του αγιασμού ετελέσθη υπό της Α. Σεβ. του μητροπολίτου ημών κ. Μελετίου περιβεβλημένου την λαμπράν αυτού αρχιερατικήν στολήν, συλλειτουργούντος δε του Θεοφιλεστάτου επισκόπου Αγ. Χερρονήσου κ. Τιμοθέου, του αρχιμανδρίτου κ. Διονυσίου και των λοιπών της Εκκλησίας ιερών φερόντων απάντων την καλλίτεραν αυτών στολήν. Μετά το πέρας της θείας λειτουργίας ήρξατο η παράταξις και πρώτον μεν εξήγαγον τον τίμιον Σταυ-

ρόν, τους φανούς της Εκκλησίας και τα ιερά εξαπτέρυγα παρατάξαντες ταύτα εις δύο στίχους κατόπι ηρχοντο αι μεγαλοπρεπείς και πολύχροισμαίαι των διαφόρων συντεχνιών της πόλεως Ηρακλείου, όπισθεν αυτών ο χορός των ψαλιών, ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης, ο Αγ. Χερρονήσου και άπασα η λοιπή ιερατική συνοδεία, μετ’ αυτούς δε ο της Ελλάδος υποπρόξενος κ. Δ. Μαγγινόπουλος, ο Διοικητής Λασιθίου κ. Κ. Σφακιανάκης, ο πρόεδρος του ενταύθα πρωτοδικείου, ο ταγματάρχης της χωροφυλακής και τίνες των ανωτέρων δικαστικών υπαλλήλων. Απόσπασμα τακτικού στρατού μετ’ αποσπάσματος χωροφυλάκων ίσταντο παρατεταγμένοι εξωθεν της Εκκλησίας εν τω στενώ αυτής διαδρόμω, οίτινες άμα ως εξήλθον η επίσημος συνοδεία, παρουσίασαν όπλα και περιζώσαντες ταύτην ήρξατο η κίνσις. Άπασαι αι οδοί, και ιδίως η λεγόμενη Πλατιά στράτα, εξ ης έμελλε να διέλθω ο σταυρός, ήσαν κατειλημμένοι υπό πλήθους ανθρώπων πάσης τάξεως και ηλικίας ακολουθούντων πούχως και μετά χριστιανικής ευλαβείας. Φθάσαντες δε έμπροσθεν του Διοικητηρίου η Α. Σεβ. ο Μητροπολίτης εποιήσαντο το δέσιον υπέρ της Α. Α. Μεγαλειότητος του Σουλτάνου, του Εξ. Γεν. ημών Διοικητού κ. Ι. Φωτιάδου, και απάντων εν γένει των εν τη ημετέρα νήσων πολιτικών και στρατιωτικών υπαλλήλων, της

Α. Εξ. του διοικητού Ηρακλείου ισταμένου εν τω μεσαίω παραθύρω του Διοικητηρίου κατά την δέσιον. Αποπερατωθείς ταύτης το πλήθος επροχώρει τα της αυτής τάξεως προς την παραλίαν εις ην κατελθόντες η Α. Σεβ. ο Μητροπολίτης έρριψεν εν τη θαλάσση τον τίμιον Σταυρόν προς καθγιασμόν των υδάτων, τον οποίον απέσυρεν λίγα φρονίμως ποιών, άτε γιγνώσκων εκ των προτέρων τας διαιρέσεις και έριδας των λαμβανόντων μέρος εις την εκ της θαλάσσης παραλαβήν του τιμίου Σταυρού.

Μετά τούτο δε μέρος μεν του λαού μετά μεγάλης φαιδρότητας ήρχισε να διαλύεται, μέρος δε κατά την θρησκευτικήν ταύτην παράταξιν παρηκολούθησε μέχρι του ναού· η δε Α. Σεβ. μετά του θεοφ. επισκόπου Αγ. Χερρονήσου και του ταγματάρχου της χωροφυλακής παραμείνασα ολίγον εν τω παρά την θάλασσαν κειμένω καταστήματι του κ. Μίνως Καλοκαιρινού, αφ’ ου απέδύθη την αρχιερατικήν στολήν ιππεύσασα ακολουθώντας τον λαμπρόν και χρυσοϋφαντον εφίππιον φέροντα ίππον του διοικ. Ηρακλείου, ον κατ’ ετος είθισται οι κατά καιρόν διοικηταί ν’ αποστéλλωσι προς τους Μητροπολίτας, μετέβησαν εις το Διοικητήριο όπως επισκεφθώσι την Α. Εξ. τον διοικητήν. Μετά την επίσκεψιν ο ταγματάρχης της χωροφυλακής και λοιποί συνώδευσαν τον Σεβ. Μητροπολίτην μέχρι της Μητροπόλεως και ούτως έληξεν η χαρμόσυνος αύτη των Αγ. Θεοφανείων εορτή εν μέσω γενικής χαράς, πυχίας και τάξεως”.

Έτσι περιγράφεται η εορτή των Θεοφανείων του 1881, στο τουρκοκρατούμενο τότε Ηράκλειο.

Από μια βουλιαγμένη πολιτεία όσα παληά θυμούμαι

Η τελετή καταδύσεως του Σταυρού

Όλαι αι θρησκευτικά εορταί εορτάζοντο με μεγάλο πρέπειαν και επιβλητικότητα στο Ηράκλειον κατά την εποχήν της Τουρκοκρατίας, γιατί εκεί εξεσηούσε ο εθνομός των χριστιανών, αλλά η τελετή της καταδύσεως του Σταυρού κατά την ημέραν των Φώτων προσελάμβανε ιδιαίτεραν και εξαιρετικήν επιβλητικότητα.

Η πομπή εκκινούσα από τον ιερών ναόν του μικρού Αγίου Μηνά (ο μεγάλος δεν είχε τελειώσει ακόμη) με πρωτοπορείαν τας σημαίας και τα λάβαρα όλων των συντεχνιών που κατά γενικόν κανόνα έφεραν τα χρώματα της Ελληνικής σημαίας με τον προστάτην Άγιον εκάστης συντεχνίας εις το κέντρον, και με την ακολουθίαν του ιερού κλήρου, του Μητροπολίτου εν επισήμω εκκλησιαστική αφιέσει, και των λοιπών εκκλησιαστικών και πολιτικών αρχών, εισήρχετο εις την Πλατεία Στράτα, ανήρχετο προς την πλατείαν του παλαιού Δικαστηρίου (του Πασσά την Πόρτα) όπου μετά στάθμευσιν ολίγων λεπτών καθ'α ανεπέμπετο υπό του Μητροπολίτου Δέσις προς τον Ύψιστον υπέρ της υγείας του Σουλτάνου, κατήρχετο εις τον λιμένα προ της αποβάθρας του οποίου ετελείτο ο αγιασμός των υδάτων διά της καταδύσεως του Σταυρού εις την θάλασσαν. Εις την προ του Διοικητηρίου Πλατείαν όπου εγένετο η δέσις εστολίζετο ο χώρος με μυρισίναι και τουρκικάς σημαίας και ετοποθετούτο καναπέδες και πολυθρόνες όπου κατερχόμενος ο Πασσάς εκάθητο με την ακολουθίαν του αναμένων να ακούση την υπερ του Σουλτάνου δέσιον του Μητροπολίτου.

Μετά την κατάδυσιν του Σταυρού η πομπή επανήρχετο εις τον ναόν δια των αυτών οδών, αλλ' ο Μητροπολίτης (μετά του Διακόνου του) συνοδευόμενος υπό τιμητικής φρουράς εφίππων χωροφυλάκων (σουβαρήδων) επανήρχετο φερών την συνήθη μελανή στολήν του εφιππος και ούτος και ευλογών τα πληθη των χριστιανών τα οποία κατέκλυζαν τας οδούς και τα ένθεν κακείθεν καταστήματα.

Τα άλογα των οποίων επέβαινον ο Μητροπολίτης και ο Διάκονος εκορηγούντο κα'έτος υπό του Πασσά τμηής ένεκεν προς το πρόσωπόν του δια να μη επιστρέψη πεζός αφού ούτε αμάξια ούτε ταξί υπήρχαν τότε.

Η ονομαστή μπογάτσα του Ηρακλείου ήτο το καθιερωμένον και απαραίτητον σερβίρισμα εις τα καταστήματα και τας οικίας από τας οποίας παρηκολουθείτο η τελετή, προσφερομένη εις το μεταξύ της καθόδου και ανόδου της πομπής χρονικόν διάστημα.

Την χρονιά που συνέβη το κατωτέρω επεισόδιον, δεν θυμούμαι ακριβώς ποια, αλλά πάντως ευθύς

Όταν ακόμη υπήρχε θάλασσα μπροστά στον Πόρο! (φωτογραφία Ε. Κρασαγάκης)

μετά την επανάστασιν του 1889 είχε σταλή στο Ηράκλειο στρατιωτικός Διοικητής κάποιος πολύ φανατικός Τούρκος ονομαζόμενος αν δεν απαύωμαι Αβδολκερίμ και έτυχε να είναι κατά την ημέραν των Φώτων άρρωστος ο Μητροπολίτης Τιμόθεος Καστρινογιαννάκης και τον αντίκατέστησε εις την τελετήν της καταδύσεως του Σταυρού ο αδελφός του Διονύσιος Επίσκοπος τότε Χερσοννήσου κατελθών προς τούτο από την έδραν του της Μονής Αγκαράθου.

Όταν η πομπή είχε φθάση και σταματήση κατά τα έθιμα προ του Διοικητηρίου και είχε αρχίση η προς τον Ύψιστον Δέσις υπέρ του Σουλτάνου, ο Διονύσιος αντελήφθη ότι ο Σουλτανικός Πασσάς δεν είχε σηκωθεί από την πολυθρόνα του. Διακόπτει αποτόμως την δέσιον και διατάσσει να εξακολουθήση η πομπή την καθοδόν της προς τον λιμένα όπερ και εγένετο.

Και δεν ηρκέσθη ο Ιεράρχης ούτος εις μόνην την ενέργειάν του ταύτην αλλά περιφρόνησε και δεν εχρησιμοποίησε τα τιμητικώς προσφερόμενα άλογα δια την έφιππον επιστροφήν εις την Μητρόπολιν και επανήλθεν εις ταύτην πεζή δια των παραλιακών στενών δρομίσκων του Ηρακλείου.

Η τολμηρά αύτη ενέργεια του Διονυσίου γνωσθείσα και μεταδοθείσα αστραπιαίως εις όλους τους χριστιανούς τους παρακολουθούοντας την πομπήν και τους καθ'όλην την διαδρομήν ευρισκομένους μετά των οικογενειών των εις τα καταστήματά των εξέπληξεν αυτούς αλλά και τους ανέλαβε συγχρόνως εις ζωηράς ανησυχίας δια τας συνεθείας της και εσοχολιάζετο ποικιλοτρόπως μεταξύ των. Αλλά και εις τον Πασσά εξ' αντιθέτου έκαμε κατάπληξιν η στάσις αύτη του Ιεράρχου και διεδόθη άμέσως ότι εσοκίπει να προβή εις αντίποινα, πράγμα που επέτεινε τας ανησυχίας των χριστιανών οι οποίοι εσοχημάτισαν άμέσως επιτροπήν η οποία φοβισμένη μετέβη προς συνάντησιν του Μητροπολίτου εις την

Μητρόπολιν προς συνεννόησιν περί του πρακτέου.

- Δεσπότη μας, του είπαν, για όνομα του Θεού και της Παναγίας ίντα τονε τουτονά πούκαμε η Αγιοτή σου και θα νάχωμε νταβαντούρια με τούτον τον αγριάνθρωπο Πασσά:

Και ο γίγας το σώμα και την ψυχήν Διονύσιος ατενίζων αυτούς με το αγέρωχον και αείτειον βλέμμα του σηκώνεται από την έδρα του και επιβλητικός όπως ήτο τους απαντά.

- Καλά θα κάμειτε να πάτε σ'αυτόν τον αγριάνθρωπο που λέτε και να του πείτε εκ μέρους μου να ετοιμάζη τα μασούλα του γιατί θα τον διώξω.

Οι αποιελούντες την Επιτροπήν άλληλοεσκυτάχθησαν και με το βλέμμα τους διερωτήθηκαν μήπως δεν ήταν στα καλά του ο Δεσπότης.

Αλλ' εκείνος αντιληφθείς την αμνηχανίαν των εξηκολούθησε.

- Τι με κυττάτε; νομίζετε πως αστειεύομαι;

Να πάτε να του πείτε εκ μέρους μου ότι αν δεν δώση ικανοποιητικήν εξήγησιν της περιφρονητικής στάσεώς του θα τηλεγραφήσω άμέσως απ' ευθείας στον Σουλτάνον και θα τον καταγγείλω ότι την στιγμήν που ολόκληρος ο χριστιανικός λαός του Ηρακλείου με επικεφαλής τον Μητροπολίτην του εστάθηκε ευλαβικά να απευθύνη στον Θεόν του δέσιον δια την υγείαν και την μακροημερεύειν του, ο εδών αντιπρόσωπος του ασεβών δεν έλαβε τον κόπον να κατεβήση το πόδι του και να σηκωθεί παρά εξακολουθούσε να ρουφά τον ναργιλέ του περιφρονητικά. Έτσι να του πείτε.

Η Επιτροπή εμπυχωθείσα από το θάρρος του εκλεκτού αυτού Ιεράρχου και την διπλωματικότητα του ανεθάρρησε και μετέβη πράγματι εις τον Πασσά τον οποίον ευρήκε έξαλλον απειλούντα γην και ουρανόν κατά του "αντάρτη Παππά". Αλλ' όταν του διεβίβασαν όσα τους παρήγγειλεν ο Διονύσιος και του ανέπτυξαν και τας συνεθείας που θα είχε δι'αυτόν η αποστολή ενός τοιούτου τηλεγραφήματος ήλλαξεν άμέσως το ύφος του και κατέληξεν εις το να δικαιολογηθή ότι δεν ειχεν αντιληφθή ότι ειχεν αρχίσει ο ντοάς (δέσις) και να του συμπαθήση ο Μητροπολίτης.

Έτσι έληξε το επεισόδιον χάρις στην ανδρικήν στάσιν και την διπλωματικότητα του αιμνήστου Ιεράρχου Διονυσίου Καστρινογιαννάκη και ευρήκε την ευτυχή και επιτυχή λύσιν".

(“Κνωσός”1954)

Του Θρασ. Μαρκίδη

Ρεζίλεψαν το κράτος

Σε ενέδρα θανάτου πέφτουν οι δυνάμεις της Αστυνομίας που διατάχθηκαν «με κάθε κόστος» να επιχειρήσουν στα Ζωνιανά. Αδίστακτοι εγκληματίες που είτε γνώριζαν από την προηγούμενη ημέρα για την επιχείρηση της ΕΛΑΣ είτε αντιλήφθηκαν το κομβίο των αστυνομικών στρέφουν τα όπλα τους κατά των οχημάτων της Αστυνομίας πυροβολώντας αδιακρίτως. Από τον καταιγισμό των σφαιρών τραυματίζεται πολύ σοβαρά στο κεφάλι ένας ειδικός φρουρός που υπηρετεί στα Χανιά και ελαφρύτερα δύο συνάδελφοί του που ανήκουν στη δύναμη του ΤΑΕ Ρεθύμνου. Η επιχείρηση φιάσκο της Αστυνομίας στον ορεινό Μυλοπόταμο υποχρεώνει σε κάθοδο στην Κρήτη τον Αρχηγό του Σώματος Αν. Δημοσάκη, τον επιθεωρητή Νοτίου Ελλάδος Χρ. Δρακόπουλο, καθώς και αστυνομικούς Ειδικών Δυνάμεων από την Αθήνα. (5 Νοεμβρίου 2007)

Συγκλονίζει το δράμα μιας 23χρονης!

Συγκλονίζει το δράμα μιας 23χρονης φοιτήτριας του ΤΕΙ, η οποία έχασε την όρασή της ύστερα από χειρουργική επέμβαση για την αφαίρεση όγκου από τον εγκέφαλό της. Η κοπέλα, που λόγω οικογενειακών προβλημάτων ζούσε στο Κέντρο Παιδικής Μέριμνας, ζητά εκεί καταφύγιο, αλλά της το αρνούνται λόγω του προβλήματος όρασης. Η αποκάλυψη του θέματος από την «Π» φέρνει αποτελέσματα και δύο μέρες αργότερα ο υφυπουργός Υγείας κ.Κωνσταντόπουλος παρεμβαίνει ώστε να ικανοποιηθεί το αίτημα της κοπέλας. Παράλληλα, αποκαλύπτεται ότι αν είχε μπει στο χειρουργείο νωρίτερα, δε θα έχανε την όρασή της. (22 Μαΐου 2007)

Έστειλαν άδικα στο θάνατο τρία παλικάρια!

Τραγωδία στην Κρήτη με νεκρούς τρεις συμβασιούχους δασοπυροσβέστες! Κανείς δεν μπορούσε να πιστέψει τα ματάκια που άρχισαν να φτάνουν συγκεκριμένα στην Πυροσβεστική μετά τις τρεις το μεσημέρι. Τρεις νεκροί! Ποιτέ στην ιστορία της Πυροσβεστικής στο Ηράκλειο, δεν υπήρξε τέτοια τραγωδία, τέτοιος πόνος αλλά και πολλά ερωτηματικά. Τα ονόματα των θυμάτων ήταν αμέσως γνωστά, όμως η Πυροσβεστική δεν τα ανακοίνωνε προκειμένου να ενημερωθούν πρώτα οι οικογένειες τους. Οι συγγενείς των συμβασιούχων που είχαν πάει στη φωτιά του Ρεθύμνου, προσπαθούσαν να ενημερωθούν για τα ονόματα των νεκρών από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης. (11 Ιουλίου 2007)

Σκάνδαλο με την οπλοφορία

“Σημεία και τέρατα” αποκαλύπτει ο έλεγχος για τις άδειες οπλοφορίας στην Κρήτη! Ο υφυπουργός Εσωτερικών Παναγιώτης Χηνοφώτης αποκαλύπτει ότι έχει διατάξει επανέλεγχο που από την πρώτη στιγμή έδειξε ότι οι άδειες δεν είναι και τόσο καθαρές όπως είχε αναδείξει και πριν από 10 μήνες η “Π”. Και πάντως πριν ξεσπάσει η πρόσφατη ιστορία των Ζωνιανών. Μιλώντας στο Περιφερειακό Συμβούλιο τονίζει ότι γίνεται επίσημη ενεργειών και επιτάχυνση διαδικασιών προκειμένου να διαλευκανθούν πλήρως οι ληστείες των τραπεζών και το φονικό περιστατικό κατά των αστυνομικών στα Ζωνιανά. (14 Δεκεμβρίου 2007)

Αλέξανδρος Μυκωνιάτης (1925-2007) Ο ευπατρίδης της δημοσιογραφίας

Έφυγε από τη ζωή από ανακοπή καρδιάς ο ιδιοκτήτης, εκδότης και διευθυντής της «Π» Αλέκος Μυκωνιάτης. Η απώλεια, του ευπατρίδη της δημοσιογραφίας που σφράγισε με τη δράση του, τις εξελίξεις από το δεύτερο μισό του 20ου αιώνα, συγκλονίζει τους εργαζόμενους της εφημερίδας αλλά και την κοινωνία της Κρήτης. (11 Ιανουαρίου 2007)

Στις φλόγες παραδίδεται η Ελλάδα

Καταστροφή με δεκάδες νεκρούς

Αντιμέτωπη με την χειρότερη εθνική καταστροφή βρίσκεται η χώρα, η οποία κυριολεκτικά έχει παραδοθεί στις φλόγες! Δεκάδες άνθρωποι έχουν καεί ζωντανοί στην Πελοπόννησο και δεκάδες είναι οι τραυματίες, ενώ αργά το βράδυ άρχισε και εκκένωση τριών χωριών στην Εύβοια, καθώς και εκεί η περιοχή έχει παραδοθεί στις φλόγες. Η Ελλάδα θρηνεί τα παιδιά της. Κλαίει πάνω στ' αποκαϊδία μιας χώρας που δεν έχει περιθώρια για την παραμικρή απώλεια. Κι όμως χάνει κάθε ώρα που περνά, ότι καλύτερο είχαμε σ' αυτό τον τόπο. Κληρονομιά χιλιάδων ετών, όπως η Αρχαία Ολυμπία...Ο θρήνος, ο πόνος και η οργή κυριαρχούν όλες αυτές τις μέρες. Εν μέσω μιας προεκλογικής περιόδου που σημαδεύεται από την εθνική τραγωδία. Η έλλειψη σχεδίου, η ανικανότητα και η διάλυση του κρατικού μηχανισμού είναι στοιχεία αδιαμφισβήτητα παρά την προσπάθεια ορισμένων να εξωραϊσουν την κατάσταση. (24-25-26 Αυγούστου 2007)

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟ

Αυτή είναι η δική μας απάντηση!

Οι μαζικότερες κινητοποιήσεις των τελευταίων δέκα ετών πραγματοποιούνται σ' ολόκληρη τη χώρα με τους εργαζόμενους ν' αντιδρούν στην ανατροπή του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης. Στην κινητοποίηση του Ηρακλείου συμμετέχουν περίπου 4.000 εργαζόμενοι, συνταξιούχοι και άνεργοι! (12 Δεκεμβρίου 2007)

Δολοφονία-μυστήριο αποκάλυψε η φωτιά

Ένας ανθρώπινος σκελετός εντοπίζεται σε εγκαταλελειμμένο σπίτι στη Λεωφόρο Παπαναστασίου, το οποίο χρησιμοποιούσε η εκκλησία της περιοχής για αποθήκη. Η Αστυνομία και η Πυροσβεστική εξετάζουν τη σχέση της υπόθεσης με μια πυρκαγιά που είχε ξεσπάσει στο χώρο πριν δύο χρόνια. Πέντε μέρες αργότερα η αστυνομία φθάνει στα ίχνη του δράστη, ενός 52χρονου από τις Σέρρες, ο οποίος ζει στο Ηράκλειο και φέρεται ότι είναι ο δολοφόνος της 50χρονης Ιφιγένειας Παπαδάκη, στην οποία ανήκει ο σκελετός. (10 Μαρτίου 2007)

Νίκη Καραμανλή με αυτοδυναμία

Με καθαρή πλειοψηφία, στη βάση της σταθερής εντολής για μια ακόμη τετραετία διακυβέρνησης που είχε ζητήσει ο πρωθυπουργός Κώστας Καραμανλής, αλλά με μειωμένο ποσοστό και κοινοβουλευτική δύναμη, η ΝΔ κερδίζει τις εκλογές εξασφαλίζοντας, στο 88% των εκλογικών τμημάτων, ποσοστό 42,51% και 154 έδρες, έναντι του 45,36% και των 165 εδρών του 2004.

Το ΠΑΣΟΚ υπέστη μια καθαρή και οδυνηρή ήττα, η οποία άνοιξε αμέσως εσωκομματικές εξελίξεις που «αγγίζουν» και τον ίδιο τον πρόεδρο του. Το ποσοστό του κόμματος της αξιωματικής αντιπολίτευσης, στον ίδιο αριθμό τμημάτων, ήταν 38,34% και 102, μόλις έδρες, έναντι 40,55% και 117 έδρες του 2004. (16 Σεπτεμβρίου 2007)

Καθαρή εντολή στο Γιώργο για ανατροπές

Καθαρή εντολή παίρνει ο Γιώργος Παπανδρέου με 60% ο οποίος επανεκλέγεται πανηγυρικά πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ. Στο 33,5% είναι ο Β. Βενιζέλος και στο 6,5% ο Κ. Σκανδαλίδης. Ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ πίνει και πάλι δουλειά, και η πρώτη κίνηση είναι η επίσημη του συνεδρίου (από το Φλεβάρη θα γίνει το Γενάρη) στο οποίο θα συζητηθούν η ιδεολογία και η πολιτική αλλά και η οργανωτική δομή του ΠΑΣΟΚ, ενώ θα εκλεγεί και το νέο Εθνικό Συμβούλιο. (11 Νοεμβρίου 2007)

Επιστρέφει το άγαλμα που έκλεψαν από τη Γόρτυνα

Στην Ελλάδα επιστρέφει το αντίγραφο αγάλματος του Απόλλωνος Λυκείου, που είχε κλαπεί από την αρχαιολογική συλλογή της Γόρτυνας, ύστερα από δεκαέξι χρόνια περιπλάνησης στην Ευρώπη. Το άγαλμα εντοπίστηκε σε ιδιωτική συλλογή στην Ελβετία και επιστρέφεται στην Ελλάδα για να τοποθετηθεί και πάλι στο φυσικό του χώρο. (14 Ιουνίου 2007)

Ιανουάριος

Δευτέρα 1 Ιανουαρίου

• Με το... δεξί μπαίνει ο νέος χρόνος, καθώς πολλοί γίνονται πλούσιοι από το Κρατικό Λαχείο. Χιλιάδες ευρώ κληρώνονται και στο Ηράκλειο.

• Ένα υγιέστατο κοριτσάκι βάρους 3.220 που γεννήθηκε σε ιδιωτική κλινική του Ηρακλείου είναι το πρώτο μωρό της νέας χρονιάς για την Κρήτη και ακολουθεί ένα αγοράκι που γεννήθηκε στο Βενιζέλειο νοσοκομείο με διαφορά λίγων ωρών.

Τρίτη 2 Ιανουαρίου

Από την... πίσω πόρτα αναγκάζεται να μπει στο δήμο ο νεοεκλεγείς δήμαρχος Τερμένους Γ. Βιτώρος, καθώς η κεντρική είσοδος του δημοτικού καταστήματος είναι κλειδωμένη, αφού η απερχόμενη δημοτική Αρχή... «παρέλειψε»... να παραδώσει τα κλειδιά.

Τετάρτη 3 Ιανουαρίου

Ένας 32χρονος κρατούμενος της φυλακής Αλικαρνασού που είχε πάρει άδεια από το σωφρονιστικό κατάστημα ομολογεί την άγρια δολοφονία ενός 60χρονου απόστρατου της Πολεμικής Αεροπορίας πριν από μερικές ημέρες- στις 30 Δεκεμβρίου- στο σπίτι του δεύτερου στην οδό Προμηθέως 77 στην Κυψέλη Αθηνών.

Πέμπτη 4 Ιανουαρίου

• Βαρύ είναι το κλίμα που δημιουργείται στο δήμο Τερμένους, ανάμεσα στη σημερινή και την απερχόμενη δημοτική Αρχή, που έχουν εμπλακεί σε μια άνευ προηγουμένου αντιπαράθεση σε σχέση με τη διαχείριση δύο αυτοκινήτων που ανήκουν στην εταιρία «Φροντίδα». Μια εταιρεία-φάντασμα για την οποία ουδείς γνώριζε κάτι, για τους σκοπούς της, τις χρηματοδοτήσεις που έπαιρνε από υπουργεία με την κάλυψη του δήμου, τη διαχείριση, αλλά και τα πρόσωπα που συμμετείχαν.

• Να βρουν...δεύτερη δουλειά καλεί τους Έλληνες και γενικότερα τους Ευρωπαίους αγρότες η επίτροπος Γεωργίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης Μάριαν Φίσερ Μποέλ, διότι μετά το 2013 οι επιδοτήσεις θα υποστούν σημαντική μείωση.

Παρασκευή 5 Ιανουαρίου

Πράξη τη συνεργασία κάνει η νομάρχης Ηρακλείου Ευαγγελία Σχοιναράκη, προτείνοντας διαπαραταξιακό ψηφοδέλτιο, παρά το γεγονός ότι ο νόμος προβλέπει συνεργασία των παρατάξεων μόνο στα προεδρία δημοτικών συμβουλίων.

Κυριακή 7 Ιανουαρίου

Σε μια νέα φάση, χωρίς μεγάλη αισιοδοξία μπαίνει το θέμα του

Εφετείου, καθώς ο υπουργός Δικαιοσύνης δεν προωθεί το σχετικό ερώτημα στον Άρειο Πάγο ενώ βουλευτές και παράγοντες των Χανίων συνεχίζουν τις πιέσεις στον υπουργό απειλώντας ακόμα και με ακραίες πολεμικές ενέργειες, όπως...ανατινάξεις γεφυριών, αν τολμήσει να αποφασίσει την ίδρυση Εφετείου στο Ηράκλειο!

Δευτέρα 8 Ιανουαρίου

• Σκηνές καταδίωξης και μια θεαματική σύλληψη αφήνουν άφωνους οδηγούς και περαστικούς στη λεωφόρο Δημοκρατίας λίγο πριν τις 11 το πρωί. Μια αστυνομική επιχείρηση με πρωταγωνιστές δύο αστυνομικούς οι οποίοι έθεσαν τη ζωή τους σε κίνδυνο αφού όπως αποδείχτηκε ο καταδιωκόμενος, είχε ποινικό παρελθόν και οπλοφορούσε με ένα υπερσύγχρονο όπλο, το οποίο θα μπορούσε να έχει χρησιμοποιήσει.

• Κωμικοτραγικά πράγματα συμβαίνουν στην υπόθεση σωτηρίας του Κούλε! Παρά τις προσπάθειες για την στερέωση του μοναδικού αυτού μνημείου οι αρχαιολογικές υπηρεσίες αδιαφορούν εδώ και 3 μήνες, ενώ η Εφορεία Εναλίων Αρχαιοτήτων ειδοποιεί τη Διεύθυνση Αναστήλωσης ότι τα πράγματα είναι χειρότερα απ' ό,τι φαινόταν και προειδοποιεί για συνολικότερη κατάρρευση του Κούλε!

Τρίτη 9 Ιανουαρίου

Ωρες αγωνίας για τον τ. πρωθυπουργό Κωνστ. Μητσοτάκη ο οποίος βρίσκεται στην Εντατική του Γνώσκειου και σε καταστολή μετά από διπλό μπάι πας. Λίγες μέρες αργότερα, στις 17 Ιανουαρίου ο κ.Μητσοτάκης παίρνει εξιτήριο.

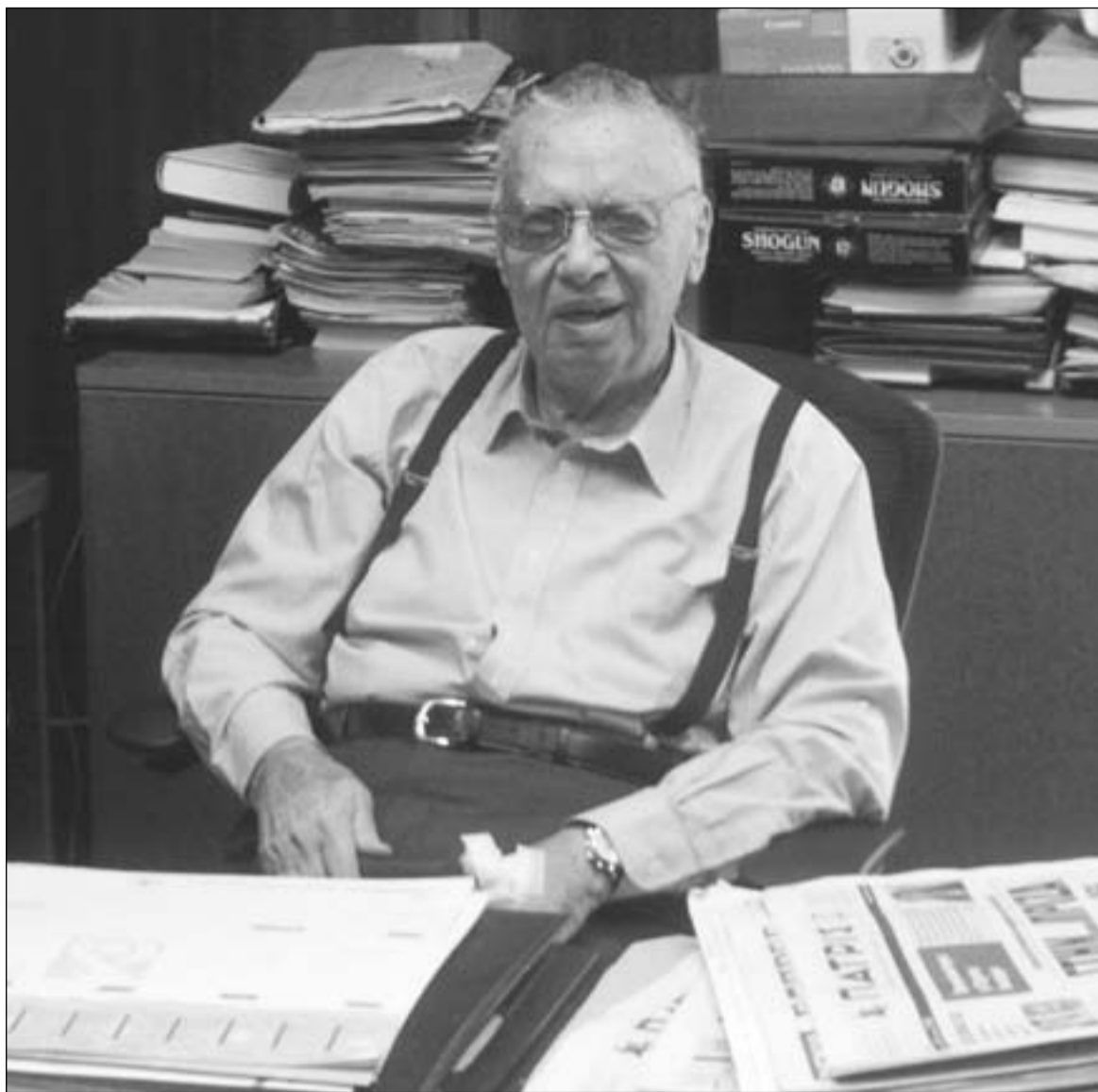
Τετάρτη 10 Ιανουαρίου

Ενώ στη Βουλή τα δύο μεγάλα κόμματα συμφωνούν στην αναθεώρηση του άρθρου 16, βάζοντας έτσι τα θεμέλια για τα ιδιωτικά ΑΕΙ στη χώρα, στελέχη και μέλη τους διαδηλώνουν με όσους συγκροτούν μέτωπο κατά της ιδιωτικοποίησης της εκπαίδευσης που όπως ισχυρίζονται θα σηματοδοτήσει η συνταγματική αναθεώρηση.

Στο Ηράκλειο όπως και σε όλες τις μεγάλες πόλεις, εκπαιδευτικοί, φορείς και εργατικά σωματεία εκφράζουν δυναμικά την αντίθεσή τους στην αναθεώρηση του άρθρου 16, δηλώνοντας ότι δεν θα περάσει η αντεκπαιδευτική μεταρρύθμιση.

Πέμπτη 11 Ιανουαρίου

• Φεύγει τα ξημερώματα από τη ζωή από ανακοπή καρδιάς ο ιδιοκτήτης, εκδότης και διευθυντής της «Π» Αλέκος Μυκωνιάτης. Η απώλεια, του ευπατρίδου της δημοσιογραφίας που σφράγισε με τη δράση του, τις εξελίξεις από το δεύ-

Συγκίνηση στην κοινωνία της Κρήτης από το θάνατο του ευπατρίδη Αλέξανδρου Μυκωνιάτη, εκδότη της «Π»

τερο μισό του 20ου αιώνα, συγκλονίζει τους εργαζόμενους της εφημερίδας αλλά και την κοινωνία της Κρήτης.

• Ενώ οι πρώτες δίκες για το κύκλωμα των παράνομων απαλλαγών ξεκίνησαν στο Πλημμελειοδικείο της Αθήνας, αναζητούνται ακόμη επώνυμοι και εύποροι λουφάδροι, προκειμένου να εκπληρώσουν τις στρατιωτικές τους υποχρεώσεις.

Παρασκευή 12 Ιανουαρίου

• Εκρηξη στον τρίτο όροφο της αμερικανικής πρεσβείας στη λεωφόρο Βασιλίσσης Σοφίας στο κέντρο της Αθήνας, σημειώνεται στις 6 τα ξημερώματα. Πρόκειται για χτύπημα στον πιο καλά φυλασσόμενο χώρο στην Ελλάδα! Το χτύπημα με ρουκέτα μίας χρήσης ρωσικής προέλευσης στο έως σήμερα θεωρούμενο «φρούριο», την αμερικανική πρεσβεία στο κέντρο της Αθήνας προκαλεί «σοκ και δέος» στις ελληνικές Αρχές.

• Σύσσωμο το Ηράκλειο αποχαιρετά τον ευπατρίδη της δημοσιογραφίας Αλέκο Μυκωνιάτη.

Σάββατο 13 Ιανουαρίου

Οι ληστές των... μεγάλων αντιθέσεων είναι αυτοί που μπαίνουν άνετοι... σαν πελάτες στο πρακτορείο ΠΡΟ-ΠΟ του Νικολάου Βροντινάκη στη λεωφόρο Ιωνίας 218. Μπορεί να δείχνουν τις διαθέσεις τους, φωνάζοντας για να

πείσουν και να φοβίσουν τις δίδυμες αδελφές που είναι στο πρακτορείο, να δείχνουν τα όπλα τους (αμφίβολο αν ήταν πραγματικά) για να γίνουν πειστικοί, να πιάνουν με δύναμη τη μία από το δεξί μπράτσο, είχαν όμως και τους τρόπους τους... Με το «σας και με το σεας», ο ένας τουλάχιστον, αντιμετώπιζε με... σεβασμό τη μία από τις δύο γυναίκες, μιλώντας της διαρκώς στον πληθυντικό! Ο άλλος δε, αποδεικνύεται γενναιοδωρος και άφησε 30 ευρώ για να τον θυμούνται!

Δευτέρα 15 Ιανουαρίου

• Δραστικές αλλαγές στο σχήμα των συνεργατών του δρομολογεί ο δήμαρχος Γ.Κουράκης, ο οποίος επιλέγει να «ποντάρει» στην πρώτη χρονιά της δεύτερης δημοτικής περιόδου που διανύει η δημοτική Αρχή, σε νέα πρόσωπα τα οποία επιστρατεύονται για να αναχαιτίσουν τα πολλά και σύνθετα προβλήματα του δήμου.

Αυτή τη φορά ο δήμαρχος, εμφανίζεται ανατρεπτικός, με εξαίρεση ορισμένες περιπτώσεις επιλογών του, για τις οποίες υπερίσχυσε η λογική των ισορροπιών..., ενώ δε διατάζει να «κατατομήσει» στενούς συνεργάτες του.

• Επιτεύγματα του Ιδρύματος Τεχνολογίας και Έρευνας εκτίθενται στον Πολυχώρο του υπουργείου Ανάπτυξης σε μια έκθεση με τίτλο, «Καινοτόμες εφαρμογές της

επιστήμης και της τεχνολογίας στην σύγχρονη οικονομία και στην υπηρεσία της κοινωνίας» την οποία εγκαινιάζει ο υπουργός Ανάπτυξης Δημήτρης Σιούφας.

Τρίτη 16 Ιανουαρίου

• Το κλίμα αλλάζει. Οι υψηλές θερμοκρασίες της εποχής, οφείλονται στο φαινόμενο Ελ Νίνιο, αλλά και στις ανθρωπογενείς δράσεις. Στην Κρήτη, δεν έρχονται υδρόβια πουλιά και δεν φεύγουν για την Αφρική άλλα μικροπούλια. Η καθηγήτρια Χημείας Περιβάλλοντος Μ. Κανακίδου, δηλώνει στην «Π» ότι ανατρέπεται η κλιματική ισορροπία.

• Βλήματα στο λιμάνι, νάρκες στη λεωφόρο Ιωνίας, βόμβες στην εθνική οδό! Το Ηράκλειο είναι μία μεγάλη...πυριτιδαποθήκη! Οι εργάτες που κάνουν χωματουργικές εργασίες στο δρόμο πάνω από του Μπεντεβή βρίσκουν δύο κατοχικά βλήματα κάτω από μια ελιά! Οι εργασίες κατασκευής του δρόμου σταματούν στο σημείο αυτό μέχρι νεωτέρας, καθώς υπάρχουν φόβοι για εκτεταμένο...ναρκοπέδιο και καλούνται εσπευσμένα πυροτεχνουργοί του Στρατού!

Τετάρτη 17 Ιανουαρίου

• Διατίθενται από τα φαρμακεία του Ηρακλείου οι πρώτες 10 δόσεις του πανάκριβου εμβολίου που προφυλάσσει τις νέες γυναίκες από τον καρκίνο του τραχήλου της μήτρας ενώ το υπουργείο Υγείας εξετάζει

το ενδεχόμενο να καλύπτεται ο εμβολιασμός από τα ταμεία.

• Μέχρι το...2013 πρέπει να περιμένουμε για να ολοκληρωθεί-εάν ολοκληρωθεί- ο Βόρειος Οδικός Αξονας Κρήτης με βάση τον σχεδιασμό του ΥΠΕΧΩΔΕ. Πάντως ο περιφερειάρχης δηλώνει ευχαριστημένος με τις εξαγγελίες του κ.Σουφλιά.

Πέμπτη 18 Ιανουαρίου

• Η Ανεξάρτητη Αρχή προτείνει τη σύνταξη ενός Κώδικα Πρόσληψης Προσωπικού, που θα αποτελεί το πλαίσιο των προδιαγραφών τις οποίες οφείλει να πληροί κάθε στάδιο διαδικασίας πρόσληψης στο δημόσιο τομέα. Η μεροληψία, η έλλειψη αντικειμενικότητας, η παραβίαση νομοθετικών ρυθμίσεων και η έλλειψη διαφάνειας χαρακτηρίζουν τις προσλήψεις εκτός ΑΣΕΠ, σύμφωνα με την Έκθεση του Συνήγορου του Πολίτη.

• «Συναγερμός» σημαίνει στην πλατεία Δασκαλογιάννη όταν ξεκινά η μεταφορά του υποσταθμού της ΔΕΗ που βρίσκεται στο δημοτικό κτίριο όπου στεγάζονται το Ληξιαρχείο και το Δημοτικό Γραφείο, σε σημείο δίπλα στα δικαστήρια. Η μετεγκατάσταση αυτή προκαλεί μεγάλη αναστάτωση στους δικαστικούς υπαλλήλους οι οποίοι ζητούν ενημέρωση σε σχέση με την ακτινοβολία αλλά και την επικινδυνότητα του υποσταθμού που τοποθετείται σε απόσταση αναπνοής από τα δικαστήρια.

Παρασκευή 19 Ιανουαρίου

• Ξανά επισκέπτονται το Τυμπάκι οι Κορεάτες επενδυτές προκειμένου να επιθεωρήσουν το χώρο που σχεδιάζεται να δημιουργηθεί το νέο Διαμετακομιστικό Κέντρο του λιμανιού του Νότιου. Από την άλλη πλευρά υπάρχουν αντιδράσεις από την τοπική κοινωνία του Τυμπακίου από πολίτες και τοπικούς φορείς για το ενδεχόμενο δημιουργίας εκεί του έργου.

• Στην αγορά της Κρήτης και όπως φαίνεται στα σπίτια πολλών καταναλωτών του Ηρακλείου κατέληξαν λίγο πριν τις γιορτές δεκάδες τόνοι τομάτες από τα Σκόπια σύμφωνα με ανακοίνωση της πολιτικής ηγεσίας του υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης, που δίνει παράλληλα στη δημοσιότητα τα πλήρη στοιχεία των χονδρεμπόρων που «πιάστηκαν» να «βαφτίζουν» το εισαγόμενο προϊόν δήθεν ως ελληνικό. Η ανακοίνωση του υφυπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης Αλέξανδρου Κοντού επιβεβαιώνει πλήρως τα σχετικά δημοσιεύματα της «Π» για τον εντοπισμό δύο χονδρεμπόρων στο Ηράκλειο οι οποίοι πουλούσαν εισαγόμενες τομάτες δήθεν ως κρητικές.

Κυριακή 21 Ιανουαρίου

• Νέοι βανδαλισμοί σημειώνονται στην 25ης Αυγούστου, όπου

ασυνείδητοι καταστρέφουν μεγάλο μέρος των χαμηλών φωτιστικών, σκορπίζουν σκουπίδια και ξεριζώνουν δεντράκια, που πρόσφατα φυτεύτηκαν. Το νέο κρούσμα της επίθεσης στον αστικό εξοπλισμό της 25ης Αυγούστου σημαίνει συναγερμό στη Λότζια.

• Οι βουλευτές του Ηρακλείου αρχίζουν επαφές με τα κόμματα τους σε κεντρικό επίπεδο για το θέμα του Εφετείου. Φήμες ότι ο υπουργός Δικαιοσύνης υποχώρησε μπροστά στις πιέσεις και τους εκβιασμούς των Χανιωτών προκαλούν ανησυχία στο Ηράκλειο.

Δευτέρα 22 Ιανουαρίου

Εντολή για την πλήρη καταγραφή των περιουσιακών στοιχείων της νομαρχίας Ηρακλείου δίνει η νομάρχης Ηρακλείου Ευαγγελία Σχοιναράκη, στον αρμόδιο αντινομάρχη Οικονομικών κ. Γιώργο Μαρή. Ωστόσο τα πρώτα στοιχεία δείχνουν ότι η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Ηρακλείου δεν θα έπρεπε να φημίζεται για την περιουσία της, αφού περιορίζεται σε ελάχιστα ακίνητα. Ακόμα και το κεντρικό κτίριο στην πλατεία Ελευθερίας ανήκει στην Κτηματική Υπηρεσία του Δημοσίου!

Τρίτη 23 Ιανουαρίου

• Τραγωδία στο κέντρο του Ηρακλείου με 17χρονη, την οποία καταπλακώνουν μπάζα από μπαλκόνι. Την ώρα που πηγαίνει στο σχολείο τραυματίζεται σοβαρά στο κεφάλι η 17χρονη Βαγγελιά Ψαράκη από το Γάζι όταν την καταπλακώνουν μεγάλα κομμάτια μπετόν από το σπθαιίο μπαλκονιού δευτέρου ορόφου τριώροφης πολυκατοικίας στην οδό Αντωνίου Περατζάκη στο κέντρο του Ηρακλείου. Εκτός από το μπετόν πάνω της πέφτει κι ο 44χρονος που βρισκόταν στο μπαλκόνι του διαμερίσματος έχοντας αναλάβει την τοποθέτηση κιγκλιδωμάτων.

• Μεγάλο αριθμό σφαιρών και όπλων βρίσκουν αστυνομικοί της Ασφάλειας στο σπίτι γνωστού Κρητικού καλλιτέχνη (με καταγωγή από ορεινό χωριό του Νομού), ο οποίος πυροβολούσε σκορπώντας τον πανικό τα ξημερώματα στη λεωφόρο Δικαιοσύνης. Αυτό ήταν και το μεγάλο λάθος που έκανε, το οποίο οδήγησε την Αστυνομία σε σύντομο χρονικό διάστημα στον εντοπισμό της ταυτότητάς του, όχι όμως και του ίδιου.

Τετάρτη 24 Ιανουαρίου

• Με μια μεγάλη διαδήλωση στο Ηράκλειο, φοιτητές από όλη την Κρήτη, διαμαρτύρονται κατά της δημιουργίας ιδιωτικών Πανεπιστημίων, της κατάργησης του ασύλου και των αλλαγών στο θεσμικό πλαίσιο των ΑΕΙ. Τη διαδήλωση περιφρουρούν αστυνομικές δυνάμεις ενώ στο τέλος της διαμαρτυρίας, έξω από τα γραφεία της Περιφέρειας Κρήτης, ορισμένοι από

Τραγωδία στο κέντρο του Ηρακλείου.

Η 17χρονη Β. Ψαράκη τραυματίζεται όταν την καταπλακώνουν τμήματα από μπαλκόνι

τους μετέχοντες πετούν πέτρες και μπουκάλια εναντίον των ειδικών δυνάμεων που προστατεύουν το κτίριο χωρίς να τραυματιστεί κανείς.

• Αλλάζει ο χάρτης της γεωργίας του Νομού Ηρακλείου, αν εφαρμοστεί ως έχει η εισήγηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τον κανονισμό της σταφίδας και γενικότερα της Κοινής Οργάνωσης Αγοράς Οπωροκηπευτικών που παρουσιάζεται στην Αθήνα, ταυτόχρονα με τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές πρωτεύουσες που ενδιαφέρονται για το καθεστώς. Οι αμπελοουργοί από το 2008 θα έχουν το δικαίωμα να λαμβάνουν στρεμματική ενίσχυση και να διαθέτουν όπου θέλουν τα σταφύλια τους, δηλαδή να τα πουλούν για οινοποίηση ή να πωλούν επιτραπέζια κι αν επιθυμούν να κάνουν και σταφίδες.

Πέμπτη 25 Ιανουαρίου

Αποφασισμένοι να τερματίσουν πλέον την πολιτική του διαλόγου η οποία εξελέγη, όπως τονίζουν, ως αδυναμία και έτοιμοι να ζητήσουν και να διεκδικήσουν όσα πιστεύουν ότι τους οφείλονται, εμφανίζονται πλέον οι κάτοικοι του Καστελίου.

Σε συνέντευξη Τύπου που παραχωρεί ο δήμαρχος της περιοχής κ. Μανώλης Σμυρνάκης υπογραμμίζει την παντελή έλλειψη ενημέρωσης και συνεργασίας με εμπλεκόμενους φορείς και κράτος σε μια σειρά σημαντικών προβλημάτων που απασχολούν την περιοχή, με τη «φούσκα» της κατασκευής του διεθνούς αεροδρομίου και της αναδιαμόρφωσης των όρων λειτουργίας του υπάρχοντος στρατιωτικού, να βρίσκονται στην πρώτη γραμμή των πυρών διαμαρτυρίας.

Παρασκευή 26 Ιανουαρίου

• Απανωτές εκπομπές της κρατικής NET προκαλούν ντελίριο στον κόσμο, καθώς εμφανίζονται και ειδικοί της Ιατρικής να διαφημίζουν ότι το σύγχρονο καβρουζούμι θεραπεύει πάσα νόσο! Χαρακτηριστικό είναι ότι καμία επιστημονική έρευνα δεν επιβεβαιώνει τους ισχυρισμούς αυτούς ενώ ανησυχία προκαλεί το γεγονός ότι ασθενείς με σοβαρότατα προβλήματα υγείας εγκαταλείπουν τις φαρμακευτικές θεραπείες για να πάρουν τον... θαυματουργό χυμό με τα αμφίβολα αποτελέσματα.

• Δασκάλους που υπηρετούν τη στρατιωτική τους θητεία προσλαμβάνει το υπουργείο Παιδείας για την κάλυψη των κενών θέσεων σε Δημοτικά Σχολεία του Νομού Ηρακλείου! Έτσι, τα κενά όχι μόνο παραμένουν, αλλά αυξάνονται, αφού το τελευταίο διάστημα υπάρχουν και νέες περιπτώσεις εκπαιδευτικών που ζήτησαν μακρόχρονη άδεια.

Δευτέρα 29 Ιανουαρίου

“Ασπίδα” κατά της άναρχης δόμησης αποτελεί η γενναία επέκταση του Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου (Γ.Π.Σ), που αναμένεται να συμπεριλάβει τις Δαφνές, τις Βούτες, το Σκαλάκι, τα Σταυράκια και όλες τις περιοχές που έχουν αποκλειστεί από το υφιστάμενο Σχέδιο. Παράλληλα δρομολογείται και η ένταξη στο Σχέδιο, όλων των περιοχών στις οποίες η επέκταση του υφιστάμενου Γ.Π.Σ. κρίνεται ανεπαρκής, όπως για παράδειγμα στην περιοχή του ΤΕΙ ή και στο Σκαλάκι.

Τρίτη 30 Ιανουαρίου

“Αφήστε τα ελαιόζυμα και συνεχίστε τις θεραπείες σας”, λένε οι

γιατροί στους ογκολογικούς ασθενείς, όμως εδώ και δυο εβδομάδες, καρκινοπαθείς δεν μπορούν να κάνουν τις χημειοθεραπείες τους στο Πανεπιστημιακό νοσοκομείο Ηρακλείου, αφού με νόμο του κράτους τα ασφαλιστικά Ταμεία δεν εγκρίνουν τις δαπάνες των πανάκριβων φαρμάκων. Στο μεταξύ, ασθενείς που ήπιαν τις προηγούμενες ημέρες χυμό από φύλλα ελιάς, παρουσιάζουν γαστρεντερολογικά προβλήματα με εμετούς και διάρροιες, αλλά και προβλήματα στο στόμα.

Τετάρτη 31 Ιανουαρίου

• Με δικαστικές για την Κρήτη, αλλά και υβριστικές για το Ηράκλειο, αναφορές από 3 βουλευτές της ΝΔ, που εκλέγονται στα Χανιά και το Ρέθυμνο, συζητείται στη Βουλή η τροπολογία για το διαχωρισμό της ΚΤΕΛ Κρήτης Α.Ε. Οι βουλευτές Γιάννης Κεφαλογιάννης, Χρήστος Μαρκογιαννάκης και Στέλιος Νικηφοράκης, που είχαν καταθέσει και σχετική τροπολογία, ξεπερνούν σε πολλές περιπτώσεις τα όρια της ευπρέπειας, με συνέπεια να τους εγκαλέσει το προεδρείο.

• Το ανάκτορο της Κνωσού και τα έργα του Δομήνικου Θεοτοκόπουλου εγγράφονται στον Ευρωπαϊκό Κατάλογο Πολιτιστικής Κληρονομιάς. Το μινωικό ανάκτορο της Κνωσού, που ήταν το πολιτικό, οικονομικό και πολιτιστικό κέντρο της ακμάζουσας μινωικής αυτοκρατορίας, αποτελεί αρχιτεκτονικό αριστούργημα και είναι μνημείο εμβληματικής ευρωπαϊκής σημασίας, καθότι αντιπροσωπεύει την πρώτη προηγμένη κοινωνική και πολιτειακή οργάνωση στην Ευρώπη.

Φεβρουάριος

Πέμπτη 1 Φεβρουαρίου

• Πανελλήνιο σοκ προκαλεί η περίπτωση μιας 88χρονης γυναίκας που βιάζεται από έναν νεαρό άνδρα, ηλικίας 25 περίπου ετών μέσα στο σπίτι της στην Αγία Τριάδα. Η Ασφάλεια κάνει προσαγωγές υπόπτων με βάση τα χαρακτηριστικά που έχουν από την περιγραφή της ηλικιωμένης.

• Νεκρός ανασύρεται το πρωί στο λιμάνι του Πειραιά από σκάφος του Λιμενικού Σώματος ο 47χρονος Ηρακλειώτης Κ. Δραμουντάνης, στέλεχος ασφαλιστικής εταιρείας στο Ηράκλειο.

Παρασκευή 2 Φεβρουαρίου

• Σε μειωτική αντιπαράθεση βρίσκονται κυβέρνηση και αντιπολίτευση μετά την κατάθεση της πρότασης μομφής από τον πρόεδρο του ΠΑΣΟΚ. Ο Γ. Παπανδρέου εξαπολύει μύδρους κατά του πρωθυπουργού και της ΝΔ τονίζοντας ότι ο ελληνικός λαός “δεν έδωσε εντολή στην κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας για να εκποιήσει τον δημόσιο πλούτο και να αφελήσει την οικονομία”, ούτε για “να παίρνει από τους ασθενέστερους και να ευνοεί τους ισχυρότερους. Η ΝΔ είπε ψέματα στον ελληνικό λαό”.

• Σημαντική στιγμή για την ανάπτυξη της Κρήτης, αλλά και για την Ελλάδα γενικότερα, χαρακτηρίζει την επένδυση της Coca-Cola 3E, ο υπουργός Ανάπτυξης Δημήτρης Σιούφας στη διάρκεια των εγκαινίων της νέας παραγωγικής μονάδας της εταιρείας στο Ηράκλειο.

Κυριακή 4 Φεβρουαρίου

Οι εκλογές φαίνεται να είναι πλέον πολύ κοντά! Η Βουλή, όπως αναμενόταν, απορρίπτει (122 υπέρ και 164 κατά) την πρόταση δυσπιστίας που κατέθεσε σε βάρος της κυβέρνησης ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ Γιώργος Παπανδρέου, αλλά είναι φανερό ότι η χώρα βρίσκεται σε προεκλογική περίοδο. Ο ίδιος ο πρωθυπουργός Κώστας Καραμανλής μιλώντας τα μεσάνυχτα από το βήμα της Βουλής, αποφεύγει να πει ότι οι εκλογές θα γίνουν με το τέλος της τετραετίας. Αντ' αυτού διακηρύσσει ότι «οι εκλογές θα γίνουν στην ώρα τους». Δεν ταυτίζει όμως αυτή την ώρα με το τέλος της τετραετίας.

Δευτέρα 5 Φεβρουαρίου

Την ίδια ώρα που η κυβέρνηση αναλαμβάνει πρωτοβουλία για την πάταξη της παράνομης οπλοφορίας στην Κρήτη, βουλευτές της ΝΔ μοιράζουν ως ρουσφέτια τις άδειες οπλοφορίας, σε ανθρώπους μάλιστα επικίνδυνους! Χαρακτηριστικό είναι ότι στο Ηράκλειο σήμερα οι επίσημες άδειες οπλοφορίας περνούν τις 200, περισσότερες απ' οποιαδήποτε άλλη πόλη της Ελλάδος, αλλά και τριπλάσιες απ' όσες είχαν δοθεί τα προηγούμενα χρόνια! Κορυφαίο στέλεχος της Ελληνικής Αστυνομίας που γνωρίζει το θέμα, λέει στην “Π” πως “οι μισοί από τους επίσημως οπλοφορούντες θα έπρεπε να είναι στην... φυλακή”!!!

Τρίτη 6 Φεβρουαρίου

Ακόμα και “συμβόλαιο θανάτου” φοβάται η Αστυνομία ότι βρίσκεται πίσω από την 2η κατά σειρά επίθεση που δέχεται Ηρακλειώτης επιχειρηματίας, το αυτοκίνητο του οποίου (μόλις το είχε αγοράσει) πυρπολείται τη νύχτα έξω από το σπίτι του. Λίγη ώρα μετά καίγεται από εμπρησμό αυτοκίνητο κοντά στη Φοινικιά. Στην πρώτη περίπτωση το αυτοκί-

ντο ανήκει σε άτομο που και στο παρελθόν είχε τοποθετηθεί εκρηκτικός μηχανισμός στην επιχείρησή του, αλλά δεν εξεργάγη. Στο περιστατικό της Φοινικιάς το θύμα έχει υποδείξει άτομο ως υπεύθυνο για τον εμπρησμό.

Τετάρτη 7 Φεβρουαρίου

Την έντονη αντίδραση και της νομαρχίας Ηρακλείου προκαλούν οι πληροφορίες για την τελική επιλογή της κυβέρνησης σχετικά με τη δημιουργία πίστα Φόρμουλα 1 στον Ορχομενό. Τη “διαρροή” της πληροφορίας έκανε στην επίσημη ιστοσελίδα της η ΕΛΠΑ που θέλει διακαώς την πίστα στον Ορχομενό.

Πέμπτη 8 Φεβρουαρίου

Ανεπιτυχής είναι η επιχείρηση που στήνουν άγνωστοι κουκουλοφόροι, προκειμένου να ληστέψουν οδηγό αυτοκινήτου εταιρείας που κάνει διανομή τσιγάρων στην ενδοχώρα. Ο 36χρονος οδηγός της εταιρείας γενικού εμπορίου “Τζαγκαράκη”, ενώ επιστρέφει από τα Ανώγεια, στις 12.20, βρισκόμενος στο 4ο χιλιόμετρο της επαρχιακής οδού Αξού-Γαράζου, δέχεται από δυο κουκουλοφόρους που αιφνιδιαστικά πετάγονται στη μέση του δρόμου κρατώντας όπλα, σήμα να σταματήσει, ενώ ταυτόχρονα ένα τρίτο άτομο, τοποθετώντας 1.Χ. κατά πλάτος του δρόμου, προσπαθεί να παρεμποδίσει τη διέλευσή του. Ψύχραιμος ο οδηγός, αναπτύσσοντας ταχύτητα καταφέρνει με ελιγμούς να ξεπεράσει το εμπόδιο και να διαφύγει.

Παρασκευή 9 Φεβρουαρίου

Ενέδρα θανάτου στήνει ένας άνδρας το βράδυ στον διοικητή του ΙΚΑ, καθηγητή Γιάννη Βαρθολομαίο, όταν αυτός επισκέπτεται σπίτι σε πολυκατοικία του Ζωγράφου. Ο διοικητής του ΙΚΑ βρίσκεται νεκρός στο πλατύσκαλο του 1ου ορόφου από ένοικο, φέρνοντας τραύματα από αιχμηρό αντικείμενο και σημάδια στο πρόσωπο, ενδεικτικό του ότι προηγήθηκε πάλη. Τις επόμενες μέρες σχηματίζεται από την Ασφάλεια δικογραφία για ανθρωποκτονία από πρόθεση με ενδεχόμενο δόλο, σε βάρος του 59χρονου που κατηγορείται για τη φόνου. Ο 59χρονος υπάλληλος της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας του υπουργείου Οικονομικών, ο οποίος παραδίδεται, συνοδευόμενος από δυο δικηγόρους οδηγείται στον εισαγγελέα. Ο κατηγορούμενος είναι σύζυγος της 47χρονης προϊσταμένης του τμήματος προμηθειών του ΙΚΑ, με την οποία είχε συναντηθεί ο Γιάννης Βαρθολομαίος, στο διαμέρισμα των γονέων της, στην οδό Λυκάβου 20, και ισχυρίζεται ότι δεν είχε πρόθεση να σκοτώσει τον 66χρονο διοικητή του ΙΚΑ, αλλά το έκανε εν βρασμό ψυχής.

Δευτέρα 12 Φεβρουαρίου

Στα χέρια εκτός Κρήτης μεγαλομετόχων «περνά» αργά αλλά σταθερά ο έλεγχος των Μινωικών Γραμμών από τους μικρούς μετόχους του νησιού οι οποίοι, βλέποντας αυξημένες τις τιμές, πουλούν τις μετοχές τους και για να λύσουν πιθανώς δικά τους προβλήματα ρευστότητας. Για «κύμα πωλήσεων» κάνει λόγο μιλώντας στην «Π» ο πρόεδρος της εταιρείας Στέλιος Σαρρής, τονίζοντας ότι οι μικροί μέτοχοι των Μινωικών Γραμμών χρειάζεται να δουν ξεκάθαρα τη νέα πραγματικότητα του μετοχολογίου.

Τρίτη 13 Φεβρουαρίου

Πάνω από 30 άτομα αλβανικής καταγωγής

κατακλύζουν την αίθουσα του δικαστικού μεγάρου Ηρακλείου για την εκδίκαση της υπόθεσης της άγριας δολοφονίας του νεαρού Εντισόν Γιαχάι, πριν από ένα χρόνο στο Ρέθυμνο. Όλοι βρίσκονται κοντά στον πατέρα του θύματος και βασικό μάρτυρα, ο οποίος περιμένει την απόδοση δικαιοσύνης.

Τετάρτη 14 Φεβρουαρίου

• Κόντρα ξεσπά μεταξύ βουλευτών του ΠΑΣΟΚ και περιφέρειας για το δρόμο της Μεσαράς. “Αδρανήσατε”, δηλώνουν οι βουλευτές - “Κρείττον το σιγάν” απαντά η περιφέρεια. Πάντως, το πρώτο μεγάλο βήμα για την κατασκευή ενός σύγχρονου δρόμου προς τη Μεσαρά γίνεται και σύντομα αναμένεται ο εργολάβος να ξεκινήσει εργασίες στο τμήμα Αποαρμμά-Καστέλι.

• “Εμφύλιος” ξεσπά και στο τοπικό ΠΑΣΟΚ με αφορμή και τις εκλογικές διαδικασίες που ξεκινούν. Τα “μαχαίρια” βγαίνουν μεταξύ της γραμματείας της Συντονιστικής του Ηρακλείου και της Περιφερειακής Επιτροπής Κρήτης του κόμματος με αφορμή το θέμα της εκπροσώπησης στην εκλογική επιτροπή.

Πέμπτη 15 Φεβρουαρίου

• Μια θλιβερή εικόνα του Εργαστηρίου Ιατροδικαστικής στο ΠΑΓΝΗ, δίνουν με την έκθεση ελέγχου που συνέταξαν οι επιθεωρητές του υπουργείου Υγείας: οξυτάτες αντιδίκιες, εκατέρωθεν υπονόμηση, οικονομικά σκάνδαλα και βαρύτατες καταγγελίες για εμπόριο οργάνων νεκρών και εκμετάλλευση τοξικομανών. Το πόρισμα, διαβιβάζεται στον εισαγγελέα.

• Σοκ στα σχολεία! Η Διεύθυνση Υγιεινής Ηρακλείου σε εντατικούς ελέγχους που διενεργεί στα κυλικεία των μεγάλων και μικρών συγκροτημάτων διαπιστώνει σωρεία παραβάσεων τόσο στις συνθήκες υγιεινής όσο και στα μη επιτρεπόμενα είδη πώλησης. Είναι χαρακτηριστικό ότι από τα 24 κυλικεία που ελέγχθηκαν στα σχολεία, στα 19 υποβλήθηκαν μηνύσεις!

Παρασκευή 16 Φεβρουαρίου

Σε ισχυρό αστυνομικό κλοιό, βρίσκεται το Χαράκι για να αποτραπούν τα χειρότερα μεταξύ δύο οικογενειών μέλη των οποίων συνεπλάκησαν εξ αιτίας της απαγωγής μιας 16χρονης με σκοπό το γάμο.

Δευτέρα 19 Φεβρουαρίου

Οι περαστικοί σώζουν μία 33χρονη από τη μανία του 44χρονου συζύγου της, ο οποίος τη γρονθοκοπούσε και την κλωτσούσε στο κεφάλι και το σώμα στη μέση του δρόμου. Το άγριο περιστατικό γίνεται στον παραλιακό δρόμο, μερικά μέτρα έξω από το Παγκρήτιο Στάδιο.

Τρίτη 20 Φεβρουαρίου

• Για περισσότερο από οκτώ ώρες επιπλέει νεκρός στα θολά και παγωμένα νερά του λιμανιού ένας 59χρονος συνταξιούχος ναυτικός από τις Αρχάνες. Ένας λιμενεργάτης είναι ο πρώτος που βλέπει γύρω στις 11.30 το πρωί το πτώμα του άτυχου Μανόλη Καλαθάκη και τηλεφωνεί στο γραφείο λιμενικής αστυνομίας του Κεντρικού Λιμεναρχείου Ηρακλείου, ενημερώνοντας για το μακάβριο θέαμα.

• Μετά την έγκριση που λαμβάνει από την Κυβερνητική Επιτροπή, ο νόμος - πλαίσιο για την ανώτατη εκπαίδευση δημοσιοποιείται από την υπουργό Παιδείας Μαριέττα Γιαννάκου και κατατίθεται στη Βουλή.

Πέμπτη 22 Φεβρουαρίου

«Σκονάκι» για το ποιες προτάσεις επί των άρθρων του Συντάγματος θα πρέπει να τύχουν έγκρισης κυκλοφορεί στα γραφεία των βουλευτών της ΝΔ, αν και επισήμως η κυβέρνηση το αρνείται. Πάντως, ακόμη κι έτσι οι διαρροές δεν αποφεύγονται, κυρίως στα επίμαχα άρθρα 24 (για τα δάση) και 54 (για τον αριθμό βουλευτών Επικρατείας).

Παρασκευή 23 Φεβρουαρίου

Ο «κυρίαρχος του παιγνιδιού» στις Μινωικές Γραμμές είναι ο Περιτκλής Παναγόπουλος, με την Attica Group να μετέχει κατά 22,25% στο μετοχικό κεφάλαιο της εταιρείας. Η πώληση των μετοχών έγινε σε δύο φάσεις και σε τιμές που ανήλθαν στα 5,3 ευρώ, από την εταιρεία Mittica και τον επιχειρηματία Ι. Τζιβέλη. Ο κ. Παναγόπουλος θα μπορεί πλέον να ελέγχει τις αποφάσεις στη γενική συνέλευση των Μινωικών Γραμμών και τη σύνθεση στη διοίκηση, καθώς θα διαθέτει την πλειοψηφία των μετοχών που εκπροσωπούνται.

Δευτέρα 26 Φεβρουαρίου

• Με «αγκάθι» στο μαλακό υπογάστριο της κυβέρνησης μοιάζει ο ΟΑΝΑΚ στο Ηράκλειο και ήδη τα στελέχη της ΝΔ αναζητούν τρόπους να επανέλθει ο οργανισμός στον έλεγχο των υπουργείων!

• Τις σχέσεις αστυνομικών που υπηρέτησαν ή συνεχίζουν να υπηρετούν στο Ρέθυμνο με κακοποιούς και κυρίως με καλλιεργητές ινδικής κάνναβης μετά από καταγγελίες διερευνούν οι αδιάφθοροι της ΕΛΑΣ τους τελευταίους μήνες στο γειτονικό Νομό. Σύμφωνα με την έρευνα των «ράμπο» του υπουργείου αξιωματικοί ενημέρωναν χασισεμπόρους για επιχειρήσεις της Αστυνομίας με σκοπό τον εντοπισμό φυτειών ινδικής κάνναβης στην περιοχή του Μυλοποτάμου.

Τρίτη 27 Φεβρουαρίου

Εκτός Πανεπιστημίου Κρήτης και συγκεκριμένα του τμήματος της Ιατρικής Σχολής, βρίσκεται φοιτήτρια από την Θεσσαλονίκη, η οποία είχε έλθει με μετεγγραφή, από το Πανεπιστήμιο της Σόφιας, με πλαστά έγγραφα, έχοντας όμως δώσει επιτυχείς εξετάσεις στην Επιτροπή Μετεγγραφών της Θεσσαλονίκης. Με απόφαση της διοίκησης, διαγράφεται από το τμήμα και ο φάκελός της βρίσκεται στα χέρια του εισαγγελέα.

Τετάρτη 28 Φεβρουαρίου

• Μια...ντουζίνα ζητήματα θέτει στον υπουργό Πολιτισμού κ.Βουλγαράκη ο δήμαρχος Ηρακλείου, αλλά αντί δεσμεύσεων εισπράττει και πάλι υποσχέσεις για...επιτροπές, ατζέντες και εκ νέου μελέτες! Δυστυχώς είναι η δεύτερη φορά που ο Ηρακλειώτης υπουργός Πολιτισμού έρχεται στο Ηράκλειο χωρίς να έχει κάτι συγκεκριμένο να πει και αντ' αυτών παραπέμπει όλα τα σοβαρά θέματα στις καλές δεσ.

• Αόριστες υποσχέσεις εισπράττουν και πάλι οι δήμαρχοι Καστελίου και Ν. Αλικαρνασσού από τον υπουργό Μεταφορών Μιχ. Λιάπη, όσον αφορά στην μεταφορά του αεροδρομίου. Οι δύο δήμαρχοι εμφανίζονται έντονα προβληματισμένοι για την εξέλιξη του κρίσιμου θέματος τονίζοντας ότι εάν οδηγηθεί για άλλη μια φορά σε “ναυάγιο” θα προχωρήσουν σε νέο γύρο κινητοποιήσεων.

Kiss
96.1 fm
the kiss you can't miss...

ΑΛΦΑ
ΡΑΔΙΟ
ΗΡΑΚΛΕΙΟ
106.2 FM
Η Δύναμη στην Ενημέρωση!

ερωτικό
music club
radio 105.8
24 ώρες η καλύτερη ελληνική μουσική!

Με τις πιο θερμές
και μελωδικές ευχές
για το Νέο Έτος!

Χρόνια Πολλά!

1ο χλμ. Ηρακλείου Μοιρών, Τηλ.: 2810.370007/ 315954, FAX: 2810.257715, e-mail: iraklioradio@her.forthnet.gr

Με τις καλύτερες ευχές μας
για Καλές Γιορτές
και ευτυχισμένο το 2008!

ΕΥΔΙΝΑ ΚΟΥΦΩΜΑΤΑ
ΥΨΗΛΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ

- Πόρτες εισόδου ασφαλείας • Ανακλινόμενα παράθυρα,
- Ανακλινόμενα εξωτερικά κουφώματα • Εσωτερικές πόρτες

ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΑΝΑΛΛΟΙΩΤΗ ΣΤΟ ΧΡΟΝΟ

• Έκθεση: Ηλείας II, Παγκρητιο Στάδιο, Τηλ. 2810 225 444

• Εργοστάσιο: ΒΙ.ΠΕ. Φοινικιάς, Τηλ. 2810 88 15 18, fax. 2810 88 15 17, Ηράκλειο Κρήτης

Μάρτιος

Πέμπτη 1 Μαρτίου

• Αποφασισμένοι να αφήσει το στίγμα του στον πολιτισμό της Κρήτης, εμφανίζεται ο Γιώργος Βουλγαράκης που “μοιράζει” ένα πακέτο 70 εκατ. ευρώ από κοινοτικά κονδύλια! Ο υπουργός Πολιτισμού επιμένει στο όραμά του για την αγορά του “Αθηνά” και δηλώνει ότι θα αξιοποιηθούν τα κτίρια στη Λ. Δικαιοσύνης αφού φύγουν Αστυνομία και Δικαστήρια. Ενώ για πολιτιστικές χρήσεις θα αξιοποιηθεί και το κτίριο Κοθρή, δείχνοντας έτοιμα παραπάνω ενδιαφέρον για το Ηράκλειο αφού πήρε προφανώς το μήνυμα που είχε στην πρώτη σελίδα η “Π”.

• Δέκα συγκεκριμένα μέτρα - δεσμεύσεις, για την υλοποίηση των οποίων ανέλαβε ο ίδιος προσωπική δέσμευση ότι θα υλοποιηθούν, ανακοινώνει ο Πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ Γιώργος Παπανδρέου στη συνεδρίαση για το πρόγραμμα του Κινήματος.

Παρασκευή 2 Μαρτίου

Καρατομούνται όλοι οι αστυνομικοί διευθυντές της Κρήτης ενώ ο υποστράτηγος, γενικός διευθυντής Βασίλης Λουράκης που διασώζεται, μετακινείται στην Ήπειρο!

Κυριακή 4 Μαρτίου

Αύξηση του στόλου των Μινωικών Γραμμών κατά τέσσερα πλοία

(της Super Fast Ferries;) προτείνει κατά τη διάρκεια της γενικής συνέλευσης των μετόχων της εταιρείας, ο διευθύνων σύμβουλος της Attica, Αλέξανδρος Παναγόπουλος. Ο κ. Παναγόπουλος μιλά για μια “ισχυρή οργάνωση” χωρίς να δώσει διευκρινίσεις σε επίμονες ερωτήσεις δημοσιογράφων και προκάλεσε εύλογα σχόλια αν τελικά εννοεί την απορρόφηση της θυγατρικής της Attica, Super Fast Ferries από τις Μινωικές. Διαβεβαιώνει πάντως ότι η έδρα της εταιρείας δεν μετακινείται απ’ το Ηράκλειο.

Δευτέρα 5 Μαρτίου

Έξι λεπτά αγωνίας και φόβου με τις βαριοπούλες να χτυπάνε τα τζάμια και τα καλάνοκοφ να γαζώνουν διαρκώς τη θωρακισμένη κλούβα που επιβαίνουν, ζουν οι δύο υπάλληλοι της εταιρείας security που αντιμετωπίζουν το πρωί με ψυχραιμία τους πάνοπλους κακοποιούς που αποτυγχάνουν να ληστέψουν τη χρηματοποστολή της G4S με τελικό προορισμό τα Ανώγεια. Η απόπειρα ληστείας σε βάρος χρηματοποστολής σημειώνεται λίγα μέτρα έξω από τις Γωνιές και εκτιμάται ότι σχετίζεται με τη ληστεία στην Αγροτική Τράπεζα του Κρουσώνα, με τη μικρή λεία που κατάφεραν να αποσπάσουν τότε οι δράστες.

Τρίτη 6 Μαρτίου

Μετά τη Μονή Τοπλού οι “μπίζνες” μπαίνουν και σε άλλα μοναστήρια του νησιού, τα οποία δέχονται προτάσεις αξιοποίησης της περιουσίας τους. Η σύνοδος των Ιεραρχών, παραπέμπει προς μελέτη -σε συνοδική επιτροπή- τις προτάσεις μονών για τη μίσθωση εκτάσεών τους, προκειμένου να αναπτυχθούν φωτοβολταϊκά πάρκα.

Τετάρτη 7 Μαρτίου

Επιχείρηση “προσλήψεις” τίθεται σ’ εφαρμογή από σήμερα και όλο το διάστημα ως τις εκλογές. Με Προεδρικό Διάταγμα ανάβει “πράσινο φως” για την πρόσληψη 2.000 ειδικών φρουρών δια στόματος του κ. Παυλόπουλου και δίνεται εκκίνηση για 1.500 προσλήψεις διαφόρων ειδικοτήτων σε 57 νομαρχίες της χώρας. Έχουν επίσης δρομολογηθεί 7 διαγωνισμοί για 3.642 μόνιμες θέσεις σε Δημόσιο και ΔΕΚΟ και οι οποίες το αργότερο μέχρι τον Ιούνιο θα έχουν προκηρυχθεί. Στο μεταξύ, αρκετές χιλιάδες θέσεις έχουν εγκριθεί από την Τριμελή Επιτροπή υπουργών για υπουργεία και άλλους φορείς, που σιγά -σιγά μπαίνουν στην τελική ευθεία.

Πέμπτη 8 Μαρτίου

Κουκουλοφόροι μετατρέπουν σε πεδίο μάχης το κέντρο της Αθήνας καίγοντας και καταστρέφοντας

τα πάντα, ενώ πυρπολούν ακόμα και αυτό το φυλάκιο -σύμβολο στο άγαλμα του Αγνώστου Στρατιώτη στο προαύλιο της Βουλής! Κι όχι μόνο αυτό. Χρειάζεται να φυγαδευτούν ακόμα και οι τσολιάδες, σύμβολα του έθνους και της φυλής για να διασωθούν από τις βόμβες μολότωφ! Οι συλλήψεις ξεπερνούν τις 50, ενώ το κέντρο της Αθήνας μυρίζει μπαρούτι... Η αντιπολίτευση επιρρίπτει ευθύνες στην κυβέρνηση ενώ ο Γ. Παπανδρέου ζητά την παραίτηση του Πολύδωρα και της ηγεσίας της Αστυνομίας.

Παρασκευή 9 Μαρτίου

Σε μια επικίνδυνη στροφή του δρόμου Σκαλάνι - Ηράκλειο, παραμονεύει ο θάνατος για δύο φίλους που επέστρεφαν από την βόλτα τους. Σ’ ένα σημείο που απαιτεί την προσοχή των οδηγών γράφεται η νέα τραγωδία που συγκλονίζει το Ηράκλειο και έχει βυθίσει στο πένθος την περιοχή της Φιλοθέης και των Πατελών. Ο 23χρονος Ροδάμανθος και ο 18χρονος Φανούρης, βρίσκουν ακαριαίο θάνατο, ενώ ο τρίτος της παρέας και οδηγός του μοιραίου οχήματος Δημήτρης, τραυματίζεται σοβαρά.

Σάββατο 10 Μαρτίου

Ένας ανθρωπίνος σκελετός εντοπίζεται σε εγκαταλελειμμένο σπι-

τι στη λεωφόρο Παπαναστασίου, το οποίο χρησιμοποιούσε η εκκλησία της περιοχής για αποθήκη. Η Αστυνομία και η Πυροσβεστική εξετάζουν τη σχέση της υπόθεσης με μια πυρκαγιά που είχε ξεσπάσει στο χώρο πριν δύο χρόνια. Πέντε μέρες αργότερα η αστυνομία φθάνει στα ίχνη του δράστη, ενός 52χρονου από τις Σέρρες, ο οποίος ζει στο Ηράκλειο και φέρεται ότι είναι ο δολοφόνος της 50χρονης Ιφιγένειας Παπαδάκη, στην οποία ανήκει ο σκελετός. Ακολουθεί η σύλληψή του, οδηγείται στον εισαγγελέα και παρόλα αυτά αρνείται την πράξη.

Δευτέρα 12 Μαρτίου

Το αυτονόητο που τόσα χρόνια ζητούσαν οι γνωρίζοντες το πρόβλημα ανακοινώνει από το βήμα της Βουλής, ο υπουργός Δημόσιας Τάξης Βύρων Πολύδωρας... Να γίνουν δηλαδή πιο αυστηρές οι διαδικασίες για τη χορήγηση των αδειών οπλοκατοχής με απαραίτητη την εξέταση και από ψυχίατρο. Ένα θέμα, το οποίο έχει “πληγώσει” πολλές φορές κατά το παρελθόν την Κρήτη, όπου όπως έχει δείξει η πραγματικότητα, έχουν χορηγηθεί άδειες οπλοφορίας αφειδώς!

Τρίτη 13 Μαρτίου

• Ακόμη και οι επόπιες Δημοσίας Υγείας υφίστανται σοκ όταν

Ένας ανθρωπίνος σκελετός εντοπίζεται σε εγκαταλελειμμένο σπίτι στη Λ. Παπαναστασίου. Από έρευνα της Αστυνομίας προκύπτει ότι ο σκελετός ανήκει στην 50χρονη Ιφιγένεια Παπαδάκη

κάνουν έλεγχο σε ψητοπωλείο του Ηρακλείου και αντικρίζουν τα νωπά κρέατα να στάζουν πάνω από τα μαγειρεμένα φαγητά! Η Διεύθυνση Δημόσιας Υγείας της νομαρχίας Ηρακλείου, ζητά από τη νομάρχη κ. Σχοιναράκη να σφραγίσει το ψητοπωλείο "Η Σμύρνη" αφού η λειτουργία του εγκυμονεί κινδύνους για τη δημόσια υγεία!

Την επόμενη μέρα οι επόπιτες Δημόσιας Υγείας βρίσκονται μπροστά σε ένα νέο σκάνδαλο. Εντοπίζουν δύο εργαστήρια παραγωγής ζύμης και πίτας τα οποία λειτουργούσαν κάτω από επίσης άθλιες συνθήκες.

• Σε κλίμα έντασης, λόγω των κινητοποιήσεων φοιτητών και πανεπιστημιακών καθηγητών, καθώς και της κόντρας Πάγκαλου με τα κόμματα της Αριστεράς, ψηφίζεται στην Ολομέλεια της Βουλής επί του συνόλου το νομοσχέδιο για τα ΑΕΙ. Σχολιάζοντας τις εξελίξεις, η υπουργός Παιδείας Μ. Γιαννάκου επαναλαμβάνει ότι «στη Δημοκρατία δεν υπάρχουν αδιέξοδα» και συνέστησε ψυχραιμία προς όλες τις κατευθύνσεις.

Τετάρτη 14 Μαρτίου

Παραβλέποντας δύο παρεμβάσεις της Εισαγγελίας Ηρακλείου, ο ΕΛΓΑ αρνείται να καταθέσει στους παραγωγούς τις εκτιμήσεις των ζημιών από τον παγετό σε εκατοντάδες χιλιάδες ελαιόδεντρα το Φεβρουάριο του 2004, με το αιτιολογικό ότι "δεν τις διαθέτει στα αρχεία του". Την ίδια ώρα, γεωπόνοι και αγρότες λένε ότι εκτιμήσεις έχουν γίνει, κάτι το οποίο βεβαίωσε και ο ίδιος ο υπουργός Αγροτικής Ανάπτυξης Ευάγγελος Μπασιάκος, σε απόφαση που είχε δώσει κατά το παρελθόν στη Βουλή. Την επόμενη μέρα προκαλεί αίσθηση η συνέντευξη στην «Π» του προέδρου του ΕΛΓΑ Νίκου Κατσαρού για το θέμα των αποζημιώσεων. Ο κ. Κατσαρός, λέει ότι οφείλεται σε «καθαρή παρεξήγηση» η άρνηση του ΕΛΓΑ να διαθέσει στους ελαιοπαραγωγούς τα στοιχεία για τις ζημιές τους, προκειμένου να καταθέσουν αγωγή αποζημίωσης σε βάρος του δημοσίου.

Παρασκευή 16 Μαρτίου

• Την παραίτηση σύσσωμου του Διοικητικού Συμβουλίου του Ταμείου Επικουρικής Ασφάλισης Δημοσίων Υπαλλήλων (ΤΕΑΔΥ), ζητά ο υπουργός Απασχό-

λησης Σάββας Τσιτουρίδης, μετά το πόρισμα-καταπέλτη για την υπόθεση της χρηματιστηριακής "Ακρόπολις". Από το πόρισμα του έκτακτου διαχειριστικού ελέγχου προκύπτει σαφώς ότι το ΤΕΑΔΥ ζημιώθηκε, καθώς "ένω η διακύμανση της μέσης τιμής αγοράς στην Ηλεκτρονική Δευτερογενή Αγορά Τίτλων για το συγκεκριμένο ομόλογο ήταν από 99,93 έως 100,05, το ομόλογο αυτό πωλήθηκε από τη χρηματιστηριακή εταιρεία στο συγκεκριμένο Ταμείο 106,75".

• Τέσσερα άτομα από την ευρύτερη περιοχή του Καστελλίου συλλαμβάνουν αστυνομικοί του ΑΤ Αρκαλοχωρίου και της ΟΠΚΕ, γιατί επιχειρήσαν να πουλήσουν δύο αμφορείς και έξι μεταλλικά περιδέρατα τα οποία εξετάζεται αν έχουν αρχαιολογική αξία. Ανάμεσα στους συλληφθέντες είναι και ένας 17χρονος.

Δευτέρα 19 Μαρτίου

"Στον αέρα" βρίσκεται για μια ακόμη φορά η ανάθεση του έργου της Καρδιοχειρουργικής Κλινικής αφού το Ελεγκτικό Συνέδριο έκανε δεκτή την αίτηση ανάκλησης της απόφασης να ανατεθεί το έργο στην καινοπραξία "Siemens και ΑΒΑΞ" από την εταιρεία "ΚΑΠΠΑ ΤΕΧΝΙΚΗ ΑΕ" που επίσης συμμετέχει στον διαγωνισμό και η υπόθεση θα επανεξεταστεί από το Ε' κλιμάκιο του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Τρίτη 20 Μαρτίου

Ράβει κυριολεκτικά το στόμα του ένας κρατούμενος στις φυλακές Αλικαρνασού ο' ένδειξη διαμαρτυρίας γιατί ενώ έχει εκτίσει τα 3/5 της ποινής του, δεν εγκρίνεται από το Συμβούλιο Πλημμελειοδικών Ηρακλείου το αίτημά του για να αποφυλακιστεί.

Τετάρτη 21 Μαρτίου

Τις έντονες αντιδράσεις των τουριστικών φορέων προκαλεί η ανακοίνωση του υπουργείου Πολιτισμού ότι το Μουσείο Ηρακλείου θα λειτουργήσει τον Αύγουστο, την ίδια ώρα που η Κρήτη δίνει "μάχη" για την προσέλωση ξένων επισκεπτών.

Πέμπτη 22 Μαρτίου

• Μήνυμα αγανάκτησης για τα προβλήματα στις επιδοτήσεις, τις αποζημιώσεις από τον ΕΛΓΑ και τις «ελληνοποιήσεις» εισαγόμενων προϊόντων, στέλνουν στην κυβέρνηση οι αγρότες και οι κτηνοτρόφοι της Κρήτης που πραγματοποίησαν δυνα-

μικές και μαζικές κινητοποιήσεις αποκλείοντας για έξι ώρες την εθνική οδό Χανίων-Σπείας, στα σημεία της Παντάνασσας και της Γεωργιούπολης.

• Τα πάνω-κάτω φέρνει η απόφαση του Εφετείου Πειραιά στην υπόθεση της δολοφονίας του Ηρακλή Μαραγκάκη, σε αστυνομικό μπλόκο στις Γωνιές Μαλεβυζίου, στις 5 Δεκεμβρίου 2003, καθώς κρίνει μεν ένοχο τον αρχιφύλακα Γ. Δημητριάδη για το φόνο του 22χρονου, αλλά από αμέλεια και του επιβάλλει συνολικά 5,5 χρόνια φυλάκιση. Το Εφετείο τον απαλλάσσει επίσης για τις δύο απόπειρες ανθρωποκτονίας σε βάρος των δύο φίλων του θύματος καθώς δεν υφίστατο πλέον το αδίκημα, μετά τη μετατροπή του κατηγορητηρίου.

Παρασκευή 23 Μαρτίου

Ιδιαίτερα βαρύ είναι το κλίμα στην κυβέρνηση και στην Κοινοβουλευτική Ομάδα της ΝΔ μετά την αποκάλυψη του σκανδάλου με τα αποθεματικά του ταμείου των δημοσίων υπαλλήλων. Για άλλη μια φορά στο επίκεντρο της κρίσης βρίσκεται ο υπουργός Απασχόλησης κ. Τσιτουρίδης στον οποίο επιρρίπτουν πολιτικές ευθύνες (για την επιλογή Σημαιοφορίδη) ακόμα και κορυφαία στελέχη της παράταξης όπως ο κ. Μειμαράκης και ο Γιάννης Κεφαλογιάννης οι οποίοι εμμέσως πλην σαφώς υπέδειξαν στον υπουργό να παραιτηθεί. Την ίδια στιγμή, βουλευτές αλλά και στελέχη του κόμματος εκφράζουν πλέον ανοιχτά τον προβληματισμό τους για το πολιτικό κόστος που θα έχει η υπόθεση αυτή συνυπολογίζοντας και τα όποια νέα στοιχεία θα αποκαλυφθούν από την διερεύνηση των αρμοδίων πλέον Αρχών της υπόθεσης.

Ο ίδιος πάντως ο κ. Τσιτουρίδης, από το Ηράκλειο ούτε μια στιγμή δεν παραδέχεται ευθύνες της κυβέρνησης για το θέμα των Ταμείων.

Σάββατο 24 Μαρτίου

• Γκρίνια και υψηλοί τόνοι χαρακτηρίζουν τη νομαρχιακή συνέλευση της ΝΔ Ηρακλείου παρουσία του υπουργού Απασχόλησης Σάββα Τσιτουρίδη. Ο ίδιος ο υπουργός δεν αποφεύγει τα 'καρφιά' των γαλάζιων συντρόφων του, ακούει μαζί με τον κ.Κεφαλογιάννη τον εξάψαλο κυρίως για τη (μη)

λειτουργία του κόμματος και απλώς προσπαθεί να επιρρίψει τις ευθύνες στη... διακυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ.

• Συγκέντρωση διαμαρτυρίας στην είσοδο του Αρχαιολογικού Μουσείου Ηρακλείου, πραγματοποιούν οι έμποροι της πόλης που ζητούν να λειτουργήσει το Μουσείο την άνοιξη και όχι τον Αύγουστο, αφού κάτι τέτοιο σημαίνει γι' αυτούς οικονομική καταστροφή.

Δευτέρα 26 Μαρτίου

Ο δήμος Ηρακλείου σε καμία περίπτωση δεν θα φύγει από το "Μαρίνα", διαμνύει στον ΟΛΗ η διοίκηση της ΔΕΠΤΑΗ η οποία ζητά... ειδική συμφωνία με τον μελλοντικό επενδυτή! Στον αντίποδα ο ΟΛΗ προειδοποιεί ότι κι εκείνος θα "χτυπήσει" το αναψυκτήριο στο πρώην ΞΕΝΙΑ! Σε κοινή συνάντηση που γίνεται με τη διοίκηση της ΔΕΠΤΑΗ η πλευρά του δήμου ξεκαθαρίζει στον Οργανισμό Λιμένος ότι δεν πρόκειται να αφήσει το "Μαρίνα", ενώ ο ΟΛΗ προειδοποιεί ότι θα "χτυπήσει" το διαγωνισμό για το αναψυκτήριο στο πρώην ΞΕΝΙΑ!

Τρίτη 27 Μαρτίου

• Να... αποπροσανατολί-

σουν τις έρευνες των αρμοδίων Αρχών που αναζητούν τα ίχνη των λογαριασμών προσώπων που εμπλέκονται στο σκάνδαλο των ομολόγων επιχειρούν κύκλοι που διοχετεύουν στα Μέσα Ενημέρωσης απίστευτα σενάρια που παραπέμπουν σε μυθιστόρημα... επιστημονικής φαντασίας. Σ' αυτά εμπλέκεται και η Κρήτη, καθώς «ανακαλύπτεται» σε ερειπωμένο σπίτι στο χωριό Ορνέ Ρεθύμνου, το οποίο ανήκει στον αντιπρόεδρο της Χρηματιστηριακής "Ακρόπολις", η... βαλίτσα με τα λεφτά των ομολόγων!!!

• Ένας υπόγειος λαβύρινθος στην «καρδιά» της πόλης, που παρέμενε κλειστός πάνω από μισό αιώνα, αποκαλύπτεται φέρνοντας στο φως διάσπαρτα οστά, μαγειρικά σκεύη, και πολλές εικασίες σε σχέση με τις δαιδαλώδεις διαδρομές του. Ο λαβύρινθος βρίσκεται μέσα σε μια στοά που οδηγεί από το χώρο της χαμηλής πλατείας του προμαχώνα Βιττούρι, προς την τάφρο.

Τετάρτη 28 Μαρτίου

Σε... αναμμένα κάρβουνα κάθονται οι βουλευτές της ΝΔ και κυρίως εκείνοι της Περιφέρειας (φυσικά και της

Κρήτης) καθώς γίνονται αποδέκτες της καθημερινά αυξανόμενης δυσφορίας από την Κοινή Γνώμη για το σκάνδαλο των ομολόγων. Απλοί βουλευτές σε κατ' ιδίαν συζητήσεις δεν κρύβουν τον προβληματισμό τους για το βαρύ σε βάρος της κυβέρνησης κλίμα που έχει διαμορφωθεί, ενώ η συντριπτική πλειοψηφία έχει αναστείλει κάθε δημόσια εμφάνιση έως ότου όπως χαρακτηριστικά λένε να ξεκαθαρίσει ο πρωθυπουργός το θέμα. Στο μεταξύ νέα τροπή στην υπόθεση φαίνεται να δίνει η δήλωση (στον ΑΝΤ1) του Αγάπιου Σημαιοφορίδη ότι για τις ενέργειες του Ταμείου των Δημοσίων Υπαλλήλων ήταν ενήμεροι δύο υπουργοί!

Σάββατο 31 Μαρτίου

Ριψοκίνδυνοι και αδιάτακτοι κακοποιοί κλέβουν τα ξημερώματα το μηχανήμα αυτόματης ανάληψης από το κατάστημα της Παγκρήτιας Συνεταιριστικής Τράπεζας στο Ζαρό. Οι έρευνες της αστυνομίας στρέφονται στην περιοχή της Μεσαράς.

Με τις θερμότερες Ευχές
για τις Γιορτές
και για ένα Ευτυχισμένο
και Δημιουργικό
Νέο Έτος
2008

ΖΚ ΦΑΡΣΑΡΗΣ Α.Β.Ε.Ε.
(Ζωοτροφική Κρήτης)

ΓΡΑΦΕΙΑ-ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ
ΒΙ.ΠΕ. ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
ΤΗΛ: 2810 381019-20
FAX: 2810 381021
www.farsaris-sa.gr

Απρίλιος

Δευτέρα 2 Απριλίου

Πλήγμα στην εικόνα της κυβέρνησης επιφέρει η υπόθεση των ομολόγων. Δημοσκόπηση της GPO για λογαριασμό της εκπομπής «Ανατροπή» του Mega δείχνει τη δημοτικότητα του πρωθυπουργού Κώστα Καραμανλή να σημειώνει πτώση, ενώ το 85,2% των ερωτηθέντων θεωρεί την υπόθεση πολύ/αρκετά σημαντική.

Τρίτη 3 Απριλίου

• Με αιχμές κατά του ΠΑΣΟΚ που εξέδωσε «μεταχρονολογημένα γραμμάτια» ο υφυπουργός Οικονομίας κ. Φώλιας στην ολιγόωρη επίσκεψή του στο Ηράκλειο εμφανίζεται γενναιόδωρος προς την Κρήτη - αλλά κυρίως προς τους εργολάβους - και δίνει τα 26 εκατομμύρια ευρώ που οφείλονται σε έργα, τα οποία έχουν εκτελεστεί εδώ και καιρό!

• Εισαγόμενα από την Ισπανία κατεψυγμένα εντόσθια και κοιλιές, αποψύχονται και πωλούνται ως ντόπια και φρέσκα για την παραδοσιακή μαγειρική από κρεοπωλεία του Νομού Ηρακλείου, σύμφωνα με ελέγχους της Διεύθυνσης Κτηνιατρικής Ηρακλείου. Περιπτώσεις τριών κρεοπωλείων εντοπίζονται στο Αρκαλοχώρι.

Τετάρτη 4 Απριλίου

Να αναλάβει ο υφυπουργός Πολιτισμού τις ευθύνες του και να φροντίσει για την επίσπευση των εργασιών προκειμένου να λειτουργήσουν αίθουσες με τα σημαντικότερα εκθέματα του Αρχαιολογικού Μουσείου τον Απρίλιο, ζητούν βουλευτές, νομάρχης, τουριστικοί φορείς και έμποροι, οι οποίοι μετέχουν σε ευρεία σύσκεψη για το θέμα. Έντονη είναι η ανησυχία για τις σοβαρές επιπτώσεις που έχει για την τοπική οικονομία και τον τουρισμό ένα κλειστό Μουσείο.

Πέμπτη 5 Απριλίου

Η μπουνάτσα και ο... καλός Θεός φαίνεται να βοηθούν αυτή τη φορά

στο ν' αποφευχθεί μια ακόμα θαλάσσια τραγωδία με ολέθριες συνέπειες για 1.170 επιβάτες του κρουαζιερόπλοιου "Sea Diamond" αλλά και για τη χώρα. Μόνο ευτυχώς συμπτώσεις μπορούν να εξηγήσουν όσα συμβαίνουν μέσα στο λιμάνι της Σαντορίνης μόλις εκατό μέτρα από την ακτή. Το πλοίο πέφτει σε ξέρα και λίγες ώρες αργότερα παίρνει κλίση, με αποτέλεσμα τη βύθισή του. Δύο Τάλλοι, πατέρας και κόρη αγνοούνται. Την επόμενη μέρα οδηγούνται στον εισαγγελέα με βαρύτατες ποινικές ευθύνες ο πλοίαρχος, ο ανθυποπλοίαρχος, ο ύπαρχος και ο ναύτης βάρδιας.

Τρίτη 10 Απριλίου

Εισογήσεις για ανασχηματισμό, προκειμένου ν' ανατραπεί το αρνητικό κλίμα που δημιουργήθηκε για την κυβέρνηση από την υπόθεση των ομολόγων, φέρεται να δέχεται ο πρωθυπουργός.

Τετάρτη 11 Απριλίου

Σοβαρές επιφυλάξεις για την κατασκευή λιμανιού στο νότο της Κρήτης εκφράζει στο πόρισμα του το κλιμάκιο των επιστημόνων του ΕΜΠ που ανέλαβε να εκπονήσει τη μελέτη για λογαριασμό του υπουργείου Εμπορικής Ναυτιλίας.

Πέμπτη 12 Απριλίου

Νεκρός με τέσσερις «μπαταρίες» από καρμπίνια πέφτει ο 43χρονος Μιχάλης Γαβαλάς μέσα στη στάνη του μπροστά στη γυναίκα και το γαμπρό του. Ως ύποπτος συλλαμβάνεται ένας 43χρονος από το Βοριά του Δ. Αστερουσίων με τον οποίο το θύμα είχε διαφορές, όμως οι έρευνες συνεχίζονται προς διάφορες κατευθύνσεις.

Παρασκευή 13 Απριλίου

Ο πύρινος εφιάλης και ο πανικός που τον διαδέχεται καλύπτουν το κέντρο της Χερσονήσου. Μια κόλαση φωτιάς «γεννιέται» από ένα στεγα-

σμένο χώρο σε πεζοδρόμιο του κεντρικού δρόμου και οι φλόγες ξεπηδούν γρήγορα σε διπλάνα καταστήματα και διαμερίσματα πολυκατοικίας, καταστρέφοντάς τα ολοσχερώς.

Δευτέρα 16 Απριλίου

• Τον... εξάψαλμο από τα κομματικά στελέχη της ΝΔ στο Ηράκλειο ακούει ο Δ. Αβραμόπουλος. Ο υπουργός Υγείας που συναντιέται με τα μέλη της ΝΟΔΕ απολογείται για το ότι δε διορίζονται τα «γαλάζια παιδιά» σε καίριες θέσεις, ενώ εξακολουθούν να τοποθετούνται ψηφοφόροι του ΠΑΣΟΚ! Ο ίδιος πάντως έχει έτοιμη τη λύση με ένα πακέτο προσλήψεων.

• Προκαταρκτικές έρευνες παραγγέλλει ο εισαγγελέας του Αρείου Πάγου Γ. Σανιδάς στους διευθύνοντες τις Εισαγγελίες Εφετών της χώρας, ώστε να διαπιστωθεί αν κατά παράβαση του νόμου καθηγητές δημοσίων λυκείων παραδίδουν ιδιαίτε-

ρα μαθήματα σε μαθητές της Β' και της Γ' Λυκείου.

Τρίτη 17 Απριλίου

Καρτέρι θανάτου στήνουν το βράδυ τρεις άγνωστοι στην Αθήνα στον 62χρονο Ηρακλειώτη επιχειρηματία και χρηματιστή Παναγιώτη Παπαδάκη, όταν επιστρέφει στο σπίτι του στην Κηφισιά. Οι δράστες πυροβολούν εναντίον του επιχειρηματία, της συζύγου του και του ανιψιού του, με αποτέλεσμα να σκοτωθεί η γυναίκα και να τραυματιστεί ο ίδιος.

Τετάρτη 18 Απριλίου

• Η Ευρωπαϊκή Ένωση μας δίνει τα χρήματα για την αποκατάσταση του φρουρίου του Κούλε αλλά κανείς δεν τα ζήτησε, με συνέπεια το μνημείο να καταστρέφεται. Η ίδια η αρμόδια επιτροπή Ντανούτα Χούμπνερ εκθέτει κυβερνητικούς παράγοντες και ΟΛΗ όταν αποκαλύπτει ότι τα κοινοτικά ταμεία έχουν κονδύλια για το μνημείο,

αλλά κανείς από την Ελλάδα δεν ενδιαφέρθηκε να τα ζητήσει.

• Με δανεικούς γιατρούς και κρεβάτια Εντατικής λειτουργεί το Καρδιοχειρουργικό Τμήμα του ΠΑΓΝΗ και παραλίγο να μη γίνει η προγραμματισμένη επέμβαση που πραγματοποιείται μια φορά την εβδομάδα. Ο καρδιοχειρουργός κ. Χάσουλας υπογραμμίζει για μια ακόμη φορά ότι έχει τον απαραίτητο εξοπλισμό και το εξειδικευμένο προσωπικό και αν του δώσουν 6 κρεβάτια εντατικής και νοσηλευτές μπορεί να λειτουργήσει σωστά το τμήμα.

Παρασκευή 20 Απριλίου

Μια απορροφημένη στη δουλειά της ταχυδρομικός υπάλληλος και ένας... αόρατος κλέφτης θα μπορούσαν μονάχα να έχουν καταφέρει αυτό που γίνεται στο υποκατάστημα των ΕΛΤΑ στην οδό Μίνωος. Οι δύο τους είναι οι

Αλλαγή φρουράς στο υπουργείο Απασχόλησης μετά τις αποκαλύψεις σε βάρος του Σ. Τσιτουριδη για τα ομόλογα

πρωταγωνιστές της τραβηγμένης από τα μαλλιά ληστείας, που εντυπωσιάζει με τις συνθήκες κάτω από τις οποίες έγινε. Το νεαρό ληστή βλέποντας υπάλληλοι των ΕΛΤΑ καθώς φεύγει και στρέφει προς το μέρος τους ένα όπλο.

Σάββατο 21 Απριλίου

Ανεξέλεγκτες είναι οι διαστάσεις της κρίσης στον ΟΛΗ. Τα ξημερώματα ο παραιτηθείς διευθυντής Τεχνικών Υπηρεσιών, Σταύρος Λυριντζάκης, καταθέτει μήνυση σε βάρος του μέλους του Δ.Σ. του Οργανισμού Νίκου Αντωνιάκη για απειλή! Πάντως τα ερωτήματα για τη στάση του ΟΛΗ πληθαίνουν, καθώς αντί να ερευνηθούν τα αίτια της παραίτησης του κ.Λυριντζάκη και οι καταγγελίες του για τον Κούλε, στο στόχαστρο μπαίνει το υπηρεσιακό στέλεχος.

Κυριακή 22 Απριλίου

Όπως ο μαγνήτης έλκει το μέταλλο, έτσι και ο 51χρονος Σέρβος όποτε εμφανίζεται στο Ηράκλειο «τραβάει» με τη φήμη του τους απανταχού λάτρεις του ζαριού, άσχετα από

τη φορολογική δήλωση και την κοινωνική τους θέση. Ο άνθρωπος αυτός που συλλαμβάνεται σε έφοδο της ΕΙΔΑΣΥΔΕ σε παράνομη λέσχη της πόλης χαρακτηρίζεται ως «φαινόμενο» από την Αστυνομία, λέγεται ότι έκανε περιουσία από τα τυχερά παιχνίδια και αλωνίζει όλο τον κόσμο για να ικανοποιήσει το αρρωστημένο του πάθος.

Τρίτη 24 Απριλίου

Με συνοπτικές διαδικασίες η διοίκηση του ΟΛΗ αναθέτει χωρίς διαγωνισμό τις μελέτες για τη σχεδιαζόμενη μαρίνα του Δερματά σε ομάδα του Εθνικού Μετσόβειου Πολυτεχνείου. Την απευθείας ανάθεση καταγγέλλει και καταψηφίζει μόνο ο κ.Μ.Βασιλάκης ως εκπρόσωπος του δήμου Ηρακλείου.

Τετάρτη 25 Απριλίου

- Οι γονείς ενός 23χρονου αγοριού ειδοποιούν τις Αρχές γιατί αποτυγχάνουν οι συμβουλές, οι απειλές και οι προσπάθειες που κάνουν μαζί με το παιδί τους για την απεξάρτησή του από τα ναρκωτικά.

- Σοβαρό πρόβλημα

Στην είσοδο της Σαντορίνης βυθίζεται το κρουαζιερόπλοιο "Sea Diamond"

δημιουργείται στη λειτουργία του Καρδιοχειρουργικού τμήματος του Πανεπιστημιακού Νοσοκομείου. Ενώ η διοίκηση αποφασίζει ν' αυξηθεί από μια σε δύο τις επεμβάσεις εβδομαδιαίως, ο υπεύθυνος της μονάδας καρδιοχειρουργός Γ. Χάσουλας δηλώνει ότι

δεν πρόκειται να ξαναμπεί στο χειρουργείο με δανεικούς γιατρούς από άλλα τμήματα. Μάλιστα δεν χειρουργεί ασθενή ο οποίος επρόκειτο να υποβληθεί σε προγραμματισμένη επέμβαση.

Παρασκευή 27 Απριλίου

Το αστυνομικό Τμήμα

Μοιρών βρίσκεται στο μικροσκόπιο της Υπηρεσίας Εσωτερικών Υποθέσεων της ΕΛΑΣ, μετά από καταγγελίες για τον τρόπο χειρισμού υποθέσεων που το απασχόλησαν. Οι καταγγελίες αφορούν σε παράνομη οπλοφορία πολιτών εν γνώσει αστυνομικών, οι οποίοι δεν

έχουν πράξει τα νόμιμα σε βάρος τους.

Σάββατο

28 Απριλίου

Ένα αιφνίδιο τηλεφώνημα του πρωθυπουργού Κ.Καραμανλή οδηγεί στην «έξοδο» του υπουργού Απασχόλησης Σ.Τσιτουρίδη έπειτα από 60 μέρες αποκαλύψεων για τα ομόλογα. «Μοιραίος» στέκεται ο εξ απορρήτων του στο υπουργείο Ευγένιος Παπαδόπουλος.

Κυριακή

29 Απριλίου

Ένας 33χρονος με αρρωστημένα ένστικτα σκορπά τον τρόπο στο Ηράκλειο. Επιτίθεται άγρια σε τρεις γυναίκες ηλικίας 19 έως 50 ετών, τις χτυπά με αγριότητα και μια από αυτές επιχειρεί να τη βιάσει και να τη στραγγάλισι. Ο νεαρός άνδρας συλλαμβάνεται και αναγνωρίζεται από τα θύματά του. Λίγες ώρες νωρίτερα ένας βιασμός 40χρονος σε αγρό στα Καλέσα προκαλεί τέτοιο σοκ στον άντρα της, που λόγω έντασης παθαίνει εγκεφαλικό.

Δευτέρα 30 Απριλίου

Χρεοκόπησε το Πνευματικό και Μορφωτικό Ίδρυμα της Εκκλησίας της Κρήτης και ήδη αναστέλλεται η λειτουργία της Βιβλιοθήκης και του Ιστορικού Αρχείου, γεγονός που συνεπάγεται απολύσεις υπαλλήλων.

Η εκπρόσωπος της Ε.Ε. δηλώνει ότι υπάρχουν κονδύλια για τη σωτηρία του Κούλε, αλλά εμείς δεν τα παίρνουμε...

Μάιος

Τρίτη 1 Μαΐου

Προσωπική δέσμευση ότι θα «χτυπήσει» αλύπτητα κάθε λογική ιδιοποίησης της δημόσιας περιουσίας δίνει από το Ηράκλειο ο αρχηγός της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης Γιώργος Παπανδρέου, χαρακτηρίζοντας «άδικη» την πολιτική της Νέας Δημοκρατίας.

Τετάρτη 2 Μαΐου

Η ληστεία της... ημέρας στο Ηράκλειο αποφέρει ως λεία στους ληστές 32 χιλιάδες ευρώ. Κλίμα ανασφάλειας και τρόμου επικρατεί στους πολίτες. Η ληστεία γίνεται σε τράπεζα στη ΒΙΠΕ Ηρακλείου και εξετάζεται αν οι δύο δράστες έχουν κάνει ανάλογες πράξεις και στο παρελθόν.

Πέμπτη 3 Μαΐου

Καθηγητής Ιατροδικαστικής του Πανεπιστημίου Κρήτης και ένας νεαρός δικηγόρος από το Ηράκλειο, γιος συνταξιούχου δικαστή συλλαμβάνονται, κατηγορούμενοι για εκβίαση, ηθική αυτουργία σ' αυτή, παθητική δωροδοκία και παράβαση καθήκοντος, μετά από σχετική καταγγελία ενός έγκλειστου της φυλακής Αλικαρνασσού. Για σκευωρία κάνουν λόγο οι δύο συλληφθέντες μέσω των δικηγόρων τους, ενώ ο εισαγγελέας τους ασκεί δίωξη σε βαθμό πλημμελήματος.

Σάββατο 5 Μαΐου

Τη στιγμή που αφαιρούν την τελευταία βίδα που συγκρατεί το μηχανήμα αυτόματης ανάληψης, ενεργοποιείται ο συναγερμός, κάνοντας τους επίδοξους κλέφτες να φύγουν χωρίς το πολύτιμο «λάφυρο». Η απόπειρα κλοπής γίνεται

αυτή τη φορά στο Στόμιο της Ιεράπετρας.

Κυριακή 6 Μαΐου

Τη φίλη του που τον εγκατέλειψε σκοτώνει στο Ρέθυμνο ένας 37χρονος Σύρος. Το άγριο έγκλημα γίνεται στον παραλιακό δρόμο της πόλης, μπροστά στα μάτια ενός 15χρονου παιδιού.

Δευτέρα 7 Μαΐου

Κοινό μέτωπο κατά του Αρχιεπισκόπου Αθηνών κ.Χριστόδουλου σχηματίζουν οι έξι σύνδεσμοι κληρικών της Κρήτης και ο σύνδεσμος εφημερίων της Εκκλησίας της Ελλάδος, με αφορμή την ενοποίηση του Ταμείου Πρόνοιας των Κληρικών με το Ταμείο Ασφάλισης της ΑΔΕΔΥ.

Τετάρτη 9 Μαΐου

- Έξι ολόκληρα χρόνια μένει στα... αζήτητα μια τεράστια περιουσία, αξίας πάνω από 2,5 δις ευρώ που προσέφερε ένας Κρητικός, προκειμένου να διατεθεί από το κράτος σε κοινωφελείς σκοπούς! Δωρητής και εθνικός ευεργέτης είναι ο Νικόλαος Χατζάκης από τους Πεύκους Ιεράπετρα, ο οποίος με ιδιόχειρη διαθήκη άφησε στο κράτος έκταση 30 στρεμμάτων στο Μακρύ Γαλό, όμως η διαθήκη έχει μπει στο «ψυγείο» με κίνδυνο να χαθεί ή να περάσει στα χέρια επιτήδειων.

- Η ΔΑΠ κερδίζει τις εκλογές στους φοιτητικούς συλλόγους στα τμήματα του πανεπιστημίου στο Ηράκλειο. Η ΠΑΣΠ παρότι κρατά την πρώτη θέση σε ορισμένες σχολές, μειώνει σημαντικά το συνολικό αριθμό των ψήφων της. Σταθερή έως ενισχυμένη είναι η

δύναμη της Αριστεράς που «αλώνει» την Ιατρική Σχολή.

Πέμπτη 10 Μαΐου

Σάλο προκαλεί στην τοπική κοινωνία των Μαλίων ένα πρωτοφανές για τα δεδομένα της περιοχής περιστατικό. Ένας επιχειρηματίας εισβάλλει στο δήμο, βρίζοντας χυδαία και απειλώντας τα στελέχη της δημοτικής Αρχής, ενώ την επόμενη μέρα δέχεται επίθεση το κατάστημα του προέδρου του Δημοτικού Συμβουλίου από εισβολή ενός 4Χ4. Την επόμενη μέρα συγκαλείται έκτακτο δημοτικό συμβούλιο με την παρουσία δεκάδων πολιτών, οι οποίοι εμφανίζονται ανήσυχτοι και προβληματισμένοι από τα συνεχή κρούσματα εγκληματικότητας στην περιοχή.

Παρασκευή 11 Μαΐου

Συμπλοκή σημειώνεται στο Μάραθο με έναν τραυματία. Ο 77χρονος κτηνοτρόφος παραλαμβάνεται σοβαρά τραυματισμένος με ασθενοφόρο από το χωριό λέγοντας ότι έπεσε θύμα τροχαίου. Ο γιατρός του ΕΚΑΒ διαπιστώνει ότι έχει δύο σφαίρες καρφωμένες στο σώμα του! Κανείς στο χωριό δεν ομολογεί την αλήθεια, αν και η αστυνομία ξέρει το δράστη.

Σάββατο 12 Μαΐου

Ο 22χρονος Αλέξης Δραμουντάνης του Ζαχαρία σκοτώνεται τα ξημερώματα όταν η μοτοσυκλέτα του προσκρούει με μεγάλη ταχύτητα σε στύλο φωτισμού στο κέντρο του Ρεθύμνου. Την επόμενη μέρα η κηδεία του άτυχου φοιτητή γίνεται σε κλίμα οδύνης στα Ανώ-

γεια.

Κυριακή 13 Μαΐου

Ρύπανση χωρίς όρια διαπιστώνεται σε θάλασσα και ποτάμια από τα στοιχεία των υπηρεσιών. Πρόστιμα ύψους μισού εκατομμυρίου ευρώ έχει επιβάλει το Λιμεναρχείο Ηρακλείου σε τετρακόσιες περιπτώσεις ρύπανσης του θαλάσσιου περιβάλλοντος την τελευταία δεκαετία. Πρόκειται για έναν τρομακτικό αριθμό που αποδεικνύει τη βανάυση προσβολή του θαλάσσιου περιβάλλοντος.

Δευτέρα 14 Μαΐου

Στο κυνήγι 30.000 «ορφανών» ψήφων επιδίδονται τα στελέχη της ΝΔ που συμμετέχουν στο βουλευτικό ψηφοδέλτιο του κόμματος. Το πρώτο «ντιλ» ενόψει των εκλογών καταγράφεται ήδη μεταξύ των κ.κ. Μανόλη Κεφαλογιάννη και Αντώνη Γρηγοράκη, καθώς ο δεύτερος τοποθετείται διοικητής στο ΝΑΤ με απόφαση του υπουργού Ναυτιλίας.

Τρίτη 15 Μαΐου

Σοκ στον επιστημονικό κόσμο της Κρήτης προκαλεί ο ξαφνικός θάνατος του ερευνητή του ΙΤΕ και επισκέπτη καθηγητή στο τμήμα Επιστήμης Υπολογιστών Ανδρέα Μαγκανά. Ο 48χρονος καθηγητής πεθαίνει στη Λοζάνη όπου βρισκόταν με τρεις συναδέλφους του στο πλαίσιο της συνάντησης της Κοινοπραξίας των Ευρωπαϊκών Ερευνητικών Κέντρων.

Τετάρτη 16 Μαΐου

- Αντεισαγγελέας του Εφετείου Αθηνών βρίσκεται στις φυλακές της Αλικαρνασσού και ανακρίνει κρατούμενους, εξετάζοντας περιπτώσεις έκδοσης πλαστών εγγράφων, ύστερα από έρευνα που αποκάλυψε ότι πολλοί κρατούμενοι έπαιρναν αναστολή εκτέλεσης ποινών ως καρκινοπαθείας.

- Ένας Χανιώτης αστυνομικός και ένας Αλβανός μεγαλέμπορος ναρκωτικών συλλαμβάνονται στην Αθήνα, καθώς ο δεύτερος έκρυβε στο αυτοκίνητό του ένα κιλό κοκαΐνη. Ο αστυνομικός υπηρετούσε πριν λίγο καιρό στη φρουρά του υπουργού Πολιτισμού Γ. Βουλγαράκη και παλαιότερα στη φρουρά του πρώην υφυπουργού Δημόσιας Τάξης Χρ. Μαρκογιαννάκη.

Παρασκευή 18 Μαΐου

Το όραμα, τους στόχους, τις φιλοδοξίες, τις δεσμεύσεις που αναλαμβάνει, το μοντέλο της διακυβέρνησης παρουσιάζει στο προγραμματικό συνέδριο του ΠΑΣΟΚ ο Γιώργος Παπανδρέου, χρησιμοποιώντας παράλληλα ιδιαίτερα υψηλούς τόνους εναντίον της κυβέρνησης.

Κυριακή 20 Μαΐου

Τη δική του ομάδα προωθεί στην Κρήτη ο Κώστας Μητσοτάκης. Ο επίτιμος πρόεδρος της ΝΔ έχει τη σταθερή του έδρα στην Κρήτη και δεν επιθυμεί με τίποτα να χάσει τα ερείσματα που έχτισε σε μια 60χρονη διαδρομή

Η ΔΑΠ κερδίζει τις εκλογές στους φοιτητικούς συλλόγους στα τμήματα του πανεπιστημίου στο Ηράκλειο

με πόνο και μεγάλη υπομονή.

Δευτέρα 21 Μαΐου

Άνω κάτω γίνεται η κρητική αποστολή που συμμετέχει στους «Αγώνες των νήσων» στην Κορσική εξαιτίας της πρωτοφανούς γκάφας των διοργανωτών να χρησιμοποιήσουν σύμβολα και σημαίες της Κρητικής Πολιτείας. Η αντίδραση των υπευθύνων της αποστολής είναι άμεση και έντονη, ενώ ο περιφερειάρχης Σ. Τσόκας από την Κρήτη στέλνει επιστολή στον πρόεδρο της οργανωτικής επιτροπής, απειλώντας ν' αποχωρήσει η αποστολή αν δεν αποσυρθούν τα αυτονομιστικά σύμβολα.

Τρίτη 22 Μαΐου

Συγκλονίζει το δράμα μιας 23χρονης φοιτήτριας του ΤΕΙ, η οποία έχασε την όρασή της ύστερα από χειρουργική επέμ-

βαση για την αφαίρεση όγκου από τον εγκέφαλό της. Η κοπέλα, που λόγω οικογενειακών προβλημάτων ζούσε στο Κέντρο Παιδικής Μέριμνας, ζητά εκεί καταφύγιο, αλλά της το αρνούνται λόγω του προβλήματος όρασης. Η αποκάλυψη του θέματος από την «Π» φέρνει αποτελέσματα και δύο μέρες αργότερα ο υφυπουργός Υγείας κ. Κωνσταντόπουλος παρεμβαίνει ώστε να ικανοποιηθεί το αίτημα της κοπέλας. Παράλληλα, αποκαλύπτεται ότι αν είχε μπει στο χειρουργείο νωρίτερα, δε θα έχανε την όρασή της.

Τετάρτη 23 Μαΐου

Με τη διαβεβαίωση ότι η ΔΕΗ θα πάρει «πακέτο» την επένδυση στην Κορακιά, ο υπουργός Ανάπτυξης κ. Σιούφας υπογράφει-αν και με μεγά-

λη καθυστέρηση- την άδεια παραγωγής για τα πρώτα 250 Μεγαβάτ.

Παρασκευή 25 Μαΐου

Από την Κρήτη προαναγγέλλει την αύξηση των τιμολογίων της ΔΕΗ ο πρόεδρος και διευθύνων σύμβουλος Παναγιώτης Αθανασόπουλος, ο οποίος τάσσεται ξεκάθαρα υπέρ της πλήρους ιδιωτικοποίησης της επιχείρησης. Η επίσκεψή του στην Κορακιά γίνεται μετ' εμποδίων εξαιτίας αντιδράσεων.

Σάββατο 26 Μαΐου

Η εκδρομή στο Λούσιο ποταμό, στην Αρκαδία, καταλήγει σε μια απίστευτη τραγωδία με αναπάντητα πολλά ερωτήματα για τις συνθήκες που οκτώ άνθρωποι έχασαν τη ζωή τους. Στην εκδρομή συμμετείχαν συνολικά δεκαοκτώ άτομα, αλλά μετατρέπεται σε τραγωδία όταν

παρασύρονται από μεγάλο όγκο νερού και λάσπης που κατεβάσει το ποτάμι.

Τρίτη 29 Μαΐου

Η απουσία προστατευτικών κιγκλιδωμάτων σε τμήμα της εθνικής οδού στοιχίζει τη ζωή ενός 74χρονου συνταξιούχου συμβολαιογράφου. Ο Μιχαήλ Τσαγκατάκης σκοτώνεται όταν το αυτοκίνητο που οδηγούσε πέφτει από γέφυρα, ενώ σώζεται ο 12χρονος γιος του Νίκος.

Τετάρτη 30 Μαΐου

• Λύση ενωτική, αλλά όχι... ανανεωτική φαίνεται πως βρίσκουν στη ΝΔ ενόψει των εσωκομματικών εκλογών για την ανάδειξη νέας Νομαρχιακής Επιτροπής του κόμματος στο Ηράκλειο. Η περίεργη ομοφωνία υπουργού, βουλευτών και πολιτευτών του κόμματος στο πρόσωπο του κ. Γιαννου-

λάκη καταδεικνύει την αδυναμία της ΝΔ να βρει νέα και δυναμικά στελέχη.

• Ξαναχτυπά η σπείρα που ξηλώνει τα ΑΤΜ. Αυτή τη φορά η παρέα των αδίστακτων ένοπλων κακοποιών κλέβει το μηχανήμα με 83.000 ευρώ. Το μηχανήμα που αρπάζουν βρισκόταν στον προθάλαμο του πολυκαταστήματος «Μάκρο».

Πέμπτη 31 Μαΐου

Για πρώτη φορά μετά από τριάντα χρόνια θίγεται το αδιάβλητο των πανελλαδικών εξετάσεων, αν και το υπουργείο Παιδείας διαβεβαιώνει ότι δεν υπήρξε πρόβλημα στις εξετάσεις των μαθητών. Κατάσχονται υπολογιστές και φαξ από μεγάλο φροντιστήριο του Ηρακλείου, στο πλαίσιο της έρευνας.

Φθορές σημειώνονται στο κατάστημα του προέδρου του Δημοτικού Συμβουλίου Μαλίων μετά από την εισβολή ενός αγροτικού οχήματος 4Χ4

Ιούνιος

Παρασκευή 1 Ιουνίου

Κλείνει οριστικά το θέμα της αγοράς από το δήμο Αρχανών του ακινητού που διατηρεί ο Συνεταιρισμός στο κέντρο της κωμόπολης, μετά την αποδοχή από το διοικητή της Αγροτικής Τράπεζας Δημήτρη Μπλιάκο, της πρότασης για άρση των υποθηκών. Το θέμα της αγοραπωλησίας που προκαλεί αίσθηση είχε αποκαλύψει η «Π».

Σάββατο 2 Ιουνίου

Νέα κλοπή μηχανήματος αυτόματης ανάληψης σημειώνεται τα ξημερώματα από την περιοχή της Αγίας Φωτεινής Αμαρίου στο Ρέθυμνο. Οι δράστες χρησιμοποιούν για τη μεταφορά του ΑΤΜ αυτοκίνητο που είχε κλαπεί από το Ηράκλειο, όμως το εγκαταλείπουν όταν σκάει το λάστιχο.

Κυριακή 3 Ιουνίου

«Η Ελλάδα του 2010 και της επόμενης δεκαετίας μπορεί ν' αποτελέσει ένα σημαντικό προορισμό για γκολφ στη Μεσόγειο. Στηρίζουμε εναλλακτικές μορφές τουρισμού και η Κρήτη είναι ιδανικός προορισμός για την ανάπτυξη τους» υπογραμ-

μίζει η υπουργός Τουριστικής Ανάπτυξης Φάνη Πάλλη Πετραλιά στην τελετή λήξης του 2ου Διεθνούς τουρνουά γκολφ "Aegean Pro-Am" και στην απονομή των επάθλων στους νικητές, στη Χερσόνησο.

Τρίτη 5 Ιουνίου

Διετή φυλάκιση με αναστολή επιβάλλει το Εφετείο Χανίων στον πρώην πρόεδρο του Οργανισμού Προσχολικής Αγωγής του δήμου Ηρακλείου κ.Γ.Βασιλείου κηρύσσοντάς τον ένοχο για απιστία.

Τετάρτη 6 Ιουνίου

• Αποκάλυψη σοκ. «Μπαλάκι» από το Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο Ηρακλείου στην ιδιωτική κλινική Interclinic όπου υποβάλλονται σε καρδιοχειρουργικές επεμβάσεις γίνονται καρδιολογικοί ασθενείς, σύμφωνα με έγγραφο καταγγελία του διευθυντή της ΜΕΘ του ΠΑΓΝΗ Δημήτρη Γεωργόπουλου κατά του καρδιοχειρουργού Γ.Χάσουλα. Μετά την αποκάλυψη της «Π», με επιστολή του υπουργείου Υγείας «σταματά η διαχείριση όλων των καρδιοχειρουργικών περιστατικών με τη δέσμευση να δοθεί εναλλα-

Συνθήκες απόλυτου καύσωνα επικρατούν στο Ηράκλειο

κτική λύση το επόμενο 20ήμερο». Στο μεταξύ, η «Π» αποκαλύπτει νέα επιστολή, αυτή τη φορά της καθηγήτριας Αναισθησιολογίας Ε.Ασκητοπούλου κατά του κ.Χάσουλα, που περιέχει αποκαλυπτικά στοιχεία για το πώς μεθοδεύει ο καρδιοχειρουργός τη μεταφορά ασθενών από το ΠΑΓΝΗ στην ιδιωτική κλινική.

• Τραυματισμένη βγαίνει η ΝΔ από τις εσωκομματικές διαδικασίες για την ανάδειξη του νέου προέδρου και της Νομαρχιακής Ηρακλείου. Δεν είναι μόνο τα υψηλά ποσοστά που παίρνει ο Γιάννης Λυρώνης αντιπολιτευόμενος προσωπικά το νέο πρόεδρο Δημήτρη Γιαννουλάκη, αλλά και οι εντάσεις,

οι αντιπαράθεσεις, τα σοβαρά επεισόδια, ακόμα και οι χειροδικίες που σκιάζουν τη διαδικασία-γεγονότα πρωτοφανή για το κόμμα της ΝΔ στο Ηράκλειο.

Παρασκευή 8 Ιουνίου

Έρευνες στη θαλάσσια περιοχή ανοιχτά της Χερσονήσου κάνει το περιπολικό σκάφος του Λιμενικού

**2008
ΕΥΧΕΣ**

Ηράκλειο
κεντρικό : Λ. Καλοκαιριού 55, τηλ. 2810 302670 - 80
υποκαταστήματα : 01. Πλ. Νεκ. Φωκά 3, Μείντσι, τηλ. 2810 282527, 02. Δοιάλου & Πετρόκαρη 9, τηλ. 2810 223168
03. Αρχ. Μακαρίου 3, τηλ. 2810 346294, Economy Store : Λ. 62 Μαρτύρων 62 & Μίνωος, τηλ. 2810 370162
Sport+Fashion : Λ. Κοζάνη/Ωθη & Μαιωσάλου 135, Νέα Αλικαρνασός, τηλ. 2810 342722
NEO Χανιά Τζονακάκη 34, τηλ. 28210 40050, 28210 40098, ΣΠΕΙΘ Ελ. Βενιζέλου 18, τηλ. 28430 26296

perbolearakis sports & fashion

Σώματος μετά την ανεύρεση κοντά στις ακτές ενός ταξιδιωτικού σάκου με 34 συσκευασίες χασίς βάρους περίπου 50 κιλών.

Κυριακή 10 Ιουνίου

Με κεντρικό σύνθημα «δώσε τέλος στην αδικία», κάτοικοι της Φοριτέσσας και της ευρύτερης περιοχής της Κνωσού και του Σκαλανίου, αποκλείουν την είσοδο του μινωικού ανακτόρου στέλνοντας τελεσίγραφο στην κυβέρνηση ότι θα κορυφώσουν τις κινητοποιήσεις τους εάν δεν επανεξεταστεί η οριοθέτηση των αρχαιολογικών ζωνών.

Δευτέρα 11 Ιουνίου

• Επείγουσα προκαταρκτική έρευνα διατάσσει ο εισαγγελέας Νίκος Μαρκάκης για την υπόθεση της 23χρονης τροφίμου του Κέντρου Παιδικής Μέριμνας η οποία τυφλώθηκε λόγω όγκου στον εγκέφαλο, ο οποίος διαγνώστηκε όταν είχε ήδη επηρεάσει το οπτικό νεύρο, όπως αποκάλυψε η «Π» και συγκλόνισε το πανελλήνιο.

• Ένα φτωχό αγρότη από μικρό χωριό δικαιώνει μετά θάνατον με απόφασή του το Πρωτοδικείο Ηρακλείου. Ο αγρότης είχε πάρει δάνειο 2.500 ευρώ μέσω της «καρτέλας» του συνεταιρισμού, δεν το εξόφλησε, η τράπεζα ζητούσε από τους κληρονόμους του 30.000 ευρώ, αλλά το δικαστήριο αποφάσισε ότι η συγκεκριμένη οφειλή υπάγεται στο νόμο για τα πανωτόκια και όρισε ως υπόλοιπο μόλις 5.000 ευρώ.

Τρίτη 12 Ιουνίου

• Καζάνι που βράζει και είναι έτοιμο να εκραγεί, θυμίζει η εικόνα στο εσωτερικό της τοπικής οργάνωσης της ΝΔ. Δέκα στελέχη σε τοπικές οργανώσεις διακηρύσσουν ανοιχτά πλέον την πρόθεσή τους να παραιτηθούν αμέσως μετά την επίσκεψη του πρωθυπουργού στο Ηράκλειο.

• Εντυπωσιακή είναι η συμπάρασταση και συμμετοχή των Κρητικών στον τηλεμαραθώνιο που διοργανώνει το Creta Channel για να μεταφερθεί σε κέντρο αποκατάστασης στη Γερμανία η 17χρονη Βαγγελιώ Ψαράκη, η κοπέλα που υπέστη βαριές κρανιοεγκεφαλικές κακώσεις όταν έπεσε πάνω της στηθαίο μπάλκονιού στο κέντρο της πόλης.

Τετάρτη 13 Ιουνίου

Τριάντισι χρόνια μετά το

φόνου του κτηνοτρόφου Γιώργου Μπουμπουλάκη στο Καστέλι, η δικογραφία εισάγεται στο αρμόδιο δικαστικό συμβούλιο, το οποίο θα αποφασίσει αν και ποιοι θα παραπεμφθούν σε δίκη.

Πέμπτη 14 Ιουνίου

Στην Ελλάδα επιστρέφει το αντίγραφο αγάλματος του Απόλλωνος Λυκείου, που είχε κλαπεί από την αρχαιολογική συλλογή της Γόρτυνας, ύστερα από δεκαέξι χρόνια περιπλάνησης στην Ευρώπη. Το άγαλμα εντοπίστηκε σε ιδιωτική συλλογή στην Ελβετία και επιστρέφεται στην Ελλάδα για να τοποθετηθεί και πάλι στο φυσικό του χώρο.

Παρασκευή 15 Ιουνίου

Αυξήσεις «φωτιά» στα τιμολόγια της σχεδιάζει η ΔΕΗ, την ώρα που εγκρίνει αυξήσεις «ζάχαρη» στις αποδοχές του προέδρου και του αντιπροέδρου της. Τα νέα σχέδια της επιχείρησης συζητούνται κατά τη διάρκεια της γενικής συνέλευσης των μετόχων της εταιρείας, όπου απαγορεύεται η παρουσία δημοσιογράφων.

Σάββατο 16 Ιουνίου

Ο πρωθυπουργός Κώστας Καραμανλής δεν ανταποδίδει τη θερμή υποδοχή και τη φιλοξενία των Κρητικών. Έρχεται στο Ηράκλειο με άδεια χέρια παρά τις εντυπωσιακές εκδηλώσεις των οπαδών της ΝΔ που ευελπιστούσαν μια πιο γενναϊόδωρη κυβερνητική χειρονομία προς την Κρήτη.

Κυριακή 17 Ιουνίου

Από θαύμα ζει η 11χρονη Ειρήνη Περβολαράκη σύμφωνα με τους γιατρούς του ΠΑΓΝΗ, όπου νοσηλεύεται. Το κοριτσάκι, θύμα άσκοπων πυροβολισμών, τραυματίζεται τη στιγμή που παίζει έξω από το σπίτι των παππούδων του στο Σάρχο, όταν μια σφαίρα περνά ξυστά από την καρδιά του.

Δευτέρα 18 Ιουνίου

Ός την είσοδο της Εντατικής στο Αρεταίειο Νοσοκομείο φθάνει ο Αρχιεπίσκοπος Κρήτης κ.Ειρηνάιος που πηγαίνει να συμπαρασταθεί στις δύσκολες ώρες που περνά ο Αρχιεπίσκοπος Χριστόδουλος. Ο κ.Χριστόδουλος που νοσηλεύεται πέντε μέρες στη ΜΕΘ του νοσοκομείου παρουσιάζει επιπλοκές λόγω και του υψηλού σακχάρου, με αποτέλεσμα να σημάνει συναγερμός στην ομάδα των γιατρών που

τον παρακολουθούν.

Τρίτη 19 Ιουνίου

• Ανταγωνισμός κολοσσών στην ελληνική ακτοπλοΐα. Μετά την τοποθέτηση του πανίσχυρου Μ.Γκριμάλντι στην ANEK οι αδελφοί Λασκαρίδη αγοράζουν τη συμμετοχή της Attica στις Μινωικές Γραμμές, αυξάνοντας το ποσοστό τους στην εταιρεία στο 27,4%.

• Ανεξέλεγκτες διαστάσεις παίρνει η κόντρα δήμου Ηρακλείου και ΟΛΗ, με αφορμή τη διαχείριση του κόλπου Δερματά. Οι συλλήψεις υπαλλήλων του δήμου πυροδοτούν εκ νέου το κλίμα και ο δήμαρχος κατηγορεί τον ΟΛΗ για τρομοκρατία. «Δεν έχουμε σχέση» απαντά ο κ.Αντωνιάκης, ενώ η νομάρχης παρεμβαίνει και μιλά για εξωθεσμικούς παράγοντες, καταγγέλλοντας τον ΟΛΗ για «βουλιμία», καθώς θέλει να πάρει και την κυριότητα της έκτασης στον Κόκκινο Πύργο.

Πέμπτη 21 Ιουνίου

Ανακοινώνονται οι βαθμολογίες των πανελλαδικών εξετάσεων, οι οποίες είναι

σαφώς υψηλότερες σε σχέση με εκείνες της προηγούμενης χρονιάς. Οι υψηλές βαθμολογίες και ο μεγάλος αριθμός των υποψηφίων ανεβάζουν τις βάσεις στο 90% των σχολών, με εξαίρεση τα υψηλόβαθμα τμήματα του 3ου Επιστημονικού Πεδίου.

Παρασκευή 22 Ιουνίου

Μέχρι τη Μανίλα, την Πρωτεύουσα των Φιλιππίνων φθάνουν δύο νεφροπαθείς, μια γυναίκα και ένας άνδρας από το Ηράκλειο για να βρουν μόσχευμα από ζώντα δότη και να κάνουν μεταμόσχευση, αφού στην Ελλάδα υπάρχει δραματική έλλειψη οργάνων.

Κυριακή 24 Ιουνίου

Συνθήκες απόλυτου καύσωνα επικρατούν στο Ηράκλειο με το θερμομέτρο να φθάνει τους 43 βαθμούς το μεσημέρι και τους Ηρακλειώτες ν' αναζητούν λίγη δροσιά στις κοντινές παραλίες. Αρκετοί μεταφέρονται στο νοσοκομείο με συμπτώματα θερμοπληξίας. Τις επόμενες μέρες η ζωή των Κρητικών μετατρέπεται σε κόλαση, καθώς ο καύσωνας μετατρέ-

πει το νησί σε Σαχάρα. Δεκάδες άνθρωποι κυρίως ηλικιωμένοι αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα υγείας εξαιτίας της ζέσης, ενώ μεγάλες είναι οι καταστροφές στις αγροτικές καλλιέργειες.

Τρίτη 26 Ιουνίου

• Με άκρα μυστικότητα και ενώ έχουν ληφθεί δραστικά μέτρα ασφαλείας για την προστασία του βρισκόμενου στην Ελούντα ο Λίβυος ηγέτης Μοαμάρ Καντάφι, ο οποίος παρακολουθεί από πολυτελή θαλαμηγό το ολονύκτιο πάρτι γενεθλίων του μικρού γιου του, στο ξενοδοχείο Elounda Beach.

• Η δίκαιωση του πολύχρονου αγώνα που είχε ξεκινήσει για ν' αποδείξει ότι το λαχείο που αγόρασε το 2000 κέρδιζε 40 εκατομμύρια δραχμές και όχι 200.000 δραχμές, όπως του είχε πει ο πράκτορας στο Ηράκλειο, έρχεται για τον Μανόλη Σκουλά, μετά την απόφαση του Τριμελούς Εφετείου Κακουργημάτων στα Χανιά. Το δικαστήριο καταδικάζει κάποιους από τους κατηγορούμενους για απάτη σε βάρος του

ιδιοκτήτη του επίδικου λαχείου.

Τετάρτη 27 Ιουνίου

Ένας 35χρονος κτηνοτρόφος-έμπορος τυροκομικών ειδών κρατείται στην Ασφάλεια Ηρακλείου και ανακρίνεται για τη δολοφονία του 43χρονου Μιχάλη Γαβαλά από το Βοριά, καθώς το δείγμα αίματός του ταυτοποιήθηκε με το γενετικό υλικό που βρέθηκε στην κουκούλα που φορούσε σύμφωνα την αστυνομία ο δολοφόνος. Την επόμενη μέρα ο κτηνοτρόφος Γ.Κάββαλος ομολογεί την άγρια δολοφονία του συγγενή και συγχωριανού του. Στους αστυνομικούς λέει ότι ήθελε να σκοτώσει τον άνθρωπο που τον εξευτέλιζε από την εφηβική του ηλικία.

Κυριακή 30 Ιουνίου

Μεγάλη φωτιά ξεσπά στον Πλάτανο Ρεθύμνου απειλώντας κατοικημένες περιοχές, ενώ απομακρύνονται και οι κάτοικοι του οικισμού Σακά. Οι φλόγες φθάνουν σε απόσταση αναπνοής από το χωριό Κλήμα του Δήμου Τυμπακίου.

Στην Ελλάδα επιστρέφει το αντίγραφο αγάλματος του Απόλλωνος Λυκείου που είχε κλαπεί από τη Γόρτυνα

Ιούλιος

Κυριακή 1 Ιουλίου

Να προλάβουν να θέσουν υπό έλεγχο τη μεγάλη πυρκαγιά που εκδηλώθηκε το μεσημέρι μεταξύ των Νομών Ρεθύμνου και Ηρακλείου πριν πέσει το σκοτάδι και εξαπλωθεί η πύρινη λαίλαπα σε κατοικημένες περιοχές, επιχειρούν από γης και αέρος πυροσβεστικές δυνάμεις από Ηράκλειο, Ρέθυμνο και Αθήνα.

Δεκάδες καμένα στρέμματα δασικής έκτασης, εκατοντάδες κατεστραμμένα ελαιόδεντρα και κτηνοτροφικές μονάδες που έγιναν στάχτη αφνεί της η φοβερή φωτιά που ξεκίνησε γύρω στις τρεις το μεσημέρι και για άγνωστο μέχρι στιγμής λόγο από μία χαράδρα στο χωριό Πλάτανος της επαρχίας Αμαρίου του δήμου Κουρητών.

Δευτέρα 2 Ιουλίου

Ενα σοβαρό ζήτημα ηθικής φύσεως, όπλισε το χέρι του 35χρονου που σκότωσε τον κτηνοτρόφο Μιχάλη Γαβαλά στο ποιμνιοστάσιο του στο Βοριά Μονοφασιού. Και δεν ήταν όμως μόνο αυτό.

Όπως ισχυρίζεται απολο-

γούμενος ενώπιον της ανακρίτριας, ήταν οι συχνές προσβολές που όπως είπε δεχόταν από το θύμα, ακόμα και ενώπιον τρίτων προσώπων, οι οποίες έθιγαν την υπόσταση του ως άντρα.

Τρίτη 3 Ιουλίου

Οκτώ μήνες πριν από τη λήξη της θητείας της κυβέρνησης, ο πρωθυπουργός φαίνεται να... τραβά από το μανίκι τον "κρυφό άσο" που τον βγάζει από πολλαπλά αδιέξοδα.

Εγκυρες και συγκλίνουσες πληροφορίες που έχει στη διάθεσή της η "Π", αναφέρουν ότι ο κ. Καραμανλής έχει πάρει την απόφαση και προχωρεί τα επόμενα 24ωρα (πιθανότατα την Δευτέρα) σε σαρωτικό ανασχηματισμό!

Η κίνηση Καραμανλή σε μια δύσκολη για την κυβέρνηση περίοδο έχει διπλό στόχο.

Τετάρτη 4 Ιουλίου

Κρίσιμες ώρες για τον Αρχιεπίσκοπο Χριστόδουλο, καθώς επιδεινώνεται η δυσλειτουργία του ήπατος, με συνέπεια να του χορηγηθούν έξι μονάδες πλάσματος.

Οι δύο Γερμανοί γιατροί που τον εξέτασαν ανακοινώνουν ότι το πρόβλημα στο ήπαρ θεωρείται δυναμικά αντιμετωπίσιμο και οποιοδήποτε επόμενο θεραπευτικό βήμα θα εξαρτηθεί από το ρυθμό ανάκαμψης του ασθενούς.

Πέμπτη 5 Ιουλίου

Πληρότιτες που σε πολλά νησιά φτάνουν το 100% εμφανίζουν μικρά και μεγάλα ξενοδοχεία, ενώ δύσκολα βρίσκει κάποιος ακτοπλοϊκά και αεροπορικά εισιτήρια σε συγκεκριμένες ημερομηνίες, αφού χιλιάδες είναι αυτοί που ταξιδεύουν ή έχουν ήδη αρχίσει τις διακοπές τους.

Σύμφωνα με τους τουριστικούς πράκτορες, η κίνηση το φετινό καλοκαίρι είναι εντυπωσιακά αυξημένη όχι μόνο στην Ελλάδα αλλά και στο εξωτερικό.

Παρασκευή 6 Ιουλίου

• Από την αρχή της εβδομάδας "ράμππο" του υπουργείου Υγείας βρίσκονται στο Ηράκλειο, ερευνώντας την υπόθεση του καρδιοχειρουργού Γιάννη Χάσουλα και συγκεκριμέ-

να τις καταγγελίες που έκαναν σε βάρος του διευθυντές κλινικών, σύμφωνα με τις οποίες χειρουργούσε ασθενείς του νοσοκομείου, στην ιδιωτική κλινική με την οποία συνεργάζεται.

• Παραφωνία στην προσπάθεια του πρωθυπουργού να υποσχεθεί βελτίωση της οικονομικής θέσης των Ελλήνων η ομιλία Μητσοτάκη στο Συνέδριο της ΝΔ καθώς ο "επίτιμος" πρόεδρος του κόμματος ζητά μεγαλύτερη φορολόγηση όχι μόνο στους πλούσιους, αλλά και στη μεσαία τάξη για την αντιμετώπιση της φτώχειας.

Κυριακή 8 Ιουλίου

Τον γρίφο των Γουβών καλείται να λύσει η αστυνομία που έχει ένα πτώμα δολοφονημένου άνδρα και μια εξαφάνιση. Οι ενδείξεις οδηγούν στη διαπίστωση ότι οι δυο περιπτώσεις συνδέονται. Ποιος είναι όμως ο δράστης του εγκλήματος; Πιθανότατα άτομο του φιλικού του περιβάλλοντος. Πάντως, από τις υπάρχουσες ενδείξεις, πιθανολογείται ότι ο νεκρός είναι ο 29χρονος Διονύσης

Μεσσήνης από το Ηράκλειο, ο οποίος είχε εξαφανιστεί από την παραλία των Γουβών, το βράδυ της περασμένης Τρίτης και ο θάνατος του οφείλεται σε εγκληματική ενέργεια.

Δευτέρα 9 Ιουλίου

• Στα χέρια των αστυνομικών της Χερσονήσου βρίσκεται από ο 23χρονος Ρουμάνος που ομολόγησε στην Αθήνα ότι σκότωσε τον 29χρονο Δ. Μεσσήνη σε παραλία στις Γούβες, γιατί "προσβλήθηκε από τις προτάσεις του". Ο Ρουμάνος θα πάει σήμερα στο ανακριτικό γραφείο για να απολογηθεί.

• Σε απόλυτη εκλογική εγρήγορση βρίσκεται πλέον η ΝΔ, μία μέρα μετά το 7ο συνέδριο της, που οργανώθηκε ακριβώς με το στόχο της συσπείρωσης των κομματικών δυνάμεων ενόψει της εκλογικής μάχης. Ο πρωθυπουργός απέφυγε να μιλήσει, και πάλι, για το χρόνο των εκλογών, αλλά είναι σαφές ότι αυτό που επεδίωξε είναι το κόμμα να είναι έτοιμο για εκλογική αναμέτρηση ακόμη και το φθινόπωρο.

Τρίτη 10 Ιουλίου

Μεγάλες ανατιμήσεις, κυρίως στις μεταφορές, φέρνει η κούρσα των τιμών των καυσίμων, καθώς στις διεθνείς αγορές η τιμή του πετρελαίου επιμένει σε υψηλά επίπεδα. Χαρακτηριστικό είναι ότι σε πολλές αεροπορικές πτήσεις έχει επιβληθεί από διάφορες εταιρείες ανά τον πλανήτη επίπαιλος καυσίμων, ενώ και τα οικοδομικά υλικά έχουν αυξηθεί σημαντικά. Στην ακτοπλοΐα, οι επιχειρηματίες συζητούν και ζητούν επιτακτικά να υπάρξει νέος κύκλος αυξήσεων στα εισιτήρια.

Τετάρτη 11 Ιουλίου

Τραγωδία στην Κρήτη με νεκρούς τρεις συμβασιούχους δασοπυροσβέστες! Κανείς δεν μπορούσε να πιστέψει τα μαντάτα που άρχισαν να φτάνουν συγκεκριμένα στην Πυροσβεστική μετά τις τρεις το μεσημέρι. Τρεις νεκροί! Ποτέ στην ιστορία της Πυροσβεστικής στο Ηράκλειο, δεν υπήρξε τέτοια τραγωδία, τέτοιος πόνος αλλά και πολλά ερωτηματικά. Τα ονόματα των θυμάτων έγιναν άμεσα γνωστά, όμως η Πυροσβεστική δεν τα ανακοίνωνε προκειμένου να ενημερωθούν πρώτα οι οικογένειες τους. Οι συγγενείς των συμβασιούχων που είχαν πάει στη φωτιά του

Τραγωδία στην Κρήτη με νεκρούς τρεις συμβασιούχους δασοπυροσβέστες στο Ρέθυμνο

*Κάθε Ταξίδι ... μια αρχή
κάθε επιθυμία... μια ευχή*

Χρόνια Πολλά

**ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ
ΛΙΜΕΝΟΣ
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ ΑΕ**

συνέχεια από τη σελ. 66
Ρεθύμνου, προσπαθούσαν να ενημερωθούν για τα ονόματα των νεκρών από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης.

Πέμπτη 12 Ιουλίου

Θολό τοπίο σε σχέση με τις συνθήκες κάτω από τις οποίες βρήκαν τον τραγικό θάνατο οι τρεις δασοπυροσβέστες και ένας τέταρτος που δίνει μάχη να κρατηθεί στη ζωή, προκύπτει σύμφωνα με τις πληροφορίες της "Π" από τις πρώτες καταθέσεις στα πλαίσια της προανακριτικής έρευνας που διενεργείται.

Συνάδελφοι των τριών αδικοχαμένων δασοπυροσβεστών, δεν φώτισαν με τις μαρτυρίες τους (αν και ήταν παρόντες στο σημείο) κρίσιμα ερωτήματα και κυρίως το πώς οι τέσσερις συνάδελφοί τους αν και εμπειρότατοι (με 7ετή προϋπηρεσία) αποκόπηκαν από την ομάδα και βρέθηκαν χωρίς μέσα προστασίας μέσα στην χαράδρα.

Παρασκευή 13 Ιουλίου

Την συγκάλυψη των εγκληματικών ευθυνών της πρωτοφανούς τραγωδίας, φοβούνται τώρα οι οικογένειες των αδικοχαμένων δασοπυροσβεστών. Το "θολό τοπίο" που δημιουργείται από τις "ασαφείς" καταθέσεις στην προανακριτική διαδικασία, τους κάνει να πιστεύουν ότι ίσως κάποιος να θέλουν να μην αποκαλυφθεί ποτέ η αλήθεια!

Την ίδια στιγμή νιώθοντας εγκαταλελειμμένοι από το επίσημο κράτος, ξεκινούν την δικαστική διεκδίκηση του δίκιου τους.

Κυριακή 15 Ιουλίου

• Ενορκη διοικητική εξέταση για να διαπιστωθεί αν υπάρχουν και από ποιους, διοικητικές ευθύνες, για την τραγωδία με τον χαμό 3 νέων δασοπυροσβεστών στο Βόσακο, αρχίζει σήμερα από τον Δήμητρη Κάκκο, επιθεωρητή Νοτίου Ελλάδος του Πυροσβεστικού Σώματος. Στο μεταξύ, σε κρίσιμη αλλά σταθεροποιημένη κατάσταση, νοσηλεύεται στο Γενικό Κρατικό της Αθήνας, ο 37χρονος πυροσβέστης

Μανώλης Μανωλιτσάκης, πατέρας 3 παιδιών.

• Ξένα κεφάλαια εισέρχονται πλέον στην ελληνική ακτοπλοία αποκτώντας όχι απλά κάποια μερίδια, αλλά πλειοψηφικά πακέτα μετοχών, δημιουργώντας παράλληλα εξαιρετικά σκληρές συνθήκες ανταγωνισμού. Ήδη ο Περικλής Παναγόπουλος, βρίσκεται στην τελική ευθεία για την υπογραφή συμφωνίας με ξένα funds που θα αφορά στην πώληση της Attica Συμμετοχών. Έγκυροι κύκλοι της αγοράς σχολιάζουν μάλιστα ότι η υπογραφή και η ανακοίνωση της μεγάλης συμφωνίας δεν θα καθυστερήσει.

Δευτέρα 16 Ιουλίου

Κατηγορούμενη στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο θα βρεθεί η Ελλάδα επειδή δεν εφαρμόζει την οδηγία 54/2006, η οποία προβλέπει «ίση μεταχείριση» ανδρών και γυναικών στους μισθούς, τους όρους ασφάλισης και συνταξιοδότησης.

Τη σχετική προσφυγή έχει κάνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ενώ η απόφαση θα εκδοθεί μετά από δύο χρόνια περίπου.

Η ρευστότητα που δημιουργεί αυτή η υπόθεση σε συνδυασμό με τις επικείμενες αλλαγές στο Ασφαλιστικό μετά τις εκλογές, έχουν προκαλέσει τη μαζική φυγή κυρίως από τον δημόσιο τομέα, όπου οι αιτήσεις συνταξιοδότησης έχουν πολλαπλασιασθεί.

Τρίτη 17 Ιουλίου

Κατηγορηματικά αντίθετο στην κατασκευή μαρίνας στον Κόλπο του Δερματά, εμφανίζεται το Τμήμα Ανατολικής Κρήτης του Τεχνικού Επιμελητηρίου, που υποστηρίζει ότι η δημιουργία του έργου - μαμούθ θα αλλοιώσει την εικόνα μιας ιστορικής περιοχής και είναι βέβαιο ότι θα δημιουργήσει προβλήματα στη λειτουργία της πόλης και ειδικά της παραθαλάσσιας ζώνης.

Η Διοίκηση του Επιμελητηρίου, εκτιμά ότι θα πρέπει να υπάρξει ένας συντονισμός όλων των δυνάμεων που αντιδρούν για τη δημιου-

ργία της μαρίνας με σκοπό να μπει φραγμός στη γιγαντιαία αυτή παρέμβαση, που για κανένα λόγο δεν θα πρέπει να προχωρήσει, με δεδομένες τις παρενέργειες που επιφέρει η υλοποίησή της.

Τετάρτη 18 Ιουλίου

Ανατροπές σε σχέση με την συμμετοχή προσώπων στα ψηφοδέλτια του Κινήματος στην Κρήτη επιχειρεί το ΠΑΣΟΚ πριν

την συνεδρίαση του Εθνικού Συμβουλίου το οποίο και θα επικυρώσει την τελική πρόταση για τη συγκρότησή τους.

Στόχος της ηγεσίας του ΠΑΣΟΚ είναι να μην υπάρξουν πρόσωπα στα ψηφοδέλτια που θα μπορούσαν να προκαλέσουν (δικαίως ή αδικώς) αρνητικά σχόλια.

Περνάνε όλοι από το... μικροσκόπιο", είπε χθες στην "Π" κορυφαίο στέ-

λεχος του Κινήματος υπενθυμίζοντας τις προϋποθέσεις που ο ίδιος ο Γιώργος Παπανδρέου έχει θέσει και κυρίως αυτή της ανανέωσης.

Πέμπτη 19 Ιουλίου

Στάσιμη χαρακτηρίζεται η τουριστική κίνηση στο Ηράκλειο την φετινή σεζόν σύμφωνα με τον πρόεδρο του Συνδέσμου Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων Σταύρο Ανδρέαδη ο οποίος σε

συνέντευξη Τύπου σημείωσε ότι πανελλαδικά καταγράφεται συνολική αύξηση στην κίνηση της τάξης του 6%.

Παρασκευή 20 Ιουλίου

Η σκληρή κόντρα ανάμεσα στους πιλότους (Ελληνες και ξένους), της Ολυμπιακής απειλεί να "τινάξει στον αέρα" τον τουρισμό στην πιο κρίσιμη χρονική περίοδο.

Μάλιστα, η Ένωση των

HAPPY NEW YEAR

Persol
CHANEL
BVLGARI
PRADA
Salvatore Ferragamo
MOSCHINO
DONNA KARAN
VOGUE
SERGIO TACCHINI
DKNY
byblos
GENY alain mikli

MARKAKIS
ΟΠΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ

Καλοκαιρινού 33, Τηλ.: 2810 287 211 • Αβέρωφ 21, Τηλ.: 2810 281 003
www.markakis.gr

Ιπτάμενων Χειριστών, απειλεί με απεργία διαρκείας από την Τρίτη, αντιδρώντας στην απόφαση της Διοίκησης της Ολυμπιακής να μισθώσει ξανά αεροσκάφη και πληρώματα για να καλύψει τις αυξημένες ανάγκες.

Συγκεκριμένα, κατά την εταιρία, η ΕΧΠΑ ζητεί από το Ελληνικό Δημόσιο, ως μέτοχο των ΟΑ, να εγγυηθεί τη διαρκή απασχόληση όλων των χειριστών-μελών της Ένωσης, όπως επίσης και την εξασφάλιση του αριθμού και τύπου των αεροσκαφών που θα εγγυάται την απασχόληση αυτή του συνόλου των μελών της, ανεξάρτητα από οποιαδήποτε τυχόν μελλοντική μεταβολή του ιδιοκτησιακού καθεστώτος της εταιρίας.

Κυριακή 22 Ιουλίου

Η είσοδος στην ελληνική ακτοπλοία ξένων κεφαλαίων ήταν το θέμα στο οποίο έδωσε ιδιαίτερη βαρύτητα ο μεγαλομέτοχος των Μινωικών Γραμμών Πάνος Λασκαρίδης, κατά τη Γενική Συνέλευση των μετόχων της εταιρείας. Μιλώντας στους δημοσιογράφους ο κ. Λασκαρίδης, κάθε άλλο παρά απέκλεισε το ενδεχόμενο σημαντικής συμμετοχής ξένων κεφαλαίων και στις Μινωικές Γραμμές. Η Γενική Συνέλευση των Μινωικών χαρακτηρίστηκε από τη συντομία της (διήρκεσε μόλις 75 λεπτά) και την έκφραση αγωνίας των παλιών μετόχων για το μέλλον της εταιρείας.

Δευτέρα 23 Ιουλίου

Σε κατάσταση αναβρασμού βρίσκονται (για διαφορετικούς λόγους) οι Τοπικές Οργανώσεις της ΝΔ και του ΠΑΣΟΚ.

Στη ΝΔ τα τοπικά στελέχη, ιδιαίτερα του αγροτικού τομέα, έχουν ξεσκωθεί από τη στάση της πολιτικής ηγεσίας του υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης, που διαρκώς τα αγνοεί, όπως χαρακτηριστικά είπαν σε σύσκεψη που πραγματοποιήσαν. Αποφάσισαν μάλιστα να αποστείλουν έγγραφο διαμαρτυρίας στον υπουργό Ευάγγελο Μπασιτάκο, και να ζητήσουν αν χρειαστεί, την παρέμ-

βαση του πρωθυπουργού, ενώ έχει ενημερωθεί για το θέμα και ο γραμματέας του κόμματος κ. Ζαγορίτης.

Στο ΠΑΣΟΚ η γκρίνια για την στάση και τακτική της ηγεσίας του κόμματος, εκδηλώθηκε χθες βράδυ στη συνεδρίαση της Περιφερειακής Επιτροπής Κρήτης.

Τρίτη 24 Ιουλίου

Η σύζυγος του Γιώργου Μπουμπουλάκη κατηγορείται και παραπέμπεται σε δίκη ως πθικός αυτουργός στο φόνο του, που έγινε στις 4 Νοεμβρίου του 2003 στο Καστέλι και μαζί της θα δικαστεί με το ίδιο αδίκημα, ένας νεαρός άντρας με τον οποίο φερόταν να έχει ερωτική σχέση.

Σύμφωνα με το βούλευμα του Συμβουλίου Πλημμελειοδικών, το παράνομο ζευγάρι, ανέθεσε σε άλλο τρίτο άτομο να δολοφονήσει τον 49χρονο κτηνοτρόφο.

Τετάρτη 25 Ιουλίου

Η συμπεριφορά της γυναίκας του Γ. Μπουμπουλάκη και οι αντιφάσεις της, την κατέστησαν ύποπτη και τελικά κατηγορούμενη, όπως προκύπτει-σύμφωνα με πληροφορίες-από το παραπεμπτικό βούλευμα. Τόσο η ίδια, όσο ο νεότερος φίλος της, κατηγορούνται ότι παρασυρμένοι από ερωτικό πάθος, ανέθεσαν σε άγνωστο, τρίτο πρόσωπο να σκοτώσει τον Γ. Μπουμπουλάκη, πριν τριάντισι χρόνια. Η απόφαση του δικαστικού συμβουλίου, ξάφνιασε τους κατηγορούμενους, ειδικά τον άντρα, για τον οποίο η εισαγγελέας είχε γνωμοδοτήσει ότι έπρεπε να αθωωθεί ενώ για την κατηγορούμενη ότι έπρεπε να δικαστεί για απλή συνέργεια στο φόνο. Ο κατηγορούμενος επικαλείται ως άλλοθι ότι το επίμαχο διάστημα βρισκόταν στο χωριό του και υπάρχουν μάρτυρες που το βεβαιώνουν. Οι μαρτυρίες αυτές, είναι αδιάφορες από τη στιγμή που δεν κατηγορείται ότι διέπραξε εκείνος το φόνο.

Πέμπτη 26 Ιουλίου

Η επιτροπή εκλογικών διαδικασιών του ΠΑΣΟΚ μπορεί να μην οριστικο-

ποίησε την απόφαση της για τα 7 στελέχη που θα πλαισιώσουν το ψηφοδέλτιο του κινήματος, όπως φαίνεται ότι η τελική απόφαση θα στηριχτεί στην πρόταση της ΝΕ του Ηρακλείου. Σύμφωνα με τις πληροφορίες της «Π», η εισήγηση που συζήτησε η επιτροπή περιλαμβάνει τους Ευριπίδη Κουκιαδάκη, Γιάννη Μιχελογιαννάκη, Νίκο Μπελιβάνη, Φραγκίσκο Παρασύρη, Μαρία Σκραφνάκη, Τίτο Ταγαράκη, όπως ήταν και η πρόταση της ΝΕ, και τη δημοσιογράφο Μαρία Παπουτοάκη.

Από τους 7 αυτούς θα

πρέπει να θεωρείται δεδομένο ότι θα ανακοινωθούν τουλάχιστο οι 6. Ενδεχομένως η μία θέση για την οποία θα γίνει ακόμη συζήτηση και διερεύνηση να είναι αυτή της δεύτερης γυναίκας.

Πάντως το Εθνικό Συμβούλιο αναβλήθηκε επ' αόριστο (δεν θα γίνει ούτε την ερχόμενη Πέμπτη, όπως αρχικά αποφασίστηκε το μεσημέρι) λόγω των πυρκαγιών.

Παρασκευή 27 Ιουλίου

Ποσό 300.000 ευρώ, καλείται να πληρώσει ως αποζημίωση το Βενιζέλειο Νοσοκομείο, στην οικογένεια μιας 40χρο-

νης γυναίκας από τις Μοίρες, η οποία πέθανε λόγω μη έγκαιρης αντιμετώπισης προβλήματος στα νεφρά. Το περιστατικό σημειώθηκε πριν 11 χρόνια και η άτυχη γυναίκα πέθανε σε λιγότερο από 48 ώρες από την εισαγωγή της στο Νοσοκομείο με πόνους κολικού.

Κατέληξε λόγω τοξικού σοκ. Ο γιατρός (που ενώ εφημέρευε δεν ήταν στο νοσοκομείο) έχει αθωωθεί. Ωστόσο, το Διοικητικό Εφετείο έκρινε ότι πρέπει να καταβληθεί αποζημίωση στην οικογένεια της 40χρονης, η οποία ήταν μητέρα πέντε παιδιών.

Κυριακή 29 Ιουλίου

Μπαλάκι" έχει γίνει η υπόθεση των αποζημιώσεων των ιδιοκτητών ακινήτων της Σμπώκου, που όχι μόνο δεν έχουν εισπράξει το σύνολο των χρημάτων που δικαιούνται, αλλά βρίσκονται αντιμέτωποι και με την έφεση του Ελληνικού Δημοσίου, που αρνείται να πληρώσει το ποσό που τους οφείλει! Και "πετά το μπαλάκι" στο δήμο.

Ετσι οι ιδιοκτήτες που δέχτηκαν να διαθέσουν τα ακίνητά τους προκειμένου να μην μπλοκάρει το έργο της διαμόρφωσης της πεταλοειδούς, σήμερα "τιμωρούνται" επειδή πρόσφεραν την παρουσία τους πριν ακόμα εισπράξουν το σύνολο των χρημάτων που δικαιούνται.

Δευτέρα 30 Ιουλίου

Την παρέμβαση του εισαγγελέα προκάλεσε η συνεχιζόμενη διακοπή της λειτουργίας των φωτεινών σηματοδοτών στο Ηράκλειο. Ο κ. Μαρκάκης, διέταξε επείγουσα έρευνα για να διαπιστωθεί ποιοι ευθύνονται για την κατάσταση που επικρατεί και αν διαπράττεται το αδίκημα της διατάραξης των συγκοινωνιών.

Σημειώνεται ότι για τη λειτουργία των φωτεινών σηματοδοτών στην πόλη, ευθύνη έχει ο δήμος κι εκτός της πόλης η Περιφέρεια.

Τρίτη 31 Ιουλίου

Εμπρηστές έκαναν στάχτη εκατοντάδες στρέμματα με αγροτικές περιουσίες σε όλη την Κρήτη. Στο Ρέθυμνο, πυροσβεστικές δυνάμεις και αεροπλάνα έδωσαν "μάχη" σε τρία μέτωπα. Στα Χανιά, η φωτιά στο Σέλινο προκάλεσε ανυπολόγιστες καταστροφές και οι κάτοικοι βρίσκονται σε κατάσταση απόγνωσης. Στα Ρουσοχώρια Ηρακλείου, η απουσία οδών πρόσβασης, συνέβαλε στην επέκταση φωτιάς που έκαψε 200 στρέμματα με ελιές. Την ίδια στιγμή, ο υπουργός Αγροτικής Ανάπτυξης δηλώνει ότι οι αποζημιώσεις θ' αργήσουν αφού οι πληρωμές πρέπει να εγκριθούν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Την παρέμβαση του εισαγγελέα προκάλεσε η συνεχιζόμενη διακοπή της λειτουργίας των φωτεινών σηματοδοτών στο Ηράκλειο

Αύγουστος

Τετάρτη 1 Αυγούστου

Μια στις τρεις θέσεις εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης στο Νομό Ηρακλείου είναι κενή! Τα κενά αυτή τη στιγμή υπολογίζεται ότι φθάνουν στα 578, ενώ ο συνολικός αριθμός θέσεων εκπαιδευτικών είναι περίπου 1.600.

Οι συνδικαλιστές εκτιμούν ότι δεν υπάρχει ο απαιτούμενος χρόνος για να ολοκληρωθεί η διαδικασία πλήρωσής τους, με αποτέλεσμα πολλά ολιγοθέσια σχολεία να παραμείνουν κλειστά με την έναρξη του διδακτικού έτους.

Πέμπτη 2 Αυγούστου

Χρήματα για το φράγμα Αποσελέμη υπάρχουν άφθονα, αλλά χρόνος δεν υπάρχει! Στα εργοτάξια δουλεύουν νυχθημερόν για να προλάβουν τις προθεσμίες και το έργο να ολοκληρωθεί εγκαίρως ώστε να υδρευτούν το Ηράκλειο και ο Άγιος Νικόλαος. Αλλά είναι σχεδόν άπιθανο το έργο του φράγματος να είναι έτοιμο ως το 2008.

Τώρα έρχονται να προστεθούν και νέα «αγκάθια» στο έργο, καθώς ήρθαν στο φως αρχαιολογικά ευρήματα κατά την κατασκευή του παρακαμπτήριου δρόμου. Για την κατασκευή των αγωγών θα ακολουθηθεί η διαδικασία της επίταξης που θεωρείται ότι θα καθυστερήσει το έργο.

“Παρά τα προβλήματα που υπάρχουν νομίζω ότι θα πάμε καλά”, δηλώνει ο ειδικός σύμβουλος του έργου, Αντ. Σακκαδάκης.

Παρασκευή 3 Αυγούστου

Στους δρόμους προειδοποιούν ότι θα κατέβουν οι πληγέντες λόγω καιρικών συνθηκών, αμπελοουργοί του Ηρακλείου, εάν ο υπουργός Γεωργικής Ανάπτυξης Ε. Μπασιάκος δεν σκύψει με σοβαρότητα επάνω στο

πρόβλημά τους.

Σε σύσκεψη στην ΕΑΣΗ, ζητούν την άμεση κάθοδο του υπουργού και κλιμακίου του ΕΛΓΑ από την Αθήνα στο Νομό Ηρακλείου για να δουν από κοντά το μέγεθος της καταστροφής στα αμπέλια και να εγκρίνουν τα κονδύλια για την άμεση αποζημίωση των αμπελοουργών.

Κυριακή 5 Αυγούστου

Φύκια για...μεταξωτές κορδέλες “πουλάει” το τελευταίο διάστημα ο ΟΛΗ σε σχέση με την σχεδιαζόμενη μαρίνα στον κόλπο του Δερματά. Ενώ το έργο διαφημίζεται ως αυτό που θα αλλάξει την περιοχή και την τοπική οικονομία με την...έλευση ακόμη και σείχηδων, ο Οργανισμός στην πραγματικότητα θεωρεί το έργο “πολεοδομικό, αρχαιολογικό, οικονομικό και επενδυτικό παραλογισμό”!

Δεν είναι αστειό. Όπως αποκαλύπτει σήμερα η «Π», ο ΟΛΗ υιοθετεί την άποψη αυτή όπως καταγράφεται στη μελέτη που έχει εκπονήσει ο έγκυρος Ηρακλειώτης μελετητής κι επίσημος συνεργάτης, ως μελετητής, του Οργανισμού Γιάννης Πετσελάκης. Και για να μην υπάρχουν αμφιβολίες περί της θέσεως την ανέβασαν και τη δημοσιεύουν στην επίσημη σελίδα του Οργανισμού!

Δευτέρα 6 Αυγούστου

Χρυσοπληρωμένες μελέτες, με πολλές δεκάδες χιλιάδες ευρώ, πετά στα σκουπίδια ο ΟΛΗ προκειμένου να επιλέξει ως θέση δημιουργίας της μαρίνας τον ιστορικό, για την πόλη, κόλπο του Δερματά. Όλες οι μελέτες που κατά καιρούς έχουν γίνει, με δική του παραγγελία, υποδεικνύουν ως μοναδική κατάλληλη θέση για μαρίνα το χώρο μέσα στο λιμάνι. Τα ερωτηματικά γι’ αυτή την επιλογή, που δεν στηρίζεται σε καμία επιστημονική τεκ-

μηρίωση και αντιθέτως έρχονται σε σύγκρουση με τους φορείς της πόλης, ακόμη και με τις εισηγήσεις του επίσημου μελετητή του ΟΛΗ Γιάννη Πετσελάκη, είναι πολλά και αναπάντητα

Τρίτη 7 Αυγούστου

Η χειρότερη περίοδος των τελευταίων πενήντα χρόνων είναι η φετινή για την αμπελοργία και την κτηνοτροφία, σύμφωνα με έμπειρα αγροτικά στελέχη, που εκφράζουν την αγωνία τους για τις εξελίξεις.

Στις αμπελοργικές περιοχές η απογοήτευση είναι κυρίαρχη, με τους περισσότερους παραγωγούς να μη νοιάζονται πια, σε περίοδο υποτίθεται τρύγου, για τις καιρικές συνθήκες και τις αποζημιώσεις του ΕΛΓΑ.

Τετάρτη 8 Αυγούστου

Όχι στη μαρίνα στον κόλπο του Δερματά, λέει επίσημα και το τοπικό ΠΑΣΟΚ που κάνει λόγο για συμφέροντα που επιμένουν να γίνει εκεί το έργο. Το ΠΑΣΟΚ Ηρακλείου μάλιστα, ασκεί δριμύτατη κριτική, στην κυβέρνηση και προσωπικά στον υπουργό Εμπορικής Ναυτιλίας κ. Κεφαλογιάννη του οποίου ανακοινώσεις και ενέργειες σχολιάζει σκωπτικά. Χαρακτηριστικά αναφέρει ότι ο κ. Κεφαλογιάννης είναι “συντονισμένος στην πολιτική της ακατάσχετης υποσχυσολογίας”. Και προσθέτει ότι ιδιαίτερα στην υπόθεση του Δερματά αγνοεί τους φορείς της Αυτοδιοίκησης.

Πέμπτη 9 Αυγούστου

Δραματικές διαστάσεις λαμβάνει στο Νομό Ηρακλείου το πρόβλημα των ανεξόφλητων στεγαστικών δανείων, καθώς ήδη πολλά διαμερίσματα και μονοκατοικίες “αλλάζουν χέρια” μετά από προγράμματα πλειστηριασμών. Ενώ στο παρελθόν οι πλειστηριασμοί πρώτης κατοικίας αποτελούσαν κυρίως μέτρο

πίεσης από τις τράπεζες στους δανειολήπτες, τελευταία και στο Νομό Ηρακλείου τα προγράμματα ολοκληρώνονται.

Τα σπίτια καταλήγουν είτε στις τράπεζες, που αφήνουν τους δανειολήπτες, κυρίως νέους οικογενειάρχες, να παραμένουν στα σπίτια με ενοίκιο, είτε σε ιδιώτες που τους κάνουν έξωση.

Και επειδή πολλές φορές τα χρήματα από τους πλειστηριασμούς δεν επαρκούν για να καλύψουν τα δάνεια, οι δανειολήπτες και “πετιούνται” στο δρόμο και “κυνηγούνται” από τις τράπεζες για τα υπόλοιπα...

Παρασκευή 10 Αυγούστου

Προγράμματα πλειστηριασμών σε επιχειρήσεις του τουριστικού τομέα της Κρήτης προετοιμάζουν οι τράπεζες. Σύμφωνα με εκτιμήσεις τραπεζικών κύκλων, ορισμένες επιχειρήσεις το ερχόμενο φθινόπωρο θα “αλλάξουν χέρια”.

Πρόκειται για περιπτώσεις δανείων τα οποία κατά τα στελέχη των τραπεζών “καρκινοβατούν” εδώ και καιρό.

Κυριακή 12 Αυγούστου

Νεαρός άνδρας από τα Λειβάδια, προσφάτως αποφυλακισμένος, είναι κατά την εκτίμηση της Αστυνομίας, το άτομο που μπήκε χτες το πρωί πάνω σε στρατόπεδο του Ρεθύμνου και πυροβόλησε 19χρονο νεοσύλλεκτο οπλίτη από το Πέραμα, τραυματίζοντάς τον στο πόδι.

Λίγες ημέρες πριν το πρωτοφανές αυτό συμβάν δυο περιστατικά στο Πέραμα ενδεχομένως να σχετίζονται με αυτή την ακραία πράξη του ανθρώπου που αναζητείται.

“Είναι μεγάλη προσβολή για εμάς, γιατί δεν σκέφτηκε ότι ο διοικητής της Μονάδας είναι συγχωριανός μας”, μάς είπε κάτοικος των Λειβαδιών. Το άτομο που αναζητείται για να γλιτώσει τη σύλληψη, προέταξε το όπλο και απείλησε ότι θα ενεργοποιήσει μια χειροβομβίδα που κρατούσε και έδειξε στους σκοπούς της πόλης.

Δευτέρα 13 Αυγούστου

Οργισμένα τα στελέχη της ΝΟΔΕ Ηρακλείου της Ν.Δ. «τά ψαλαν» στον υπουργό Εσωτερικών Προκόπη Παυλόπουλο, για λογαριασμό του Ευάγγελου Μπασιάκου, λέγοντάς του να τα μεταφέρει στον πρωθυπουργό. Τα τοπικά στελέχη της Ν.Δ. έχουν εξαγριωθεί από την παγερή αδιαφορία του υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης Ευάγγελου Μπασιάκου, στα οξυτάτα προβλήματα των αγροτών.

Ο κ. Μπασιάκος δεν απάντησε ακόμα και στην επιστολή των στελεχών της ΝΟΔΕ με την οποία παρουσιάζονταν η δραματική κατάσταση στον αγροτικό τομέα του Νομού Ηρακλείου.

Ο κ. Παυλόπουλος δεσμεύθηκε να κάνει τις απαραίτητες επαφές στην Αθήνα, για να απαντήσει σήμερα στον πρόεδρο της ΝΟ.Δ.Ε. Δημήτρη Γιαννουλάκη.

Τετάρτη 16 Αυγούστου

Ωδινεν όρος και έτεκεν μυν” ο πρωθυπουργός. Η προσπάθεια του κ. Καραμανλή να αιφνιδιάσει με πρόωρες εκλογές στις 16 Σεπτεμβρίου έπεσε στο κενό.

Η “Π” που είχε γράψει την ημερομηνία των εκλογών (ενώ άλλοι ανέφεραν την 23η ή την 30η) είχε ενημερώσει τους αναγνώστες

Αντιμέτωπη με τη χειρότερη εθνική καταστροφή βρίσκεται η χώρα, η οποία έχει παραδοθεί στις φλόγες.

της για την προσπάθεια του πρωθυπουργού να μην αφήσει χώρο στην αντιπολίτευση και στον Γ. Παπανδρέου.

Ο κ. Καραμανλής με τη βραχεία προεκλογική περίοδο στοχεύει στο να ψηφίσουν οι Έλληνες πολίτες υπό συνθήκες... διακοπών και χωρίς να έχουν μπει στην καθημερινότητα και να έρθουν αντιμέτωποι με τα οξύτα προβλήματα τους.

Πέμπτη 17 Αυγούστου

Επικαλούμενος τη συνέχιση των μεταρρυθμίσεων και υποσχόμενος ότι οι παροχές θα δοθούν... μετά τις εκλογές ο πρωθυπουργός προσπαθεί να δικαιολογήσει την επίσημη θέση των εκλογών.

“Μαζί κατακτήσαμε κρίσιμους στόχους» λέει χαρακτηριστικά, για να αναφέρει τις αλλαγές στην Παιδεία και τη διαφάνεια, τις νέες θέσεις εργασίας, την πτώση της ανεργίας, τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας, των επενδύσεων και την αύξηση του τουριστικού ρεύματος.

Κυριακή 19 Αυγούστου

Εντυπωσιακά ανανεωμένο και μαχητικό, αλλά και χωρίς εκπλήξεις (η “Π” είχε εδώ και καιρό αναφέρει τους νέους υποψηφίους) είναι το ψηφοδέλτιο του ΠΑΣΟΚ στο Νομό Ηρακλείου, στη σύνθεση του οποίου καταλήγει το Εθνικό Συμβούλιο.

Στο ψηφοδέλτιο του ΠΑΣΟΚ συμμετέχουν οι εν ενεργεία βουλευτές Β.Κεγκέρογλου, Ι.Σκουλάς, Μ.Στρατάκης και Μ.Φραγκιαδουλάκης και οι Γιάννης Μιχελογιαννάκης, Νίκος Μπελιβάνης, Ευριπίδης Κουκιαδάκης, Μαρία Σκραφνάκη, Φραγκίσκος Παρασύρης, Αντώνης Βγόντζας και Μαρία Πετρακογιώργη.

Δευτέρα 20 Αυγούστου

Από πολύ νωρίς άρχισε να ζεσταίνεται το προεκλογικό κλίμα. Τα δύο κόμματα, ΝΔ και ΠΑΣΟΚ, ανεβάζουν στροφές σε μια προσπάθεια να πολώσουν τους οπαδούς τους και να φτάσουν στην τελική ευθεία πάσης δύναμης.

Ο κ. Καραμανλής για λόγους κομματικού οφέλους επιχειρεί να κρατήσει χαμηλούς τόνους, ενώ ο κ. Παπανδρέου ανεβάζει τον πήχη της αντιπαράθεσης σπκλώνοντας ψηλά το θέμα των ομολόγων και των σκανδάλων.

Καραμανλής και Παπανδρέου θα αναμετρηθούν και στην Κρήτη την οποία θεωρούν “γερό χαρτί”. Ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ αναζητεί ημερομηνία ενώ για τη ΝΔ

“Τα ψαλαν” στον Πρ. Παυλόπουλο για λογαριασμό του Ευαγγελού Μπασιάκου στελέχη της ΝΟΔΕ Ηρακλείου

η προεκλογική συγκέντρωση στο Ηράκλειο θα γίνει στις 10 Σεπτεμβρίου.

Τρίτη 21 Αυγούστου

Με την δυναμική υποψηφιότητα του Γιάννη Δραμουντάνη επέλεξε το ΠΑΣΟΚ να αντιπαρευθεί στο Ρέθυμνο με τη ΝΔ που έχει ως αιχμή της την υποψηφιότητα της Ολγας Κεφαλογιάννη, ανεβάζοντας στα ύψη το πολιτικό θερμόμετρο.

Την ίδια στιγμή Δικαιοσύνη και Ενοπλες Δυνάμεις, ενεπλάκησαν στον πολιτικό καβγά που παίρνει μεγαλύτερες διαστάσεις όσο πλησιάζουμε προς τις εκλογές.

Με αφορμή το πόρισμα Ζορμπά και την παρέμβαση Παπαληγούρα, το ΠΑΣΟΚ ζητά την παραίτηση του υπουργού Δικαιοσύνης κ. Κολιοκόστα, ενώ έντονη ήταν η αντίδραση στις πληροφορίες που θέλουν τον αρχηγό ΓΕΕΘΑ ναύαρχο Χινοφώτη να συμπεριλαμβάνεται στο ψηφοδέλτιο Επικρατείας της ΝΔ, κάτι που γίνεται για πρώτη φορά στην Ελλάδα με εν ενεργεία αξιωματικό.

Τετάρτη 22 Αυγούστου

Εκτός από την μάχη των κομμάτων, αρχίζει ο μεγάλος αγώνας των υποψηφίων για τον σταυρό. Η προσωπικότητα των υποψηφίων βουλευτών παίζει καθοριστικό ρόλο για την επιλογή που θα κάνουν οι πολίτες. Η «Π» αναλύει το προφίλ των υποψηφίων βουλευτών

Πέμπτη 23 Αυγούστου

Θεαματικές κινήσεις εν όψει των εκλογών προγραμματίζει η Ν.Δ. με σκοπό να μειώσει το πολιτικό κόστος από τη δυσανεμία του αγροτικού κόσμου όχι μόνο στο Ηράκλειο, αλλά και ολόκληρη τη χώρα.

Στην προεκλογική “ατζέντα” της Ν.Δ. βρίσκονται η ανακοίνωση διανομής στις Ενώσεις εμπορικών σημάτων ελαιόλαδου από την Αγροτική Τράπεζα δια στόματος του διοικητή της Δημήτρη Μπλιάκου, η μείωση του πλάφον της σταφίδας και η παρουσίαση εκτιμήσεων ζημιών σε υψηλά ποσοστά.

Αν χρειαστεί, η Ν.Δ. δεν αποκλείεται να ανακοινώσει την έναρξη πληρωμής δικαιωμάτων από το Σεπτέμβριο.

Παρασκευή 24 Αυγούστου

Αντιμέτωπη με την χειρότερη εθνική καταστροφή βρίσκεται η χώρα, η οποία κυριολεκτικά έχει παραδοθεί στις φλόγες!

Περισσότεροι από 20 άνθρωποι έχουν καεί ζωντανοί στην Πελοπόννησο και δεκάδες οι τραυματίες, ενώ αργά το βράδυ άρχισε και εκκένωση τριών χωριών στην Εύβοια, καθώς και εκεί η περιοχή έχει παραδοθεί στις φλόγες.

Τα μεσάνυχτα η φωτιά έφτασε (από τη Ζαχάρω) στον Ταύγετο και τη Λακωνία, υπολογίζοντας ότι έχουν καεί περισσότερα από 100 χωριά.

Κυριακή 26 Αυγούστου

Η Ελλάδα θρηνεί τα παιδιά της. Κλαίει πάνω στ’ αποκαΐδια μιας χώρας που δεν έχει περιθώρια για την παραμικρή απώλεια. Κι όμως χάνει κάθε ώρα που περνά ό,τι καλύτερο είχαμε σ’ αυτό τον τόπο. Κληρονομιά χιλιάδων ετών, όπως η Αρχαία Ολυμπία... Ο θρήνος, ο πόνος και η οργή κυριαρχούν όλες αυτές τις μέρες. Εν μέσω μιας προεκλογικής περιόδου που σημαδεύεται από την εθνική τραγωδία. Το ποιοι και πώς την προκάλεσαν θα έχουμε χρόνο να το εκτιμήσουμε. Είτε είναι όμως εμπρηστές-τρομοκράτες είτε όχι, η εγκληματική αμέλεια των υπευθύνων δεν παραγράφεται.

Η έλλειψη σχεδίου, η ανικανότητα και η διάλυση του κρατικού μηχανισμού είναι στοιχεία αδιαμφισβήτητα παρά την προσπάθεια ορισμένων να εξωραϊσουν την κατάσταση.

Η εκατόμβη των νεκρών και η καταστροφή περιουσιών, αλλά κυρίως ενός περιβάλλοντος που μας είχε χαρίσει, δεν αφήνει περιθώρια για στρουθοκαμηλισμούς και υπεκφυγές.

Δευτέρα 27 Αυγούστου

Η μεγάλη άνοδος των βάσεων που ξεπέρασε ακόμα και τα 1.500 μόρια σε ορισμένες περιπτώσεις, χαρακτηρίζει τα αποτελέσματα των Πανελλαδικών εξετάσεων.

Υποψήφιοι με εξαιρετικά

υψηλές βαθμολογίες έμειναν εκτός των σχολών της πρώτης τους προτίμησης, αφού οι μεταβολές των βάσεων σε σχέση με πέρσι ήταν πολλές και σχεδόν όλες αφορούσαν στην άνοδό τους.

Στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση εισάγονται 65.941 φοιτητές, ενώ ταυτόχρονα μένουν κενές 1.300 θέσεις σε Πανεπιστήμια, ενώ στα ΤΕΙ δεν καλύφθηκαν περίπου 9.000 θέσεις!

Τρίτη 28 Αυγούστου

Την κατάταξη περίπου 300 υποψηφίων επηρεάζει το σφάλμα που παρουσιάστηκε στα αποτελέσματα των Πανελληνίων Εξετάσεων, εκτιμά το υπουργείο Παιδείας. Για τους υποψηφίους αυτούς αναμένεται έκδοση νέων αποτελεσμάτων ίσως και αύριο.

Οι υποψήφιοι αυτοί εισάγονται σε ιδρύματα διαφορετικά από αυτά τα οποία πληροφορήθηκαν τη Δευτέρα, λόγω “μχανογραφικού σφάλματος” του ΓΕΕΘΑ.

Στα αποτελέσματα των ψυχομετρικών τεστ και τις δοκιμασίες ικανότητας των Πανελληνίων για τις σχολές των Ενόπλων Δυνάμεων και των Σωμάτων Ασφαλείας

Ο αριθμός αυτός προκύπτει από μια πρώτη δειγματοληπτική επεξεργασία, δήλωσε χθες ο γενικός γραμματέας του υπουργείου Παιδείας. Διευκρίνισε ότι “δεν θα επηρεαστεί το σύνολο των τμημάτων των Πανεπιστη-

μίων και των ΤΕΙ, αλλά ένα μικρό ποσοστό”.

Τετάρτη 29 Αυγούστου

Την αλληλεγγύη και την συμπαράστασή τους στους δοκιμαζόμενους κατοίκους των χωριών της Πελοποννήσου εκφράζουν από με κάθε τρόπο οι Κρητικοί. Χρήματα, τρόφιμα αλλά και είδη πρώτης ανάγκης συγκεντρώνονται από δήμους και φορείς προκειμένου να σταλούν στους συμπατριώτες μας που ήρθαν αντιμέτωποι με την μεγαλύτερη καταστροφή που αντιμετώπισε ποτέ η χώρα μας.

Πέμπτη 30 Αυγούστου

Οι εικόνες της καταστροφής και του θανάτου, οι περιγραφές για τη μεγάλη συμφορά που έπληξε την Πελοπόννησο και την Εύβοια, δεν άφησαν ασυγκίνητο τον Αρχιεπίσκοπο Κρήτης κ. Ειρηναίο ο οποίος αιφνιδίασε ακόμα και τους στενούς του συνεργάτες και επισκέφτηκε τις πληγείσες περιοχές για να μεταφέρει στους κατοίκους και στις τοπικές αρχές τη συμπαράσταση της Εκκλησίας της Κρήτης και του Οικουμενικού Πατριαρχείου.

Στο μεταξύ, συγκινητική ήταν η ανταπόκριση των κατοίκων της Κρήτης στην πρωτοβουλία για συγκέντρωση χρημάτων, τα οποία θα διατεθούν για την ενίσχυση των πυρόπληκτων της Πελοποννήσου και της Εύβοιας. Όλοι οι τηλεοπτικοί σταθμοί του νησιού ένωσαν τις δυνάμεις τους υπό την αιγίδα της Γενικής Γραμματείας Περιφέρειας Κρήτης και από τις έξι χθες το απόγευμα εξέπεμπαν ταυτόχρονα τον τηλεμαραθώνιο για τον ιερό αυτό σκοπό.

Παρασκευή 31 Αυγούστου

Νέα νίκη και σ’ αυτές τις εκλογές του “δικομματισμού” προμηνύουν τα τελευταία γκάλοπ που καταγράφουν αύξηση της συσπείρωσης των οπαδών της ΝΔ και του ΠΑΣΟΚ με ταυτόχρονη μείωση του ποσοστού των αναποφάσιστων.

Πάντως, 15 ημέρες πριν από τις εκλογές, οι τέσσερις δημοσκοπήσεις που δημοσιοποιήθηκαν χθες, δίνουν σταθερό προβάδισμα στη ΝΔ από 0,7% έως 2,1% έναντι του ΠΑΣΟΚ στην πρόθεση ψήφου και 4% ως εκτίμηση εκλογικής επιρροής σε μία περίπτωση. Κοινό τους στοιχείο η ένδειξη για πεντακομματική Βουλή.

Σεπτέμβριος

Δευτέρα 3 Σεπτεμβρίου

Σε ένα νέο συμβόλαιο με το λαό, το οποίο ονόμασε “νέα αλλαγή”, φράση που επανέλαβε πολλές φορές, δεσμεύτηκε από την πλατεία Ελευθερίας ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ Γιώργος Παπανδρέου.

Μιλώντας σε μια μεγάλη συγκέντρωση πολλών χιλιάδων οπαδών του Κινήματος, ο Γιώργος Παπανδρέου σήμανε το συναγερμό όχι μόνο για τη νίκη αλλά για την εθνική αναγέννηση, με αφορμή τις εκλογές τις 16ης Σεπτεμβρίου, ώστε να φύγει μια επικίνδυνη για τον τόπο κυβέρνηση, όπως είπε χαρακτηριστικά, ανεβάζοντας τους τόνους της προεκλογικής αντιπαράθεσης.

Τρίτη 4 Σεπτεμβρίου

Με στόχο να αναμετρηθούν με το ΠΑΣΟΚ στην Κρήτη, ετοιμάζονται στη ΝΔ για τη συγκέντρωση της Δευτέρας στο Ηράκλειο, όπου θα μιλήσει ο πρωθυπουργός Κ. Καραμανλής.

Η απόφαση για να γίνει στις 10 Σεπτεμβρίου η κεντρική προεκλογική συγκέντρωση της ΝΔ στο Ηράκλειο ελήφθη χθες το μεσημέρι από το επικοινωνιακό επιτελείο του κόμματος και αφού είχαν δει την επιτυχημένη συγκέντρωση του κ. Παπανδρέου προχθές.

Στη ΝΔ έχει σηράνει συναγερμός για την εκδήλωση και η κινητοποίηση είναι ήδη μεγάλη, ενώ θα κορυφωθεί το Σαββατοκύριακο.

“Πάμε ακόμη και για καλύτερη συγκέντρωση από το ΠΑΣΟΚ”, λένε στη ΝΔ, βάζοντας πηλά τον πήχη.

Τετάρτη 5 Σεπτεμβρίου

Στην κρίση των Ελλήνων ψηφοφόρων ετοιμάζονται να τεθούν και οι εξι πολιτικοί αρχηγοί, που θα συμμετάσχουν στο αποψινό ντιμπέιτ που θα ξεκινήσει στις 9μ.μ. και θα έχει διάρκεια τρεις ώρες. Χθες πάντως σημειώθηκε η πρώτη αντιπαράθεση κορυφής ανάμεσα στον πρωθυπουργό και τον πρόεδρο του ΠΑΣΟΚ.

Ο Κ. Καραμανλής από το Κερατσίνι όπου μίλησε, δήλωσε αποφασισμένος να περιφρουρήσει το ήπιο πολιτικό κλίμα και να μην ακολουθήσει τους πολιτικούς του αντιπάλους στο δρόμο της πόλωσης και της οξύτητας.

Από το Περιστέρι ο Γ. Παπανδρέου τόνισε ότι “στις 16 Σεπτεμβρίου τελειώνει το εμπόριο ελπίδας” και επισήμανε ότι η χώρα έχει ανάγκη από ένα νέο πατριωτισμό, ο οποίος δεν σημαίνει

Η Ν.Δ. κερδίζει τις εθνικές εκλογές

μόνο υπεράσπιση των συμβόλων, αλλά και διασφάλιση του μέλλοντος για τις νέες γενιές.

Στην Κρήτη πάντως, οι κομματικές οργανώσεις της ΝΔ βρίσκονται σε γενική κινητοποίηση για την επιτυχία της προεκλογικής συγκέντρωσης της Δευτέρας. Το “στοίχημα” είναι να ξεπεράσουν σε όγκο αυτή του ΠΑΣΟΚ.

Πέμπτη 6 Σεπτεμβρίου

Με το δίλημμα, αυτοδυναμία ή προσφυγή και πάλι στις κάλπες, ο πρωθυπουργός Κ. Καραμανλής αιφνιδιάζει, στο κλείσιμο της τηλεμαχίας των 6 πολιτικών αρχηγών, μεταφέροντας το βάρος της ευθύνης των μετεκλογικών εξελίξεων στις πλάτες των ψηφοφόρων.

Κι ήταν η πρώτη φορά που έδειξε πραγματικά να ανησυχεί αν θα υπάρξει αυτοδυναμία, εφόσον ο ίδιος κερδίσει τις εκλογές, στοιχείο που αναδείχτηκε από τις τελευταίες δημοσκοπήσεις, μέχρι την περασμένη εβδομάδα.

Αρκετοί αναλυτές, αμέσως μετά τη συζήτηση, μίλησαν για “πολιτική πίεση ή εκβιασμό” στις συνειδήσεις των ψηφοφόρων της ΝΔ και είχε στόχο τη συσπείρωσή τους.

Παρασκευή 7 Σεπτεμβρίου

Το δίλημμα της εκλογικής αναμέτρησης που τέθηκε δια στόματος πρωθυπουργού στο

τηλεοπτικό ντιμπέιτ “αυτοδυναμία ή ξανά εκλογές” φαίνεται να σφραγίζει την κομματική αντιπαράθεση οκτώ ημέρες πριν από τις εκλογές.

Σαφή και ξεκάθαρη εντολή ζήτησε και πάλι ο Κώστας Καραμανλής μιλώντας στις Σέρρες. Παραδέχθηκε ότι δεν έγιναν όλα τέλεια, εμφανίστηκε προσλωμένος στο δρόμο των αλλαγών και των μεταρρυθμίσεων και δεσμεύθηκε για την ενίσχυση του κοινωνικού κράτους, αλλά και για ευρύ διάλογο με στόχο την επίλυση του ασφαλιστικού.

Την εκτίμηση ότι ο πρωθυπουργός θέτοντας το δίλημμα “αυτοδυναμία ή νέες εκλογές” επιχειρεί να εκβιάσει συνειδήσεις εξέφρασε ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ Γ. Παπανδρέου, μιλώντας στο κεντρικό δελτίο ειδήσεων του ANTI.

Κυριακή 9 Σεπτεμβρίου

Πολύ περισσότερα από όσα έγιναν για το Ηράκλειο και την Κρήτη περίμεναν οι Ηρακλειώτες από τον πρωθυπουργό Κ. Καραμανλή τα 3,5 τελευταία χρόνια. Τις προσδοκίες, άλλωστε, τις είχε δημιουργήσει ο ίδιος, όταν μιλώντας από την ίδια πλατεία που θα μιλήσει απόψε, την πλατεία Ελευθερίας, είχε υποσχεθεί πολλά.

Κι είχε ζητήσει την ψήφο τους για μια τετραετία προκειμένου να υλοποιήσει όσα είχε δεσμευ-

τεί ενώπιον τους.

Μίλησε για έργα υποδομής, για αεροδρόμια, για λιμάνια, τα πάντα μπορούσε να υποσχεθεί προκειμένου να αλλάξει την εικόνα που έχει ο μέσος Κρητικός για τη ΝΔ και την συντηρητική παράταξη.

Δευτέρα 10 Σεπτεμβρίου

Εντολή σταθερής διακυβέρνησης ζήτησε ο πρωθυπουργός μιλώντας σε εντυπωσιακή πολιτική συγκέντρωση στην πλατεία Ελευθερίας, διότι, όπως είπε, χρειάζονται γρήγορες και υπεύθυνες αποφάσεις.

Ο κ. Κώστας Καραμανλής επανέλαβε μέσα ότι στα τριάντα χρόνια που πέρασαν δεν λύθηκαν όλα τα προβλήματα, ωστόσο, επισήμανε ότι έγιναν πολλά και σημαντικά και πρόσθεσε ότι «πολλά μένουν ακόμα να γίνουν. Πολλά είναι αυτά που πρέπει να αλλάξουν. Είμαστε στη μέση ενός ανηφορικού δρόμου. Είμαι βέβαιος ότι όλες και όλοι μαζί μπορούμε να τα καταφέρουμε».

Τρίτη 11 Σεπτεμβρίου

Εν κρυπτώ και παραβύστια τα “ΟΛΥΜΠΙΑΚΑ ΑΚΙΝΗΤΑ” υπέγραψαν μια λεόντειο σύμβαση για τη συντήρηση του Παγκρητίου Σταδίου. Τη στιγμή που υπάρχει συμφωνία με το δήμο και άλλους φορείς για παραχώρηση, η κρατική εταιρεία υπέγραψε σύμβαση με μεγάλη, ξένων συμφερόντων, εται-

ρεία, για τη συντήρηση του Σταδίου τριπλασιάζοντας το κόστος!

Από τα 600.000 ευρώ το χρόνο θα δίνουμε 1.840.000 ευρώ στην ιδιωτική τεχνική εταιρεία.

Οι τοπικοί φορείς ζητούν τη σύμβαση, αλλά δεν εμφανίζεται πουθενά. Οπως όμως προκύπτει από την τιμολόγηση που έγινε, οι αριθμοί είναι τρομακτικοί.

Για τα ασανσέρ και άλλα συστήματα η συντήρηση ανέρχεται στα 209.000 ευρώ! Για τα κλιματιστικά η συντήρηση ανέρχεται σε 300.000 ευρώ! Και για την πυρόσβεση 958.000 ευρώ!

Τετάρτη 12 Σεπτεμβρίου

Λίγες μέρες προτού ανοίξουν οι κάλπες η προεκλογική αντιπαράθεση κορυφώνεται, με ζητούμενα τη συσπείρωση και τους αναποφάσιτους.

Στο επίκεντρο της αντιπαράθεσης μεταξύ των κομμάτων βρέθηκε το θέμα του Ασφαλιστικού και ειδικότερα το ζήτημα της αύξησης ή μη των ορίων ηλικίας συνταξιοδότησης των γυναικών.

Για κρυφή ατζέντα κατηγορήθηκε ο Γ. Παπανδρέου την κυβέρνηση. «Δίνουμε μάχη με την ΕΕ για να μην αλλάξουν τα όρια ηλικίας», απάντησε ο Κ. Καραμανλής.

Πέμπτη 13 Σεπτεμβρίου

Σύγκρουση κορυφής, με υψηλούς τόνους, λίγο πριν πέσει η αυλαία της προεκλογικής περιόδου κι ελάχιστα εικοσιτετράωρα πριν οι Έλληνες πολίτες οδηγηθούν στις κάλπες. Από τη Θεσσαλονίκη ο Κ. Καραμανλής και από την Αθήνα ο Γ. Παπανδρέου αναμετρήθηκαν, στοχεύοντας στη συσπείρωση των ψηφοφόρων ΝΔ και ΠΑΣΟΚ, και απευθυνόμενοι παράλληλα στους αναποφάσιτους ψηφοφόρους που θα κρίνουν και το εκλογικό αποτέλεσμα.

«Κάνουμε θετική επιλογή ή αφήνουμε τη χώρα στην άρνηση», έθεσε το δίλημμα ο πρωθυπουργός. «Φθάνει πια. Πάμε μαζί για τη νέα αλλαγή» τόνισε ο αρχηγός της αντιπολίτευσης, που είχε μαζί του στην εξέδρα τον πρώην πρωθυπουργό Κώστα Σημίτη.

Παρασκευή 14 Σεπτεμβρίου

Με τα δίλημματα της τελευταίας στιγμής από τους δύο “μονομάχους” πέφτει η αυλαία της προεκλογικής περιόδου.

Ο Κ. Καραμανλής από το Πεδίον του Αρεως ζητά τη συμμετοχή όλων στις εκλογές καλώ-

Αναζητήστε νέους προορισμούς

...Νέες εμπειρίες

...Νέες συγκινήσεις!

...ευτυχισμένο **2008**

ΕΥΛΟΥΡΗΣ TRAVEL

Ταξίδια σε όλο τον κόσμο
για όλο τον κόσμο

- 25ης Αυγούστου 76 (έναντι Αγίου Τίτου)
Ηράκλειο Κρήτης
- Τηλ. 2810 34.34.00 • Fax. 2810 34.24.72

συνέχεια από τη σελ. 72
 ντας τους Έλληνες να επιλέξουν ανάμεσα στη σιγουριά και την αβεβαιότητα, ξεκαθαρίζοντας και πάλι ότι αν δεν υπάρξει αυτοδυναμία, θα πάμε ξανά σε νέες εκλογές.

Κυριακή 16 Σεπτεμβρίου

Με καθαρή πλειοψηφία, στη βάση της σταθερής εντολής για μια ακόμη τετραετία διακυβέρνησης που είχε ζητήσει ο πρωθυπουργός Κώστας Καραμανλής, αλλά με μειωμένο ποσοστό και κοινοβουλευτική δύναμη, η ΝΔ κέρδισε τις χθεσινές εκλογές εξασφαλίζοντας, στο 88% των εκλογικών τμημάτων, ποσοστό 42,51% και 154 έδρες, έναντι του 45,36% και των 165 εδρών του 2004.

Το ΠΑΣΟΚ υπέστη μια καθαρή και οδυνηρή ήττα, η οποία άνοιξε αμέσως εσωκομματικές εξελίξεις που «αγγίζουν» και τον ίδιο τον πρόεδρο του.

Το ποσοστό του κόμματος της αξιωματικής

αντιπολίτευσης, στον ίδιο αριθμό τμημάτων, ήταν 38,34% και 102, μόλις έδρες, έναντι 40,55% και 117 έδρες του 2004.

Δευτέρα

17 Σεπτεμβρίου

Διακήρυξη αρχών και θέσεων για την ανασυγκρότηση του ΠΑΣΟΚ και του ευρύτερου χώρου της Κεντροαριστεράς, ετοιμάζει ο Ευαγγ. Βενιζέλος, ο οποίος απ' όλους στο εσωτερικό του Κινήματος εμφανίζεται ως ο νέος αδιαμφισβήτητος αρχηγός.

Οι εξελίξεις στο κόμμα της αξιωματικής αντιπολίτευσης, όπου έχουν συγκροτηθεί δύο μπλοκ δυναμικών, είναι καταγιγαστικές και επιταχύνονται.

Την ίδια στιγμή τέσσερις στους δέκα πολίτες χρεώνουν στον Γιώργο Παπανδρέου την ήττα του ΠΑΣΟΚ, σύμφωνα με δημοσκοπήση της GPO την επομένη των εκλογών. Αντίστοιχα, ποσοστό άνω του 70% των ερωτηθέντων εκτιμά ότι το ΠΑΣΟΚ θα είχε καλύτε-

ρο αποτέλεσμα με αρχηγό τον Ευάγγελο Βενιζέλο.

Τρίτη

18 Σεπτεμβρίου

Την πρώτη δημόσια κόντρα τους έχουν οι Γ. Παπανδρέου και Ε. Βενιζέλος. “Δεν χρειάζονται άλλοι εγγυητές”, υποστήριξε ο κ. Παπανδρέου. “Είναι μέτοχος στη διαδικασία”, απάντησε ο κ. Βενιζέλος, εννοώντας ότι δεν μπορεί ο μέτοχος να είναι ταυτόχρονα και εγγυητής.

Την ίδια στιγμή μαίνεται ο άγριος υπόγειος (προς το παρόν) πόλεμος, ανάμεσα στα δυο “στρατόπεδα” για την ηγεσία του ΠΑΣΟΚ. Στα ιστορικά ωστόσο στελέχη και τους οπαδούς του Κινήματος υπάρχει προβληματισμός, καθώς τα μεγάλα εκδοτικά συγκροτήματα επιχειρούν να ελέγξουν τις εξελίξεις στην πιο κρίσιμη καμπή της πορείας του ΠΑΣΟΚ.

Η διαδικασία πάντως για την εκλογή προέδρου αναμένεται να οριστικο-

ποιηθεί στην αυριανή συνεδρίαση του Πολιτικού Συμβουλίου.

Τετάρτη

19 Σεπτεμβρίου

Στο Πολιτικό Συμβούλιο που συνεδριάζει αύριο θα βρεθούν πρώτη φορά μετά τις εκλογές, αντιμέτωποι Γιώργος Παπανδρέου και Ευάγγελος Βενιζέλος, “μονομάχοι” έως σήμερα, για την ηγεσία του Κινήματος.

Όλα δείχνουν ότι το ΠΑΣΟΚ βαδίζει ολοταχώς για Συνέδριο και εκλογή αρχηγού, με τον Ευάγγελο Βενιζέλο να ζητά συμφωνία κορυφής για τις διαδικασίες.

Εκτός απροόπτου σήμερα θα αποφασιστεί η σύγκληση Εθνικού Συμβουλίου πιθανότατα το Σαββατοκύριακο, ώστε να οριστικοποιηθούν οι διαδικασίες για τον τρόπο και το χρόνο εκλογής του προέδρου.

Πέμπτη

20 Σεπτεμβρίου

Δυο λάθη στην τακτική που έχει ακολουθήσει ο Ευάγγελος Βενιζέ-

λος, έχουν προκαλέσει προβληματισμό ακόμα και ανάμεσα στους πιο ένθερμους υποστηρικτές του.

Το πρώτο αφορά στον άκομψο και εσπευσμένο τρόπο με τον οποίο ανακοίνωσε από το Ζάππειο (το βράδυ των εκλογών) την υποψηφιότητά του. Το δεύτερο (με λίγες μόλις ώρες διαφορά από το πρώτο), ήταν η χθεσινή του δήλωση μετά το περιστατικό με τον Ρέλλο ξέω από τα κεντρικά γραφεία του Κινήματος στη Χαρ. Τρικούπη. Με μια πρωτοφανή αλαζονεία που σόκαρε όλους, ο κ. Βενιζέλος δήλωσε: “μελλοντικός ηγέτης όλης της παράταξης”.

Όσο για τα διαδικαστικά, τα συμφώνησαν με αμοιβαίες υποχωρήσεις προ του κινδύνου της διάσπασης. Ο νέος πρόεδρος του Κινήματος θα εκλεγεί στις 11 Νοεμβρίου.

Μέχρι τότε θα υποστούμε άλλο ένα προεκλογικό αγώνα μόνο που αυτός θα είναι εσωκομματικός.

Παρασκευή

21 Σεπτεμβρίου

Τις δυνάμεις τους σ'όλη την Ελλάδα καταγράφουν τώρα τα στρατηγεία των δυο μεγάλων “μονομάχων” που διεκδικούν την προεδρία στο ΠΑΣΟΚ, ενώ την ίδια στιγμή στο παρασκήνιο αναζητείται και τρίτος υποψήφιος. Σύμφωνα με πληροφορίες που έχει στη διάθεσή της η “Π” προερχόμενες από αξιόπιστα κομματικά στελέχη, τόσο στο “στρατηγείο” του Γιώργου όσο και σ' αυτό του Βενιζέλου, υπάρχει πλήρης καρτογράφηση των δυνάμεων ανά περιοχή.

Σύμφωνα με αυτές, η Θεσσαλία και η Βόρεια Ελλάδα φαίνεται να ελέγχονται πλήρως από τον Ευάγγελο Βενιζέλο, σε αντίθεση με την Πελοπόννησο και την Κρήτη που φαίνεται να στηρίζει (και συναισθηματικά περισσότερο) τον κ. Παπανδρέου.

Αδιευκρίνιστος παραμένει ακόμα ο ρόλος του μεγαλύτερου τμήματος της

Εντολή σταθερής διακυβέρνησης ζήτησε ο πρωθυπουργός μιλώντας σε εντυπωσιακή πολιτική συγκέντρωση στο Ηράκλειο

Ν. ΠΑΣΟΚ αν και ομάδες νέων έχουν προσχωρήσει τόσο στο ένα όσο και στο άλλο “μπλοκ”.

Κυριακή 23 Σεπτεμβρίου

Κίνημα με αριστερή φυσιογνωμία θέλει η πλειοψηφία των πολιτών και οπαδών του ΠΑΣΟΚ, σύμφωνα με τις δημοσκοπήσεις που βλέπουν τις τελευταίες ώρες το φως της δημοσιότητας.

Οι πολίτες τονίζουν ότι το Κίνημα σήμερα αποτελεί περισσότερο έναν μηχανισμό διαχείρισης της εξουσίας. Και υπογραμμίζουν ότι το πρόβλημα του ΠΑΣΟΚ είναι βαθύτερο από το πρόσωπο του ηγέτη.

Στο μεταξύ, μάχη χαρακωμάτων δίνουν σε όλη την χώρα Παπανδρέου και Βενιζέλος ενόψει της εθνικής συνδιάσκεψης και της εκλογής νέας ηγεσίας στο ΠΑΣΟΚ. Τόσο οι δύο, προς το παρόν, μονομάχοι όσο και τα επιτελεία τους κινούνται προς την κατεύθυνση επηρεασμού των μελών και των φίλων του ΠΑΣΟΚ που στις 11 Νοεμβρίου θα κληθούν να επιλέξουν το νέο αρχηγό.

Δευτέρα 24 Σεπτεμβρίου

Σε αδιέξοδο έχουν φέρει τα εργαλαβικά παιχνίδια μεγάλα και μικρά έργα στην Κρήτη. Οι παρασκηνιακές συμφωνίες ή για την ακρίβεια οι διαφωνίες για το “κωλόκουρο” είναι η βασική αιτία που κηρύσσονται άγονες οι δημοπρασίες αφού κανένας δεν καταθέτει προσφορά.

Τα στοιχεία είναι πλέον συντριπτικά, μόλις πρόσφατα φαίνεται να κατακυρώνεται έργο του ΥΠΕΧΩΔΕ για το πράσινο στην πόλη του Ηρακλείου, αφού η δημοπρασία επαναλαμβάνεται 2 χρόνια!

Ο δήμος Ηρακλείου μόνο για δυο έργα πρόσφατα, χρειάστηκε συνολικά... 9 δημοπρασίες για να βρει εργολάβους!

Μέχρι τότε ουδείς κατέθετε προσφορές αφού δεν τα είχαν βρει μεταξύ τους.

Τρίτη 25 Σεπτεμβρίου

Παραδόθηκε στο έλεος αδιάστακτων κακοποιών η πόλη και η ύπαιθρος του Νομού Ηρακλείου. Πυροβολισμοί σε καφετέριες, εκρήξεις βομβών σε επιχειρήσεις και αυτοκίνητα και η επανεμφάνιση των επικίνδυνων μελών που χτυπά τράπεζες και ξηλώνει ATM συνέθεσαν το κλίμα τρόμου που κυριάρχησε από το βράδυ της Δευτέρας μέχρι το ξημέρωμα της Τρίτης.

Στην έκθεση αυτοκινήτων Παπακαλιάτη τοποθετήθηκε και εξεράγη ισχυρός εκρηκτικός μηχανισμός με αμμογροβιολογική και... μεταλλικά καρφιά που απλώθηκαν και προκάλεσαν ανυπολόγιστες ζημιές.

Εκρηξη σημειώθηκε και σε αυτοκίνητο κατοίκου στον Άγιο Θωμά, λίγη ώρα μετά που είχε κατέβει από αυτό ο οδηγός του.

Το κερασάκι όμως στην τούρτα ήταν η προσπάθεια κλοπής του χρηματοκιβωτίου από την ΑΤΕ στον Κρουσώνα με

τη χρήση κλεμμένου φορτωτή. Οι αδίστακτοι κακοποιοί με τα καλάσνικωφ εμφανίστηκαν και πάλι στον Κρουσώνα. Το χωριό που όπως όλα δείχνουν δεν επιλέγουν τυχαία... Να σημειωθεί ότι το Δημοτικό Συμβούλιο Κρουσώνα, συγκαλείται εκτάκτως αύριο προκειμένου να συζητηθεί το θέμα έξαρσης της εγκληματικότητας στην περιοχή.

Τετάρτη 26 Σεπτεμβρίου

•Σε μία κλωστή κρέμεται η ενότητα του ΠΑΣΟΚ όπως φαίνεται από τη δραματική συνεδρίαση της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του κόμματος. Η δημοκρατική παράταξη αντιμετωπίζει την μεγαλύτερη κρίση από την μεταπολίτευση αφού το φάντασμα του διχασμού έδωσε πλέον στη θέση του στον ορατό κίνδυνο της διάσπασης.

Η ενότητα της παράταξης δεν είναι ούτε αυτονόητη ούτε δεδομένη. Το ΠΑΣΟΚ και τα στελέχη του έχουν υποχρέωση και καθήκον απέναντι στα 3 εκατομμύρια των ψηφοφόρων τους να διατηρήσουν πάση θυσία την ενότητα και το αραγάς μέτωπο.

•Η κάθοδος αστυνομικών της ΕΚΑΜ στην Κρήτη για να γίνουν έρευνες σε σπίτια και μάντρες υπόπτων σε περιοχές που η τοπική αστυνομία δεν μπορεί να επιβληθεί, συζητείται έντονα το τελευταίο διάστημα από αστυνομικούς, ενώ έχει ζητηθεί ακόμη και προς την τοπική ηγεσία ως ο μόνος τρόπος για τον εντοπισμό και τη σύλληψη των μελών

της σπείρας που χτυπά τράπεζες και ξηλώνει ATM έχοντας προκαλέσει κλίμα ανασφάλειας και ανησυχίας στην Κοινή Γνώμη.

Το σενάριο αυτό ακουγόταν έντονα πριν από τις εκλογές και μάλιστα κάποιος έλεγε ότι μετά την 16η Σεπτεμβρίου δεν αποκλείεται να γίνει πράξη η σκέψη που για ορισμένους θεωρείται ως η δραστικότερη λύση.

Πέμπτη 27 Σεπτεμβρίου

Ενώ οι οικογένειες των δασοφυροσβεστών που πέθαναν στις φλόγες της πυρκαγιάς στο φαράγγι κοντά στο Δοξάρδο, δεν έχουν πάρει έστω και ένα ευρώ για τους ανθρώπους τους που έχασαν, χιλιάδες κάτοικοι κοντινών περιοχών εισέπραξαν “τριχίλιαρα” επειδή έχασαν τους...ασπαλάθους τους!! Αν και φαίνεται απίστευτο, σε χιλιάδες μετριούνται οι κάτοικοι χωριών του Ρεθύμνου που εισέπραξαν προεκλογικά από 3.000 ευρώ ακόμα και 10.000 ευρώ ο καθένας δηλώνοντας πυρόπληκτοι.

Τα χρήματα μοιράστηκαν από καταστήματα τραπεζών του Νομού Ρεθύμνου, προφανώς μετά από παρέμβαση επιφανών πολιτικών προσώπων. Την ίδια ώρα, δεκάδες χιλιάδες αγρότες περιμένουν με αγωνία της αποζημιώσεις τους για τη σοδειά που έχασαν από θεομηνίες...

Παρασκευή 28 Σεπτεμβρίου

Νέες διαστάσεις παίρνει τώρα το ζήτημα με τις αποζημιώσεις των 3.000 ευρώ που καταβλήθηκαν σε δήθεν πυρόπληκτους όπως αποκάλυψε χθες η “Π”. Η εκ των υστέρων έρευνα, αφού η όλη διαδικασία φαίνεται πως έγινε στο...μιλητό, αποδεικνύει ότι τα τριχίλιαρα μοιράζονταν προεκλογικά από ισχυρούς παράγοντες της ΝΔ κατά το δοκούν και προφανώς στους ημετέρους.

Εκτός από το Ρέθυμνο, «τριχίλιαρα» φαίνεται να πήραν κάτοικοι και άλλων περιοχών της χώρας, (πήραν και κάτοικοι στα Ρουσοχώρια Ηρακλείου) που κατά ένα... μυστήριο τρόπο κηρύχθηκαν πυρόπληκτες! Ανάμεσα στις περιοχές αυτές είναι η Αργολίδα όπου η Αγροτική Τράπεζα άρχισε να ζητά τώρα πίσω τα “τριχίλιαρα”, ενώ “σκιές πέφτουν” και στη Βοιωτία, το Νομό από τον οποίο εκλέγεται ο πρώην υπουργός Αγροτικής Ανάπτυξης Ευάγγελος Μπασιάκος.

Κυριακή 30 Σεπτεμβρίου

Με 152 ψήφους, όσοι είναι οι βουλευτές της ΝΔ, η κυβέρνηση εξασφάλισε χθες λίγο μετά τα μεσάνυχτα την ψήφο εμπιστοσύνης επί των προγραμματικών δηλώσεων που παρουσίασε ο πρωθυπουργός. Την κυβέρνηση καταψήφισαν οι 148 βουλευτές της αντιπολίτευσης.

Ο πρωθυπουργός Κ. Καραμανλής, στην τελική του ομιλία, επέμεινε στην αλλαγή του εκλογικού νόμου και τόνισε ότι η κάθε πολιτική δύναμη θα αναλάβει τις ευθύνες της αν αυτή η αλλαγή δεν προχωρήσει.

Σε ένα νέο συμβόλαιο με το λαό δεσμεύθηκε από την πλατεία Ελευθερίας ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ Γ. Παπανδρέου

Οκτώβριος

Δευτέρα 1 Οκτωβρίου

Σε ισορροπία που προκαλεί τρόμο βρίσκονται οι εξελίξεις για την εκλογή νέου προέδρου στο ΠΑΣΟΚ, λίγες ώρες πριν την μεθαυριανή συνεδρίαση του Πολιτικού Συμβουλίου.

Στο Πολιτικό Συμβούλιο αναμένεται να τεθούν επί τάπητος κρίσιμα ζητήματα που παραμένουν σε εκκρεμότητα, όπως ποιοι θα έχουν δικαίωμα ψήφου την 11η Νοεμβρίου. Δεν αποκλείεται, δε, να συζητηθεί εκ νέου ακόμη και η ημερομηνία της εκλογής αρχηγού του ΠΑΣΟΚ, καθώς αρκετοί είναι αυτοί που ζητούν επίσημη απόφαση της κάλπης, για το φόβο διάσπασης του κόμματος.

Το τοπίο πάντως δείχνει να ξεκαθαρίζει, τουλάχιστον σε ό,τι αφορά τις υποψηφιότητες για την προεδρία του κόμματος. Την Δευτέρα, η Άννα Διαμαντοπούλου δήλωσε ότι δεν θα είναι υποψήφια.

Τρίτη 2 Οκτωβρίου

Στην απεπιθέση περνούν τα στελέχη του ΠΑΣΟΚ που στηρίζουν τον Γιώργο Παπανδρέου στην Κρήτη. Αξιοποιώντας το σαφές αριθμητικό πλεονέκτημα που έχουν εδώ οργανώνουν επιτελεία, συναντήσεις και κάνουν επαφές που αναμένεται να κορυφωθούν μετά το Εθνικό Συμβούλιο με μαζικές εγγραφές μελών και φίλων που θα κληθούν να ψηφίσουν στις 11 Νοεμβρίου.

Εντατικά όμως προετοιμάζονται και οι φίλοι του κ.Βενιζέλου που στην Κρήτη εμφανίζονται να είναι μειοψηφία, αλλά οι ίδιοι ισχυρίζονται ότι είναι πλειοψηφικό ρεύμα στην κοινωνία.

Την ίδια ώρα στο ΠΑΣΟΚ φουντώνουν οι παρασκηνιακές συζητήσεις ενόψει της αυριανής συζήτησης στο Πολιτικό Συμβούλιο και της κρίσιμης συνεδρίασης στο Εθνικό συμβούλιο το Σαββατοκύριακο.

Τετάρτη 3 Οκτωβρίου

Έξι και πλέον ώρες συζητούσαν-ως τα μεσάνυχτα- στο ΠΑΣΟΚ για τα αίτια της εκλογικής ήττας και πάλι δεν συμφώνησαν! Στη συνεδρίαση της Νομαρχιακής Επιτροπής Ηρακλείου για την αποτίμηση της εκλογικής ήττας μπορεί να μην βγήκαν πιστόλια και μαχαίρια, αλλά άπαντες ήταν...οπλισμένοι!

Σε μεγάλο βαθμό κρατήθηκαν τα συντροφικά προσχήματα, αλλά "το καζάνι που

βράζει" είναι έτοιμο να εκραγεί ανά πάσα στιγμή καθώς είναι ορατό ότι "στρατοί" έχουν στοιχηθεί πίσω από τους υποψήφιους προέδρους. Η δυναμική Παπανδρέου στην Κρήτη και ειδικά στο Ηράκλειο φάνηκε και χθες καθαρά.

Η συντριπτική πλειοψηφία της Νομαρχιακής τάχθηκε υπέρ του σημερινού προέδρου και αρνήθηκε το κείμενο-εισήγηση του συντονιστή Πέτρου Λεκάκη χαρακτηρίζοντάς το "τρογγυλεμένο και ισορροπιστικό".

Τα στελέχη που υποστήριξαν τον Ευάγγελο Βενιζέλο ήταν ελάχιστα από τις τοπικές οργανώσεις, μετρημένα στο δάχτυλο ενός χεριού.

Πέμπτη 4 Οκτωβρίου

Στο Εθνικό Συμβούλιο του ΠΑΣΟΚ περνάει η "καυτή πατάτα" της τραγικής ήττας του Κινήματος στις πρόσφατες εκλογές. Τα στελέχη του Πολιτικού Συμβουλίου σε μια προσπάθεια να ζορκίσουν τα "κακά πνεύματα" της διάσπασης, εμφανίστηκαν συναινετικά και ενωτικά χωρίς να συζητήσουν τα αίτια της ήττας του ΠΑΣΟΚ.

Επίσης, το Εθνικό Συμβούλιο, που θα συνεδριάσει το Σαββατοκύριακο, θα επικυρώσει τις τρεις υποψηφιότητες για την προεδρία του Κινήματος, χωρίς να χρειαστεί η συλλογή υπογραφών.

Όσον αφορά στο θέμα του μπρώου των μελών και φίλων του κόμματος, βάσει του οποίου θα διεξαχθεί η ψηφοφορία της 11ης Νοεμβρίου, έως την 1η Νοεμβρίου όσοι επιθυμούν θα μπορούν να εγγραφούν.

Από 1-10 Νοεμβρίου θα πραγματοποιηθεί έλεγχος στις λίστες, ώστε να μην υπάρχουν διπλοεγγραφές.

Παρασκευή 5 Οκτωβρίου

Στα ράφια και άρα στους καταναλωτές θα φτάσουν το επόμενο δίμηνο οι ανατιμήσεις σε εκατοντάδες προϊόντα ευρείας κατανάλωσης.

Το κρέας αναμένεται να «τραβήξει το χορό» των ανατιμήσεων στην αγορά, μετά τις αυξήσεις των τιμών των ζωοτροφών. Ήδη στο κοτόπουλο παρατηρείται άνοδος των τιμών κατά 0,80-1 ευρώ στις λιανικές πωλήσεις, μετά την αναπροσαρμογή των τιμολογίων των πτηνοτροφικών μονάδων κατά 0,70 ευρώ το κιλό, όπως είπε στην «Π» ο πρόεδρος του Συνδέσμου Κρεοπωλών Ηρακλείου Θωμάς Φορτετσάνης. Κι όπως όλα

δείχνουν θα ακολουθήσουν αναπροσαρμογές των τιμών σε χοιρινό και μοσχάρι που εισάγονται κυρίως από Ολλανδία και Γερμανία.

Κυριακή 7 Οκτωβρίου

Με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τέλειωσε το Εθνικό Συμβούλιο του ΠΑΣΟΚ. Τώρα αναλαμβάνουν δουλειά οι...πακετάρχες καθώς είναι βέβαιο ότι τώρα θα αρχίσουν οι μαζικές εγγραφές φίλων και μελών του Κινήματος που θα κληθούν να ψηφίσουν το νέο πρόεδρο στις 11 Νοεμβρίου.

Τον ρόλο των πακεταρχών αναλαμβάνουν και σε τοπικό επίπεδο οι λεγόμενοι "επιλοχίες" των στρατοπέδων που έχουν ήδη ξεκινήσει στην Κρήτη ένα αγώνα δρόμου για να φέρουν περισσότερο κόσμο μέσα στο Κίνημα.

Το Εθνικό Συμβούλιο του ΠΑΣΟΚ ενέκρινε ομόφωνα τις υποψηφιότητες των Γιώργου Παπανδρέου, Ευάγγελου Βενιζέλου και Κώστα Σκανδαλίδη για την προεδρία του ΠΑΣΟΚ

Δευτέρα 8 Οκτωβρίου

•Τον Γολγοθά του προσωπικού του δράματος ανεβαίνει ο Αρχιεπίσκοπος Χριστόδουλος καθώς η επιστήμη και οι γιατροί σήκωσαν κυριολεκτικά τα χέρια μπροστά στις πολλαπλές μεταστάσεις του καρκίνου.

Ο ίδιος που ενημερώθηκε χθες από τον ίδιο του κ. Τζάκη, αντέδρασε με τη φράση "Έχει ο Θεός..." Την ίδια στιγμή, ανοιχτός "πόλεμος" ξέσπασε από χθες ανάμεσα στους γιατρούς για την αντιμετώπιση της υγείας του. Οι εξελίξεις, αν και φαίνεται να "δικαιώνουν" τις απόψεις που είχαν εκφράσει οι Έλληνες γιατροί, εγείρουν αμφιβολίες για το αν θα έπρεπε να επιλεχθεί η "λύση" της μεταμόσχευσης και ν'ανασταλεί για τέσσερις μήνες κάθε προσπάθεια θεραπευτικής αντιμετώπισης του προβλήματος.

•Ο εναγκαλισμός κατοπιών από πολιτικά γραφεία- θέματα που έθιξε ο βουλευτής Κ. Μπαντουβάς- και οι "πελατειακές σχέσεις" αστυνομικών με βουλευτές- θέμα που έβαλαν στη συζήτηση εγγεγραμμένοι βουλευτές Λ. Αυγενάκης και Κ. Μπαντουβάς- άλλαξαν τη μορφή μίας εκ προοιμίου τετριμμένης και χωρίς ουσία σύσκεψης για την εγκληματικότητα στη Μεσαρά.

Τρίτη 9 Οκτωβρίου

Στο πεδίο των μαζικών

Πολλαπλές μεταστάσεις του καρκίνου διαπιστώνουν οι γιατροί που παρακολουθούν τον Αρχιεπίσκοπο Χριστόδουλο

εγγραφών στρέφεται τώρα η μάχη των "στρατοπέδων" στο ΠΑΣΟΚ ενόψει της 11ης Νοεμβρίου. Οι ομάδες και στην Κρήτη που στηρίζουν τους υποψήφιους προέδρους του Κινήματος οργανώνονται για να φέρουν περισσότερα μέλη, αλλά και φίλους του ΠΑΣΟΚ, ενώ κινητοποιούνται και για τις μεγάλες ανοιχτές συγκεντρώσεις που θα οργανώσουν εδώ.

Ήδη το βράδυ η ομάδα στελεχών που στηρίζει τον κ.Βενιζέλο οργάνωσε μια πρώτη δυναμική συνάντηση στο "Ατλαντίς", ενώ χθες το βράδυ η ομάδα που στηρίζει τον κ.Παπανδρέου αποφάσισε να προχωρήσει σε οριζόντια οργάνωση ανά δήμο και φυσικά μαζικές εγγραφές.

Την ίδια στιγμή, βαρύ παραμένει το κλίμα στο ΠΑΣΟΚ, με κατηγορίες για συντροφικά «μαχαιρώματα» και ενώ οι διεκδικητές της ηγεσίας μπαίνουν στην τελική ευθεία προς την 11η Νοεμβρίου, με περιδοείες και συγκεντρώσεις ανά την Ελλάδα.

Τετάρτη 10 Οκτωβρίου

Αντιμέτωποι στα δικαστήρια (Εκλογοδικείο) θα βρεθούν τρεις από τους μετέχοντες στο ψηφοδέλτιο Ηρακλείου του ΠΑΣΟΚ για μια έδρα στο Νομό.

Η εξέλιξη αυτή δρομολογείται μετά την ένσταση που κατέθεσε ο πρώτος επιλαχών κ. Βγόντζας κατά της εκλογούσης συνυποψηφίου του Μαρίας Σκραφνάκη και του 2ου αναπληρωματικού στο ψηφοδέλτιο του ΠΑΣΟΚ κ. Ευρ. Κουκιαδάκη.

Η εξέλιξη αυτή βάρυνε ακόμα περισσότερο το κλίμα ανάμεσα στα μέλη και στελέχη

του Κινήματος στο Νομό, ενώ σκληρές δηλώσεις έκαναν χθες η βουλευτής Μαρία Σκραφνάκη και ο υποψήφιος βουλευτής κ.Ευριπίδης Κουκιαδάκης. Την ίδια στιγμή "βγήκαν τα μαχαίρια" στο τοπικό ΠΑΣΟΚ με τους εδώ κομματικούς παράγοντες να διεκδικούν ρόλο "υπαρχηγού" των υποψηφίων προέδρων! Παράλληλα με αμείωτη ένταση συνεχίζονται οι διαξιφισμοί στα ηγετικά στελέχη στο ΠΑΣΟΚ με αφορμή τη λειτουργία του κομματικού μηχανισμού ενόψει των εκλογών της 11ης Νοεμβρίου, καθώς και τα περί υπονόμησης του προέδρου του Κινήματος.

Πέμπτη 11 Οκτωβρίου

Τα "μαχαίρια" έχουν βγει στο Γάζι και το Φόδελο για τη στάση που τήρησε ο δήμαρχος Γαζίου και στελέχη του δήμου, στην υπόθεση μιας έκτασης 465 στρεμμάτων στην Κορακιά, τα οποία με δικαστική απόφαση δίδονται σε ιδιώτες.

•Μια τεράστια αγκαλιά επεφύλαξαν οι Ηρακλειώτες για την ταινία του Γιάννη Σμαραγδή, Ελ Γκρέκο, στην παγκόσμια πρεμιέρα εδώ, στον τόπο, όπου γεννήθηκαν και μεγάλωσαν ο Δ. Θεοτοκόπουλος αλλά και ο ίδιος ο σκηνοθέτης.

Παρασκευή 12 Οκτωβρίου

Οι πθικές ευθύνες της δημοτικής Αρχής του Γαζίου για τον χειρισμό της διεκδίκησης της έκτασης 465 στρεμμάτων στην Κορακιά, είναι πασιφανείς. Ωστόσο, από χθες, η Δικαιοσύνη διερευνά και τις ποινικές ευθύνες όσων ενεπλάκησαν με επειγούσα προκαταρκτική εξέταση.

Ήδη ο εισαγγελέας Νίκος Μαρκάκης, διέταξε τη διενέργεια επείγουσας προκαταρκτικής εξέτασης την οποία ανέθεσε σε παισιματοδίκη, προκειμένου να εξεταστεί γιατί ο δήμος, δεν υποστήριξε τα συμφέροντα του στην επίδικη έκταση και γιατί ουσιαστικά χάρισε αυτή την περιοχή, στους ιδιώτες.

Κυριακή 14 Οκτωβρίου

Βαρύ είναι το κλίμα στο δήμο Γαζίου, μετά την αποκάλυψη του "σκανδάλου της Κορακιάς", το οποίο ήδη ερευνάται με εισαγγελική εντολή, ενώ αύριο ο περιφερειάρχης ο οποίος παρακολουθεί την πολύκροτη υπόθεση, αναμένεται να ανακοινώσει τα μέτρα που θα λάβει. Στο μεταξύ η παράταξη της αντιπολίτευσης του δήμου, ζητά από τον κ. Μαρκογιαννάκη να παραιτηθεί, "αφού δεν έχει το πθικό κύρος και την πολιτική αξιοπιστία να εκτελεί τα καθήκοντά του".

Στο μεταξύ, την ευθύνη των πράξεών τους αναλαμβάνουν οι δύο δημοτικοί σύμβουλοι Γαζίου, οι καταθέσεις των οποίων στο δικαστήριο βοήθησαν να κερδίσουν ιδιώτες την έκταση 465 στρεμμάτων.

Ωστόσο, προσπαθούν να δικαιολογηθούν: "Παρασύρθηκα", λέει ο κ. Λίτινας. "Δεν θα κατέθετα αν ήξερα ότι ζητούσαν χρηστικότητα", λέει τώρα ο κ. Ρυσσάκης!

Δευτέρα 15 Οκτωβρίου

Κάθε μέρα που περνά ισχυροποιείται το ρεύμα υπέρ Παπανδρέου στην Κρήτη, αλλά και πανελλαδικά.

Το κόμμα υποστηρίζει στον πρόεδρο του ΠΑΣΟΚ παίρνει μεγάλες διαστάσεις πλέον και στο Ηράκλειο καθώς βουλευτές και στελέχη εμφανίζονται στο πλευρό του κ. Παπανδρέου.

Με γραπτή δήλωσή του ο βουλευτής Μαν.Στρατάκης τάχθηκε με τον Γιώργο Παπανδρέου, ενώ το ίδιο έπραξε και ο συντονιστής της Νομαρχιακής Ηρακλείου Πέτρος Λεκάκης.

Την ίδια ώρα δύο θητείες για τον πρόεδρο του ΠΑΣΟΚ προτείνει ο υποψήφιος για την προεδρία του Κινήματος, Ευάγγελος Βενιζέλος παρουσιάζοντας την πρότασή του για την οργανωτική δομή του ΠΑΣΟΚ.

Τρίτη 16 Οκτωβρίου

Τα δυνατά τους χαρτιά παίζουν οι υποψήφιοι αρχηγοί του ΠΑΣΟΚ 25 μέρες πριν την κρίσιμη εσωκομματική

εκλογή. Τα στελέχη του Γιώργου Παπανδρέου επενδύουν στον κομματικό μηχανισμό όπου τα ερείσματα είναι συντριπτικά υπέρ του σημερινού προέδρου ενώ οι φίλοι του Ευάγγελου Βενιζέλου προτιμούν να μεταφέρουν το παιχνίδι στο κοινωνικό πεδίο ελπίζοντας ότι εκεί έχουν περισσότερες πιθανότητες να επικρατήσουν.

Την έκβαση της μάχης και σε τοπικό επίπεδο θα κρίνει και η ανθρωπογεωγραφία των στελεχών που στηρίζει τον ένα ή τον άλλο υποψήφιο.

Οι ομαδοποιήσεις, όπως καταγράφονται και από το ρεπορτάζ της "Π" δείχνουν και τον δρόμο που θα ακολουθήσει κάθε υποψήφιος.

Τετάρτη 17 Οκτωβρίου

Τα...ρέστα τους στην Κρήτη δίνουν οι 3 υποψήφιοι πρόεδροι στο ΠΑΣΟΚ. Την αρχή κάνει αυτό το Σαββατοκύριακο ο Κώστας Σκανδαλίδης που θα πάει και στους 4 Νομούς, στις 23 και 24 Οκτωβρίου έρχεται ο Ευ. Βενιζέλος και πιθανότατα στις 7 Νοεμβρίου ο Γ. Παπανδρέου.

Την ίδια ώρα οι φίλοι και τα στελέχη των υποψηφίων ετοιμάζουν συγκεντρώσεις κυρίως σε δήμους αλλά και ομιλίες από πρωτοκλασάτα στελέχη.

Πέμπτη 18 Οκτωβρίου

Την έλλειψη αγροτικής πολιτικής ανέδειξε η επίσκεψη του υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης Αλέξανδρου Κοντού και του επιτελείου του υπουργείου στο Ηράκλειο.

Ο υπουργός ήρθε στο Ηράκλειο για να ανακοινώσει «στο πόδι» την ανάθεση στο ΤΕΙ Κρήτης μίας ακόμα μελέτης για τα αμπελουργικά, να «τραβήξει το αυτί» της δικής του υπηρεσίας, του ΕΛΓΑ και για να πει μία ακόμα φορά ότι θα δοθούν έγκαιρα οι επιδοτήσεις. Δεν είπε κουβέντα για τη μείωση του κόστους των ζωοτροφών το οποίο «πνίγει» την κτηνοτροφία του τόπου μας, ούτε ήταν σε θέση να δώσει λύσεις στους σταφιδοπαραγωγούς οι οποίοι μπαίνουν με τα τρακτέρ στα αμπέλια τους, χωρίς καλά-καλά να ξέρουν τι θα φυτέψουν. Για το σημαντικό ζήτημα των «ελληνοποιήσεων» εισαγόμενων κτηνοτροφικών και αρνιών ο κ. Κοντός είπε απλώς ότι το υπουργείο πραγματοποιεί εντατικούς ελέγχους.

Παρασκευή 19 Οκτωβρίου

Προ νέας αύξησης, την τρίτη μέσα σ'ένα χρόνο, των τιμολογίων της ΔΕΗ, βρίσκονται οι Έλληνες καταναλωτές, με την επιβολή της ρήτρας καυσίμων στα τιμολόγια της ΔΕΗ, τα σχέδια για την οποία αποκαλύπτονται στο Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων του υπουργείου Οικονομίας.

Στόχος της ρήτρας καυσίμων στα τιμολόγια της ΔΕΗ είναι η διαμόρφωση μιας μεθόδου υπολογισμού της κιλοβατώρας, στην οποία θα εμπεριέχεται και η όποια αυξομειώση στη διεθνή τιμή του πετρελαίου.

Από την πλευρά του, ο υπουργός Ανάπτυξης, Χρήστος Φώλιας εμφανίστηκε καθυσχαστικός επισπαινώντας πως πρόκειται για μια

Εντυπωσιακή ήταν η περιοδεία του Γ. Παπανδρέου στο Ηράκλειο

πρόταση σε έκθεση προς την Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία δεν είναι ούτε άμεσα ούτε αναγκαστικά εφαρμόσιμη.

Κυριακή 21 Οκτωβρίου

•Ο κύκλος κλείνει. Οι σταφιδοπαραγωγοί οι οποίοι ανατράφηκαν μέσα στα αμπέλια των γονιών τους, εγκαταλείπουν τη σταφίδα, την «ξανθιά» που γοήτευσε τους παππούδες τους στις αρχές του προηγούμενου αιώνα. Ήδη μέσα στα αμπέλια μπήκαν οι φορτωτές και τα τρακτέρ. Κι όλοι ελπίζουν το αύριο να είναι καλύτερο από το παρόν.

•Το δικό του μπαϊράκι σηκώνει τώρα ο Βύρων Πολύδωρας στη ΝΔ, ο οποίος δεν παρέστη στην συνεδρίαση της Κεντρικής Επιτροπής. Ο ίδιος φέρεται δυσαρεστημένος, θεωρώντας άδικο τον αποκλεισμό του από την κυβέρνηση και μιλάει για πισωπλάτα μαχαιρώματα.

Δευτέρα 22 Οκτωβρίου

Θα σεβαστώ οποιοδήποτε αποτέλεσμα στις εκλογές της 11ης Νοεμβρίου», δηλώνει ο Ευάγγελος Βενιζέλος σε συνέντευξή του στην "Π". «Εάν οι πολίτες κάνουν μια άλλη επιλογή, με πολύ μεγάλη χαρά και με πολύ μεγάλο σεβασμό θα αποδεχτώ την επιλογή τους. Δεν διεκδικώ τίποτα, δεν θέλω κανέναν ιδιαίτερο ρόλο», λέει ο εκ των υποψηφίων προέδρων του ΠΑΣΟΚ και ξεκαθαρίζει τους δικούς του στόχους για την επόμενη μέρα τονίζοντας ότι το Κίνημα χρειάζεται ένα άλλο ηγέτη: «Ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ πρέπει να είναι ένας άλλος τύπος πολιτικού ηγέτη.

Πρέπει να είναι ένας συλλογικός, που να έχει την ικανότητα ως πρώτος μεταξύ ίσων να αξιοποιεί όλο το δυναμικό, όλα τα στελέχη, να έχει την ικανότητα να εκφράζει προς την κοινωνία, μέσα στη Βουλή, στα ΜΜΕ, τον λόγο του ΠΑΣΟΚ, τον προγραμματικό και αντιπολιτευτικό, με τον πιο συγκροτημένο και τον πιο

αποτελεσματικό τρόπο», λέει ο κ. Βενιζέλος, που σήμερα ξεκινά διήμερη περιοδεία στην Κρήτη.

Τρίτη 23 Οκτωβρίου

Μια απόφαση της Περιφέρειας Κρήτης -μέσα στον προεκλογικό...χαμό- βάζει μπουρλότο στον αγώνα που κάνουν δήμος Γαζίου, κάτοικοι και επιχειρηματίες της περιοχής να φύγουν οριστικά οι οχλούσες εγκαταστάσεις από τα Λινοπεράματα.

Χωρίς καμία ενημέρωση και συζήτηση με τους φορείς η Περιφέρεια έδωσε το «πράσινο φως» για να επεκτείνει τις εγκαταστάσεις της η εταιρεία τοιμέντων «Τιτάν»!

Πρόκειται για μία προκλητική, όπως την χαρακτηρίζουν απόφαση της Περιφέρειας Κρήτης η οποία εκτός από το γεγονός ότι δεν έλαβε υπόψη της όλες τις παραμέτρους, φαίνεται πως χρησιμοποίησε και διάφορα τρικ για να δώσει την έγκρισή της.

Τετάρτη 24 Οκτωβρίου

Επιχειρώντας να αλλάξει το κλίμα στην Κρήτη, που σαφώς είναι υπέρ του Γιώργου Παπανδρέου, ο Ευάγγελος Βενιζέλος μιλώντας στο Ηράκλειο ζήτησε την «ανάσταση» του ΠΑΣΟΚ, σημειώνοντας ότι αυτή πρέπει να γίνει από το νησί «το οποίο έχει αυξημένη υποχρέωση έναντι της δημοκρατικής παράταξης».

Ο υποψήφιος πρόεδρος του κινήματος ολοκλήρωσε την διήμερη επίσκεψή του στην Κρήτη μιλώντας σε μια μεγάλη, για τα δεδομένα του «ρεύματος Βενιζέλου» στο Ηράκλειο, στο Κλειστό του Λίντο.

Πέμπτη 25 Οκτωβρίου

Βαριές κουβέντες ακούστηκαν για μια ακόμη φορά σε συνεδρίαση του τοπικού ΠΑΣΟΚ. Αρκετά στελέχη στο χθεσινό βραδινό Νομαρχιακό Συμβούλιο διασταύρωσαν και πάλι τα ξίφη τους, κάποιιοι μίλησαν για «κόμμα εργολάβων» και ορισμένοι

για «τροχικά της εξουσίας»! Φράσεις που είναι πλέον καθημερινό φαινόμενο στις συζητήσεις εντός ΠΑΣΟΚ...

Πάντως αν και έχουν περάσει 40 μέρες από την ήττα της 16ης Σεπτεμβρίου ακόμη στο ΠΑΣΟΚ δεν μπορούν να βρουν μία κοινή συνισταμένη, να συμβιβαστούν σε ορισμένα βασικά ζητήματα της πολιτικής!

Παρασκευή 26 Οκτωβρίου

Επίθεση στον περιφερειάρχη Κρήτης εξαπέλυσαν οι βουλευτές του ΠΑΣΟΚ και η νομάρχης Ηρακλείου με αφορμή τη δημοπράτηση του φράγματος Πλακιώτισσας.

Κατά τη διάρκεια συνεδρίασης, που συγκάλεσε η κ. Σχοιναράκη στη νομαρχία, ο βουλευτής Βασίλης Κεγκέρογλου ζήτησε να επιστραφούν τα «κλεμμένα λεφτά», όπως είπε, ύψους 26, 5 εκ ευρώ που είχαν δεσμευθεί επί κυβέρνησης Σημίτη για τη χρηματοδότηση του έργου από το πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων.

Κυριακή 28 Οκτωβρίου

Εξι δημόσια ακίνητα «φιλέτα» μεταξύ αυτών και η πρώην Αμερικανική Βάση Γουρνών ετοιμάζεται να αξιοποιηθεί η Κτηματική Εταιρεία του Δημοσίου (ΚΕΔ), εξέλιξη που προκαλεί ήδη την αντίδραση της νομάρχη Βαγγελίας Σχοιναράκη.

Πρόκειται για χιλιάδες στρέμματα ανυπολόγιστης αξίας όπως η πρώην Βάση Γουρνών, η παραλία της Γλυφάδας, το Διεθνές Πανεπιστήμιο στη Μηχανιώνα Θεσσαλονίκης, το ακίνητο στο όρος Βόρας, παραθαλάσσια έκταση στην απόληξη της γέφυρας στο Αντίρριο και το ακίνητο της «Πρώην Φωνής της Αμερικής» στην Ξάνθη που αποτελούν τα έξι πρώτα «διαμάντια» του Δημοσίου.

Η αξιοποίηση σύμφωνα με τα σχέδια της ΚΕΔ θα γίνει με τη συμμετοχή των ιδιωτικών κεφαλαίων και

οι δράσεις σε βάθος τριετίας για τις προσκλήσεις ενδιαφέροντος περιλαμβάνουν εμπορικά κέντρα, εστιατόρια, πάρκινγκ, επιχειρηματικά και τουριστικά πάρκα, συνεδριακά κέντρα, γραφεία, καταστήματα και κατοικίες, καθώς και άλλες αναπτύξεις.

Δευτέρα 29 Οκτωβρίου

Δόλιο σχέδιο για την αρπαγή του ENISA από την Κρήτη (Ηράκλειο) φαίνεται να έχει θέσει σ'εφαρμογή ο σκληρός πυρήνας των γραφειοκρατών στις Βρυξέλλες.

Σύμφωνα με διασταυρωμένες πληροφορίες που δημοσιεύτηκαν στην εφημερίδα European Voice των Βρυξελλών, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ετοιμάζεται να προωθήσει τη δημιουργία ενός νέου οργανισμού σε άλλη χώρα.

Με βάση αυτή την πρόταση, ο νέος οργανισμός θα αναλάβει και το αντικείμενο του ENISA και θα είναι ένας από τους σημαντικότερους στην Ευρώπη με διευρυμένες αρμοδιότητες σε θέματα ασφάλειας πληροφοριακών συστημάτων και τηλεπικοινωνιών ενώ παράλληλα η πρόταση προβλέπει το κλείσιμο του ENISA. Αξίζει να σημειωθεί ότι αν κάτι τέτοιο συμβεί, θα είναι η πρώτη φορά στην ιστορία των ευρωπαϊκών οργανισμών που ένας οργανισμός κλείνει και το αντικείμενό του ανατίθεται σε έναν άλλο που δημιουργείται σε άλλη χώρα.

Την όλη μεθοδευση καταγγέλλει με ανακούφιση του ο «Σύλλογος Φίλων του ENISA».

Τρίτη 30 Οκτωβρίου

Την ώρα που η 17χρονη Ειρήνη δίνει μια δύσκολη μάχη για να κρατηθεί στη ζωή στη ΜΕΘ του νοσοκομείου Αγίου Νικολάου, η κοινωνία της Ιεράπετρας μωδισμένη προσπαθεί να συνέλθει από το σοκ που προκάλεσε η ασύλληπτη ερωτική τραγωδία που συγκλονίζει την περιοχή.

Οι δυο νέοι «τιμώρησαν» συγγενείς και τον ίδιο τους τον εαυτό, παίρνοντας ισχυρό φυτοφάρμακο. Ήταν η δική τους αντίδραση στη δεδομένη άρνηση των γονιών τους που δε συμφωνούσαν στη σχέση που είχε αναπτυχθεί ανάμεσά τους το τελευταίο διάστημα, επειδή ήταν δεύτερα ξαδέφφια.

Τετάρτη 31 Οκτωβρίου

Την επιμονή στο διάλογο με πολιτικούς όρους και επιχειρήματα, εν όψει της εκλογής προέδρου του ΠΑΣΟΚ, εξέφρασε ο υποψήφιος πρόεδρος Κώστας Σκανδαλίδης, με δηλώσεις του στις Σέρρες, όπου είχε συναντήσεις με τοπικά κομματικά στελέχη.

Το ΠΑΣΟΚ δεν πρέπει να βγει τραυματισμένο από αυτή τη διαδικασία, είπε και τόνισε την ανάγκη να είναι προσεκτικές οι κινήσεις που γίνονται από τις πλευρές του Γιώργου Παπανδρέου και του Ευάγγελου Βενιζέλου.

Απέκλεισε το ενδεχόμενο διάσπασης του ΠΑΣΟΚ, αλλά σημείωσε πως υπάρχει ο κίνδυνος φθοράς και συρρίκνωσης του.

Ο Πρόεδρος
και τα μέλη
του Δ.Σ.
σας εύχονται
Καλά Χριστούγεννα
και Ευτυχισμένο
το Νέο Έτος

2008

ΙΑΤΡΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

Creppali
CREPES / GRILL

made with love
and chocolate

big welcome to
2008

TALOS
PLAZA

Σοφία Βενιζέλου, Μίνωος & Πελασγών
Ηράκλειο Κρήτης - Τηλ.: 2810 261268

Ο ΔΗΜΑΡΧΟΣ ΣΤΑΥΡΟΣ ΧΑΛΚΙΑΔΑΚΗΣ
ΚΑΙ ΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΤΥΛΙΣΟΥ

Δήμος Τυλίσου, Φεβρουάριος 2004

ΣΑΣ ΕΥΧΟΝΤΑΙ ΧΡΟΝΙΑ ΠΟΛΛΑ
ΚΑΙ ΕΥΤΥΧΙΣΜΕΝΟ ΤΟ 2008

Νοέμβριος

Πέμπτη 1 Νοεμβρίου

• Οι συμμορίες των ηλεκτρονικών ταχυδρομείων χτυπούν τώρα και στα...ελληνικά! Οι διάφοροι απατεώνας που "ψάρευαν" αφελείς στο διαδίκτυο με δήθεν επιστολές από την Αφρική όπου είχαν υποτίθεται κρυφτεί αμύθητοι θησαυροί τώρα γράφουν και σε (κακομεταφρασμένη) ελληνική με στόχο να βρουν περισσότερους συμπολίτες μας για να εξαπατήσουν. Στα mail τους στέλνουν υπόσχεση να μοιράσουν...εκατομμύρια δολάρια αρκεί να βρεθούν κάποιιοι να δώσουν τα στοιχεία τους!

• Μια απάνθρωπη συμπεριφορά με ποινικές προεκτάσεις, βιώνει μια εργαζόμενη σε κατάσταση του Ηρακλείου, όταν μετά την κοινοποίηση της απόλυσης της, αποφάσισε να διεκδικήσει τα δικαιώματά της για να μη χάσει την αποζημίωση της. Την κατηγορούν για κλοπή...δύο καλοσύν, και τη σέρνουν στην Αστυνομία, τη βρίζουν, την απειλούν και την κρατούν επί ώρες κλειδωμένη μέσα στο μαγαζί μέχρι να υπογράψει ότι δεν έχει διεκδικήσει!

Παρασκευή 2 Νοεμβρίου

• Με μειωτική σύγκρουση Γιώργου Παπανδρέου - Ευάγγελου Βενιζέλου ξεκινά η τριήμερη εθνική συνδιάσκεψη του ΠΑΣΟΚ, από τον Κώστα Σημίτη. Ο κύριος Παπανδρέου τονίζει ότι το κόμμα δεν χρειάζεται "αντι-Καραμανλή" για να κερδίσει τις εκλογές, επιτίθεται ξανά στα συμφέροντα και υπογραμμίζει ότι είναι αποφασισμένος για ένα νέο νικηφόρο ξεκίνημα. Ο κ. Βενιζέλος απαντά ότι θεσμικά συμφέροντα έχει η Δεξιά, που δεν θέλει τον ίδιο για πρόεδρο του ΠΑΣΟΚ.

• «Στα χέρια» έρχονται κρεοπώλες και χονδρέμποροι κρέατος κατά τη διάρκεια σδοκεψής που συγκάλεσαν οι κτηνοτροφικοί σύλλογοι της Κρήτης με θέμα τις τιμές και την αντιμετώπιση των «ελληνοποιήσεων» εισαγόμενων προϊόντων. Η ένταση προκαλείται όταν ένας κρεοπώλης παίρνει το λόγο και ιδιαιτέρως εκνευρισμένος αρχίζει να μιλά για ελληνοποιήσεις κρέατος από συναδέλφους του και χονδρέμπορους, αν και ο ίδιος είχε κατηγορηθεί στο παρελθόν για «βαφτίσια».

Κυριακή 4 Νοεμβρίου

Με τη δέσμευση του Γιώργου Παπανδρέου για πραγματικές ανατροπές μετά την 12η Νοεμβρίου κλείνουν οι εργασίες της κρίσιμης συνδιάσκεψής του ΠΑΣΟΚ στην οποία ο πρόεδρος του Κινήματος εμφανίστηκε κυρίαρχος. Στην τελική ευθεία πριν τις εσωκομματικές εκλογές για την ανάδειξη νέας ηγεσίας ο Γ. Παπανδρέου δείχνει πιο δυναμικός, αλλά και σίγουρος για μια νέα αρχή.

Δευτέρα 5 Νοεμβρίου

Σε ενέδρα θανάτου πέφτουν οι δυνάμεις της Αστυνομίας που διατάχθηκαν «με κάθε κόστος» να επιχειρήσουν στα Ζωιανιά. Αδίστακτοι εγκληματίες που είτε γνώριζαν από την προηγούμενη ημέρα για την επιχείρηση της ΕΛΑΣ είτε αντιλήφθηκαν το κομμάτι των αστυνομικών στρέφουν τα όπλα τους κατά των οχημάτων της Αστυνομίας πυροβολώντας αδιακρίτως. Από τον καταιγισμό των σφαιρών τραυματίζεται πολύ σοβαρά στο κεφάλι ένας ειδικός φρουρός που υπηρετεί στα Χανιά και ελαφρώτερα δύο συνά-

δελφοί του που ανήκουν στη δύναμη του ΤΑΕ Ρεθύμνου. Η επιχείρηση φιάσκο της Αστυνομίας στον ορεινό Μυλοπόταμο υποχρεώνει σε κάθοδο στην Κρήτη τον Αρχηγό του Σώματος Αν. Δημοσάκης, τον επιθεωρητή Νοτίου Ελλάδος Χρ. Δρακόπουλο, καθώς και αστυνομικούς Ειδικών Δυνάμεων από την Αθήνα.

Τρίτη 6 Νοεμβρίου

Σε μείζον θέμα με σοβαρές πολιτικές διαστάσεις, εξελίσσεται για την κυβέρνηση το φιάσκο με τα συνεπακόλουθα στα Ζωιανιά. Ενδεικτικό είναι ότι το όλο θέμα συζητείται και στην Κυβερνητική Επιτροπή, όπου οι περισσότεροι από τους υπουργούς εκφράζουν τον προβληματισμό τους για τις σοβαρές επιπτώσεις αλλά και τις διαστάσεις που το περιστατικό έχει πάρει (έχει μεταδοθεί από τα μεγαλύτερα ειδησιογραφικά πρακτορεία).

Τετάρτη 7 Νοεμβρίου

Σκηνικό που θυμίζει ταινία του Αγγελόπουλου στήνεται από νωρίς το πρωί στα Ζωιανιά προκειμένου να μεταδοθεί "σε ζωντανή σύνδεση" απ' όλα τα τηλεοπτικά δίκτυα της χώρας και να πληροφορηθεί έτσι το Πανελλήνιο ότι το "απάτητο κάστρο της Κρήτης" έπεσε μετά την... εισβολή του κράτους!! Λίγο μετά το πρωτοφανές ρεζιλίκι, οι άνδρες της ΕΛ.ΑΣ επιστρέφουν για να πάρουν την...εκδίκηση.

Πέμπτη 8 Νοεμβρίου

Επικοινωνιακός όσο ποτέ, δυναμικός και αποφασισμένος να ακούσει τη βάση του ΠΑΣΟΚ εμφανίζεται στην Κρήτη ο Γιώργος Παπανδρέου. Από τη δήλωσή του στο αεροδρόμιο, από την επαφή με τον κόσμο στα Μάλια, τους ηλικιωμένους στη Νεάπολη και τους αγρότες στην Ιεράπετρα και την ομιλία του στο κλειστό γυμναστήριο Λίντο ο Γιώργος Παπανδρέου κάνει μία από τις καλύτερες εμφανίσεις του στην Κρήτη.

Παρασκευή 9 Νοεμβρίου

Τις κρύπτες με τα όπλα και τις ποσότητες των ναρκωτικών που κρύβουν τα μέλη του κυκλώματος στον ορεινό Μυλοπόταμο αναζητούν τώρα οι άνδρες των ΕΚΑΜ.

Κυριακή 11 Νοεμβρίου

Καθαρή εντολή παίρνει ο Γιώργος Παπανδρέου με 60% ο οποίος επανεκλέγεται πανηγυρικά πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ. Στο 33,5% είναι ο Β. Βενιζέλος και στο 6,5% ο Κ. Σκανδαλίδης. Ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ πιάνει και πάλι δουλειά, και η πρώτη κίνηση είναι η επίσημη του συνεδρίου (από το Φλεβάρη θα γίνει το Γενάρη) στο οποίο θα συζητηθούν η ιδεολογία και η πολιτική αλλά και η οργανωτική δομή του ΠΑΣΟΚ, ενώ θα εκλεγεί και το νέο Εθνικό Συμβούλιο.

Δευτέρα 12 Νοεμβρίου

Τα πρώτα καλά νέα και τα όπλα που κατασχονται στο Μυλοπόταμο ανοίγουν το δρόμο στις Αρχές για την εξιχνίαση πολλών σοβαρών ανοικτών υποθέσεων, όπως ευελπιστούν οι αστυνομικοί. Στα πέντε συνολικά πολεμικά τυφέκια που βρίσκονται θα αναζητηθεί γενετικό υλικό και αποτυπώματα ενώ με τις βαλλιστικές εξετάσεις θα γίνει σύγκριση με ευρήματα (κάλυκες) που έχουν συλλέξει από διάφορα σημεία όπου έγινε χρήση των συγκεκριμένων όπλων. Τα πολεμικά τυφέκια μεταφέρονται με πολλή προ-

σοχή στη ΔΕΕ στην Αθήνα, όπου και θα εξεταστεί εάν χρησιμοποιήθηκαν και σε ποιες περιπτώσεις που απασχολούν την Αστυνομία.

Τετάρτη 14 Νοεμβρίου

Χορός εκατομμυρίων είχε στηθεί γύρω από τις χασισοκαλλιέργειες στην περιοχή του Μυλοπόταμου, όπως δείχνουν τα πρώτα στοιχεία της κίνησης λογαριασμών κατηγορουμένων και υπόπτων τα οποία προέκυψαν μετά από εντολή των ανακριτικών Αρχών. Χρήματα που επενδύθηκαν από την μια άκρη της Κρήτης στην άλλη, κυρίως σε φιλήσυχες περιοχές. Η ανακρίτρια Ηρακλείου, διεύρυνε τη δίωξη στην υπόθεση των δύο νεαρών Ζωιανιών οι οποίοι κατηγορούνται για κατοχή και εμπορία ναρκωτικών που αποκαλύφθηκε στις 2 Νοεμβρίου στο Ηράκλειο και συμπεριέλαβε μέλη των οικογενειών τους, τα οποία διώκονται για νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές πράξεις.

Πέμπτη 15 Νοεμβρίου

• Αποφασισμένη να μην κάνει ούτε ένα βήμα πίσω στην υπόθεση των Ζωιανιών και όπου υπάρχει εστία εγκληματικότητας, δηλώνει η κυβέρνηση με τον πιο κατηγορηματικό τρόπο. "Τώρα αρχίζουμε με τα Ζωιανιά", λένε στην Επιτροπή Θεσμών της Βουλής οι κ. κ. Παυλόπουλος και Χηνοφώτης που εξαγγέλλουν αναδιάρθρωση της Αστυνομίας στην Κρήτη με τμήμα στην συγκεκριμένη περιοχή στο οποίο δεν θα υπηρετούν ντόπιοι αστυνομικοί και ταυτόχρονα μόνιμη δύναμη ΕΚΑΜ με έδρα το Ηράκλειο.

• Ενοπή ληστεία με λεία 14.000 ευρώ σημειώνεται το μεσημέρι στην Παγκρήτια Συνεταιριστική Τράπεζα στις Κάτω Γούβες. Οι δυο ληστές δρουν ατραπιαία και με μηχανή "εντούρο" κατευθύνονται στο ρεύμα για το Ηράκλειο.

Σάββατο 17 Νοεμβρίου

Ένας 26χρονος σκοτώνεται τα ξημερώματα σε τροχαίο δυστύχημα στην εθνική οδό. Το αυτοκίνητο που οδηγούσε ο Ζαχαρίας Σπυριδάκης "καρφώθηκε" στο πίσω μέρος ενός φορτηγού, ο οδηγός του οποίου δε σταμάτησε και συνέχισε κανονικά την πορεία του. Το τραγικό είναι ότι ο πατέρας του, που περνούσε απ' το σημείο, τυχαία, σταμάτησε να δει τι συμβαίνει κι αντίκρισε νεκρό το γιο του...

Δευτέρα 19 Νοεμβρίου

Δεσμεύονται όλα τα περιουσιακά στοιχεία δυο οικογενειών από τα Ζωιανιά, οι οποίες φαίνεται να βρίσκονται στο επίκεντρο των ερευνών της ΕΛΑΣ. Η δέσμευση γίνεται με εντολή της Αρχής Καταπολέμησης του μαύρου χρήματος (Ζορμπάς) που δόθηκε στο Υποθηκοφυλακείο Ηρακλείου, στο οποίο έγινε και έλεγχος για την εξακρίβωση των περιουσιακών τους στοιχείων. Την ίδια στιγμή, οι έρευνες της Αστυνομίας επεκτείνονται και εκτός Ζωιανιών.

Τρίτη 20 Νοεμβρίου

"Τρελά λεφτά" στους λογαριασμούς 37 προσώπων με καταγωγή ή και διαμονή στα Ζωιανιά έχει εντοπίσει η Αρχή κατά του μαύρου χρήματος του Γιώργου Ζορμπά που έχει εμπλακεί πλέον στις έρευνες. Την ίδια στιγμή ως τις πρώτες πρωινές ώρες βρίσκονται σε εξέλιξη οι διαπραγματεύσεις για την παράδοση του 23χρονου που είχε διαφύγει από το μπλόκο της Αστυνομίας στις 2 Νοεμβρίου και

Ισχυρές αστυνομικές δυνάμεις έχουν "ζώσει" το Μυλοπόταμο μετά τον τραυματισμό του ειδικού φρουρού

ο οποίος θεωρείται από την ΕΛΑΣ έμπορος ναρκωτικών.

Τετάρτη 21 Νοεμβρίου

• Στον ίδιο τον διοικητή Ασφαλείας Ηρακλείου παραδίδεται το απόγευμα ο 23χρονος από τα Ζωιανιά που καταζητούνταν για εμπόριο ναρκωτικών από την ΕΛΑΣ.

• Αυξήσεις-πρόκληση, που φτάνουν μέχρι και το 30% (!) σχεδιάζει να εφαρμόσει η ΔΕΗ σε λίγες μέρες. Η διοίκηση της Δημόσιας Επιχείρησης Ηλεκτρισμού ανακοινώνει την πρότασή της προς το υπουργείο Ανάπτυξης, προκαλώντας ήδη έντονες αντιδράσεις. Οι αυξήσεις αυτές θα είναι οι τρίτες που επιβάλλει στους καταναλωτές η ΔΕΗ τον τελευταίο χρόνο...

Πέμπτη 22 Νοεμβρίου

Στα ίχνη της συμμορίας που κτυπούσε τα ATM των τραπεζών βρίσκεται τώρα η Ελληνική Αστυνομία καθώς η ειδική ομάδα που είχε συγκροτηθεί στο υπουργείο από την περίοδο των Ολυμπιακών Αγώνων, επεξεργάζεται όλα τα στοιχεία που έχουν προκύψει από τις τηλεφωνικές συνομιλίες 150 περίπου ατόμων.

Για τα άτομα αυτά, είχε ζητηθεί η άρση του τηλεφωνικού απορρήτου αλλά και η χρήση ειδικών μηχανημάτων παρακολούθησης υψίστης ασφαλείας. Πρόκειται για άτομα και από τα Ζωιανιά για τα οποία ταυτόχρονα γίνεται έρευνα προκειμένου να εντοπισθούν τα περιουσιακά στοιχεία που διαθέτουν και εκτός Κρήτης.

Παρασκευή 23 Νοεμβρίου

• Εκθετός αφήνει ο υφυπουργός Εσωτερικών Π. Χηνοφώτης όλους όσοι μέχρι τώρα είχαν την ευθύνη των ερευνών για ανακάλυψη χασισοφυτειών στα Ζωιανιά! Από του βήματος της Βουλής ο υφυπουργός αναρωτιέται γιατί οι έλεγχοι που έγιναν το καλοκαίρι με τη χρήση και ελικοπτερίων δεν απέδωσαν.

• Σοβαρές αναταράξεις προκαλεί στο εσωτερικό της κυβέρνησης αλλά και της ΝΔ ο χειρισμός του Ασφαλιστικού και μάλιστα πριν ακόμη δει το φως της δημοσιότητας η επίσημη πρόταση για τον διάλογο. Τα κυβερνητικά σχέδια για το Ασφαλιστικό και ειδικότερα οι χειρισμοί του υπουργού Απασχόλησης Β. Μαγγίνα, αλλά και οι δηλώσεις του Θ. Ρουσόπουλου περί "προνομιούχων", έχουν προκαλέσει δυσαρέσκεια στους συνδικαλι-

στές της ΝΔ (ΔΑΚΕ) και σε βουλευτές.

Δευτέρα 26 Νοεμβρίου

Σε ηλεκτρισμένη ατμόσφαιρα συνεχίζεται ο διάλογος για το ασφαλιστικό. Εν μέσω του πρώτου κύματος των κινητοποιήσεων, αλλά και των εσωκομματικών πυρών, στο επίκεντρο βρίσκονται τα βάρη και ανθυγιεινά και η παραμονή στην εργασία με κίνητρα. Την επόμενη μέρα δημοσιογράφοι, εκπαιδευτικοί και άλλοι εργαζόμενοι απεργούν.

Τετάρτη 28 Νοεμβρίου

Πολιτικές διαστάσεις παίρνει η επιχείρηση των ΕΚΑΜ στην Κρήτη που επεκτάθηκε και στην Μεσαρά με προσαγωγές και στοχευμένες έρευνες ακόμη και σε οπίθια τοπικών στελεχών της ΝΔ! Η είδηση της προσαγωγής επώνυμων "γαλάζιων" από την Μεσαρά προκαλεί τριγμούς στην κυβερνητική παράταξη αφού στην όλη υπόθεση ενεπλάκησαν ακόμη και ονόματα βουλευτών ή πρώην βουλευτών!

Πέμπτη 29 Νοεμβρίου

Την συμμορία των μαφιόζων της Μεσαράς που εμπλέκονται σε εκβιασμούς, προστασία, εμπόριο όπλων και ναρκωτικών, αναζητά τώρα η Αστυνομία που "χτενίζει" την περιοχή της Νότιας Κρήτης. Στο στόχαστρο βρίσκονται πέντε άτομα και μια γυναίκα που φέρονται να εμπλέκονται στο κύκλωμα. Την ίδια στιγμή κακογραχηματικές κατηγορίες αντιμετωπίζουν τρεις από τους 11 προσαχθέντες από την περιοχή της Μεσαράς, οι οποίοι θα απολογηθούν για προστασία, εκβίαση και συμμετοχή σε εγκληματική οργάνωση, καθώς υπήρξαν σε βάρος τους καταθέσεις μαρτύρων που τους εμπλέκουν σε τέτοιες δραστηριότητες.

Παρασκευή 30 Νοεμβρίου

• Αιχμές κατά τριών υπουργών (Αλογοσκούφη, Βουλγαράκη και Παυλόπουλο), ότι προχωρούν σε προσλήψεις εκτός ΑΣΕΠ, αφήνει ο πρόεδρος του Ανωτάτου Συμβουλίου κ. Γιώργος Βέης παραδίδοντας την έκθεσή του για το 2006 στον πρόεδρο της Βουλής.

• Σε σοβαρή κατάσταση νοσηλεύεται στη ΜΕΘ Παίδων του ΠΑΓΝΗ ένα επτάχρονο αγόρι από τη Χερσόνησο το οποίο τραυματίζεται όταν το μεταφερόμενο τέρμα του γιπέδου όπου βρισκόταν για να προπονηθεί πέφτει και το τραυματίζει στο κεφάλι.

Δεκέμβριος

Κυριακή 2 Δεκεμβρίου

Μέχρι την Κομισιόν φτάνει η υπόθεση των Ζωνιανών και της ευρύτερης περιοχής του Μυλοποτάμου! Η Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με έγγραφό της προς τις ελληνικές αρχές ζητά να γίνει έρευνα σχετικά με το αν δόθηκαν στην περιοχή επιδοτήσεις με πανώγραψιμα.

Δευτέρα 3 Δεκεμβρίου

Προφυλακίζονται μετά τις απολογίες τους στην ανακρίτρια Ηρακλείου οι τρεις από τους εφτά κατηγορούμενους που διώκονται σύμφωνα με το άρθρο 187 (τρομονόμος) για συμμετοχή σε εγκληματική οργάνωση που επιδίωκε τη διάπραξη κακουργημάτων και συγκεκριμένα εκβίαζε καταστηματαρχες στο Τυμπάκι και τις Μοίρες με σκοπό το οικονομικό όφελος, απόπειρα εκβίασης από κοινού κατ' εξακολούθηση και παράβαση του νόμου περί όπλων. Το δρόμο της φυλακής όμως αναμένεται να πάρουν και έξι τουλάχιστον άτομα που εμπλέκονται στη σπείρα που έκλεβε ΑΤΜ.

Τρίτη 4 Δεκεμβρίου

Τον αστυνομικό κλοιό που υπάρχει στο Ρέθυμνο για περισσότερο από ένα μήνα «έσπασαν» με περισσά άνεση δύο θρασύτατοι ένοπλοι ληστές το πρωί στο χωριό Άγιος Ανδρέας του δήμου Νικηφόρου Φωκά. Στήνουν καρτέρι σε έναν ταχυδρομικό υπάλληλο και καταφέρνουν να του πάρουν τα χρήματα που μετέφερε ύψους 25 χιλιάδων ευρώ περίπου.

Τετάρτη 5 Δεκεμβρίου

• Νέα τραγωδία για την Πολεμική Αεροπορία. Νεκρός εντοπίζεται το βράδυ ο πιλότος μαχητικού F-16,

που χάθηκε από τα ραντάρ ενώ εκτελούσε νυχτερινή άσκηση. Το αεροσκάφος συνετρίβη στο κεντρικό Αιγαίο, στην περιοχή της Ψαθούρας, κοντά στις Σποράδες.

• Διακόσιοι περίπου Αιγύπτιοι λαθρομετανάστες νεαρής ηλικίας εντοπίζονται και συλλαμβάνεται το πλήρωμα του δουλεμπορικού που τους μετέφερε και προσάραξε τη νύχτα στην περιοχή της Ζάκρου. Από τα στοιχεία που έχουν συγκεντρώσει οι λιμενικοί προκύπτει ότι το φορτηγό πλοίο που κατασχέθηκε ανήκει σε έναν Λιβανέζο, ενώ υπάρχουν πληροφορίες και για αλλοδαπούς Αιγυπτιακής καταγωγής που διακινούν λαθρομετανάστες από την Αίγυπτο, έχοντας διασυνδέσεις σε Αθήνα και Κρήτη.

Πέμπτη 6 Δεκεμβρίου

Ούτε τα ΕΚΑΜ, ούτε όμως και οι βαρύγδουπες ανακοινώσεις της ΕΛ.ΑΣ τρομάζουν τους ληστές και τα κάθε λογής κακοποιά στοιχεία του τόπου. Η μία ληστεία διαδέχεται την άλλη στο νησί, σαν μπαλάκι του πινγκ πονγκ και δυστυχώς όχι μόνο σε εγκληματογόνες ορεινές περιοχές του νησιού αλλά και στο κέντρο του Ηρακλείου, που η Αστυνομία αφήνει ανοχύρωτο. Το πρωί λίγο πριν την Αγία Βαρβάρα, σε μία περιέργη για τις Αρχές περίπτωση, τρία άτομα με όπλα απειλούν και δένουν έναν συνταξιούχο που εργάζεται σε εταιρία του ανιψιού του και έχει αναλάβει τη μεταφορά επιστολών και χρημάτων στη Μεσαρά. Από τους σάκουσ παίρνουν περίπου 150 χιλιάδες ευρώ! Λίγες ώρες μετά δύο άντρες και μία γυναίκα μπαίνουν στο σπίτι 55χρονης Ηρακλειώτισσας και αφού την ξυλοκοπούν στέλνοντάς τη στο νοσοκομείο, της αφαιρούν κοσμή-

ματα.

Παρασκευή 7 Δεκεμβρίου

Σε ολόκληρη την Κρήτη επεκτείνονται οι έρευνες της Αστυνομίας με στόχο την εξάρθρωση των συμμοριών που όπως πιστεύουν οι αξιωματικοί στην ηγεσία της ΕΛ.ΑΣ, έχουν διασύνδεση και συνεργασία.

Σάββατο 8 Δεκεμβρίου

«Οι παρανομούντες θα βρεθούν, θα συλληφθούν και θα τιμωρηθούν παραδειγματικά» δηλώνει από το Ηράκλειο ο υπουργός Εσωτερικών κ. Προκόπης Παυλόπουλος, στο περιθώριο της επίσκεψης του στο ΠΑΓΝΗ προκειμένου να ενημερωθεί για την πορεία της υγείας του ειδικού φρουρού, Στάθη Λαζαρίδη που τραυματίστηκε στη φονική ενέδρα των Ζωνιανών.

Κυριακή 9 Δεκεμβρίου

Ψόφια ποντίκια και πουλιά βρίσκονται στη δεξαμενή και το δίκτυο ύδρευσης στην Κασταμονίτσα! Η αποκάλυψη προκαλεί σοκ στην τοπική κοινωνία, που εμφανίζεται ανήσυχη, καθώς μέχρι στιγμής κανείς δεν μπορεί να επιβεβαιώσει από πότε οι κάτοικοι έπιναν επικίνδυνο νερό στο οποίο υπήρχαν νεκρά ζώα...

Δευτέρα 10 Δεκεμβρίου

Μια αστρολόγος είναι συγκατηγορούμενη με εννέα δικαστές, οκτώ δικηγόρους, δυο δικαστικούς υπαλλήλους κι ένα γιατρό για το παραδικαστικό σκάνδαλο στην Ελλάδα. Συνολικά παραπέμπονται να δικαστούν με βούλευμα του Συμβουλίου Εφετών 21 άτομα. Οι κατηγορίες που έχουν απαγγελθεί για την υπόθεση αφορούν τα αδικήματα της παράβασης καθήκοντος, απάτης, δωροδοκίας, σύστασης συμμορίας, νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και άλλα.

Τρίτη 11 Δεκεμβρίου

Το ένα χαστούκι μετά το άλλο δέχεται από το οργανωμένο έγκλημα της Κρήτης η Αστυνομία. Το μεσημέρι διαπιστώνεται ότι άγνωστοι δράστες έκλεψαν τα όπλα αστυνομικών από το Σκοπευτήριο Χανίων. Η ηγεσία της ΕΛ.ΑΣ στα Χανιά προσπαθεί αρχικά να κρατήσει κρυφό το περιστατικό και μόνο όταν διαπιστώνεται πως αυτό δεν μπορεί να γίνει, επιχειρεί να ρίξει τους τόνους, κάνοντας λόγο ακόμη και για κόντρες μεταξύ Σκοπευτικών Συλλόγων αλλά στην ουσία τρέμουν το ενδεχόμενο να χρησιμοποιηθούν σε μια θεαματική κίνηση αντίδρασης από τους μαφιόζους.

Τετάρτη 12 Δεκεμβρίου

Οι μαζικότερες κινητοποιήσεις των τελευταίων δέκα ετών πραγματοποιούνται σ' ολόκληρη τη χώρα με τους εργαζόμενους ν' αντιδρούν στην ανατροπή του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης. Στην κινητοποίηση του Ηρακλείου συμμετέχουν περίπου 4.000 εργαζόμενοι, συνταξιούχοι και άνεργοι!

Πέμπτη 13 Δεκεμβρίου

Ένα νέο κόμμα καταλογισμών απειλεί το Πανεπιστήμιο Κρήτης και αφορά 27 μέλη ΔΕΠ και ένα στέλεχος της διοίκησης, τα οποία ως μέλη συμβουλίων και επιτροπών κρίθηκαν υπεύθυνα για τη διάλυση της σύμβασης που αφορούσε στην φοιτητική κατοικία το 2001! Ανάμεσα τους ο πρώην πρύτανης και οι αντιπρυτάνεις, τα μέλη της Επιτροπής Έρευνας και του τεχνικού Συμβουλίου.

Παρασκευή 14 Δεκεμβρίου

“Σημεία και τέρατα” αποκαλύπτει ο έλεγχος για τις άδειες οπλοφορίας στην Κρήτη! Ο υφυπουργός Εσωτε-

“Έφυγε” στις 29 Δεκεμβρίου ο Σταύρος Σταυρακάκης

ρικών Παναγιώτης Χινοφώτης αποκαλύπτει ότι έχει διατάξει επανέλεγχο που από την πρώτη στιγμή έδειξε ότι οι άδειες δεν είναι και τόσο καθαρές όπως είχε αναδείξει και πριν από 10 μήνες η “Π”. Και πάντως πριν ξεσιάσει η πρόσφατη ιστορία των Ζωνιανών. Μιλώντας στο Περιφερειακό Συμβούλιο τονίζει ότι γίνεται επίσημη ενεργειών και επιτάχυνση διαδικασιών προκειμένου να διαλευκανθούν πλήρως οι ληστείες των τραπεζών και το φονικό περιστατικό κατά των αστυνομικών στα Ζωνιανά.

Σάββατο 15 Δεκεμβρίου

Παραιτήθηκε για λόγους “ευθιξίας” ο υπουργός Εργασίας Βασίλης Μαγγίνας μετά και τις νέες εις βάρος του καταγγελίες σχετικά με την κατοικία του στο Κοροπί.

Μία ημέρα πριν ο πρωθυπουργός από τις Βρυξέλλες δεν παρέιχε κάλυψη στον υπουργό Απασχόλησης, ο οποίος επανέλαβε ότι πρόκειται περί προσωπικής επίθεσης για ευνότους λόγους.

Σάββατο 29 Δεκεμβρίου

Αφήνει την τελευταία του νιοφή στα 80 του χρόνια ο δημοσιογράφος Σταύρος Σταυρακάκης, επί χρόνια αρχισυντάκτης της “Π”.

Πέμπτη 20 Δεκεμβρίου

Θρίλερ και όργιο φημών που ξεκινούσαν από οικονομικά σκάνδαλα έως και... ροζ ιστορίες με εκβιασμούς και κασέτες από κρυφές κάμερες, για την απόπειρα αυτοκτονίας που έκανε ο παραιτηθείς ξαφνικά γ.γ. του υπουργείου Πολιτισμού Χρήστος Ζαχόπουλος, βουτώντας στο κενό από τον 4ο όροφο πολυκατοικίας στο Κολωνάκι.

Ο Χρ.Ζαχόπουλος έπεσε περίπου στις 2 το μεσημέρι στον ακάλυπτο από το διαμέρισμά του, στην οδό Καρνεάδου 16. Λίγα λεπτά αργότερα μεταφέρθηκε στο νοσοκομείο με πολλαπλά κατάγματα.

Υποβλήθηκε σε αξονική τομογραφία από την οποία διαπιστώθηκε πως από την πτώση δεν προκλήθηκαν σοβαρές κρανιοεγκεφαλικές κακώσεις. Έκτοτε, νοσηλεύεται σε Μονάδα Εντατικής Θεραπείας του νοσοκομείου, έχοντας μεγάλη απώλεια αίματος και ασταθή κατάσταση, καθώς εμφανίζει πολλαπλά κατάγματα πλευρών, πύελου, ωμοπλά-

της και κάτω άκρων.

Οι γιατροί εκτιμούν την κατάσταση ως ιδιαίτερα σοβαρή, παρακολουθούν τον ασθενή με στόχο να τον κρατήσουν στη ζωή.

Δύο μέρες αργότερα κατέθεσε στον εισαγγελέα η 34χρονη πρώην συνεργάτιδα του Χρ.Ζαχόπουλου, εναντίον της οποίας ασκήθηκε ποινική δίωξη για εκβίαση σε βαθμό κακουργήματος και συμμετοχή σε αυτοκτονία με ενδεχόμενο δόλο. Η νεαρή γυναίκα οδηγήθηκε μετά το μεσημέρι ενώπιον του εισαγγελέα, ο οποίος, αφού μελέτησε τη δικογραφία που σχηματίστηκε στην Ασφάλεια σε βάρος της, απήγγειλε τις κατηγορίες.

Η γυναίκα-«κλειδί» στην υπόθεση της απόπειρας αυτοκτονίας του Χρ.Ζαχόπουλου, οδηγήθηκε στις 27 Δεκεμβρίου στις φυλακές Κορυδαλλού, αφού μετά την ολοκλήρωση της πολύωρης κατάθεσής της κρίθηκε προφυλακιστέα.

Χρόνια
πολλά

Ευτυχισμένο

2008

με ασφάλεια
για την νέα
γενιά

F

+

F

Fit & Fun

Μελέτη - κατασκευή αθλητικών εγκαταστάσεων & χώρων αναψυχής

Θερίσου 143, Τ.Κ. 71305 ΗΡΑΚΛΕΙΟ - Τηλ.: 2810 372766, Fax: 2810 372769, www.fit-fun.gr • e-mail: info@fit-fun.gr

Τα ζάρια και η απαγόρευσή

Τα ζάρια δεν αποτελούν μόνο σήμερα μια... "κακή συνήθεια". Φαίνεται ότι την περίοδο της Ενετοκρατίας στην Κρήτη η συνήθεια αυτή αποτελούσε πραγματικό πρόβλημα. Ο εκ των πλέον επιφών των γραμμάτων Στέφανος Ξανθουδίδης, δημοσίευσε το 1909 στο περιοδικό "Ο Κρητικός Λαός", που κυκλοφόρησε στο Ηράκλειο από τους Ιωάννη Χατζηιωάννου και Γεώργιον Ελευθεριάδη, σχετική μελέτη, την οποία συνόδευσε με ένα ποίημα του Ηρακλειώτη ποιητή του 16ου αιώνα Σαχλίκη.

Ο Σαχλίκης, αν και κατάγεται από έντιμη και εύπορη οικογένεια, κατασπατάλησε την περιουσία του στα ζάρια και τα πορνεία, με αποτέλεσμα τελικά να κλειστεί στη φυλακή, όπου και έγραψε το ποίημα -παραίτηση προς νέο να μην ακολουθήσει τον ίδιο δρόμο της ασωτείας.

Διαβάζομε στο ενδιαφέρον κείμενο του τότε εφόρου αρχαιοτήτων Κρήτης:

Τα ζάρια

Η των κύβων παιδιά ανάγεται εις πολύ παλαιάν εποχήν. Ο Ηρόδοτος λέγει ταύτην εφεύρεσιν των αρχαίων Λυδών, ο Σοφοκλής την αποδίδει εις τον εφευρετικόν Παλαμήδην της Τρωϊκής εποχής, ο δε Πλάτων εις τον Αιγύπτιον Θεούθ.

Παρ' Έλλησι και τοις Ρωμαίοις η παιδιά δια τριών κύβων ήτο τόσο διαδεδομένη, ώστε όχι μόνον μας παρεδόθησαν υπό των αρχαίων συγγραφέων τα ιδιαίτερα ονόματα των διαφόρων βόλων αριθμούμενα περί τα εξήκοντα πέντε, αλλά και συγγράμματα αναφέρονται περί κύβων και της κυβείας, όπως λ.χ. το του Αυτοκράτορος Κλαυδίου μανιωδίου κυβευτού "περί της των κύβων παιδιάς".

Παρά των αρχαίων Ελλήνων και Ρωμαίων εκληρονόμησαν το κυβεύειν οι Βυζαντινοί και παρά τούτων πιθανώτατα παρέλαβον αυτήν οι Ενετοί. Νέα δε λέξις μεσαιωνική επλάσθη προς δήλωσιν των κύβων και την κυβείαν το λατινικόν Azardus και το ελληνικόν Ζάρια.

Οι Ενετοί καταλαβόντες την Κρήτην κατά τας αρχάς του 13 αιώνου εισήγαγον προς τοις άλλοις και τους κύβους, οι οποίοι δεν ήσαν πλέον παιδιά προς διασκέδασιν, αλλά κυβεία αληθής επί χρήμασιν, εις ην νέοι και γέροντες, ευγενείς αστοί και άνθρωποι του λαού μετά μανίας επεδίδοντο καταναλίσκοντες τον χρόνον εν αργία και ασωσεύοντες τα υπάρχοντα.

Η Ενετική της νήσου Διοίκησης ηθέλησε φαίνεται ενίοτε αν ουχί να εξαλείψη το κακόν (τούτο ήτο αδύνατον), αλλά να το περιορίση τουλάχιστον εν τίνι μέτρω. Βλέπομεν όθεν ότι εν Χάνδακι η πρωτεύουσα της νήσου, όπου η ολεθρία παιδιά είχε

Ένα κείμενο του Στέφανου Ξανθουδίδη στα 1909 κι ένα ποίημα νεαρού κατοίκου του Χάνδακα του 16ου αιώνα που καταστράφηκε απ' το πάθος του

υπερπλεονάσει, εξεδόθησαν κατά καιρούς προκηρύξεις περιοριστικά επιβάλλουσαι χρηματικές ποινάς εις τους παραβάτας. Δύο τοιαύτας προκηρύξεις (Banna) ευρίσκω δημοσιευμένας μεταξύ άλλων υπό του εκ Βέρνης J. Jegerlehner εις το Βυζαντινόν Δελτίον του Κρουμάχερ εκ της 14 εκατοναετηρίδος, τας οποίας εν μεταφράσει παραθέτω ενταύθα.

18 Ιανουαρίου 1350

"Προεκπύχθη δημοσία υπό του κήρυκος Πέτρου Βίδου. Κανείς εις το εξής να μη τολμήσῃ να παίξῃ τα ζάρια με χρήματα αλλαχού παρά κάτωθι της Λέσχης¹) επί ποιηή πέντε υπερπύρων δια τον καθένα εκάστην φοράν.

Ανατίθεται δε εις τους δημοσίους κατηγορούς (Advocatores Communis) να ενεργώσι τας ανακρίσεις περί των παραβατών".

28 Ιουνίου 1366

"Προεκπύχθη δημοσία από της Λέσχης και έξω των Πυλών του Χάνδακος δια του δημοσίου κήρυκος Βαρθολομαίου Bonfilio ότι, επειδή ήλθεν εις τα ώτα της Αυθεντίας, ότι πολλοί αποσυρόμενοι εις μέρη τινά εκτός των συνήθων παίξουσι κύβους, η άλλα τυχηρά παιγνίδια λίαν αισχρώς καταναλίσκοντες τα υπάρχοντα, ο Αυθέντης ο Δούξ και το Συμβούλιόν του παραγγέλλουσι δια το καλόν των πολιτών εις το εξής να μη τολμήσῃ τις εν τη πόλει η εν τω Βούργω² και έξω εις απόστασιν πέντε μιλίων από της πόλεως να παίξῃ ζάρια εις κατάστημα ή οικίαν ή άλλον τόπον μυστικόν ή φανερόν, ή να παίξῃ τάβλια ή ad postadellas ή άλλο τυχηρόν παιγνίδιον οιονδήποτε πέραν των δέκα υπερπύρων δια τον καθ' εκαστον την ημέραν παρά μόνο εις την Λέσχην και εις το Malcantone και το μέρος της Ρούγας³, το οποίον ευρίσκεται μεταξύ της Λέσχης και του Malcantone, και ενταύθα όμως δεν επιτρέπεται να παίζωσιν εντός καταστήματος ή οικίας και ακόμη να μη παίζωσιν υπό φως επί ποιηή 25 υπερπύρων δι' εκαστον παραβάτην και 100 υπερπύρων δια τον ιδιοκτήτην ή ενοικιαστήν του καταστήματος ή της οικίας δι' εκάστην φοράν".

Στέφανος Ξανθουδίδης

Εκ των ανωτέρω καταφαίνεται πόσον είχε επικρατήσει κατά τον 14 αιώνα εις Χάνδακα η τάσις αυτή προς την κυβείαν, δια να τίθενται δε μόνον οι ανωτέρω περιορισμοί κατά τόπον και το ποσόν των παιζομένων χρημάτων, αποδεικνύεται πόσον ήτο δυσχερής ένεκα της πολυχρονίου συνθηείας η παντελής εκρίζωσις του κακού.

Ένα αιώνα κατόπιν ήτοι κατά το μέσον του 15 αιώνου η κυβεία ήτο ευρύτατα διαδεδομένη εν Κρήτη ως μανθάνομεν εκ του συγχρόνου στιχουργού Στεφάνου του Σαχλίκη, οι δε νέοι ίδια της εποχής αυτής μετά μανίας επεδίδοντο εις αυτήν ασωτεύοντες τα υπάρχοντα.

Ζωηράν εικόνα του ζαριστού μας παρουσιάζει ο Σαχλίκης εις στιχουργημά του, το οποίον δημοσιεύομεν παρακάτω. Περί του ποιητού τούτου θα ομιλήσωμεν αλλαχού, σημειούμεν δε μόνον ότι έζησεν ούτος κατά την 15 εκατοναετηρίδα εις Χάνδακα, ότι κατήγετο εκ γονέων εντίμων και ευπόρων, και ότι κατεσπατάλησε την κληρομίαν του εις τα ζάρια και τα πολικαρέια⁴ και ότι επί τέλους ένεκα της πολιτικής Κουταγιώταινας ερρίφη εις την φυλακήν του Χάνδακος, οπόθεν έγραψε τα πλείστα των ποιημάτων του, και δη και το παρόν, όπερ απευθύνει ως ερμηνείαν ήτοι παραίτησιν προς νέον τινά Φρατζισκίην λεγόμενον υιόν στενού του φίλου ακολουθούντα την αυτήν οδόν της ασωτείας, ήτις ωδήγησε και τον Σαχλίκην εις την ειρκτήν.

Το ποίημα αυτό εδημοσιεύθη προ ετών υπό του Legrand και είτα υπό του Wagner και διορθώθη εκ των πολλών σφαλμάτων υπό τούτων και του εν Οδησσώ κ. Συνόδη Παπαδημητρίου, διορθούται δε και υπ' εμού κατωτέρω πολλά, αλλά δε προσορμώθησαν προς το Κρητικόν ιδίωμα.

*Δεύτερον συμβουλεύω σε τα ζάρια να μηήσῃς
και δι' αυτά την χέρα σου ποιέ να μην την σείσῃς.
Οργίσου των τών αζαριών από τον νουν σου ας έβγουν
ότι οπ' αγαπούν αυτά της ατυχίας δουλεύουν.
δεν έχει νουν ο ζαριστής, γυρίζει σκοτισμένους
δεν έχει χρήσιν η τιμήν αμμ' ενε ντροπιασμένος
άλλου ερημιάν επεθυμά άλλον θε να πτωχάνη
τα ξέρνα ρούχα ρέγεται και τα δικά του χάνει.
Ο ζαριστής ορέγεται πάντα να ζυγανεύγη
και μ' αδικίαν ψιλοκοπά πάντα να μηχανεύγη·
ο ζαριστής αγανακτά, θυμόνεται, μανίζει,
την πίστιν του και τον Χριστόν και τους αγίους υβρίζει.
Ο ζαριστής ουδέν ψηφά, αν εν κι' ομόση ψόμα,
ομνεί και πάντα 'πιορκά το δολερόν του στόμα·
και πεθυμά ο κακότυχος με ξένα να πλουτήσῃ
και κείνος από την πτωχειάν πολλά θ' αγανακτήσῃ
όταν δεν έχει ο ζαριστής τα ρούχα του μαχεύγει
και παίζει τα και χρεώνεται, κι από την χώρα φεύγει
αμμ' όταν κάτση ο άτυχος και παίξῃ το δικόν του*

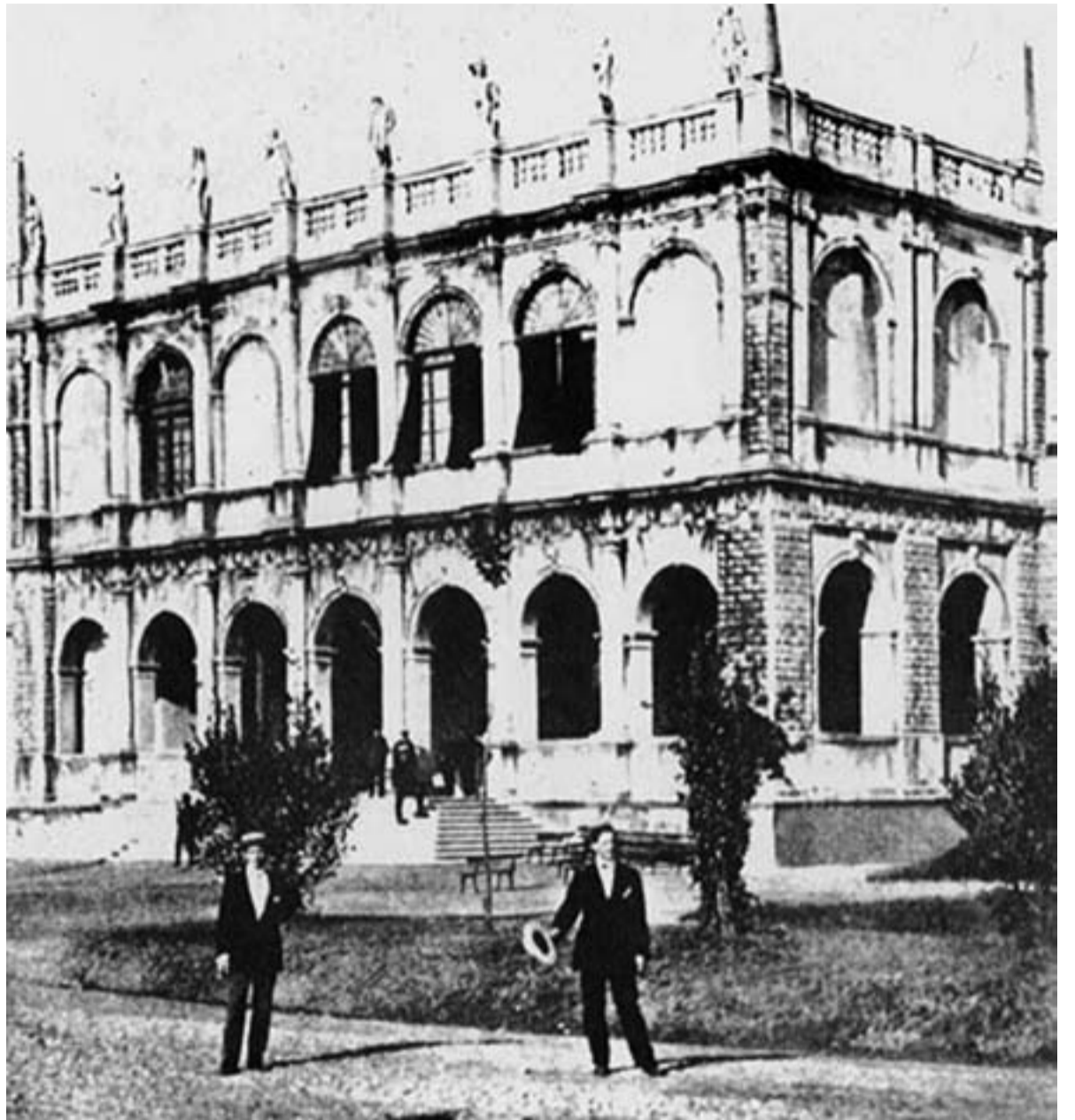
Ζαροπαιξία στην αρχαιότητα

ΤΟΥΣ ΣΤΗΝ Ενετοκρατία

τα ρούχα και δινέρια του κ' όλον το σπιτικόν του
 δίχως να φα δίχω να πιή κάθεται χορτασμένος,
 με την χολήν του παιγνιδιού είναι θαρραπαϊμένος,
 και μερονύκτιν κάθεται, νάπες ότι ν'δεμένος,
 νάπες ότι καρφώσαν τον και στέκει καρφωμένος
 όταν κερδέση ο ζαριστής σαν άμμο τα σκορπίζει,
 κ' ουδέν πιστεύγει ο άτυχος, ουδέ ποτέ του ελπίζει,
 ότι τα κέρδεσε γοργόν εγρήγορα τα χάνει,
 και γίνεται παντέρημος, τέλεια να πωχάνη
 θέλεις ιδή τον ζαριστήν, κι αν εν και έχη χρήσιν
 κ' αν εν και έχη χρήσιν κι αν έχη πέρπουρα πολλά, κι έχη
 λογάρι βρύσιν.

Τρία κομματσούλια κόκκαλα νάχουν κουκούδια μαύρα
 τον βάνουσι τον ζαριστήν εις την εσιάν και λαύρα.
 Κυλεί τ' ο κακορρίζικος και δυνατά τ'απώθει
 και γίνεται παντέρημος και κείνος δεν το γνώθει.
 Κυλεί το ζάρι ο ζαριστής και δρώνει σαν να σκάφτη
 χάνει ψυχήν και το κορμί και τα παιδιά του βλάφτει.
 Όταν κερδαίνη ο ζαριστής, πολλοί τον συντροφιάζουν
 αμμ' όταν χάση αφίνουν τον μ'ουδέ τον ανεμιάζουν
 κ' όταν κερδέση μιαν φοράν, χάνει απ'οπίσω δέκα,
 και των παιδιών του 'ργίζεται και δέρνει την γυναίκα
 και γδύνεται ο κακότυχος ν'αναπαυτή στο στρώμα,
 νάπες ότι εστρώσαν τον αγκάθες με το κόμα.
 Ο ζαριστής ορέγεται να κάτση στο παιγνίδιν
 τα κοκκαλάκια να κυλή στο μαγληνόν σανίδιν.
 Κερδαίνω, χάνω μοναχά εν όλη του η ομιλία
 και φαίνεται του νόστιμος η τετοιανά δουλεία.
 και καίτ' ο κακότυχος και κείνος δεν το γνώθει.
 κ'αφού τον ερημάξουσιν ετότες μεταγνώθει.
 Πολλοί από βίαν του παιγνιδιού επήγασιν κ' εκλέψαν,
 κ' ευρήκασιν και πιάσαν τους, στην φούρκαν τους επέψαν.
 Θέλεις να δης στον ζαριστήν ένα καλόν σημάδιν;
 οπ' ένε πλέα μάστορας, ένεν και πλέα ρημάδιν.
 Κυλεί τα ζάρια ο ζαριστής και τάβλες παίζει ομαδίν;
 ετότες γίνεται πωχός τέλεια ερημάδιν.
 Ο μάστορας ο ζαριστής θέλει να προφητεύη
 και μ'αδικίαν ψυλοκοπά πάντα να μηχανεύη
 τες εσοδιές και πραγματιές όσες κι αν έχη τρώτες,
 και τα παιδιά του πιάνουσι των Χριστιανών τες πόρτες.
 Ο μάστορας ο ζαριστής πιστεύγει ν'αυγατίση
 και με το κέρδος το κακόν ελπίζει να πλουτίση
 και κείνος μα την ρούζαν του μα την κακήν του μοίραν
 τα ρούχά του'νε άτσαλα και γέμουσι την ψείραν
 ο λογισμός του παιγνιδιού ωσάν εκθρός τον βιάζει
 το πράγμα και τα ρούχα του'ς άδηλα να ξοδιάζη,
 κ'αγανακτά την μοίραν του και κλαί το ριζικόν του,
 το πως εκάτσεν άτυχος, κ'έχασε το δικόν του
 κ'αναθυμάται τες βολές όπου τον επιωχάναν,
 και λέγει: Εξυγανεύαν με και δι'αυτό έχάνα,
 αν είχαν έλθει ένδεκα εις την δική μου χέραν
 εκέρδαινα τα πέρπουρα κ'είχα καλήν ημέραν.
 Επτά θελα και δώδεκα κ' ήλθε μου τέρσο κ'άσσο
 τα ζάρια μου λεγαν κακόν κ' ανάκειτο να χάσω
 από δεκάξη το κρατεί στην ωκα πάντα' λ'άσσο
 έχάσα τα δηνέρια μου και πάλιν ας γελάσω.
 Και κείνον οπου κέρδεσε εκείνον πάλιν ψέγουν,
 ουδέν κατέχει τες βολές των αζαριών να λέγουν,
 άσκημα σει την χέραν του, ρίκτει τα σαν ψημένος,
 κ' ουδέν κατέχει τίβοντας δεν είναι μαθημένος.
 Και τότε λέγουσι γι'αυτόν άφες νάρθη κ' εις άλλην
 και κείνος εγλυκάθηκε και απ'εκατόν θα βάλη
 κ' όσα κ' αν μας εκέρδεσε διπλά τα θέλει χάσει,
 έρημον να τον κάρωμεν, κ'όλα να τα ξεράση,
 και ναύρουν πρωτοζαριστήν και να τον εμπρεδέσουν
 να τους εβγάλη το ταβλίν κ'εμπρός να του το θέσουν.
 Εχάσαν τα δηνέρια των τα ρούχα των μαχεύσαν
 κ'από τα ζάρια γέρθησαν έρημοι και μισεύσαν.

Μόνο κάτω από τη Λέσχη (Λότζια) επέτρεπαν οι Ενετοί να παίζονται τα ζάρια (η εικόνα αναπαριστά το κτίριο όπως ήταν όταν χτίστηκε τον 16ο αιώνα από τους Ενετούς

κι αν χάσουν δεν παιδεύονται, θέλουν να γδικαιωθούν
 και πάλιν να διαγείρουσι κ'εις το ταβλίν ναρθούσιν.
 θαρράντα να κερδήσουσι έχάσαν ό,τι είχαν
 και είτι τους απόμεινεν ουδέν'αζίζει τρίχαν.
 Ο ζαριστής καθημερινώς δια κέρδος έχει θάρρος,
 και κείνος από την πτωχειάν έχει μεγάλο βάρος
 το κέρδος όπου πεθυμά ουδέν το πετυχαίνει,
 και πάντοτε στο χαϊμόν, καθημερινώς πτωχαίνει.
 Πιστεύει νάναι φρόνιμος και κείνος εν βουβάλι,
 τον νουν του και το πράγμά του'ς τα ζάρια να το βάλλη.
 Με τ'αύριον με το σήμερον θαρρεί για να πλουτίση
 μα σπήτια από τα ζάρια ποτέ δεν θέλει κτίσει,
 αμμé αν έχη τίποτες πράγμα να το πουλήση,
 το σπίτι του το έχειν του όλο να το ποντίση.
 Είδες το ψάριν πως αρπά στο πέλαγος την ψίχα
 αμμé τ'οπίσω ρίκτουν του τ'αγκίστριν με την τρίχα.
 έτσι το κάμνει ο ζαριστής όταν κερδέση λίγον
 ύστερον παίρνει τρώγουσα και πόνον με τον ρίγον
 όταν πιστεύη ο ζαριστής και κάτσην εντυμένος
 εγέρθηκεν ολόγυμνος και παραπονεμένος.
 εις το παιγνίδιν του θαρρεί, στον άνεμον ελπίζει,
 κ' εις τάφκαιρα και τάδηλα το πράγμα του σκορπίζει,
 κ'όσο που χάνει ο άτυχος πλεότερα πεισματώνει,
 κ' αν αμαχέψη ρουχα του, πλέον δεν τα γλυτώνει.
 Ο ζαριστής εομίγεται με σύντροφον με φίλον,
 και να κερδέση πεθυμά κ'αράσσει σαν τον σκύλον.
 Ειδωλόλατρης γίνεται τα ζάρια ν'εορτάζη,

Και ν'αντιμετωπίζη τον Θεόν
 τον δαίμονα να κράζη,
 Κ' ατ έχη κύριν ή γονιόν, έχασε την ευκή του,
 έχασε και το πράγμά του, χάνει και την ψυχήν του.
 Θωρείς υιέ μου Φρατζισκή τα κάμνει το παιγνίδιν,
 τα κοκκαλάκια τα μικρά στο μαγληνόν σανίδιν;
 λοιπόν, παιδί μου, έπρεπε να τ'απολησομνήσης,
 αν θέλεις την καλήν ζωήν να την αποκερδίσης.
 αφες και τες πολιτικές, μίμησε και τα ζάρια,
 της νύχτας τα γυρίσματα την πελελήν αγγάρεια.

Οι παιζόμενοι κύβοι, ως βλέπομεν εκ του ανωτέρω ποιήματος και ως γνωρίζομεν και άλλοθεν ήσαν τρεις τον αριθμόν ουχί δύο, όπως σήμερον εν Τουρκία και Ελλάδα, εκυλιόντο δε επί σιλιπνού σανιδίου επίτηδες κατασκευασμένου. Γνωρίζομεν επίσης ότι εκέρδιζον οι βόλοι αι αριθμούντες 7-14, έχανον δε οι αριθμούντες ολιγώτερον των 7 ή περισσώτερον του 14, και τοιούτους ατυχής βόλος εκαλείτο Zara".

Στέφανος Ξανθουδίδης

Έφορος των Αρχαιοτήτων Κρήτης

1. Λατιν. Lobium Ιταλ. Loggia και Loggetta ο σημερινός Τσπανός παρά το Βεζίρ Τζαμί.

2. Burgus και Ιταλ. Borgo ελέγετο το εκτός του τείχους μέρος πόλεως. Οι εντόπιοι Έλληνες τον έλεγαν βούργον και εξάορτον. Το πρόσγειον τούτο συμπεριελήφθη εντός των τειών κατά την ανοικοδόμησιν των νέων τειχών κατά την 16 εκατονταετηρίδα.

3. Ρούγα και Μεγάλη Ρούγα (Ruga maestra) εκαλείτο η μεγάλη οδός η άγουσα εκ του λιμένος εις την Λέσχην και το Δουκικόν παλάτιον.

4. Πολιτική ελέγετο τότε η πόρνη πολιτικαρείον δε είναι ο οίκος της ασωτείας

Απαγορεύονται, η μπασέτα, ο λασκινές, ο φαραώ, ο μπακαράς, η ρουλέτα

Μια διαταγή του αρχηγού της Κρητικής Χωροφυλακής Ιταλού Κραβέρι την παραμονή της Πρωτοχρονιάς του 1899

Τα αγαπημένα των ημερών τυχερά παιχνίδια είναι και απαγορευμένα. Και αυτή δεν είναι μια υπόθεση που αφορά μόνο στο σήμερα, αλλά από τότε που η πολιτεία ήταν οργανωμένη στη χώρα μας, χαρτιά και ζάρια είχαν τεθεί σε απαγόρευση.

Την παραμονή της Πρωτοχρονιάς του 1899 το αρχηγείο της Κρητικής Χωροφυλακής με διαταγή του απαγόρευσε τη διενέργεια όλων των τυχερών παιχνιδιών, σε οποιοδήποτε δημόσιο ή ιδιωτικό χώρο, με την απειλή χρηματικής ποινής, κατασχέσεων ή και φυλάκισης για κάθε παραβάτη. Και ως τυχερά προσδιορίζονταν όσα επέφεραν κέρδος ή ζημία αποκλειστικά μέσω της τύχης. Τέτοια παιχνίδια ονομάζονταν, μεταξύ άλλων, η μπασέτα, ο λασκινές, ο φαραώ, ο μπακαράς, η ρουλέτα.

Με τις διατάξεις είχε απαγορευθεί και η διακίνηση λαχείων, με εξαίρεση αυτά που αφορούσαν σε αγαθοεργούς σκοπούς ή στην ενθάρρυνση των τεχνών, πάντα όμως με την προηγούμενη άδεια των Αρχών.

Η διαταγή αυτή της Χωροφυλακής, που υπέγραφε ο πρώτος διοικητής της Ιταλός Κραβέρι, είχε ως εξής:

«Αρθρ.1. Απαγορεύονται τα τυχερά παιχνίδια εις λέσχας, ξενοδοχεία, καφενεία, καπηλεία και εις οίκους, εις ους η είσοδος επιτρέπεται εις τους παίκτας ελευθέρως ή κατά σύστασιν των ενδιαφερομένων, ή συνεταίρων.

Αρθρ.2. Απαγορεύονται επίσης τα τυχερά παιχνίδια εις τα δημοσίας οδούς, τας πλατείας, και εν γένει τους δημοσίους τόπους.

Αρθρ.3. Απαγορευμένα τυχερά παιχνίδια θεωρούνται, η μπασέτα, λασκινές, φαραώ, μπακαράς, ρουλέτα

ως και πάντα εκείνα, ων το κέρδος ή η ζημία, χάριν κερδοσκοπίας, εξαρτώνται καθ' ολοκληρίαν, η σχεδόν καθ' ολοκληρίαν, εκ της τύχης.

Αρθρ.4. Απαγορεύεται εις τα εν τοις προηγούμενοις άρθροις αναφερόμενα μέρη παν είδος λαχείου, εκτός των αφορώντων κινητά αντικείμενα, αποκλειστικώς περιωρισμένα εις σκοπούς αγαθοεργούς, ή προς ενθάρρυνση των τεχνών, και περί ου έχει δοθή προηγουμένη έγκρισις, κατά τους υπό του Νόμου οριζόμενους τύπους, της αρμοδίας Διοικητικής Αρχής.

Αρθρ.5. Ως λαχεία θεωρούνται η πώλησις ακινήτων ή κινητών, ή εμπορευμάτων, ων η κυριότης αποκτάται δια της τύχης, και εν γένει άπασαι αι προσφερόμεναι εις το δημόσιον πράξις, αίτινες γεννώσι την ελπίδα του εκ της τύχης κέρδους.

Αρθρ.6. Οι μετερχόμενοι απαγορευμένα τυχερά παιχνίδια, καταδικάζονται κατά το άρθρον 683 του Ποινικού Νόμου, προς τη δημεύσει των σκευών, εις πρόστιμον ή εις κράτησιν, εργολάβος μεν και συνεργός τουλάχιστον εις είκοσι δραχμών πρόστιμον, ή τριών ημερών κράτησιν, οι δε λοιποί συναίτιοι τουλάχιστον εις δέκα δραχμών πρόστιμον ή τριάκοντα εξ ωρών κράτησιν. Εις ξενοδόχους, οίτινες γίνονται ένοχοι του πταισματος τούτου, επιχειρούντες, προάγοντες ή υποθάλλοντες τα απαγορευμένα παιχνίδια, το ξενοδοχικόν των επιτήδευμα λογίζεται ως ίδια επιβαρύνουσα αιτία, και επομένως δύναται ο δικαστής να τους επιβάλη εν ταυτώ πρόστιμον και κράτησιν.

Εν Χανίοις τη 19/31 Δεκεμβρίου 1899
Ο Μοίραρχος Διοικητής ΚΡΑΒΕΡΗ»

Χαρτοπαίκτες, χριστιανοί και μουσουλμάνοι πολίτες, στρατιώτες των Ξένων δυνάμεων και χωροφύλακες, γύρω στο 1900

Η διαταγή του αρχηγού της Κρητικής Χωροφυλακής την παραμονή της Πρωτοχρονιάς του 1899 με την οποία απαγορεύονται (απαπαγορεύονται, όπως είναι το τυπογραφικό λάθος, για να δείξει την...πλήρη απαγόρευση!) τα τυχερά παιχνίδια.

Οι αμφισβητήσεις αιώνων περί του “Ερωτόκριτου”

Το περίφημο ποίημα “Ερωτόκριτος” του Βιτσέντζου Κορνάρου, η πατρότητα του οποίου αρχικά είχε αμφισβητηθεί, παρουσιάσε στα 1909, στο περιοδικό “Ο Κρητικός Λαός”, ο καθηγητής της γλωσσολογίας στο Εθνικό Πανεπιστήμιο **Γ.Ν. Χατζιδάκις**.

Ο ίδιος ο συγγραφέας επιχειρούσε να διερευνήσει όλες τις αμφισβητήσεις, χωρίς τελικά να απαιτήσει ούτε γράφηκε το αριστούργημα, ούτε αν ο Κορνάρος ήταν ο ποιητής. Ήταν όμως βέβαιος ότι ήταν Κρητικός.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΡΩΤΟΚΡΙΤΟΥ

Όπως περί των Ομηρικών επών ούτω σχεδόν και περί του Ερωτοκριτού πολλά μέχρι τότε γιγέρθησαν αμφιβολίες και πολλά εκινήθησαν ζητήματα. Κοινώς πιστεύεται ότι εποιηθή εν Κρήτη, αλλ' υπάρχουν και οι διατεινόμενοι ότι κυρίως είναι Αθηναϊκή εποποιία, ότι πιθανώς εποιηθή επί άλλης τινός Ελληνικής χώρας και έπειτα απλώς διεσκευάσθη εν Κρήτη. Οι μεν φρονούσιν ότι συνετάχθη κατά τον ΙΕ' αιώνα, άλλοι παλαιότερον κατά τον ΙΔ' και άλλοι νεότερον. Οι πλείστοι παραδέχονται κατά την εν τέλει του ποιήσαντος μαρτυρίαν ότι είναι έργον του Ενετόκριτου Βετζέτζου Κορνάρου, άλλοι δε δισχυρίζονται ότι ούτος ην απλούς αντιγραφείς ή διασκευαστής, επέγραψε δε το όνομα αυτού όπως τότε ουκί σπανίως και επ' άλλων γίνετο. Οι μεν θαυμάζουσι το ποίημα και αυτός δε ο ασίδημος Κοραΐς νεότερον Ομηρον ωνόμασεν αυτό. άλλοι δε ψεύγουσι τούτο ως αφόρητον απεραυτολογίαν, και άλλοι πάλιν αποβλέποντες εις το γλωσσικόν ιδίωμα, εν ω συνετάχθη, αποκαλοῦσιν αυτό βάρβαρον, χυδαίον κ.λ.π. Έκαστον των ζητημάτων και αμφισβημάτων τούτων χρέζει προδήλως ακριβούς εξετάσεως, ήτις εν τω παρόντι ούτε εύκολος ούτε ίσως δυνατή καθόλου φαίνεται. Μόνον όταν μελετηθώσι τα εν Ενετία αποκείμενα Κρητικά έγγραφα, συμβόλαια διαθήκαι κ.λπ. και καταστή ήμιν δυνατόν να διακρίνωμεν εν τη σκοτεινή σήμερον ιστορία του Κρητικού ιδιώματος ίχνη της ανεξίτητος αυτού· μόνον όταν σπηρίζομεν επί γλωσσικών μνημείων θα δυνηθώμεν και την γένεσιν πολλών λέξεων, τύπων, φράσεων, συντάξεων κ.τ.λ. να μάθωμεν και την ανέλιξιν αυτών να παρακολουθήσωμεν και μόνον όταν τα φιλολογικά προϊόντα των χρόνων εκείνων εν τη Ιταλία και τη Ελλάδα, τα τε εν βιβλιοθήκαις αποκείμενα και τα εν τω στόματι του λαού σωζόμενα συλλεχθώσι, μελετηθώσι και ούτω καθορισθή η εν τω χρό-

νω γένεσις και ανάπτυξις αυτών τότε και μόνον τότε θα δυνηθώμεν να ορίσωμεν ασφαλώς ή τουλάχιστον κατά προσέγγισιν τον χρόνον της συντάξεως ή αν τις θέλη της διασκευής αυτού, καθ' ην έλαβε τον σημερινόν αυτού τύπον.

Σήμερον τα πλείστα των επιχειρημάτων λαμβάνονται **εκ των παρασιωπημένων** (ex silentio) ή λέγονται **κατ' αναλογίαν** προς άλλα κατά το μάλλον ή ήττον όμοια. Αλλ' ως γνωστόν, τα τοιαύτα επιχειρήματα ως επί το πολύ είνε ανεπαρκή, παρέχουσι μόνον νύξεις, ενδείξεις, αλλ' ουκί αποδείξεις. Ούτω λ.χ. λέγεται ότι επειδή ο ποιητής δεν μνημονεύει των Τούρκων, πιθανώς ήκμασε προ της επικρατήσεως αυτών· διότι πάντως θα ήτο, προστίθεται, δύσκολον εις αυτόν, εις και ως λέγει, η υπόθεσις του έργου αυτού αναφέρεται **‘στους περαζόμενους καιρούς που οι έλληνες ωρίζαν**, τ.ε. ήκμαζον, θα ήτο, λέγεται, δύσκολον εις αυτόν να διαφύγη ούτω την επιδρασιν του ισχυροτάτου περιβάλλοντος ώστε να μη κάμη μνείαν αυτών. Εις ταύτα παρατηρώ πρώτον ότι ο ποιητής ουδέ των Ενετών ουδέ των Αράβων μνημονεύει και όμως προφανώς δεν έγγραψε προς της επικρατήσεως αυτών αλλαχού τε και εν αυτή τη Κρήτη. Δεύτερον ότι ει και πραγματεύεται, ως λέγει, συμβάντα αρχαίων ελληνικών χρόνων, γράφει ότι ο Άριστος:

“Από τη Φραγκιάν εμίσησε κι ήρθε να του βοηθήση...”

Ομοίως αναφέρει την χαρακτηριστικωτάτην λέξιν **χαράτσι** έπειτα **φαρί** κ.λ.π.

Επειδή πολλοί κατά τον μέσον αιώνα επεξεργαζόμενοι έργα παλαιότερα εοφειρίζοντο αυτών και επέγραφον το ίδιον όνομα, δια τούτο λέγεται ότι η εν τέλει του ποιήματος μνεία του ονόματος του Κορνάρου δεν αποδεικνύει ότι ούτος αληθώς ην ο ποιητής, “αλλ' ότι πιθανώς μόνον ολίγας τινάς μεταβολάς έφερεν εις παλαιότερον ποίημα, ή το διασκεύασεν εις πολιτικούς ομοιοκαταλήκτους στίχους, ίσως δε και την λέξιν μετέβαλε κατά τον Κρητικόν ιδίωμα, αν το πρότυπον δεν ήτο γεγραμμένον εις το ιδίωμα τούτο” (Ν.Γ. Πολίτου, ο Ερωτόκριτος σελ. 39). Ομολογώ προθύμως τω φίλω συναδέλφω ότι η μνεία του ονόματος του Κορνάρου **δεν αποδεικνύει**, ότι όντως ούτος ην ο ποιητής, ότι **δυνατόν** κάλλιστα να έχη και ούτος πράξει ό,τι και άλλοι πολλοί τότε έπραττον. Αλλά προσθέτω ότι τούτο είναι απλώς και μόνον **δυνατόν ενδεχόμενον**, ότι δε ούτε βέβαιον, αποδεδειγμένον ούτε καν πολύ πιθανόν δύναμι να θεωρήσω τούτο.

Δια τούτο παραλείπων τα εν τω παρόντι, ως είπον, απλώς δυνατά η ενδεχόμενα ταύτα επιθυμώ περί ενός μόνου των ανωτέρω τεθέντων ζητημάτων να είπω ολίγας λέξεις

ελπίζων ότι ίσως θέλω προσεγγίσει αυτό, έστω και ολίγον, εις την ποθητήν λύσιν, εινε δε τούτο το περί της πατρίδος του ποιητού. Δεν εξετάζω αν ούτος ήτο ο εν τέλει του ποιήματος μνημονευόμενος Κορνάρος ή άλλος τις, τοσοούτο μόνον φρονώ ότι δύναται να λεχθή, ότι πάντως ο ποιητής ήτο Κρης και ότι εποίησεν εν Κρήτη. Προς αποδείξιν δε τούτου προσάγω επιχειρήματα, τα μεν αρνητικά, **εκ των παρασιωπημένων**, τα δε θετικά.

Και πρώτον φαίνεται παράδοξον, ότι ουδαμού αλλαχού της ελληνικής γης σώζεται τοιαύτη, γραπτή ή προφορική παράδοσις περί της δευτέρας υπάρξεως του ποιήματος η καν της υποθέσεως αυτού· πανταχού αλλαχού παρατηρούνται ακινοβολαία εν Κρήτη, αλλ' ουδαμού εστι. Το παράδοξον τούτο γίνεται ακόμη παραδοξότερον, όταν τις λάβη υπ' όψιν ότι του μεν πολύ παλαιότερου Ακριτικού μύθου εσώθη και γραπτή και προφορική παράδοσις εν τη πρώτη αυτού κοιτίδι, τη Ασία και ταύτη τουρκοκρατούμένη, του δε πολύ νεωτέρου Ερωτοκριτού ουδέν ούτε γραπτόν ούτε προφορικόν ίχνος εσώθη αλλαχού που, όπερ να δύναται να εκληφθή ίθαγενές και ουκί Κρητικής προελεύσεως. Την επί μήκιστον διατήρησιν των τοιούτων φιλολογικών προϊόντων εν τη φαντασία και τω στόματι του Ελληνικού λαού μαρτυρεί εκτός του Ακριτικού Διγενούς και τόδε το γεγονός. Ήμην εννεαετής ότι παρά τινος **μαζώκτρας** (=γυναικός συλλεγουσής ελαίας) ήκουσα ολόκληρον τον μύθον της Ερωφίλης του Χορτάκι. Διηγείτο δε αυτόν το μεν εν στίχοις ους απεμνημόνευε, το δε εν πεζώ λόγω. Ενθυμούμαι έκτοτε πολλούς στίχους, οίον: τη γλώσσα και τη κεφαλή έβαλαν στο βασιέλι, μηνά τω θεϊ θυγατέρας του να πάπιας τη θέλει.

Νοείται οίκοθεν ότι η διηγούμενη ταύτα ως όλως αγράμματος ηγνώσει καθώς και εγώ τότε, ότι το ποίημα εκείνο ήτο του Χορτάκι και μάλλον πολλάκις εκδεδομένον· απλώς, είχεν ακούσει παρ' άλλου μέρος του ποιήματος και τον μύθον αυτού, εύρεν ωραίον και απεμνημόνευεν (=πρβλ. και Legrand, Biblioth. Gr. Vulg. β' σλ. πζ').

Κατά ταύτα φαίνεται λίαν άπορον πως και η υπόθεσις του ποιήματος και αυτό το ποίημα άλλως τε και επανειλημμένως εκδοθέν και κοινόν προσφιές ανάγνωσμα του ελληνικού λαού επί μακρόν χρόνον ον παρ' άλλοις, παρ' οίς κατά την υπόθεσιν ταύτην εποιηθή το πρώτον, δεν διεσώθη ούτω προσφιές και ως εειπείν ίθαγενές, όπως λ.χ. εγένετο εν Κρήτη.

Έπειτα, ο και το πάντων σπουδαιότατον, υποτιθεμένου ότι ούτε Κρης ην ο ποιητής ούτε εν Κρήτη εποίησεν, ανάγκη να εικάσωμεν ότι το ποίημα συνετάχθη εν ιδιώματι άλλων η τω Κρητικώ και ότι

εκ τούτου μετεγράφη εις το Κρητικόν ιδίωμα. Αλλά τότε εδει και ανάγκη να έχωσι διαφύγει τον διασκευαστήν εκόντα ή άκοντα πολλά στοιχεία του πρώτου ιδιώματος ήτοι λέξεις, τύποι, φράσεις, σημασία κ.τ.λ. αλλότρια μεν της Κρητικής διαλέκτου, ίδια δε της πρώτης εν η συνετέθη, και ταύτα εδει να κείνται σήμερον εν τω ποιήματι. Τούτο διδάσκει η πείρα παντός φιλολογικού έργου όπερ από διαλέκτου η γλώσσος μετηγγίσθη εις άλλην. Και όμως τοιαύτα ίχνη ιδιώματος άλλου ούτε επεζητήθησαν ούτε εξηυρέθησαν ούτε και αν ζητηθώσι θα ευρεθώσιν εν τω Ερωτοκριτώ.

Αλλά πλην των αρνητικών τούτων τεκμηρίων έχομεν και τα εξής θετικά. Όπως ελέχθη περί του Ομηρου ότι απ' αρχής μέχρι τέλους **έπαινος αρετής εστιν** ούτως λεκτέον και περί του Ερωτοκριτού, ότι απ' αρχής μέχρι τέλους επαινεί την πολεμικήν ανδρείαν, την θερμήν αγάπην και πρόθυμον εθελουσίαν υπέρ του πατρίδος εδάφους, την τιμήν της οικογενείας κ.λ.π. Είναι δε γνωστόν ότι ουδένος άλλου Έλληνος από της καταλήψεως της Ελλάδος υπό των σταυροφόρων και εξής επολεμήσαν μετά τοσαύτης επιμονής και επί τοσοούτους αιώνας προς τους ξένους δεσπότας και τυράννους όσον οι Κρήτες. Όπερ σημαίνει ότι ουδαμού αλλαχού της ελληνικής γης εκαλλιεργήθη και ετηρήθη μέχρι σήμερον τοσοούτον η πολεμική αρετή όσον εν Κρήτη. Πολλάκις παρετήρησα ότι άνθρωποι εύποροι, έχοντες αξίωμα τι, εγγράμματοι ηγείροντο εν δημοσίοις τόποις και παρεκάρουν την εαυτών θέσιν άλλοις απόρροις, αγραμμάτοις, γεωργοίς κ.λ.π., δια τον λόγον ότι ούτοι διεκρίθησαν εν τοις πολέμοις. Ουδ' ήτο μικρόν ότι **καπετάνιος** εξελέγετο εκάστοτε δια τον πόλεμον ουκί ο πλουσιώτερος και άλλως εν ειρήνη μέγα εκασταχού δυνάμενος, αλλ' ο αδιαφιλονικητού ανδρείας και τόλμης. Πρόδηλον άρα ότι η Κρήτη υπέρ πάναν άλλην ελληνικήν γην ήτο το καταλληλότατον εδαφος προς παραγωγήν, τοιούτου ποιήματος· διότι μόνον εν Κρήτη υπήρχον πράγματι και προ του ισ' αιώνας και μετά ταύτα πολεμικά παράδοσις ακραία και ικαναί να διαγειρωσι γενναίον λαόν και εις παραγωγήν και ανάγνωσιν τοιούτων έργων καθώς και εις εθελουσίαν υπέρ της πατρίδος.

Έπειτα εκ του τρόπου καθ' ον εκτίθενται τα κατά τον Κρήτην αρχοντόπουλλον, δηλοῦται σαφώς ότι και Κρης ην ο ποιητής και εν Κρήτη εποίησε. Τον Κύπριον, τον Μυτιληναίον, τον Ναυηλιά, τον Βυζαντινόν, τον Κορωναίον κ.λπ. πάντας τούτους παριστά ο ποιητής καταβαλλόμενος και πίπτοντας εις τους αγώνας, μόνον τον Κρήτην ουκί. Επειδή δ' όμως ο Ερωτόκριτος, ο ήρωας του όλου ποιήματος εδει να

Εικόνα από το μοναδικό χειρόγραφο του “Ερωτόκριτου” που υπήρχε στο Βρετανικό Μουσείο. Η λεζάντα προέρχεται από το περιοδικό “Κρητικός Λαός” στο οποίο και δημοσιεύτηκε το 1909

νικήση και λάβη τον στέφανον εκ των χειρών της αγαπωμένης, δια τούτο τεχνική ανάγκη επέβαλλε ν' αποχωρήση εκ των αγώνων ο Κρης άνευ του ποθητού και περιμαχίτου βραβείου. Εντεύθεν ο ποιητής επινοεί το μέσον της κληρώσεως, δι' ου ούτε νικηθείς ούτε νικήσας απέρχεται εκ των αγώνων ο Κρητικός. Την αγάπην και εκτίμησιν αυτού προς τον Κρήτην αρχοντόπουλλον δεικνύει ήμιν ο ποιητής πολλακώς, ούτω λ.χ. εισάγει αυτόν νικάντα και αποκαίνοντα τον άγιον Σπιθόλιοντα· ομοίως παρέστησεν αυτόν μαυροφορεμένον (τέχνασμα ίσως τούτου του Έλληνος ποιητού υπερβαίνοντος ούτ ωπην δουλείαν της Κρήτης) και τέλος εισάγει εις το στόμα της Νέννας την διαβεβαίωσιν καθ' ην:

Κι αν είχε τρέξει μετ' αυτόν της Κρήτης το λιοντάρι κάτεχε δεν την ήφινη την τζόγαν να την πάρη

Δια τούτου αρμείβει τρόπον τινά τον Κρήτη ήρωα αυτού.

Τούτοις προστίθεμεν ότι όστις και ολίγον μόνον γινώσκει τας γραμματολογικάς σχέσεις των χρόνων εκείνων, επίσταται ότι τοιαύτη της νέας ήμων γλώσσος καλλιέργεια και χρήσις εγένετο μόνον εν ταις φραγκοκρατουμέναις χώραις της Ελλάδος. Όπου επέζε και κατέθλιβεν ο ζυγός του Τούρκου και η τούτου συμπάρειδος αμάθεια, υπεστήριζε δε και η προς πάντας αγωνιζομένη υπέρ του Γένους Εκκλησιαστική την χρήσιν της ενοποιού συνήθους γραφομένης, εκεί αι τοπικά διάλεκτοι ούτε πολύ εκρησμοποιήθησαν εις σύνταξιν φιλολογικών έργων ούτε, ως εικός, ανεπτυχθησαν, επλουτίσθησαν, εξευγενίσθησαν. Είναι δε προφανές ότι πάλιν εκ των χωρών τούτων ούτε αι Ιόνιοι νήσοι, ων ουδέ τα ονόματα αναφέρει ο ποιητής ούτε η Κύπρος ης τον άρχοντα επαινεί

μεν ως ανδρείον αλλ' ούτε συμπαινεθεί:

(Ήρχισε να δειλιά ο λαός κι ήθελε κι επεθύμα ο Κυπριώτης το θερίο να πέση απ' το κάμα

ούτε δυσκολεύεται να παραστήση πίπτοντα εκ του ίππου, ούτε η Ρόδος ούτε η Χίος ούτε η Πελοπόννησος ούτε άλλη τις φραγκοκρατούμενη χώρα δύναται να ληφθή υπ' όψιν. Τοσαύτη του στίχου τελειότης, τοιαύτη της γλώσσος δύναμις και ευγένεια απαιτούσι κατ' ανάγκην απαραίτητον μακράν της ποιήσεως προηγούμενην καλλιέργειαν και μακρότεραν της γλώσσος χρήσιν. Ταύτα δε και μάλλον το πρώτον ουδαμού αλλαχού η εν Κρήτη βλέπομεν. Τα λεγόμενα Κύπρια άσματα και το χρονικόν του Μορέως εις λόγον γλώσσος και ποιητικής τέχνης φαίνονται απλά ψελλίσματα παραβαλλόμενα προς την γλώσσον και την τέχνην του Ερωτοκριτού.

Πρόσθετε ότι, ως γνωστόν, καθ' ον τρόπον σήμερον εις Αθήνας ούτως επί Ενετοκρατίας εις Κρήτην προσέτρεχον οι παιδείας ορεγόμενοι Έλληνες. Εκεί άρα υπήρχον σχολεία, εκεί εθεραπεύοντο τα γράμματα τα τε άλλα και η ποίησις (πρβλ. και το Κρητικόν θέατρον) διό και εκεί και ήμουν εκεί δύναται να νοηθή η δημιουργία τοιούτου εκτενούς, εντέχνου και πολεμικού ποιήματος και τούτου εν γλώσση μεν πλουσία, υψηλή και ευγενεί, εν στίχω δε καθόλου ειπείν ασφόγ.

Τελευταίον τον λόγον διατεινόμεναι ότι κατά τα ειρημένα περί μεν του χρόνου και του ονόματος του ποιητού δύναται να υπάρξη αμφιβολία, περί δε της πατρίδος αυτού κατ' εμήν γνώμην ουκί.

Γ.Ν. ΧΑΤΖΙΔΑΚΙΣ
ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΑΣ
ΕΝ ΤΩ ΕΘΝ. ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩ

Η κατάσταση στην Κρήτη

Η έκθεση του Δούκα της Κρήτης Ντολφίν Βενιέρ του 1610, που δημοσιεύω παρακάτω, έχει αρκετό ενδιαφέρον για την ιστορία της Κρήτης στην περίοδο αυτή. Όλες οι εκθέσεις των Γενικών Προβλεπτών και των Δουκών παρ'όλο που έχουν τον ίδιο περίπου σκελετό, γιατί μιλούν για τα ίδια σχεδόν ζητήματα, δίνουν καινούρια, άγνωστα μέχρι σήμερα, ιστορικά στοιχεία.

Η έκθεση του Βενιέρ στην αρχή κάνει μια ιστορική εισαγωγή, σχετικά με την ίδρυση και τη διοικητική οργάνωση του "Βασιλείου της Κρήτης". Αν και αναφέρεται σε γεγονότα γνωστά από άλλες ιστορικές πηγές, έχει τη σχετική της ιστορική αξία. Αναφέρει ποιος ήταν ο πρώτος Δούκας της Κρήτης., ποια ήταν τα χρονικά όρια της θητείας του, πόσους συμβούλους είχε, πότε ιδρύθηκε η υπηρεσία του Καπετάνιου και των Βετούρηδων. Μιλεί επίσης για τις αποικίες που έστειλε η Βενετία στην Κρήτη ως και για την επανάσταση του Αγίου Τίτου και την καταστολή της από τον Ντάλ Βέρμε.

Σχετικά με τη Δικαιοσύνη αναφέρει πως και από ποιους απονέμεται. Εξαιρεί την καθιέρωση του αξιώματος του Γενικού Προβλεπτή που "σε περίπτωση ανάγκης θα παίξει σπουδαίο ρόλο".

Ενδιαφέρουσα είναι η περιγραφή της σιτοδείας που παρουσιάστηκε στην περίοδο της υπηρεσίας του και η προσπάθειά του να την αντιμετωπίσει πηγαίνοντας ο ίδιος στη Μεσαρά για να βρει σιτάρι!

Και το κεκρί (κέγχρος panicum) μας πληροφορεί και ο Βενιέρ ότι χρησιμοποιούνταν για αρτοποιία την εποχή εκείνη¹. Παρακάτω συνιστά να γίνουν ιπποκίνητοι μύλοι για το άλεσμα των σιτηρών, για τους μήνες Σεπτέμβρη και Οκτώβρη, που δεν φυσούν άνεμοι και δεν υπάρχουν τρεχάμενα νερά και οι ανερόμυλοι και οι υδρόμυλοι δεν μπορούν να εξυπηρετήσουν τις σχετικές ανάγκες².

Αναφέρει έπειτα για το Στρατό (μιλίτσια) τον οποίο χαρακτηρίζει "άχρηστο", αφού και αυτοί οι σκοποί εγκαταλείπουν την υπηρεσία τους για τον ντόπιο στρατό (τους "ταέρνιντε", που κι αυτό τον θεωρεί μικρής αξίας για τις αγγαρείες, οι οποίες πρέπει να εκτελούνται προσωπικά από το λαό και όχι να πληρώνονται σε χρήμα για το φεουδαλικό ιππικό, το οποίο επίσης θεωρεί "ολωσοδιόλου άχρηστο", γιατί λείπει η άσκησή του, ενώ το μισθοφορικό είναι ανώτερο για τον εξοπλισμό των κατέργων, όπου κάνει τη σύσταση να γίνεται η στρατολογία των κατεργάρηδων το Φλεβάρη που πεινά ο λαός και εύκολα προσέρχεται σ' αυτή τη στρατολογία για την κατάσταση που βρισκόταν τότε τα τείχη σε μερικά σημεία³. για την ύδρευση του Χάντακα, την κατασκευή των δεξαμενών του Αγ. Γεωργίου- οι οποίες γέμιζαν από τα νερά των δρόμων- και τις κρήνες του Αγίου Σαλβαντόρ και της Λόνιζας για την κατάσταση του Castello al Mare (Κούλε) και του λιμανιού και για το ζήτημα της ασφάλειας του Βασιλείου.

Το πρωτότυπο του δημοσιευόμενου εγγράφου βρίσκεται στο Archivio di Stato di Venezia (V.A.S.), Relazioni LXXXI, Relazione di Dolfin Venier.

1610 στις 9 του Γενάρη έκθεση του Ντολφίν Βενιέρ, τώως Δούκα της Κρήτης

Γαλνότεα Ηγεμόνα,

Ανάμεσα στ'άλλα λαμπρότατα έθιμα του άριστου και υποδειγματικού Κράτους της Γαλνότεα τούτης Πατρίδας αξιομήρητο είναι το παλιό

Γκραβούρα του Χάντακα στα χρόνια της Ενετοκρατίας

Μια έκθεση του Δούκα της Κρήτης Ντόλφιν Βενιέρ του 1610, όπως την μετέφερε στα "Κρητικά Χρονικά" του 1950 ο Στέργιος Σπανάκης

και καλά καθιερωμένο έθιμο, σύμφωνα με το οποίο οι αντιπρόσωποι οφείλουν, άμα επιστρέψουν από την υπηρεσία τους, να αναφέρουν ταπεινά στη Γαλνότεα Σας κάθε τι πού, κατά την κρίση τους, αξίζει να σας αναφέρουν.

Τούτο εκτελώντας κι εγώ, ο Ντολφίν Βενιέρ, που ξαναγύρισα τώρα στην Πατρίδα από την υπηρεσία του Δούκα στο Βασίλειό Σας στην Κρήτη, όχι μόνο για να εκπληρώσω τη φυσική υποχρέωσή μου, μα και για να ικανοποιήσω το ζήλο που έχω για την εξυπηρέτηση του δημόσιου συμφέροντος, έχω σκοπό να μιλήσω με λίγα λόγια, τόσο για όσα αφορά τα ζητήματα της υπηρεσίας μου όσο και για τα πράγματα εκείνα, που κρίνω πως είναι ανάγκη να εξεταστούν και να θεραπευτούν. Όλ'αυτά, όπως και εκείνα που, κατά την ασθετική κρίση μου, έχουν ανάγκη να μελετηθούν, θα τα πραγματευτώ στα παρακάτω κεφάλαια.

Και, όντας υποχρεωμένος ν' αρχίσω από το αξίωμα του Δούκα, ταιριάζει ν' αναφέρω κάτι για την αρχή αυτού του αξιώματος μαζί με τα περιστατικά του, αν και οι κ.κ. προκάτοχοί μου θα έχουν μιλήσει μέχρι σήμερα πιο τέλεια.

Ιστορική εισαγωγή για την ίδρυση και την οργάνωση του Βασιλείου

Αφού το 1204 στις 12 του Αυγούστου, την εποχή του Γαλνότεα Δόγη Ντάντολο, το Βασίλειο της Κρήτης αγοράστηκε από το Ντόν Μπονιφάτιο, μαρκήσιο του Μονφεράτο, χίλιες αργυρές μάρκες και άλλες κτήσεις στην Ιταλία, που του απόδιδαν 10000 χρυσά υπέρπυρα το χρόνο, πέρασε στην εξουσία της Γαλνότεας Σας. Το 1207 ο εκλαμπρότατος κ. Ιάκωβος Τιέπολο,

που έγινε Ηγεμόνας ένδοξης μνήμης, στάλθηκε εκεί για πρώτη φορά Δούκας, όπου υπηρέτησε επτά χρόνια⁴.

Η χρονική αυτή περίοδος περιορίστηκε στους άλλους διαδόχους σε τρία χρόνια μέχρι το έτος 1226 και από τότε κ' έπειτα σε δυό, όπως εξακολουθεί να είναι και μέχρι σήμερα. Από το 1363, 17 Σεπτεμβρίου, καθιερώθηκε η υπηρεσία του Καπετάνιου, για να φροντίζει για το Στρατό, και από το 1419 ορίστηκε και σαν βοηθός του Δούκα, για να φροντίζει για την πιο γρήγορη είσπραξη των χρημάτων του Δημοσίου και σαν τέτιος διορίστηκε για πρώτη φορά ο εκλαμπρότατος αείμνηστος κ. Ιωάννης Τζάνε.

Στον πρώτο Δούκα δόθηκαν τέσσερις σύμβουλοι, οι δυό για να εδρεύουν κοντά του κι οι άλλοι δυό για να εδρεύουν ο ένας στο Ρέθυμνο και ο άλλος στα Χανιά' ώσπου ευαρεστήθηκε η σοφότητα Γαλνότεα Σας να εκλέξει για τις πόλεις αυτές τους ρετούρηδες σύμφωνα με τις τότε απαιτήσεις. Οι ρετούρηδες αυτοί, όταν ο Δούκας πηγαίνει σε καμιά από τις πόλεις αυτές, γίνονται σύμβουλοί του διατηρεί όμως την αρχική απόλυτη εξουσία του σ'ολόκληρο το Βασίλειο. Για τη διατήρηση και τη σταθεροποίηση του Βασιλείου αυτού και για να βάλει κάποιο χαλινάρι σ' εκείνο το λαό, που όταν άλλασε η Κυβέρνηση άρχισε να γίνεται ανυπότακτος και ενοχλητικός, προκαλώντας σοβαρότατες διαταραχές, η Γαλνότεα Σας αποφάσισε να στείλει μια αποικία ευγενών το 1212, με την ευρύτατη εκείνη εξουσία, που παραλείπω ν'αναφέρω, γιατί έχει χαρακτηριστεί ζωηρότατα στην καρδιά των εξοχότιτων Σας.

Μα μερικοί απ' αυτούς έγιναν στασιαστές και θρασείς κ' έδωκαν αφορμή να σταλεί ο στρατηγός Νταλ Βέρμε Βερονέζε⁵, για να τους καθυ-

ποτάξει, όπως και έκαμε. Για την καταστολή αυτή γίνεται δημοσία τελετή, με την προετοιμασία ενός κήπου στην Πλατεία. Ο κήπος αυτός σκώνεται από το λαό σε μια στιγμή όταν, εκείνο το πρωί, βγαίνει από το Παλάτι ο Δούκας⁶.

Η αποικία ανανεώθηκε έπειτα το 1222 με τις οικογένειες εκείνες που βρίσκονται εκεί ακόμη και τώρα, παρ'όλο που έχουν ελαττωθεί αρκετά σήμερα, γιατί πολλές απ' αυτές έσβυσαν, αρκετές γύρισαν στην πατρίδα και άλλες, από αναμελεία και φτώχεια, κατέντησαν στα χωριά, άλλαξαν επαγγέλματα και έγιναν φτωχοί χωρικοί. Έτσι, στο Συμβούλιο που συγκλήθηκε στα μέσα της θητείας μου, παραβρέθηκαν μόλις τριάντα περίπου απ'αυτούς, ενώ από τους κρητικούς παραβρέθηκαν περισσότεροι από εβδομήντα ζητήματα που μπορούν ν' απασχολήσουν σοβαρά τη σκέψη εκείνου, που ενδιαφέρεται για να διατηρηθεί ένα μέλος σπουδαιότατο της Δημοκρατίας αυτής, παρ'όλο που εγώ θεωρώ όλους εκείνους (τους κρητικούς) αρκετά φιλήσυχους, αν και δεν ξέρω από τη φύση τους είναι τέτιοι, ή από φόβο επειδή βλέπουν τα φρούρια και το στρατό και γι'αυτό ίσως δεν εκδηλώνονται σ' αυτούς παράλογα αισθήματα, αφού λείπει η δυνατότητα να μπορέσουν να τα τροφοδοτήσουν με κάποια ευνοϊκή πρόοδο.

Είναι αλήθεια πως οι κάτοικοι των Χανιών έχουν γίνει πολύ ταραχοποιοί και ελάχιστα σεβονται όχι μόνο τους ρετούρηδες, μα κι αυτούς τους ανώτερους, παρ'όλο που σήμερα έχουν τον κ. Μπενέτο από τη γενιά των Πεζάρων, ευγενή με μεγάλη εκτίμηση και σύμφωνα σ' όλα με τις απόψεις της Γαλνότεας Σας και τις περιστάσεις.

Πολλοί έχουν τη γνώμη πως πρέπει να διοριστεί ένας προβλεπτής που να χει δικαιοδοσία στο Στρατό, τα φρούρια, τα οικονομικά, το ναυπηγείο, τα δημόσια έργα κλπ., γιατί ο ρετούρης εκείνος είναι συνεχώς απασχολημένος. Παρ'όλο που στο ζήτημα αυτό δεν έχω αντίθετη γνώμη, αν η Γαλνότεα Σας δεν θέλει να δημιουργήσει καινούργιους τίτλους και καινούργιες δαπάνες, νομίζω πως, για ν' ανακουφιστεί ο ρετούρης και να μπει κάποια τάξη στην πόλη, που έχει και θα έχει απόλυτη ανάγκη από πούχια γιατί έχει πέσει στους Καλλέργηδες, τους Μουρμούρηδες και του Κιότζα, πρέπει τα σοβαρά ζητήματα όλου του Βασιλείου να αναθέτονται απευθείας στο Συμβούλιο του Δούκα με τη συμμετοχή των κ.κ. Καπετάνιου Γκράντε, Γενικού Προβλεπτή και Συμβούλων και με τους κανόνες του Συμβουλίου των Δέκα, όπως γίνεται για τους υπηκόους του Χάντακα, που, ίσως, έχουν λιγώ-

στις αρχές του 17ου αιώνα

τερο ανάγκη. Είπα "όλου του Βασιλείου" γιατί στο Διάταγμα που πρόκειται να γίνει δεν ταιριάζει να αποκαλυφτεί πως το μέτρο αυτό παίρνεται κυρίως για τα Χανιά και για να πολιτευτούν και οι άλλοι κάτοικοι του Βασιλείου σε όλα τα ζητήματα έτσι που πρέπει, ώστε να απέχουν από τις βιαιοπραγίες και να σέβονται τις Δημόσιες Αρχές.

Η Δικαιοσύνη

Σχετικά με την απόδοση της Δικαιοσύνης, παρ'όλο που οι λειτουργοί της, σ'όλη την περίοδο της υπηρεσίας μου, ήταν άνθρωποι ευγενείς και τίμιοι, καλό θα 'ταν να στέλνονται κάθε τόσο εκεί οι σύνδικοι ή να παραχωρείται, καμιά φορά στο Γενικό Προβλεπτή η εξουσία, που δόθηκε άλλοτε στον εξοχότατο Φοσκαρίνι, ο οποίος αξίζει να μνημονεύεται και να τιμάται αιώνια. Αυτό θα χρυσίμει σαν ένα αναγκαστικό χαλινάρι σε κείνο που θα σκεφτόταν να κάμει υπερβολική κατάχρηση της εξουσίας του, κάνοντας έτσι τον εαυτό του πρόξενο της αδικίας, που τόσο την αποστρέφεται ο Θεός και η ανυπόκριτη διάνοια της Γαλνότητάς Σας.

Θα αναφέρω ακόμη πως μου φάνηκε μεγάλο πράμα ακούοντας ότι: η γνώμη να στέλνονται σύνδικοι προτάθηκε και κανονίστηκε, για να διευκολυθεί ο δρόμος και η θροσύτητα εκείνων που σκέπτονται το κακό και τις ολέθριες, κατά του πλησίου, πράξεις. Μπορώ να διαβεβαιώσω τις εξοχότητές σας ότι: οι σύνδικοι αυτοί είναι τόσο επιθυμητοί στο λαό εκείνο, που, κι αν ακόμη το έργο τους θα ήταν ασήμαντο, μόνο με την παρουσία του θα φεραν σ'όλους απεριόριστη ικανοποίηση και ανακούφιση, γιατί ο καθένας θα φοβάται το κακό εκείνο, που μπορεί να βάλει σε ταραχή όχι μόνο το πρόσωπό του μα κι ολόκληρο το σπίτι. Στο Χάντακα διαβιβάζονται από τις άλλες πόλεις του Βασιλείου οι εφέσεις και οι προδικαστικές πράξεις τελειώνουν από το Δούκα, τον Καπετάνιο και τους Συμβούλους. Για το ζήτημα αυτό δεν πρέπει να παραλείψω να εκθέσω στη Γαλνότητά Σας εκείνο που μου συμβαίνει.

Στην περίοδο της θητείας μου σκοτώθηκαν στο Ρέθυμνο άγρια από τους εχθρούς τους μερικοί επικηρυγμένοι και όταν επρόκειτο να επιβληθεί στους εγκληματίες τιμωρία που έπρεπε σ'ένα τέτοιο σοβαρό έγκλημα, οι Σύμβουλοι εκείνοι έβγαλαν ένα προνουσια-

Ο Στέργιος Σπανάκης (αριστερά) με το συνεργάτη και φίλο του Ελευθέριο Πλατάκη

μέντο για να μη συνεχιστεί η εκδίκηση της υπόθεσης αυτής. Μα με τη γνώμη αυτή δεν ήταν σύμφωνος ο κ. Οκταβιανός Φαλιέρο, ευγενής μοναδικής ακεραιότητας και άγρυπνος φροντών του λαού Σας μα και του Δημοσίου. Και παρ'όλο που ακύρωσα το προνουσιαμένο αυτό σαν πράξη προδικαστική, και διάταξα να συνεχιστεί η δίκη, οι Σύμβουλοι, καινούρια παρόμοια υπόθεση, την έκριναν όπως και την πρώτη, βάζοντας στο χέρι των ισχυρών τόση δύναμη που, με την συνήθεια του κακού παραδείγματος, οι φτωχοί όχι μόνο θα καταπιέζονται μα και θα σκοτώνονται, χωρίς να τιμωρούνται οι εγκληματίες. Καινοτομία πολύ άδικη και ολωσδιόλου αντίθετη στην ψυχία που χρειάζεται να 'χουν οι υπήκοοι εκείνοι που θα καταλήξει σε σοβαρότερα εγκλήματα, αν δεν πάρει μέτρα η Γαλνότητά Σας γι' αυτή την υπόθεση, με διαταγή να ισχύσουν σ'όλοκληρο το Βασίλειο.

Γενικός Προβλεπτής

Τους τελευταίους καιρούς, με την ευκαιρία του πολέμου με τον Τούρκο, η Γαλνότητά Σας πήρε τη σοφή απόφαση να στείλει στην Κρήτη ένα Γενικό Προβλεπτή' και σαν τέτοιος στάλθηκε ο εκλαμπρότατος κ. Μουλά. Το σπουδαιότατο αυτό υπούργημα συνεχίζεται και σήμερα. Ο εξοχότατος Φοσκαρίνι, όταν ανάλαβε το υπούργημα αυτό, έχοντας και το αξίωμα του Γενικού Καπετάνιου της θάλασσας, μεταρρύθμισε, ανάμεσα στα

τόσα άριστα μέτρα που πήρε το Βασίλειο εκείνο, και το ιππικό των φεουδαρχών και στη διοίκησή του έβαλε η Γαλνότητά Σας τον Γεν. Προβλεπτή, όπως γίνεται ακόμη και σήμερα κάθε τρία χρόνια. Στην υπηρεσία αυτή τοποθετήθηκε πρώτος ο αείμνηστος εκλαμπρότατος κ. Γαβριήλ Ντά Κανάλ.

Αν και το υπούργημα αυτό έχει κάποια σημασία, όμως, σε περίπτωση ανάγκης θα παίξει σπουδαίο ρόλο στις απαιτήσεις του Βασιλείου.

Από την προσθήκη τόσων αντιπροσώπων, ο Δούκας, που πριν βαστούσε όλο το βάρος, ανακουφίστηκε πολύ και σήμερα περιορίζεται μόνο στα επισιτιστικά ζητήματα, στη διαχείριση της Δικαιοσύνης στην πόλη και στην εκδίκηση των εφέσεων του Βασιλείου, της Τήνου και των Κυθρήων.

Τα σιτηρά

Σχετικά με τα σιτηρά, το σιτάρι, το πιο απαραίτητο στη ζωή, δεν φτάνει για τις ανάγκες του νησιού όλο το χρόνο και χρειάζεται να εισάγεται από τις τουρκικές χώρες. Αν δεν γίνει στο Βασίλειο μια παρακαταθήκη σταριού, για τις ανάγκες που μπορούν να παρουσιαστούν, σίγουρα θα υπάρχει συχνά σοβαρή έλλειψη, γιατί η κατανάλωση είναι μεγάλη, για τη συντήρηση τόσο του λαού όσο και του στρατού και για την ετοιμασία παζιμαδιών για τις γαλές. Η συγκομιδή είναι αμφίβολη και μικρή για τη συνθησιμένη κατανάλωση και σε περίπτωση που θα παρουσιαστεί κάποια ανάγκη, αν μάλι-

στα βρεθούμε και σε περιπλοκές, δεν θα 'ναι δυνατό να γίνει εισαγωγή από το εξωτερικό και η ανάγκη αυτή θα γίνει σοβαρότερη γιατί θα αυξηθεί ο αριθμός των ανδρών που θα υποχρεωθεί η Γαλνότητά Σας να συντηρήσει για την ασφάλεια και τη διατήρηση του Βασιλείου.

Όταν ανέλαβα την υπηρεσία εκείνη⁹ αντιμετώπισα έλλειψη στο σιτάρι, τόσο γιατί βρήκα στις σιταποθήκες ελάχιστο, όσο και γιατί η συγκομιδή ήταν πολύ φτωχή. Γι' αυτό αναγκάστηκα να πάρω διάφορες αποφάσεις. Πρώτα πήγα ο ίδιος στα νότια μέρη του νησιού, στον κάμπο της Μεσαράς, για να βρω σιτάρι και να διατάξω να μεταφέρουν στην πόλη μεγάλη ποσότητα, όπως και έγινε, αν και με μεγάλες δυσκολίες, γιατί η απόσταση είναι μακρινή και η μεταφορά χρειάστηκε να γίνει με κόπο με μικρά ζώα, που το καθένα δεν μπορούσε να μεταφέρει παραπάνω από ένα σάρο κάθε φορά⁹. Τότε, από την ορμή των εξαιρετικών κακοπαθειών, αρρώστια σοβαρά και υπόφερα συνέχεια ένα χρόνο σχεδόν. Ο Θεός ευλόγησε να αποδώσει την υγεία στο σώμα, όπως διατηρήθηκε γερή και η ψυχή μου αντιμετωπίζοντας τόσο σπουδαίο κακό, το λιμό, που με επίεζε. Έπειτα αποφάσισα να καταφύγω με επιστολές μου στη Γαλνότητά Σας και τους εκλαμπρότατους κύριους αρμόδιους του Επισιτισμού, ζητώντας τη σπλαχνική σας βοήθεια. Η βοήθεια αυτή δόθηκε και έφτασε τόσο έγκαιρα, που η υπερβολική απληστία μερικών εκμεταλλευτών της πείνας καταπνίγηκε μ' αυτή την άμεση προμήθεια. Τα σιτηρά αυτά μου έδωκαν τον καιρό να περιμένω την επιστροφή από τα νησιά τεσσάρων πλοίων, που είχαν σταλεί για να φέρουν σιτηρά, ύστερα από άδεια της Τουρκικής Κυβέρνησης, που επετύχαμε με τη βοήθεια και τη δραστηριότητα του εκλαμπρότατου βαίλου κ. Κονταρίνι. Τα πλοία αυτά έφεραν τόση ποσότητα σιτάρι, που ανακούφισε τον πληθυσμό, ο οποίος υπόφερε από την έλλειψή του, που ήταν αισθητή ακόμη και στα γύρω κοντινά μέρη. Ο πανάγαθος Θεός δεν παράλειψε να στείλει πλοιοστάτη συγκομιδή κι έτσι, μ' αυτή και με τα σιτηρά που έφερε το καράβι του κ. Ιω. Έρο, αφισα την πόλη όταν έφυγα εφοδιασμένη, σε βαθμό που ο διάδοχός μου δεν θα 'χει να σκεφτεί, σ'όλη την περίοδο της θητείας του για ζήτημα τόσο σπουδαίο, παρά μόνο πως να διατηρηθεί καλά

εφοδιασμένη η Πολιτεία και το Βασίλειο για κάθε ενδεχόμενο.

Για να μην αχρηστευτεί με το πέρασμα περισσότερου χρόνου η παρακαταθήκη του κεκρισού¹⁰, που σε μεγάλη ποσότητα διατηρείται, τώρα και δωδεκάδες χρόνια, στις δημόσιες εκείνες αποθήκες, θα θεωρούσα απαραίτητο να ανανεωθεί, όταν παρουσιαστεί ευκαιρία. Στην κατάσταση που βρίσκεται σήμερα δεν εκανε καμιά ζημιά στα συμφέροντα της Γαλνότητάς Σας, μα από τώρα και πέρα σίγουρα θα κάνει. Στην προεידόποιηση αυτή με παρακινεί η πλούσια σοδεία τούτου του χρόνου σ' αυτά τα μέρη και ιδιαίτερα το πλεονέκτημα στις τιμές του κεκριού. Στο ζήτημα αυτό μου φαίνεται πως δεν θα 'ταν άωφελο και το λιμάνι του κάβου Ροδόνη¹¹, απ' όπου πήρα μια ποσότητα σε τούτο το ταξίδι μου και αντιλήφτηκα να το αγοράζουν άνθρωποι από το Περάστο¹².

Οι Μύλοι

Το Σεπτέμβριο και τον Οκτώβριο παρουσιάζεται μεγάλη δυσκολία στο άλεσμα των σιτηρών, τόσο στους νερόμυλους όσο και στους ανεμόμυλους γιατί με την ολοκληρωτική ελάτωση του νερού και με τις μπόνατες που επικρατούν συνήθως αυτή την εποχή είναι αδύνατο να επαρκέσουν. Γι' αυτό νομίζω πως θα εξυπηρετούσε πολύ το ζήτημα μια διαταγή της Γαλνότητάς Σας, για να γίνουν καμιά δεκαριά μύλοι ιπποκίνητοι, για να μπορέσουν, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, να εξυπηρετήσουν τις σχετικές ανάγκες. Η δαπάνη που θα χρειαστεί δεν θα 'ναι και τόσο σοβαρά, γιατί στην πόλη βρίσκονται διάφοροι χώροι κενοί, τόσο κατάλληλοι γι' αυτό το σκοπό.

Η Μιλίτσια

Αν και επιθυμώ να τελειώσω εδώ για να απαλλάξω τη Γαλνότητά Σας από την ενόχληση και τον εαυτό μου από τον κόπο, όμως, για να μην παραλείψω κάτι που, κατά την κρίση μου, θα ήταν χρήσιμο στο δημόσιο συμφέρο, παρ'όλο που τούτο δεν είναι της δικαιοδοσίας μου, θα προσθέσω ευλαβικά τα παρακάτω, αρχίζοντας από το στράτευμα που βρίσκεται σ' εκείνη την πόλη και μπορεί να ανέρχεται σε 1500 περίπου στρατιώτες. Αυτούμαι γιατί αναγκάζομαι να πω ότι, οι μισοί απ' αυτούς είναι ποιότητας όχι και τόσο καλής,

για να μην πω ολότελα άχρηστοι. Όταν έφευγα βρέθηκαν μια νύχτα τρεις σκοποί, που είχαν εγκαταλείψει τη θέση τους. Αν το στρατό δεν τον διοικούσε ο κόμης Βαρθολομαίος Μαρτινέγκο, άντρας με μεγάλη εκτίμηση και συνετή ικανότητα, καμιά ή μικρή υπόληψη θα είχε αυτή η τόσο σπουδαία φρουρά. Αν στη φρουρά αυτή στέλλονταν κάθε χρόνο νέοι λόχοι, θα έπαυε στο μεγαλύτερο μέρος της η ακαταστασία αυτή.

Γιατί, ενώ το Δημόσιο δεν θα πλήρωνε περισσότερα από τα συνθησιμένα έξοδα, θα είχε την ευχέρεια να απολύσει τους άχρηστους και να τους αντικαταστήσει με καλούς. Τότε θα γινόταν ασφαλώς όπως απαιτεί το δημόσιο συμφέρο.

Ο εγχώριος στρατός (Cernide)

Στον εγχώριο στρατό (τσέρνιντε) της πόλης, που κάποτε είχα την περιέργεια να δω, βρήκα πολλούς αρκετά ικανούς. Μα καταντά να 'ναι όλοι μικρής αξίας, γιατί δεν διακρίνονται οι καλοί από τους άχρηστους. Όταν όμως ο στρατός αυτός βελτιωθεί, πράγμα που είναι δυνατό μπορεί να γίνει άριστος για κάθε περίπτωση ανάγκης.

Τον εγχώριο στρατό του Βασιλείου, που είναι εμπιστευμένος σήμερα στις φροντίδες του Συνταγματάρχη Μάριου Γκάτσι, ευγενή μεγάλης αξίας και εμπειρότατο στα ζητήματα του Βασιλείου, δεν μπόρεσα να τον δω, γιατί δεν ήταν ακόμη συγκεκριμένος. Γι' αυτό δεν μπορώ να πω τίποτε άλλο εκτός από τούτο: κατά τη γνώμη μου, καλό θα ήταν να περιβληθεί ο συνταγματάρχης με την εξουσία εκείνη που θα κρίνει απαραίτητη η μεγάλη φρόνηση των εξοχότητών σας.

Οι αγγαρείες

Από τις αγγαρείες που υποχρεώνονται να κάνουν οι υπήκοοι εκείνοι μπορεί να περμένει κανένας κάποια ωφέλεια του Δημοσίου.

Νομίζω πως ανακινείται τώρα, στην περίοδο του σημερινού Γενικού Προβλεπτή, η γνώμη που είχαν εκφράσει πριν μερικοί: για τη μετατροπή των αγγαρειών σε χρηματική εισφορά. Έχω τη γνώμη ότι: αν η Γαλνότητά Σας πάψει να δέχεται την εκτέλεση των αγγαρειών προσωπικά από τον πτωχότατο και αθλιέστατο εκείνο λαό, ασφαλώς θα χάσει και την ελπίδα να πληρωθούν οι αγγαρεί-

συνέχεια από τη σελ. 87

ες αυτές και, κατά συνέπεια, θα χάσει την καλή αυτή υπηρεσία. Επίσης θα ήρπε ν'ασχοληθούν με την κατεδάφιση του φρουρίου του Αγ. Δημητρίου (Ακ Τάρπιος).

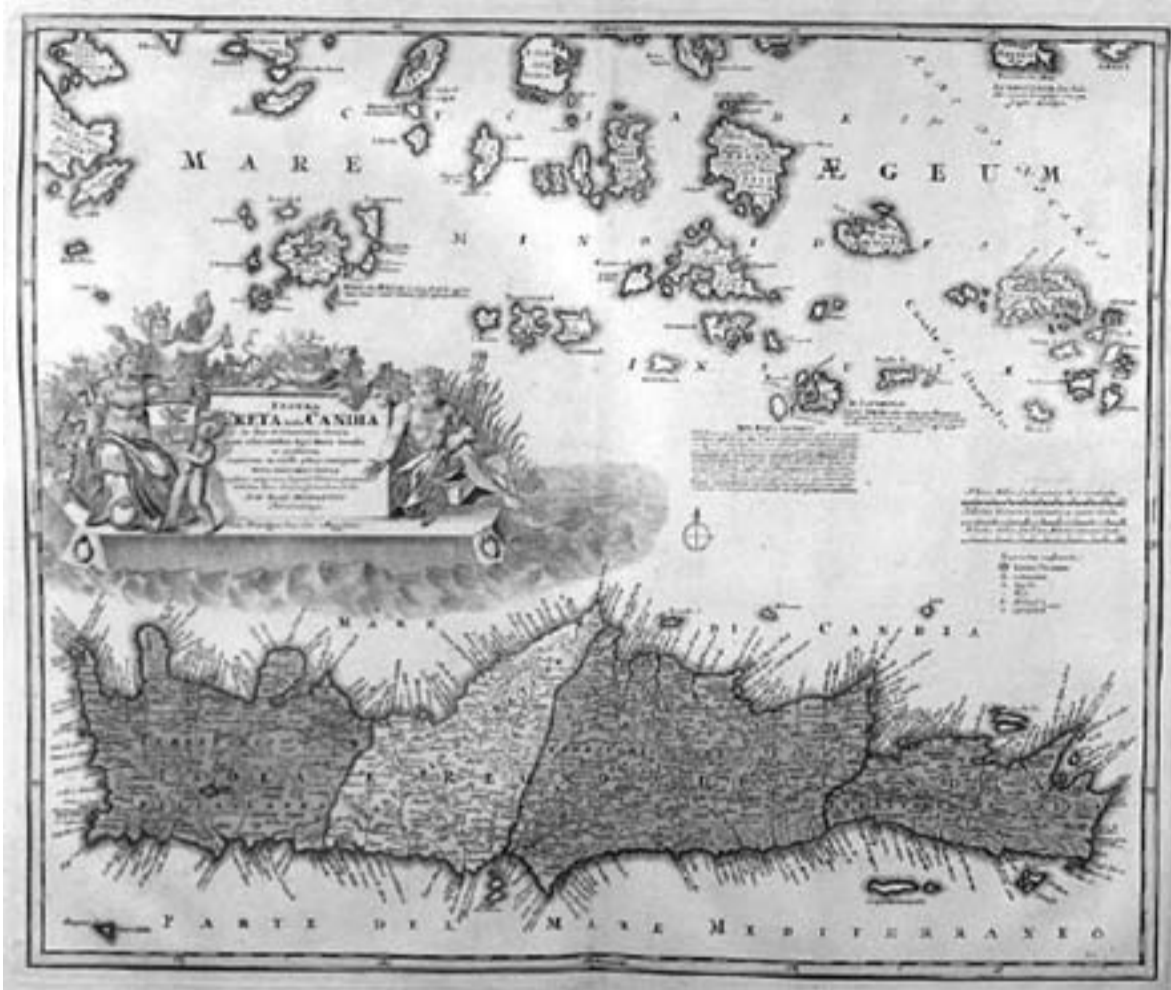
Αν μέχρι σήμερα φρόντιζε κανένας για το ζήτημα αυτό, η εργασία θα είχε τώρα προχωρήσει αρκετά και η πόλη θα ωφελούνταν πάρα πολύ από τα υλικά αυτά, όπως θα ωφεληθεί οποιεδήποτε μεταφερθούν τόσο για επικωρωτώσεις όσο και σε άλλους τόπους που υπάρχει ανάγκη.

Το Φεουδαλικό Ιππικό

Το φεουδαλικό ιππικό είναι βάρος πολύ μεγάλο στους υπηκόους εκείνους, όχι τόσο γιατί έχουν την υποχρέωση να διατηρούν άλογα όσο γιατί βρίσκονται στην ανάγκη να τα αγοράζουν από πρόσωπα επίσημα με μεγάλη ζηριά τους· γιατί συνήθισαν μερικοί να αγοράζουν όχι μόνο τα άλογα εκείνα που στέλνονται στο Βασίλειο για εμπόριο· με τα οποία θα ικανοποιούσαν πότε-πότε τις ανάγκες τους· και εκείνα ακόμη που γεννιούνται εκεί, στο Βασίλειο, και πουλούνται εκατοντάδες δουκάτα, παρ'όλο που τα παίρνουν από τον ένα σταύλο και τα πάνε στον άλλο¹⁶. Δε μιλώ για τα άλογα εκείνα που τα πάνε στο μεροκάματο και πληρώνονται τώρα σε τιμές πολύ ψηλές, γιατί γίνονται γι'αυτά πολλά έξοδα και έχουν πολλούς κινδύνους. Ο Θεός να δίνει να ήταν τουλάχιστο ωφέλιμη στη Γαληνότητά Σας η μεγάλη αυτή διαφορά των τιμών. Μα είμαι υποχρεωμένος να βεβαιώσω τη Γαληνότητά Σας, με λύπη μου βέβαια, ότι με όλα αυτά το ιππικό τούτο είναι ολωσδιόλου άχρηστο. Γιατί, παρ'όλο που υπάρχουν άλογα αρκετά καλά, λείπει η εκγύμνασή τους. Γι' αυτό, επειδή δεν κάνουν τίποτ' άλλο παρά να τρέφονται στους σταύλους, δεν θα μπορέσουν να βσταίνουν λίγο σε βαριές και δύσκολες δουλειές. Πάνω σ' αυτό το ζήτημα υπάρχει ένα πολύ πρόσφατο παράδειγμα, απ'όσα είναι γνωστά: Ο μακαρίτης Προβλεπτής κ. Δάντο χρειάστηκε να πάει γρήγορα με το ιππικό, για κάποιο ζήτημα προς τις Καρές¹⁷, που απέχουν πενήντα ως εξήντα μίλια, και από τα εβδομήντα άλογα χάθηκαν δεκατέσσερα από τα καλύτερα.

Επίσης λίγα άλογα καρβαλικεύονται από τους κυρίους των που έχουν διακόψει τα γυμνάσια γιατί άλλοι είναι γέροι και άλλοι δεν έχουν διάθεση. Άλλα άλογα δεν γυμνάζονται γιατί ανήκουν σε χήρες και ορφανά παιδιά και άλλα γιατί ο καθένας τους έχει δύο, τρία, τέσσερα, έξη ακόμη και οκτώ. Γι' αυτό, και για άλλους λόγους που ανάφερα παραπάνω, μη έχοντας ανθρώπους που να θέλουν ή που να μπορούν να τα γυμνάζουν, έχουν αναθέσει την υπηρεσία αυτή στους υπηρέτες τους, που είναι άξεστοι και ανίκανοι και δεν ξέρουν καθόλου ένα τέτοιο πολύ τιμικόν επάγγελμα.

Απ' αυτά θα μπορέσουν οι εξοχότες σας να κρίνουν αν η αλήθεια της μαρτυρίας μου οφείλεται σε δικές τους πληροφορίες. Το ζήτημα όμως τούτο, της επιβάρυνσης των υπηκόων και του Δημόσιου, θα μπορούσε, κατά τη γνώμη μου, να πάρει κάποια τακτοποίηση, αν διδόνταν διαταγή στο Γενικό Προβλεπτή να συζητήσει πάνω σ' αυτό με την απαιτούμενη ωριμότη-

Χάρτης Κρήτης την εποχή της Ενετοκρατίας

τα, μαζί με τους κυρίους εκείνους του Βασιλείου.

Το Μισθοφορικό Ιππικό

Σχετικά με το ζήτημα του μισθοφορικού ιππικού θα αναφέρω ότι, παρ'όλο που δε βρίσκεται τούτο στην τελειότητα εκείνη που χρειάζεται, σε περίπτωση ανάγκης θα φανεί πολύ ανώτερο από το φεουδαλικό ιππικό του Βασιλείου, αν πάρει κανένας υπόψη του πως τώρα έχει ένα διοικητή, που ανταποκρίνεται απόλυτα στις απαιτήσεις της υπηρεσίας του.

Ο εξοπλισμός των γαλερών

Αυτό το χρόνο μειώθηκε κάπως η υπόληψη του Βασιλείου, γιατί ως στις αρχές του Ιούνη δεν κατορθώθηκε να εξοπλιστούν ούτε δύο γαλέρες στην πόλη του Χάντακα, όπου η Γαληνότητά Σας μπορεί να θεωρεί σαν βέβαιο τον εξοπλισμό κάμποσων γαλερών στις πιο δύσκολες περιπτώσεις. Τούτο οφείλεται, κατά τη γνώμη μου, πρώτο: στο γεγονός ότι δεν μπαίνει σε χρήση το σύστημα του εξοπλισμού των γαλερών που ισχύει στη Βενετία, δηλ. δεν αναθεωρούνται από χρόνο σε χρόνο οι στρατολογικοί καταλόγοι. Στο ζήτημα αυτό συμβάλλει, εκτός από τ' άλλα, και το ενδιαφέρον των υπαλλήλων. Για να διορθωθεί μια τέτοια αταξία κρίνω σκόπιμο να δώσει η Γαληνότητά Σας απ' εδώ διαταγή να τακτοποιηθούν πριν απ' όλα οι παλιοί στρατολογικοί καταλόγοι, για να μην γίνουν στο μέλλον, με τους καταλόγους αυτούς, τα σφάλματα εκείνα που παρατηρήθηκαν στο παρελθόν. Δεύτερο: στο ότι ο εξοπλισμός ή η εγκατάσταση των κατεργάρηδων στους πάγκους των αρχίζει πολύ αργά, παρ'όλο που άλλοτε ήταν συνηθισμένο ν' αρχίζει την ημέρα της Παναγίας, στις δύο του Φλεβάρη, οπό-

τε ο χωρικός, από το ένα μέρος δεν έχει αποφασίσει αν πρέπει να μείνει ή αν πρέπει να φύγει από το Βασίλειο και από το άλλο δεν έχει να ζήσει στην περίοδο εκείνη της ανέχειας¹⁸ και έτσι μπορεί να προσέλθει στη στρατολογία.

Το χρόνο όμως αυτό άρχισε ο εξοπλισμός των κατέργων το Μάη οπότε ο καθένας ήταν απασχολημένος με τη συγκομιδή των σιτηρών και είχε ανακουφιστεί από την ανέχεια των τροφίμων και γι' αυτό παρουσιάστηκαν οι δυσκολίες και η απειθαρχία. Αυτό μπορεί να διορθωθεί από τώρα και πέρα με μια διαταγή: να καθίσουν στους πάγκους των οι στρατολογούμενοι κατεργάρηδες την κατάλληλη εποχή¹⁹. Έτσι θα εξυπηρετηθεί και ο υπήκοος όχι λιγότερο από την υπηρεσία της Γαληνότητάς Σας. Γιατί, όταν τα κότεργα θα επανδρώνονται έγκαιρα, ασφαλώς θα είναι δυνατή η χρησιμοποίησή τους και δεν θα παρατηρείται η αταξία εκείνη και η ζηριά που προξενεί η καθυστέρηση σ' όλες τις ταραγμένες περιπτώσεις²⁰.

Οι Αντισκάρτοι

Είναι επίσης ανάγκη να αναθεωρηθεί η διαταγή σχετικά με τους αντισκάρτους. Τις λίγες μέρες που είχα αναλάβει την υπηρεσία του Καπετάνιου της Γαληνότητάς Σας μου δόθηκε η ευκαιρία να παρατηρήσω ότι από τους εβδομήντα ή τους ογδόντα κατεργάρηδες που ήταν γραμμένοι, οι είκοσι περίπου ήταν αντισκάρτοι. Η Γαληνότητά Σας γνωρίζει καλά πόση ζηριά μπορεί να φέρει στο Δημόσιο, για πολλούς λόγους, ένα τέτοιο επίσημο σύστημα²¹.

Τα τείχη

Στον περίβολο των τειχών του Χάντακα είναι μερικά σημεία από τα οποία

μπορεί κανένας να μπει και να βγει ανενόχλητα σ' οποια ώρα θέλει. Για να αποφύγουμε τον κίνδυνο που μπορεί να παρουσιαστεί σε δύσκολες στιγμές από τα μεσοτελειωμένα αυτά τείχη είναι ανάγκη να κλείσει ολοκληρωματικά η πλευρά εκείνη του τείχους. Όσο πιο γρήγορα μπορεί να γίνει αυτό τόσο περισσότερο θα εξυπηρετηθεί το Δημόσιο²².

Η ύδρευση

Από τον εκλαμπρότατο Γενικό Προβλεπτή κ. Μόρο μαζεύτηκε με έρανο από τους εκεί ευγενείς ένα σεβαστό ποσό χρημάτων, για να γίνουν δεξαμενές του νερού και έτσι να εξυπηρετούνται καλύτερα οι ανάγκες της πόλης. Τώρα κράτησε η σκέψη να γίνουν κάτι πηγάδια στην τάφρο του Παλιού Τείχους, απέναντι στους στρατώνες του Αγ. Γεωργίου²⁴ με χείλη και κοντρή άμμο, για να μαζεύονται εκεί τα λασπόνερα που τρέχουν στους δρόμους. Τώρα το έργο έχει ψηλώσει ένα βήμα περίπου, μα σε σημείο που να μπορεί να συνεχιστεί και να διασκευαστεί σε δεξαμενή, όταν ευαρεστηθεί η Γαληνότητά Σας. Τούτο αναφέρω γιατί έχω τη γνώμη πως τα πηγάδια δεν είναι δυνατό να έχουν καλή επιτυχία, όπως μας δίδαξε η πείρα σε άλλα παρόμοια έργα στην πόλη, που σήμερα είναι ολόκληρα άχρηστα. Παρατηρήσει επίσης ο μηχανικός Φαμπαρίνι πως ο άμμος εκείνος θα γεμίζει συχνά από ακαθαρσίες και θα χρειάζεται ν' αλλάσσει κάθε τρία ή τέσσερα χρόνια, πράγμα που θα απαιτήσει πολλά έξοδα. Νομίζω, λοιπόν, πως αν γίνουν δεξαμενές μπορεί να διοχετευτεί σ' αυτές το καθαρό και άφθονο νερό, άλλο από τους στρατώνες Φοσκαρίνι και άλλο από το Φούντικο, οικοδομήματα που έχουν μεγάλη έκταση.

Σχετικά με το σοβαρότατο αυτό ζήτημα του νερού θα αναφέρω ακόμη στις

εξοχότες σας ότι, ένα υδραγωγείο της πόλης περνά από μια τοποθεσία που λέγεται Άγιος Σαλβαντόρ και απ' εκεί πηγαίνει στη Λότζα. Το υδραγωγείο αυτό επεξετάθηκε και ως το λιμάνι, για να εξυπηρετούνται οι γαλέρες. Την ημέρα όμως ελάχιστη ποσότητα φτάνει ως το λιμάνι, γιατί τις ώρες εκείνες υδρεύεται ο λαός από τις κρήνες του Αγ. Σαλβαντόρ και της Λότζας. Γι' αυτό δεν γίνεται η εξυπηρέτηση εκείνη που θα' θελαν οι αντιπρόσωποι της Γαληνότητάς Σας.

Πάνω σ' αυτό το ζήτημα μου φαίνεται πως θα'ταν ασφαλής και αποτελεσματική λύση, σχεδόν αδάπανη, η κατασκευή μιας μεγάλης δεξαμενής στο λιμάνι για να παίρνει το νερό που τρέχει ανενόχλητα τη νύχτα και που τώρα αναγκαστικά χάνεται, γιατί δεν υπάρχει μέρος ν' αποθηκευτεί. Η δεξαμενή αυτή θα εξυπηρετούσε τέλεια τις ανάγκες (του λιμανιού)²⁵.

Το φρούριο του λιμανιού

Το φρούριο που βρίσκεται στο στόμιο του λιμανιού και που επιδιορθώθηκε όχι από μικρή ζηριά με τη μεγάλη επιμέλεια των Αρχόντων, πρέπει να προστατευτεί στο μέλλον με ένα μεγάλο κυματοθραύστη. Από την επιδιορθωση κ' εδώ όχι μόνο έγινε η εργασία αυτή, μα και η σκάλα που χρησιμοποιούνταν εκεί σπκώθηκε. Γι' αυτό για να μην ξανάρθει στην πρώτη του κατάσταση το φρούριο τούτο, που είναι τόσο πολύ εκτεθειμένο στην ορμή της θάλασσας από τα βορειοδυτικά, αν εξακολουθήσει να'ναι αφισμένο στην τύχη του· πράγμα που μπορεί να γίνει με τόση μεγάλη ευκολία με όση επιδιορθώθηκε τελευταία· θεωρώ πολύ απαραίτητη κάποια διαταγή της Γαληνότητάς Σας πάνω σ' αυτό το ζήτημα²⁶.

Στο ίδιο φρούριο είναι μια δεξαμενή μεγάλης χωρητικότητας, μα το νερό που έχει είναι γλυφό και δεν μπορεί κανένας να μάθει από που προέρχεται αυτό το ελάττωμα. Για να εξακριβωθεί η αιτία θα συμβούλευα να αδειάσει η δεξαμενή και να στεγνώσει. Γιατί αν το ελάττωμα είναι στο κάτω μέρος της δεξαμενής θα μπορούσε να διορθωθεί με ευκολία. Αν πάλι είναι, όπως νομίζουν οι πιο πολλοί, από το μέρος της θάλασσας που φτάνει από πάνω, θα μπορούσε, στην περίπτωση αυτή, να γίνει ένα κάλυμμα της δεξαμενής με τούβλα ψημένα, με κάποια κλίση για να χύνεται αμέσως η θάλασσα, ώστε να μην κάνει ζηριά στη δεξαμενή. Έτσι οι στρατιώτες που μένουν εκεί θα'χαν στη διάθεσή τους καθαρό νερό και η Γαληνότητά Σας θα γλύτωνε από τα αδιάκοπα έξοδα που κάνει για να πληρώσει το νερό που χρειάζεται για τις ανάγκες του εκλαμπρότατου Καστελλάνου και των στρατιωτών²⁷.

Το λιμάνι

Το άδειασμα που γίνεται στο λιμάνι αυτό ζημιώνει συνέχεια το Δημόσιο. Μόλις μπορεί ν' αδειάσει εκείνο που γεμίζει από μέρα σε μέρα γιατί η σοφότερη διαταγή να μη δεξαμενίζεται είναι κανένα πλοίο, φαίνεται πως τώρα τελευτάει δεν τηρείται καθόλου, ενώ κατά τη γνώμη μου, πρέπει να τηρείται αυστηρότατα. Γι' αυτό νομίζω πως η διαταγή αυτή πρέπει ν' αναθεωρηθεί και να προστεθεί ακόμα ότι:

κανένas από τους αντιπροσώπους εκείνους δεν θα μπορεί να θεωρείται πως διοίκησε καλά, αν δεν φέρει βεβαίωση από το διάδοχό του ότι δεν έδωκε άδεια να δεξαμενιστούν σ' αυτό το λιμάνι κάθε λογής πλοία, όσον καιρό διαρκούσε η διοίκησή του²⁸.

Οι οικονομικές υπηρεσίες

Η υπηρεσία του Δημοσίου Ταμείου, που πριν γινόταν από περισσότερα πρόσωπα, τώρα έχει πέσει σε τρία και μάλιστα μπορώ να πω σε ένα μόνο. Στο πρόσωπο αυτό που στηρίζεται η διεκπεραίωση μιας τόσο σπουδαίας γραφεικής δουλειάς έρχονται να κατασταλάξουν, ενώ δεν έπρεπε, όχι μόνο οι φροντίδες μα και οι ωφέλειες που έχει αυτή η υπηρεσία και που θα'επρεπε να μοιράζονται σε περισσότερα πρόσωπα.

Επειδή πρόκειται λοιπόν για το δημόσιο συμφέρο και επειδή σε τόσο περίπλοκη υπηρεσία δύσκολα θα μπορούσε να εξακριβωθεί αν υπάρχει λάθος ή παραλείψη, δεν παραλείπω ν'αναφέρω, πως κρίνω ωφελιμότητα να δοθεί εντολή να ισχύσουν οι διαταγές, που απαγορεύουν στους υπαλλήλους του Δημοσίου Ταμείου να εκτελούν άλλες υπηρεσίες ή να μισθοδοτούνται απ' αυτές παρά μόνο μία, είτε σαν κύριο επάγγελμα είτε σαν αντικαταστάτες άλλων. Αντίθετα θα υπόκεινται στις ποινές που θα θεωρούνταν σωστές από τη Γαληνότητά Σας.²⁹

Γύρω από το ζήτημα των χρημάτων, τώρα, που οι εξοχότητες σας αποφάσισαν πάνω σ' αυτό και παραχώρησαν τη δικαιοδοσία τους στον εκλαμπρότατο κ. Γενικό Προβλεπτή του Βασιλείου εκείνου, δεν βγαίνει σε μένα λόγος να πω τίποτε άλλο, παρά μόνο πως μου φαίνεται αδύνατο, οι φτωχοί εκείνοι υπήκοοι, που μέχρι σήμερα, κάτω από την ασφάλεια της δημόσιας πίστης που τους δίδεται με την καινούρια επισήμανση πάνω στα νομίσματα, συμφώνησαν να δεχτούν τη μονέδα εκείνη, κι αναγκάζομενοι από τις τόσες διαταγές, μπορούν τώρα να δεχτούν με ικανοποίηση την επιβάρυνση που θα'χουν, χάνοντας το τρίτο· κέρδος και που στο τέλος καταντά ζημιά μόνο σε βάρος του άθλιου φτωχού και του Δημοσίου, για τους λόγους εκείνους που είμαι πάντα έτοιμος ν' αναφέρω, όταν θα το θελήσουν οι εξοχότητες σας.

Η ασφάλεια του Βασιλείου

Ως τώρα πραγματεύτηκα ότι αφορά το συμφέρο της Δικαιοσύνης, την καλή διοίκηση και τη συντήρηση της πόλης (του Χάντακα) και του Βασιλείου, τη Μιλίτσια, τις Τσέρνιντε, τις Αγχαρείες, το φεουδαλικό ιππι-

κό και το μισθοφορικό, τον εξοπλισμό των κατέργων, την υπηρεσία των οικονομικών και το διακανονισμό των νομισμάτων. Μου μένει να αναφέρω στη Γαληνότητά Σας αυτό που θεωρώ ότι μικρής σημασίας για την ασφάλεια του Βασιλείου εκείνου.

Εκεί φτάνουν σε κάθε εποχή και σε κάθε άκρα του νησιού από το νότιο μέρος γαλιόνια εξοπλισμένα, που ανήκουν σε διάφορους ηγεμόνες και χωρίς καμιά προφύλαξη αποβιβάζονται κατά εκατοντάδες (άνθρωποι) που παραμένουν στο Βασίλειο κάμποσο καιρό, κερδίζοντας τις ψυχές των νησιωτών, όχι μόνο πληρώνοντας τους πλουσιοπάροχα τις αναπαιξιές και τα πράγματα που παίρνουν, μα και με άλλα δείγματα φαινομενικής καλοσύνης, για κάποιο σκοπό που δεν είναι γνωστός μέχρι τώρα, παρ'όλο που όλ'αυτά συνοδεύονται πάντοτε αναγκαία προπόθεση, αποκτούν σιγά-σιγά τόση εγκάρδια οικειότητα, που από όχι μόνο δημιουργείται σοβαρή ζημιά στην υγεία που βρίσκονται σε καλή κατάσταση και που πρέπει, ύστερα από τις δοκιμασίες που περασαμε³⁰, να εκτιμάται περισσότερο από κάθε άλλο πράγμα, μα θα μπορούσε ακόμη να προκαλέσει στους Τούρκους κάποια υποψία, βλέποντας τα πλοία και τους ανθρώπους που είναι εκθρική απέναντι στην αυτοκρατορία τους, να περιθάλπονται στους τόπους και από τους υπηκόους της Γαληνότητάς Σας. Επειδή, λοιπόν, δεν είναι σωστό, άνθρωποι τέτοια ποιότητας, από τους οποίους δεν μπορεί να περιμένει κανένας παρά αποτελέσματα επιζήμια σε οποιαδήποτε περίπτωση, να γίνονται δεκτοί εκεί, όπου πρέπει να είναι ανεπιθύμητοι ακόμη και εξαιτίας των μικρών φρουριών, νομίζω πως όλοι εκείνοι που θα αποβιβάζονταν στο μέλλον από τα παραπάνω γαλιόνια ή από άλλα πλοία, πρέπει να καταδικάζονται από τους αρμόδιους Αντιπροσώπους σε πέντε χρόνια κουπί με τα σίντερα στα πόδια. Η ποινή αυτή πρέπει να φαίνεται πως επιβάλλεται από τον αρμόδιο για τη φρούρηση του νησιού Αντιπρόσωπο, μάλλον σαν υπηρεσία που ανήκει στον κύκλο της δικαιοδοσίας του, παρά εν ονόματι ρητής εντολής της Γαληνότητάς Σας.

Έτσι έπειτα, σε ενδεχόμενη περίπτωση, η δικαιολογία θα είναι έτοιμη: ότι, δηλαδή, η καταδίκη έγινε πριν να μάθει τίποτε η Γαληνότητά Σας. Έτσι θα εξαρτιόταν πάντα από τη συνεπή έγκρισή Σας η μεσολάβησή Σας σ'αυτή την υπόθεση, δίδοντας τη λύση εκείνη που θα ήταν άξια της ευμένειάς σας. Εκείνοι που θα οδηγούνταν στον κάτεργο για παραδειγματική τιμωρία, είτε ήταν μακροχρόνια είτε όχι, θα γινόταν παράδειγμα στους άλλους για να μην αποβιβαστούν, και

έτσι ν' αποφύγουν ν'αντιμετωπίσουν την τιμωρία τους.

Σαν τελευταίο συμπλήρωμα στα όσα ανέφερα, οφείλω να σημειώσω ιδιαίτερα στις εξοχότητες σας την εξαιρετική επιμέλεια που κατάβαλε στην περίοδο της υπηρεσίας μου ο εκλαμπρότατος κ. Νικόλο Μπάλμπι στη σημερινή του υπηρεσία του διοικητή της Σπτείας, όχι μόνο δίδοντάς μας συνέχεια ασφαλείς πληροφορίες για την παρακολούθηση των γαλιονιών και των ανθρώπων τους σ'εκείνα τα μέρη μα και ανακαλύπτοντας με την επιμέλειά του την παραχάραξη που έκαναν στη μάρκα των νομισμάτων μερικοί τοιγγάνοι της περιφέρειάς του, τους οποίους συνέλαβε και τους έστειλε στο Χάντακα, όπου τιμωρήθηκαν, με τις ανάλογες ποινές και έτσι αυξήθηκε η εκτίμηση του τόσο δραστήριου αντιπροσώπου.

Αυτά είναι εκείνα που αντιλήφθηκα στη διάρκεια της υπηρεσίας μου, τα οποία αναφέρω στη Γαληνότητά Σας και ως ευαρεστηθεί να συμπληρώσει με τη συνθησιμένη καλωσύνη της όσα παραέγραψα εγώ μα αναφέρω με την ακρίβεια που πρέπει και ως αποζημιωθεί με την ειλικρίνεια και την προθυμία της ψυχής μου, μαζί με το σώμα, το σπίτι, τα παιδιά και με ολόκληρο το είναι μου έχουν αφιερωθεί στην υπηρεσία της σε κάθε περίπτωση.

Ευχαριστώ κλν.
Τέλος της Έκθεσης του κ. Ντολφίν Βενιέρ
τους Δούκα της Κρήτης 1610
ΣΤΕΡΓ. Γ. ΣΠΑΝΑΚΗΣ

1-2. Άλλη έκθεση (του Filippo Pasqualigo του 1954) μάς πληροφορεί ότι τα σιτηρά του Χάντακα αλεθόνταν στους νερόμυλους του Αλμυρού και σε κάμποσους ανεμόμυλους, που βρίσκονταν στο Μαρουλά (τη σημερινή Χρυσόπηγή Πόρο) και στον Κατοαρπή. Χρησιμοποιούνταν όμως για το σκοπό αυτό και κεράμυλοι. Βλ. Σ. Σπανάκη ο.π. τ. III

3. Φαίνεται πως δεν εισακούστηκε η σύσταση του Βενιέρ γιατί, ύστερα από είκοσι περίπου χρόνια, ο Φρ. Μοροζίνι αναφέρει στην έκθεσή του ότι το μέρος από την Πύλη του Δερματιά μέχρι του Αγ. Ανδρέα μπορεί να θεωρηθεί ανοικτό, σχεδόν ολωοδιόλου". Βλ. Σ. Σπανάκη ο.π. τ. II σ.26

4. Ο Ξανθουδίδης αναφέρει ότι ο Τίεπολο ήλθε στην Κρήτη στα 1210 η 1211, τότε που κυριάρχησε στο νησί η Βενετία. Βλ. Σ. Ξανθουδίδης: Η Ενετοκρατία εν Κρήτη και οι κατά των Ενετών αγώνες των Κρητών, Αθήναι 1939, σ. 7.

5. Ο Αγαθάγγελος Ξηρουκάκης τον αποκαλεί "νέον Μέτελλον". Βλ. Αγ. Ξηρουκάκη, Ο Κρητικός Πόλεμος, Τεργέστη 1908 σ. 46. Και ο Πετράρχης λέγει ότι: "τους μεν εκθρόισεν κατά την μάχην τον δε Μέτελλον κατά την ταχύτητα ενίκησεν. Βλ. Petrarca opera, IV De Rebus senilibus και επιστολή VIII.

6. Δεν μπορώ να καταλάβω ακριβώς τι θέλει να ειπεί εδώ το κείμενο. Γεγονός είναι ότι για τη μεγάλη σπουδαιότητα που είχε για τη Βενετία η καταστολή της Επανάστασης του Αγ. Τίτου· για την οποία πρόκειται εδώ· και για αιώνια μνήμη της νίκης η 10η του Μάν καθιερώθηκε με θέσπισμα του Δούκα Πέτρο Μοροζίνι σαν μέρα εθνικής χαράς και γινόταν επίσημη ευχαριστήρια δοξολογία, λιτανεία, και δημόσιες εορτές και ιππικοί αγώνες. Τότε διακομορούσαν ασφαλώς τη δημόσια πλατεία μπροστά στο δουκικό παλάτι

με πράσινους κλάδους δέντρων, πράγμα που δικαιολογούσε η εποχή (10 του Μάν), με μυριές και βγάγια γένους γίνε-ται και σήμερα· και αυτό ίσως ονομάζει giardino ο Βενιέρ. Τη διακόσμηση αυτή περιγράφει ένα κείμενο της ίδιας εποχής (1600): "La veille de ses festes on ornoit magnifiquement le Palais de tapisseries, de rameaux de mirthe et d'orangers, desquels on faisoit de trophées...". Βλ. Justinian Jeromes, La description et histoire de l'isle de Scios (sine loco) M.DXVI (data erata: la stampa essendo del principio de 1600).

7. Αποικίες, οπωσδήποτε μεγάλης κλίμακας, έστειλε στην Κρήτη η Βενετία το 1211, το 1222, το 1233 και το 1252.

8. Ο δούκας Dolfin Venier υπηρέτησε από το 1608 ως το 1610. Είναι ο 195ος δούκας της Κρήτης. Βλ. Hip N o i e t e, Documents inedites pour servir a l'histoire de la Domination venitienne en Crete, Paris 1892, σ. 555 κ. εξ.

9. Το βενετσιάνικο στάιο (statio από το λατιν. sextarius) ήταν ένα δοχείο ξύλινο σε σχήμα βαρελιού, για τη μέτρηση των σιτηρών. Χωρούσε 83,3 λίτρες ή 4 1/2 μουζούρια. Βλ. V.A.S. Relazioni, LXXXIX, Relazione di P. bondumier.

10. Το κεκρί (κέκρος, panicum) χρησιμοποιούνταν τότε στην αρτοποιία, όπως το σιτάρι βλ. και Σπανάκη ο.π. τ. II σ. 77.

11. Ροδόνη, ακρωτήριο της Αλβανίας, ανάμεσα στο Δυρράχιο και τον Άγιο Ιωάννη της Μεδοούς.

12. Περσότο, όρμος και χωριό στον κόλπο του Κατάρου.

16. Η εμπορία των αλόγων στην Κρήτη κανονιζόταν από το ίδιο το Κράτος. Στην Κρήτη υπήρχε από τα πρώτα κιόλας χρόνια της βενετοκρατίας ειδικό Ταμείο για την αγορά αλόγων. Βλ. Σπ. Μ. Θεοτόκη, Θεοπίστια της Βενετικής Περιοχής 1281-1385 στα Μνημεία Ελλ. Ιστορίας, τομ. Β' τευχ. II Αθήναι 1937, σ. 112.

Κανένας δεν είχε δικαίωμα, εκτός από τους φεουδάρχες να έχει στην κυριότητά του άλογα. Στην Συνθήκη Ενετών-Καλλέργη αναφέρεται ειδική διάταξη για το δικαίωμα του Καλλέργη ν'αγοράζει άλογα. "Ακμή θέλομεν ίνα υπορήσ αγωράσε καθενί εκάστω χρόνω σοί με τα μέρει σου άλογα δεκαπέντε των αρμάτων η ροντζίνια...". Βλ. Κ. Δ. Μέρτζιου, Η συνθήκη Ενετών-Καλλέργη κλπ. στον Γ' τόμο Κρητ. Χρονικών Ηράκλειο 1949, σ. 267-268.

17. Το Caresse υποθέτω πως είναι το γνωστό στη Βενετοκρατία χωριό Καρές του Μεραμπέλου.

18. Η εποχή αυτή του χρόνου από το Φλεβάρη ως τον Απρίλη Μάη που αρχίζει η καινούρια σοδειά, η άκρα καιρού όπως τη λέει ο λαός, είναι πραγματικά η δυσκολότερη χρονική περίοδος του αγρότη.

19. Από τότε έχει μείνει φαίνεται, η παροιμιώδης φράση: κάθε κατεργάρης στον πάγκο του!

20. Το κάτεργο (γαλέρα), πολεμικό πλοίο της εποχής εκείνης, προωθούνταν με δύο σειρές κουπιά κατά πάγκο. Αργότερα προστέθηκαν τρεις και τέσσερις και γι'αυτό τα'λεγαν triremi και quattremeri. Μόνο στο τέλος του 16ου αιώνα καθιερώθηκε το ενιαίο κουπί, 4 ή και 50 ποδιών, που το τραβούσαν 4 ή και 7 και 8 κατεργάρηδες. Τα κάτεργα είχαν ένα άλμπουρο που το κατέβασαν όσο διαρκούσε η μάχη. Στη μέση του κάτεργου υψωνόταν το castrum, ο πύργος, που τον φύλασσαν οι frombolieri και οι balestrieri. Γύρω στα πλευρά του ήταν η impavesata, καμωμένα από θώρακες πέτρινους για να προστατεύεται από το fuoco greco, το υγρόν πυρ των Βυζαντινών. Στην πρόρα είχαν πέτρες που τις εξακόντιζαν οι frombolieri με σφεντόνες, καταπέλτες και άλλα μηχανήματα. Στην πορα είχαν δύο μεγάλα πλευρικά κουπιά, που χρησιμοποιούνταν για πηδάλιο. Βλ. P. M o l m e n t i, La storia de Venezia nella vita privata, Pergamo 1910, τομ. Α, σ. 209 κ. εξ.

21. Ατυχοκάριο λέγονταν εκείνοι που προσφέρονταν με αμοιβή να παν στα κάτεργα για λογαριασμό εκείνων που είχαν υποχρέωση να υπηρετήσουν σ'αυτά. Βλ. και Σ. Θεοτόκη, Ημερολόγιο Μεγάλης Ελλάδος, Αθήναι 1933, σ. 330.

22. Παρά τις συστάσεις του Βενιέρ

το τμήμα από την Πύλη του Δερματιά μέχρι το Φρούριο του Αγ. Ανδρέα εξακολουθούσε να είναι "ανοικτό σχεδόν ολωοδιόλου και ο καθένας μπορούσε να μπαίνει και να βγαίνει οπότεν ήθελε". Βλ. Σπανάκη, ο.π. τ. II, σ. 26,27.

24. Πρόκειται για τις δεξαμενές που βρέθηκαν τελευταία γεμάτες νερό, όταν κτιζόταν η οικοδομή Ζουράρη (Κάντια Πάλας). Την κατασκευή των δεξαμενών αυτών αποφάσισε αρχικά ο Γενικός Προβλεπτής Ben. Moro το 1602 (βλ. έκθεσή του στο: Σπανάκη, Μνημεία κλπ. τ. IV (ανέκδοτος). Όπως μας πληροφορεί τώρα ο Βενιέρ έγινε δεύτερη σκέψη, να γίνουν ξεροπήγαδα και όχι δεξαμενές, του τύπου εκείνου που είναι και σήμερα σε χρήση στην επαρχία Μεραμπέλου. Τα ξεροπήγαδα αυτά γεμίζουν το χειμώνα νερό από κείνο που τρέχει στους δρόμους.

25. Λεπτομέρειες για την ύδρευση του Χάντακα στη Βενετοκρατία βλ. στο II τόμο των Μνημείων της Κρητικής Ιστορίας σ. 27 κ. εξ. και στην ανέκδοτη μελέτη μου: Η ύδρευση του Χάντακα.

26. Ο Provveditor General Benetto Moro αναφέρει στην έκθεσή του (1602) ότι: όταν έφτασε στο Χάντακα βρήκε το φρούριο του λιμανιού έτοιμο να καταρρεύσει από τη βόρεια πλευρά του, γιατί τα κύματα είχαν υποσκάψει τα θεμέλια του κι είχαν κάνει μέσα σ'αυτό επιφοβες σπηλιές. Γι' αυτό αναγκάστηκε να το επισκευάσει από το μέρος εκείνο κάνοντας ένα πρόβολο (portorella) για να το προστατέψει. Βλ. Σ. Σπανάκη, Μνημεία κλπ. τ. IV (ανέκδοτος).

27. Και ο Filippo Pasqualigo, capitano de Candia et Provveditor Della Canea συνιστούσε το 1594 να διακομίσαι και να επιδιορθωθεί η δεξαμενή του Φρουριού του Χάντακα. Βλ. Σ. Σπανάκη, ο.π. τ. III, (ανέκδοτος).

28. Το σπουδαιότερο λιμάνι της Κρήτης τον καιρό της Βενετοκρατίας ήταν του Χάντακα, όχι μόνο από στρατιωτική μα κυρίως από εμπορική άποψη, γιατί απ' εδώ φεύγαν τα περισσότερα κρητικά προϊόντα για τη Βενετία κι εδώ γινόταν το πιο σπουδαίο διαμετακομιστικό εμπόριο με την Ανατολή. Γι' αυτό διδόταν και ιδιαίτερη προσοχή στη συντήρησή του. Οι γνωστές άγριες τρικυμίες της κρητικής θάλασσας συσώρωναν πολλές φορές στο σπάσιμο του λιμανιού αυτού βουβά από άμμο, που απόφρασε σχεδόν την είσοδο στα πλοία και αναγκάζονταν να πηγαίνουν στο λιμάνι των Φρασκίων προς τη Ρογδιά για να φορτώνουν και να ξεφορτώνουν εκεί τις πρραμίες των ή να κάνουν αβαρίες ν'αλλάφρωςουν, για να μπορέσουν να μπουν στο λιμάνι του Χάντακα. (Βλ. Σπανάκη, ο.π., τ. I, σ. 178).

Και ο Γενικός Προβλεπτής Ben Moro ασχολήθηκε με το άδειασμα του λιμανιού του Χάντακα και αναφέρει στην έκθεση του: "Candia ha il suo porto, capace di numerosa banda di galee, et altri vasselli grossi hora specialmente che per la escavatione in mio tempo fattagli, et che si va pur continuando presta loro quella commodita di potervi sorgere che havevaglia quasi affatto perduta". Βλ. Σπανάκη, ο.π. τ. IV (ανέκδοτος).

Γι'αυτό, το βάθεμα του λιμανιού του Χάντακα απασχολούσε πάντα όλους τους Βενετούς άρχοντες και, όπως λέγει και ο Βενιέρ, το Κράτος αναγκάζονταν να πληρώνει διαρκώς έξοδα για το άδειασμό του. Για ν'αντιμετωπίσει τα έξοδα αυτά η Κυβέρνηση το 1363 έβγαλε διαταγή να δαπανηθούν 3000 υπερπυρα που θα καταβάλλονταν τα μισά από τους Βενετούς αποικίους και τα άλλα μισά από τους εμπορούς και τους Εβραίους του Χάντακα. Οι φορολογία αυτή θεωρήθηκε απ' τους Βενετούς άποικίους και έγινε μια από τις αφορμές για να κηρύξουν επανάσταση ενάντια στη Μητρόπολη, τη γνωστή επανάσταση της Δημοκρατίας του Αγίου Τίτου, που είχε τόσο τραγικό τέλος για τους επαναστάτες. Βλ. και Στ. Ξανθουδίδης, Η Ενετοκρατία εν Κρήτη και οι κατά των Ενετών αγώνες των Κρητών, Αθήναι 1939, σ. 86.

29. Ξεχτικά με τους υπαλλήλους της οικονομικής υπηρεσίας ο Φραγκ. Μοροζίνι αναφέρει στην έκθεση του (1629) πως είναι δειλοί, αναποφασιστοί και πάντα διωτόζουσαν να δυσαρπτήσουν κανένα και δεν παύουν να δίδουν υπο-

ψίες πως στο κάθε τι έχουν κάποιο συμφέρο. Βλ. Σπανάκη ο.π. τ. II, σ. 68. Ανάλογα αναφέρει και ο Zuan Mocenigo το 1589. Βλ. Σπανάκη, ο.π. τ. I, σ. 113 κ.εξ.

Ο Β. Moro (1602) βρήκε καθυστερούμενα έσοδα του Δημόσιου Ταμείου Κρήτης 1,080.000 δουκάτα από αμέλεια των υπαλλήλων. Βλ. Σπανάκη ο.π., τ. IV (ανέκδοτος).

30. Δεν ξαίρω τί έχει υποψέι του ο Βενιέρ αναφέροντας τις "δοκιμασίες" αυτές. Γεγονός όμως είναι πως τα χρόνια κείνα τρομερές επιδημίες, πανώγλα, χολέρα κλπ. έφεταν και στην Κρήτη και ερήμωναν κυριολεκτικά τον τόπο. Μια τέια πανώγλα, που έπεσε στο Χάντακα στα 1592 περιγράφει με τα πιο σκοτεινά χρώματα ο τότε capitano di Candia Filippo Pasqualigo.

Απ'αυτήν πέθαναν, σύμφωνα με την απογραφή που έκανε ο ίδιος ο Pasqualigo.

1. στο Χάντακα:
Άντρες 2.228
γυναίκες 2.078
αρσενικά παιδιά 1.766
λατινιοι καλόγεροι και παπάδες 50
στρατιώτες 1.000
νόθοι, γυναικες και σύζυγοι στρατιωτών 1.184
εβραίοι, άντρες, γυναίκες και παιδιά 294

Σύνολο 8.600
2. στα χωριά: (δεν κατονομάζονται) άντρες 1.128
γυναίκες 2.815
αρσενικά παιδιά: 1365
Σύνολο 5.308

Στην πόλη του Χάντακα έμειναν ζωντανοί, σύμφωνα με άλλη απογραφή που έκανε ο ίδιος ο Pasqualigo:

άντρες κάθε ηλικίας 2.762
γυναίκες 4449
αρσενικά παιδιά μέχρι 15 χρονών 902

Σύνολο 8.133
Απλάδι από το συνολικό πληθυσμό του Χάντακα, που ήταν-σύμφωνα με τις παραπάνω απογραφές- 16,733 ψυχές περσανον περισσότεροι από τους μισούς! Ύστερα από την απογραφή αυτή ξαναγύρισε το θανατικό και πέθαναν και άλλοι πολλοί.Βλ. Σπανάκη ο.π. τ. III, (ανέκδοτος). Εισ Κωδ. του Ελλην. Σχολείου Σκοπέλου (φ. 417α και φ. 417β) αναφέρεται χρονικό που προέρχεται κατά παρατήρηση του Κ. Αραντου· εκ της εν Κρήτη μονής του Αγ. Αντωνίου των Απεζώνων, στο οποίο περιγράφεται το ίδιο θανατικό εξίσου τραγικά:

Εις τους, αφηβί, χρόνος καταρραμένος, εγένετο μεγάλον θανατικόν από πανόκλα και από καρμπά, πράγμα οπου δεν εβήν ποτέ εις την Κρήτην. Η συμφορά αυτή γέγονε εις το Κάστρον καιεις καρμπόσια χωρία. Τα Χανία και το Ρέθεμιον έμειναν άγευστα του κακού τούτου. Εκράτει ο θάνατος ούτος από ταις κ' του Μαρτίου... εως όλον τον Ιούλιον. Εποθένασα την ηνρέπε διακόσιοι και περισσότεροι. Ερίχασι τους νεκρούς αφάλτους και ατίμως ώσπερ τους κύνas... έμειναν τα σπίτια έρημα, και όποιοι ήθελεν εκλεπτεν αφοβας.

Εις τον αυτών χρόνον, εις τους, αφηβί, αφ' ου έπαυσε λιγάκι το θανατικόν από τον Ιούλιον μήνα, πάλιν δεν έπαυεν ο θάνατος καθημερινόν εις την χώραν, δεκα δώδεκα κορμια την ηνέραν. Μα εις τα χωρία θάνατος πολύς. Εις τόσον φοβούμενοι οι αφέντες μπήκας και ανάψη πάλιν το κακόν από τα χωρία εις την Χώραν, εκλείσαν ταις πόρταις της Χώρας, και απόξω δεν έββαινε τίνας μέσα, μήτε τίνας να εβρη αξω... Ιερεϊ πολλοί απέθανον, ιατροί, ποββολάνοι πολλοί, πλούσιοι και πένντες, εις νούμερον εως τριάκοντα χιλιάδες και κάλλιον. Οι άρχοντες έμειναν αθώοι του κακού τούτου, διότις έφυγον από την Χώραν και εκκρύπτοντο εις τα χωρία τας... Βλ. Σπ. Λάμπρου, Βραχεία Χρονικά, στον Α' τόμο των Μνημείων της Ελληνικής Ιστορίας (εκδοσος Ακαδημίας) Αθήναι 1932 σ. 14, και περιοδικό "Ελληνικά" τομ. Δ', σ. 187 (historia della Peste nel Regno di Candia 1592).

Τα παθήματα ενός δημοσιογράφου το 1909 με νεαρά επιστολογράφο ερωτοχτυπημένη Η ΠΡΟΔΟΣΙΑ ΕΝ ΤΩ ΕΡΩΤΙ

Η ηλικία μου δεν είναι ούτε πολύ μικρά, ούτε πολύ μεγάλη. Φέρω επί της ράχώς μου είκοσι και πέντε (αριθμός 25) ευανθείς (;) Φεβρουαρίους...

Το βάρος των όμωσ δεν είναι ικανόν να με καταρρίψη. Από τινών ετών ασχολούμαι με το δημοσιογραφικό επάγγελμα, θεωρών αυτό ουχί ως βιοποριστικό έργο, αλλά μάλλον ως ψυχαγωγικό, αν και οι κόποι και οι απογοητεύσεις του δεν είναι καθόλου ευκαταφρόνητοι.

Είμαι ως λέγουν εις εκ των γραφόντων, αλλ' άλλοι λέγουν ότι γράφω εξαίρετα (!!) - τους ευχαριστώ δια τας κολακείας των - άλλοι πάλιν, οι πλέον αδυσώπητοι, λέγουν ότι χωλαίνω. Την γνώμην των τελευταίων ασπάζομαι και εγώ, ο εις το κοινωνικόν εδάλιον του κατηγορουμένου διαρκής εγκάθειρκτος, καθότι παραδέχομαι μεν ως ανωτέρω γράφω, ότι οι είκοσι και πέντε (αριθμός 25) Φεβρουαρίοι, τους οποίους άκων φιλοξενώ επί της αδυνάτου ράχώς μου, δεν είναι ικανοί να με κατασυντρίψωσιν, είναι όμως αρκετά κατάλληλοι εις το να μοι μεταδώσωσιν την... χωλότητα των!

Το στάδιον του δημοσιογράφου, όσον ακανθώδες, περιπεισιώδες, μετόν ματαίων ελιπίδων, και αποθαρρύνσεων και αν είναι, έχει εν τούτοις και τινος σπανίας απολαύσεις, αι οποίαι κάμνουν τον δυστυχία του δημοσιογράφου, να ανανήν ενίοτε με κάποια άνεσιν, και να φυγαδεύη τα καταβρώσκοντα τας σκέψεις του, μικρόβια της υπερκοπώσεως και της απογοητεύσεως.

Μία εκ των σπανιών τούτων απολαύσεων είναι και αι επιστολαί, τας οποίας λαμβάνει ούτος, παρά γνωστών και αγνώστων αυτώ προσώπων, ανηκόντων εις τε το ωραίον και άσχημον φύλον, σχολιαζόντων δυσμενώς ή ευμενώς έργα του, ή προκαλούντων υποκινήσιν διαφόρων κοινωνικών ζητημάτων.

Ουχί σπανίως λαμβάνω και εγώ τοιαύτας επιστολάς, αι περισσότεραι των οποίων, είναι μεσαιά φληναφημάτων, σχολαστικισμών, δασκαλισμών, μαλιαρισμών, φλυαριών, και άλλων παρομοίων ανοσιούτων, τας οποίας φυλάσσω εις ιδιαίτερον κάλθον, διότι ου μόνον ούτος ο χάρτης των, δύναται να χρησιμοποιηθή καταλλήλως... αλλά και ως αντίδοτον κατ' ενδεχομένης δηλητηριάσεως, και ως καθαρτικών φάρμακον, δύναται να χρησιμοποιηθή το εκκούλισμα των...

Τινές εκ των επιστολών αυτών όμως, είναι αληθή αριστουργηματάκια, είναι εγκόλπια πηκοπνευματικής διδασκαλίας, είναι βαρύτιμοι σάφειροι επιβριθούς κοινωνικής φιλοσοφίας, επιμελώς κλειόμενοι εντός του ασπράντου εκείνου τεμαχίου χάρτου, τον οποίον ονομάζουσι **φακέλλον!**

Αι επιστολαί αυταί δεν αποκρύπτω ότι με καταθελγουσι, πολύ περισσότερο μάλιστα όταν περικλείονται εντός φακέλλων, περικόμψων, μεθυστικών άρωμα αποπνεύοντων, με γραφικό χαρακτήρα προδίδοντα χείρα λεπτεπίλεπτον και αβράν...

Είχον επιστρέψει εκ τινος υπηρεσιακής περιουσίας, και εύρον επί του γραφείου μου, πολλές επιστολάς εν σαρώ, εκ του βάθους του οποίου, επρόβλινε δειλά-δειλά, μια γωνία ιδώδης επιστολής ενδιαφερούσης, πλην ντροπαλής. Ηλευθέρωσα εν τάξει το χαριτωμένον εκείνο γραμματάκι, από τας πέδας δίκην βασιβουζούκων θλιβόντων αυτό άλλων γραμμάτων, απάντων ανηκόντων αυτών εις το μη... ωραίον φύλον, το δε εκ τούτου αποπνεύον πδονικόν πλην εσβεσμένον άρωμα ήων, μου συνεκλόνησε όλον το νευρικό μου σύστημα.

Απεφράγισα το θεπέσιον αυτό γραμματάκι μετά σπουδής, ου σμικρόν απεχούσθης της... γεφυραλικής διασαλεύσεως. Τα πρώτα βλέμματά μου ήσαν ταυτοχρόνως σχεδόν επί της κλιτικής προσφωφώσεως, και της υπογραφής, ίνα εξ αυτών μαντεύσω την επιστείλασαν, αφού ο γραφικός χαρακτήρ μοι ήτο εντελώς άγνωστος. Αλλ' αυτώκως, η μεν προσφώνησις ήτο άόριστος και ήρη, αντί δε εισοδηπότε επιγραφής ειθίετο ψευδώνυμον!

Σας παραθέτω την επιστολήν ως έχει: **Φλάιν***
“Εν... τη 15 Ιουλίου 1909

“Αξιότιμη κύριε, γνωστέ μοι άγνωστε...

Είμαι νεάνις μόλις δεκαεπταετής, με παιδουσιν αρτίαν, ωραία ως λέγουν, και με πολλά άλλα προτερήματα. Γράφουσα τοιουτοτρόπως δεν πρέπει να υποθέσπε ότι σας αγαπώ, και ότι θα ζητήσω την χείρα σας εις γάμου κοινωνίαν, διότι όστις δήποτε και αν είσθε, εν εμοί θα εύρπε πλέον καρδίαν, ερμηπικώς κέκλεισμένην, και σκοτεινήν ως είναι η ζωφώδης νυξ του Δεκεμβρίου!

Ο σκοπός της επιστολής μου είναι άλλος: Προ δύο ετών, αθώα και αγνή εγώ ως η πεταλούδα του αγρού, και ελαφρά ως το πούπουλον, προσεilkυσα την προσοχήν νέου καλής (;) αγαφής και κοινωνικής τάξεως, η δε προσοχή αυτού μετετράπη εις **ειλικρινή** αγάπην και αφοσίωσιν. Και υπογραμμίζω την λέξιν “ειλικρινή” διότι ως λέγουν ειλικρινή αγάπην σπανίως σεις οι άνδρες αισθάνεσθε.

Εις τας αρχάς, όχι μόνον δεν τον ηγάπων, αλλά και τον εκλεύαζον, πολλάκις μυκτηρίζουσα και οικτείρουσα αυτόν. Ολίγον κατ' ολίγον όμως, όχι μόνον τον συνεπάθησα, αλλά και τον ηγάπησα μέχρι παραφροσύνης - το ομολογώ ανερυθρίαστως

Η αμοιβαίότης του ειλικρινούς όντως ερωτός μας, ήτο παραδειγματική, και δεν επεριμένομεν ειρή μόνον την περιπόθητον εκείνην στιγμήν καθ' ην εκείνος Ακαδημαϊκός πλέον πολίτης, θα είχε δικαίωμα να ταυτίση την τύχην του με την ιδικήν μου, και να ζήσωμεν τόσον πνωμένοι προς αλληλους, ως μεταξοκώλικες τινες εκ σφοδρού αμοιβαίου έρωτος κινούμενοι, κατά την εις νύμφας μεταμόρφωσίν των, περικλείονται εντός ενός και του αυτού βουβυκίου. Αλλ' άλλαί μεν βουλαί ανθρώπων, άλλα δε η σκληρά Μοίρα κελεύει!

Μίαν ημέραν, ημέραν αποφράδα και καταρμένην, λαμβάνω επιστολήν παρά του εκλεκτού τps παιδικής καρδίας μου, ουχί ως πριν αρωματώδη, αισθηματικά και γλυκιφθόγγον, αλλ' αυστηράν και απελπιστικήν. Μου έγγραφε με τας συγκινητικώτερας εκφράσεις, ότι με ηγάπα μέχρι μανίας, και ότι εξακολουθεί να με αγαπά, διακόπει όμως πάσαν μετ' εμού σχέσιν, καταβάλλων εις το εξής υπερανθρώπως προσπαθείας να με λησμονήση διότι ως εβεβαίωθη (!) εγώ ηγάπων άλλον (!).

Και κεραυνός αν έπιπε δεν θα με συνέτριβε τόσον όσον η επιστολή εκείνη! Συνελθούσα η ατυχής, πρένυσα τα έγκατα της καρδίας μου, αλλ' ουδέν πλην του πολυφιλήτου μου εκείνου εύρον εν αυτή...

Τω έγγραφα επανειλημμένως. Έκλαυσα, ικέτευσα, εξέλιπάρησα, εούρηθην γονυκλινης εις τους πόδας μου οδυρομένη, αλλ' αυτός ο σκληρός απατεών, όχι μόνον δεν μετενόησε, αλλ' ούτε και με απήντισε καθ' ολοκληρίαν!

Νυχθημερόν τις σκέψεις μου βασανίζουσα, εύρον επί τέλους ότι ο εραστής μου, δεν εύρε καθ' ολοκληρίαν άδικον. Μικρά εγώ και ζωπρά εκ φύσεως, εν όλη μου τη παιδική αθωότητι, έυχε να χαριεντισθώ ποιε, με τιν γνωστόν εις την οικογένειάν μας νέον, πολύ καθώς πρέπει, όστις ομολογουμένως μου επώλει αισθηματα, με την διαφοράν όμως - Σας ορκίζομαι ειλικρινώς - ότι ουδέποτε, όχι μόνον δεν ποθάνθην, έρωτα προς αυτόν, αλλ' ούτε καν τον εσολόγησθην ποτε! Ηγάπων μόνον Εκείνον!...

Δεν εύρισκον όμως την απότομον διακοπήν των σχέσεων εκείνου, αρκούντως δεδικαιολογημένην, και μετά πολυχρόνιον έρευναν - έρευναν είσομα γυναικειαν εννοείται - ανεκάλυψα, ότι άλλη... νέα, ειδικθεστέρα υαίνης, πλην δι' αυτών... θελικτικόν τέρας, τον εκράτει μακράν εμού!!

Σας παρακαλώ λοιπόν θερμώς αξιότιμη κύριε Ε., σεις ως δημοσιογράφος, όστις θα έχετε ιδή, ακούση και πάθη ίσως πολλά, όπως μου είππε, αν πταίω εγώ, ή εκείνος, και εις εκ των δύο μας εγένετο προδότης του αγνού και μυροβόλου έρωτός μας. Η απάντησίς σας θα μου μείνη ως μόνη ανακούφισις των δεινών μου, και ως γλυκίπικρος ανάνησις αγγέλικού ονειρού, ως καπνού διαλυθέντος,

Διατελώ μετά βαθυτάτης εκτιμήσεως
Φλάιν*
Ομολογώ δεσποινίς κυρία... ότι ουδέποτε

άλλοτε μου ετέθη τόσον δύσκολον κοινωνικόν πρόβλημα όσω το υπό συζήτησιν τοιούτον. Ομολογώ ακόμη, ότι και όταν ο καθηγητής της Χημείας εις τας εξετάσεις μου μου έθεσεν ως εν των τριών θεμάτων, την παραγωγήν της κρεατινίνης και την διατήρωσιν του χημικού τύπου αυτής επί του μαυροπίνακος, δεν ίδρωσα τόσον όσον ιδρωσα μετά την ανάγνωσιν της μυριπνόου πλην ακανθώδους επιστολής σας.

Αλλ' έστω! Αν και δεν είμαι ούτε κοινωνιολόγος, ούτε φιλόσοφος, θα δοκιμάσω να σας απαντήσω ουχί ως παθών ως θέλετε να μ' εκλάβπε - διότι ποίος είναι εκείνος ο οποίος θα τολμήση σήμερα να παίξη σοβαρώς με τας απίστους απογόνους της Εύας; - αλλ' απλώς θα περιβληθώ προς στιγμήν την ερασιτεχνικήν, την πτωχικινήν δημοσιογραφικήν μου αλουργίδα και θα σας απαντήσω χωρίς περιστροφές, ή κολακείας.

Και εν πρώτοις σας λέγω μεγάτιμος κυρία Φλάιν ότι η επιστολή σας αυτή καθ' εαυτή, σας στέλλει με το κατ' ευθείαν, εις το κάτεργον. Δεν έχομεν ανάγκην μαρτύρων κατηγορίας. Είσθε αυτοκατάδικος. Υπό το κράτος της φιλαρεσκείας ευρισκομένη μάλλον παρά υπό την πίεσιν της ειλικρινείας, ομολογείτε ότι ναι μεν εκείνος σας ηγάπα μέχρι παραφροσύνης, και τον ηγαπάτε και σεις εξ ίσου (;) αλλ' υπό ένα όρον, να εκπιτε το δικαίωμα να χαριεντιζοσθε και με τον πρώτον πλανόδιον πωλητήν αισθημάτων!...

Έρωσ: Λέξις μία, ενιαία, αυτοτελής, ιδεώδης, υψηλή, αιθερία, αγνή, φαντασμαγορική, άσιπλος, απεριόριστος.

Μία και μόνη η ουρανία και αποθεωτική εξήγησις αυτής: “Η αμείριστος λατρεία προς εν και το αυτό υποκείμενον, η απάρνησις εαυτού, και η μετοχήσεσις της μιας υπάρξεως επί της υπάρξεως, του λατρευομένου υποκειμένου. Η κοινότης και η αδιάρρηκτος σύμπηξις των συναισθημάτων, η ζύμωσις δύο ψυχών και δύο καρδιών εις μίαν και μόνην.

Τοιαύτη κατ' εμέ η έννοια της λέξεως **έρωσ** τοιουτοτρόπως την εξηγεί το λεξικόν των ανδρών. Το λεξικόν όμως υμών - των γυναικών εννοώ - την εξηγεί όλως διόλου διαφορετικά. Προσπαθεί να συμβιβάση και συνταυτίση δύο πράγματα όλως διόλου διάφορα αλληλων και ανοικτηρώνως αλληλογρονθοκοπούμενα. Εκ παραλλήλου δηλ. τον έρωτα, προς τον χαριεντισμόν, την λατρείαν, προς τον εμπαιγμόν, τας ευγενείς παρορμήσεις της καρδίας, προς τα χανωτικά και ολέθρια προϊόντα της φιλαρεσκείας, την σοβαρότητα με την επιπολαιότητα, και την φειδώ του χρόνου με το passe temps.

Εκείνος σας κατηγορεί - κατά την ομολογίαν σας πάντοτε - και έστω τούτο ως ελαφρυντικών ιδικών σας - ότι **ηγαπάτε άλλον** (κατ' αυτόν) ή ότι χαριεντιζοσθε απλώς μετ' άλλου (καθ' υμάς) και τότε μόνον και μόνον τότε κατά το κατηγορητήριόν σας, έστρεψε την προσοχήν του, αλλού. Σεις υπεραιμυνομένη αυτής, ομολογείτε, ότι ναι μεν Εκείνος σας ελάτρευε μέχρι παραφροσύνης, σεις όμως αν και τον ηγαπάτε εξ ίσου (;) χαριεντιζοσθε όμως και μετ' άλλου, ενώ εκείνος τοιούτον τι δεν έπρατει, όταν σας ηγάπα.

Ούτε της καταθέσεως του κατηγορουμένου σας έχομεν ανάγκην, ούτε άλλων αποδεικτικών μέσων. Σεις είσθε η **κατ' ουσίαν ένοχος**, εκείνος δε ο κατά τύπος, διότι ώφειλε να εγώριζεν ότι ως διαφέρουσι απ' αλληλων ο ανήρ και η γυνή κατά τε τας σωματικές και ψυχικάς ιδιότητες, ούτω διαφέρουσι και ίσταντι απέναντι αλληλων απειλητικοί και οι χαρακτήρες αυτών.

Η γυνή, μία ασθενής παραφυσία του ανδρός, λεπτή και αδύνατος, σώμα και πνεύμα, δεν δύναται να ζήση αυτάρκως αλλά δέεται της ισχυράς προστασίας, και των θερμών και θωπευτικών περιποιήσεων του ανδρός. Περί ουδενός φροντίζει σοβαρώς ή μόνον πώς να αρέσκη, πώς να ελκύη περισσότερον και ραγδαίοντα περιθάλλει και τας θωπεύεισ του ανδρός, και προς τούτο δεν έχει ή να περιβάλληται συχνά την απασράπτουσαν ερωτικήν πανοπλίαν της, την συνισταμένη από την

ευγαρμίαν του πλαστικού της σώματος, τους φιλοπαίγμονας και εκφραστικούς οφθαλμούς της, το μαγευτικόν βάδισμά της, το αρτίον παράσημά της, την σκανδαλώδη περιβολήν της, τους ευγενείς τρόπους της το σατανικό και ζωπφόρον γλυκογέλασμά της και τα παρόμοια. Ενώ ο ανήρ απποχολημένος εις την ενεργόν βιοτύρβην επιδεικνύεται συνήθως μόνον δια των εσωτερικών, ούτως ειπείν, προτερημάτων του, του καλάρου, το λόγου, της ικανότητος, της δραστηριότητος, της εμπριθείας, της εντιμότητος κ.λπ.

Ο ανήρ άνευ σωματικής επιδείξεως και θορυβάδους παρελάσεως, δύναται θαυμασίως να επιδείξη τα προτερήματά του, και ικανοποίησιν την τυχόν φιλαυτίαν του, δια των **έργων του**. Ενώ η γυνή, τρέχει δεξιά και αριστερά, δια να εύρη όσω το δυνατόν περισσότερους θαυμαστάς του κάλλους και της χάριτος της και χαιρεί χαράν μεγάλην, τόσον μεγαλειότεραν, όσον μεγαλειότερον θρονον αφήνει να ακούηται, η δίκην σαρώθρον συρομένη μεταξινή ουρά, της βαρυτύμου τουαλέτας της.

Ο ανήρ ζων εν μέσω πολυδαιδαλού και πολυπράγμονος περιβάλλοντος, και δοκιμάζων εν τη σκληρά βιοπαλή, θλίψεσι και πικρίας πολυειδέσι, εκτραχύνεται. Έρχεται δε στιγμή καθ' ην την τραχύτητα εκείνην του χαρακτήρου του, ζπεί να γλυκάνη ενσταλάζων εις την αποστεουμένην καρδίαν του, σταγόνας τινες εκ του θεοπεσίου και μεθυστικού εκείνου αρώματος, του οποίου επιχαρίτως αναβλύζει εκ της εις γυναικα, μεταποιηθείσης ψευδοπλευράς του...

Η γυνή απ' εναντίας, ως ανωτέρω είπον, δεν ασχολείται εις τίποτε άλλο, ειμή πώς να εύρη θαυμαστάς να χορτάση τας πδυπαθείς εκδηλώσεις της φιλαρεσκείας της.

Εκ τούτων λοιπόν συνάγεται, ότι ο έρωσ δια μεν τον άνδρα είναι λιμνίν εν τη τρικυμία του βίου του, δια δε την γυναίκα, μία εφήμερος παρωδική ενασχόλησις- διότι ενώ εκείνος προσπαθεί να αγκυροβολήση έτι περισσότερο, αυτή εξ εναντίας εθιοθείσα και κορεσθείσα από τας αισθηματικάς εκδηλώσεις, εκ του αυτού πάντοτε ατόμου εμπρορευμένης, τρέχει προς αναζήτησιν άλλων νεωτέρων και θερμότερων κατά την θερμοκέφαλον αντίληψιν της και ούτω καθεξής. - Εννοείται ότι υπάρχουν και πολλαί εξαίρεσεις.

Ερευνήσατε δεσποσύνη τον χαρακτήρα σας, την πείραν σας και την πείραν των αμαρτημάτων σας και είμαι βέβαιος ότι θέλετε με δικαιοσπον.

Ο αληθής έρωσ δεσποινίς, αποτελεί μίαν σοβαράν παθολογικήν κατάστασιν: Ο έρωσ πάσχει, αλλά και ο ερώμενος δεν υστερεί του ερώμενου.

Αναγινώσκουσα τας γραμμάς ταύτας, μις Φλάιν, θα συνοφρωώθητε - είμαι βέβαιος περί τούτου - και πολύ πιθανόν να γελάσπε, αλλά βεβαίωθε, ότι ο πάσχωσν εξ έρωτος είναι άνθρωπος υπερανθρώπως, θεάνθρώπως, υπερκόσμιος, οιστριηλατούμενος, φρίσσωσν, εκ πυρετού πνεύματος και μετεωριζόμενος νυχθημερόν εις τας σφαίρας της αιωνίου ρέμβησις! Δι' αυτόν η ζωή του είναι ο έρωσ και ο έρωσ είναι η ζωή του. Ουδέν μεζον, εξοχώτερον, υψηλότερον, απολαυστικώτερον, αλλά και ευχαρίστως μαρτυρικώτερον, του ιού του υιού της Αφροδίτης.

Πρώτην ίσως φοράν σήμερα, ακούετε δεσποινίς τοιαύτας θεωρίας, γελοίας βεβαίως καθ' υμάς - τας γυναίκας εννοώ - Διότι σεις, ιδού πώς εννοείτε τον έρωτα: Ο αυτώκως να σας αγαπήση - όχι βεβαίως σας, αποκλειστικώς - πρέπει να αφιερώση ψυχικήν, καρδίαν, νουν, ύπαρξιν, τα πάντα τέλος πάντων, εις υμάς και μόνον, να υποφέρη εξαιτίας υμών και μόνον, να ζπ μόνον δι' υμάς και μόνον, και να αποθνήσκω εξαιτίας υμών και μόνον. Σεις δεν αγαπάτε μεν αυτόν - ή μάλλον δια να είμαι περισσότερο εντός της αληθείας, να μη τον μισπέτε - αλλά να μοιράζπε την συμπάθειάν σας, εις δύο ή και περισσότερα ίσα ή άνισα τεμάχια. Να κάνετε μεν εις αυτόν τα λεγόμενα γλυκά μάτια αλλά η γλυκάδα εκείνη να μην αφαιρήται και προς τις διελεύσεως ορθομύστακος τινός

φιφτυτουζίντος νεανίσκου. Αφειδώς μεν να μοιράζπε μειδιήματα εις τον λατρευοτά σας, αλλά να μη στερήτε των γλυκογέλασμάτων σας, και οιονδήποτε κάπηλον φιλαρέσκων αισθημάτων. Θέλετε θερμήν και ασπαιρούσαν έτι την χείρα σας εκ της λαθραίας αυτής συνθλίψεως, να την λησμονήτε εν ξένη χειρί... Θέλετε να δουλεύετε Θεώ, και τάγμασι Μαρμανά, θέλετε να απατείτε και να αυταπατάσθε, να αδικήτε και να αδικείσθε, να εμπαιζοσθε, και να εμπαιζπτε μίαν ευγενή, αιθερίαν ύπαρξιν, ούσαν υποχωμένην καθ' υμάς - να κλίνη ευλαβώς γόνυ, ενώπιον της Α. Μεγαλειότητος της... Απάτης!

Και πάντα ανεξαιρέτως τα είδη των γυναικειών απιστιών και ολισητημάτων, προέρχονται εκ της φιλαρεσκείας σας. Η επάρατος αυτή ενδημική νόσος είναι κληρονομική εις το φύλον σας, από της υπερόχου και εκπάγου καλονης, μέχρι και αυτής της πιθηκοειδούς μορφής της Μογγόλου, από της υψηλοτάτης δουκίσης μέχρι και αυτής της τελευταίας μοδι-στρούλας και πλύστρας, ως και μέχρι και αυτής έτι της αναξίας δια πύσιον αμαρτωλής γυναικός... Της φιλαρεσκείας σας ουεις, είμεθα ηρείσι οι άνδρες θαυμασταί, (και εκτεαλλευταί) ενίοτε δε και θύματα- αλλ' όμως αυτή ακριβώς η φιλαρέσκεία σας ουχί σπανίως σας ρίπτει εις τας βρωμεράς αγκάλας του πρώτου απαισίου χειρώνακτος!

Η ολεθρία αυτή φιλαρέσκεία σας, η έχουσα ακαταμάχητον μαγνητικήν δύναμιν έλξεως, ομοιάζει προς την φλόγα, ήτις ελκύει τας χρυσαλλίδας περί αυτήν. Αφού λοιπόν την αξιοπρέπειάν σας ουχί σπανίως προδίδει η φιλαρέσκεία σας εκείνη, καταισχύουσα τα συζυγικά λέκτρα, και βεβηλόουσα την άσιπλον νυμφικήν πασάδα, είναι δύσκολον νομίζετε το αθών εκείνο παιδί της Αφροδίτης - τον έρωτα - να προδώσπε με τον οποίον επί τέλους ουδέις επίσημος κοινωνικός ή θρησκοευτικός δεσμός σας συνδέει!

Έγγραφα, μου φαίνεται, πολύ περισσότερα από όσα εφρατάσθε ότι θα έγγραφον. Σας εκήρυξεν ένοχον η επιστολή σας, η δε ιδική μου σας κατεδίκασεν επί δυσσι κακουργήμασι. Πρώτον διότι δεν πδυνήθητε να διατηρήσπε τον έρωτα του ειλικρινούς εκείνου νέου, καιδότερον διότι δεν πδυνήθητε να κατασυντρίψπε την φιλαρέσκειάν σας. Μη φοβείσθε όμως, διότι εις το εδάλιον, της κατηγορουμένης, δεν καθήσθε μόνον υρείς, αι δε παιδαί της καταδίκης, δεν θα περιβάλλωσι μόνον τας αβράς πλην κακούργους χείρας υμών, αλλά και τας μεταξίνας και λεπτεπιλέτους πλην αιματοβρέκτους χείρας απαζαπάσπης της χορείας του ωραίου λεγομένου φύλου σας, άνευ πολλών εξαίρεσεων.

Προσέξατε όμως δεσποινίς Φλάιν - και τούτο υπό εκμεθίσαιεν εννοείται - μη τύχη και επαναλάβπε το επικίνδυνον τούτο πείραμα (αν και “το δις εξαμαρτάνειν ουκ ανδρός σοφού) εφαρμόζεται μόνον δια τους άνδρας) μήπως σας τύχει κανείς από εκείνων τους νέους των οποίων η καρδία είναι πεπορωμένη και ξηρά ως τα σπαρτά του θέρους, οι οποίοι φρονούσν - και ίσως να μη σφάλλωσιν - ότι η γυνή ομοιάζει με άνθος το οποίον πρέπει όσω το δυνατόν περισσότερο να οσφραίνηται τις, αλλά δεν πρέπει να το φυλάτπει εις το δωμάτιόν του, δια τον φόβον του υπ' αυτού αποπνεομένου ανθρωπικού οξέως...

Με εννοείτε; - Χαίρετε.
(Από τον “Κρητικό Λαό” το 1909)

ΧΡΟΝΙΑ ΠΟΛΛΑ

25ης ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 88-90 ΤΗΛ. 2810.228226

**η μουσική
της πόλης μας**

Σοφοκλή Βενιζέλου 93,
71202, Ηράκλειο Κρήτης
τηλ.: 2810.227070
Fax: 2810.301834
www.city-fm.gr
city-fm@otenet.gr

Ευχές, με αγάπη
από το ραδιόφωνο σας

FM BAND

Δεν υπάρχει τίποτα πιο λυπηρό στον κόσμο
απο το να ξυπνήσεις το πρωί των Χριστουγέννων
και να μην είσαι παιδί
ERMA BOMBECK

ψάξε το νόημα των Χριστουγέννων...
...γίνε πάλι παιδί

Διεύθυνση Μπιζανίου 10, 71201,
Ηράκλειο Κρήτης
τηλέφωνα 2810341986, 2810285542
email info@mksadv.gr

Εφοριακές ιστορίες

Του Άρη Σταματάκη

Η κλώσσα

Είχαν πάει από την Υπηρεσία Προληπτικού Ελέγχου (ΣΔΟΕ τότε) να κάνουν έλεγχο στη διακίνηση των αγροτικών προϊόντων. Πήγαν σ' ένα μαγαζί που κατά πληροφορίες διακινούσε μια ποικιλία έτοιμων αγαθών χωρίς όμως να εκδίδει πάντα τα νόμιμα παραστατικά στοιχεία.

Δύο υπάλληλοι μπήκαν στο κατάστημα και ξεκίνησαν να ελέγχουν τα βιβλία και τα τιμολόγια. Ένας χωρικός που είχε φορτώσει δύο καλάθια αυγά, δύο τεράστια καλάθια που θα είχαν περί τα 500 αυγά το καθένα, κατευθύνθηκε με το ζώο του προς το κατάστημα. Την τελευταία στιγμή όμως - παμπόνηρος ων - πήρε χαμπάρι. Έκανε στροφή 180 μοιρών και άρχισε να απομακρύνεται. Βγήκαν έξω οι ελεγκτές και του φώναξαν:

- Που τα πας τ' αυγά μπάριμπα;
- Μια κλωσσού πάω να θέσω παιδιά!

Η προϊσταμένη

Η προϊσταμένη ήταν όμορφη, καπάτσα, γύρω στα τριανταπέντε. Πατούσε κι έτριζε η ΔΟΥ. Αγαπούσε τη δουλειά κι ήταν απ' τις ικανότερες. Πρώτη στη δουλειά, πρώτη σε επιδόσεις και φιλότιμο. Αντρογυναίκα. Έρμαινε στο αρχείο κι άρπαζε το συνάδελφο απ' το γιακά:

- Γιατί λουφάρεις ρε ανεπρόκοπε; Ερείς ξεσκίζομαστε στο γκισέ και ου αρμενίζεις; Έξω τώρα αμέσως!

Μετά από δέκα λεπτά τον καλούσε για το γάρο και καφέ.

Ήταν καλή. Και για να διοικείς πρέπει να είσαι καλά και ν' αγαπάς. Δεν γίνεται διαφορετικά.

Εκείνη τη μέρα ζήτησαν αναλυτικά και συγκεκριμένα στοιχεία από το υπουργείο. Ήθελαν απάντηση μέχρι το μεσημέρι. Όλοι απάντησαν εκτός από κείνη. Τότε έσπευσε ο αρμόδιος επιθεωρητής. Πήρε τηλεφώνιο στο τμήμα της, στο διπλανό, στον έφορο αλλά η προϊσταμένη είχε βγει έξω. Την πήρε στο κινητό. Ήταν εκτός λειτουργίας. Αρμχανία. Αδιέξοδο.

Σκέφτηκε να της στείλει μήνυμα. Ηλεκτρονικό μήνυμα.

Στη βιασύνη του της έγραψε:

“Παρακαλώ να το έχεις πάντα ανοιχτό”

Μετά από λίγο ήρθε η απάντηση:

“Το έχω φόρα κ. προϊστάμενε”.

Ο παππούς μου

Ο παππούς μου ήταν εφοριακός. Άνθρωπος βαθύτατα καλλιεργημένος και σοφός. Είχε όμως και πολλές άλλες δραστηριότητες. Κυνηγός, ψάλτης, γραμματέας του επισκόπου, συνέντασε λογής έγγραφα, διότι τότε ο κόσμος ήταν αναλφάβητος - απαλλαγές απ' το στρατό, συμφωνητικά και πολλά άλλα.

Υπηρετούσε στην Εφορία Μοιρών. Την δεκαετία του '20 την έκαψαν κάτοικοι του Ψηλορείτη γιατί χρωστούσαν! Στάχτη την

έκαναν.

Μια μέρα ο παππούς αποφάσισε να εισπράξει τα ληξιπρόθεσμα. Πήρε δύναμη χωροφυλακής με τα εντάλματα προσωποκράτησης ανά χείρας.

Πήγε και σ' ένα χωριό που είχε ένα καλό φίλο. Αποφάσισε να του κόψει τη χολή:

- Πιάστε τον κύριο στο απέναντι καφενείο!

Έσπευσαν οι χωροφύλακες και στο πι και φι του πέρασαν χειροπέδες.

- Γιατί με συλλαμβάνετε;

- Ο Γρηγόρης είπε ότι χρωστάς!

Στρέφεται λοιπόν ο φορολογούμενος χαμογελαστός προς το φοροτεχνικό όργανο:

- Πότε μωρέ κερατά σε πήδηξα και δε σε πλήρωσα;

Καθαρό κούτελο!

- Εγώ το κούτελό μου το έχω καθαρό! Μ' αυτή τη φράση έρμαινε κι έβγαине στο γραφείο του ο νεοαφίχθεις συνάδελφος ελεγκτής.

Οι δύο άλλοι είχαν τις πληροφορίες τους.

- Για ένα καθαρό κούτελο ζούμε παιδιά!..

- Εμπλέξαμε με το κούτελό σου!...

- Πρώτα βάζω την τιμιότητά μου και μετά όλα τα άλλα!

- Να δεις που αυτός ο κερατάς και τα παίρνει και κήρυγμα μας κάνει.

Μια μέρα το “καθαρό κούτελο” είχε καλέσει ένα έμπορο για έλεγχο. Του ζητούσε το ένα και το άλλο, τον ζόριζε και με τον τρόπο του, του έκανε σαφές ότι κάτι ήθελε. Βλέπετε καμιά φορά ακόμη και στις εφορίες συμβαίνουν τέτοια πράγματα!

Ένα πρωί ο διπλανός του, του έχωσε μια χούφτα χιλιάρικα στο πάνω συρτάρι. Το χιλιάρικο ήταν τότε πολύ σοβαρό χαρτονόμισμα. Τον άφησε να καθίσει το πρωί μολις ήρθε και με προσοιοπητή αφέλιε το είπε:

- Μόλις έφυγε ο καταστηματαρχης που ελέγχεις. Σ' έψαχνε.

Νομίζω ότι σου έβαλε κάτι δελτία αποστολής στο πάνω συρτάρι...

Το “καθαρό κούτελο” κάθισε στο γραφείο του, άφησε να “ξενοιάσουν” οι άλλοι, άνοιξε το συρτάρι και με μια αστραπιαία κίνηση ενθυλακώνει τον παρά.

Τότε ο διπλανός του σπώθηκε, τον έπιασε από το μπράτσο και του είπε:

“Αυτά τα λεφτά είναι δικά μου και τα έβαλα εγώ στο συρτάρι σου. Δως μου τα και να μην ξανακούσω για το καθαρό σου κούτελο γιατί χάθηκες...”

Τα καλύμματα

Είχε αγοράσει ένα καινούργιο αυτοκίνητο. Λιμουζίνα της εποχής. Άστραψε και ο εφοριακός το καμάρωνε όπως και 'μεις οι συνάδελφοί του.

- Να του πάρεις καλύμματα για τα καθίσματα!

- Το πρωί θα κατέβω στην αγορά.

Πήγε λοιπόν στα μαγαζιά, έψαξε ώσπου εντόπισε κάτι πολύ πρωτότυπο στο κατάστημα του κ. Απόστολου.

- Θα σου κάνω και καλή τιμή μια και αγόρασες καινούργιο αυτοκίνητο. 2.800 δρχ. θα σου χρεώσω το μέτρο!

Έκοψε λοιπόν τα καλύμματα ο κ. Απόστολος, τα τίλιξε, τα έβαλε στην τσάντα και τα παρέδωσε στον εφοριακό που κατευθύνθηκε προς την έξοδο.

Όπως έφευγε, το μάτι του πήγε τυχαία στη βιτρίνα.

Ξαφνιάστηκε! Τα καλύμματα ολόδια, είχαν εκτεθεί με τιμή προς 2.200 δρχ. το

μέτρο!

Έφυγε χωρίς να πει κουβέντα. Ήρθε και μας ενημέρωσε.

- Και τι θα κάνεις τώρα;

- Τώρα τίποτα.

Σε δυο-τρεις μήνες πήγε για τον τακτικό έλεγχο. Εγκαταστάθηκε στο ισόγειο κι άρχισε να ανεβοκατεβάζει τον κ. Απόστολο στο πατάρι και τον όροφο. Εκεί είχε τα χαρτιά.

- Τι φόρο θα του βάλεις;

- Το συνήθη. Θα φύγω μόνο όταν θα έχει χάσει τουλάχιστον 10 κιλά με το ανεβοκατεβάσμα στις σκάλες. Ήταν χοντρούλης ο καπμένος.

Μπεεεεε!

Σε κείνη τη ΔΟΥ των Αθηνών έδιδε κι έπαιρνε η λέξη κατοίκι.

- Πως πας από κατοίκι;

- Είχε κατοίκι σήμερα;

- Πολύ κατοίκι η υπόθεση αυτή.

Κατοίκι σήμαινε το λάδωμα. Ξέρετε καμιά φορά ακόμη και οι εφοριακοί την κάνουν στραβά!

Στο 13 ήταν κι ο κυρ Πάννης ο ελεγκτής. Όλο παράξενα πράγματα κουβαλούσε στο γραφείο. Όπως τότε που έφερε δύο κυψέλες μέλισσες που κόντεψε να φάνε τους άλλους δύο.

- Είσαι στα καλά σου μωρέ!

- Δε μπορώ να φύγω με άδεια χέρια. Προσβάλλονται!

Ήρθε λοιπόν η Δευτέρα το μεσημέρι και κρατούσε ένα κλουβί μ' ένα καναρίνι. Είχε ελέγξει ένα κατάστημα οδικών πτηνών. Όλοι λύθησαν στα γέλια!

Έπαιζαν το κλουβί και το πουλί, πείραζαν τον κυρ Πάννη και μετά το κρέμασαν ψηλά κι άρχισαν πάλι να γράφουν...

Το πουλί σιγά-σιγά προσαρμόστηκε στο περιβάλλον κι άρχισε να τραγουδά τις δικές του μελωδίες.

Τότε σπώθηκε απ' το γραφείο του ο Νικόλας.

Στάθηκε κάτω απ' το κλουβί και κοιτάζοντας προς τα πάνω φώναξε στο καναρίνι:

- Μπεεεεε!

Οι τυρόπιτες

Ήλεγχε ένα κεντρικό τυροπιτάδικο. Ο καταστηματαρχης φαινόταν αφελής κι ο ελεγκτής άρχισε να παίξει.

- Πόσο αλεύρι αγοράσατε πέρυσι;

- Δέκα τόνους περίπου.

- Και πόσο χρειάζεστε για να κατασκευαστεί μια τυρόπιτα;

- 100 γραμμάρια περίπου.

Ο εφοριακός έκανε “λάθος” τη διαίρεση. Αντί να βάλει 100 γραμμάρια έβαλε 10.

- Έχεις κερδίσει εκατομμύρια!...

- Μα εγώ ίσα που ανταπεξέρχομαι. Με το ζόρι επιβιώνω!

- Και ποιος κάθεται στο ταμείο;

- Η γυναίκα μου!

Ο εφοριακός φεύγοντας ξερόβηχε και κουνούσε το κεφάλι. Έγινε μεγάλη φασαρία μετά.

- Έχεις φίλο!

- Εγώ;

- Του κόσμου τα εκατομμύρια βγάζω και δεν μπορώ να πληρώσω το νοίκι...

Είδαμε και πάθαμε να τον πείσουμε πως δεν ήταν εκατομμυριούχος.

Η γριούλα και οι φόροι

Ένα πρωί πήγε στην Εφορία μια συμπαθέστατη γιαγιά και παραπονέθηκε:

- Δεν μπορώ παιδιά μου να πληρώσω

το φόρο. Χώρισε η κόρη μου, έχει παιδιά και τους συντηρώ όλους. Πως να δώσω τόσα χρήματα.

- Και τι θα γίνει τώρα;

- Μήπως να μου τα σβήνατε;

- Καλά πηγαίνετε και θα δούμε τι θα κάνουμε.

Σε δυο-τρεις μήνες ξαναήρθε με το χέρι στο γύψο.

- Έσπασα και το χέρι μου παιδί μου!

Ο τμηματαρχης κοίταξε απέναντι τη Βαγγελιά.

Τον κοίταξε κι αυτή βαθιά στα μάτια και του έγνεψε.

- Θεία το φόρο τον έχουμε οβήσει....

- Ευχαριστώ πολύ παιδιά μου, ευχαριστώ.

Μόλις έφυγε μάζεψαν μεταξύ τους τα χρήματα και πλήρωσαν στο ταμείο το φόρο της γιαγιάς...

Η εκτίμηση

Οι εκτιμήσεις των ακινήτων τότε, γίνονταν επί τόπου. Έφερε τις δηλώσεις ο αγοραστής κι ο εφοριακός προσπαθούσε να βγάλει άκρη. Το ακίνητο ήταν κατά πάσα πιθανότητα αγροτικό. Αν όμως ήταν βόρεια του Εθνικού προς τη θάλασσα τότε ήταν οικόπεδο και η αξία του πολύ υψηλότερη.

- Πού ακριβώς βρίσκεται το ακίνητο;

- Νότια του δρόμου 500 μέτρα.

- Νότια ή Βόρεια;

- Νότια σου λέω κύριε.

Ο ελεγκτής αμφέβαλε κι αποφάσισε να πάει.

- Να πάρουμε ταξί να πάμε επιτόπου. Η διαδρομή ήταν 70 χιλιόμετρα και το ταξί ακριβό.

Ο αγοραστής είχε δίκιο. Ήταν πράγματι αγροτικό.

Όταν γύρισαν ο εφοριακός κατέβηκε απ' το ταξί και κατευθύνθηκε προς τη ΔΟΥ.

- Έλα να πληρώσεις το ταξί του λέει ο χωρικός.

- Εγώ θα πληρώσω;

- Εγώ το χωράφι το πήξα, εσύ φαγόθηκες να πας...

Η σημαία

Είχε πάει ο εφοριακός να κάνει έλεγχο σε μία σημαντική επιχείρηση στην Κρήτη. Ξεκίνησε να κάνει ταμείο. Καταμέτρηση στα χρήματα στο συρτάρι και μετά ζήτησε να ανοίξουν το χρηματοκιβώτιο.

Αυτό δεν γίνεται! Όποιος κι αν έρθει... Ο εφοριακός κατάλαβε και δεν επέμεινε. Είχε απέναντί του έναν άνδρα σοβαρό.

- Συνεχίζουμε λοιπόν!

Ο έλεγχος έγινε με όλους τους τύπους και οι φόροι υπολογίστηκαν κανονικά.

Κάποια μέρα που περνούσε από κει ο ελεγκτής τον φώναξε ο καταστηματαρχης.

- Έλα που σε θέλω.

Μπήκε και χαιρέτησε.

Τώρα θα ανοίξουμε την κάσα!

Άνοιξε με προσοχή και πήρε στα χέρια του όλο το περιεχόμενο. Ήταν η μπαρουτοκαπνισμένη σημαία της οικογένειας στην Επανάσταση Σφακίων του 1770.

- Αυτή φυλάω, όχι τα λεφτά!

Η κληρονομιά

Νεοδιόριστος ελεγκτής στη φορολογία κεφαλαίων άκουσε φωνές στο γραφείο του εφόρου κι έτρεξε.

Ο φορολογούμενος ήταν έξαλλος. Δεν μπορούσε να το κωνέψει με τίποτα. Έπρεπε να πληρώσει το φόρο κληρονομιάς για το ίδιο του το σπίτι. Ήταν ένα συμπαθέστατο ζευγάρι δασκάλων που τους χώρισε ο θάνατος.

Δεν τον έφταναν τα άλλα έξοδα, να τώρα και ο φόρος. Κι ήταν σημαντικός!

Είναι απάνθρωπο. Δεν φτάνει που έχασα τη γυναίκα μου...

Τότε μπήκε ο νεοδιόριστος στο γραφείο του εφόρου. Πήρε το φάκελο κι έγγραψε σχεδόν αστραπιαία:

“Για λόγους ανθρωπίνους η υπόθεση αυτή απαλλάσσεται μη φορολογίας. Δεν αποτελεί συγκρινή στοιχείο για την περιοχή.

Ο έφορος γούρλωσε τα μάτια.

- Θα πας φυλακή. Ως άνθρωπος όμως σε συχαίρω! Μπράβο παιδί μου...

Σεισμός!

Μαύρη μέρα: 13 Σεπτεμβρίου 1986.

Υπηρετούσα στην Εφορία της Καλαμάτας όταν έκαμε το μεγάλο σεισμό. Δεκάδες οι νεκροί και οι τραυματίες. Χιλιάδες οι άστεγοι. Σχεδόν αμέσως - χωρίς χρονοτριβή - κατέφθασε η ομοσπονδία μας με τον πρόεδρό της. Πρώτη!

Μας μοίρασαν κρεβάτια και στρώματα. Σακούλες με τρόφιμα και γάλα για τα παιδιά. Μας εμφύχωσαν. Μας μοίρασαν επίσης στους δημόσιους υπαλλήλους κι από ένα χρηματικό ποσό για τα πρώτα έξοδα.

Πρόεδρος ήταν ο Αποστολός Κωστόπουλος.

Την άλλη μέρα όλοι οι δημόσιοι υπάλληλοι μαζευτήκαμε στο θεατρικό σταθμό. Μίλησαν οι παρατάξεις. Οι εκπρόσωποι ιδεολογιών και κινήσεων.

- Μπ σας ξεγελούν συνάδελφοι με μικροπαροχές! Αγώνας χρειάζεται αγώνες! (ο ρήτωρ ήταν δυστυχώς από τους καθημασ).

Τον κακομοίρη! Που να καταλάβει ότι εκείνη την ώρα αυτά τα πραγματάκια, έλυναν τεράστια προβλήματα στις δικές μας οικογένειες.

Παρεμπιπτότως: Ήμουν πρόεδρος των Κρητών της περιοχής. Ένα πατριωτάκι είχε χτίσει το σπίτι του στην παραλία δίπλα στο τριόροφο ενός γειτόνου του, Καλαματιανού. Καθώς ο τρίτος όροφος ήταν λυόμενη κατασκευή με το ταρακούνημαέφυγε και κάθισε κακόν-κακός στο ισόγειο του Κρητικού.

Το πρωί, στην πρώτη μάζωξη άρχισε η πλάκα.

- Μα να κοιμηθείς με ισόγειο και να ξυπνήσεις με όροφο!...

Πάνω στη συμφορά κατέπλευσε και η ΠΑΠΟΚ (Πανελλήνια Πολιτιστική Κίνηση). Πρόεδρος ο χαράκνης Τάσος. Ήταν απ' το Πεταλίδι της Μεσοπνίας. Ήμουν αντιπρόσωπος και πήγα να τους βοηθήσω.

Ο Χρήστος Λεοντής είχε μία μηχανή λήψεως μεγάλων δυνατοτήτων.

Πήραμε τους δρόμους κι αρχίσαμε να αποτυπώνουμε την καταστροφή. Ήταν και ο Μέντης Μποσαντζόγλου, ο Μποστ! Ήταν και ο Πάννης Δίπλιας.

Όλη τη μέρα τραβούσαμε ασαμάτπια. Τους πήγα ακόμη και στο νεκροταφείο. Είχε σημαντικά έργα τέχνης. Πολύ αργά κατευθυνθήκαμε στον καταυλισμό που έμεναν οι δικοί μου. Δεν είχα προλάβει να τους ενημερώσω περί της ολοήμερης απουσίας μου. Η σύζυγός με το που με είδε από μακριά εξανέστη:

- Που γυρίζεις μωρέ ανεπρόκοπε όλη μέρα;

Άκουσα πίσω μου τη μύτη του Μποστ να ξεφυσά!

- Στα πόσα ρίχτερ, ακριβώς το καίει η δική σου;

• Προδημοσίευση από το υπό έκδοση νέο βιβλίο του Άρη Σταματάκη “Εφοριακές Ιστορίες”

Ο «χιουμοριστικός καζαμίας» των «Διαδρομών»

Τ' αστέρια προβλέπουν για σας, με χιούμορ και... κακία!

Ο Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και Περιφερειάρχης Κρήτης Σεραφείμ

Νάσατε πάλι εδώ, στην ίδια γνώριμη γωνιά των «Διαδρομών». Για 16η χρονιά θα μάθετε από το χιουμοριστικό καζαμιά όσα θα συμβούν το 2008, ώστε να είστε προετοιμασμένοι ναρκισσοφίως. Και φέτος οι προβλέψεις είναι πολλές, για όλους τους παράγοντες και τις καταστάσεις, στην Κρήτη και στην υπόλοιπη Ελλάδα.

Στο στόχο μας θα ήθελαν όλοι εκείνοι που με τον ένα ή τον άλλο τρόπο πρωταγωνιστούν στην καθημερινότητά μας, καθορίζοντας ή επηρεάζοντας την. Γνωρίζω ότι πολλοί περιμένουν τις «προβλέψεις-πειράγματα» των «Διαδρομών». Κάποιοι, λίγοι όλα αυτά τα χρόνια, ευτυχώς, εννοείται, πειράχτηκαν με τις «κακίες». Αν και φέτος εννοείται, τον χρόνο, αν είμαστε καλά, θα τους ξεχάσει ο «Καζαμίας», κι αυτό δεν θα το αντέξουν (απειλή!). Υπάρχει και το ξίδι, φυσικά. Τώρα, για όσους νιώθουν ότι μπορεί να κρυώσουν με όσα γράφω, ας φορέσουν ένα πιο χοντρό ρούχο!

Ας ξεκινήσουμε, όμως, χωρίς καμιά άλλη προειδοποίηση για τα όσα θα υποστείτε.

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ

*Ο αγροφύλακας της περιοχής του Ορεινού Μυλοποτάμου, που διορίστηκε την παραμονή της Πρωτοχρονιάς, σε περιδεία του στα Ζωονιά τη δεύτερη νύκτα του χρόνου αποκαλύπτει κρησποφύγετο στο έβγα του χωριού. Τέσσερις γνωστοί χωριανοί, πολιτικός της Κρήτης, ο αστυνομικός φρουρός του, γνωστός οικονομικός παράγοντας της Αθήνας με τις γραμματείες του και οι 8 αστυνομικοί των ειδικών δυνάμεων της αστυνομίας που είχαν απομείνει στο χωριό για τη συνέντευξη των ερευνητών, αποκαλύπτονται να παίζουν το γνωστό παιχνίδι ζάρια. Στο τραπέζι βρίσκονται 433.000 ευρώ τα οποία και κατόχονται. «Διαμαρτυρόμαι έντονα», ακούγονται οι φωνές του γνωστού οικονομικού παράγοντα, καθώς ο πολιτικός τον είχε διαβεβαιώσει ότι το χωριό είχε εξαιρεθεί από την απαγόρευση του παιχνιδιού. «Ένα αθώο παιχνίδι είναι. Τι κακό εκάρμαμε; Και σιγά τα λεφτά που παίζαμε», ακούγεται μια βαριά φωνή που μάλλον ανήκει στον ένα εκ των Ζωονιανών.

*Περνούν οι γιορτές και μαζί τελειώνει και η ραστώνη των ημερών. Η υπόθεση Ζαχόπουλου τελικά αποκαλύπτεται από τον υπουργό Τύπου και Προπαγάνδας Θεόδωρο Ρουσόπουλο ότι δεν ήταν τίποτα άλλο παρά μια θερμή ερωτική ιστορία. Ο πρώην ΓΓ του υπουργείου Πολιτισμού επικείμενος να αυτοκτονήσει επειδή δεν τον ήθελε άλλο η γραμματεία του. «Ο,τι κι αν λέγεται περί οτιδήποτε οκτανόλο είναι εκ του πονηρού», αποφασίζει ο υπουργός και αρνείται να απαντήσει στα ερωτήματα των δημοσιογράφων για να μην αναπαράγεται, όπως λέει, μια ιστορία στην οποία κυριαρχούν τα προσωπικά δεδομένα.

*Αλλάξει στη νομαρχία και το δήμο Ηρακλείου ανακοινώνουν νομάρχης

Ποιοι στενοί συνεργάτες της νομάρχη Βαγγελιώ Σχοιναράκη παραιτούνται και γιατί

και δήμαρχος.
*Πιο δύσκολα τα πράγματα για τη νομάρχη Ευαγγελία Ηλιάκη – Σχοιναράκη, που πριν προχωρήσει στον ορισμό νέων αντινομάρχων έχει να αντιμετωπίσει δύο παραιτήσεις. Του γενικού γραμματέα της νομαρχίας Ζαχαρία Καλογεράκη και του στενού συνεργάτη της Γιώργου Σχοιναράκη. Οι δύο τους παραιτούνται αιφνιδιαστικά την ημέρα που η νομάρχης είχε αποφασίσει να ανακοινώσει τους αντινομάρχες. Δίνουν από κοινού συνέντευξη τύπου, καταγγέλλουν τη νομάρχη για συγκεκριμένο και αυταρχισμό και αναφωνούν, ολοκληρώνοντας: «πού είσαι άγιε Σαρρή!»

Κατόπιν τούτου, η νομάρχης φεύγει από το γραφείο της, χωρίς να ανακοινώσει αντινομάρχες. Στο γραφείο της εγκαθίστανται 6 ζυλωργοί για να επιδιορθώσουν την επιπλώση η οποία διέλυσε, άγνωστο πώς.

*Τα εύκολα είναι για το δήμαρχο Γιάννη Κουράκη, ο οποίος ζητεί τις παραιτήσεις όλων των δημάρχων και προέδρων των δημοτικών επιχειρήσεων, οργανισμών και επιτροπών, πλην του αντιδημάρχου Κ. Μαρουλάκη. Ο δήμαρχος ορίζει τον καλό του συνεργάτη υπεύθυνο για όλους του τομείς εξαιτίας της αποδοτικότητάς του, όπως λέει, και εξαιτίας του γεγονότος ότι δεν κατάφερε να τον κάνει υποψήφιο βουλευτή του ΠΑΣΟΚ στις εκλογές του Σεπτεμβρίου του 2007. «Δυστυχώς δεν γινόταν να τον ορίσω στη θέση μου και να τον ανταμείψω όπως έπρεπε», είναι η δήλωση που κάνει ο δήμαρχος με την ανακοίνωση των αλλαγών. Αμέσως μετά ο κ Κουράκης κατεβαίνει για καφέ στην πλατεία.

*Η υπουργός Απασχόλησης Φάνη Πάλλη – Πετραλιά καλεί σε διάλογο τα συνδικάτα. Στο ραντεβού στη βουλή τους περιμένει 4 ώρες και πίνει 12 καφέδες.

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ

*Στο Ηράκλειο ο υπουργός ΠΕΧΩΔΕ Γιώργος Σουφλιάς μετά του Κρητικού υπουργού Μεταφορών Κωστή Χατζηδάκη. Ηρακλειώτικη εφημερίδα γράφει ότι οι δύο υπουργοί θα προχωρήσουν σε συγκεκριμένες δεσμεύσεις για το αεροδρόμιο στο Καστέλλι και αποκαλύπτει το σχέδιο στο οποίο έχουν συμφωνήσει για την υλοποίησή του έργου, μέσα σε 36 μήνες. Μετά την επίσκεψη στο Καστέλλι ο κ Σουφλιάς δηλώνει στους εκπροσώπους του τύπου ότι θα μελετήσει την πρόταση για τη δημιουργία αεροδρομίου στην περιοχή και θα ανακοινώσει τις αποφάσεις του όταν θα είναι έτοιμος.

Έντονη διαμαρτυρία της ίδιας εφημερίδας που έκανε τις αποκαλύψεις του σχεδίου, για την κοροϊδία, όπως ισχυρίζεται, των τοπικών φορέων. Διαμαρτυρία και του δημάρχου Νέας Αλικαρνασούς Βαγγέλη Σιαμάκη.

*Τα κυκλοφορικά μέτρα αποκλεισμού του κέντρου της πόλης από τα οχήματα παραιτούνται μέχρι να επιτύχουν, όπως ανακοινώνει ο γνωστός και επί όλων των θεμάτων αντιδήμαρ-

Ποιος ο διάδοχος του Γιάννη Κουράκη στο δήμο Ηρακλείου

χος Ηρακλείου. Στη λεωφόρο Καλοκαιρινού κλείνουν 12 καταστήματα, στη Δικαιοσύνης 33 και στην 1821 όλα. «Ζητούμε συγγνώμη από τους συμπολίτες και τους ευχαριστούμε για την κατανόηση που δείχνουν. Η πόλη αλλάζει, το βλέπουμε κάθε μέρα αυτό. Έχουμε πλέον ένα άλλο Ηράκλειο», δηλώνει ο αρμόδιος για όλα.

*Στο συνέδριο του Συνασπισμού εκλέγεται νέος πρόεδρος του κόμματος ο Αλέξης Τσίπρας, ο οποίος, στο πλαίσιο της προώθησης της νέας γενιάς, διορίζει αντιπρόεδρο τον Φωτάκη Κουβέλη, εγγονό του συνδικακτικού της προεδρίας Φώτη Κουβέλη.

*Κίνδυνο να χαθούν οι νέες από το ΚΚΕ μετά την εκλογή Τσίπρα στην ηγεσία του Συνασπισμού εντοπίζει η Αλέκα Παπαρήγα, η οποία παραιτείται από το αξίωμα της γραμματέως και προτείνει την κόρη της στη θέση της. Η πρόταση γίνεται δεκτή ομόφωνα από το Πολιτικό Γραφείο.

*Μετά από την ανανέωση στα κόμματα της αριστεράς, οι εξελίξεις στο πολιτικό σκηνικό είναι ραγδαίες. Στην Κ.Ο.Ε.Σ. του ΠΑΣΟΚ ο Γιώργος Παπανδρέου προτείνει το γιό του Ανδρέα για τη θέση του γραμματέα, πρόταση την οποία στηρίζουν με φανατισμό ο Ευάγγελος Βενιζέλος και ο Φραγκίσκος Παρασύρης.

Προβληματισμός σε κυβέρνηση και ΝΔ, καθώς τα διδύμα Καρμανλή είναι μικρά για να αναλάβουν τέτοιες ευθύνες. Όμως ο πρωθυπουργός αποδεικνύεται για μια ακόμη φορά πολύ εξυπνότερος από ό,τι πιστεύουν πολλοί και παραιτούμενος από πρόεδρος του κόμματος διορίζει τη Νατάσσα στη θέση του. Φυσικά διατηρεί το αξίωμα του πρωθυπουργού.

*Ο πρόεδρος του ΛΑΟΣ Γιώργος Καρατζαφέρης καταγγέλλει τα παλαιά, όπως λέει, κόμματα για οικογενειοκρατία και προχωρεί σε μια εντυπωσιακή κίνηση, διορίζοντας αντιπρόεδρο του τον και αντιπρόεδρο του δικτάτορα Γεωργίου Παπαδοπούλου. Στυλιανό Παττάκο. «Είναι μια κίνηση που συμβολίζει τη στήριξη μας σε ξεκαθάρσεις αρχές και εποχές, αλλά και στην Ελλάδα που ποτέ δεν πεθαίνει», είναι η δήλωση του προέδρου για τον αντιπρόεδρο.

*Η υπουργός Απασχόλησης Φάνη Πάλλη – Πετραλιά καλεί εκ νέου τα συνδικάτα σε διάλογο για το ασφαλιστικό. Περιμένοντας τους εκπροσώπους τους τρώει 6 σοκολάτες υγείας, που δεν παχαίνουν, όπως νομίζει.

ΜΑΡΤΙΟΣ

*Η νομάρχης Βαγγελιώ Σχοιναράκη αποφασίζει να αντικαταστήσει όλους τους αντινομάρχες με τον εαυτό της. «Θα τα καταφέρω καλύτερα από όλους», ακούγεται να λέει εβρισκόμνη μόνη στο ανακατασκευασμένο γραφείο της.

*Ιδρύεται αστυνομικό τμήμα στα Ζωονιά, με έναν διοικητή, τρεις αξιωματικούς και δύο αστυφύλακες. Εξοπλίζεται με ό,τι σύγχρονο υπάρχει στο αστυνομικό σώμα: χειροπέδες, φακός θυέλλης, γραφεία στην πλατεία, τέλε-

Ο Μανόλης Κεφαλογιάννης καταγγέλλει ατασθαλίες στον ΟΛΗ και διαγράφεται από την ΚΟ της ΝΔ

φαξ και αντιπολιτισμικές αλιστίδες για να κυκλοφορεί στα χιόνια το περιπολικό, όταν αγοράσει.

Την ομάδα των αστυνομικών, η οποία αποτελείται από επίλεκτους άνδρες που είχαν συνταξιοδοτηθεί το 1993 και επανήλθαν στην ενεργό δράση τον Ιανουάριο, εγκαθιστά ο ίδιος ο υπουργός Προκόπης Παυλόπουλος, που γίνεται δεκτός στα Ζωονιά με πανηγύρια και μπαλοθιές. «Οι κάτοικοι πανηγυρίζουν καθώς είναι ανακουφισμένοι και χαρούμενοι γιατί επιτέλους κατάλαβαν ότι η πολιτεία φροντίζει και για τη δική τους ασφάλεια. Γι' αυτό άλλωστε ήλθα στο χωριό. Για να δώσω το μήνυμά. Γι' αυτό επαναφέραμε στην υπηρεσία παλιούς και έμπειρους αστυνομικούς. Κι αυτό είναι δείγμα του ενδιαφέροντος της κυβέρνησης τους

Πρόταση για το ιδιοκτησιακό καθεστώς του ΟΦΗ έκανε ο Αρχιεπίσκοπος Κρήτης

Κωνσταντίνου Καρμανλή», λέει ο υπουργός. Κι οι Ζωονιαίοι, εκτός από τα πανηγύρια, ξεοπούν σε γέλια.

*Αποκαλύπτεται ότι τρεις γενικοί γραμματείς υπουργείων επιχειρούν, μέσα σε διάστημα μερικών ωρών, να αυτοκτονήσουν, με διαφορετικούς τρόπους. Στα σασκάκια και των τριών πάντως βρίσκονται πακέτα με 500άρικα ευρώ αλλά και πλήθος τραπεζικών βιβλιαρίων. Ο υπουργός Τύπου όταν ερωτάται, μετά από δημοσιεύματα αθηναϊκών εφημερίδων, αρνείται να σχολιάσει το παραμικρό επικαλούμενος τα προσωπικά δεδομένα. «Προσωπικές υποθέσεις θα σχολιάζουμε τώρα», απαντά στα δημοσιογραφικά ερωτήματα.

*Ρεκόρ όλων των εποχών από το βουλευτή του ΠΑΣΟΚ Μανώλη Στρατιάκη. Την παραμονή της 25ης Μαρτίου, παρότι ημεραγία, καταθέτει 1821 ερωτήσεις, για διάφορα θέματα, μπλοκάροντας το ηλεκτρονικό σύστημα της αρμόδιας υπηρεσίας της βουλής. «Ήταν μια συμβολική κίνηση για να τιμήσω την επέτειο της εθνεγερσίας», δηλώνει σε 8 αθηναϊκά κανάλια στα κεντρικά δελτία ειδήσεων των οποίων προλαβαίνει να βγει σε «παράθυρο».

*Μετά από μήνες σιωπής ο Μανόλης Κεφαλογιάννης καλεί τους δημοσιογράφους σε έκτακτη συνέντευξη τύπου, καταγγέλλοντας τη διοίκηση του ΟΛΗ ότι προχωρεί τα τελευταία χρόνια σε αδιαφανείς διαδικασίες ανάθεσης έργων και μελετών, συμφωνώντας με τις κατά καιρούς καταγγελίες του Σιαύρου Λυριτζάκη. Συγκεκριμένα, όπως τονίζει, ο Οργανισμός σπάει τα έργα για να μπορεί να τα αναθέσει απευθείας, αναθέτει μελέτες σε πολιτικούς φίλους του υπουργού Γιώργου Βουλγαράκη, με φωτογραφικούς δια-

Ο Κώστας Μπαντουβάς αναλαμβάνει υπουργός Απασχόλησης, αλλά αναγκάζεται να παραιτηθεί εξαιτίας των Μ. Κεφαλογιάννη και Λ. Αυγενάκη

γωνισμούς, ενώ προσπαθεί να κατασκευάσει μαρίνα στον κόλπο του Δερματά με νέα διαδικασία από αυτήν που είχε επιλέξει ως υπουργός Ναυτιλίας, αποκλείοντας εκείνους τους εργολάβους στους οποίους ο ίδιος είχε υποσχεθεί ότι θα πάρουν το έργο. Για το θέμα, μάλιστα, καταθέτει ερώτηση στη βουλή καλώντας τον κ Βουλγαράκη να δώσει εξηγήσεις, υποστηρίζοντας ότι στον τόπο κάνουν κουμάντο τα συμφέροντα του Μπόμπολα, του Αλαφούζου και του Συνασάκη.

*Ο Γιώργος Παπανδρέου ανακοινώνει ότι το συνέδριο του ΠΑΣΟΚ αναβάλλεται για τον ερχόμενο Ιούνιο προκειμένου το κίνημα να προετοιμαστεί καλύτερα. «Θέλω να ψάξω βαθύτερα την ιδεολογική μας αναφορά και το πολιτικό μας στίγμα. Αν κάνουμε τώρα συνέδριο τότε θα ψάξω μόνο στα ρηκά», εξηγεί ο πρόεδρος.

*Η υπουργός Απασχόλησης Φάνη Πάλλη – Πετραλιά καλεί και πάλι τα συνδικάτα σε διάλογο για το ασφαλιστικό. Στην αίθουσα της βουλής πίνει 6 τσάγια περιμένοντας τους εκπροσώπους τους.

ΑΠΡΙΛΙΟΣ

*Ολοσέλιδο άρθρο του βουλευτή Γιάννη Σκούλα για την αλήθεια και το ψέμα στην πολιτική, με αφορμή το έθιμο της Πρωταπριλιάς. Ο Ηρακλειώτης πολιτικός επιμένει ότι ο ίδιος δε λέει ποτέ ψέματα στους ψηφοφόρους του. Την 1η Απριλίου κάθε χρόνου.

*Την Πρωταπριλιά, επίσης, ο επί όλων των θεμάτων γνωστός και αρμόδιος αντιδήμαρχος ανακοινώνει με θριαμβευτική συνέντευξη τύπου την επίλυση του κυκλοφοριακού προβλήματος στην πόλη του Ηρακλείου, με το μόνο αποκλεισμό των οχημάτων από το κέντρο. Οι οδηγοί πανηγυρίζουν ακούγοντας από τα ραδιόφωνα των αυτοκινήτων τους τις δηλώσεις. Μάλιστα προλαβαίνει να ακούσουν ολόκληρη τη διάσημη συνέντευξη του γνωστού και αρμοδίως αντιδημάρχου, καθώς βρίσκονται καθοδόν από τη δουλειά προς τα σπίτια τους και έχουν όλο το χρόνο, κι ακόμη περισσότερο.

*Υπόθεση εκβίασμού επιχειρηματιών της παραλιακής λεωφόρου του Ηρακλείου αποκαλύπτει η ασφάλεια. Όπως διαρρέει – επίσημη ενημέρωση δεν γίνεται για εθνικούς λόγους – στην ομάδα των εκβιαστών ανήκουν, δύο Ζωονιαίοι, τρεις Ηρακλειώτες και ο διοικητής του αστυνομικού τμήματος των Ζωονιανών. Ξεπιά σάλος. Αποκαλύπτεται παράλληλα ότι ο αξιωματικός της ΕΛ.ΑΣ., που είχε επανέλθει στην υπηρεσία τον Ιανουάριο μετά από 15 χρόνια στη σύνταξη, είχε αποταχτεί επειδή ως διοικητής του Α.Τ. Ομοσίας είχε συλληφθεί το 1993 για χρηματισμό. Για την υπόθεση ερωτάται ο υπουργός Θ. Ρουσόπουλος, ο οποίος απαντά: «Είναι ακατανόητο το ερώτημα που μου κάνετε. Προσωπικές υποθέσεις και προσωπικά δεδομένα πολιτών θα σχολιάζουμε τώρα».

*Πρόταση του Βασίλη Κεγκέρογλου για μείωση των μισθών των βουλευ-

τών, σε ένδειξη συμπαράστασης στους πολίτες που πεινούν. «Μπα, δεν θα γίνει δεκτή η πρόταση. Είναι δυνατό να αποφασίσει οι ίδιοι να μειώσετε τα έσοδά σας», παραιτείται δημοσιογράφος στο βουλευτή. «Ντα, άρα ήταν να γίνει δεκτή, θα έκανα την πρόταση εγώ», είναι η απάντηση του κ Κεγκέρογλου.

*Το ΠΑΣΟΚ ορίζει τη Νομαρχιακή Οργανωτική Επιτροπή Συνεδρίου. Γραμματέας, με πρόταση του Πέτρου Λεκάκη που επιτέλους αρχίζει να δραστηριοποιείται πολιτικά, εκλέγεται ο Κώστας Τουλής, ο οποίος εγγράφει κι ένα πακέτο 2.222 νέων μελών, με αναπλήρωτρια την Έφη Βολανάκη, η οποία φέρνει κι εκείνη το δικό της μικρότερο πακέτακι.

*Η υπουργός Απασχόλησης Φάνη Πάλλη – Πετραλιά καλεί και πάλι τα συνδικάτα σε διάλογο για το ασφαλιστικό. Κάθεται και πίνει μόνη της, περιμένοντας αδικώς, τέσσερα ούσια, για να ξεχάσει.

ΜΑΪΟΣ

*Διορίζεται νέος διοικητής στο αστυνομικό τμήμα του ορεινού Μυλοποτάμου, ενώ ο υπουργός Προκόπης Παυλόπουλος δωρίζει στο τμήμα και δεύτερο ζευγάρι χειροπέδες, ως προίκα, όπως γράφουν οι εφημερίδες, στη νέα ηγεσία του.

*Νέα κινητικότητα για την ίδρυση έδρας εφετείου στο Ηράκλειο και αρχή κινητοποιήσεων στα Χανιά. Ο βουλευτής της ΝΔ Στέλιος Νικηφοράκης καταθέτει ερώτηση στη βουλή και στην ομιλία του κάνει λόγο για ανάγκη να ξεκινήσει από τους Χανιώτες αγώνες ανάλογους με την αντίσταση των Κρητικών στη Μάχη της Κρήτης. «Επιχειρείται εισβολή του Ηρακλείου στην αγορά των Χανίων, ανάλογη με αυτή των Γερμανών στην αγορά της Κρήτης. Πώς θα ζήσουν τώρα τόσα καταστήματα που είναι στην πλατεία των δικαστηρίων, εφόσον δεν θα έρχονται διάδικοι και δικηγόροι στα Χανιά;», αναρωτιέται. Ο πρόεδρος της βουλής προσαπείθει να εξηγήσει στο Χανιώτη βουλευτή ότι το 1941 οι Γερμανοί δεν εισέβαλλαν στο νησί για να κερδίσουν την αγορά, αλλά εκείνους καταγγέλλει και τον πρόεδρο.

*Νέα παραιτήση κυβερνητικού στελέχους συγκλονίζει τη χώρα. Ο γενικός γραμματέας Επικοινωνιών αποχωρεί, μετά από καταγγελίες ότι με έγγραφο του έδωσε εντολή στις υπηρεσίες του να παρακολουθούν όλα τα τηλεφώνια των 4 νεαρών γυναικών με τις οποίες είχε ταυτόχρονα εξωσυζυγικές σχέσεις και στις οποίες είχε υποσχεθεί και γάμο και διορισμό στο δημόσιο.

*Η υπουργός Απασχόλησης Φάνη Πάλλη – Πετραλιά καλεί για 57η φορά τα συνδικάτα σε διάλογο για το ασφαλιστικό. Πάει στο ραντεβού, περιμένει και πίνει μόνη της την πορτοκαλάδα. Ο πρωθυπουργός της ζητεί την παραίτηση, εκείνη την υποβάλλει. Στη θέση της διορίζεται ο Κώστας Μπαντουβάς, έχοντας εντολή να φέρει μέχρι τον Ιού-

Πώς σκέφτηκε να κάνει οικονομία στο κράτος ο Βασίλης Κεγκέρογλου

λιο στη βουλή για ψήφιση το νομοσχέδιο.

ΙΟΥΝΙΟΣ

*Το ΠΑΣΟΚ πραγματοποιεί το συνέδριό του από 2-30 Ιουνίου, με τη συμμετοχή 12.231 αντιπροσώπων. Μετά από σχεδόν ενός μηνός δια-πάλν σώμα με σώμα, το ιδεολογικό του στήμα είναι πλέον σαφές και η οργανωτική του δομή ξεκάθαρη. Ο τρίτος δρόμος προς τον εθνικό βενιζελικό (του Ελευθερίου) σοσιαλισμό με ανθρώπινο πρόσωπο, είναι με λίγα λόγια η ιδεολογία του. Η ιδεολογική πρόταση διατυπώνεται από τον παλιό βενιζελικό κομμουνιστή Μίμη Ανδρουλάκη (για να μην γίνονται παρεξηγήσεις, ο ίδιος έχει αυτοπροσδιοριστεί στο παρελθόν με αυτό τον όρο) και γίνεται δεκτή από την πλειοψηφία των συνέδρων. Καθιερώνονται οι τάσεις, με επικεφαλής στέλεχος που εκλέγεται κι έχει τον τίτλο «πρόεδρος ΠΑΣΟΚ νούμερο 1», «πρόεδρος ΠΑΣΟΚ νούμερο 2», κλπ. Ο Γιώργος Παπανδρέου φέρει πλέον τον τίτλο Μεγάλος Πρόεδρος (με το π κεφαλαίο), ενώ καθιερώνεται θέση μικρού αντιπροέδρου την οποία καταλαμβάνει ο Βαγγέλης Βενιζέλος. Καταργούνται τα κομματικά γραφεία και οι συνεδριάσεις των οργανώσεων και των οργάνων γίνονται μέσω τηλεδιασκέψεων. Η προμήθεια του απαραίτητου εξοπλισμού γίνεται μέσω επιδοτούμενου προγράμματος της Σοσιαλιστικής Διεθνούς, με πρόεδρο το Γιώργο Παπανδρέου.

Καθώς οι συνέδριοι για πρώτη φορά ξεπερνούν τους 12.000, τα αποτελέσματα των εκλογών για τη νέα Κεντρική Επιτροπή θα αργήσουν.

*Οι διανοίξεις στην Παλιά Πόλη συνεχίζονται. Αυτή τη φορά σειρά έχει η ενετική Loggia, στην οποία στεγάζεται το δημαρχείο Ηρακλείου. Με απόφαση του δημάρχου Γιάννη Κουράκη και προκειμένου να υπάρξουν ελεύθεροι χώροι για να λειτουργήσουν νέες καφετέριες στο κέντρο, καταδικάζεται το κτίριο, το οποίο σύμφωνα με τον ένα και μοναδικό αντιδήμαρχο, δεν έχει αρχιτεκτονική, αλλά ούτε και ιστορική αξία, καθώς δεν ζει πλέον κανείς από τους κατασκευαστές του.

*Ο υπουργός Απασχόλησης Κώστας Μπαντουβάς δεν καλεί τα συνδικάτα σε διάλογο για το ασφαλιστικό. «Και ήντα 'να αυτοί να μου κάνουν κόνες. Γιάντα να τους καλέσω, αφού δεν θαρθούν. Φιού 'του που θα τους ξαναδώσει σημασία», είναι η δήλωση που κάνει και την οποία δεν πολυκαταλαβαίνουν οι δημοσιογράφοι. Καταλαβαίνουν όμως ότι ο υπουργός είναι αποφασισμένος να περάσει τον ασφαλιστικό νόμο.

ΙΟΥΛΙΟΣ

*Έρχεται επιτέλους στο θερινό τμήμα της βουλής το νομοσχέδιο για το ασφαλιστικό και τα εργασιακά. Ο υπουργός Απασχόλησης Κώστας Μπαντουβάς προχωρεί σε σημαντικές τροποποιήσεις. Απαλλάσσει από τις ασφαλιστικές εισφορές τους εργοδότες και το κράτος, διπλασιάζει τις εισφορές όλων των υψηλόμισθων εργαζομένων και αυτοαποασχολούμενων, μεταξύ των οποίων είναι οι κουρείς, οι σταφιδεργιάτες, οι αχθοφόροι, οι καραγωγείς,

Νέο ρεκόρ ερωτήσεων και παρουσίας σε γάμους, διαζύγια, βαφτίσια και κηδείες από το Μ. Στρατάκη

ενώ καταργεί την υποχρεωτική εισφορά των δημοσιογράφων, για να τα έχει καλά μαζί τους, και των ιδιωτών που έχουν επάγγελμα να δανείζουν με τόκο τους συμπολίτες τους (τοκογλύφοι), προκειμένου να τους βοηθήσει να αναζωογονήσουν την οικονομία.

Παράλληλα, αυξάνει τα όρια της συνταξιοδότησης στα 79 χρόνια, για να μην είμαστε μια χώρα συνταξιούχων, όπως λέει, ενώ καθιερώνει το δωδεκάωρο της καθημερινής εργασίας για όλους τους κλάδους των εργαζομένων. «Οι Γερμανοί στην κατοχή είχαν τους πατεράδες μας και δουλεύαμε 18 ώρες αγγαρεία. Τώρα ούτε 18 ώρες θα δουλεύουν οι Έλληνες, ούτε αγγαρεία θα κάνουν», διευκρινίζει. Και προσθέτει ότι το ύψος των συντάξεων δεν θα μειωθεί σε καμία περίπτωση, για όσους έχουν συμπληρώσει τα 88 χρόνια τους.

*Άρθρο δύο σελίδων του βουλευτή Γιάννη Σκουλά για τα μπάνια του λαού, τα οποία η περιοριστική πολιτική της αυταρχικής δεξιάς, όπως σημειώνει, δεν επιτρέπει φέτος λόγω των μεγάλων αυξήσεων στα αντιπληθιακά. Το άρθρο αποδεικνύεται ότι αποτελεί συρραφή άλλων, παλιότερων κειμένων συναδέλφου του κ Σκουλά. Ο τελευταίος απολύει αμέσως το συνεργάτη του που έγραψε το κείμενο και με νέο άρθρο στις εφημερίδες εξηγεί τα κριτήρια που θα πρέπει να θεοπιστούν για να γίνεται η επιλογή των συνεργατών των βουλευτών. «Και σε αυτό τον τομέα είμαστε όμηροι της κυβέρνησης της δεξιάς, που μας αναγκάζει να κάνουμε επιλογές του ποδαριού. Η δεξιά φταίει για αυτό που έγινε», είναι η κατάληξη του άρθρου.

*Φωτιές, φωτιές, φωτιές παντού. «Είμαστε μια φωτινή χώρα», λέει όλο χαρά στους δημοσιογράφους, χωρίς συσπάσεις όμως του προσώπου του, ο υπουργός Επικρατείας Θόδωρος Ρουσόπουλος.

*Οι εφημερίδες αναγράφουν πληροφορίες ότι επίκειται ανασχηματισμός με πρώτο θύμα το Λαοιθιώτη υπουργό Άρνας Γιάννη Πλακιωτάκη. Έντονη αντίδραση από το συνάδελφό του, του ΠΑΣΟΚ, Μιχάλη Καρχιμάκη. «Αν γίνει αυτό θα είναι πολιτικό έγκλημα σε βάρος του νομού Λασιθίου. Νιώθω σα να με βγάζουν εμένα από την κυβέρνηση. Έγκλημα, έγκλημα... Πώς θα κάνω τώρα μεταθέσεις στρατιωτών;», τονίζει.

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ

*Και άλλο ρεκόρ καταρρίπτει ο βουλευτής του ΠΑΣΟΚ Μανόλης Στρατάκης. Παραμονή του Δεκαπενταύγουστου προλαβαίνει να παραστεί σε 12 γάμους, 11 διαζύγια, 9 βαφτίσια και 6 κηδείες, στην πόλη και την ύπαιθρο του νομού. Χωρίς μάλιστα να χρησιμοποιήσει ελικόπτερο ή κλώνο.

*Η μεγάλη ώρα της ψηφοφορίας στη βουλή για το ασφαλιστικό έφθασε. Το νομοσχέδιο δεν υπερψηφίζεται, καθώς 150 βουλευτές ψηφίζουν υπέρ και 150 κατά. Οι δύο βουλευτές της ΝΔ που καταψηφίζουν (ως γνωστόν η δύναμή της είναι 152 βουλευτές) είναι ο Μανόλης Κεφαλογιάννης και ο Λευτέρης Αυγενάκης. Οι εφημερίδες γράφουν ότι οι Ηρακλειώτες βουλευτές αντίδρασαν μ' αυτό τον τρόπο στην υπο-

Γιατί απέλυσε τους συνεργάτες του στο πολιτικό γραφείο ο Γιάννης Σκουλάς

γοποίηση Μπαντουβά και στη μη υπουργοποίηση των ιδίων.

*Ο Κώστας Μπαντουβάς θεωρεί μεγάλη προσβολή την καταψήφιση της πρότασής του, και μάλιστα από δύο συμπατριώτες του, και υποβάλλει την παραίτησή του την επομένη μέρα. «Είσα κάνουν οι αληθινοί άντρες», είναι η μοναδική δήλωση του πρώην πλέον υπουργού.

*Η βουλή απορρίπτει την πρόταση Κεγκέρογλου για τη μείωση της βουλευτικής αποζημίωσης. Ο βουλευτής επανέρχεται και δηλώνει ότι σε συμπράτση προς τους πεινασμένους πολίτες θα κόψει από το μεσομεριανό φαγητό του τις 2 από τις 4 σαλάτες και το ένα από τα δύο καρβέλια ψωμί που περιλαμβάνονται στο πρόγραμμα της διαίτας του. Παράλληλα, για λόγους οικονομίας, απολύει από διευθυντή του γραφείου του τον Μπριτζολάκη, ο οποίος αναλαμβάνει πρόεδρος των Παρασκευαδών (μόνον στον «καζαρία» θα το δει αυτό).

*Τέλος Αυγούστου ανακοινώνονται τα αποτελέσματα για τη νέα Κεντρική Επιτροπή του ΠΑΣΟΚ. Από το Ηράκλειο εκλέγονται 32 υποψήφιοι και ο Μιχάλης Καρχιμάκης, από το Λασιθί. Μεταξύ των μελών της νέας Κ.Ε. είναι οι τέσσερις βουλευτές, ο δήμαρχος Γιάννης Κουράκης, ο Ζαχαρίας Καλογεράκης, ο Πέτρος Λεκάκης, ο Γιάννης Μιχελογιαννάκης, ο Φραγκίσκος και ο Γιώργος Παρασούρης, ο Νίκος Κοκκίνης, ο Ευριπίδης και η Λίτσα Κουκιαδάκη, ο Νίκος Μπελιβάνης, η Μαρία Πετρακογιώργη, η Ελένη Καγουγές του ποδαριού. Η δεξιά φταίει για αυτό που έγινε», είναι η κατάληξη του άρθρου.

Μετά την εκλογή Αλαβάνου η νομάρχης Βαγγελιώ Σχοιναράκη δεν καταφέρνει να εκλεγεί, παρά μία θέση. Η ίδια χρεώνει την αποτυχία της στον πρώην ΓΓ της νομαρχίας Ζ. Καλογεράκη. «Έγιναν μπουγάδες (ο.σ. χρησιμοποιεί τρία άλφα για να δείξει τη διάκριση και το μέγεθος της μπουγάδας) από το γνωστό μπουγαδιάρη της παράγκας. Τα ρούχα το πρωί μετά την ψηφοφορία ήταν ολόσπρα στο παράθυρό του και αμέσως κατάλαβα τι είχε συμβεί», λέει στα κανάλια η κ Σχοιναράκη. Δεν θα μετέχει στη νέα ΚΕ ο ευρωβουλευτής Σταύρος Αρναουτάκης, αφού αυτό το κομματικό αξίωμα είναι αιρετό και δεν ήθελε να ρισκάρει.

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ

*Ο δήμος Ηρακλείου ολοκληρώνει σε χρόνο ρεκόρ τις εργασίες για το κτίριο Αχτάρικα, όπου κάποτε στεγαζόταν η Βικελαία Δημοτική Βιβλιοθήκη. Η νέα κατανομή του χώρου ενθουσιάζει τους Ηρακλειώτες. Στο ισόγειο στεγάζονται τρία υπερπολυτελή εστιατόρια, στον πρώτο όροφο ένα πιάνο μπαρ

Τι είπε στον πρωθυπουργό η Μ. Σκραφνάκη κι εκείνος σκέφτηκε ακόμη και την αυτοκτονία

και στο δεύτερο μια καφετέρια με όλα τα είδη του καφέ που υπάρχουν στον κόσμο. Σε δωμάτιο που περισσεύει στην ανακατασκευασμένη τάρταρα του κτιρίου μεταφέρεται το τμήμα αρχείων της Βικελαίας. Στις ερωτήσεις των δημοσιογράφων για τον περιορισμό των χώρων που χρησιμοποιεί πλέον η Βιβλιοθήκη, ο δήμαρχος Γιάννης Κουράκης απαντά αποφασιστικά: «Εεε, μην τα θέλουμε κι όλα δικά μας. Δεν θα ήταν σωστό να παραχωρήσουμε και αυτό το δωμάτιο για τη στέγαση εστιατορίου. Δεν θα χαρούσε».

*Δημοσιογραφικές πληροφορίες που αναγράφονται στα κυριακάτικα φύλλα αναφέρουν ότι ο πρωθυπουργός Κώστας Καραμανλής βρισκόμενος σε απόγνωση σκέφτηκε να κάνει απόπειρα αυτοκτονίας πίνοντας ληγμένο γάλα Carnation, που μεγαλώνει τα παιδιά. Τον πρόλαβε την τελευταία στιγμή ένα από τα δίδυμα, πήρε να πιεί το γάλα, σκόνησε, του έπεσε κι έτσι σώθηκαν πατέρας και γιός. Αναζητώντας τα αίτια της δραματικής σκέψης του πρωθυπουργού, οι δημοσιογράφοι αποκάλυψαν ότι ο κ Καραμανλής λίγα λεπτά πριν γεμίσει το ποτήρι με το ληγμένο Carnation είχε δεχτεί στο γραφείο του τη βουλευτή Ηρακλείου Μαρία Σκραφνάκη, την οποία άκουσε για περίπου τρεις ώρες, πριν προλάβει ο ίδιος να μιλήσει. «Δεν πρόκειται να το ξανακάνω», ήταν τα τελευταία γεμάτα πατόνωμα λόγια του κ Καραμανλή στη Νατάσσα, πριν γεμίσει το ποτήρι.

*Στις εκλογές για το νέο Αρχιεπίσκοπο Αθηνών γίνεται η έκπληξη και εκλέγεται νέος προκαθημένος ο περιφερειάρχης Κρήτης Σεραφείμ Τσόκας, αν και δεν είναι ιερωμένος. Λόγω όμως όρισματος τον προτιμούν οι μητροπολίτες, με την προϋπόθεση να αφήσει γενειάδα. Παράλληλα επιθυμεί να διατηρήσει και τη θέση του στην περιφέρεια, προκειμένου να προωθήσει τη συνεργασία της Ελλαδικής Εκκλησίας με την Κρητική. Στη σύννοδο της Αθήνας θα συμμετέχει και ο Αρχιεπίσκοπος Κρήτης Ειρηνάιος, ενώ στη σύννοδο της Κρήτης θα παίρνει μέρος ο νέος Αρχιεπίσκοπος Σεραφείμ Τσόκας.

*Κατόπιν τούτου, με κοινή απόφαση των δύο προκαθημένων τοποθετείται ηγούμενος στην Ιερά Μονή Παλλιανής ο δήμαρχος Παλλιανής Αριστείδης Μπολάκης, παίρνοντας το όνομα Ευπρέπειος. Μέχρι το μεσομέρι θα δημαρχεύει και μετά θα είναι ηγούμενος στις μοναχές.

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ

*Συνέρχεται και πάλι η ολομέλεια της βουλής, μετά τα θερινά τμήματα. Με πρόταση του προέδρου Δημήτρη Σούφα, οι βουλευτές στην πρώτη συνεδρίαση κάνουν απεργία και βγαίνουν στον περιβόλο όπου συγκεντρώνονται με τις οικογένειές τους, ζητώντας αύξηση της βουλευτικής αποζημίωσης, των επιδομάτων, των πιστώσεων για τις χάρες στους γάμους και τα βαπτίσια και την έναρξη του επαγγελματίος τους στα βαριά και ανθυγιεινά.

Αντιπροσωπεία των κοινοβουλευτικών συναντά τον πρόεδρο της κυβέρνησης και του επιδίδει ψήφισμα της συγγέντησής βουλευτών και γυναικοπαίδων. Το απόγευμα η κυβέρνηση καταθέτει νομοσχέδιο, με το οποίο

Στη νέα Κ.Ε. του ΠΑΣΟΚ ο Α. Αλαβάνος γιατί κάνει καλή αντιπολίτευση

κάνει δεκτά όλα τα αιτήματα των 300, κι ακόμη άλλα τόσα.

*Ο δήμαρχος Αλικαρνασού Βαγγέλης Σιαμαράκης κάνει εκπαιδευτικές πτήσεις με αεροσκάφη της Αερολόσχης Ηρακλείου, προκειμένου να μάθει να πιλοτάρει και να κάνει την πρώτη πτήση στο νέα διεθνές αεροδρόμιο του Καστελλίου, μεταφέροντας αεροπορικά και το αεροδρόμιο από την Αλικαρνασό στο Καστέλλι. Στις εκπαιδευτικές πτήσεις του τον συνοδεύει ο δήμαρχος Γαζίου και στενός φίλος του Γιώργος Μαρκογιαννάκης, αφού δεν έχει τι να κάνει.

*Ο Αρχιεπίσκοπος Κρήτης Ειρηνάιος συμμετέχει σε αθλητική εκπομπή του Μανόλη Δανδουλάκη για το μέλλον του ΟΦΗ, θέλοντας να δείξει ότι η Εκκλησία πρέπει να ενδιαφέρεται και να κάνει ανοίγματα σε όλα τα πεδία της κοινωνίας. Στο τέλος της εκπομπής δηλώνει ότι η αρχιεπισκοπή θα συμμετέχει στο μετοχικό κεφάλαιο της ΠΑΕ, με στόχο να την εξαγοράσει, σταδιακά.

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ

*Ερώτηση για την εξέγερση του Πολυτεχνείου καταθέτει στη βουλή ο βουλευτής Γιάννης Σκουλάς. «Σε εννήμερών ότι στις 17 Νοεμβρίου 1973 φοιτητές εξεγέρθηκαν κατά της δικτατορίας κάνοντας κατάληψη του Πολυτεχνείου», ξεκινά το κείμενό του ο βουλευτής. Όταν εφημερίδα, με σχολίο της, του επιστημαίνει ότι το γεγονός είναι γνωστό, εκείνος απαντά «μα όλα άλλοι τα έκαναν; Εγώ τι θα κάνω, τελικά;»

*Έντονη φημολογία για εκλογές. Ο πρωθυπουργός Κώστας Καραμανλής σε γραπτή δήλωσή του υπόσχεσε ότι από το 2008, το 2009 ή το 2010, μπορεί και το 2011 ή το 2012, αν όχι, το 2014 ή το 2015, κάποια στιγμή, τέλος πάντων, θα προχωρήσει στην εξίσωση μισθών και συντάξεων των Ελλήνων και των αντίστοιχων των Γάλλων με των Γερμανών εργαζομένων και συνταξιούχων.

Έτσι βασικός μισθός προσδιορίζεται στα 3.500 ευρώ το μήνα και η σύνταξη στα 3000 ευρώ.

*Φθινοπωρινές φωτιές σε όλη τη χώρα. Ο πρωθυπουργός Εθνικής Άρνας Γιάννη Πλακιωτάκη να έχει την ευθύνη της κατάσβεσης, καθώς ο αρμόδιος υπουργός Προκόπης Παυλόπουλος είναι απασχολημένος με τη σύνταξη νέου εκλογικού νόμου, αλλά και την ευθύνη του εξοπλισμού με υπερσύγχρονα μέσα (χειροπέδες κλπ) του Α.Τ. Ζωνιανών... Ο υπουργός παρανοεί την πρωθυπουργική εντολή, παίρνει ένα μιράκι κι αρχίζει να πετά πάνω από τις φλόγες για να τις σβήσει. Τα μιράκια όμως δεν σβήνουν φωτιές. Σβήνουν;

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

*Τράματα και θάματα το Δεκέμβριο, όταν παραμονές Χριστουγέννων ο πρωθυπουργός Κώστας Καραμανλής προκηρύσσει αιφνιδιακές εκλογές για να πιάσει απροετίμητο το ΠΑΣΟΚ, που ετοιμαζόταν για τις εορτές ρίχνοντας όλο το βάρος του στην οργάνωση των επιτροπών για τα κάλαντα. Ο Μεγάλος Πρόεδρος, όπως ονομάστηκε από το σνέδριο, Γιώργος Παπανδρέου διαμαρτύρεται και ορίζει υποψήφιο πρω-

Γιατί δεν επιχειρεί να εκλεγεί στην Κ.Ε. του ΠΑΣΟΚ ο Σταύρος Αρναουτάκης

θυπουργό τον μικρό αντιπρόεδρο Ευάγγελο Βενιζέλο, σπριζιζόντας τον με όλες τις δυνάμεις, αλλά αρνούμενος να είναι υποψήφιος, να κάνει περιόδους και ομιλίες και να εμφανιστεί στην τηλεόραση. «Δεν είμαι έτοιμος να κάνω εκλογές», δηλώνει ο κ Παπανδρέου στους δημοσιογράφους που τον περιμένουν έξω από τη Χαριλάου Τρικούπη. Στις εκλογές επίσης δεν συμμετέχουν, για τον ίδιο λόγο, η Μαργαρίτα, ο Νίκος Παπανδρέου, ο Δημήτρης Ρέππας, ο Χρήστος Παπουτσής, ο Μιχάλης Καρχιμάκης, η Βάσω Παπανδρέου, ο Θόδωρος Πάγκαλος, η Φώφη Γεννηματά και η Βαγγελιώ Σχοιναράκη. Η τελευταία πάντως ξεκαθαρίζει ότι ήταν έτοιμη να κάνει εκλογές, όχι όμως με τον Βενιζέλο, αλλά μόνο με την Άννα Διαμαντοπούλου. Αντίθετα, συμμετέχει από την πρώτη γραμμή, ως δεύτερος στο ψηφοδέλτιο Επικρατείας ο Βασίλης Κεγκέρογλου, καθώς δηλώνει προεδρικός, με την έννοια ότι πάντα μετά τις εσωκομματικές εκλογές υποστηρίζει όποιον εκλέγεται πρόεδρος, αλλά πριν δεν παίρνει ποτέ θέση. Επικεφαλής, φυσικά, στο Επικρατείας είναι ο Γιάννης Κουράκης, που παραιτείται από δήμαρχο, αφού προηγουμένως φροντίζει να αποκαταστήσει στη θέση του τον επί όλων των θεμάτων αρμόδιο γνωστό αντιδήμαρχο.

*Στη ΝΔ ο Κ. Καραμανλής και η Νατάσσα συγκροτούν τα ψηφοδέλτια του κόμματος. Στο Επικρατείας επικεφαλής τοποθετείται ο Γιώργος Δεικιάκης, αφού, όπως δηλώνει ο πρωθυπουργός, θα πρέπει ο Ηρακλειώτης πολιτικός να επιστρέψει στη βουλή, καθώς δεν μπορεί να φανταστεί άλλη σύνθεση κοινοβουλίου χωρίς τον κ Δεικιάκη. Στη δέκατη θέση του ίδιου συνδυασμού τοποθετείται ο Γρηγόρης Ροκαδάκης, ενώ από το ψηφοδέλτιο του Ηρακλείου κόβεται ο Μανόλης Κεφαλογιάννης, μετά τις δηλώσεις που έκανε για τη διοίκηση του ΟΛΗ και την καταψήφιση του ασφαλιστικού νομοσχεδίου. Υποψήφιος στη θέση του μπαίνει ο Νίκος Αντωνάκης, για να καλυφθούν όλα τα όρια της δεξιάς παράταξης. Ο Λευτέρης Αυγενάκης τη γλιτώνει, με τη μεσοάληψη της Ντόρας Μπακογιάννη.

*Μετά τις εκλογές, στις οποίες ισοψηφούν ΝΔ και ΠΑΣΟΚ, Καραμανλής και Βενιζέλος συγκροτούν το μεγάλο συνασπισμό, καθώς θεωρούν ότι έχουν παραπλήσιες θέσεις. Πρωθυπουργό ορίζουν τον Ελευθέριο Βενιζέλο, αφού πιστεύουν ότι είναι πλάνη της Ιστορίας ο θάνατός του. Αντιπρόεδρος της κυβέρνησης τοποθετείται ο Βασίλης Μαγγίνας, ώστε να διοικείται καλά η χώρα, όταν αποσταθεί ο Ελευθέριος Βενιζέλος.

Δεν καταφέρνει να εκλεγεί ο Γρηγόρης Ροκαδάκης, καθώς τελικά είναι κι αυτή τη φορά πρώτος επιλαχών βουλευτής. Όμως ορκίζεται εξωκοινοβουλευτικός υπουργός Υγείας.

*Την προτελευταία μέρα του χρόνου η κυβέρνηση του μεγάλου συνασπισμού αποφασίζει να μοιράσει δωρεάν στον κόσμο χιλιάδες κρατικά λαχεία. Για να έχουν τσάμπα ελπίδες για μια καλύτερη ζωή, τουλάχιστον στην τύχη!

Καλή Χρονιά Με Υγεία!

Αλ. Α. Ανδρικόπουλος

Το Δ. Σ., η διεύθυνση
και το προσωπικό
της Ένωσης Ηρακλείου
σας εύχονται
Χαρούμενες Γιορτές

photo: www.pantelismathiodakis.gr

ΕΝΩΣΗ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ ΚΡΗΤΗΣ

1927 - 2007

ΗΡΑΚΛΕΙΟ: Λεωφ. 62 Μαρτύρων 146 Ηράκλειο Κρήτης

Τηλ.: 2810. 378000